تاریخ هفت اقلیم

تاریخ هفت اقلیم

یا رئوف یا عزیز

بسم الله خیر الاسماء فهرست نسخهٔ هذا الکتاب من الاقالیم والمدائن والمشایخ والشعراء خلاصه اسامی شهرهای اقالیم و اسامی مشایخ و علما و شعرای
آنها اقلیم اول یمن ابو عبدالله وهب شیخ محمد شیخ عیسی شیخ ابو الغیث شیخ سعید ابو احمد بن الجعد بلاد الزنج بلاد نوبه حبش
سراندیب جابلسا اقلیم دوم مکهٔ معظمه الدین ربیع ابو المظفر ابراهیم مدینهٔ متبرکه سعد بن عباده قیس بن سعد عبدالله بن زبیر احنف بن قیس شریح قاضی
حسان بن ثابت جابر بن عبدالله ابو عبدالله بن محمد محمد بن اسحق یمامه مسیلمهٔ کذاب حجاج بن یوسف ثقفی مرتع شبیب عبدالرحمن
محمد ثقفی جریر فرزدق هرموز دکن فخر سلطان علاء الدین علاء الدین حسن سلطان محمد شاه مجاهد شاه داود شاه ابن محمود شاه سلطان غیاث الدین
سلطان شمس الدین فیروز شاه احمد شاه سلطان علاء الدین همایون شاه نظام شاه محمد شاه سلطان محمود سلطان احمد علاء الدین محمود کلیم الله برهان
نظام الملک شاه حسین نظام شاه مرتضی نظام شاه شاه حسین احمدنگر احمدآباد وجیه الدین مولانا ناخوانی کلکوره سوادی کنبایت سورت
ناکور شیخ حمید الدین معروف نجار شریف آباد بابرکت آباد سراج الدین عثمان دهلی کوچ سیستان اقلیم سوم ایران عراق عرب بغداد
ابو عبدالله محمد شیبانی معروف کرخی سری سقطی جنید بغدادی ابو الحسن نوری ابو سعید خراز شیخ ابو محمد بن احمد ابو عبدالله قلانسی
ابو احمد قلانسی ابو عبدالله بن جلال محمد بن حسن جوهری شیخ ابو بکر شیخ ابو بکر کتانی ابو العباس عطا ابراهیم خواص عباس بن یوسف ابراهیم
جعفر بن محمد الخلدی زکریا بن یحیی بن معین محمد بن علی الوزیر ابو بکر محمد الشبلی ابن شنبوذ سید ابو الحسن الطاهر ابو الحسن الخرقی ابو بکر محمد
علی بن الهلال یاقوت بهاء الدین محمد شمس الدین خالد فضولی کوفه اسود النخعی ابو الهیثم شریح ابو حنیفه ابو یوسف یعقوب
ابو محمد سلیمان ابو علی حسن ابن جوزی مسلم معاذ کمیت ابو عماره ابو عبدالله شریک ابو المنذر متنبی محمد بن عبد العزیز نجف اشرف
سید محمد سر من رای شیخ محمد مسلح بصره حبیب عجمی مالک دینار رابعه العدویه حارث محاسبی ابو الحسن البصری ابن سیرین
یحیی النحوی مالک بن انس خلیل بن احمد ابو زید ابن سعید ابو محمد بن مبارک ابو علی النحوی القطرب مازنی النحوی ابو بکر محمد ابو عبیده نحوی
ابو عیینه ابو محمد قاسم حریری عباس بن عبدالعظیم جعفر بن رشید ابو الشعر ابو بیان ابو الحسن القسیمی احمد بن وهب ابو عبدالله سلمی ایله ابو العیث
ابو یعقوب یزد خطیر الملک امیر شمس الدین امیر رکن الدین سید غیاث الدین سراج الدین شرف الدین علی قاضی کمال الدین امیر
نظام الدین میر بران شاه غیاث شرف الدین علی ابی عبدالله محمد مولانا محمد حسین وحشی غیاث الدین نقشبند

شمس

شمس الدین مکی میر محمد نور عشرتی ابن زمانی حسن علی محمد باقر طبس گیلک شمس الدین محمد امیر کمال الدین ابرقوه عبدی
دار السرور ابرج قاضی عضد عارف نیریز ابن المظفر عبدالرحیم حسین منصور شیخ ابو اسحق قاضی بیضاوی کازرون خواجه
امین الدین شیخ سعید الدین ملا جلال دوانی شیراز شیخ ابو الحسن کردویه احمد بن یحیی بن حسین شیخ عبدالله شیخ روزبهان شیخ ابو بکر
شیخ نجیب الدین ظهیر الدین شیخ عبدالله بن خفیف ابو الفتح منصور احمد بن عبدالصمد خواجه احمد عبدالمجید نظام الدین ابو القاسم
تاج الدین خواجه غیاث الدین خواجه قوام الدین ضیاء الدین فصیح الدین بدر الدین شیخ سعدی مجد همگر فرید الدین امام محمد زکی قطب
فضل الله ابن نصوح خواجه حافظ ابو اسحق حلاج سعد کل امیر صدر الدین امیر غیاث الدین شمس الدین نظام الدین شرف الدین جمال الدین
جلال الدین جمال الدین میر صدر الدین بابا فغانی ابن یاری کمال الدین غیاث معینی شرف الدین علی
شریف باقی میرزا ابراهیم میرزا معین الدین میر محب الله شاه وجیه الدین میر شرف الدین مرتضی میرزا جان میر فتح الله
کمال الدین میرزا احمد حکیم قاسم بیگ منصور جهدی بیک شیخ محمد خواجگی شریف عرفی میر علی اصغر درویش حسین سالک
عنایت الله عزیز الله حنفی امیری ارشد ایزدی داعی قناعی هدی بنجانی پرتوی لار اصفهان کمال الدین
حسین علاء الدین سعد الدین عبدالغفور مصلح الدین صدر الدین محمد شمس الدین محمد محیی موالی حریفی خوزستان سهل بن عبدالله
ابو الوفا مولانا عبدالله عبدالله یاسین مولانا رازی محمد تقی علی ناری کرمان شاه شجاع اوحدی امام شمس الدین
امیر فضلی طیان بمی افضل الدین خواجه عماد فقیه قاضی شهاب الدین خواجه شهاب الدین شاه جهانگیر امیر شمس الدین
امیر سیاف اسفی واحد قطبی سیستان ابو عبدالله سجزی خواجه عبدالله طاقی شیخ ابو الحسن بشری معین الدین فرخی ابو الفرج مبارک شاه
محمد بن نصر علی نجم نصیر الدین بحری ربیع الدین ذکی جلال الدین کمال الدین قاضی بصیر عاشق فراه امام شرف الدین محمد
قاضی برکه میرزا تیمور بهجودی قندهار ابو الفتح بستی شمس الدین بیهق حسن بیهقی احمد بن حسن عبدالرزاق بن حسن محمد
انسی خواجه حسن جوهری هاشمی عبدالله فرین حکیم سنائی شیخ رضی علی لالا حسن بن ناصر العلوی محمد شاه
ابو علی رجا محمد بن ابی نصر اسمعیل بن ابراهیم ابو حنیفه اسکافی سعید الدین ابو بکر بن ساعد علی بن محمد الفتحی ناصر المعروف
بکافرک یعقوب چرخی احمد بن محمد بیرم خان میرزا عزیز کوکلتاش بیکسی بسری لاهور محمد بن عبدالملک ابن المنهاج ابو جعفر

ابو الفرج الزنجانی، ابو عبد الله روزبه، مسعود بن سعد، بشیری، محمد خشنی، قاضی صدر الدین، سعد الله جلال الدین، قاضی حمید منور، شیخ بهاء الدین
شیخ حاجی محمد، شیخ عبد الصمد، جوهر، صفا زنجانی، هانسی جمال الدین خطیب، قطب الدین منور، منیف، شیخ جلال
شیخ نظام فرقی، پانی پت شیخ شرف الدین قلندر، دهلی شیخ نظام اولیا، ضیاء الدین، شمس الدین یحیی، فخر الدین زرادی
علاء الدین، برهان الدین غریب، امیر خسرو، خواجه حسن، شیخ جمال، علی احمد عبد الحق، اکره شیخ ابو الفضل، شیخ ابو الفیضی
حسنی سرای، کالنجر، شیخ نصیر الدین، امیر سید علاء الدین، کابل شیخ ابو سعید، امیر ناصر الدین سبکتکین، سلطان محمود، سلطان
محمد بن محمود، مسعود بن محمود، مودود بن مسعود، ابراهیم بن مسعود، مسعود بن ابراهیم، ارسلانشاه، بهرامشاه، خسروشاه بن بهرامشاه، خسرو ملک، خسروشاه
سلطان معز الدین محمد، سلطان قطب الدین، آرامشاه، سلطان شمس الدین فیروزشاه، سلطان رضیه، سلطان معز الدین بهرامشاه، مسعودشاه
محمود پادشاه، سلطان غیاث الدین، معز الدین کیقباد، سلطان جلال الدین، سلطان علاء الدین، سلطان شهاب الدین، سلطان قطب الدین
سلطان ناصر الدین، سلطان غیاث الدین تغلق شاه، فیروزشاه، سلطان غیاث الدین ابوبکر پادشاه، محمد بن فیروزشاه، اسکندرشاه، محمودشاه، خضرخان
سلطان مبارکشاه، سلطان محمدشاه، سلطان علاء الدین، سلطان بهلول، سلطان سکندر، سلطان ابراهیم، محمد بابر پادشاه، همایون پادشاه، شیرخان
سلیم خان، فیروزخان، سلطان محمد عادل، میرزا هندال، بیرام خان، خان خانان، خان زمان، بهادرخان، زین خان کوکلتاش، قلیج محمد خان
خان عالم، ادهم خان، عشق خان، شاه محمد یوسف، خواجه محمد رحیم، یادگار، محمد حسین، رحبه، شیخ ابو سلیمان، ابو عمر ابراهیم بن داود
شیخ سلیمان ترکمانی، شیخ علی کردی، داود بن احمد، احمد بن بخاری، ابو عبد الله مکحول، محمد بن حسن، ابن الملک جلال الدین محمود، ابو القاسم
علی بن الحسن، ابو المعالی بن محمد، علی بن ابی الکرام القرشی، ابو یونس، بعلبک مؤذن بعلبکی، غزه شافعی، حلب ابو التقا، مصر شیخ بحتری، منفلاط
ابو یعقوب غرابی، شیخ ابو الخیر، ابو عبد الله بن القاسم، قرطاجه، مغربیه، اسکندریه بطلیموس، علی بن عبد الله الشاذلی، اخمیم ذو النون
عبد الرحمن، قیس، ابن فارض، ابو علی کاتب، ابو علی شنبول، شیخ ابو شعیب، ابو الحسن القرافی، شیخ نور الدین
ابو العباس دمنهوری، ابو عبد الله قرشی، ابو جعفر حداد، اخی علی، بنان، عبد الله شیبان، ابو بکر زقاق، شیخ عمران، اسمعیل ابن یحیی
قطب الدین، ابو الحسن ابن یحیی، مظفر ابن ابراهیم، احمد بن طولون، ابو الجیش، المعز لدین الله، اسمعیل العزیز بالله، الحاکم بامر الله، الظاهر
لدین الله، المستنصر بالله، المستعلی بالله، الآمر باحکام الله، الحافظ لدین الله، الظافر بالله، الفائز بنصر الله، العاضد لدین الله، المستعلی بالله عباسی

القائم بامر الله، المنصور بقوة الله، المعز لدین الله، صلاح الدین ابو الفتح عثمان، ملک عادل، ملک کامل، ملک صالح، ملک معظم، ملک ناصر، امیر معز الدین
مروشاهجان، شرحا، عبد الله مبارک، شیخ ابن حزف، ابو زید حکیم، ابراهیم ابن احمد، ابو منصور عماره، حکیم شاه، حسین، مبارک شاه
محمد فارابی، حکیم محمود، شهاب الدین طبره، سید ابو علی اثیر الدین، خواجه حسین سیقی، واصلی، مشهد شیخ ابو سعید ابو الخیر، الوری
خواجه بنویه، شیخ ابو نصر، بابا کوهی، احمد دانشمند، تبریزی، ظهیر الدین التوری، امام مجد الدین، شمس الدین محمد، محمد بن بدیع، محمد ابهری
سعید الدین مسعود، شمس الدین محمد، قطب الدین یحیی، سرخس شیخ ابو الفضل، شیخ لقمان، تاج الکتاب، تاج الدین، بهنا و ابو الحسن
محمد رشغانی، قطب الدین، بلخ ابراهیم ابن ادهم، ابو علی شقیق، حاتم اصم، احمد ابو بکر وراق، بهاء الدین مولوی رومی، بلکیان، شیخ ابو الحسن
عنصری، جمال الدین عمر بن محمود، رشید وطواط، شمس الدین بافلانی، سراج الدین، چغانیان، طاهر ابن محمد، اندخود، مسعود ابن علی
مسعود، ترمذ شیخ محمد علی حکیم، ابو بکر وراق، بهنجک، ادیب، ناصر، میر سید علی، منصور، حصار عیشی، مجمی، ابلی، عادل
بدخشان علی ابن اسد، شمس الدین محمد، میرزا ابراهیم، محمد قاسم خان، میرزا علی بیک، حافظ خطیب، اثیری، نیازی، ندیمی
کابل ابو حنیفه، ضیاء الدین محمود، حاجی محمد عالم، واصلی غوری، میرانی، خواجه زاده، کشمیر یوسف خان، میر علی، محمد
مستغنی، شیخ یعقوب، مظهری، حمیدی، اوجی، نامی، غرجستان عبد الواسع جبلی، غور حسین ابن الحسن الحسینی، بدخش
ملک شمس الدین، ابن مقفع، رافع ابن لیث، حنظله، سیستان رشید ابن محمود، مجد الدین رشید، منصور ابن علی، شیخ ابو الحسن
شیخ ابو لیث، مظفر الدین، هرات عبد الله ابن منصور، محمد جرج کرت، شیخ عمو، خواجه ابو احمد، ابو الولید، ابو عبد الله محمد، فخر الدین
خالد، عبد الرشید، ابن الفتح، محمد ابن ابی بکر، سعید رکن الدین، ابو الفضل عثمان، مسعودی، حسن شاه، بنائی، بیرم، بابا علی شاه، فانی
سید محمد، جامه باف، میر دوری، صالحی، غزالی چلبک، توری، فانی، فتح الله، آگهی، امیرانی، دوقی، مقصود، میرک، شاهی
زلالی، اسمی، باخرز زین الدین ابو بکر، سیف الدین ابو القاسم ابن الحسن، تاج الدین، خواف شاه سنجان، شیخ زین الدین
امیر قوام الدین، خواجه غیاث الدین، خواجه مجد الدین، محمد مظفر، قوامی، مجد الدین، قاسمی، جام احمد جامی، بوریها، نظام الدین
عبد الرحمن جامی، باقی، ذوقی، تربت ابو عبد الله الجنیدی، شمس الدین جنیدی، ریاضی، فردی، فریدی، ظهوری، کفری
سلطان حسین، مشهد طوس احمد ابن مسروق، ابو نصر سراج، معشوق طوسی، شیخ ابو بکر، محمد ابن احمد الغزالی، شیخ احمد الغزالی

ابوعبدالله ترغندی ، بابا محمود ، خواجه نظام الملک ، فردوسی ، اسدی ، خواجه منصور ، سلطان تقی ، عبدالصمد ، میرزا جعفر ، فانی ، اشرف خان ، فیضی
احمد بیگ ، صالحی ، محمد زیرک ، غزالی ، ابن علی ، شیخ بابای ، میر عرشی ، میرزا ذوالعلی بخاری ، درویش نظام ، خاقانی ، ارسلان ، محمد هاشم ، سرمدی ، محمد رضا
اقدسی ، تقی ، پیرزاده ، میر غرمی ، نسبتی ، عرب ، نادری ، ابوحفص حداد ، ابوعثمان حیری ، حمدون قصار ، ابوعلی دقاق ، ابوالقاسم نصرآبادی
عرب ، ابومحمد رتعش ، ابوحمزه ، ابوبکر فراء ، ابوعمرو نجید ، امیر رضا ، ابوحسین ابن محمد ، شیخ ابوعبدالرحمن ، شیخ ابوعلی شقی ، شیخ عطار ، محمد ابن یحیی
محمد ابن احمد ، محمد ابن المقنع ، مسلم ابن حجاج ، اسمعیل ابن حماد ، شیخ اسحق ، ابواسحق ثقفی ، مسعود ابن محمد ، محمد ابن حبیب ، علی ابن احمد ، عبدالملک ، رکن الدین
امیر معزی ، محمد ذاتی ، عمر خیام ، شاه منصور ، بخاری ، کاتبی ، ابن جلال ، جمال الدین ، طبیب ، لطف الله ، سیفی ، قنبری ، امیر حسین ، میرزا خان
خواجه حسین ، ثنائی ، محمد مؤمن ، دوقی ، نظیری ، میر صیفی ، نوری ، واثقی ، الگی ، سبزوار ، طغرائی ، امیر محمود ، امیر شاهی ، سلطان مسعود ، میر محمد مکی
امیر حسین کربلائی ، میر علی عرب ، فکری ، نوائی ، نگاری ، مشهوری ، محمد تقی ، کاشی ، کمال ، حاجی کمال ، ناطقی ، حیدری ، سید محمد ، سمرقند
شیخ نورالدین ، عمادالدین ، شیخ آذری ، شیخ فخرالدین ، رافعی ، سیف الدین ، امیر جاویدن ، قاضی احمد نگاری ، شیخ سعدالدین حموی ، امام فخر
خواجه شمس الدین صاحب دیوان ، معین الدین ، خبوشان ، ابوالبرکات ، زین الدین ، ساعد ، شیخ حاجی محمد ، عمادالدین ، فضل الله ، محمد زاهد ، صدرالدین
محمد خواند ، شیخ عبداللطیف ، نوعی ، ترشیز ، خواجه شیر علی ، امی ، طوطی ، صدرالاسلام ، نادری ، جب اد ، مسعود الترکی ، میرزا قاسم ، عیدی
شنائی ، تون ، معین الدین ، علامه حسن ، میر حاج ، حیرتی ، سوالی ، نثاری ، هوائی ، ذوقی ، آفتی ، قهستان ، محمد امین الدین ، نزاری
ابن حسام ، محمد نظام ، جلال الدین محمد ، جمشید ، عبدالعلی ، افضل ، اصفی ، ولی ، جزمی ، لقانی ، بسطام ، شیخ ابویزید ، شیخ ابوالحسن خرقانی
ضیاءالدین ، دامغان ، ابوجعفر ، منوچهری ، اصفهان ، سلمان فارسی ، شیخ علی سهل ، شیخ نجم الدین ، ابراهیم ابن عیسی ، ابوغریب ، ابوعبدالله
ابومسلم مروزی ، ابوجعفر محمد ابن علی ، جلال الدین ، محمد ابن صفی ، لیث ابن سعد ، صعلوکی ، ابونعیم ، نافع ، داود الطائی ، ابوبکر ابن داود ، یحیی
شمس الدین محمود ، احمد ابن عبدالله ، ابوعمر ابن موسی ، محمد ابن جعفر القرشی ، حکیم خسرو ، ابوالمؤید ، صدرالدین خجندی ، جلال الدین خجندی ، محمد خجند
جمال الدین عبدالرزاق ، کمال الدین اسمعیل ، رفیع الدین لنبانی ، عبدالعزیز لنبانی ، فرید احول ، شیخ اوحدی ، کمال الدین ، فخرالدین ، حمزه ، صفاهانی
حسن ، میرزا ابا احمد ، میرزا کمال الدین ، میرزا ظهیرالدین ، میرزا اسمعیل ، میرزا ابوالقاسم ، میرزا نظام الملک ، رجائی ، خواجه افضل الدین ، خلیفه سلطان ، امیر شیخ
الدین ، میر شاه ، میر شمس الدین محمد ، قاضی وزری ، ساعدی ، صلائی ، محمد باقر ، شبیری ، سرمدی ، میر روزبهان ، شکیبی ، آقا شاهی ، حکیم شفائی

بابا

بابا شاه ، کاتب ، ابا طالب ، امری ، بیگی ، مقبلی ، غیاث ، رضی ، جزئی ، وفائی ، گور ، ابوعلی ، میر امانی ، خواجه صورت خان ، میر نظر ، امانی
میر علی نجار ، کلامی ، وسلامی ، منزلی ، امیر بیگ ، میرزا حبیب ، شکوهی ، نطنز ، مرشدی ، میر سمی ، اردستان ، قاسمی ، غباری ، کاشان ، شیخ نورالدین
شیخ کمال الدین ، ابن صبح الملوک ، معین الدین ، فخرالدین طاهر ، انوشیروان ، فضل الدین ، شمس الدین ، ناصرالدین ، عمادالدین
سید اشرف ، رضی الدین ، سید جلال الدین ، کمال الدین حسن ، شمس الدین ، غیاث الدین ، معین الدین ، محتشم ، میر محمد تقی
مرواریدی ، ضیاءالدین ، رکن الدین مسعود ، فیقی ، سنجر ، میر حسین ، میر رفیع الدین ، ملک طیفور ، فهمی ، حاتم ، شجاع ، حیدر ذهنی ، رضائی
ادهم ، شریف ، مقصود ، محمد قاسم ، حیاتی ، صائب ، جرفادقان ، نجیب الدین ، محمد یوسف ، کره ، شیخ علی نقی ، خونسار ، عبدالغنی ، بهشتی ، کرم ، زلالی
تابعی ، طالعی ، سروری ، بابا شوقی ، بیدار ، ناجی ، تقیلی ، فراهان ، جلال الدین جعفر ، تفرش ، میر عبدالغنی ، وجهی ، قم ، شیخ نظام
تقی الدین ، خواجه مسعود ، شهیدی ، امیر حضوری ، میر رشکی ، هجری ، شمشیرگر ، مظفر ، بهاری ، حسن ، وحشی ، ساوه ، سید اسحق ، شیخ عثمان
خواجه نصیر ، خواجه سلمان ، منتجب الدین ، قاضی مسیح الدین ، طریقی ، صیرفی ، مقصودی ، حریفی ، همدان ، خواجه یوسف ، عین القضاة ، عراقی
امیر سید علی ، شیخ ابوبکر ، ابوعبدالله ، حنف ، حافظ ابوالعلا ، بدیع همدانی ، ابوالحسین جهضم ، زید الکبیر ، حافظ تیمی ، مسعود بیگ ، سلیمان
ظفرالدین ، اثیرالدین ، اومانی ، عین الله ابن ابراهیم ، میر منشی ، مجرمی ، ضمیری ، ابوالکی ، رشکی ، خواجه قاسم ، میر عبدالغنی ، حکمی ، توکلی ، فیضی ، شیرازی
نرمی ، حیدری ، مشربی ، پناهی ، ری طهران ، یحیی ابن معاذ ، یوسف ابن الحسین ، شیخ نجم الدین دایه ، ابوبکر تجلی ، شیخ ابوالقاسم
ابوعبدالله حداد ، عبدالله ابن محمد خراز ، شیخ ورعه ، عبدالرحمن ، ابوزرعه ، احمد بن الفرات ، اسمعیل ابن عباد ، امام فخر رازی ، محمد ابن زکریا ، محمد فضل
غضایری ، بندار ، عمادی ، علاءالدین خوارزی ، ابوالمفاخر ، بدرالدین ، مسعود ، ابوالمعالی ، قطب الدین ، سید محمد نوربخش ، سید جعفر ، شاه قاسم
شاه شمس الدین ، شاه بهاءالدوله ، شاه قوام الدین ، شاه شمس الدین ، شاه صفی الدین ، شاه قاسم ، میر سید محمد ، شاه حسام الدین ، امیر شاه
فکری ، قاضی محمد ، قاضی عطاءالله ، قاضی عبدالله ، قاضی سید ، میر رکن الدین ، محمد قاسم ، قاضی عهدی ، میر غیاث الله ، امیر علی ، میرزا احمد
امیر ظهیرالدین ، میر جلال الدین ، شیخ شهاب الدین ، شیخ ابوالقاسم ، آقا غیاث ، قاضی مسعود ، قاضی بیگ ، میر عبدالقادر ، امیر فخرالدین ، امیر شیخ الدین
امیر جعفر ، امیر قاضی ، امیر زین العابدین ، امیر شمس الدین علی ، میر ابوتراب ، امیدی ، خواجه محمد طاهر ، هجری ، خواجه غیاث الدین ، وصلی ، میرزا احمد
خواجگی ، شاه بوده ، عبدالرضا ، محمد محسن ، خواجه نظام الملک ، خواجه جعفر ، فضل ، خواجه ، هدایت الله ، فهمی ، بسری ، غفوری ، حاجی ، حسابی ، حیدر

بحری • داوند • امیر غیاث الدین سایل • سیف الملوک • قربی • سمنان • علاء الدوله • ابو البرکات • خواجه عماد الدین • خواجه غیاث الدین • خواجه شمس الدین
قطب الدین طاوس • خواجه نظام الدین • نجم الدین • امیر یمینی • قربی • استراباد • قابوس • ابو منصور ثعالبی • کیکاوس • کبود جامه • مسعود بن ابو الفرج • والی
جرجانی • شیخ ابو القاسم گرگانی • سید الحکما • حکیم بابلیت • ابو زراعه • فخر الدین اسعد • قاضی فصیحی • میر رشید • بف • امیر جلال الدین • امیر جلال الدین
یمین الدین حسن • امیر فخر الدین سماکی • عماد الدین قاری • نظام • جلال سحابی • امیر محمد بن سفر • علی کل • معین لبنت • ذوقی • سید یحیی • میرزا
روغنی • نطقی • امیر شمس الدین علی • نسیم • محمد مقیم • قمشی • طبرستان • مازندران • ساری • آمل • فیروزکوه • آمد • شیخ ابو العباس قصاب • شیخ محمد قصاب •
میرزا ابو الفتح • ملا محمد فضولی • فانی • رستمدار • فیضی • گیلان • محمد • شیخ محیی الدین عبد القادر • جلال الدین • کیلکی • خواجه تاج الدین • خواجه نجم الدین •
امیر نجم الدین مسعود • بابا بشیمی • کارکیا خان احمد • فدائی • یقینی • قاضی یحیی • یحیی لاهیجی • قاضی شمس الدین • نظام الدین • حکیم نعمت الله • وسید فقیه • حکیم
لطف الله • محمود بیسرب • شمس الدین • حکیم علی • حکیم علاء الدین • عبد الوحید • محمد قراری • حکیم روح الله • حیاتی • با باعبدی • حاتمی • قربی • حافظی •
قابلی • فدائی • غیاث • زرگر • میر محمود • قزوین • شیخ ابو بکر نساج • ابن • محمد بن خالد • شیخ علک • شیخ ابو علی • شیخ سعد الدین • قطب الدین خالد •
شیخ شرف الدین طویل • ابو الحسن زاهد • محمد بن زید • شیخ نجم الدین • عبد الغفار • عبد السلام • نصیر بن عزیز الدین • ابو القاسم • عبد الکریم • با بوبیرا • فضی
عمر کاتبی • محمد بکری • رضی الدین بابا • رشید لفظی • قاضی نظام الدین • فتح الله مستوفی • سراج الدین قمری • بهاء الدین • جنید • کاکانی • میرزا • شرف جهان
قاضی روح الله • میرزا قوام الدین جعفر • آقا ملا • امیر یحیی • امیر غیاث الدین علی • قاضی حسن عزیزی • امیر عزیز • قاضی احمد • شهید • قاسم • فهمی • ابو الهیم • جلال
اسمعیل بخشی • میر محمد کرد • اسد بیک • مراد • سید نور الله • خواجگی • اخضری • فروغی • جدیدی • کاکا • حافظ صابونی • ابزری • ملک لنبه • نظام • گلابی
مکارم • ابهر • ابو بکر طاهر • ابو جعفر • نظام الدین • سعد الدوله • یهود • اثیر الدین • رفیع الدین • جمال الدین • نرگسی • سهروردی • زنجان • اخی فرج • جمال
الدین احمد • قطب الدین احمد • قاضی بهاء الدین • کمال الدین • کاس • همدان • ابو النجیب عبد القاهر • ابو حفص عمر • شهاب الدین مقتول • شمس الدین طاهر
میر دولت • سلطانیه • شاه طاهر • آذربایجان • تبریز • شمس الدین علی • شیخ محمود شبستری • شیخ کجج • شیخ ضیاء الدین • شیخ بابا فرج • شیخ
فقیه زاهد • شیخ ابو اسحق • شیخ امام حمید • امیر قاسم انوار • قطران بن منصور • امین الدین • داود • خواجه جلال • امیر • قطب الدین عتیقی • جمال الدین • محمد
محمد عصار • بدیعی • خواجه غیاث الدین • ملک محمود • عبد الله • معین الدین • میر علی جعفر • امیر عبد الوهاب • قاضی عبد الرحمن • شیخ صنع الله • عبد الصمد • ترک
شریف • حیدر بیک • انیسی • شکر اغلی • جلبی بیک • فنونی • محمد علی • محمد حسین • شاری • امیر عبد الباقی • حیدری • ساری • قومی • فصیحی • صبوحی

عرفی • کمال • کز • لطفی • طوسی • خواجه فانی • جعفری • فقیری • مسوری • نقلی • جعفری • نظیری • اردبیل • شیخ صفی الدین • شیخ صدر الدین • شیخ خواجه علی
شیخ ابراهیم • سلطان جنید • سلطان حیدر • حسین • ملا احمد خان • میرزا • انتزاری • یعقوب • وارثی • حامی • فردی • خلخال • قتالی • فضلی • بیک
امامی • حسین • اردوباد • میرکاوه • حاتم بیک • میرزا صادق • قاضی محمد • دوانه • لطیف الدین زکی • شیروان • باد کوبه • ارش • شماخی • قبله
خاقانی • فلکی • سید ذو الفقار • فخر الدین • ابو طاهر • سید حسین • حافظ مسعود • عبدی • امیر جلال الدین • کمال الدین مسعود • میر محمد • اران • شیخ ابو الحسن
گنجه • ابو العلاء • ابن خطیب • مهستی • بیلقان • مجیر الدین • خوارزم • اورگنج • جرجانیه • شیخ نجم الدین کبری • شیخ مجد الدین بغدادی • شیخ
علاء الدین • نصیر الدین محمود • صاحب • مسعود • بلاج • ابو القاسم محمود • ابو الفتح مطرزی • ابو بکر محمد بن عباس • امام علاء الدین • خواجه ابو الوفا • حسینی
سپهدار • محمد • بوریا • حامی • زلالی • ماوراء النهر • سمرقند • ابو القاسم کاشی • ابو القاسم حکیم • هاشم سعدی • حافظ • ابی عبد الله • ابو منصور • بیگی
محمد رودکی • محمد بن علی کاتب • علی محمد • ابو زیدی • احمد بن المنشور • ابو محمد • رشیدی • احمد بن علی عروضی • صادق حلوائی • بیعی • تریزی
روده • نگاری • منظری • میر هاشم • صالح • هندالی • کش • خواجه ابو اکبر • خواجه بهاء الدین • خواجه ابو ایوب • نسف • محمد ابن ابی بکر • فتح الله
خان • شمس الدین • حکیم سوزنی • حکیم جنتی • بخارا • شیخ ابو عبد الله • بیره • هارون • محمد ابن عبد الله • دوانی • محمود نصیری • دقیقی • میر ابو الحسن علی • افاکی
اسعد ابن شهاب • عمر بن مسعود • محمد بن عمر • سلطان العلماء • عمق بخاری • کاتبی البخاری • امیر عبید • معنوی • سعد الدین • اسعد • منشی • الاعرج • نجابی
بخاری • جوهری • مسعود • دهستانی • روشنی • فهمی • پشکری • خواجه عبد الخالق • خواجه محمد • سید امیر کلال • خواجه بهاء الدین • خواجه علاء الدین
خواجه حسن • عطار • خواجه محمد پارسا • خواجه ابو نصر پارسا • سید برهان • خداوندشاه • امیر محمد • خداوند • خواند میر • ناصر بخاری • خواجه عصمت • مرزوقی • جهانگیر
سیفی • اصلی • خواجه هاشم • بیاری • مرو • وفقی • کشری • درویش مقصود • میرک • عبدی • حیری • فرغانه • ساعری • شیخ محمد • کوکبا • فرخ • خانه
شیخ سعد الدین • عبد الله محمد العبیدی • اندجان • سید شمس الدین محمد • امیر نظام الدین کلان • سپاهی • صفائی • هجری • قاضی عبد الحی • التمیمی
خواجه قطب الدین • بهاء الدین • مرغیان • ظهیر الدین • ابو العلاء • بهاء الدین • سیف الدین • خجند • شیخ کمال • بحیی • شهاب غزالی • مرتی
اثیر الدین • شاش • محمد بن علی • ابو بکر محمد بن احمد • فخر الدین • بناکتی • میر شاشی • خواجه ناصر الدین • زاده • قاضی • غضنفر • نرنی • ترکستان
فاراب • ابو نصر محمد فارابی • جوهری • صاحب صحاح اللغه • خجند • اسحق بن ابراهیم • کاشغر • شیخ سنوبیه • بارکند • ختن • سعد الدین
علاء الدین • میرزا حیدر • امیر احمد حاجی • طراز • جیکل • خلخ • تاتار • روس • بلغار • کیماک • خزر • اسفنجاب • قسطنطنیه • طغرا • عثمان

نوع نهم شعر

اورخان ابن عثمان، سلطان مرادخان، سلطان محمد ابن مرادخان، شعرای فرشته نژاد گران بر سران اقلیم سابع منقلب بقبار بجمیع ولد بیج
حمید ابن الجوهری، مؤید الدین، شهاب الدین احمد، بهاء الدین الکرمی، سید حسن الشرفی، ابوعلی شطرنجی، امیر روحانی، جمالی خواجه
کریم الدین، صدر الدین ابراهیم، خواجه عبد الملک، فاضل خواجه فضل الله، عبد الرزاق، ابن علی ریاضی، میر قریشی، خواجه محمد
ابو الخیر، قاسم کاهی

بسم الله الرحمن الرحیم

خرد هر کجا گنجی آرد پدید ز نام خدا سازد آنرا کلید خدای خردبخش بخرد نواز همان ناخردمند را چاره‌ساز همه بود و نابود ازو هست نام

دگر هرچه نام تمام حمد و ثنای خدای جل جلاله که [illegible] از وصف ذات او [illegible] طوطی جان [illegible] شکرستان او شیرین زبان نظم خامهٔ گنجینه

تو پیدا عذر پذیرندهٔ تقصیرها سمیع هر [illegible] که موجود [illegible] است مخرج هرچه موجود است لعل طراز گر آفتاب خاک گر جلی بند آب کیست

درین دایره و دیر پای کو لمن الملک زند جز خدای و نعت [illegible] محمدت [illegible] سروری راست که مجموعهٔ ازل و ابد [illegible] از افراد کتاب اوست بیت محمد کاول

نام هرچه هست بار [illegible] نام [illegible] نقش است و بر آل و اولاد و اصحاب پاک او که قائدان راه دین و ناقدان سکهٔ علم الیقین اند اما بعد چنین گوید

محرر این مقالات و مقرر این کلمات امین احمد رازی اصلح الله احواله که این کمینه بضاعت همیشه اوقات را در تحقیق احوال ابرار و اخبار اخیار مصروف

میساخت و [illegible] اشعار [illegible] خواهش [illegible] بعضی از دوستان [illegible] خاطر [illegible] قرار گرفت که نسخهٔ جامع

از نظم و نثر تا زمان حال [illegible] در ایام مستقبل [illegible] باشد [illegible] سال [illegible] بحصول پیوست مملو از اشعار

و اخبار و حکایات و آثار که [illegible] روح افزا [illegible] دماغ [illegible] حیرت [illegible] بسیار [illegible] هر ورقش چمنی است [illegible] که دیدهٔ اهل بصیرت را

منور میسازد نظم [illegible] که جان [illegible] تا جان پروری اگر [illegible] باصره [illegible] مشام دماغ را معطر میسازد

اما از لذت نقل آن [illegible] ثمرات [illegible] عبارات [illegible] کتاب [illegible] جامع

ساخته کتابی علیحده تصنیف نماید [illegible] بیت [illegible]

امید از حضرت باری جل علا میدارد که این مشتی خزف ریزه مقبول طبایع سخن‌شناسان و مطبوع خواطر نکته‌سنجان گردیده اگر خطا و سهوی رفته باشد

بکلک عفو تراشیده و از قلم اصلاح [illegible] اگر [illegible] بکار رفته باشد بزرگی نموده [illegible] صفحه‌های [illegible]

ساخته‌اند چه گفته‌اند که نگفته باشند و چه آورده‌اند که نیاورده باشند بیت سخن هرچه گویی همه گفته‌اند بر باغ دانش همه رفته‌اند بنابر آنکه هیچکس [illegible]

و مجال تام [illegible] جرأت نموده از عارف [illegible] خواجه عبدالله انصاری نقل است که [illegible] سخن [illegible] اگر [illegible] نام ایشان [illegible]

[illegible] شیخ علی [illegible] منقول است که خویشتن را در میان ایشان [illegible] فرمانهای [illegible]

گویند [illegible] و اگر [illegible] سخن ایشان [illegible] بیت درین کتاب نظر کن [illegible]

[illegible] کتاب [illegible] غلطی [illegible] عقل [illegible] زیبای [illegible]

[illegible] عنبر [illegible] مقرر صفت [illegible]

[illegible] آفرین [illegible]

روشنی [illegible] سفینه [illegible]

و چون [illegible] مشتمل بر هفت اقلیم است [illegible] این نسخه را موسوم بهفت اقلیم گردانید [illegible] رباعی [illegible] معلوم

بیت این نسخه که هست [illegible] تاریخ [illegible] تصنیف امین احمد رازی [illegible]

شناسان [illegible] اتفاق [illegible] اقلیم [illegible]

[illegible] جانب جنوب [illegible] شمال [illegible]

[illegible] حقیقت [illegible] ربع مسکون

خوانند [illegible] ربع مسکون [illegible] خط استوا [illegible] معدل النهار [illegible] زمین از مشرق تا مغرب

[illegible] شهر [illegible] سال [illegible] فصل [illegible] بهار [illegible] تابستان

[illegible] اوقات [illegible] صحاری [illegible] اقالیم [illegible] ربع مسکون

[illegible]

۱۰۰۲
تاریخ تصنیف (۹۹۲)

[اقلیم اول]

معموره ... بسبب طوفان خراب گشته و آب گرفته پست مانده و از این جهت ربع مسکون ... و چون از طرف شمال ... بسبب سردی هوا
جانور نتوانند بود و از طرف جنوب ... بسبب گرمی هوا ذی حیات نتوانند زیست پس ... زمین ... قسمت کرده اند
و هر قسمی را اقلیمی خوانده اند و محیط را ... از مشرق تا مغرب ... و پهنای آن ...
و از دریاهای اعظم ... از حساب ... و ... در این ربع ...
از حساب این ربع ... بزرگ ... و عدد ... جبال ...
منتهی ... چهل ... بزرگ ... **اقلیم اول** ... ابن ...
و ابتدای این اقلیم از جانب شمال ... جنوب بلاد ... و شمال ... فارس ... قطع کند و از جنوب
بلاد عمان و وسط بلاد یمن گذشته ... این اقلیم ... دو هزار ... فرسخ ... و در این اقلیم ...
ربع مسکون ... شهر بزرگ ... یمن ... اسلام ...
مطالعه کننده ... بزرگان آن ... **یمن** ... قحطان ...
صالح بن ... بن سام بن نوح علیه السلام منسوب ... یمن ...
مبارک ... چون نوح علیه السلام ...
اختیار نموده و بعد ... یمن ...
و تعالی ... یمن ...
و بعد ... عبد شمس ... قیام ...
او بود و ... سلطنت ... بعد از ...
قایم مقام شده ... اسلام ...
متمکن بودند ... سلطنت ...
پادشاه ... سلطنت ...

مشتمله

[ذکر ملوک یمن]

می گفتند که بسیار ... بوده و صد و ... سال حکومت کرد و پس از فوت ... حارث الرائش ... سال ...
از قیس ابن ابرهه ... سلطنت ... صد و ... سال ... اقبال ... چون ... العبد ابن ابرهه ... ذوالاذعار ...
گردید و مدت سلطنتش ... بعضی صد و پنجاه و برخی صد و ... سال گفته اند ... ذوالاذعار ... و بعد از فوت ذوالاذعار
سلطنت ... بن شرحبیل قرار گرفت ... سال پادشاهی کرد ... بلقیس ...
... سال ... حکومت ... سلیمان علیه السلام ... شرحبیل ... و بعد ... ابوکرب ...
پادشاه شده ... ملوک یمن ...
بود ...
مدت سلطنتش ... سال ...
باقرن ... سلطنتش ... سال گفته اند و بعد از ...
در ... سلطنت ... ابوکرب ...
سلطنت ... حکومت ... ابوکرب ...
... السلطنه ... تبع الاوسط ...
... بعد از ...
رسید ... و بعد از ...
بر سر ... سال ...
ایمان آورده ... سال ... تبع الاصغر ... سال ... سلطنت
و اقبال ...
آخر الزمان صلی الله علیه وآله وسلم ...
داد ... موسی ...

یمن

متوجه دار الملک خود گشت اکابر و اعاظم بنی حمیر متوحش شدند که چون ترک دین آبا و اجداد کرده و طریق اطاعت وثنی سپرده شیخ گفت تا آتش النجاة بر کم حقیقت

که ظاهر شود با تفاق آن کیش را قبول نمائیم و در آن زمان دو کس که باهم خصومت داشتی نزاع کردندی بوادی صنعا بردندی و آتشی از آنجا بیرون آمدی

که بر ظالم بود ... القصه ... با آن ... تبع ... فارس ... آتش عظیم از غار بیرون آمده اصنام را ... بنا بر آن یمنیان

دین موسوی اختیار کردند و بعد از فوت تبع الاصغر ربیعه بن نصر اللخمی باستیلا گرفت تبع بر ملک یمن استیلا یافت و در حکومت ... که آن ...

او کرده به نبوت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله الاخیار و وقوع قیامت و حشر و نشر ایمان آورد ... هر روز ...

شهرت تمام داشته ... در ... اصابع ... در سینه ...

بر تمام قدرت ... و مجالس ...

سکنه ... حضرت عالم ... حضرت موسوی ...

در جهان فانی زندگانی نمود ...

بعد از ربیعه بن نصر اللخمی ... تبع ... حضرت رسول ...

و بعد از چهل ... سال ... سلطنت ...

ابن ... الاصغر ... اعتقاد ...

صباح ابن ابرهه ... تبع ...

و با ...

سوزد و ...

که بعد از ...

ریب ...

فرمود ...

دقیقه ...

مقاومت در خود ندیده و راه فرار پیش گرفت ... بعد از فوت ... چند ...

سپاه حبشه ... بعد از ... نجاشی ... صنعا ...

حکومت نهاده ... سال ...

بر افراشت و در ...

استقلال ... بعد ... سیف بن ذی یزن ...

... انوشیروان ...

التماس ... حکومت ... انوشیروان ...

ساخته ... سپاه ... یمن ...

آگاه گشته ...

...

...

رسیده ...

...

نهاد ...

و چون ...

به نبوت حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله ...

حاکم ...

راشدین ... خلفای بنی عباس ...

بنی ... حکومت ...

بعد از آن در سنه ثمان و عشرین [illegible] حسن بن عبدالله [illegible] ...

حسین [illegible] چند وقت [illegible] در سنه [illegible] ...

[illegible] در سنه [illegible] و عشرین [illegible] ...

[illegible] سلطان سلیم بن سلطان [illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] از مضافات معروف یمن یکی **زبید** است [illegible] ...

[illegible] و دیگری **صنعا** است که در تمام یمن [illegible] ...

و دیگری **[illegible]** است [illegible] ...

[illegible] و ایضا **[illegible]** است [illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] قصر غمدان [illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] و دیگر از مضافات یمن یکی **سبا** است [illegible] سبا بن یشجب بن یعرب بن قحطان [illegible] ...

[illegible] ...

و دیگری **حضرموت** است [illegible] و ایضا **عدن** است [illegible] ...

[illegible] ...

چهار صد [illegible] ...

[illegible] و بعضی **[illegible]** [illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] **[illegible]** [illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] **[illegible]** [illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] **[illegible]** [illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] **[illegible]** [illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] ...

بس انگشتری [illegible] از حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله وسلم اینجا خواهد رسید نقل است که این [illegible] است که [illegible] کرده بود [illegible]
و نبوت من [illegible] انگشتری [illegible] خود دارد [illegible] انگشتری [illegible] عقیق [illegible] خود داده [illegible]
فرو کرده [illegible] عقیق [illegible] انگشتری عقیق [illegible]
آواز [illegible] که حق سبحانه و تعالی [illegible] انگشتری عقیق [illegible]
و دیگر نقل است که حق تعالی [illegible] عقیق [illegible] آنحضرت [illegible]
انگشتری عقیق بوده [illegible] انگشتری [illegible] سوره [illegible] محمد [illegible]
خدای تعالی [illegible] حق سبحانه و تعالی [illegible] اصحاب کهف انگشتری [illegible]
باشد [illegible] رسول الله [illegible] جبرئیل [illegible] انگشتری [illegible] عقیق [illegible]
[illegible] احوال [illegible] اویس قرنی [illegible]
بوده از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که فردای قیامت حق تعالی هفتاد هزار فرشته را بیافریند بصورت اویس تا اویس در میان ایشان [illegible]
که اویس کیست [illegible] حق تعالی [illegible] محفوظ [illegible] صلی الله علیه و آله وسلم
منقول است که در امت من مردی است که بعدد موی گوسفندان ربیعه و مضر او را در قیامت شفاعت خواهد بود [illegible] ربیعه و مضر [illegible]
نقل است که چون نبی علیه السلام را وفات نزدیک رسید گفتند یا رسول الله مرقع تو را به که دهیم گفت به اویس قرنی چون مرتضی علی و عمر فاروق بعد از وفات
مصطفی صلی الله علیه و آله وسلم به کوفه آمدند فاروق در میان خطبه گفت [illegible] از قرن کسی هست در میان شما گفتند قومی را [illegible] فاروق خبر اویس
پرسید گفتند [illegible] گفتند دیوانه ای است [illegible]
دیوانه ایست که در ویرانه ها [illegible] و آنچه مردمان خورند او نخورد [illegible] مردمان خندند او گرید [illegible]
[illegible] شتران [illegible] نماز [illegible] چون
آدمی [illegible] فاروق [illegible] گفت [illegible]
چون درست است [illegible] حضرت رسول صلی الله علیه و آله وسلم نشان داده بود [illegible] سلام رسانیده است [illegible] ایشان را

دعا کن

دعا کن گفت ای عمر [illegible] پیغمبر [illegible] پس مرقع [illegible] مرقع [illegible] گفتند [illegible]
[illegible] مرقع [illegible] آنحضرت [illegible] پیغمبر [illegible] بخشیدم
مرقع درپوش گفت همه را خواهم [illegible] چندین به تو بخشیدم مرقع درپوش [illegible] گفت [illegible]
[illegible] چون ایشان را [illegible] مرقع [illegible] محمد [illegible]
او را دید گلیمی [illegible] و توانگری هژده هزار عالم در زیر خرقه [illegible]
[illegible] مرقع بپوشید و گفت بعدد [illegible] محمد مصطفی صلی الله علیه و آله وسلم [illegible]
[illegible] گفت [illegible] دیدید [illegible]
[illegible] گفت اگر [illegible] گفت [illegible]
چرا [illegible] دندان مبارک [illegible] دندان خود [illegible]
[illegible] گفت [illegible] اللهم اغفر للمؤمنین و المؤمنات [illegible] ایمان [illegible]
دعا [illegible] گفت خدای را [illegible] گفت اگر جز او [illegible]
زیادت کن گفت خدای [illegible] گفت اگر جز [illegible] اویس [illegible]
[illegible] گفت [illegible] بعد از آن [illegible]
[illegible] قیامت [illegible] آمد و چون [illegible]
[illegible] امیرالمؤمنین علی ابن ابی طالب علیه السلام در صفین [illegible] کشته شد

بوقوف فضایل و کمالات [illegible] عبدالله عباس [illegible] اصحاب [illegible]
[illegible] شیخ محمد از بزرگان وقت خود بوده در نفحات از شیخ نجیب الدین علی بزغش نقل می کند
که در شیراز جمعی از اصحاب به خدمت شیخ شهاب الدین بودیم شیخ فرمود که یکی از اصحاب خانقاه بیرون رود [illegible] آنجا چند روز [illegible]
[illegible] از اصحاب بیرون رفت [illegible] شیخ فرمود [illegible]

وی نشسته [illegible] شیخ محمد [illegible] پهلوی شیخ [illegible]
[illegible] شیخ [illegible] قرآن [illegible] سلام [illegible] شیخ [illegible]
[illegible] قرآن [illegible] چون [illegible]
[illegible] شیخ [illegible] گفت [illegible]
[illegible] چون تمام شد [illegible] گفت [illegible]
اکنون [illegible] شیخ [illegible]
بود [illegible] گفت [illegible]
شیراز [illegible] ابوبکر [illegible] چون [illegible]
شیخ عیسی نماز در سلک اکابر مشایخ [illegible] نفحات [illegible] گفت [illegible]
[illegible] بعد از نماز [illegible] خانه [illegible]
شیخ [illegible] گفت [illegible]
[illegible] شیخ [illegible]
[illegible] شیخ گفت [illegible] چون [illegible]
[illegible] شیخ [illegible] **شیخ ابوالغیث جمیل** در اوایل حال [illegible] روزی [illegible]
بود [illegible] چشم [illegible]
شیخ [illegible] روزی [illegible]
[illegible] گفت [illegible]
شیخ سعید صاحب [illegible] با اصحاب [illegible]
[illegible] بود [illegible] اصحاب [illegible]

نشسته

خواسته [illegible] شیخ [illegible] گفت [illegible] این کار [illegible]
[illegible] شیخ [illegible] **احمد بن جعفر** [illegible]
با اصحاب [illegible] شیخ سعید [illegible] شیخ [illegible]
[illegible] شیخ احمد [illegible] شیخ احمد [illegible] شیخ سعید [illegible] گفت [illegible]
[illegible] شیخ احمد گفت [illegible] شیخ سعید گفت [illegible] شیخ احمد [illegible]
[illegible] شیخ احمد [illegible] شیخ سعید [illegible] **داود شیخ** [illegible]
و شیخ [illegible]
شیخ ابوسعید [illegible] **حب** [illegible]
[illegible] شیخ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **داود** [illegible]
واقع شده [illegible]
بسیار [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

بخته [illegible] سودا [illegible] شعله [illegible] کنعان [illegible] قطب [illegible]

چین ملکی است مشتمل بر آبهای خوش [illegible] اقلیم اول [illegible] سیوم چین است و بعضی اقلیم چهارم نیز گفته اند و اکثر [illegible] چین را از مضافات

خطا چین [illegible]

تصویر [illegible]

ربع مسکون [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] عجایب البلدان [illegible]

چین [illegible]

باران [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

سراندیب جزیره‌ایست [illegible] الماس [illegible] حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و سلم

نقل است که [illegible] آدم [illegible]

[illegible] آدم [illegible]

شسته شود

شسته شود و باز صباح ظاهر گردد و صاحب عجایب البلدان آورده که در جوار سراندیب جزیره‌ای [illegible]

که در یک صفحه آن کلمه لا اله الا الله محمد رسول الله [illegible] از قرآن است [illegible]

جابلسا شهری است در نهایت [illegible] روایت است که اهل جابلسا از اولاد [illegible] اولاد موسی علیه السلام

[illegible] حق تعالی ایشان را [illegible]

خورشید [illegible] اقلیم اول [illegible] اقلیم [illegible]

خامه زبان [illegible] **اقلیم ثانی** از مشرق [illegible] چین [illegible]

و وسط [illegible] بحر فارس [illegible] قیروان [illegible]

بحر [illegible]

[illegible] مصر [illegible]

[illegible] اقلیم دوم [illegible]

و چون کرسی حجاز مکه است و خانه خدا در آنجاست [illegible]

که [illegible]

[illegible]

[illegible]

هجرت [illegible] حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله و سلم بوده

[illegible] حضرت رسول صلی الله علیه و آله [illegible]

در آنجا [illegible] حضرت [illegible] مدینه طیبه هجرت نموده [illegible]

[illegible] طبرستان [illegible] گیلان [illegible]

و اصفهان [illegible] نیشابور [illegible]

اقلیم دویم

کوه قاف عبارت از این است و خانه کعبه ده نوبت بنا شده و چه اول ملائکه زمین در بیت المعمور رسم طواف بجای آوردند و مدت بنای بیت الحرام بعد از بنای

بیت المعمور چهل سال بوده و بنای دوم بنای حضرت آدم است بتعلیم جبرئیل آدم و حوا زمین را حفر کرده [illegible] خانه ساخته بودند و فاصله میان این عمارت تا زمان

بنای ملائکه دو هزار سال بود و سیوم بنای اولاد آدم است که فرزند او شیث خانه از سنگ و گل ساخته بود و آن تا طوفان نوح علیه السلام باقی بود و چهارم بنای

حضرت ابراهیم علیه السلام است و پنجم و ششم بنای جرهم و عمالقه است و هفتم بنای قصی بن کلاب است و هشتم قریش است و قریش [illegible] خانه را [illegible] از بنای ابراهیم [illegible]

گردانیده و [illegible] شده بود و در آن وقت حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم [illegible] بود و نهم بنای عبد الله بن زبیر است که چون یزید [illegible]

حصین بن نمیر را [illegible] سنگ منجنیق [illegible] خانه را [illegible] بعد از فوت یزید [illegible] حضرت [illegible] کرده و دهم بنا

بنای حجاج است [illegible] چون حجاج ابن زبیر را [illegible] عبد الملک مروان نوشت که ابن زبیر چیزی چند در بنای خانه کعبه افزوده که در زمان حضرت

رسول صلی الله [illegible] نبوده جواب نوشت که [illegible] حجاج [illegible] باقی را بحال خود گذاشت

و خانه کعبه [illegible] طولش [illegible] عرضش [illegible] ارتفاعش [illegible] و دروازه اش [illegible]

و حجر الاسود [illegible] در رکن شرقی [illegible] ابن عباس [illegible] قدرت که هیچ [illegible]

نیست که حجر الاسود و مقام ابراهیم [illegible] سنگی است که خلیل الرحمن در [illegible] ایستاده و اثر قدم او [illegible] است و دیگر چاه زمزم

که از برای حضرت اسمعیل علیه السلام پیدا شد [illegible]

کسی [illegible] مسجد الحرام است [illegible]

و چهار صد و سی [illegible] ستون دارد و خانه کعبه [illegible] ابن عباس [illegible]

و گفته اند که [illegible] حرم [illegible]

[illegible] طواف [illegible]

[illegible]

[illegible] قاضی [illegible] خانه کعبه [illegible] پ شاد

در بیت الحرام [illegible] ؛ و چون [illegible]

رطان

اطلاعات از آن در گذشته [illegible]

[illegible]

ابن عبد العزیز [illegible]

بود [illegible]

از دعای او بود [illegible]

[illegible]

[illegible] الامیر العمید فخر الدین [illegible] قطب الدین ربیع [illegible]

[illegible] علاء الدین [illegible]

[illegible] علاء الدین [illegible]

[illegible] فخر الدین [illegible] علاء الدین [illegible]

[illegible] شعر [illegible]

[illegible] . [illegible] . [illegible] . [illegible]

[illegible] علاء الدین [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] پ [illegible] . [illegible] . [illegible]

[illegible] . [illegible] . [illegible] . [illegible]

[illegible] پ [illegible] . [illegible] . [illegible]

[illegible] . [illegible] . [illegible] . [illegible]

بهار از گل گذاریم • جهان خوش تماشای پیرایه دارد • بیا تا حالی او را خوش گذاریم • پس پشت قلم نم دو گیتی • شادی روی زمین جام الرحیم • و بیان فخر او زن

و انور فرخنده شاعر است و مخاطبات و رسایل و از آن جمله قطعه ایست مخصوص این بیت • سوم جلب الفرح کف الملک • مراحل [illegible] الهوی الیه

کو بدر بیت و ملک اسلام فخر الدین • امتحان زمان فخر زمن • بحر دانش و علم فرد فطن • عمر از کرم و سخن زین • سخن [illegible] • بطلعت حسن و ش

بعلیین • تا به بر رفعت قدرش گرز • نیک احسان و حسن بجز حسن • پیش خلقش جهان بخندد ارزو • زمین جهان او خوش بود زمان شیرین • کرده ترجیح حسن بهادت

با زمین و دیگران زمین • در بیان گرز جود رشحات • شنیدم من که درستان جمعی ابو المظفر ابراهیم از محرمان انعام و جب التعظیم بوده و در زمان دولت ال علم

اگرچه بانواع فصاحت انعام طبع و در بیان [illegible] مرحوم سرود [illegible] که [illegible] سماع [illegible] بنام [illegible] در این [illegible] کنی

کرده است بیت باشد تا نیز چه بیدار • در تقدیر چه نه ناید کر • بار از نیز گردد فلک • مو [illegible] مدینه طیبه کر در ارض [illegible] شهر [illegible]

فا برقرار است و چون زبان بخیر بیان [illegible] از نام [illegible] مدینه [illegible] اسم [illegible] صدق خوانده اند [illegible] در بیان

در شهر حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله و سلم [illegible] از فضلای جهان [illegible] احادیث [illegible] از اصل [illegible] واقع شده [illegible]

و اصل [illegible] آب [illegible] حضرت [illegible] آب دهان مبارک [illegible] انجا [illegible]

چاه [illegible] آب شفای [illegible] مسجد [illegible] احادیث [illegible] بسیار واقع شده

و گورستان بقیع [illegible] شهر [illegible] ابراهیم [illegible] حضرت رسالت پناه و [illegible] عباس بن عبد المطلب و حضرت [illegible] امام [illegible]

و امام محمد باقر و امام جعفر صادق علیهم السلام [illegible] از صحابه کرام [illegible] مدفونند [illegible] عجایب [illegible]

[illegible] حضرت [illegible]

صلی الله علیه و آله و سلم بوده [illegible] حضرت [illegible] امام [illegible]

[illegible] امام محمد [illegible] بیت بر آمدن [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible]

و از عقب این آواز زلزله عظیم پیدا شد و آن شب زلزله مکرر شد و در شب [illegible] سوم شوال زلزله [illegible] و نوبت زلزله [illegible]

و پنجم روز چاشتگاه از زمین آتشی ظاهر شد [illegible] مقدار چهار فرسنگ و عرض [illegible] فرسنگ و از آن دودی سفید برخاست [illegible]

ابری سیاه [illegible] که [illegible] روشنی آن [illegible] شوال [illegible] چون سیل روان

شد [illegible] رسید چون [illegible] [illegible] چون [illegible]

از آن [illegible] شد [illegible] خلایق [illegible] که [illegible] آمد [illegible]

و در [illegible] توبه و استغفار آمده [illegible] معجزات [illegible] اتفاق [illegible] شب [illegible]

سیل آتش روان شد [illegible] آن شدت [illegible] برای [illegible] از احوال [illegible] نوشته [illegible]

نوشته شود سعد بن عباده از [illegible] حضرت رسالت پناه [illegible] از [illegible]

گویند در وقت سکرات [illegible] علیه افضل الصلوات [illegible]

[illegible] از اصحاب [illegible]

[illegible] رسول صلی الله علیه و آله و سلم [illegible]

[illegible] ابو ایوب انصاری [illegible] حضرت رسالت پناه [illegible] سال اول از هجرت [illegible]

در خانه وی [illegible] انصار [illegible] حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله و سلم

[illegible] حسان بن ثابت [illegible]

[illegible] حضرت خیر الانام [illegible]

[illegible] آن حضرت [illegible]

[illegible] سعد بن عباده [illegible]

[illegible] قیس بن سعد [illegible]

[illegible] علیه السلام [illegible]

تخم مهر و محبت حضرت طاهره و نبویه علیهم السلام و التحیه در فضای دل بکاشته جابر بن عبدالله سلمی از جمله کبار صحابه سید ابرار [illegible] از زبر جستی
ثابت کرده در سلک مداحان حضرت [illegible] نظام [illegible] جابر انصاری بوده [illegible] ابو محمد سلیمان [illegible] از فضلای [illegible] بوده و با عبدالله بن عباس
و عبدالله بن عمر و زید بن ثابت و [illegible] من شرط صحبت بجای آورده و امام زین العابدین [illegible] در شان او فرموده که جابر [illegible] فضلهم
من [illegible] در زمانه کرد [illegible] و در وقت حیات [illegible] گذارده بود و مدت پنجاه سال در نماز جماعت تکبیر اول از وی فوت نشده بود و در ضعف [illegible]
و سی سال پیش از استماع اذان در مسجد حاضر گشته و عبدالملک مروان در وقت [illegible] خود [illegible] جمالی [illegible] و [illegible]
[illegible] در روی [illegible] زمره [illegible] جعفر بن [illegible] علیهم السلام بوده [illegible]
عقیب ابو عبدالله بن محمد بن عمران [illegible] از جمله [illegible] اصحاب [illegible] بوده و [illegible] تصنیفات نموده [illegible]
از آنجمله است محمد بن اسحق [illegible] صاحب مغازی [illegible] از کبار [illegible] تألیف کتب [illegible]
و [illegible] عبدالرحمن [illegible] در مجلس [illegible] گفت [illegible] در [illegible]
[illegible] چنانکه [illegible] زبان [illegible]
محی الدین بامر منسوب [illegible] بحرین و صدی [illegible] خال [illegible]
[illegible] و [illegible] بود [illegible]
از آنجمله [illegible] نبوت [illegible] وقوف [illegible]
دعوی نبوت کرد [illegible] آیات [illegible] ترتیب داده [illegible] چنانچه [illegible] از آنجمله است [illegible]
فالحامدات حمدا و الذاریات ذروا فالحاملات [illegible] فالجاریات [illegible] و لقد [illegible]
[illegible] سوره الفیل [illegible] الفیل ما الفیل و ما ادراک ما الفیل [illegible]
صد هزار کس [illegible] دعوی نبوت [illegible]
و [illegible] بسیاری [illegible] از [illegible] بعد از آن [illegible]
رسالت [illegible] مسیلمه [illegible] سجاح [illegible]

نزد مسیلمه

نزد مسیلمه رفت و بعد از ملاقات [illegible] در خلوت [illegible] سجاح [illegible] قوم خویش [illegible]
قوم سؤال کردند [illegible] مسیلمه [illegible] چون [illegible]
که مهر [illegible] گفت [illegible] سجاح [illegible] مسیلمه [illegible]
[illegible] سجاح [illegible] مسیلمه [illegible]
[illegible] گشته [illegible] مسیلمه [illegible]
[illegible] چهل هزار [illegible] مسیلمه [illegible] چهار هزار کس [illegible]
[illegible] حجاج بن یوسف ثقفی [illegible] جانشین [illegible]
[illegible] چون [illegible]
[illegible] مسیلمه [illegible]
[illegible] عبدالملک [illegible]
[illegible] حجاج [illegible]
خروج نمود و حجاج [illegible] سفیان [illegible]
[illegible] سفیان [illegible]
[illegible] تصدیق [illegible]
[illegible] آب [illegible]
[illegible] عبدالرحمن بن محمد بن اشعث [illegible] حجاج [illegible] عبدالرحمن [illegible]
[illegible] سیستان [illegible] حجاج [illegible] عبدالرحمن [illegible]
[illegible] عراق [illegible] عبدالرحمن [illegible]
[illegible] عبدالرحمن [illegible] حجاج [illegible] عبدالرحمن [illegible]

بامه

متوجه حجاج گردید و در خلال احوال خبر رسید [illegible] حجاج آمده و حجاج [illegible] عبد الرحمن [illegible] نزاع مشروع ساخته و مدت مقاتله

و مقاتله [illegible] عبد الرحمن [illegible] حجاج [illegible] عبد الرحمن [illegible]

و در [illegible] عبد الرحمن [illegible] حجاج [illegible]

از [illegible] حجاج [illegible] عبد الرحمن [illegible]

[illegible] حجاج [illegible] حجاج [illegible] مسلمانان [illegible] حجاج رسید [illegible]

جواب [illegible] عبد الرحمن [illegible] حجاج گفت [illegible] حجاج [illegible]

استفسار حال [illegible] حجاج گفت [illegible]

حجاج [illegible] ما وراء النهر [illegible] قتیبة بن مسلم را امیر [illegible]

حکم نمود [illegible] ما وراء النهر [illegible] هزار [illegible]

فرغانه [illegible] حجاج [illegible]

و حکم [illegible] هزار [illegible]

فوت حجاج در [illegible] سال [illegible] حجاج [illegible]

گو [illegible] حجاج گفت [illegible]

خواهی مرد حجاج گفت [illegible]

شوم [illegible] جریر و فرزدق [illegible] فرزدق [illegible]

و [illegible]

[illegible] فرزدق [illegible]

[illegible] حجاج [illegible]

بودند [illegible] فرزدق [illegible]

قصیده میمیه

کرد و او [illegible] فرزدق [illegible]

[illegible] فرزدق [illegible]

[illegible] هشام بن عبد الملک [illegible]

[illegible] هشام [illegible]

[illegible] امام زین العابدین [illegible]

[illegible] هشام [illegible]

[illegible] فرزدق [illegible] گفت من [illegible]

فرزدق قصیده [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] فرزدق [illegible]

و حقیقت [illegible] امام زین العابدین [illegible] فرزدق [illegible] فرزدق [illegible]

[illegible]

[illegible] نظم گفت [illegible] فرزدق [illegible]

[illegible] فرزدق [illegible]

[illegible] حسن بصری و فرزدق [illegible] فرزدق گفت [illegible]

[illegible] لا اله الا الله [illegible]

[illegible]

[illegible] فرزدق [illegible]

نان در بنای هر خیری را گوید چون وی قصیر القامه و حقیر الجثه بود بر آن زیادتر قزوق میکرد لعنه الله با این نسبت روی بر شکستگی داشته خیانتی محضی از روی خرد کرد
که با آنها فراش گشتهای روی نهاده اند فرجهای هرات بیمانند گفت فرج [illegible] از لفظهای که کدام یک است و دیگری ذر نهاد که خود با سر و ریش [illegible]
اشیای کرده و منزه و علیه اللعنه نیز از آن دیار بوده و چندی از ذوق شعر اینزار بیمانند نوشته اند هرموز از نواحی جزایر بحر فارس است ابتدا آن از شیر بنگال [illegible]
شهری خوش سوم هرموز گرامند و چون از شرف آن شده در آن میان میان بلاد رامی او قدر آن بیک قطب الدین نامی که حاکم آنجا بود بیند هرموز که [illegible] هرموز عبارت از آن
رفته متوطن گردیده در محل انساب آبی با نام ترک از غلامان امیر محمود بنیاد هرموز داد و دار الملک شد و در زمان سلطان ابن سنجر شاه کرمان سلطان یعقوب بیک با او در سر آن
هرموز تخت متصرف فرنگیان در آمد بعد از آن که سلطان شهاب الدین به سند حکومت نشست نزد ایشان نعمت و عناد کرد و سپاه در دار کرده اعیان ایشان را از بلاد
پوست رئیس نور الدین چند مرتبه به ایشان نصیحت کرد و منتز نشد و آخر جمعی از فرنگیان که در بندر ساد ایشان را در گرفتن بندر جرون اعوا نموده ایشان را معین
غنیمت دانسته با جنود موفور که در دریای جرون آمده و همان روز قلعه بنا نهادند و اهل هرموز چند کرت جنگهای مردانه نمودند اما کار از پیش نتوانستند
لاجرم قطع تعلق کرده به بندر کشم گریختند و فرنگیان بر هرموز مستولی گردیده بنای سلطنت وقت با آن دست هرموز را طلب داشته شرطی که حاصل گمرک از قسمتی فرنگیان
و گمرک هرموز را باشد و بجای آن از اصلاح در خزانی ایشان بیرون نرود و بعد از انعقاد عهد میثاق هرموز را بسلطان محمود بن سلطان سیف الدین ابن سلطان
که در آن زمان در سلطنت بر آن شته بود و اخذ کرده در هرموز سکونت نمودند و از آن زمان تا حال ملوک آنجا در غایت قدر و ضبط تنها کار می‌کنند
همین اسمی دارند و سلاطین هرموز ملک رکن الدین محمود قلهاتی می‌پنداشت و در مجمل التواریخ مذکور است که چون سلطنت هرموز بسلطان شهاب الدین که آخرین سلاطین قدیم
هرموز بود رسید و غلبه جهان گرم گشت از ترس رسید ملک رکن الدین که حشمت و شرف و هر چه در تحت داشت بسیار از مردم ایلند و تمام انعام و خیانت در آن جانب دانسته
الکفا نکرده و رسولان بر گشتند و کار گردان خواتون وی را بنده بود آمده و قدر زیر سر ستاده و کار شهاب الدین که در سال ششصد و چهل و هشت
هرموز را متصرف گشته قیس بحرین و چند جزیره بر آن اضافه ساخته و سی سال حکومت کرده و در ششصد و هشتاد و پنج در گذشت و از اکابر آنجا که در عصر سلطان
سعتر شیرین بسا شاعرانگی رئیس نور الدین که فضیلت بیان جلال سخن در اول واقران جهان داد و در کاه و خاطر آن سخن طبع کوشیده کرده [illegible]
بلاغت نظم رشته در انواع سخن میکند و این چند بیت از اوست بیت نظر بروی جوانان بکل خطا باشد پیر کردی که جوانی و نظر خطا باشد الذکر
سر گون شود و گر زرد خنک و من از آن استون شود هر شب فرو مانم زرنگی و آه گاهی با شکوی وصف از رمضان گریم خوری همیشه با دل غم از نشاط نیم اختر هر که
کسی عارض دیوانه چون شود فهمی که خالی از فهم طبیعتی نیست و شعری نیز میگوید از آنجا است بیت چنانکه خوی تو شد دایم ای دل آزادی کشند دم از تو آزادگی

بنازاری متاع هر شوند و زبان بیکجان و خوش مکر قرین گرد هیچکس خریداری جدائی از خوبان طلب کند عاشق حرام باد بر او لذت گرفتاری
زبان خوش من از آن بدانکند ای بیش وصل خسته و در فاداری باقی است بدین که دل بجان خوش گرده سوزی که بر ای من آتش کرده و در جهنم
که ای دل چندان که بر زهدت سر خوش کرده رهبر تیزی بی سلطان گشتگان محبتی نهادند ملکت بند دکن است و دکن مشترک است میان اقلیم اول و دوم و سیم چنانچه
و چون دکن کجرات و دیگر ولایات اصل این اقلیم است واجب بود که در تعریف مجملی از آن ولایت بیان کرده بآنچه تحت هر اقلیمی که تعلق بدان اقلیم دارد
ذکر نماید دکن مملکتی است کم در حیطه اتساع او از هر جهته مقصود تمام شیرست و از هر طرف که منظور خاطر در نظر آید فیض امید دل از بوی بیش شکفته نسیم فضای آن
غبار ملال از ساحت خاطر را رفته و هر که از لذت آب و هوای آن دیار رنگ گلستان ارم بآبیش و خلد برین است و در دکن بسیار قلعه است که بر کوه
سر تفوق نقلعه علقه سما و قمر ارفراخته اند و در اطراف ممالک قلعه ها را در بر آورده چنانچه آن ارسنده القرنین محکمتر رسیده قلعه هائی
که بر ای منگشته سقف ایوانهای آن ارکو شده محمود و چون مردی که غالب ایشان ازو ولایت بنجابست بر آمده احوال سلاطین آن مملکت مذکور
و اول کسی که از سلاطین دهلی بر ولایت دکن مستولی گردید سلطان علاء الدین خلجی بوده و دیگر عبارت از دولت بادشاه سلطنات و دیگر بر کنات
تا زمان سلطان محمد تغلق تعلق بسلاطین دهلی داشته تا آخر زمان دولت حسن گانگو که از جمله امرای زمان سلطان بود در آن دیار استیلا یافت و در سلطنت علاء الدین
مخاطب گردید و از زمان استیلای وی که در سال هفتصد و چهل و هشت بوده تا زمان تحریر که از هجرت نبی هزار و یک سال گذشته و سیر حکومت و دولت
ملک دکن متمکن گردیده اند و از جهات بعضی بر شهر کلبرکه در بعضی بشهر بیدر و جمعی در احمد نگر و چندی در قلعه فولاد بیجاپور بوده اند موکب بر آمدند چنانچه
مجملی از هر یک و محل خویش رقم زده کلک بیان خواهد گردید طبقه اول کلبرگه است و اول ایشان علاء الدین حسن است و چون صاحب جیب است از تواریخ
نسبت را بهمن بن اسفندیار میرساند و برتر نیکان سلسله بهمنی مشتهر باشد اند و سلطان علاء الدین ابتدا ملک علاء الدین بر تبر یا که سلطان بود فتح هر موضع بیجا
نقل آمده و دیگر را متصرف گردیده پس از آن کسان فرستاده گلبرگه را مسخر ساخت و بعد از آن شهر بیدر را چند موضع دیگر بضبط آورده و بعد از چند سال
که بسیاری از دکن در تصرف داشت و از اسلامیع مشغول خود گردانید و چون عالم بقا کشید و بعد از وی ولد او در شده سلطان محمد شاه در سریر سلطنت نشسته
همت مصروف تسخیر بلاد و جانب کفر بر سر جهاد نمود و قلعه‌های بسیاری داخل بلاد خود ساخت تا آنکه در هفتصد و هفتاد و شش اجل قبای بقا از بر او در کرده
روی براه دیگر آورد و مشان نهاد و مجاهد شاه بعد از وی قائم مقام گردید و ابتدا تاخت بولایت بیجانگر برد و غنیمت بسیار بدست آورد و لیکن کوشش که بشواغل علی
بود القیادر احصار نمود و سال هفتصد و هفتاد و نه بتسلیم نمود و در خلال این احوال منجیان خبر آورد که بعضی حرمت داران با اموال موفوری از کوه گمانها خروج کرده

مختصر کرده بعد سلطان داود خان را که ابن عم وی میشد و برادر کوچک خود را نیز گذاشته خود بعیش و عشرت مشغول گردید و پس از تقسیم غنایم داود خان را که
راه عصیان ورزیده بود مخاطب بخشم و ارعاب بسیار نمود و داود خان کینهٔ سلطان را در خاطر گرفته شبی در خلوت سرای در آمده او را بزخم خنجر هلاک ساخت مدت
سلطنتش یکسال و یکماه و نه روز بود و داود بعد از مجاهد شاه بر اورنگ ایالت قرار گرفت و بعضی از مقربان را با خود موافق ساخت و خواهر مجاهد شاه [illegible] خون برادر
بعضی از امرا را موافق ساخت در مسجد جامع وی را از پای در آورده [illegible] محمود ابن محمود حسن شاه [illegible] سال حکومت نموده [illegible]
از خصوصیات احوال او چیزی که قابل ایراد باشد بنظر نیامده سلطان غیاث الدین بجای پدر بر مسند سلطنت نشسته جمیع سپاه را [illegible] غلامی
که بر جمیع [illegible] قرب و منزلت [illegible] از دیده وی منتقل شود [illegible] سلطان را [illegible] طلبیده در خلوت وی را
آورده چشمان جهان بین او را کشید و سلطان شمس الدین [illegible] مدت سلطنتش یکماه و [illegible] بود چون سلطان شمس الدین [illegible]
نشست برادران وی فیروز خان و احمد خان [illegible] لشکری فراهم آورده بر سر برادر خود رفتند سلطان شمس الدین ایشان را [illegible]
نموده بعد از محاربات صعب [illegible] سلطان شمس الدین [illegible] پس از آن بر سریر [illegible] شهر در آمده و بعد از چند روز
سلطان [illegible] که برادران را [illegible] فیروز خان [illegible]
سلطنت سلطان شمس الدین بعد از چند روز [illegible] فیروز شاه [illegible] مدت سلطنتش [illegible] در سال هشتصد [illegible]
بر تختگاه دولت [illegible] قواعد [illegible] رسوم [illegible] عدل [illegible]
در روز [illegible] بیجانگر [illegible]
عظیم [illegible] سلطان [illegible]
از محصوران [illegible]
اعتماد و وثوق [illegible] بیجانگر [illegible] موسیقی [illegible]
بیجانگر [illegible]
حکم شد که [illegible]
چون [illegible] سلطان رسید [illegible] غنایم [illegible]

و حصار آن

و حصارهای آن حاجز بود [illegible] سلطان بر سر قلعهٔ [illegible] آن قلعه را محاصره نموده کاری از پیش نتوانست برد و چون [illegible] اکثر مردم [illegible]
تباه میشد [illegible] مراجعت نموده بجانب گلبرگه حرکت [illegible] با خبر گشته لشکر بسیار فرستاد [illegible]
و بسیاری از سپاه سلطان مجروح [illegible] سلطان [illegible] رسانیده [illegible] سلطان را [illegible]
[illegible] خان [illegible] سپاه [illegible] طرف آمده [illegible] فیروز شاه غلام خود را
با [illegible] هزار سوار [illegible] فرستاده [illegible] فیروز شاه [illegible]
شده اکثر لشکر فیروز شاه [illegible] کلید قلعه [illegible]
[illegible] فیروز شاه [illegible]
[illegible] ارکان [illegible]
[illegible] سلطنت [illegible]
کشته شد [illegible] در سلطنت [illegible] چون [illegible] سلطان فیروز شاه [illegible]
[illegible] سلطان [illegible]
و انقیاد نمود و سلطان [illegible]
[illegible] هوشنگ [illegible] سلطان [illegible]
و سلطان هوشنگ [illegible] سلطان محمود [illegible]
هوشنگ [illegible]
[illegible] سلطان علاء الدین [illegible]
مدت سلطنت [illegible] سلطان علاء الدین [illegible] احمد شاه [illegible]
قواعد [illegible] همایون [illegible]
[illegible] احمد شاه [illegible]

اند و ولایت او را عوض ... خدمت ... در تسخیر حصار ... لشکر ... قلاع ... ملک التجار ... حصار [illegible]

کرد ... حصار ... مستخلص ... گشتند ... ملک التجار ... [illegible]

کار گذرانیده ... لشکر ... ملک التجار ... [illegible]

... رسیده ... جنگل ... [illegible]

جمعی از اهل اسلام ... [illegible]

... نظام الملک ... [illegible]

... نظام الملک ... سلطان علاء الدین ... [illegible]

... علاء الدنیا و الدین احمد شاه ... ابو المظفر ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

بعد ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... شاه ... [illegible]

... نظام شاه ... [illegible]

... سلطان محمود ... [illegible]

... [illegible]

بتاراج مشغول شدند

بتاراج مشغول شدند و سلطان محمود ... [illegible]

... سلطان محمود ... سلطان محمود گجراتی ... [illegible]

محمود ... [illegible]

... نظام ... سلطان ... [illegible]

... سلطان ... ملک احمد ... خواجه جهان ... [illegible]

نظام الملک ... عماد الملک ... [illegible]

... سلطان محمود ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

آمده ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

اند و لایت او را در عوض تاخته مراجعت نمود پس از این خدمت او را بتسخیر حصار [illegible] که از مضافات [illegible] فرستاد و ملک التجار ابتدا حصار [illegible]
کرد و اهل آن حصار [illegible] را خواست [illegible] که [illegible] نمایند [illegible]
کار کنند و [illegible] لشکر را [illegible] و ملک التجار [illegible] و [illegible]
[illegible] رسیدند [illegible] طرف آن کوه جنگل بود [illegible]
جمعی از اهل اسلام [illegible] رسانیدند [illegible]
هزار [illegible] نظام الملک [illegible] ملک التجار [illegible]
روز نظام الملک [illegible] سلطان علاء الدین [illegible] این القاب [illegible]
المؤید بتأیید الله الغنی علاء الدنیا والدین احمد شاه بن احمد شاه الولی البهمنی [illegible]
می نمود [illegible] الحلیم والکریم [illegible]
[illegible] همایون شاه [illegible] سلطنت [illegible]
[illegible] شش [illegible] سال [illegible]
[illegible] ظالم [illegible] نفس [illegible]
[illegible] زنجیر [illegible] کارش [illegible] زندان [illegible]
[illegible] فرزندان [illegible]
[illegible] مشغول بود [illegible]
ادکیف نظم همایون شاه مرد و [illegible] تعالی الله [illegible] مرگ همایون [illegible] ذوق [illegible] سال
پنجاه و شش [illegible] نظام شاه [illegible] سلطنت [illegible]
[illegible] ولایت [illegible] نظام شاه [illegible] سلطان محمود [illegible]
[illegible] استقبال [illegible]

تباراج مشغول شدند

بتاراج مشغول شدند و سلطان محمود که با فوج خود در کوشش پای ثبات افشرده [illegible] نظام شاه [illegible]
[illegible] سلطان محمود [illegible] محاصره [illegible] سلطان محمود [illegible]
محمود [illegible] بجانب [illegible] خود [illegible]
[illegible] نظام شاه [illegible] سلطان [illegible] خواجه جهان [illegible]
[illegible] سلطان [illegible] علاء الدین [illegible] خواجه جهان [illegible]
نظام الملک [illegible] عماد الملک [illegible] احوال [illegible]
دکن [illegible] سلطان محمود [illegible] لشکر [illegible]
و چون [illegible] سلطان [illegible]
محمد [illegible]
[illegible] ولایت [illegible]
[illegible]
[illegible] خواجه جهان [illegible]
[illegible] ولایت [illegible]
[illegible] سلطان [illegible] خواجه [illegible]
[illegible] خواجه [illegible]
[illegible]
[illegible] سلطان [illegible]
[illegible] خواجه [illegible] سلطان [illegible]
[illegible] خواجه [illegible]

دکن

دست او از سلطنت ساخت و چون او خانه علاء الدین محمود ولد او را بنام سلطنت نامزد ساخت و پس از چند گاه بفرزش پرداخت و برادرش ولی الله ...
حکومت پوشانیده چون بر بدن بریده برکلاه کامرانی نگذرد و بر سم سلطنت برادرش کلیم الله را بر تخت نشین خویش گردانید و بعد از فوت او با کلیم الله
سلطنت از آن دودمان محو گردید و پس از آن امرای ... با یکدیگر در مقام مصادقت و موافقت بوده تا آخر باغوای مفسدان میان اسمعیل عادل خان و ملک احمد
نظام الملک نفاق روی نمود و روز بروز عداوت سمت تزاید و تضاعف می پذیرفت با اولاد و اعقاب ایشان گردید چنانچه در کتب تواریخ دکن مسطور
است بالجمله بعد از آنکه ملک احمد نظام الملک ... سال بقولی دوازده سال علی اختلاف الاقوال بر سریر ... و جلال حکومت نموده داعی حق را اجابت نموده
از جهان فانی بملکت جاودانی انتقال نمود و پس از فوت وی امرای سپاه پسرش نظام الملک که ... ساله بود بحکومت برداشته گرد ... او ... ایشان رسیدند
و عزیز الملک که یکی از ملازمان درگاه او بود و ... و فتق امور جمهور را بقبضه اقتدار خویش آورده چنانچه امرای ... شمه برادرش ...
و عماد الملک ترغیب و تحریص نموده تخت بر عزیز الملک آورده چند مرتبه میان ایشان قتال و جدال روی داده آخر اوقات ظفر عماد الملک را بود
و کرت اخیر عزیز الملک فرار نموده عماد الملک بیرار گریخت و در آنجا نیز توقف نکرده پناه بحاکم گجرات برد و چون استقلال عزیز الملک از حد در گذشت
قلعه ... امرا و سران سپاه موجب شده برهان الملک جهان ... اسمعیل گشت ... با آنکه او توقف برهان نظام الملک ... دوازده سال
نداشت ... بر مجلس ... امور ... تنظیم قیام سلطنت ... رسیده متکفل امور وکالت گردید ... ایشان ...
که برهان نظام الملک ... در آن ... احمد ... بود ... گشت ... بار ... ضلال ...
سلطان بهادر گجراتی بسعی عماد الملک ... بجنود موفور بدکن در آمد قلعه دولت آباد را محاصره نموده برهان نظام الملک بر ... مقاومت
... دستوری کرده و از مقام خود پیش آمده سلطان بهادر بعد از ... و ... برخاسته ... بجانب ولایت برار ... رفت و در بین
ملک ... لشکر سلطان بهادر ... سلطان بهادر از لشکر دکن ... آخر ... قرار گرفت
... و طاهر ... برهان نظام ... سلطان بهادر و برهان نظام الملک ملاقات واقع شد و سلطان بهادر نظام الملک را بچتر ... خطاب
شاهی ممتاز گردانید و ابراهیم عادل خان چون ... قضیه ... استعداد سلطنت غرور ... و از ... اقران ... گرفت
... و صیت عادل شاهی در ... ممالک ... برهان نظام شاه ... میان ایشان ... ابراهیم عادل ... برهان شاه ...
مخالفت روی داده و اکثری از ... سلطنت ... حسین نظام ... برهان نظام شاه برادران هر یک با توابع خود ...

کر بود و هم از آنها ولد فیری ... سلطان تبریز ... به سر ... و معنی نیاورده بفوت گشت   کردند از ثره اعتبار هیچ ... خیال است که خود همه ... شد زمان
سلطنت ... سال و چهار ماه و نیم بود و چون سلطان محمد ... انتقال نمود پسرش سلطان محمود ... بر سریر سلطنت ... از غایت جوانی ...
استیلا ... بمصالح جهانبانی ... مقدم ... والده اش باتفاق نظام الملک و عماد الملک ... انجام امور مملکت ... ملا ... خان ... سلطان
... نظام الملک عماد الملک ... مستقل گشته نام و ... ممالک ... اختیار ...
... خواندند ... بعد از آن ... این سخن ... سلطان ... گشته ... ایشان ... گردید ...
در خلوت سخن ... سلطان ... ایشان ... سلطان ... بر یک ... شمشیر ...
... خان ... حاکم ... بود ... حقیقت ... سلطان محمد
نیز ... محافظت خود ... بجانب ... اقطاع خود ... آمده ... بعضی گفته اند چون سلطان ... ملک ... پدر نظام الملک
رسانید ملک احمد نظام الملک ... سلطان محمود ... امرای ... اقطاع ...
دم استقلال و استبداد زده ... ولایت دکن ... خیال ... اسمعیل عادل خان ...
ترک ... بیجاپور ... ملک ... قطب الملک ...
محمود ... ولایت ... سلطان ... رسید ... عماد الملک
ملک علاء الدین ... ملک احمد نظام الملک ... حکومت ... سلطنت
کرده ... سلطان محمود ... سلطان محمد ... ملک احمد
ترتیب ملک ... سلطان ... ملک احمد ... بخشیده ...
بمنزل ... والله تعالی اعلم ... خواجه جهان ... استقلال
و ملک قاسم ترک ... سلطان محمود ...
... سلطنت ...
اجل ... سلطان محمود ... سلطنت ... سلطان احمد ...

رسید و بعد از فوت

ترسیم ...

دکن

کردند عبدالقادر شیر از قلعه احمدنگر بیرون رفته در کالا چبوتره بایستاد و شاه حسین متعاقب وی در آمده گرد خندق متوقف گشت فی الحقیقه قلعه
متصرف وی در آمده و از سپاه [illegible] و هر که [illegible] قلعه [illegible] بالضروره به پسر شاه حسین می پیوستند [illegible] شاه حسین [illegible] از جانب [illegible] عبدالقادر
چون شنیده [illegible] شاه حسین که [illegible] کار بود [illegible] رسانیدند [illegible] اصطلاح
کردند [illegible] از قلعه بیرون می فرستاد و عبدالقادر [illegible] عماد الملک [illegible] از آنجا با عادلشاه
برده تا آخر ایام حیات در بیجاپور بسر برد مدت سلطنت برهان نظام شاه به قول اصح چهل و نه سال بود چون مسند نظام شاهی به وجود شاه حسین نظام شاه
زینت پذیرفت [illegible] که در آخر ایام سلطنت برهان نظام شاه [illegible] بود [illegible] شجاعت [illegible] در خلال احوال شاه حیدر برهان نظام
شاه [illegible] سلطنت [illegible] شاه حسین نظام شاه [illegible] خواجه جهان [illegible] شاه حسین [illegible] بر خواجه جهان [illegible]
محاربه [illegible] که از معظمات حصون و قلاع ممالک [illegible] از تصرف خواجه جهان [illegible] تاریخ [illegible] و توابع
[illegible] دیوان نظام شاهی [illegible] ابراهیم عادلشاه [illegible] علی عادلشاه [illegible] با کمال [illegible]
و همچنین [illegible] قطب الملک [illegible] ابراهیم قطبشاه [illegible]
[illegible] شاه حسین نظام شاه [illegible] مخالفت [illegible]
ساخته [illegible] العهود و مواثیق [illegible] شاه حسین نظام شاه [illegible] نظام شاه [illegible] سپاه
[illegible] بیرون رفت [illegible] احمدنگر [illegible] شاه حسین نظام شاه [illegible]
عادلشاه و قطبشاه [illegible] علی عادلشاه [illegible] ابراهیم
[illegible] بیکدیگر [illegible] لشکر [illegible] اسلام
محاربه [illegible] قطبشاه [illegible] نظام شاه [illegible]
[illegible] تمام [illegible]
با [illegible] شاه حسین نظام شاه [illegible] عادلشاه و قطبشاه [illegible]
بعد از چنان فتح و نصرت [illegible] احمدنگر [illegible]

مسکر زاسید

[illegible] بعد از فوت شاه حسین نظام شاه
امرا و سران سپاه در سلطنت پسر بزرگ او شاه مرتضی نظام شاه اتفاق نموده [illegible] سلطنت [illegible] والده اش [illegible]
[illegible] مرتضی نظام شاه [illegible]
[illegible] مرتضی نظام شاه [illegible]
[illegible] تاریخ [illegible] حضرت [illegible]
[illegible] مرتضی نظام شاه [illegible]
[illegible] عماد الملک [illegible]
[illegible] تاریخ [illegible]
[illegible] مرتضی نظام شاه [illegible] چنگیز خان [illegible]
[illegible] نظام شاه [illegible]
[illegible]
[illegible] تاریخ [illegible]
[illegible] چهار سال [illegible] تاریخ [illegible]
[illegible] خان [illegible] مرتضی نظام شاه [illegible]
[illegible] چنگیز خان [illegible] برهان الملک [illegible]
[illegible] خان [illegible]
[illegible]
[illegible] خان [illegible]
[illegible] مرتضی نظام شاه [illegible]

دکن

باد خوانده بود چون منظور نظر مرتضی نظام شاه ... صلابت خان ... منصب وکالت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

... مرتضی نظام شاه ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

... میرزا خان ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

... میرزا خان ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

... برهان الملک ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

... احمدنگر ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

... دولت آباد ... [illegible]

[illegible]

احمدنگر

دولت آباد

نیز از امهات جهان است و چند مرتبه است و دامن حصارهای پر مرتبه‌اش در رفعت از [illegible] فلک اطلس درگذشته و [illegible] بر کنگرهٔ ذات البروج فشانده
[illegible] که پرگار [illegible] دایرهٔ چرخ [illegible] حصن [illegible] عالم [illegible] حصن [illegible] که گوشهٔ چرخ برین [illegible]
حصانتش [illegible] چون فلک ثابت [illegible] صفات [illegible] فلکهای [illegible] جوپز شهری است مشتمل بر آبهای خوشگوار و اثمار [illegible] و در آنجا نیز
قلعه است که پایانش [illegible] زمین رسیده و سر [illegible] آسمان [illegible] در جواری [illegible] چون دل [illegible] بر ساحل [illegible]
واقع شده و از بنادر مشهور دکن است چیول شهری آباد [illegible] در وقت استیلای [illegible]
با احمد نظام الملک [illegible] بنگاله ولایتی است مشتمل بر مضافات معمور و آبادان و در زمان سلف
[illegible] گلکنده است [illegible] افزونی [illegible] عمارات [illegible]
و اسواق [illegible] صفات [illegible] در شهر [illegible]
[illegible] سلاطین [illegible]
سلطان قلی قطب الملک بود و چون دولت [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] جمشید [illegible]
[illegible]
[illegible] حیدرخان [illegible] جمشید [illegible]
[illegible] ابراهیم قطب الملک [illegible] حیدرخان [illegible]
[illegible] ابراهیم قطب الملک [illegible] حیدرخان [illegible] قطب شاهی [illegible]
در سلطنت [illegible] سلاطین [illegible] سلاطین [illegible]
[illegible] ابراهیم قطب شاه [illegible]

مشهور و از ارتکاب ملاهی و مناهی بغایت محترز [illegible] که شجرهٔ [illegible] و در علوم [illegible]
داشت مجلس [illegible] صحبت [illegible] یک روز [illegible] علم [illegible]
[illegible] مجلس خوان [illegible]
[illegible] خوان [illegible]
[illegible] خوان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] سلطان محمد قلی قطب شاه [illegible]
سلطنت [illegible]
[illegible]
[illegible] پادشاه [illegible]
چون محمد قطب شاه [illegible] احمد آباد [illegible] گجرات [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] سلطان احمد شاه ابن سلطان محمد ابن مظفر شاه

بر بنای آن گماشته در طبقات اکبری آمده که چون سلطان احمد آب و هوای قصبه اساول را موافق مزاج خود یافت باستصواب حقایق پناه شیخ
احمد کهتو قدس الله سره که از کبار مشایخ آن روزگار بود اراده شهر بنیاد نمود و در ذیقعده سنه ثلث عشر و ثمانمائه بر کنار آب سابرمتی خشت تعمیر شهر
احمدآباد در ابتدا بر زمین قلعه و مسجد و بازارهای متعدد طرح انداخت و بیرون شهر سیصد و شصت پوره مشتمل بر بازار و مسجد و دیوار بنیاد آبادان حسن و جمال
سلطنت سلطان محمود شاه رسید در دوازده کروهی احمدآباد شهری بنا نهاد محمودآباد نام که الحال آبادان است و از احمدآباد تا آنجا بازاری
و مردم را فرموده با اطراف آن عمارات ساختند که در حقیقت هر دو یک شهر شده بود و از مردم گجرات آنچه قابل ایراد باشد این چند نفر است که ذکر
میان وجیه الدین که از اجله اخیار و گذشته بسیاری از سندادات در حیطه ضبط آورده و چون شیخ محمد غوث قدم ... بلده آمد
وجیه الدین دست ارادت باو داده و مرید گشت و بعد از آن جمع ... بر اقتباس ذخایر خیرات و اعتلای معارج
درجات اشتغال می نمود ... عشق جهان طلب در آلودگی زند ▪ عشق خدا پرست زند در که صفا ▪
نادره ... و صاحب استعداد ... در فضیلت بهره تمام داشته و بنا بر ذوق طبع
شعری میگوید این چند بیت از آنجمله است ▪ ... ▪ اگر ... ▪ و اگر ... ▪
یک حرف عاشقی ... شنیده اند ▪ ... ▪ چو برگ ... ▪ ز بستانی که ...
میوه ... ▪ ... ملک محمود ... بکمالات آراسته بود و از ذوق و حال ... مطلع از اوست
دارم دلی ... ▪ ... هر چند ... گفته **ربایی** ...
او بیجا ... ▪ ... هر جا ... ▪ ... ▪ و دیگر از مضافات این
اقلیم **کنبایت و سورت** است که در خوبی و معموری ... صورت ... صورت نگار ... چنانچه ذکر آن مقدور نیست
استوار چون ... بندری است ... در طبقات اکبری آمده که صفر آغا نامی غلام سلطان محمد ... که خداوندخان خطاب داشت در ...
چهل ... قلعه ... بر ساحل ... فرنگیان ساخته ... اگر قلعه تعمیر ... فرنگیان ... سلطان ...
ایام که خداوندخان بعمارت آن ... فرنگیان چند نوبت کشتیها سامان داده بقصد جنگ آمدند و هیچ وقت کاری ... نشد چون با تمام
رسید ... که بزعم فرنگیان مخصوص به پرتگال است ... فرنگیان چون ... و صد ... شد ...

نمودند کرآن

اقلیم دوم

نمودند کرآن ... صورت ... آن قلعه ... در ... و مع ذلک بنا بر رعایت استحکام ... انقلابهای ...
و سومنات شهری است بر ساحل دریای عمان ... در ... بتخانه **سومنات** ...
و در بتخانه آن شهر بتان زرین بسیار بوده و بت بزرگتر را منات میگفتند و در زمان حضرت ختمی پناه صلی الله علیه و آله و سلم آن بت را از خانه کعبه بر آورده
در کشتی ... آنجا ... بتخانه ... سومنات نام کردند و بعضی را اعتقاد آنست که این بت ...
از آسمان آمده ... **بت** ...
... زمین ...
زبان ... بتخانه ...
اند ... ▪ ... این ...
امده ... ▪ ...
که ... سومنات ...
و لیکن ... شیخ فریدالدین عطار ... **بت** ... سلطان محمود ...
در چهار ... بتخانه ...
... بتخانه ... سومنات ...
طلب ... سلطان محمود ... بتخانه ...
مشتمل بر پنجاه و شش ستون ...
چون سلطان ...
و ...
ایشان ... سومنات ...
قریه آبادان ... بتخانه ...

سومنات

ونگحیه بوده و دران بحیره نگها تعبیه نموده بودند که هرگاه آن بحیره را درحرکت می آوردند ابریقه آواز تشریح و عبادت می کردند سیصد کس برای سرایش مقرر بوده
و مسجد ساخته و پانصد کنیزک خاص داشت و اکثر ایشان دختران خود اندران بجا آن می کردند که خدمت مسجد می نموده‌اند ناگور شهر معروف است و بنگاله‌اش
سفر لاهور اتفاق نموده اند بعضی از دیگر شهر هندوستان مبارز نه شاه اهل تصوف شیخ جلال الدین تبریزی است و او در آن حضرت رئیس اولیا و امام الاتقیا می گفتند
و ده سال در خدمت خواجه خضر بسر برده و در روش شریعت و طریقت بالاترین اتصاف نموده و بعد از آن صحبت شیخ شهاب الدین را دریافته و بسیاری از بزرگان را ملاقات
کرده با مخدوم خواجه معین الدین سجزی گرویده و بسر الله بالا آمده که شیخ جلال الدین مرتضی کوریک سیه ملک داشتند چگونه آن را بیت خود می کنند و چیزی بیگانه شمرده
فوت نموده حاصل سکیده از لباس نخوطه و چادر در هر سال قیامت می کرده و چپ این دو روز جمعه است نزد خود چه خوش و بخوشنو چنانکه هر به بودن
از خلوه معاملات حق وشسته و بیت خود اسلطان السالکین شیخ جلال الدین منسوب میباشد و کار شرعی که گفته از انجمله است چپ مراحم بروز کلهای رنگ بجا
کرده بیت بود و دلم را هیچ رنگ نخواهد بنگاله و ولایتی است در غایت وسعت طولش سیصد کرده و عرضش دویست و پنجاه کرده است و هر کرده که بکرده است عرضش
منضد آب سوز است که عبارت از بحر عمان بوده باشد و خرپش برکند صوبه کج است که منضد جو به بهار است و شمالش ولایت کوچ شهر می شود و جنوبش بر کوه بوده است
که مابین او و ولایت بنگاله واقع شده و از متعلقات تنکیت و هوای بنگاله در نهایت اعتدال دارد و حاصلش برنج و نیشکر و ابریشم و فوفل و دارفلفل است
ابریشم گلیه امه ابریشم خوب می شود و از بعضی میوه‌ها موسوم کوله که شباهت تمام بنارنج دارد اما از نارنج لذیذتر است و دیگر لیمو است که از آن برابر کدو کلان می شود
طعم آن معقول بکر بوده و در بنگاله مدام از چون در نشکر بیان دریا بیست و از غایت بسیاری نگ تمام آن مملکت یک دریا می شود و مدار آن دریا کشتی است و بنگاله‌اش
نسبی را خوب بنبیج کرده‌اند چه خاصه مملو و مملکت باهمت در بیان خاصه و مملو ابراهیم و شرق بجا نمید و محمد بیرون صفحه بروی که از مستعدان زمان بیت
برخی امور ضروریه پسندیده صحیح کرده رساله ساخته و در آن رساله آورده که روزی در یکی از شهر بنگاله شخصی را دیده بود و چپ داشت که قفقان بار یک هیئت اخشن را بچشم خود دیده
بود و بنگاله گوشش نیز شنیده و بطلا نقش نقاشی که بر شمرده در تقابل آن سطرو خنجم بودی و عکس آن آئینه در رابرش در هسیم خوردی درآن شاهی را چرا
خاصیتش آن پارچه در آبر و آبشر بالای دیوار برآمده و از نظر گشوده دیگر آن را بیت خود نگاه داشت و باقی آن پارچه را یک شب جون غبار در هوا افشانده بوده
سفیده صبح برجهان طلوع نموده و هم آمده که تاج خان برادر سلیمان افغان حاکم بنگاله جبه مولانا غزالی صندلی فرستاده که چپ و هشت فرسخ طول و عرض دارد که آنچه
نیم عرض و شش بگاه و ورشت گرفته در کشتی پنهان شده و آن شخص که بر رسالت آمده بود دخل کرده که در حین حال شخصی خاصه شده بود که مقوم هزار روپیه باشد
وجه ولایت بنگاله زر خیل و کند و از آن است چه چهار خیل یا یک که روپیت کنند و یک آن را هشت تنگه آنند و یک تنگه چه حساب کنند که ای روپیه هشت تنکه شود

کو کسر شکسته

اقلیم دوم

واگر صد تنگه شمارند و آنرا حساب کنند و قد چیل و کند نیز تغییر و تبدیل مطلقاً شده و مجموع ولایت بنگاله را منقسم به بیست و دو تومان کرده‌اند که یکی
از آن جمله تومان او دیسه است و مال و محصول آن پنج لک و نود و هفت هزار و پانصد و شصت و روپیه است و بعضی پرگنات این هزار تومان ابریشم حاصل می شود و دیگر
شریف آباد است که در بعضی از مواضع مهات است برابر کرده می چیزی از سفال ساخته بعد از فراغت از استعمال آن سفال را به رود فیل استعمال کرده
نوع الوکی میبانند هر چند حکام سعی کرده‌اند که این رسم برطرف سازند صورت نیافته و الضاء مداری است و دیگری از منسوبات همین تومان کهان المکان که بیت
و الضاء در بعضی از مضافات این تومان تمک میکارند و کاه آن را اگر سبزی داده میوز انند و خاکستر آن را در دیگی دو چندان بجوشانند که تمک بحاصل
می بوند و ساتگام که از بنادر مشهور است داخل این تومان است و آنجا خاصه و صحن و الچه و دیگر اقمشه نیک بحصول می پیوندد و صحن از قسم هوا نیکو تر
سلیم آباد تومان دیگر است و صحن سلیم آبادی مشهور است و دیگری از مضافاتش محمود آباد نام فلفل دراز را بسیار میکارند و اکثر جات کار زنجبیل و دروند شود
و درین تومان فیل بسیار بهم میرسد سنارگانو سرکاری است که سی هزار و چهارصد و هفتاد و پنج خانه و پنج غیر دیگر خاصه شده اما خاصه عمل و نیز تنگ و گیلانی اعلی انتقام
ولایت است و تومان دیگر سرهت است که متوطنانش اکثر فرزندان خود را خواجه سرا میسازند حب آباد نیز تومانی است و چهار بازار روی بن
تومان می شود مالده که نقاریش در غایت خوبی می شود و از فضولات این تومان است و الضاء گوریت که در ازمنه سابقه دار الملک بنگاله بوده و هم
داخل این تومان است و قلعه گور از قلاع معتبر هندوستان است چه در غرب این قلعه آب گنگ واقع شده و در جانب شرق دجهالی و جنوبش هفت
خندق دارد و فاصله مابین هر دو خندق نیم کرده است و عرض خندق تخمینا طناب و باید شده و مقتش نعابتی است که پل آن طول عاجز آید گورکهات
سرحد ولایت کوچ است و حاصلش برنج و ابریشم و فوفل است بازوهه نیز تومانی است علیحده از نشکر و فلفل دراز و فوفل هم آنجا نیک می شود
خاصه و صحن و صحن آن موضع نیز با نام است و خاصه‌اش بسیار نیکو پیچ حاصل آن تومان است و از مردم بنگاله کسی که بنظر آمده مولانا سراج الدین عثمان است
که صوفی خوش لقا و ذاتش با صفا بوده و خرقه از شیخ نظام اولیا داشته و در باب او کرامات شیخ نظام فرموده اند که اگرچه مولانا سراج الدین از سادات است
هندوستان است در سیر الاولیا آمده که چون شیخ نظام او را حجیه خلافت اختیار کرد فرمود که مقید او دین کار علم است و حال آنکه چندان بضعی از آن
ندارد و چون آن سخن بسمع مولانا فخر الدین زرادی رسید گفت من او را در عرض شش ماه دانشمند کردانم و بنا بر شیخ تصریفی تصنیف نموده مولانا سراج
را کسب شریع در خبر خواندن نموده اند که غیر کارش بالا گرفته و دانشمند گردید و بعد از فوت شیخ نظام بکلکنوت رفته آن دیار را منور ساخت
حشت و عبه لوک در حسن مرد ان و نظام فرستادند اودیسه سی و چهار ملک چه جمع وارد و شتمل بر دو سرکار است و دو نگار پل در عب ولایت بسیار کنند

دایم آن دیار را کاغذ سیاهی و قلم نباشد چه برگ نارگیل غذای ایشان است و از آهن بیاض راست ساخته‌اند که گیرا و مقراض است و سر یک طرفش مانند
و نوشتن که از آن برگ هر چه بخواهند رقم میسازند و این رقم تا سالهای دراز باقی میماند و قبل از استیلای فغان راجه آن دیار مردی بوده که ...
چهار صد زن بوده و هر کدام خانه علیحده ساخته ...
دیر اهل ادراک ...
خیرات و مثوبات ...

...

کوچ ... اقلیم ...

اقلیم سیم ایران

دیگر بندگی را آبی طلب کرده‌اند از دو که ایشان هیچ کی میشوند هر چه خواهند میکنند و با زن و دختر هر که بخواهند صحبت میدارند و بعد از یک سال از زنده
گشته بیرون میشوند چون بمساعدت توفیق ازلی و معاونت سعادت لم یزلی جواهر اخبار اقلیم دوم که در روشنی آب گوهر ثواقب برده و در نزهت ریاض
بدان آب و تاب گردانیده در سلک تحریر انتظام یافت الحال انسب است که عقد ... مقصود ... که عقدی چند از لآلی اقلیم سیم که گوش دل کردن ...
جان ارباب دانش ... در رقم قلم گوهر سلک گرداند بیت پرتو توفیق چو بر خامه تافت گنج دوم صورت اتمام یافت آن گهر ...
در درج گهر گنج دگر را ز گهر پر کند زیور گوش خرد آن در کند اقلیم ثالث این اقلیم تعلق بمریخ دارد و ابتدای این اقلیم از حد مشرق ... بلاد چین
در بلاد یاجوج و ماجوج و شمال بلاد ترکستان و وسط بلاد کابل ... قندهار و وسط بلاد کرمان و سیستان و بلاد فارس و عراق و جنوب ...
بلاد مغرب و وسط ولایت شام ... بلاد مصر و اسکندریه و وسط افریقیه و قیروان و بلاد طنجه گذشته به بحر اعظم منتهی میشود و چون بسیاری از شهرهای ایران
داخل این اقلیم است واجب دید که مجملی از احوال ایران مذکور ساخته بعد از آن شروع در بلادی که مخصوص این اقلیم است نماید ایران مملکتی است در غایت
وسعت و مشتمل بر صنوف نعمت بیت ساکنانش همه بزرگان ملک گوشه گوشه ... ملک ... پیشتر از علم ادب ... اهل سخن ...
و ایران زمین در وسط اقلیم ... ماوراءالنهر ... و ولایات روم ...
و شام و شمالش ولایات ... دشت قبچاق و الان که فرنگستان را گویند و فارق میان آن ولایات و ایران زمین
... بحر خزر است که بحر گیلان و مازندران نیز گویند ... و بعضی ایران را ...
و گفته‌اند که او را ایران نام بوده و بعضی به هوشنگ که او نیز ایران نام داشته ... ایرج بن فریدون منسوب است و چون عراق دل ایران است
و دل سلطان وجود است ... عراق ... صحیح ... اعضای سلیم ... صاحب عقول راجح و رای صائب ... تحصیل اسباب
حشمت ... عراق دلفروز ...
... عراق ... العراقین ...
... عراق ...
... عراق ...
... عراق عرب ولایتی

عراق عرب

چون سینه گذار

در جانب جنوب حدودش از حد کوهستان است تا بادیهٔ کوفه و دیار شیبان تا بحر فارس و بصره و جزیره و فارس پیوسته است و خانقین داخل عراق است
حمد الله مستوفی در نزهة القلوب آورده که حدود عراق عرب با بیابان نجد و دیار فارس و ولایت خوزستان و کردستان و دیار بکر پیوسته است طولش
از تکریت تا عبادان صد و پنج فرسنگ و عرضش از عقبهٔ حلوان تا قادسیهٔ حجاز و بیابان نجد هشتاد فرسنگ است و مساحتش ده هزار فرسنگ است در عهد خلفا
عراق عرب آباد بوده و اکثر آن بنا یافته و زمین که از زراعت باز مانده بوده سی و شش بار هزار جریب بجهت ضبط در آمد چون در زمان اسلام بغداد اعظم شهرهای
شهرهای عراق عرب بوده ... در آن میان آید **بغداد** شهری بوده مشحون بکرم و ... رشته ... **ب** ...
چو خورد خواب ... بستان عشق ... کاس ... منصور دوانقی ... در ...
بنا نهاده و ... دار الخلافه ... نموده و در عجایب البلدان ... بغداد ... اسم ... بوده
با آنکه خلیفه در آن شهر ... خلفای بنی عباس ... خاک ... نهاده ... بغداد
چهار ده فرسنگ بوده و شصت هزار ... مسجد بوده و ... حمام ... تعیین نموده ...
او تعلق ... فرسنگ ... بغداد ... الفقهاء و المحدثین ... در صفت بغداد **ب** بغداد ...
چشمانی ... شده است ... ترک است ... چون ... شهر ... فکر ... کاینات پیدا ... چون
عارض دولت ... روی ... الحال ... بغداد ... ساخته ... در آن ...
ب چگونه بگویم ... شیخ ... ایلکانی ...
شیخ حسن چوپانی ... خروج کرده میان ایشان محاربات بسیار واقع شده ... بغداد ... معمور
سبب آبادانی آن گرد خراب گردیده ... بغداد ... اکرم ...
باشد ... در ... بغداد ... شوهر ...
از میان فرج ... بغداد ...
کرده ... بغداد ...
اتفاق کرده ... ابو عبد الله احمد شیبانی المروزی یکی از ائمهٔ اربعه اهل سنت و جماعت است و هزاران هزار حدیث یاد داشته

در اقلیم سیم

و بخاری و مسلم نیشابوری از روی ... حدیث نموده و عظم شانش ... و بعد ... هزار ... معروف
کرخی ... مذکرة الاولیاء آمده که در ... معلم ... گفت ... گویا ...
هر چند ... علی بن موسی الرضا علیه التحیة و الثنا مسلمان شده ...
با دو ... امام علی بن موسی الرضا علیه السلام بود ...
آنحضرت ... معروف ... کرخی ...
سقطی ... معروف کرخی ... سری ...
سری سقطی ... امام ابو ... جنید ... بغداد ... معروف
و کسی ...
تا ...
این ...
دارد ... اسلام ... سلام ...
صد ... جنید ...
شیخ الشیوخ عالم ... بغداد ...
آمدی در تذکرة الاولیاء ...
مسطور است ... شیخ ...
تا ...
جنید ... رسول ...
فتوی ... آنحضرت ...
بود گفت ...

عراق عرب

او نیز ای کاش من هیچ ندارم و در هیچ نباید از سخنان اوست که ما چراغ عرفان است و پیدا کنند مریدان و پاک گشتند و غافلان و هم مراد است که
غایت صبر توکل است و صبر خوردن تجرعات در رضاست که بار الهی [...] ابو الحسین نوری غایب بزرگ بوده و لطف است که وقتی در صوفی از شهری قصد بغداد
ابو الحسین کرد و چون به دروازه شهر رسید یکی از آنها زبان حیوانات [...] ناگاه [...] گفت انا لله وانا الیه راجعون آن دیگر گفت خیر است گفت این که
گفت که ابو الحسین نوری چون به خانقاه او رسید خواجه بیرون آمد و خواهان در حیرت افتادند پرسید که حبیب گفت [...] خادم [...] شهر بیرون توان آمد و چون
به دروازه شهر رسید که بدرگاه گفت که ابو الحسین [...] چون ابو الحسین این بشنید بسیار بگریست گفت امروز یک لحظه از یاد حق غافل شده ام آواز آن رسید که
در زمین و آسمان افکنده و او را نوری [...] گفته شدی که چون شب [...] سخن [...] در خانه [...] روشن شدی و او چون از خانه بیرون رفت [...]
که جنید [...] و ابو سعید خراز از اجله مشایخ بوده و در نفحات از عارفی [...] نقل است که اگر چه [...] جنید [...]
[...] جنید بوده و او را [...] بعد از [...] ابو سعید خراز [...] شیخ ابو محمد [...]
احمد [...] از بزرگان وقت بوده [...] مشایخ [...] شد [...] و گویند که [...] سال [...]
من هیچ طعام [...] گفت [...] رضا آن بود که اگر [...] دست [...]
[...] گفت [...] بعد از [...] تقدیم [...]
تقدیم داده [...] گفت [...] سجده کرد [...]
آن قاول [...] سخنان او است تصوف آن است که هیچ چیز [...] نباشد [...]
از کرام قوم بوده و از بزرگان این طایفه است وی گفته که در بعضی [...] نشسته بودم [...] عظیم شد [...]
[...] گفتند که [...] گفتم [...] خلاص شوم [...] گفتند [...]
کسی [...] گفتم [...] بر جای [...] افتادیم [...] نیافتیم [...]
وی را [...] گفتم [...] جنید [...]
در خواب [...] آن [...] بوی [...]
در زیر [...] پای خود [...] پس [...] شیخ [...]

دانستم که [...] این است که [...] شدم [...] شب [...] کرد [...] آبادانی [...]
و بجز [...] گفتم [...] آمدم [...] بازگشتم [...] آبادانی [...] احوال پرسید [...] گفتم [...]
[...] آنجا [...] گفتم [...] ابو احمد قلانسی [...] شیخ [...]
جنید است [...] بود در میان قوم [...] گفتم [...] در میان سخن [...] شیخ [...]
[...] ابو عبد الله بن جلا [...] احمد بن یحیی [...] گفتم [...]
گفتند [...] پس از ایشان [...] بعد [...] باران [...] گفتم [...] گفت [...]
[...] تعالی بخشید [...] بخشید [...] شیخ [...]
حضرت مصطفی رسیدم گفتم یا رسول الله مهمان توام [...] بخواب [...]
که بیدار شدم [...] رسید [...] گفت [...] بود [...] از سخنان اوست [...]
آن بود که [...] محمد بن حسین جوهری [...] ذو النون مصری [...] استاد خود نقل میکند [...]
[...] گفت [...] مستجاب [...] غرق شدن [...]
غرق شدن [...] شیخ ابو بکر [...] شیخ [...] بود [...] سال [...]
[...] ختم کردی [...] قرآن [...] ختم قرآن کرده بود [...] از سخنان اوست [...]
کسی است [...] استغفار [...] حضرت [...] بخواب [...] گفتم [...]
دل [...] گفت [...] در نفحات مسطور است [...] رسول خدا [...] آنحضرت را
بخواب دیدی [...] گفت [...] فردا [...] که تصوف [...]
هر که [...] تصوف [...] حق تعالی [...]
و استغفار [...] ابو العباس بن عطا [...] سلطان [...]
توحید [...] و در تفسیر و حدیث [...] ابو سعید خراز [...]

بغداد
[...]
[...]

در تصوف مسلم است شبی در بغداد موعظه کرده شد صوت معرا اثر زده دیده گفتند این چه حالت است گفت در جوانی گوهری از شخصی گرفته بودم و بر او دم

بوارثان او حسن را دو چون درویش بیاورم آنگاه دعوی عاشقی کنم و گریه بیکباره این آن است که از چشم من روان گشته از خجالت اوست که هرگز حق سال نشود

نفاق قدم نزده و درین مدت یک قدم برای نفع برادری برداره فاضلتر است از آنکه شصت سال عبادت کند با اخلاص و از آن نجات نفس خود طلبید

و گفت بهشت آن بود که در دنیا بود و از درش نقل است که چون بانگ اعصار آدم برآمد هیچ چیز را دم برکت الا آدم حق تعالی بر آن دمی کرد و گفتم برادرم

بگر سینه گفته اگر تیر بر کسی کرده رها می شود و خدای فرد جلیل گفت که غیرت و جلال من که قرب هیچ چیز را با اشیا انکار کرد آنم و چه فرزندان آدم

خادم بجا کرد ابراهیم فاتک صاحب جنید بیاکرد منصور بود و گویند بشی که درویش منصور را بر دار کشیدند الله تعالی را بخواب دیدم گفتم خداوندا این چه بود

با وی کردم گفت حق آشکار کرد وی را عطا دادم و خیانت در نفحات از خواجه عبدالله انصاری نقل است که این کشتن حلاج در الفضل است که آنگاه خود بوی

او را ابو نصر سراج گفت نزد این کشتار اشتر و عباس بن یوسف الحکمی نفخ شبلی و ملول کاف از شیخ قدیم بغداد بوده وی گفته که همه مرا در

حق تعالی مشغول است از آنجا که وی نیز پرسید از ابراهیم بن بشار که معاصر بوده شخصی گفت که مرا وصیتی کن گفت کاری کن که از آن پشیمان نشوی جعفر بن

محمد الخلدی صاحب جامع الحکایات و در شیخ بوده چنانچه وی گفته که دو هزار مدرس شناسم و دو دیوان از ایشان دارم هم او راست کتاب الحکایات عراق

شیخ شبلی که فرقه و حکایات من ابو زکریا یحیی بن معین در علم حدیث امام وقت بوده و ششصد هزار حدیث جمع کرده میان او و میان احمد حنبل الفت

در شرکت اشتغال حدیث بسیار بوده چنانچه احمد گفته که یحیی بن معین حدیث صحیح را از سقیم تمیز نتوانسته کرد و با آن حدیث عثمان نسبت به محمد بن علی الجزری

ازیک بار صحیح بوده و صد هزار غلام آزاد کرده و هر چه کرمی بود و صد هزار دینار تصدق بکرد و کوچه ها عمیق بنا کرد سال چهار صد هزار بوده و همه را

خدا ایثار می نمود ابو بکر محمد بن عبدالله الصیرفی المعروف از فقهای عظام بوده و بعد از شافعی دانا ترین مردم به اصول بوده و علم شروط را او اول

پیدا کرده ابو عبدالقاهر بن طاهر در فقه شافعی بی مثل زمان خود بوده و در هفده علم در غایت استقلال افاده می نموده ابو الحسن محمد بن احمد المعروف

به ابن شنبوذ از مشاهیر قرا بوده و جمعی از مردمان صحابت نموده به این مقصد رسانیدند که او حروف و قرائت تغییر می کند وزیر حضور داده ابن عیسی

و منت در برده او و عین ضرب گفت که دولت وزیر به باد رفت چنانچه گفته بود ابوالعباس محمد بن یزید المبرد در علم لغت

امام بوده و یکی از البغات خود می آورد که منصور روانه کی را دو اشتر بوده که جای آن بی نیی و صورت لی شوهری با سه شتر جمع شده

ایشان با خبر شده وقت طمع یکی از زنگان آن شهر در گرفت آمده در آن شخص رفت که او را داخل آن عورات سازد و نفقه مقرر کند آن شخص گفت که

چون تورا

تیسمیر

چون تورا در سلک اشتر سمنغم کرده ام گفت هرگاه چنان بگمنی در سلک جایانی در گنجان آن شخص گفت قبول کردم اگر چه شبیه طاهر تو پوشیده نیست

ما بنیان و اداری بعد از آن گفت مراد جریده دیوان منویس جوایات و کلاین از تو قبول کردم چه یقین است که هر که را چون تو پیری بود و یتیم است ابو الحسن

محمد بن طاهر در شاعری بی نظیر و در فضیلت افضل بوده و در سن ده سالگی نزد ابن جبرائیل رفت و شروع در علم نمود روزی سراپا ملازی پرسید که ابیات

معلقات حبیب گفت بعض اهل مردم از حدت طبع او عجب کرده ابن تخمین کشوده دیوان نوشت انچه سند اول است چهار علوم است ابو الحسن محمد بن

عبدالله المجری سلامی در عراق از ابنای نظیران خود بود و همراه در خدمت عضدالدوله بسر میبرد چنانچه عضدالدوله می گفت که هرگاه سلامی را در مجلس خود بینم

گمان می برم که عطارد و زحل در زمین از آسمان فرود آمده ابو بکر محمد بن جعفر الطبیب در اطبای زمان خود بوده و در ختان غریب و نقرس و لندی به روایت از انجمله

شخصی را مرض فیکج قدمهای چنان بوده که مرگ از حیات رجحان یافته تا آنکه او را ابو بکر بغدادی طبیب ادرار المعبودی محکم ببندد و بخاری از وجود

کر استخوان مرده در قفس ابله سوراخ کرد تا دمیدن که اندرون تمام جای که معز است رسید و از مرد برای دو قطره آب سیاه کندید و بر آمد و بعد از آن

زخم را خشک بند ساخته بگذاشت و در روز آن شخص افراد صحت گشت ابوالحسن علی بن هلال المعروف به ابن بواب در خط از پیداکان زمان بوده و در زمان

خلیفه بهیشه کتابت اشتغال داشته و نوشش در چهار صد و بیست و سه وفات داده جلال الدین المشهور یاقوت از خزینه معتصم بوده و در خط بیگانه قلم به نسبت

امروز خطش از یاقوت مستعصم و کم نیست لعمر فرزند آدم اختصر حروف در خط وی یک نشکه و کلمه به نکته مستوفی شکسته و جزوی به پانصد نگهه و مصحفی به پنج هزار

نکته در بغداد و فرخت میشده با این خط از علوم ادبیه مستغنی گشته و شعر را نیک میگفت ملک الکلام بهاء الدین فضل مجد و الطف سخنوران صاحب نسبت سلطان

خوارزمشاه بن جیبک الاستقلال و بعلق داشته برادران او ابو بکر و ابو المظفر ارباب فضیلت و دانش بوده اند خصوصا ابو بکر که از علماء خیر و صلاح

بود و از غایب رفعت مرتبش از لقب اشرافی است و الدر این بیت عارف بوده و در ضرب قسمت حساب ضرب المثل بوده و بهاءالدین از فضلای

چون بحر مملو از معانی و چون معادن مشحون بجواهر الفاظ که هیچ یک از فضلا آن را فتح کرده و مجمع بر یکجا خوشش از آن بهای سکوف نهاد و بیان

عزیمت و فیض پیوسته گرفته میشد حوادث و خسته نکبات ایام بودی شمس الدین مسعود که آصف عهد و وزیر وقت بود و از روی خاطر گرد و چنین

ادوار بنجانید و در قید آورده و همچنان در حبس فوت شد خمس و اربعین و خمسمائه رخت جهان الفان کشید این اشعار از قصیده ایست که در حبس گفته قصیده

تا کی برد کار به کام رسد که ... آخر ز چرخ جور چه خوار از آن چنید ... بارب چه کرده ام من در فقه ضعیف ... هر آنچه ازین دل ما فقه شده ... من در گرگ شیر فضیلتم

ربا رمانی ابن فلک میر انم هر طرفه چو گسفند ... هستم ز عالمان زمره و چو جاهلان ... گرد رضایه چشم کرده رخاب نبند ... چون من کسی چنین بگرم که بیافتند

عراق عرب

که طبع و الفضول نشنیدی ز فضل پند ٭ سخن از کجا و خدمت مخلوق از کجا ٭ تقدیر اگر کری در گردن کند ٭ مردم نداشت قصد و بدیرا جفای چرخ چون عیب
باد بیت نیز نسبت سوزند ٭ از بهر من سپند همی سوخت روزگار ٭ اکنون مرا بر آتش غم سوخت چون سپند ٭ ای خسته ضعیف ز غم پیش از این منال ٭
وی دشمن قوی بطرب پیش از این مخند ٭ احوال روزگار زمانه یک قرار ٭ اثر گذر بادش شود آن نیز بر قند ٭ وقتی او را برسالت بقیا بود رفته و بیک
مشکل که فرستاده اند [illegible] در قیاس پرداخت و او معنی آنکه به دوستان خود کتوبی در نظم می‌آمد در این باب گفته و عنوان آن جا داده **قصیده** ٭ سحابلی کرد ای جان او را
پایه او لیس جهان است ٭ اگر زین پای بلطف صنعش را باد و نور دارابشت ٭ که مرا از فراق خدمت تو زندگانی در گلستان است ٭ هر سرابی که در تو بود ٭
خاطر طبع من نیران است ٭ میکنم در فراق تو خیمه‌ها جمله یاران کفش سنگسار است ٭ نه چو اگر هیچ سنگ که بر آن ابود فیان است ٭ دل و جان
در نعیم خوارزم آنها وای برین کو دم حمان است ٭ خوشدلی در جهان طمع کردن ٭ هم ز سودای طبع انسان است ٭ **ب** دریغ روز جوانی و عهد برنائی
گذشت و قم و روی دریغ شبابی ٭ بس گذشتم ازو چرخ جای بجای ٭ شدم چو ز مردمان هر دو رو چرایی ٭ بر یخ چو خرد کودیدم [illegible]
نه دل پیوند جان چون کرم شکیبانی ٭ دریغ رفت جوانی و یاد کار زمانه ٭ از او نه طاقت دیدنی [illegible] ٭ اکنون که بوسم ز بانی و جوانی رفت فرزندانی
نفس بن جانگر زبانی ٭ بزرگ شیدان کشم ز خانه دو رشتم ٭ ز رشتم و درفتادم و گر جز فرمایی ٭ خدایگان قضا قدرت و قدر فرمان که چرخ را ز سپهر پیش
او تراند ٭ سپهر خواهد تا بای قدر او بوسد ٭ ولیکن نمی‌تواند ز پست بالائی ٭ زمی بساط ترا گر تو بخت فراشی ٭ زمی سپاه ترا گر چرخ [illegible]
زمانه چشم گشاده است تا چه حکم کنی ٭ سپهر گوش نهاده است تا چه فرمائی ٭ ای ابعهد تو فارغ ز کینه اندوزی ٭ فلک بعهد تو ساکن ز مهر فرسائی
بوقت بخشش جود تو بیخ کندی ٭ برون کوشش ریح از سنگ برمایی ٭ محفلی که ز روز آسمان طبع قیامت ٭ مجال باشد بر قلم هم دریائی [illegible]
نیز او راست **رباعی** ای طالب بوالعجب کی نمودی ٭ وی طالب خدا ز حقیقت دوری ٭ ای شاه بهره عالم ز بی‌خبری ٭ شادی و غمش [illegible]
شیخ ابوالنجم المعروف بخالد از منتسبان خواجه نظام الملک طوسی بوده وقتی خواجه بر او برسید و ابی و بر سید این رباعی را بدیهه گفت **رباعی** گر دوری کسی پایی
فلک چابکست ٭ در سینه دل ان رصد کن بر سایت ٭ چون دیر و جهان بکاری آمده ٭ آمد بظلم گرفته صبا است ٭ و او در آخر عمر سلطان سنجر در حیات
بوده و مدح وی قصیده‌ها دارد و کرامت چند بیت از آنجمله است **قصیده** ٭ در هوای یک چرخ کامران آمد پدید ٭ در محیط عدل ابر دریافشان آمد پدید ٭
حافظ اسلام سلطان سنجر سلطان نشان ٭ اگر از چرخ بلندش آسمان آمد پدید ٭ مهدی جمشید بخت خسرو جم رتبت ٭ اگر چون خضر سکندر کاران
آمد پدید ٭ در کمین گاهی که بر دو خیره بندد ٭ از خسرو فرزند شیبان آمد پدید ٭ نا که کوس سکوح گران کشایدرا ٭ از فر بو بای روپن نوجوان آمد پدید

تیغ ادهر

تیغ ادهر گوشه جوش و طیر را خوانی نهاده ٭ خوش چنین زیب چه روز خوان آمد پدید ٭ سالها شد تا بمیدان سخن در نظم و نثر ٭ بنده چابک تا نظر از کران آمد پدید
و له ٭ بپوش پیش و ز منه اخلاق عطر پرورانست ٭ بهار گیتی یکی [illegible] فروشش ٭ بالا دوکل صدرنگ آمد از نهیر خدمت زیب حریر و پابوس ٭ زنجیرهای
نوش آور عشق بازی یابد ٭ بنفشه را کر چنین کردی ببند تب بپوش ٭ بخواه باده ز ترکی که چون بخشد جام ٭ ز سر بر دولت بقا همی بنوش ای گوش
زمین نیوش مدیحی که در صفت این سخن است ٭ چو خوشتر آید از موج خواه موج بنیوش ٭ که هر جیحون چشم و لیکن این سخنم عیب نباشد گر بجوش [illegible]
و له ٭ مثنوی مرا جان در دل بیکار نباشد ٭ [illegible] هر نوش است خوشگوار نباشد ٭ از تو دایم بدیگار زبان تو ٭ گر چه روزگار روزگار نباشد ٭ **و له** ٭ چون حرف که
در نظم آورم [illegible] معنی اللطیفه الکبیرم ٭ [illegible] بنای تو نام کرده ٭ هم چون سخن [illegible] زبان خبر عزیزم ٭ **فضولی** در فضل و دانش بسیار از ترکمان فایق بوده و فهم
و ذکاء بر اقران سابق داوه و زبان [illegible] شعر [illegible] قصب السبق از ترکمان ربوده دیوان فضائلش [illegible] ترکیب که امروز متداول است ٭ چون اعلم شعر
ترکی نمود و همراه ایشان در گذشته شعر فارسی [illegible] این رباعی مر او راست **رباعی** آسوده کسی که [illegible] خاک شود [illegible]
[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]
بس که [illegible] عشق علاجی [illegible] ٭ چون [illegible]
احوال شروع در کوفه [illegible] **ب** ٭ چون گذری از صدر بغداد ٭ کوفه شهری سعادت آباد ٭ شهری [illegible] مجمع [illegible] کمال الطاف [illegible]
نجف ابی [illegible] **کوفه** [illegible]
سعد وقاص بفرموده خلیفه ثانی بنا کرده و چون تخت [illegible] شهرت کوفه [illegible]
علی ابن ابیطالب بعد از فوت حضرت خاتم اکثر در کوفه [illegible]
است بنا تا که گفته اند الکوفة [illegible] امیر المؤمنین علی [illegible]
المقدس [illegible] امیر المؤمنین [illegible] مسجد [illegible]
دیگر جا [illegible] مسجد [illegible] طوفان نوح [illegible] مسجد [illegible]
و آن شور بوده [illegible] ابراهیم خلیل [illegible] نوح [illegible] مسجد [illegible]
حق تعالی مشغول بوده [illegible] مسجد [illegible] خلق [illegible]

کوفه

عراق عرب

در این مسجد بسیار گم شده که ایشان را نه حساب بوده نه عقاب و در میان این مسجد مزاری خواهد بود از مزارهای بهشت و در او چشمه ایست از چشمه‌های بهشت
چنان که در آخر الزمان ظاهر خواهد شد و در عجایب المخلوقات آورده اند که در سنه تسعین و ثلثین در کوفه تگرگی بارید که وزن صد و پنجاه درم بود
سنگی بارید که چون کوشش آدمی در هم کشیده و مردم خراب الکوفه زیاده از صد بوده اند بنابر الزام بجهة نفر اکتفا کرده شد اسود
در فنون علم و حسنات اعمال عدیم النظیر و زینت تقوی شده و بقول حضرت یک ختم نماز در شبانه روزی میکرده و شریح قاضی بار تابعین است
و در زمان خلیفه ثالث تا زمان خلفای بنی عباس در حیات بوده و پنجاه و چهار سال قضای کوفه به تعلق داشته ابو هاشم القاضی اول کسی است که خانقاه
ساخته و صوفی خانه بر دو نقحات الانس ذکر او نموده و سفیان ثوری میگفته که من ندانسته بودم که تصوف چه بوده تا اکنون که ابو هاشم را ملازمت نمودم ابو عمرو شعبی
جلیل القدر و وافر العلم بوده نقل است که عبد الملک بن مروان او را بر سم رسالت نزد والی روم فرستاد و صحبت شعبی ملک روم را خوش افتاد و مدتی پیش
نگاه داشته و در وقت رخصت مکتوبی مهر کرده بدو سپرد که در وقت خاص بصاحب خود خواهی داد شعبی بعد از ادای رسالت در هنگام خلوت آن نامه را گذرانید
چون خلیفه بخواند به شعبی داد و نوشته بود که عجب است حماقت خلقی که میان ایشان چنین مردی باشد و دیگری را بپادشاهی نشانند شعبی گفت امیر بخاطر گرفته بود
نامه را بگذرانید اطلاعی ندارم عبد الملک گفت غرض سلطان روم آنکه برادر تو رشک برد و میخواهد که تو بمن بدهی که من ترا بقتل رسانم چون خبر به والی روم رسید گفت و الله
این خواسته بودم و شعبی نقل است که من پانصد کس از صحابه را ملازمت کرده‌ام از آن جمله یکی علی است ابو یوسف یعقوب بن ابراهیم اول کسی است که او را قاضی
القضاة گفتند و او در زمان مهدی و هادی و رشید بار قضای بغداد بر بود و در طبقات محمودی آورده که شخصی در حضور ابو یوسف در مجلسی نشسته بود
سخن نمیگفت ابو یوسف گفت که چرا سخن نگوئی گفت صایم را وقت افطار کی باشد گفت وقت غروب آفتاب گفت اگر نصف شب غروب واقع نشود چکنند ابو یوسف
بخندید و گفت سکوت تو صوابتر بوده و تکلم خطا و در مناظره الکلام آورده که اگر ابو یوسف نبودی مذهب ابو حنیفه بوده اما در بیان بابی مخالفت بسیار کرده و علم
او بمثابه انتشار یافته که جماعه ای گفته که از جمله تبرکات ابو یوسف چهار هزار قبان بوده که بر هر یک مشغول بوده اند ابو عمر سلیمان بن مهران الاعمش
در سلک دانشمندان عظام و مشاهیر ایشان بوده و امام اعظم را اعتقاد تمام بوده چنانکه در مجمع الحکایات آمده است که روزی امام به عیادت او رفته پیش
که هر کراهی خیالی بخاطر او گذرد و در عوض آن آنکه رسید ترا ... و حوض ... و گفت او را ... که او ابو علی حسن ابتدای ابی ... دو ... نشست
داشته نزد امام اعظم رفته گفت میخواهم طلب علم کنم امام فرمود و از تو مسئله میپرسم اگر جواب گفتی علم ترا اولی است و مسئله این است که دو سفیدی ...
نا که زینده بود ... دو سپید بوده ... چون ساعتی تفکر کرد گفت نوادربودم که تک ... و دیگری ... دو ...

دیگر بیست و یکی سپاه پس از آن بخبر خوانان رو روی نمود امام وقت شد چنانچه ابو یوسف و ابو حنیفه گفتی صندوق علم او عبد الرحمن ابن حسن در مذهب و تفسیر
منسوب است که مصنفات او را جمع کرده و در روزی که هر کس که بخواهد بیابد و در حساب آنگونه تراشد قلم و خود را که در این احادیث نوشته بود جمع کرده و حسب نموده که آب
غسل او از آن تراشه قلم که جمع کرده بود گرم کردند و کفایت نمود و آنچه بعد از آن باقی ماند فاضل آمد و حکایت شده در فضل خلیفه امیر مؤمنان علی نزاع کرده در حضور ابو الشیخ ابو الفرج الفقیه شدند ابو بکر انصاری
سخن کاتبان تخته و فرود آمده و بدین سخن دراز شد و اول شاید گفتند ابو بکر افضل است که دختر او در حجره خیر است شیعه گفتند حضرت علی افضل است که فاطمه دختر پیغمبر
در خانه وی بوده و بعضی گفتند که چنین باید گفت افضل این دو ... ابن شیخ گفت آن که خانه او افضل است که دختر او در خانه رسول است و آن شبه گفتند
علی ابن ابی طالب آنکو شیر و ... پانصد فرو داد و مرثیه و مسلم معاذ و استاد و گمان است و شیعی مذهب بوده و در روز دوشنبه چنانچه اولاد او هم در حجة کمال رسیده
و در ایام حیات او مردی نقل است که روزی مردی ... از وی مسئله جواب داد که ... ال بعد از چندی شخصی دیگر استفسار نمود و همان جواب شنود و بار دیگر هم اعاده جواب
گفت که ... چنین ... یک سال است که روز و شب مرا از من ... از من ... ... جواب ... گفت ... و دیگر بار ... همین جواب
ابو الحسن ابن ... کسائی ... در نحو امام بوده و از قراء سبعه است و اول شاه بوده و گفته اند که کسائی که در کوفه ... و در ... و در ... بیکی ... و در قراءت ...
کشف خود ... کرده بود یحیی ابن زیاد المعروف بالفراء در نحو ... علم الکل بوده و ابو العباس ثعلب میگوید که اگر فراء نبودی عربیت ... بودی
تصانیف یک بسیار است از آن جمله کتاب المعانی است که بیاراست ... نوشته است و در وقت تدریس ... طلبه ... خیر ضبط ... چنانچه ...
قضاة ... و قاضی در مجمع جمع ... آن ... بعد از اتمام ... درم ... آن کرده ... یک ... و رق ... کاغذ ... حال ...
بیست ... یکصد ... کتابت ... کرده ... ابو عمار حمزه ابن حبیب التیمی از قراء سبعه است از وی نقل است که قرآن ...
بنجاه ... ابو حنیفه ... از ... در زمان منصور ... ابن ... خصلت ...
و بزرگان ... اطراف ... ابو المنذر هشام ابن ... بوده ... حدیث ...
از وی نقل است ... قرآن ... صد و پنجاه ...
و هنر ... کتاب ... ابن ... شعر ... روزی ... جوانان ...
را ... ایشان ... چهل سال ... اکثر ... ابو ... الکلب ...
پرسید که این جوان را چه نام است گفتند ... گفت ... باید ... جوانان ...

یکی از ایشان ابتهی نقل کتاب مغطوط ایهٔ آخرت رجال بوجد این شیخ در کتاب عمده ورتبه فرج و رضا آورده که شیخ جاهل جهنی رسیدند در عرفات
در راه فاکه ابن ابی جهل اسدی او را پیش آمده حاضر شد و گفت او که بخدا بیشی چون عن قطاع الطریق را دید خواست که بگریزد و غلامش صحیح گفت کرده صاحب این
بیتی شعر الخیل واللیل والبیداء تعرفنی والضرب والطعن والقرطاس والقلم یعنی من آن کس که اسب و شب و بیابان مرا می‌شناسند و ضرب و طعن و کاغذ
و قلم را بیدانسته حتی چون این سخن بشنید بازگشت و حمله آورده او را و پسر و غلامش بر کشته شدند و ذلک ... اربع و خمسین و ثلثمایه الصدر الاجل العالم ربان
المقنو الدین محمد بن عبد العزیز و الادیب بربان الدین در فضیلت بی نظیر ثانی در معاملت قضات قاضی و والی او در شیخ الاسلامی شیبانی در حیث تعلق
و بربان الدین صدر بلند قدری بوده که آسمان با همت او زمین بودی و آفتاب در رای و تدبیر او بودی و فی یکی از ملوک تیمی در آن سپاه رسید فرستاد و در ایران
این قطعه کتیب قطعه بیش خجلت تو شهابی و دستار بنه منبر بستم خجلت شرم کن از مختصری ٭ تا رنگ زرد اگر بجان نبندد و کاه تو قیمت نکی چشم نه یکی
سربری ٭ زمانه که تاج ملک طغان شاه را سپاهی عادت شده بود و این رباعی بدو فرستاد رباعی کرپای فلک سای تو ملک تحرست ٭ نزدیک غم بزدیک حقیقت
دور است ٭ او ز حسب سیان از جهان جسته پای ٭ پای که جهان را کشته غصه دوز است ٭ از خوی بهم حسیه بخیالی که بخوانی بمرادکه میرانی اذن یکی بعید
دل زا خواهند و رنه تو چنین ننه تو خود رسیدی نجف اشرف در فرسنگی کوفه بطرف قبله واقع شده و مشهد معطر حضرت امام المتقین یعسوب الدین
امیر المومنین علی در آنجاست ٭ سر یا همی کلاه در پای ٭ در مشهد مرتضی زمین سای ٭ جا بهنا چه سپاه بجمل در دیش ٭ در خاک امیر جمل بر دوش ٭
خوردن بجاکش از کرامات آثار و برو و تبادات ٭ بنیت ٭ و فی سرخت ٭ اوست ٭ آنکه ٭ عنه ٭ اوست ٭ چنانکه زایت ابوتراب ٭ الهمین اعمادی ٭
آورده اند که چون مرقع منور آنحضرت بحطایر قدس انتقال نمود و اولاد اعاظم بموجب فرمود اعلام نمود و در جان حسب معطر او برده و در موضعی که حالا است
طوایف عالم است مدفون ساخته و بحکم وصیت موضع قبر را با زمین هموار کرده که اعدا بر آن اطلاع نیابند و در سنه خمس و سبعین و مایه در زمان هارون الرشید هارون
زمین شکار می کرد آهوی چند پیشه که قبر آن امام المسلمین است پناه بردند و هارون هر چند سگ بر آن آهوان دوانید و جانوران بر آن دنبال تعرض
نمودند بازگشتند هارون متعجب شده و بعد از تفحص بسیار ایم تفتیش بسیار کرد و از آنجه بوده باز نمود که جسد مطهر امیر مومنان در آنجاست لاجرم هارون
ذکر شکار کرد و لوازم طواف بجای آورده و مردم مجاور شده و روز بروز آبادانی جمعیت در آنجا زیاده شد تا بعد از حصد و سی سال عضد الدوله دیلمی شست نیز بر آن رتبه حضرت
عمارت عالی ساخت و پس از وی غازان خان عمارت بر آن افزود و چون بالا مردم از زمان آن جناب صاحب شان کسی بنظر نیامده برآن نیز بر مردم بیان
مبادرت نماید سید محمد خان باشد که از کلام و حلاوت بیان و حدت طبع و زکاوت طبع القرآن استغنا دارد و تابه صحبت حضرت حضور ... را لازم کرد شعر بگفتن

نسب ...

رغبت فرمود پس از آنکه فطرت اصلی با فضیلت کسبی جمع کرده مند رکن داده که دیده که ملازمت علی عادل شاه ذخیرهٔ ماه و رسانید چون عادل شاه
بدست یکی از غلامان کشته گردید احرام درگاه و الاحضرت شاهنشاهی بسته منظور نظر کیمیا اثر گردید و بعد از چندی وفات حضرت شاهنشاهی خاطر از دیرت گرده
تواکی آرد که کعبه چون نهاد از محکم و پایه ایست بر شمال عطار دش جای داد و هو از توقف قزل گفت کرده این دو بیت از غزلیات است بیت از نرم مگسش فوج
دل آزرده میروم ٭ با آنکه کرم آمدم افسرده میروم ٭ در دم از بررسیش افزون کن کان کس حسد که نه در دید دل خود دیده میروم ٭ بعد از آنکه روی توجه بعطوف کرده
قصل و مکانش را درد و بیچکس باز نشده و جز برسیدش بر کینه باد و جه بچیک شاه و کشت عوده پس از برکیش محرم مراد نفس انشای این قصیده کرد قصیده
از در کوی تو آلوده بهتان رفتم ٭ عصمت آوردم و بر دامن عصیان رفتم ٭ شب تاف تو درجیب دلم ماخوش بود ٭ کز در کوی تو من آلوده پریشان رفتم ٭
من زاقلیم و فاکه بود جمعیت عجیب ٭ اگر از خاطر فرخنده پشیمان رفتم ٭ گو میان دل فرو جان تبه باشند که من ٭ کم دل گشتم و سیر آمده از جان رفتم ٭
چشمهٔ خضر بخاک قدمم میسازد ٭ گرچه لب تشنه من از چاه زنخدان رفتم ٭ اندرین بر قدمم دو دامنی از کوهر اشک ٭ به نثار در گنجینهٔ و ایران رفتم ٭
راه مرج تو بشکیبا مرد طی نشود ٭ ورنه من رفتم و با سر چو اسکان رفتم ٭ آسمان داند و من دانم و اندیشهٔ من ٭ نه بجاک و بر این قافیه سنجان رفتم ٭
معجزم بنگر و بگذر به سحرم شناس ٭ با ثر نعت بمه گردش گریبان رفتم ٭ خبر بدرگاه تو در پیش چشم بر امید ٭ هرکجا رفتم مایوس و پشیمان رفتم ٭
دامن حلوه گرفتم بامید مددی ٭ وز فلان دست تهی جانب سامان رفتم ٭ در شمار دو و دوم و دربدر پیک ٭ تا امید از تو در بگیر و مسلمان رفتم ٭
عذر بر بحث بسر که بدم بپنداری ٭ گرچه بدیده ناکامی و حرمان رفتم ٭ هم تو یاد من کن کز خاطر بیگانه و خویش ٭ تا بصد مرحله زانجانب نسیان رفتم ٭
آبرو بیره دار از دست خدایا مددی ٭ که من آلوده تر از دامن مستان رفتم ٭ در مدیح تو جهان طفل الف شناسم ٭ چون خرد گرچه دبستان بدبستان رفتم ٭
بدر مدح تو لب تشنه تر از بادیه ام ٭ گرچه صد ره بسر چشمهٔ حیوان رفتم ٭ در اثر قصیده این رباعی گفت رباعی در بندهٔ شهان پادشهی میباید ٭
لشکرکش را حسب سپهی میباید ٭ من خود کیم و در شمار چه کسم ٭ زندان زد ترا شهنشهی میباید ٭ بعد از فتح سال حضرت شاهنشاهی او را بتخت
بر جهات روزگارش گشوده چون در اصفهان مصنف فنش برآورده و کنج عراقش مفتوح ساخته رخصت طواف حج بدو ارزانی داشت و در اثنای راه فسخ اراده کرده
خان توجه بصوب دکن منعطف کردانید و حال در آنجا که بارباب الملک است پاشد این ابیات که نوشته می شود هر آورد اوست غزل باینم دسر ره خود دیگری کو ...
از حساب کبد ٭ چشمان تو را اگر جلاد ٭ مژگان تو را ستیز چنجر ٭ شوریده زکشت نحجر ٭ از خواب لیسه هزار محشر ٭ شرمنده و دمو فارسانی از رخ جبین
دل از تو باد ٭ رحمی که بر آتش سپندم ٭ سوز جگر کباب انگر ٭ از نغل تو تصور غیب کردند ٭ از زلف تو ترتیب عنبر ٭ بار عشا و مازلکند است با بیلبلش ...

نجف اشرف

عراق عرب

اگر الف از شستان محبت حس او بین در انسب فنا منظر زمان که مکران شود چو سحاب بر زمین با چه بار آورد پر ای محتال از تو قطا دست تو همیشه از دین است
در قلزم در دست تو گرد [illegible] مرحوم طبیعه سکندشت انجا که دارد و تو انجاب است دندی مکان است یک غنچه آفتاب شکفت با خاک تو آن نه پوست که بود از تیغ
زنگار است از رنگ تیغ آفتاب شکست سایه کف تو بود با شیشه برق علمی کجا عجب من بنده که در کف نام چون بنشیند بر شرح [illegible]
سپهری ستاره بر جست از پای خادم عجب سبب لطف تو اگر کرم است آن ملک که دیده فلک بزرگ لطف فلان فلان زغم رست هستی تو نیستی چند [illegible]
هست و نیستی هست • و اوراز آن ملک چون چه رسیده داری که آمده جگر دیگر دیده داری مرا بهای عزیزان چاک چاک بخشش جدا کری دمکرم و وفاداری تو آنکل
از چمن یکی چمن بیاید که رنگ بوی نداری ورنگ بو داری • تیر کرم تا من بهم برسیم که این کرامت آن نیکو داری مرا محبت دلها چون انگشت مهر بر دو [illegible]
یار نیکا چه داری • هر کز از صحبت تو نفس فرحت نخوری لعنتی سبب که همه تو حسرت نخوری • هر زمانت نشود تیغ بجام جهانی که کف سفله دو شی سبیلی [illegible]
با خمار غم دو در سرشده [illegible] کف کجا شنایی راحت نخوری • مرا عشق که رو بیابانه داده • فنون زکسی حرف نداده • نجابت شنایم با تو لکین [illegible]
داده • نه در دانش دینی نه مرد و نه بیلی • چون چکس تعالی عجب عایت شانی تعالی انجمن نه بجا دو جهان است • جا رسیده که کن حدیث و دانی • همین [illegible]
در دمند میرود • نیم لطف از فی سیند میرود • سرّ من رای المشهور بسامره از بنیه معتصم عباسی است باعث انکه چون معتصم در تربیت غلامان ترک کوشید
امانت بسیار از ایشان اهل بغداد رسیده و در جمعی بر در سرا باز کشته کفتند یا ابا اسحق از شهر بیرون رو و الا با تو حرب نمائیم معتصم پرسید که کدام لشکر
محاربه خواهید کرد کفتند در ان شب ها انکشتان درشت و دلهای ریش خلیفه از شنیدن این سخن متاثر گشته در موضع قول سرّ من رای نام نهاد
یعنی هر کس از آن بیند مسرور کردد و بنا نهاد و سامره آباد کشت و در زمان معتصم هشت فرسنگ طول و یک فرسنگ عرض آن شهر بود و در ان جا عمارتی مسجدی بود
وسعت و رفعت و حوضی از یک پاره سنگ میان مسجد ترتیب داده بودند که قطر آن بیست و پنج ذرع بود و در عقب آن کنده منحاش نیم ذرع بود و در جنب آن مسجد
مناره برآورده بودند طول صد و هشتاد ذرع که از زمان آدم تا آن زمان هیچ کس از کسی هیچ بدینسان نساخته بود و در اوقات ادراک [illegible] والا الحال
در آن باقی مانده و مزار فیض آثار حضرت امام علی النقی و والد محمد حسن امام عسکری در سامره و مرقد مطاف طوایف خاص و عام و امام است و وقت
که سلطان سنجر بعد از فتح بغداد به سامره رفت مشاهده نمود که این مسجد از شب تا روز آب بردار کار امام منتظر صاحب الزمان در آنجا غایب شده و مکاتبه
که هر کاه ظهور نماید بر آن سوار شود سلطان آن اسب را داده و در سر کار خود نگاه داشت که کفت این اسب نه در من امانت است هر کاه امام ظهور کند [illegible]
کنم و آن سوار در بی بیک نشادند و در جهان زندگی عزان بود بی تسول شد و سنجد محمد حسن ساخت و معتصم از خلفای بنی عباس است و [illegible]

در ایام او بو قوع

قصبهٔ سامره

در ایام او بو قوع پیوسته و هشت سال و هشت ماه و هشت روز حکومت کرده و در زمان جهانبانی هشت قصر بنا نموده و هشت پسر و هشت دختر و هشتاد و هشت
هزار اسب و هشتاد هزار شتر و هشت هزار غلام ترکی باز مانده و بنا بر این جهات در الخلیفه مثمن می کفتند و پیوست شجاعت موفور داشته و قوتش بنهایتی بوده
کرده کو سفند را پشت خود نکاه میداشته تا سلخ می کردند و در مرض موتش کسی که بنظر آمد خیر الفتاح است که بنیه محمد ابن اسماعیل موسوم بوده در نفحات جعفری
منقولی نقل است که خیر الفتاح را پرسیدند که تو را چرا نساج کویند کفت با خداوند عهد کرده بودم که هرگز رطب نخورم روزی نفس بر من غالب شده و یکی
را خریدم ناکاه شخصی بر من نکریسته کفت ای خیر کریز پا و انجنین بوده که در اغلامی بوده خیر نام از روی اکرچه بود و شبهه در من افتاد پس مردمان کرد آمده
کفتند که و الله این غلام تست و من از سخنان ایشان حیران ماندم و دانستم که بچه گرفتار شدم پس مرا بجانی بردند که غلامان وی بافندگی میکردند کفت ای
غلام بسی کار سرد و کاری که از پیش بکرد و بکن و من با وی فوراً در کار کاه جولا ان افکندم و کربس بیافتم چنانچه کو ئی سالها این کار کرده بودم چند بای
با خدمت بی بر خواستم و وضو کردم و در سجده شدم و کفتم خداوندا دیکر باز نکردم آنچه کردم چون بامداد شد آن غلام از من برفت و من بصورت اصلی باز کشتم
وفاتش در قرن دوم بوده و دویست و شصت و شش و سیصد و بیست سال بوده و از سخنان اوست که خوف هم تازیانه خداست مر بندکان را
از شهرهای معروف عراق است ابتدا طهورث پیشدادی بنا کرد و بعد از بنای آن کاشته است جمشید بانجام رسانید و از آنکه سعظر بن حلیس سیم بوده
خوانده اند و پس دیکر کار سیده در ورد میتی حیره بابل حلوان و نهروان و هر هفت شهر امروز خراب است و در این سالها دار الملک سلاطین کاهی بوده
و انوشیروان در آنجا ایوانی ساخته بود که از آن حالی تا عالی در کنج و آمد برسد خشته و الغمارت تا زمان ابوجعفر دوانقی باقی و پایدار بوده چون
شروع در ساختن شهر بغداد کرد اراده نمود که آن را خراب کرده انقاضش را در آن بغداد بکار برد و با خالد ابن برمک مشورت نمود
خلیفه را مانع آمد و کفت که این کار مکن که بزرکان مایند که چه دشمن شهری را خراب کرد شهری ساخت خلیفه اکراه سمع نموده و کفت تو از هواخواهان
کبری بکشته و هر آینه که آثار کبران خراب شود و در خرابی آن شروع نمود چون دید که از آنچه حاصل می شود بخرج بجرت ابرسند زمانی کفت بخوات
کرد است از آن آثار دو رو باز مانع آمد و کفت شروع در خرابی آن کرده باید که تمام را خراب کنی تا مردم کویند که آنچه پادشاهی اساس بانی
نتوان است خراب کرد و مزار سلمان فارسی رضی الله عنه در محاذی ایوان کسری واقعست بابل از مدن هفت آورده میان عراق و قصبه
عراق و میان جهان واقع شده ابتدا اقبال ابن ابالوش ابن شیث ابن آدم بهمت بآبادانی آن کماشته و پس از آن طهورث بتجدید عمارت
کرده و شد و نمود و آن شهر سالها سر برده و بعد از ضحاک دار الملک کردانیده و قلعه و روی بنا کرده موسوم کناک که الحال اثر آن باقیست و پس از وی

عراق عرب

گرفت دیگر اسکندر عمارت کرد و الحال از خراب است و از نواحی هرات است و در حصن بابل دوازده فرسنگ عرض آن شهر بوده و دوازده قصر داشته و در آنجا چاه
که نام وی بابل مذکور است گویند هاروت و ماروت در آنجا معلقند و گویند حجاج در زمان ایالت خود بچاه مذکور رفت تا تحقیق احوال ایشان را معلوم کند
از مجاهد نقل است که با شخصی که در بابل بود به آنجا رفتیم ایشان را دیدیم هر یک به مثال کوهی سرنگون آویخته و بندهای آهن بر دست و پای ایشان
گفتیم الله اکبر چون این بشنیدند اضطرابی عظیم در ایشان پیدا شد چنانکه نزدیک بود که آن بندها پاره سازند و در عجایب المخلوقات آمده که در این [illegible]
سابقه هفت حصن بوده در حصن اول خانه‌ای بود که در آن صورت ربع مسکون کشیده بودند و آبادی و بیابان در آن پدید کرده و هرگاه اهل حصنی عصیان
ورزیدندی آب این نهر در [illegible] اطاعت باز آمدندی و در حصن دوم حوضی بود عظیم که مردم در قبیله شراب در آن بخشیدندی هر یک از آن
خویش [illegible] که با یکدیگر [illegible] و در حصن سیم طبلی تعبیه کرده بودند معلق که احوال [illegible] از آن معلوم شدی که اگر آن طبل را [illegible]
چهار تخت یافتی و الا فلا و در حصن چهارم آئینه از آهن ترتیب داده بودند که حال غایب از آن پدید آمدی [illegible] و در حصن پنجم مرغابی [illegible]
در سر [illegible] اگر جاسوسی در آن شهر رفتی از [illegible] آواز برآمدی و در حصن ششم [illegible] نشسته و [illegible]
غرق شدی و در حصن هفتم درختی غرس کرده بودند [illegible] هر چند آدمی که در زیر آن [illegible] سایه [illegible]
تمام [illegible] آفتاب [illegible] **بصره** شهری مشهور است در جنب [illegible] که خلیفه ثانی [illegible] از اصحاب پیغمبر صلی الله علیه و آله [illegible]
تا در آن [illegible] بنا کنند [illegible] آمده [illegible] استعداد [illegible]
موسوم [illegible] بصره [illegible] اطراف [illegible] و شط العرب بکنار بصره واقع شده و در [illegible]
با [illegible] اطراف بصره و [illegible] همیشه سبز و خرم باشد و در میان [illegible] خالد که در حوالی البصره [illegible]
اسبان [illegible] و در طبقات [illegible]
شش [illegible] بصره [illegible] از اولاد انس ابن مالک [illegible]
سخن [illegible] الحکم [illegible]
که چون معاویه به دمشق [illegible] بصره [illegible] در آنجا [illegible] بصره [illegible]
نا امین بود [illegible] چون به بصره رسید [illegible]

نقل آورده‌اند

نقل آورده‌اند [illegible] چهار [illegible] حسن [illegible] از خانه بیرون [illegible]
در این شهر [illegible] شنیدم [illegible] حسن [illegible] بعد از آن [illegible]
[illegible] حکومت [illegible] زیارت [illegible] خرابی [illegible]
[illegible] اسلام [illegible] بصره [illegible]
از مضافات بصره است و همچنین تربت صحابه [illegible] طلحه و زبیر [illegible]
اختصار [illegible] حسن بصری از [illegible] حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله [illegible]
آنحضرت [illegible] حسن [illegible] مردم را [illegible]
[illegible] حضرت امیر المؤمنین علیه السلام بوده [illegible] آنحضرت
گویند [illegible] حبیب عجمی [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] حبیب عجمی [illegible] حسن [illegible] حبیب [illegible]
[illegible] الحمد لله [illegible]
[illegible] عبادت [illegible]
[illegible] حجاج [illegible] حسن [illegible] حبیب [illegible]
[illegible] حسن [illegible]
[illegible] حسن [illegible] حبیب [illegible]
[illegible] حبیب [illegible] حسن [illegible]
[illegible] حسن بصری [illegible] حبیب عجمی [illegible]

بصره

عراق عرب

رسیدی زنهار گریستی و گفتی اگر [illegible] ای تعالی بودی هرگز نخواندی یعنی [illegible] جز من نخواهم و در [illegible]
شکر و شکایت بگویم گفت چو نگفتی خدای [illegible] که [illegible] و دایم [illegible] خود [illegible] خلف [illegible] کند گردد [illegible]
مالک [illegible] گفت الهی دعا کن در حق ضعیفه که چهار سال است که [illegible] آن دعا [illegible] گفتار است مالک است بد حاجت آورده گفت اللهم [illegible]
ان کان فی قلبه [illegible] تم الکتاب [illegible] چهار ساله [illegible] شیخ [illegible]
مقربان خاص و عام بود و دختر [illegible] خواجه حسن [illegible] و گویند که [illegible] خود را کاستی [illegible] آب [illegible] آفتاب [illegible] شدی
و نقل کیا [illegible] گفتی [illegible] الکرام الکاتبین شرم [illegible] الغنیة العفو [illegible] مستوره [illegible]
که [illegible] بسیار [illegible] جزو [illegible] راست [illegible] و هیچ [illegible] گفتند و چون [illegible]
چهارم [illegible] بود و از آن سبب [illegible] که [illegible] خواهد [illegible] چراغ [illegible]
مخلوق چیزی بخواهد [illegible] بیرون آمد [illegible] گفت [illegible]
من در شفاعت [illegible] صباح [illegible] صلوات می فرستادی [illegible]
زاد [illegible] کردی [illegible] چهار صد [illegible] خواب [illegible] چهار صد [illegible]
ساخت [illegible] شب [illegible] متفرق شدند [illegible]
شب [illegible] صباح و در خدمت خدای [illegible] مشغول است [illegible]
که [illegible] خواجه [illegible] صباح [illegible] خواجه حسن [illegible] کرد [illegible]
کرده [illegible] در میان [illegible] چهار [illegible] سال [illegible]
جای [illegible] بمقصد رسید [illegible] گفت [illegible] چشم [illegible] رسید [illegible]
ضعیفه [illegible] جهان [illegible] چهار سال [illegible]
گرد [illegible] خواجه حسن [illegible] چراغ [illegible] ایشان [illegible]
همین [illegible] چراغ [illegible] گفت [illegible] سلطان [illegible]

کرده

گفت [illegible] عداوت شیطان [illegible] اگر صبر [illegible] چهار [illegible]
[illegible] حارث بن اسد المحاسبی عالم العلوم
ظاهر و باطن بود و تصانیف [illegible] گفتندی [illegible] از غایت [illegible]
[illegible] از سخنان اوست که خدای را
در بار [illegible] بوده
[illegible] سحر [illegible] حاجات [illegible]
راضی بودی [illegible] مهلب [illegible] عبدالملک مروان از جانب حجاج چند وقت حاکم [illegible]
[illegible] خراسان [illegible] سال [illegible] خراسان [illegible]
[illegible] اعیان زمان بود [illegible]
[illegible] چون [illegible]
[illegible] عراق [illegible]
[illegible] حجاج چون
[illegible] حجاج [illegible] عبدالملک [illegible] مسلم [illegible]
خراسان [illegible] حجاج [illegible] سلیمان بن عبدالملک [illegible]
[illegible] حجاج [illegible] ولید بن عبدالملک [illegible] سلیمان [illegible]
[illegible] سلیمان [illegible] یزید [illegible] اطلاع [illegible]
سلیمان [illegible] امیرالمؤمنین [illegible] سلیمان [illegible] یزید [illegible]
[illegible] یزید [illegible] امیرالمؤمنین [illegible]
[illegible] یزید [illegible] حجاج [illegible]
[illegible] حجاج [illegible] یزید [illegible] سلیمان [illegible] ایشان [illegible]

بصره

اصمعی گوید که حجاج صد هزار دینار قرار داده بود که هر روز از رعیتی گرفته باشند در روزی که آن مطلب بحصول نپیوستی انواع اهانت و آزار بدو رسانیدی روزی
شاعری پیش او شعری بخواند بر نیکی گفت حجاج را خوش آمد و او را وعده انعام داد چون خبر بحجاج رسید فرمود که وی را بند کنند تا فقط این جمله را که
گرفتند پیش او خازن رسید غلام گفت که بگیر من از کیسه خاص گزین چون پیش آمد هزار درم از صد باشد که اینجا حفت ترا بسیار بینیم
بگو صد هزار درم عوض بگیرم رسیدی گفت اگر ایشان مرا از سر شناسند من خود را ایشان هم از حافظ بودند که درست گزیر بچون هیچ نگذارد حجاج چه
شمردن موی جلیسه چون حجاج را خدمت بجای آورد هزار درم بوی داد حجاج متحیر ماند گفت این هزار درم بر هم ماند و خود بخشم بر بگفت هزار درم دیگر بوی
گفت زن من طلاق اگر بعد از این بجای کنم زر بگیر گفت هزار درم دیگر بدهید شخصی برخیزد گفت که چرا چه باید خود خانه بسیار گفت از اینجانب مکارست چه برای مصلحت
آباد و داشته اند اگر اسیر من دار الاماره و اگر معزول من خانه پس از آن که سلیمان عبد الملک خلیفه شد یزید را خراسان و عراقین معه داد و یزید در نمودن جرجان
و طبرستان و دهستان را فتح نمود و مال بسیار بدست آورد و آورده اند که چون بدان دست یافت از خون دشمنان جوی روان کرد و آسیابان بر آن نهاده گندم
آس کرد و نان پخت و چون عمر عبد العزیز خلیفه گشت یزید را از عراق عزل کرد و مقید ساخت و در زمان خلافت او محبوس بود و بنابر آنکه یزید در ایام
حکومت عراق و لا و حجاج را اهانت و آزار بسیار رسانیده بود و یزید بن ولید از شنیدن آن در غضب شد عهد کرده بود که اگر من بر یزید ظفر یابم
پاره پاره سازم چه مادر حجاج در حباله یزید بن عبد الملک بود و مادر یزید بن ولید بن عبد الملک دختر برادر حجاج بوده هر آینه در روز خلافت یزید بن عبد الملک
مهلب از محبس گریخت بجمعی که از آل مهلب بوی همراه گشته بود بصره را متصرف گردید و یزید برادر خود مسلمه را بجنگ او فرستاد و در منزل عقر زد یک جنگ عجیب
دست داده هشت روز جنگ قایم بود روز نهم مهلب شکست یافته بقتل رسید و آل مهلب مفضل برادر یزید را با سر یزید برداشته بجانب کرمان در حرکت آمد
و در نواحی جرجان میان ایشان مصاف روی داده مفضل کشته گشت و در زمان دولت بنی امیه از آل مهلب دیگر کسی بایالت نرسید تا زمان منصور دوانیقی
یزید بن حاتم بن مهلب با لشکر پنجاه هزار سوار گشته بافریقیه رفته آن ولایت را متصرف باز آورده و فرزندان او سالها در آن ولایت روزگار میگذرانیدند
تا فوت کرد و آورده اند که شاعری قصیده بخدمت او فرستاد قصیده را بغایت نیکو یافت و در روز دیگر قصیده در آن گذرانید یزید با اهل مجلس گفت که هر که مرا دوست دارد
دو درم بدین شاعر دهد پنجاه هزار درم اضافه بود صد هزار درم جمع شده یزید از مال خود پانصد هزار درم داد اهل حشر بوی داد و آن شاعر چند و هر شعری که حفظ بود
خازن را طلب کرد و پرسید که در خزانه چه مقدار است گفت از نقره و طلا بیست هزار دینار بود همه را بشاعر بخشید گفت آن را شاد عذر خواهی کن ابو بکر محمد بن سیرین
امام معبرین و مقتدای متجرین بود و هیجده کس از اصحاب رضی الله عنهم از سایر صحابه را دریافته بود و نیکی بسیار داشته و در تعبیر خواب بغایت مهارت داشته بر ارده

نقلست که

ابن سیرین

نقل میکنند چنانچه شخصی نزد وی آمد و گفت در واقعه دیدم که روغن را در میان زیتون میریزم گفت ترا جاریه هست گفت تحقیق نمای که او مادر
تو باشد چون تفحص نمود چنان بود و ایضا مردی پیش آمد و گفت که در واقعه دیدم که میکنم سوراخی دارد و آب میخورم یک سوراخ آن آب
شیرین دارد و دیگری تلخ ابن سیرین گفت از خدا بترس که برخواهر خود نقلست که زنی پیش وی آمد و گفت که کسی در خواب دیدم که از شکم
در شکم شوهر من آمد و دو جفر از شکم او بیرون می آمد ابن سیرین جواب داد که امشب در دکان شوهر تو دزدی آید و سیصد و سیزده دینار ببرد پس در همان شب
دزدی در دکان شوهر او آمد و آن مبلغ ببرد وی را گفتند که این تعبیر از کجا معلوم کردی گفت که بعدد تعبیر نموده باشد و عدد سیصد و سیزده از حساب جمل
استخراج کردم حروف سنور سیصد و سیزده است مردی نزد وی آمد و گفت امشب در خواب دیدم که مروی را طهر دوست برید مروی را ادرار کرد
گفت امروز امیر این شهر معزول شود و دیگری نصب شود و چنان شد و ایضا شخصی نزد وی آمد و گفت خرما در خواب دیدم که یافتم گفت ترا افروده
چهل چوب بزنند همچنان شد سال دیگر همان شخص آمد و گفت که امشب در واقعه دیدم که در سرای سلطان چهل خرما یافتم گفت هزار درم یابی
تعبیر این خواب بکه بنه و دیگر بود گفت پارسال خرما بود و چنین نمود و لیکن آن چوب بود امسال خرما بر درخت است تعبیر این چنین باشد نقلست که
شخصی بیامد و گفت در خواب دیدم که زمین با من سخن می گفت گفت اجل تو نزدیک رسیده و بعد از هفته آن مرد بمرد و آورده اند که جاری نزد وی
در خواب شخصی پیش گفت که اگر شفا می خواهی لا و لا بخور گفت که این زیتون است که خدای تعالی میفرماید لا شرقیة و لا غربیة نقلست که یکی از اعیان
پیش وی آمد و گفت در خواب دیدم که کبوتری سفید بر کنگره مسجد مدینه نشسته ناگاه بازی سپید آمد و آن کبوتر را در ربود ابن سیرین گفت که حجاج
عبد الله بن جعفر طیار را ثر و بیچ کند گفتند بچه دلیل ابن حکم را نمی گفت کبوتر زنان است و سفید حسن اوست و کنگره بزرگی اوست و امروز در زمانی
خوبتر و نیکوتر از دختر عبد الله نیافتم و در باز نام کردم سلطان ظالم یافتم و از سلاطین حجاج ظالم تر نیافتم نقلست که عورتی نزد ابن سیرین آمد و گفت که
دیدم که ماه و ثریا آمد و ماه در زمین پنهان گردید و ثریا از پی رفت ابن سیرین چون این سخن را بشنید رنگش متغیر شد و بر خود لرزید گفت این خواب را که
کرده اند جواب داد که این خواب زن بکلان دیدم که دیدم شوهر تو جمیع برادران بر کنار کشته شود بود و بوقوع پیوست یحیی بن یعمر العدوانی نحوی
در علم قرآن و سلطه تمام داشته بصحبت عبد الله بن عباس و عبد الله بن عمر و بعضی از صحابه رسیده و چندی قضای بلده مرو باشتغال داشته و در زمان
الولاف نامه کوه تشیع مذهب بود و محبوب او فضیلت اهل بیت بیکشته از قاضی یکتار میکرد که حجاج ابن یوسف را خبر دادند که در خراسان
مردی است یحیی نام که حسن و حسین علیهما السلام را از ذریت پیغمبر میداند حجاج بقتیبة ابن مسلم نوشت که یحیی را بفرستد چون چشم حجاج بر یحیی افتاد از وی

بصره

عراق عرب

اعراض کرد گفت که از حسن و حسین یاد الله در پیغمبر شماری و حال آنکه ذریه از جانب پسر باشد نه از جانب دختر یحیی گفت که اگر از عهده بر آیم امان دهی گفتم
حجاج گفت امان است یحیی گفت که حق جل و علا در کتاب خود پیغمبر را یاد کرده و وهبنا له اسحق و یعقوب کلا هدینا و نوحا هدینا من قبل و من ذریته داود و سلیمان و ایوب و یوسف
و موسی و هرون و کذلک نجزی المحسنین و زکریا و یحیی و عیسی الآیه چون عیسی که پسر دختر است در ذریه ابراهیم علیه السلام حسنین هم از ذریت پیغمبر باشند حجاج سکوت
اختیار کرد و بعد از ساعتی گفت که من این را بسیار خوانده ام اما این معنی در دل من نگذشت پس از آن از وی پرسید که مولد تو در کجاست گفت که از خراسان
استفسار نمود گفت از خراسان بعد از آن به قتیبه نوشت که چون این نوشته بتو رسد یحیی را از آن ولایت اخراج کن و به وی گفت اگر بعد از سه روز ترا اینجا ببینم
بقتل رسانم ابو عبدالله مالک ابن انس علم از ربیعه و قرائت از نافع و حدیث از زهری کسب کرده هرگاه حدیث روایت کردی وضو ساختی و جامه پاک پوشیدی
و با تمکین و وقار بر کرسی نشسته حدیث گفتی و هرگز در راه ایستاده حدیث روایت نکردی و با آنکه ضعف شیخوخیت در وی اثر کرده بود همواره در مدینه
پیاده تردد کردی و گفتی که در شهری که جسد مطهر آنحضرت در زمین باشد من چون سوار شوم و مالک دراز قد سفید پوست بزرگ سر تارک اصلع بود و لباس
فاخر می پوشیده و ترک اشارت با انگشت کرده و بعضی او را استاد شافعی میدانند آورده اند که جعفر ابن سلیمان ابن علی برادرزاده منصور دوانقی
رسانیدند که مالک بیعت شما را مکروه میداند جعفر او را طلب داشته فرمود تا هفتاد تازیانه بر بدن برهنه اش زدند و چنان اهانت نمودند که
کتفش از جای بر آمد و مالک در سال ... در شکم مادر بوده و در نود و پنج متولد شده و در هشتاد سالگی فوت نمود خلیل ابن احمد امام علم نحو و واضع
علم عروض بوده و او عروض را پنج دایره و پانزده بحر اختراع کرده و اخفش یک بحر بر آن زیاد کرده و آن را متدارک گویند خلیل از حق تعالی خواسته که
تا او را علمی روزی کند که پیش از وی کسی را نبوده باشد او علم عروض را دریافت و این علم از آنجا گرفت که روزی در بازار گذشت و صدای
صفاران بر فرق و ضرب مطرقه ایشان بگوشش رسید از آنجا استخراج کرد و او مردی صالح و عاقل و قانع بود و خلیل اول کسی است که حروف تهجی را در یک
جا جمع کرده و او را حکایات غریبه و حافظه و ذکاوت تمام بوده که اکثر آنها را نقل کرده اند و آورده اند که او را در علم حساب نیز
مهارت تمام داشتی چون او را با کسی معامله شد و دعوای بوده خلیل پرسید که شاید در کتابی نوشته باشند گفتند تفحص نمودیم در هیچ جا نوشته نیافتیم
گفتند طرفها که در آن ادویه ... بوده پیش من آرید خلیل آن ظرفها بو کرده و بقوت شامه آن ادویه را بیرون آورد تا پانزده دوا و همه را
جمع کرده و او را در ساخت بعد از آن نسخه آن را ... می فرستند و را اشارت کرده و او را نوشته بود که یک دوا دیگر در آنجا رسید و در آخر ...
بهار حیاتش بخزان ممات مبدل شد ابو فید مورج ابن عمر سدوسی در سلک دانشمندان زمان منتظم و شاگرد اخفش منقول است که ...

خلیل ابن نضر ابن شمیل و سیبویه و مورج ... بوده اما مورج در بعضی چیزها بر ایشان غلبه می کرده و از مصنفات مورج یکی کتاب الانوار ... و دیگری
غریب القرآن و ایضاً کتاب جواهر قبایل و کتاب المعانی در یک مجلد نوشته بوده ایاس ابن معاویه از اصناف فضایل نفسانی و انواع
کمالات انسانی موصوف بوده و قضای بصره بدو تعلق داشته و در روزی بعضی از نزدیکان خود گفت که من در دوش بخواب دیدم که من و پدرم
بر اسپی سوار بودیم با هم برابر ... ایاس گفت تعبیر این خواب آن است که ایام عمر من بزمان حیات پدرم برابر خواهد بود و در همان سال
عمر وی با پدرش موافق افتاد و ایاس غسل بجای آورده و عبادت می نمود تا در گذشت این واقعه در سال صد و بیست و یک هجری بود ابو محمد
یحیی ابن مبارک المعروف بالیزیدی در قرائت و حدیث و نحو و لغت از تلامذه ابو عمرو ابن العلاء قاری بصری بوده و از آنکه یزید ابن منصور خال
مهدی عباسی را درس میگفته بیزیدی منسوب گشته و پس از آن هرون الرشید وی را طلب داشته مأمون را بوی سپرد تا علم آموزد و در آن وقت
با کسائی در مجلس می نشست و کسائی استاد امین ابن رشید بوده و ابو محمد مذهب اعتزال داشته و کتب بسیار تصنیف کرده مثل کتاب النوادر و کتاب
المقصور و الممدود و کتاب النطق و الشکل و وقتی نزد خلیل ابن احمد رفت دید که بر بساط ... نشسته و چون ابو محمد را دید برخاست و جای داد و ابو محمد از آن
سهم ... گفت جای تو را از آمدن ما تنگ شد خلیل گفت که هر جا دو دوست بنشینند جا تنگ نباشد اما دو دشمن را تمام روی جهان تنگ است
نوشته بوده ابو علی محمد ابن یحیی نحوی المعروف بقطرب در علم ادب از تلامذه سیبویه بوده و بتدریج از ائمه عصر گشت تصانیف نیک از وی
شهرت یافته مثل کتاب معانی القرآن و کتاب النوادر و کتاب الاشتقاق و کتاب الاصوات و کتاب الصفات و کتاب الاضداد و کتاب العلل
و کتاب خلق الانسان و کتاب خلق الفرس و غیر ذلک نوشته بوده ابو الحسن نضر ابن شمیل المازنی در حدیث و فقه و نحو از علمای زمان
بوده و در تاریخ یافعی مسطور است که نضر ابن شمیل چند وقت در خراسان ... ماند و ... بود و در آن وقت سه هزار کس از علما ...
بتابعت او روان گشتند چون نضر بمنزل نزول نمود روی بجماعت آورده گفت ای اهل بصره و الله که مفارقت شما بر من دشوار است اگر
در روزی یک کیلچه باقلا در این ولایت می یافتم طریق مهاجرت اختیار نمیکردم و هیچ یک از آن جمع کثیر را قدرت نبود که قوت قلیل
او را تکفل نمایند نضر بخراسان شتافت و در مرو مقیم گشت و او را مال بسیار جمع آمد و در آنوقت در مرو بود که امام واجب الاحترام ابو الحسن علی
ابن موسی الرضا بدار الاسلام انتقال فرمود ابو بکر محمد ابن حسن درید ... یعرب ابن قحطان می پیوندد و در علم لغت و ادب و شعر امام
عصر بوده و بعضی وی را در شعر و لغت دوم خلیل ابن احمد گرفته اند و تحصیل در بصره نزد ابی حاتم سجستانی کمال نموده و بعد از آن به عمان ...

نضر ابن شمیل

بصره

عراق عرب

خدایا ...

و بعد از آن حسب [illegible] آغاز نهاده و قریب بیست سال از شهرهای عراق و خراسان و مصر و شام اخذ علم فرموده و پس از آن به فارس شده و فارس [illegible] اتابکان
ملازم گرفته بتدریج کارش عالی گشته وزارت فارس بر او قرار گرفت و هم در آن زمان قصیده مقصوره را بنام عبدالله بن میکال انشا نموده [illegible]
[illegible] و بسیاری از فضلا بر آن شرح نوشته‌اند [illegible] باشاره [illegible] در کتاب جمهره را تالیف نموده [illegible] اعطا از [illegible]
روزگار [illegible] یک [illegible] بود و هم [illegible] ابو هاشم عبدالسلام معتزلی [illegible] و مردم [illegible]
علم لغت و کلام [illegible] ابو احمد [illegible] نحوی [illegible] در مجلس [illegible] بغداد [illegible]
گذشتی [illegible] موسی بن عبدالرحمن [illegible] موسی [illegible] احوال [illegible] اطلاع [illegible]
[illegible] احوال [illegible] کشیدن [illegible]
شو [illegible] موسی [illegible] که خاطر جمع دارند [illegible] ابو احمد [illegible] گفت [illegible]
چه [illegible] سکوت اختیار کرده [illegible]
رسیده بود [illegible] ابو احمد [illegible] کتاب [illegible] تصنیف کرده [illegible] ابو احمد [illegible]
از ظرفای زمان بود [illegible] روزی [illegible] گفت چون [illegible] گفت [illegible]
من [illegible] ابو احمد [illegible] گفت [illegible] گفت [illegible]
بود که نسل منقطع شده باشد [illegible] روزی در مجلس [illegible] ایشان می‌گذشت [illegible] گفت [illegible]
واقعی [illegible] گفت [illegible] چه [illegible]
و القضا در خدمت وزیر نشسته [illegible] گفت [illegible] گفت [illegible] جوانی [illegible]
در کوی [illegible] ابو احمد [illegible] چون مجلس [illegible] گفت چگونه [illegible]
این عبارت [illegible] ابو احمد گفت [illegible]
در مجلس [illegible] خدمت [illegible] خدمت [illegible] ابو محمد قاسم ابن علی
خرامی حریری در نظم و نثر یگانه روزگار بوده [illegible] ابو القاسم عبدالله [illegible] باعث بر نوشتن مقامات این بود که روزی حریری

در محله بنی حرام نشسته بود [illegible] رسیده و از [illegible] فصاحت [illegible] مجلس [illegible] محاوره [illegible] حیرت [illegible] ابو زید [illegible] مقامات
که چهل و هشتم [illegible] ابو زید منسوب کرده [illegible] شرف الدین انوشیروان بن خالد وزیر [illegible] رسید [illegible] مقامات
چنین مرتب گشته [illegible] مقامات [illegible] تصنیف [illegible]
مقامات [illegible] وزیر جلال الدین عبدالله [illegible] ابی علی حسین بن [illegible] مقامات مشتمل است بر سخنان خوب و عبارات
مرغوب از کلام عرب و لغات و امثال [illegible] مقامات [illegible] بصره [illegible]
او [illegible] مقامات [illegible] حضور [illegible]
حریری دوات و قلم گرفته [illegible] بصره [illegible] مقام [illegible]
حریری [illegible] طعام [illegible]
[illegible] بصره [illegible] حریری [illegible]
[illegible] حریری [illegible]

من [illegible] قبول کردم [illegible] مقامات [illegible]
[illegible] شرح آن [illegible] ابن عبدالعظیم [illegible] کلام [illegible]
آفتاب [illegible] قرآن [illegible] ابو عمرو بن علا [illegible]
قرای سبعه بود [illegible] ابو سعید [illegible] بصره [illegible] علوم مشغول [illegible] قرآن [illegible]
و چهل سال [illegible] ابو الحسن [illegible]
که قریب سی سال از خلوت [illegible] احمد بن [illegible]
[illegible] مقامات [illegible]
که کس [illegible] اخلاق [illegible] مردم [illegible]
فارسی [illegible] ابو الفرج [illegible] چون [illegible] گفتم [illegible]

پادوش جبرئیل شد یا بهشت [illegible] از ناحیت [illegible] آمده بر روی ماه زده ابله بضم همزه و بای موحده و لام مشدد ده شهریست بر چهار فرسخی بصره که از غایت

نضارت و خرمی بهشت دنیا گفته اند و یکی از سلاطین عجم نهری از شط العرب جدا کرده و گرداگرد اطراف آن بدین سبب آن تمام خراب گردید و از آن مردم کسی که منظور نظر آمد

یکی ابودلف قاسم بن عیسی العجلی است که از امرای مأمون عباسی و معتصم بود و بسخاوت و شجاعت مشهور روزگار شده و علم موسیقی نیک میدانسته و کتاب البزاة والصید

و کتاب السلاح والنزهه و کتاب سیاسة الملوک از وست و تمام علما و ندما او بوده و بسیاری از ایشان مدح او گفته اند چنانچه [illegible]

دو بیت گفت ده هزار درم صله یافت شعر یا طالب الکیمیاء و علمه مدح ابن عیسی الکیمیاء الاعظم لو لم یکن فی الارض الا درهم و مدحته لاتاک ذاک الدرهم و گویند روزی [illegible]

[illegible] پیش ابودلف آمده گفت شعر [illegible]

[illegible] ابودلف گفت [illegible] ده هزار دینار پس فرمود که ده هزار دینار

[illegible] ابودلف [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] علی بن ابی طالب و فاطمه زهرا علیهما السلام [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] گفت شعر [illegible]

[illegible] گفت شعر [illegible]

[illegible] وفات ابودلف در سنه [illegible] و عشرین و مأتین بوده و دلف بضم دال مهمله و فتح لام [illegible]

ابو یعقوب السوسی است که استاد ابو یعقوب نهرجوری بوده در ریاضات و خوارق عادات مشار الیه [illegible]

[illegible] از شهرهای عراق عجم [illegible]

از شهرهای عراق عجم

از شهرهای عراق عجم آنچه داخل این اقلیم است مذکور [illegible] اقلیم مشترک است میان اقلیم سیم و چهارم و اکثر بلادش

معتدل [illegible] و حدودش بولایت آذربایجان و کردستان و خوزستان و فارس و جیلانات پیوسته است و طولش از سفید رود تا یزد [illegible] شصت

فرسنگ و عرض از جیلانات تا خوزستان صد فرسنگ است از جمله شهرهای این اقلیم که لایق ایراد است یزد است یزد شهریست در غایت لطافت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بوستان بهشت [illegible] رضوان [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] سلطان محمود [illegible]

[illegible]

[illegible]

زاقلیم سیم

یزد

عراق عجم

در گنبد چهارشنبه که ساعتی مسعود بود بنیاد نهاده [illegible] گنبد [illegible] و چهار مناره کرده [illegible] شعر واقع است از آن جمله
والقصه از تبریز [illegible] سرای که [illegible] گنبد [illegible] صاحب [illegible] غیر ذلک از آثار ایشان [illegible] بیت [illegible]
[illegible] مسجد [illegible] خواجه [illegible] سید غیاث الدین علی [illegible] وزارت امیر شیخ ابو اسحق [illegible]
[illegible] قبل امیر ابو اسحق [illegible] امیر محمد مظفر [illegible] شهادت یافت و ابو اسحق [illegible]
باتفاق بوده [illegible] امیر محمود شاه انتظام داشته [illegible] در زمان سلطان ابو سعید خان بحکومت [illegible] اشتغال داشته [illegible] دولت [illegible]
در سال [illegible] بقتل رسیده [illegible] امیر مسعود [illegible] تبریز [illegible] شیخ حسن بزرگ [illegible]
سلطان [illegible] خواهر [illegible] خاتون [illegible] باتفاق یاغی باستی پسر امیر چوپان [illegible] شیراز [illegible]
محمود [illegible] یاغی باستی [illegible] بقتل رسانید و امیر شیخ ابو اسحق [illegible]
[illegible] شیراز [illegible] سکه بنام خود کرد [illegible] سال [illegible] اقبال [illegible] بیت [illegible]
خاتم فیروزه بو اسحقی [illegible] خوش درخشید ولی دولت مستعجل بود [illegible] امیر محمود شاه [illegible]
[illegible] مشغول [illegible] امیر محمود شاه [illegible] خواجه عبدالله انصاری [illegible] محمد بن [illegible]
ابن اسعد بن [illegible] محمد بن عبدالله ابن انصاری [illegible] خواجه عبدالله [illegible] ابو ایوب انصاری [illegible] منصور بن محمد بن [illegible]
معاذ ابن علی بن محمد بن احمد بن علی بن جعفر بن منصور ابن [illegible] ابو ایوب انصاری [illegible] صفی الدین [illegible]
[illegible] تمام [illegible] این ابیات [illegible]
بیت [illegible] عشقش نام کردند [illegible] خاص و عام کردند [illegible] عشقش نام کردند [illegible]
[illegible] عشقش نام کردند [illegible] روز وصل [illegible] شب فراق [illegible]
هر چه دارم [illegible] سراج الدین [illegible] شاعری بوده [illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible] سید جلال عضد [illegible]

[illegible]

خواسته طالب [illegible] تحصیل کمال [illegible] داده [illegible] بشعر و اهل علم صحبت [illegible]
[illegible] نوشته آمد بیت [illegible]
چند [illegible] چون باد صبا [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] مولانا شرف الدین علی [illegible] در عصر خود اشرف فضلای ایران
و الطف علمای دوران بوده بیت [illegible] مجلس [illegible]
[illegible] کتاب [illegible] ظفرنامه [illegible] تاریخ [illegible]
میرزا ابراهیم سلطان ابن میرزا شاهرخ [illegible]
و شرح قصیده برده [illegible]
بیت [illegible]
[illegible] قاضی کمال الدین میر حسین [illegible]
شرح دیوان [illegible] حضرت امیر [illegible]
[illegible]
[illegible] شرح دیوان [illegible] محی الدین [illegible]
هم غوث [illegible]
غوث [illegible]
[illegible] السلام علیک یا رجال الغیب [illegible]
[illegible]

یزد

الاقلیم

دو از ده انده چنین جمیل شخص انداز شیخ کمال الدین عبدالرزاق که بجمیع اهل ایمان فقها سید و علامه قوی اند که مردم الکه ارزند که ایشان را لباس
لشانه اند بیت بر در سکه و زنان عقد بسته کرستانند و چند قرشاهنشاهی تخت زیر سرو بر بارک عنقا اشرایی دست قدرت
صاحبجاهی اگر سلطنت فقر بخشند ایل اگر زین ملک قوانه بود نامی بالکراین در سکه وای مالک اله ابادویش گذار خدا آگاهی امیر
نظام الدین عبدالباقی ابن شاه صفی در سلک اخفاد و ولایت مرتبت شاه نعمت الله الاشطام داشته بموجب که نوشته میشود امیر نظام الدین عبدالباقی
ابن شاه صفی ابن امیر غیاث الدین ابن شاه نعمت الله چون مولود شاه نعمت الله تحقیق می پیوسته زانجمله مجمل از احوال وی که در بزم تواله گشته
مدفون گشت مذکور سبب زاده امیر نظام الدین عبدالباقی امیر نظام الدین عبدالباقی به منصب صدارت شاه اسمعیل مخفی نگشته من الاقران ممتاز
گردید و بنابر وفور اعتقادی که امیر نجم ثانی را بان سلسله علیه بود در حین عزیمت ماوراءالنهر انتجاب بنیابت خویش تعیین فرمود پس از فوت وی
در امر وکالت مستقل گشته روز بروز کوکب جاه و جلالش صعود ارتفاع می پذیرفت تا در جنگ چالدران شربت شهادت چشید بیت تو منقدر اقدر
بود که در خانه کالبجان بود سید نعیم الدین نعمت الله ابن امیر نظام الدین عبدالباقی مرجع اشراف طبقات انسانی بوده ذات فایض البرکات
باصناف فضایل و کمالات موصوف و روزگار رونق آثار شاه ... بزرگوار مصروف خسرو ایران شاه طهماسب صفوی الحجاب
رجحان داده همشیره خود خانش خانم را العقد ازدواج وی آورده وی در غایت جاه و جلال و فرط اقبال روزگار میگذرانید تا در جهان ندای ارجعی
شنود صاحب تاریخ الفی آورده که ثمره وکالت وی زیاده از جمیل لک ... بنده وستان است که در میان وی دارد مشهور امیر غیاث الدین میر میران
پری بیگم خانم نسبت شده بیت بزرگی کز و نام نیکو بماند توان گفت بالکل که او بماند امیر غیاث الدین محمد میر میران ابن سید نعیم الدین نعمت الله
صاحب سنا ولید ایران است و امروز در مرتبه جاه و جلال شوکت و اقبال یگانه و جای آبا و اجداد ایشان اعلی بزرگی کوشش دارد و تکمیل اسباب
سعادات و غایت تکلفات از قسم پرورش و احداث باغات و ساختن عمارات و دیگر مقدمات عدیم المثل منقطع النظیر است
زیاده از آن است که زبان بیان باظهار آن تواند پرداخت اما شطری از آن ... بیت در ستایش ... آنچه اندیشیم ... کرم
سن شیم بیت دو غیاث الدین عبدالعلی ... امیر ظهیر الدین محمد شهید ... عبدالعلی ... سلامت
با خاص و عام ... بیت مردمی کن که مردمی کردن ...
و گاهی بنا بر امتحان طبع متوجه شعر گفتن میگردد ... بیت نیک ... بنده ام ... عالم ... بیکسان بنده تاریخ ...

طهماسب

طهماسب را داده و از ده ادام ایشه پیام ... و مطلب که ... چهار آخر سید مولانا شرف الدین علی
در سلک فضلای زمان انتظام داشته در غایت عزت و احترام روزگار میگذرانید و اشعارش اکثر قصاید است که در زمین جامی ... شاه طهماسب
صفوی گذرانیده آنچه نوشته از آن جمله است بیت زهی ز عنبر خط ... صفحه ماه ... کلک قضا شرح ... طول زمان ...
نه آسمان زکم است ... عرض سپاه ... نظر برون ... لشکر ... صف کشش ... سنج ازینجا ... جاه ترا بکمال ...
فکنده است بجا همین تخت سیاه ... اگر آفتاب ... تحت الارض ... نمایش منظر ... که آب انجا ... خاک ... بستان ...
ابر اساس ... علم عالم اساس چرخ برین ... کله ... خسرو ایران شاه طهماسب ... سخن میگفت ...
کوشش بیان ... تیان ...
جای آن ... ...
داده ... مولانا عبدالله ...
درس ...
در فنون علم فقه ...
مولانا محمد ... مولانا شرف الدین علی ...
...
بکام ...
... مولانا محمد ...
لسان ...
کلوخ ... نظم
...
...

کس نبرد • هر نفس که بدین چه فوغا در شوقی از زمرهٔ طلبان این شهر و مکان بوده از زمانی که کمال عقلت در همین جا بناش گلشن آغاز نموده
که با سخن با وی از تعارض به تمنش سر برزده و بعد از آن مرگی عاشقی دو شسته دامن همیشه بر اوقات کار خان جفا پیشه کماشته **نظم** ندانه عاشق بیدل
فراق برحل ادساعت بساعت • دو دل خود چکیده طلوعش ایام مهر بدم در طلب برتر منه کام • هیچ باید بوی کل خواهد کرد چند چو چندروزی کل خواهد
این دو رباعی از دوی مشهور است **رباعی** شوقم عشق دستانی داری • گر بر شدی غم جوانی داری • شمشیر کشیده و قصد جان داره • خود را بجان
تو نیز جانی داری • شوقم غم دوست را علم مذهبی • با هر که داد شرح این غم نمی برد غم غم • او جمله بدل اشد ایام • زنهار که زنج ایام رازم
مولانا مؤمن حسین از مستعدان زمان خود است و شیوه اش در اول روزگار اختیار نکته ابعام بیگانه است با خاص آشنا است و ساختمات
نادر بر دو مرسکای به تکلفی که زده و روزگاری همراه فارغ است مهیا داره **چپ** هر کرا ز عشق رنگ اولا ده و دوی • لسته اولیست بحو دشنوی انجمن ایرا
می نهیبد از عجب دار ولت اولیت **چنان** متوان بخبدار سیدار علم کتاب صحبت نبرد راه با اقلیم صواب • در دو ادی معرف این حکیم
چون جاده نامت و بر الله و دوا ب • دل هست بیان سینه سوزی و شی • جان هست خدنگ آن ز دو اهلی القضیه لشکست تا به صفی سر کشی از طره
زندگی از طره • شبها که فراغ بر دلم داغ نهاد است اکو بیم که تقلید بوی امید به آ • سجاده نه خانه جرس سازنم • تسبیح فضها که در دل که ربات •
در صحبت دل دشاقم از نالم پرات • جان تم زنت سلیم نخالی پرات • از دیده خونبار که خیس سخته سجده • دامان که زمین لاله کون لاله پرات **مولانا وحشی**
ملطف طبع نظم سا نظم خو سنگو فتنه الا ابداد سرش زبیب قلاده فصاحت است وز ایشان شهر از غزل لش بازدی بابات **چپ** تو معنی در زمام
چون سحر دو زلف عنبر بار شب • همچو فت با زر زرند و روی را بوز نخود • و دو پیوسته عاشقی بر نزاختی غالب کشته **نظم** باده چو خضر به ایشه که کند دراب
حیات عشق لب خشک خویش تر از دوست • روز کار را که کوب سخوید • به عشق هر که مهر و ایام خود دسپر • مولانا معین جوینی در نگارستان آورده
که عاری بودن از لباس عشق و غافل نیستن از زمزمه محبت نشان بجفای طبعیت است **چپ** آتش نه زکرد عشق است • آتش جز من
عشق است • عشق جام نوروز است قبس • عاشقی محبت و هذا تقسیس این ابیات که بلا فاصله از قصیده و غزل نوشته شود و سر کردن
نظم ای فلک چند ز بیداد تو خونم از آزار • من خود آزرده دلم بادل خویشم بگذار • ز جفا که فرصت بکشی خون من است • پاکشیدم ز جهان تیغ
بکش بست مدارا کشت بر کس بر آن نقش بر آنی کرد زدم جرم من بزنید چه باشم چه پدا افتاده و قفار • که فلک مرهم کافور سندگان وقت سکر
این سینه از الماس بجز محبت لکار • سنگباران شدم از دوش غم و هجر بنو • سحب بر گشتم از ذوق کریخته ولید • حیف باشم زغم وحصه اکیم سوز

چند که بیرم سبک کو چه از نوره قرار همیرم وانزانان سر بر دارای زبان اگر بر تفصیل و دو رنگ است اماره • تا مقصد عشق ره دور و دراز است • به گفتن
بادیه عشق مجاز است • از عشق اگر به خدیخی عمل • و انکه این ره به نهیب آ وفراز است • وحشی تو بدون فنده لامی که خویش • در نزد مقصود بر این
محمد ضیا که نام تسمی که مخلص بسمی شم از طبع عیسی که روح فنا کبر باد تبا به کار است • استدلال زمان تست تخیر بیستی • خود سخن و خود سخن
خاد نام نیست • بکلمه نخل نجم داد قران است • نخچیر الماس تا در نهو جلوه • شود و دلکیه احتراق است • ما جنسی قاعده کار عالم میبود و کم به چیز
بازار عالم • با مردان خانه بدین سیم دوش نشین • زمان که علانه کمند دار عالیم • خاک سکردی چو نقطه سوم از زرق • و خال عیب سخن غبار عالیم • بود
آخر داشته موی بجا ببرد • بچو دی آید و منک از خودی با هر و شاخ خنکم با سرو عالم افکنده شش بارگ بری نیست کمر برده • الوداع ای سرو که
پر سودای عشق • ه بسر رای که هر کو رفت بجا زمینه باخت بلم ایجنان چون عالم سوده • گرزنم کو از مخی حسن خاک کرزه بد **خواجه غیاث نقشبند** چنان زبیر
و مقدم شعر فنون است وکاه کاه لطف طبع وی بر باشی می کرد که شعر بحکم نشسته منزل این بیت اورا است **نظم** ای قربان زنسیم عاشق بیچ رشکت کیرد
چو سناده بکاف که عادی بر نقطه زیبایی و فعل و قول • اکبر باده است قضا و شکاف کس • بحل بجز اشاعه بر عشام خیال بحر نباش است که بنیاد زنان
کنت صدر نشین • در بن کار سر الزامش است • هر که در شمار عاشق غیبه ز ذات حسب چو کس رود آتش است **مولانا شمس** شمس فلک مخبر و اطلاق و کمال
بود طریق مصاحبت سوز مجالست یک سال است این دو رباعی که در فنا از او است **رباعی** دل گفت بیار رفت جز جان ترسد • جان رفت ولی چاره آن
نرسد • اکنون تو خستر خباج سفر است • زنسیم که جان رسیکان ترسید • اجل لب یار تا تو آنی زین نیست • ایجنم نکار دو فشانی این نیست که جز
کریار رفت جان با رویش • ان ای تن زار تو آنی نیست **مولانا الهی** نهایت نم شیوه و دوستش مجالد و دید و این قطعه از دوست مشهور است **قطعه** در چمن
دو چیز شود رستن از نگس • که در نظر کرد بیرون میشد پس بچه • دست شاخ ز عاشق بال مسک ز ل بستن • عشوه محبوب هیکل به نظر بازی کو در چمن
پا علان بجث علم الهیات و مساعی تعقیله و کلامی بود **میر محمد قر** با شیث رکت تا م داشته و بنیان بحر شعر عشق کو گشته از انجملات **چپ** که بگاه
برابی سنگش روزه محنت از عشقش بدو من که بعضه جام جمین بوالعجبی گرنده بجای آب اتش بود **عشرتی** درین طور با سحری مشهور
دو هستی امات سخن چون سری بر کو این دو چند روزی که **چنان** کجاست دو ریغ فرصت بسته کس • که کل است که خبر به دیده دکر کس

ای بار است چون صحبت او رسید معلوم گشت این حلوم بدو است بیت رفتی تو و جان بسته بزنجیر بماند حسرت بگری چند شد و در دل ماند امینی باد جور
فکر و فغانی از کی دانش شد و در غایت در آسمانی داشته چنانکه از این ابیات مستفاد می گردد نظم هرگاه ز تو سخن بر نام ، آغاز شود در دل غم انجام
از غیرت گل سیم اندوهم بر سر خویش سنگ بجام ، چون دل نتوان ز عاشق دور از غم بیمه دل آرام زمانی شعر ... در غایت ... شیخ محمد زرگرین رباعی
وی گفته رباعی اشعار زمانی در گنون باشد ، و صفت قیاس عقل پرورش باشد ، قانون فصاحت است نطقش در شعر ، چنان که حرف قانون باشد
بیت زمانی است نظم گر خاک پای مردم صاحب نظر شوی ، در چشم روزگار به نور بصر شوی ، در قد سرو آزادی بی سر کشند کان حلقه گوش پدر شوی
کر به بحری تو ملک بر سر سنه میگویی جان من بگر از آن خوبتر شوی ، الا ای در وطن با عشرت و نوش مبادا از غریبان فراموش ، اندوه بگل
کس نیابد کم تیغ سبب آن بر دو دوش ، چه باک شب با ما بفرقت چراغ زنده کانی زان بنا گوش حسینعلی در غایت هواداری بنا بر جودت طبع
شعر بسیار گویید از ان جمله است بیت نظم چو سرو آن سر و قبا پوش کرد چون قبا تنگم در آغوش ، زمانه با مراد بین جهان است اگر غم باشد انگه زیر با غوش
بر صلای کوس رحلت ، دل را ز غفلت پنبه در گوش محمد باقر تیغ باره از سنه و اولاد است کرده شعر نیز نیکو میگوید از ان است رباعی چون سوسن دوستان هم ب
دشوار حلیت و آخر آن است ، بشیرینی وصل با منبلیم زود ، از آفتاب قیمی گرد چیز است ، هر دو انشوران گشور شور مستور نخواهد بود که از مضافات
خراسان و طبس یکی مسینا و دیگری گیلکی طبس مسینا داخل اقلیم چهارم است و در تحت غالب ایشان در میان کرده خواهد شد و طبس گیلکی چون داخل اقلیم
در جوار نیز واقع است واجب نمود که بدین وقت از آن ذکر کرده بعد از آن شروع در دیگر شهر و ولایت نماید طبس شهری کوچک است و حصار قلعه
استواری دارد چون احوال خصوصیات آن شهر معلوم نشده بر کلشیر و ضمایر آنچه بنظر آمد ایندر نظر است که صورت تحریر می پذیرد شمس الدین محمد عبدالکریم
عظیم و ذکی و فهیم بوده ، آنچه او به دو بیتی خاطر داده ان بسیار که از آن نرسیدی و طباع مستقیم در پیش قریحت او مسموع چاشنی دیوانش متداول است آنچه نوشته
می شود برگی از آن کل و قطره ای از آن دل است نظم هر دل که سر عرصه تحقیق نباشد در سایه برادر و فرق شنیدن باشد ، چون زنجیر نهاده روی بجاده نگذرد
اگر گزیده جاده و از دو رخش باشد زین خندق گرفته و خرش از آن نجاتد ، کرد اکز چشم خویش هر جا که باشد ، با آفتاب سیر قامت دگر آن کان تقلیقی
کز همت گلاه باشد ، در عشق هر که بود خانه به اشک سرخ ، چون خط بر پیشانی ورق دل سیاه باشد ، از نور عشق تقویت دل طلب که کل ، پیرایه کمال
زیستن گاه یافت ، ای دل شکسته باش که او بر سرم ملک ، یوسف سپس از مجاورت قعر چاه باشد ، زان شد نقطه منقش زلف دلبران ، کز گوشمال
حادثه پشت دو تا باشد ، زین پیش ناپوشیده گردن کش که عقل ، در گفته ، غزل نتراکم گاه باشد ، زین آسیا چه طلبی تو شه شبا ، چون روز کار گردش او بر کلاه باشد

جاه اگر کسی

جاه اگر کسی بخواه که برنج صحبتش ، بر قوت بازوی جگر داده خواب ، ای دل بخی که سالک گشت تو خوش برجست از رنگ فنا پاک و باقی ، هر قبله عشق خانه نمود و دوباره
بر آن چشم و صفا مقبول گرد نیست ، شخص ضعیف سر غبار محفظه ، خود را ز حادثات زمان در پناه باش ، اهل این جهان بیهوده مالک کون ، اکنون که تو قدر قدمت نیک باش
در حق کس نمی گفته ، سکت سر عقل که صاحبقران شعر ، پیوسته خبر ز عنایت کسی کسی نکند گفتم چی ببهار تو از این بود که فیض خویش بر سر
از غبار بدیدن ان شد نعلین میرا ، کار بام تو نگه کس نمی کند ، خدایگان شریعت جلال دین عالی ، رسول عزم تو از باد تیز تر گذرد ، حباب بادی که گسیمای شرف
سحاب ساحت فرخنده تو برگذرد ، ز هیبت لطف تو چنان فلک خلایت کند ، که بخت جهان بر شکر گذرد ، سرپید کز حضرتم تو کار از گنده ز نم برخور ماه نگر که گذرد
ز فرق خاک در تو نزدیک است ، کر روزگار دوشی زیر گذرد ، گلبستری بی خبر و تو ابلهم گردد ، که از آن یکی بر سر ز کنده ، ای رایت ای تو بلند
چو جای دولت اذوم تو رسیده در جای کبستی چو پرانی نبود ، او فضای بسا اس جهان ، ترا غلامان بطرزی امیر جمال الدین حسین در ایام دولت سلطان
یعقوب از طبس آمد را با خان کش چند که در ظل تربیت پادشاه گذرانید چون از آن مملکت هیرات آمد ابوالغازی سلطان حسین میرزا اسدارت
مهر داد خواهان را ابلاغ و سیاسش تفویض فرمود مولانا فصیح الدین صاحب اراد بتاریخ این رباعی گفته رباعی انگه زیاده شد تو قدر قریش ، در اوج
سپهر قریش ، ای صدر قریش لقب عالی قدر ، تاریخ صدارت تو شد صدر قریش ، شرح منازل السایرین و مجالس العشاق و مسلک مولفات امیر جمال
الدین حسین انتظام دارد ابرقوه ساتقا داخل فارس بوده و حال تعلق بعراق دارد و در نزهة القلوب آمده که اول آن شهر را بر کوی ساخته بودند
ابرکوه می گفتند خراب گشت و بعد از آن در این زمان که معمور است ساخته و همان نام خواندند ، کیفیت سکون عوام ابرقوه قرار گرفت گویند که گیکاوس پسر خود
سیاوش را از ابرقوه در آتش گذرانید و تل بزرگی که در آن حال است همان توده خاکستر سیاوش است و از جاهای متبرک آن شهر مزار طاوس الحرمین است
در نفحات آمده که از غلامان حبشی بود در خواجگان جرجان را گرفته با مجبرا است چون خواجه اش از وی خارق عادت مشاهده فرمود او را آزاد ساخت
داد و بقصد یکی از مشایخ زدی بعبدادا آمد و چون بان جا رسید شیخ شرف بر بیت بود و بعد از آنکه سلام کرد جواب داد که علیک السلام یا ابوالحرمین و وقتی
تو بود میم دنا الفتی است شریف که در مجاورت شرف خواهی شد ابوالحرمین سال مجاورت حرمین کرد و روزی مجلس شیخ طلب کرد گویند که بر دو قدم
مقدس مصطفویه آمدی گفتی السلام علیک یا رسول الثقلین جواب شنیدی اگر علیک السلام یا طاوس الحرمین و از مردم ابرقوه کسی که زبان بشعر
آلوده ساخته کم است عبدی بلطف طبع و صفای ذهن اتصاف داشته و شاعر شیرین کلام بوده و در حسن خوش طبعی و نکته سنجی فرد و از اهل
وا قران بوده این ابیات بر او ز است نظم شب با سرد را با نشستیم ، ناهار نشستیم مانشستیم ، شیخ آنچنم که نمی تو چون کنیسه کافر ، کلبی بر او بر و جواب

دل گفت باش عید بخش بر من بنی ودا • گفتم چه مینم او را کاوانست لنگه دیدم • پستیش بین که سر زده از فرق سرش • هرگز ندیده در کلک پیش خار کی

فارس ولایتی است معمور و آبادان و مملو از نعمتهای فراوان فارس ابن ماسور ابن سام ابن نوح مرتبه آبادی آن گماشته و مردم آنجا از اصحاب عقول
کامله دانسته و رای ایشان را در تدبیر امور رواج شمارند صاحب مسالک و ممالک آورده که شرقی فارس حدود کرمانست و غربی خوزستان و صفاهان و شمالش بیابان
و بحری از حدود کرمانست و جنوبش دریای فارس و فارس در زمان قدیم پنج کوره داشته که شگرفترین آن اصطخر بوده و مضافات آن را شش فرسنگ
نوشته اند احوال او مبارک است و معظم ترین ملوکانش بابکانیان است و دار الملک آن زمین دارابجرد است **دارابجرد** محلی است در غایت نزهت و خضرت و بنای آن
بنای سلطوری که دارابجرد نیز گویند دراب ابن بهمن است و بعضی را اعتقاد این است که بهمن بنا بر آن گماشته و در یکی از جبال آن مومیائی بهم رسد
که در نهایت نفاست دارد و این خلاصه سلاطین است و در سالی بیست مثقال زیاده حاصل نمیشود و تواند بود که کمتر حاصل شود و مومیائی دو قسم است معدنی و عملی
و معدنی در دارابجرد و دستیابی است بهم رسید و آن در عهد فریدون پیدا شد و باعث بر این چنین نوشته اند که روزی از شکار و دو کس که بر آن تیر زده بود چون آن نخچیر
در شکاف کوهی متواری شده بود اتفاقا از آن شکاف آبی منقطر بوده و چون بر کیش آن آب خورد شکستگی او درست گردید و صبح با وجود آن شخص آن کیش را بدید
نزد فریدون آورده کیفیت را باز نمود و فریدون پای مرغی را شکسته از آن آب خورانید نیک شد بعد از آن در حیطه ضبط آورده و عملی آن است که کودکی سرخ روی را
محافظت نمایند و مسی سال بشود و اوقات طعام شکر و بادام و مانند آن بخورانند در سی سالگی او را مومیایی شود و مرده او را در خمی پر از عسل گذارند و سر بسته و پنهان نمایند بعد از آن
مومیایی میشود و این قسم از کانی بهتر میدانند و اطراف دارابجرد و نوبوشجان ساکن بوده آنجا روح میرود و تریخ بسیار از شهر و کشور دارد و در قریه جیله کوبکی کوه بسیار
از فارس سهل و مفتوح گشته و دارابجرد است و در پیش این نظر آمد و مولانا عالی است که در سلک نحو مو طبقات انتظام داشته و این دو بیت از منظومات اوست

بنیاد هر که بوی که رستم دهر نظر باید بوده • تیشه بر سر زده منبع دل فرهاد بوده • آن نزک آب کل جابه بوار آمده شد • یاران مقدر گنبد که آتش بلند شد این سخن
از شهرهای مختصر است مکانش اکثر تصنیف و کاری اشتغال دارند و از مضافاتش موضعی است سده نام که در عرض تمام نبفشه ولاله است و باغش حیله و خرم
صحبت و **بالدیب** رعش به هر وقت لاله زار است با فش زبان دری عبارت • **قاضی عضد الدین عبدالرحمن ابن رکن الدین** که سرآمد فضلای زمان و اعلم
علمای دوران بود و از آن مکان برخاسته خواجه رشید و ولد او شیخ خواجه غیاث الدین محمد طرفی حجت مسلک بسیار داشته شرح مختصر ابن حاجب و اصول
فقه و شرح مواقف کلام و فواید غیاثیه در معانی بیان از جمله مصنفات اوست حمدالله مستوفی در گزیده آورده که در دین اسلام بر سر سال فاضلی
ظهور میکند که جامع محاسن و شمایل بوده باشد که مزاحم و انواع مکارم باشد چنانچه در سر سال اول ابو عمر عبدالعزیز ظهور نمود و در صده دویم شافعی مطلبی و در صده سیم ابوالعباس

احمد ابن شریح و در صده چهارم ابوبکر طیب قلابی و در صده پنجم حجة الاسلام محمد غزالی و در صده ششم امام فخر الدین محمد عمر و در صده هفتم بلا شک و جود مولانا
عضد الدین خواهد بود و اما در حال کسی که قابل این باشد **عارف** شاعری بی نظیر است و کلامی دارد و دلپذیر و اشعارش از معنی خاص و بسیار است
و الفاظ تازه و بدیع اقتباس این ابیات که روح را راحت و عقل را ذوق می بخشد از نتایج قریحه اوست **نظم** رخت جوانه زلف گره چو شاخ سیند
درین سینه چه گردی بیروزکار گذرند • ارغی چو رنگ گلستان خلل چار بی بهار • غنی چو دیده روشن قدری چو بخت بلند • بر شمار پر از روش ملا باید شمار عشق و فروزی
صنوبر او تمول بیار • آفتاب که بکری ندان افق بر آفتاب • روز کار دیگری زان فتنه بر روز کار • آه که ما که اندر دل آن سنگدل کاری نکرد • آه من چون ز لعل یکدلی
بر کوه سار ره • در دل که بسیم شمار روی • زین حیث محله شد کوی • عارف چون ز این هنگام بگسل • از دل بس تنگ است و دیگران جوی • جهان یکی است
زخم بکشیده اکر وحشت ده ام • یار وصلش اینجای بر زه اشتن • فکر جهان بس که آتش شوم • تو کو ما که از آنهم بخشنده • که بیکان زخم شکر در دشم • امروز جشم یکی جهان را
کاتش زده رخت خانمان • اگر نام جهان بر بم دوباره • در آب بکشم و ان را • اگر کی بیک شکم زایند • عهد ثنو عهد بوستان را • چو گلهای عاید چو دو غزل و بیان
طلب پیشه یار نم سکوش غفلت ز آنم چو یاران • آن مر گستن زینم جو جهان بخر گسستن دانم ادرین دشت خون خوار خزیر • عارف یکی گرد یا دوم که سکن دانم • چشم
سپید هندی دلم از تازکرف • ده آنسان که ز کرف سکک باز کرف • از روی تو آن گرفت که توان • از خشم نهان جهد دلیل از گرف و دو بیت معنی را
هندستانی • پیشان مفروز ترک و دل من با الله ترک • تو و هندوی تو بر باز دل من ایرانی • السبح هندستانی • دیدیم همه موسم بهار بی جهان تو
بخشم من تماشای جهان بکجا شوم • ای همهای جهان سنگ گلاب دم و دامهای جهان **تبریز** سحب آبهای روان و کثرت و بستان بر بسیاری از جاهای عالم
رجحان دارد و در جنوب آن مقام موضعی است موسوم بچنگ چاه آب که محل صحبت احباب و جای معاشرت اهل صحبت است و روش کسی که فاضل از گرم کرده
مولانا اهلی و مولانا علم سیاق را نیک میدانسته و بر بسیاری از کمالات اطلاع داشته و جمعی که میرزا احمد کفرانه فصیح در نظر خاصه عجایب فارسی نامور کرده
از اهل آن دیار کسی که در به کار رفته کتاب نموده و سخت آن از آن گرده مولانا اهلی بوده که از روی سخت شیوه آمده بود و دو آن قصیده که در تعریف
استاد او کان به کار شاه طهماسب صفوی گردیده و آن ابیات متحمل شده حکم شد که میرزا احمدی تومان بعوض صله بمولانا رسانند و مرده مولانا خاطر زبان
سازد و دو دیوان بازیافته و اعتبار میرفتند و اهلی بود و در جمله ده تومان مولانا داده و طلبی بر سیم صله داده جواب گفت این ابیات که بیت می شود این قصیده
قصیده ای کاه جات شه مدار کار زحل • مشکل گره دور فلک بنای قور اول • هشتند بیاد و نوگل چه مراد داد • تا چند به پاد بود طبع تو اهل • الریز بجا رقم تو ای دو هیچ
چون مرغ سدید بال مرغ دم سمل • مغول که در پسخر ز قاعده ظلم هر جا که شود شحنه فرمان تو عامل • حاصل نشد از ام تو جز رسم شفاعت • احتیاج شفاعت ز همچون قیرع تو عاقل

قسم پنجم

فارس

دانی که چیست گردون نه چنبر مجعد • مهر سپهر از من تابوت چو چلیل • از نار خیانت هر که دیده گرانبار • ور نه نقطه چنان حامله حامل • چون طرح مخالف بود منصوبه دایم
پیوسته ابهام طلسم بر چون شش رخ اسل • زو نوازده زنان نور و خبث • در مجمع تو طرح چو بنای تو غافل • مهتاب فلک ضیع با تو قمر راست • او را به غایت شرب سل
بحر کرده خبر مانند تحریر • عکس آمده چون ستاره در چه بابل • تقدیر تو است اگر زنده شمار • با همت تو گشت چون باد مخالف • هرچند که شکل بود از شرب ماهک
آسان بود از همت تو خیر عامل • دارای چو او فروغ صبح مجلا • خاقان فلک قدر سحاب جبین جامل • در یک جهان سایه لطف تو عمیس • چون پرتو خورشید به کمال شمایل
شاه از سنگ کاری عامل کمال • شد ملک تو با نگاه بی‌خیانت عاجل • سی دو وزیر تو که رونده تیز • در قدر تو قصیر و خیانت ما کل • در قصر درون دیده شب مات
در کشتن دو رایت ملک تو بر باطل • هم مال ملک باز و در و در • هم مال جهان باز تو از تیر کمان تو • خورشید که شب از تیغ تو • به باده پر از کلاه کمال خمار
انجمن که خوش بزم تو از رنج • در جمع تو رسته غشی از آن مقبل • شاه من به جوابی که جز تو ذلیل • ثابت قدم و کوه و جایز حایل • اعیان دولت از لطف تو از رزم
جمال بر هر جسته افتاده به چه دل • در مجلس تو که مدام در زلال • در شوکت تو پیوسته مجمع مجلل • او از دوران ستاره بی • بر دامن الطاف تو ای خسرو عادل
شاهان آن ... • از جمع اعالی تو شوم از نوع اسافل • باشد خرم ... • از قائم و قعر ... • ای باب ...
فرمان جهان ... تو خوب مجمل • شد دست ... • نه بنای ... • تا کار که صنع ... • ...
دست دل العلمای ... • چون نگردد ... ذکر فارس کرد • اصطخر فارس سالها دارالملک پادشاهان عجم ...
سلیمان ... در ... شام ... بوده ... الحال از آن شهر جز ... باقی نمانده ...
از اندیشه ... بلند ... از نظر ... چنان ... • ... چون زنگ ...
آورده اند که ... سلطنت ... رسیده ... ترتیب ... رفیع ... آفتاب عالمتاب ...
فرمود در آن قصر ... عیش و عشرت ... ستون ...
هر یک از آن ... در ...
و ... صنعت ... انواع ... عبارت ...
و جامهای شاه ... پوشیده و ...
شدی ... شاخهای آن ...

حمید شبیا بیضا در از منه سابقه شهری معروف بوده و گفته اند گشتاسب بجهت ... آن کاشته ... اعتقاد این است که بیضا ... بنا فرموده
آن شهر را بنا نهاده اند و در ... آن مرغزاری بوده ده فرسنگ در ده فرسنگ ... به غایت ... حضرت ... از غایت لطافت آب
و هوا و میوه اش در کمال شادابی ... محصول ... پرورده ... به مشقال وزن داشته ... آن موضع ... بوده الحال آن مرغزار
برطرف شده ... و دیگر ... صاحب تربت القلوب ... که بیضا شهری مختصر است ... تحقیق ... مشهورترین کسی که
منظر آمده یکی حسین بن منصور حلاج است که کاری عجب ... مشایخ ... عمرو بن عثمان مکی ... مشایخ در کار وی اختلاف کرده اند
و مشهوری ... که جنید و چون ابن عطا و ابو عبدالله خفیف و شبلی و ابوالقاسم نصرآبادی و ابوالعباس شریح ... کشتن او رضا داده اند ...
نوشته اند شیخ ابوسعید ابوالخیر و شیخ ابوالقاسم گرگانی و شیخ ... و امام یوسف همدانی و ابوالقاسم قشیری در کار او موقوف بوده اند و بعضی
منسوب کرده اند بعضی از اصحاب حلولیش میدانند و بعضی گویند این منصور حلاج دیگر است و این منصور دیگر ... الاولیا آمده که پدری
حلاج بوده ... و ... حلاج چون وی ... فرستاد ... رسید ... با گفت اشاره ...
او ... وی را حلاج گفتند و هم در آن کتاب آمده که چون منصور را ... شبلی ... الحق ...
حلاج ... شخصی گفت ... یک ... چون ... گفت ...
دستش ... گفت مردان ... قطع ... پیش ... کرد گفت ...
دیگر ... اکنون ... آن ... گفت چندان ...
کوهم ... آسمان ... گفت ... الحمد ...
... خلیفه ... ازو جدا کنند ...
سر ... جان ... الحق ... اعضای ...
... الحق ...
که بعد از قتل ... شبلی ...
آن شب ... مناجات کرد ... حق تعالی ... جرا کردی گفت ...

فارس

سر را بغیر او می گفت کسی که ترسو و کت فاش کند گشت در وقت پنجاه سالگی که امروز نیز اسلام نیکو بوده مر غازی را فضلی که ... کرده اند که علاج حساب
سود و رونق بسیار دید و چون روزی چند بر آمد در شکل اصحاب غایب گشته اند و ارباب می با گرفت شیند علاج و ترک پس میکرد و سر بیان در دو دان کرم پنج
میداد تا هر سر یکی روز همچنین رفتی گفت ... بسیار بجواب و گفت ... رطب خشت افشان چندان رطب بخش که هر چه رسیده آورده اند که
یکسال ابر بنه در برابر خانهٔ کعبه ایستاده روغن ادویه ... رفت و ... باز شد شیخ ابو اسحق ابن ابراهیم ... چهار هزار کبر و جهود ... او مسلمان شده اند و دی
نقل است که ... کتابی ... عظیم ... که کسی ... مسلمان ... قاضی ... الدین است که همواره بدرس علوم معقول و منقول و تحقیق اصول و مسایل
فروع داشته و الدوی قاضی امام ... الدین عمر بن فخر الدین علی است که جد او ... الاسلام ... غزالی ... و قاضی ناصر الدین ... مؤلفات مفیده
بسیار دارد و مثل تفسیر و غایة القصوی و شرح مصابیح و منهاج و متن طوالع و مطالع ... در کلام و ... و در اصول فقه و شرح ... چهار مجلد و شرح ...
محصول نوشته بوده **کازرون** جائی نزه و با طراوت است خصوص در فصل ربیع که از کثرت لاله و ... خانه چین ...
خلد برین است **بیت** نظاره چمن ... بهشت خوش باشد ... قبان ... خانهٔ ... هزار علیه ...
و آن شهر ... کرده ... منبع فضلا و منبع علما بوده ... آلی ... مستفاد می شود خواجه امین الدین ... در سلک ...
منظوم ... نظام ... فارس ... ارادت ... دو ... در مجلس ... خوارق عادات از وی ظاهر میکرد ... با این همه ...
مطالبات ارواح ... و حاتم ... و در ... انفعال ... شیخ امین الدین ... ابو اسحق شیخ الاسلام فارس بوده ... خواجه مستفاد
بهشت ... شیخ شاه ابو اسحق **بیت** ... فارس ... تخت ... الاسلام ... گر جان ... عیش جاوید ...
... تصنیف ... بنای کار ... شاه ... داد ... شیخ الاسلام شیخ امین الدین ... کار ... و دیگر ... قوام ...
که نام نیک ... داد ... نظر خویش ... شیخ امین الدین ... لطف طبع شعری ...
از آنجمله است **نظم** فریاد که ... جان رفت ... توان رفت ... زنده ... روان رفت ... آن ...
طلب ... گذشت و آن ... رفت ... بادوست ... رفت ... جام ...
رقیبم ... دل ... دل ...
زخم ... آسمان کار ... شیخ سعید الدین محمد ... مظفر بوده مصنفاتش شرح مشارق انوار ...

امروز متداول است

امروز متداول است از غایت تبحر در علم معقول و منقول بر جمیع فضلای زمان خود رجحان داشت **بیت** سپهر علم ابو الوفا ...
جامع کتابی و مولانا امین ... مولانا ... است که در قریه ... گازرون ... تقطیع و فصل قضایای شرعیه قیام و اقدام می فرمود و مولانا ...
والد خود تحصیل علوم اشتغال داشت بعد از آن در درس مولانا محیی الدین کوشکناری و خواجه حسن شاه نقال ... کمال کمال ...
مولانا همام الدین کلناری که بر طوالع شرحی مفید دارد و مطالعهٔ بعضی متداولات نموده و با ... جمال ...
که از شمیم فضایل و کمالاتش مشام ... علوم ... در ... نظر آمده که جناب مولوی ... شرح تجرید مولانا علی
قوشچی حاشیه تصنیف نموده و میر صدر الدین محمد بر جان ... حاشیه نوشته و بر حاشیه مولوی اعتراضات کرده و آنجناب جواب ...
سخنان در قلم آورده ایضا امیر صدر الدین محمد حاشیه دیگر ... سخنان مولوی ... تألیف نموده ... هر کدام حاشیه در برابر یکدیگر نوشته اند اول قدیم
دوم جدید ... سیم ... و دیگر از جملهٔ تصانیف مولوی رساله ... حضرت شاه ولایت ... روزی ...
بود و این رساله را تصنیف نموده ... موسوم گردانید ... مختصر ... عبارات آن شرح ...
در سلک ... و دیگر از مؤلفات وی شرح ... حکمت اشراق شیخ شهاب الدین مقتول است و همچنین رسالهٔ اثبات ... و اخلاق
و حاشیه ... و حاشیه ... مطالع و حاشیه انوار ... مشهور است و این رباعیات در منقبت ... **رباعی** ای صفحهٔ آیات الهی ...
زندگی ... از مهر علی ... عرفان ...
این ... گل ... خورشید کمال ... اسلام محمد است ... علی ...
... اسلام ... محمد ...
حروف ... عبارت ...
شیراز ... آتی ... **بیت** ...
حلاوت ...
... **بیت** شهر شیراز ... گلستان ... دار السلام ... محمد قاسم ...
حجاج ... بنا نهاده ... مسعدی ...

مسجد از اولیا خالی نیست الا در زمان عضد الدوله دیلمی معموری بهم رسانید و بعد از او کرد شیراز گردانید و ملک شرف الدین انجو تجدید برج و باره آن
سعی بسیار بتقدیم رسانید و بهترین آبهای شیراز آب رکن آباد است که از رکن الدوله بن بویه دیلمی است که بآب رکنی اشتهار پذیرفت ب شیراز و آب رکنی و این
باد خوش نسیم عیبش مکن که خال رخ هفت کشور است • و در وسط آن بنده و اصرار دیوی و تاریخ عجیب ما بنده احترام دارند که ایام هفته هر روز
سیر مینمودند و بهترین جاهای شیراز مصلی زمین است که اکثر سیر اهل شیراز در آن موضع واقع است ب میان جعفرآباد و مصلی عبیر گذری و آب رکناباد
سیر خلجان است که از شهر آگه ... که قریب به دو فرسنگ است تمام باغ و باغچه است و مزار فیض آثار شیخ نو باده امام همام موسی کاظم علیه السلام در شیراز
واقع است که بر سر قبر مبارک عالی ساخته اند مزار بسیار خوش کرده اند و در دو فرسنگی شیراز چشمه ای است موسوم بآب چاشت و درباره آن آب
خاصیت غلاب می بخشد در آن ایام از خاص و عام قریب چندین هزار آدمی بآن موضع رسیده سه روز صبح و شام از آن آب آشامیده دفع فضلات
می نمایند طرفه آنکه در وقت خوردن باید که در حال بگذارند که از منفذ اعلی یا اسفل دفع خواهد شد اگر بیچ گویند نفعی در شکم پیدا شود که هیچ هلاک بوده فضلات
دفع کرده مخفی نماند که چون پاره از احوال آن شهر نوشته شد الحال از درویش نیز نمائی نوشته آمد شیخ ابو الحسن کردویه صاحب علم و تقوی بوده و شصت سال
در خانه که داشت غیر از برای نماز جمعه و عید بیرون نیامده و همواره بحضرت خضر علیه السلام صحبت میداشته ابو العباس احمد بن یحیی استاد ابو عبدالله خفیف
بوده از سخنان او است که گفت آزادی است که یار خود را پس گذاری و در پارسی پرسیدند که تصوف چیست گفت وفا شیخ عبدالله خفیف از اکابر مشایخ
فارس است و خفیفان جماعتی اند از صوفیه که تولا به وی کنند و از شیراز کسی بنحو او نشد که مقابل او تواند بود و ابتدا که در این طایفه در آمد بکرت نیار بودی
که در هر رکعتی ده هزار قل هو الله خواندی و از بامداد تا نماز دیگر هزار رکعت نماز کردی و پلاس بیست سال پوشیده بود و او را خفیف از آن گفتندی
که هر شب ... و هفت مویز بودی که بدان افطار کردی و چهل چله داشتی و در آن حال که از دنیا میشد چهل چله پیاپی داشتی آورده اند که وی
چهار صد عقد نکاح کرده بود و او از ابنای ملوک بود و چون بحال و کمال رسید مردم خواستند که از وی تبرک جویند دختری از خود بوی میدادند او
برضای ایشان می کرد و پیش از دخول طلاق میداد اما چهل تن خادمان فراش بودند از آنجمله یکی آنکه چهل سال در عقد او بود پرسیدند که شیخ
در خلوت با تو چگونه است گفت مرا خبر نیست و همچنین از جمیع زنان پرسیدند همین جواب دادند گفتند که دختر وزیر است باید که از وی خبری باشد
از وی پرسیدند گفت که چون شیخ در خلوت آمدی ... و پاره از آن طعامها که ساخته بودم گرفت پس دست من بگرفت و ...
کشید و در شکم خود مالید از سینه تا ناف پانزده عقد افتاده بود گفت اینها بند ... که از چنین ... و از چنین طعامی که بسته ...

و در بیت شیخ

و در بیت شیخ موسی از بزرگان طبقه صوفیه است و عارف بوده ابو عبدالله انصاری از اسمعیل ابن نقل نموده در حسینی که احرام طواف کعبه بستم و
بشیراز وارد شدم شیخ موسی را دیدم که در مسجد نشسته و هیزی می کرد پرسید که چیزی داری گفتم نه گفت هیچ گفت ده درم داری گفتم دارم گفت بده
و پس از درویش چون دیدم که مرا از آن کوشش نباید گفت چه می چینی این بیچاره چه کرده ام سر برهنه و پای برهنه بنزد او رفتم و همراه انجمله را بتو دادم تو شادی دل ما در حج
ابو محمد بن ابی نصر البقلی المشهور بشیخ روزبهان سلطان عرفا و برهان علما بوده و در حال غلبه وجد سخنان از وی سر زده که فهم مجلس بآن سخن نرسید چنانچه گوید
ب آنچه دیده است چشم زمان ۰ و آنچه نشنیده است گوش زمین ۰ و در کمال رنگ نموده این ۰ خیزد و یار در کمال این بدین ۰ و در شیخ ... سال ...
عشق شیراز است بنصحت خلافی که ماشا در تصانیف سخن بسیار است از آن جمله مثل تفسیر عرایس و شرح شطحیات عربی و پارسی و در کتاب الانوار در کشف الاسرار
آورده که قوال خوب روی ... که عارفان در مجمع سماع جهت ترویح قلوب به سه چیز محتاجند روایح طیبه و وجه صبیح و صوت ملیح و اینجمله کار عارفی است که
که طهارت قلب و کمال رسیده باشد چشم از دیدن غیر حق پوشیده باشد و در ... آورده که من دو چیز را نشنیده ام یکی سخن دلپذیر و دل
سخن پذیر شیخ ابوبکر طستانی از اصحاب کرامت بوده و مرید شبلی و ابراهیم دباغ شیرازی ... یکی جلوه ... حکمت است که
از آن حکمت نفیس قدر کشف او است و هم او است که وصل منفصل است و چون منفصل آمد وصل نماند و هم او گوید عاقل آنست که سخن بقدر حاجت
گوید و از افزونی ... او گفته که هر که خاموشی فن نیست در فضول است و هم از سخنان او است که ... یعنی حیاة دل
نقل است شیخ نجیب الدین علی بزغش عالم و عارف بوده و اولادش که ... اسلام صلحای بخارا انتظام داشته شبی در خواب امیر المؤمنان علی
ابن ابیطالب علیه السلام وی را بپسری بشارت داد و چون آن فرزند بوجود آمد او را علی نام نهاده و لقب نجیب الدین گردانید و در چند جهت وی را با سماع ...
ساختن ... طعامهای لذیذ محتجی بدان التفات نکردی و گفتی جامه زنان و دنان نخواهم چون بزرگ شد و ... طلب در وی ... بجانب ...
کرده بود بنا بر خوابی که دیده بود بجانب شیخ شهاب الدین رسیده و ... شناخت و ... و دیر برود تا آخر ... اشاره وی بشیراز آمده ...
طالبان مشغول شد و وی را گفتند که توحید ... روش کن گفت دو آینه ... یکی از فضلا حاضر بود این معنی بنظم آورده نظم شیخ ...
نجیب بن برگوش و این حرف ... صحرای سخن ... خواهی ... آینه ... تصور ... ظهیر الدین عبدالرحمن ابن علی بزغش
چون ... شیخ شهاب الدین ... فرستاده که چون متولد شود آن را در ...
پوشیده بود آن ... چون بزرگ شد ...

فارس

نقل آورده‌اند که شیخ عبدالله بن بکر در اکثری از علوم متبحر بوده و بعد از جهت سفر شیراز آمده در خانقاه کوهی الطریق اثر و البری بود از خواجه عبدالله
انصاری نقل است که او چند از سفر پیاده کرده و حکایات بسیار در ذکر داشته آنچه من ازوی انتخاب کرده در نوشته‌ام سی هزار حکایت
و حدیث است ابن مقله بغایت بزرگ بود و در کفایت گوی سبقت از همگنان ربوده و با این خصایل فضل و افزونی شامل داشته آورده‌اند
که چون قاهر بر مسند خلافت نشست ابن مقله را از فارس طلب داشته وزیر گردانید و ابن مقله در امر وزارت مستقل گردید و با مونس خادم
که یکی از امرای معتبر بود و بلیق که منصب حجابت داشت خواست که خلیفه را مقید ساخته دیگری را بخلافت بردارد و این معنی بر قاهر ظاهر شد
مونس و بلیق را بدست آورده بقتل رسانید و ابن مقله در گوشه متواری گشته همان نوع در خلع خلیفه ساعی بود تا موافقت سایر امرا خلیفه را گرفته میل کشیدند
و محمد بن معتضد را از حبس بیرون آورده الراضی بالله مخاطب گردانیدند قاهر مدتها مانند سایر کوران در بغداد گدائی کرده می‌گفت ایها الناس صدقه دهید
کسی را که اول خلیفه شما بوده و راضی خلایق را راضی ساخته بدستور سابق وزارت بابن مقله مفوض کرد و پس از چندگاه از وی رنجیده رقم
عزل بر او کشید و نوبت دیگر ابن مقله بوزارت رسید با ابن رایق که در قتلش ساعی بود آغاز نزاع کرده بحکم خلیفه مکتوبی با کاکی کرد
آنکه در باب استیلا داشته نوشته او را به بغداد طلبید و ابن رایق فرصت یافته کیفیت حال را بعرض خلیفه رسانید چون رضای الراضی بالله
او مقرون بود در آنجا بقطع ید ابن مقله حکم فرمود پس از آن ابن مقله قلم را بساعد بسته کتابت میکرد و کتابات از راضی منصب وزارت را مطالبه
ابن رایق بر او حسد برده اطلاع یافته فرمود تا زبانش را بریدند او در محبس روزگار بسر رسانید و بعد از این عالم رحلت فرمود و آن
وزارت سه خلیفه کرده و در ایام حیوة سه مصحف در قلم آورده و او را سه کرت سفر اتفاق افتاده و او اول کسی است که خط را از خط کوفی استنباط
نموده در تاریخ یافعی مذکور است که جمیع کتابات امم از شرق تا غرب ربع مسکون دوازده نوع است عربی حمیری یونانی رومی عبرانی قبطی
بربری اندلسی هندی چینی صاحب قاموس آورده که ابن مقله نصر بن منصور النمیری را بجهت بصره فرستاد و دو سال نخواند و بقول حکایت
ال سو فور بر وی فرود آورد و گفت از خلیفه فرمان است که تو اینجا نخوری پس در سرای من باش تا این گذاری نصر در سرای او نشست اتفاقا اول
ماه رمضان بود چون شب آمد گفت فلان را بیارید تا با ما روزه گشاید نصر گفت با ما روزه گشاید و چون عید کرد ابن مقله کس نزد وی فرستاد
که حال در آمد مریض چیست نصر گفت سی سال گذارد و مرا ابن مقله گفت بگذار روی گفت بتو ابن مقله بزرگ شد نصر او پیش خود خواند گفت اکنون امروز
بمن دادی نصر گفت من زر بتو ندادم و لیکن یکماه نان تو با یکان خوردم و ماهی روزه گشاده مهمان تو بوده‌ام و حق من اینست و دندان بر سر این

سرتر

که گوئی از زر بود ابن مقله تبسم نمود و گفت برو بارستان و سلامت برو که این زر بدندان مزد تو بخشیدم ابو الفتح مسعود بن اخرب عنوان جوانی
در سلک وزرای ابو کالیجار دیلمی انتظام داشته و پس از آن القائم بامرالله قلمدان خلافت وزارت از امر کرد امین الدوله مجد الوزرا
به تقدیم کار رسش بجای آن جایید که محمود دیلمی الدوله وزیر طغرل بیک سلجوقی گردید و بعد از آن کشت احمد بن عبدالصمد بخت صاحب التونتاش
حاجب بود چون خواجه بزرگ احمد بن حسن میمندی فوت شد سلطان مسعود غزنوی او را از خوارزم طلبیده وزارت خود را بدو تفویض فرمود خواجه احمد
در فصاحت و کتابت بی‌نظیر وقت خود بود و در شجاعت و تیراندازی بی‌همال خود را داشته مدت ... سال در وزارت مسعود و دو سال از زمان پسرش
سلطان مودود و چون بر خاست که دستور الوزرای جهانیان گشت آخر بقصد امرای سلطان مودود بقید افتاده مسموم گردید عبدالحمید بن احمد فاضل
و عاقل و عادل بود بیست و دو سال بوزارت سلطان ابراهیم و شانزده سال بوزارت ولد ارشدش سلطان مسعود پرداخته در نشر معدلت و انصاف
افزوده و بطول عمر و طیب عیش و استداد دولت از وزرای ماضی در گذشت ابو الفرج رونی در مدح وی قصیده‌ای گفته که مطلعش اینست نظم ز ترتیب
فضل و قاعده دین و رسم داد عبدالحمید احمد عبدالصمد نهاد آخر الامر در عهد سلطان بهرامشاه ابن مسعود به درجه شهادت رسید نثر اگر صد
و اگر صد هزار سر انجام گشت پایان کار نصرالله بن عبدالحمید در سلک وزرای خسرو ملک بن بهرامشاه انتظام داشته در فصاحت صاحب و ابن
العمید را در میدان چنان بار پس گذاشته بود و در فنون فضایل رایت افتخار را باوج فلک اثیر افراشته نظم و نثر بطرف قلم او در کردن نهاده
حقایق در پیش خاطر او ایستاده در ترجمه کلیله و دمنه که ساخته است دستانه بلاغت در کتاب و احباب صنعت بسته ... برآن نهاده و آن را
گرده و از نسخات پارسیان هیچ تالیف آن اقبال ندیده و آن قبول نیافت ... فضل ... فضل
حاسدان و ... جهان بخت از وی برگشت و خسر او باش در وبال افتاده ... محبوس کرده ... این رباعی گفته رباعی
گفتن آنچه پرسیدار تو روزی که ... گفتی چرا خوار نترسیده لطف دولت خدای من چون باشم بنده تو ... و آن شفاعت
بنشاد ... حکم قتل کرد ... رباعی ... از ... اگر ...
... الدین ... بخش ...
کرمان ... الصاحب الکبیر قوام الملک نظام الدین ... الوزیر صاحب کفایت ...
سلطان رضی ابراهیم کارهای ... کرده ... نظم ...

فارس

تعمیر

کرده صفد و دل آمد ٭ بچشم حاسدان فضلم پر سنگ و سفال آمد ٭ چو کلک انوریان من به بد فطرتم گوئی ٭ از ربت الجبر ادی کرمان عز و جلال آمد

ابو القاسم ابن مسلم ابن محمود که در خدمت ملک نصره الدین عمر بسر می برده و کتاب عجایب الاسفار و غرایب الاخبار بنام او تصنیف شده ٭ تاج الدین که وزیر مظفر بن

سنقر ابن مودود بوده و چند وقت امر وزارت سلطان مسعود سلجوقی قیام و اقدام نموده ٭ خواجه قوام الدین حسن عیار که زمام امور مملکت آل جلال الدین

شاه شجاع در قبضه اقتدار او بوده ٭ خواجه غیاث الدین پیر احمد که مدام در وزارت میرزا شاهرخ بر مسند تصفیه مهمات نشسته در سلک

انتظام انتظام داشته اند ٭ ضیاء الدین فارسی یگانه عصر و فرزانه دهر و از اوان جوانی از فارس بخراسان افتاده و در زمان آل سلجوق از باب عقول و نفوس

بر افراشت و در آن حضرت بواسطه فصاحت و بسبب فضل [illegible] و هر که دیده با او بسر برده نظر و طبع ملک [illegible] شاهی بوده که تحسین

فضل داشته و هم فضل قوت آسمانی بوده و بر زمین و آفتابی در زمین و ابر رحمت [illegible] این شعر از آن جمله است چه انتخاب

کار از بهار یابیه ٭ دیده ز جمال او بیابد ٭ زانکه ز بهار کی توان یافت ٭ هرچه آن ز جمال او بیابد ٭ روزی که غبار بر نشیند ٭ آن روز زمانه کار یابد

واشعار ضیاء الدین اگرچه مدون است اما مشهور و متداول نیست بنابر التزام درین جریده که جزوی از آن کلی است اختصار **نظم** کار او فتاد و

مرا با گریستن ٭ هیبت [illegible] گریستن ٭ [illegible] گریستن ٭ شب بروز کار من و روز تا شب

است از غم تو با گریستن ٭ از [illegible] گریستن ٭ [illegible] گریستن ٭ [illegible] عشق تو هر زمان [illegible]

بر [illegible] گریستن ٭ [illegible] گریستن ٭ [illegible] گریستن ٭ [illegible] گریستن

از [illegible] گریستن ٭ [illegible] گریستن ٭ [illegible] گریستن ٭ [illegible] گریستن

دین [illegible] گریستن ٭ [illegible] گریستن ٭ [illegible] عالم بالا گریستن ٭ [illegible]

[illegible] گریستن ٭ [illegible] گریستن ٭ [illegible] گریستن ٭ [illegible]

[illegible] گریستن ٭ ای [illegible] خندیدن ٭ [illegible] خندیدن ٭ دل [illegible] خندیدن

جان [illegible] ٭ [illegible] خندیدن ٭ [illegible] شادی [illegible] ٭ چون [illegible]

[illegible] خندیدن ٭ [illegible] خندیدن ٭ [illegible] فراق تو [illegible] خندیدن ٭ [illegible]

پس [illegible] خندیدن ٭ [illegible] ٭ زلف [illegible] خندیدن ٭ [illegible]

برگ و [illegible] خندیدن ٭ فاضل [illegible] نظام الدین [illegible] خندیدن ٭ [illegible]

هم [illegible] خندیدن ٭ [illegible] خندیدن ٭ [illegible]

[illegible] خندیدن ٭ [illegible] خندیدن ٭ [illegible]

[illegible] افتاد ٭ [illegible] افتاد ٭ [illegible] افتاد

[illegible] افتاد ٭ [illegible] افتاد ٭ [illegible] افتاد

[illegible] افتاد ٭ [illegible] نظام الدین [illegible] افتاد ٭ [illegible]

[illegible] گرفت ٭ [illegible] گرفت ٭ [illegible] گرفت

[illegible] گرفت ٭ [illegible] گرفت ٭ [illegible] گرفت

[illegible] گرفت ٭ [illegible] گرفت ٭ [illegible] گرفت

[illegible] گرفت ٭ ضیاء الدین [illegible] گرفت ٭ [illegible] شهاب الدین [illegible]

[illegible] **نظم** [illegible] ضیاء الدین [illegible] طلبد ٭ [illegible] طلبد

[illegible] طلبد ٭ [illegible] طلبد ٭ [illegible] طلبد ٭ ضیاء الدین در جواب گفته

[illegible] شهاب الدین [illegible] طلبد ٭ [illegible] طلبد ٭ [illegible]

[illegible] طلبد ٭ [illegible] طلبد ٭ [illegible] طلبد

[illegible] طلبد ٭ [illegible] شمس الدین [illegible] **نظم** ضیاء الدین [illegible]

[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]

[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]

[illegible] ضیاء الدین [illegible] شمس الدین [illegible]

[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]

فارسی

چه هر چیز دو بیتش می‌شناسند فرد ماند از جواب نظم و طبع که نظم توسعه کمتر **رفیع الدین مرزبان** در ولایت نظم و فنون حکمت شهره بوده و جمعی در تعظیم
با وجهی داد و چنانکه کمال‌الدین اسمعیل در زمان رودکی بوده از جمله آنکه گوید از شعرای آل مظفر حسن شیبانی را ماننده نمی‌دانست جواب از قریب بجای نیکو چه از طرز
ابیات استفاده می‌کرده **نظم** جهان سفله چو کان است و من در او گوی سپهر دون چو بام است و من در او نخجیر اگرچه زندان نیستم نگاهم قیب
زیر بوم زنیم گوهر گرد که از کمی هر دون حق خود دانم که چون سنگ خرد و هر جد بازنده نه چو از طبع جواهر ستم چو آفتاب بخی زاده‌ام زبان داد
با خاطرم در سفر خویش ... که نشاط نجوید و در سفر خویش خطر نجوید اگر جهان آب سر بشوی ... مرا برگشتن نیارزد هر بوجه هجر اگر کنار نه زمین ...
که دیدی نشوان که بگرد محنت سی خود چراغ محنت مرغان فروز شب صبح خروس نشوان نشسته باشد **وله** زیر حکم اصفهان و بکاشان شاه که گروهی از ...
حرفت و بعد از آن شاه عجب ز آنکه چراغ فنون شکرند بیان هر که ماننده مرد همان شاه اگر خاتم بجنبد نام زبان دو بینده هر در دیگر در جهان شاه
اگر جاعت کوثر ترک بشنوند زیرکی ادیب ... شاه اگر نان ... شود بعض حیاری قمیص بشنوند میان شان شاه بر وقت مرگ را تنها نخواهی
بود شهادت بر زبان شاه اگر ... جان مطهر روان گنده قالب از این بار غیرت شاه نمان شاه **وله** نگار نازنین من پیمانه جان دارد که ...
به پیستر آب و گمان دارد چه سر بریزن گران دارد و چشمش فرو خوانم غلام آن شکر رو که بر برین گران دارد میانش غیب خود ... نکرده
چنان زیبا که بنده وکیل نباری نیان دارد بر در سر میانش او دیم از فرق او با بکمر ریزد گرچه گرد آورد و میان دارد نظر شکل ... داشت الصید جان غی جفت
پرسی که کار گاه او آن دارد و ای حسن جز پی است کان خواند غشاوتش از نام که چه بر جز آن است آن و ملاقات کرده بود **وله** زرور کارش نکاهت ...
گر شرح او هر عمر و داد ... آن اعجب هر کسی از روز کار چیزی است مرا از روزگار جز عجب حرمان است و این عجایبه من از روز ... حرم ...
کو کمیتر است و فلک بر بسیط ... که بر من گنیم ... من که ... نظم و نثر ... است و این شور که در جهان افتاده است بخلق ... بود و زبان
افتاده است و به زبان نجود که ... گوید ... برای ... است **بدرالدین** بدر ... فصاحت بوده ... ولی ... بر عصر ... نظیر
بیاید و طبعش ... شعار ... صفت ... استفاده می‌کرده **نظم** مار ... که ... نقطه‌های ... بد ... نه در ...
انگه ... حافظ عمری ... برجشن جانی و بعد جان ... و هر که ... معرکه ... لاحرم ... گرگ ...
شیخ شرف الدین مصلح بن عبدالله فرید روزگار و وحید لیل و نهار بوده و آب از طبع او نصاحت ... و از آن ... زرکشی ... بوده و ابیات ... ولادتش
ناسخ سخنان و ... نثر ... بوده و کلامش زبان عوام را با الفاظ شکرین ... بوده ... خواص را بمعانی متین ... اگر ... **بیت** ...

نقض و فضایل به حرف معروف بدی و لطف و شمایل به تکلف مشهور چون ... از صنایع و ضیاء ... ظروف چه تا زبان افصحیت چون گویان سرود
چون شمیم محاسن صفات و شام اطراف جهات را معطر گردانیده و صیت نظم و نثرش شرق و غرب دوران را فرو گرفته یاد در او صاف ...
ب در صد و بیست سال ... سپهر چاره ... سواد بیابان را ... و شیخ در اوایل حال در مدرسه نظامیه بغداد در حلقه درس شیخ الشیوخ ابوالفرج
ابن جوزی به تحصیل علوم اشتغال داشته و بعد از آن به علم سلوک اشتغال گشته مرید شیخ عبدالقادر گیلانی شده و در صحبت او حج نموده و گویند
شیخ سعدی چهارده حج گزارده که اکثر آن پیاده بوده و با شیخ شهاب الدین سهروردی در یک کشتی سفر دریا کرده و حسنه ... جهات ... و
و این نیز شهرت دارد که به صحبت خضر علیه السلام رسیده و او از زلال افضال خود سیراب گردانیده و گویند صد و دو سال عمر یافته و این ایام را منقسم بر سه قسم
کرده قسم اول را که سن شباب است صرف تحصیل کرده و قسم دوم را به سیاحت و جهان گردی به پایان رسانیده و اکثر اقالیم را سیر نموده
و قسم سیم را که هنگام راحت است بر سجاده خداپرستی نشسته به ریاضت و طاعت گذرانیده و ابتدای شیخ در روزگار اتابک بوده و مجالس رسیده
سعد بن ابوبکر ... که بنده ... بوستان و گلستان بنام او نوشته ایام ... دوران حکومت اتابک محمد بن سلغرشاه و ... سنین ... داده
اگرچه دارد که شیخ چون ... رسیده ... چهار ... لیکن ... بزرگ ... چند ... **نظم** ای دل اگر ... نکری ...
کی ... گری ... ای ... و ... بر ... فرا ... رسد ... که ... رهی ... آهسته ... مردم ... آنچه ... خاک که ... امروز ... بری ...
گمان برکه ... جهات ... دوز ... که ... بنفس اگر ... خاطری ... سلک ... حسب ... هنر ... گری ... بود ...
تو خود ... انداز ... کرد بیش ... بزرگان ... ای ... عاقبت ... و ... بروی ... اکنون ... خوشی بنجات ...
گر ... جان ... بر ... کسی ... حکیم ... کار ... چیزی ... جان ... شکر ... جهان ...
وله ای ... جهان جای تن آسانی نیست مرد دانا بجهان داشتن ارزانی نیست ... اقبال ... علوم ...
شب مردان خدا روز جهان افروز است روشنان را به حقیقت شب ظلمانی نیست خانه ... نفس ... غم ... نیست
وله در ... هر کجا که ... اسیر ... هر ... مشرق و مغرب غریب نیست ... هر جا که می‌رود همه ملک خدای اوست
جهانیان که ... خدای ... آن را که ... سلطان ... گدای اوست ... عارف ... نشسته ... در هر چه ... آن ... گرد ... دوست
کنیم ... ای ... این ... که ... شمشیر عشق ... شد ... کوه ...

نفحات ...

اگر خدای نباشد ز بنده خشنود • شفاعت همه پیغمبران ندارد سود • نصیب دوزخ اگر خلق بر خود و اولاد • و جهانش در جهد انگشت که چو نیست ازو دو که نبود

عبادت نبود و خلق نبود • نوشته بود که این زمی است و آن ز خود • سعدی است کار زرگری چو فضل آید • در رخت سپید زرخ او دیده شفا لود • جهان بر آب نهاده است

زندگی بر باد • غلام همت آنم که دل بر او ننهاد • بسی بدیده حسرت ز پس نگاه کند • کسیکه برگ کفایت ز پیش نفرستاد • کدام باغ بدیدار دوستان ماند • کسی

بهشت گوید بدوستان ماند • تو مرده زنده کنی گر بعید باز آئی • که بر [illegible] گرامی به بوی جان ماند • چون همیش گدایان چیا سلطنتی نیست • [illegible]

ممکن نیست • اگر [illegible] است کسی است کآمد • [illegible] صنعتی دارد   تو ترک صنعت گیر [illegible] صنعتی نیست • آنکس که در دو [illegible]

هست کلام است • [illegible] که با هیچکس معرفتی نیست • [illegible] هست • [illegible] صنعتی نیست • آن دوست نباشد که [illegible]

کنار دوست • خونی که [illegible] نیست • وله دلی که عاشق و صابر بود مگر سنگ است • ز عشق تا بصبوری هزار فرسنگ است • بخشم رفته ما را

پیغام و بیا که [illegible] اگر جنگ است • برادران طریقت نصیحتم مکنید • که توبه در ره عشق آبگینه و سنگ است • وله [illegible]

دل من که دل خلق جهانی دارد • کافران از بت بیجان چه تمتع دارند • باری آن بت بپرستید که جانی دارد • تماشای [illegible]

هر که در خانه چو تو سرو روانی دارد • [illegible] • [illegible] دارد • وله [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

سعدی [illegible] • [illegible] • [illegible]

چون [illegible] دوست • چون جان [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • وله [illegible] • اگر [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

چنین [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • وله شنیدم که [illegible] • [illegible]

چو قانع شدی سیم و سنگ یکیست • [illegible] • اگر سلطان [illegible]

خداوند از آن بنده [illegible] نیست • گروهی نشینند با خوش پسر • [illegible] و صاحب نظر • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • مجد الدین همگر • [illegible]

[illegible] ملک فارس ملک الشعرا [illegible] خواجه بهاء الدین صاحبدیوان [illegible]

[illegible] خواجه مجد الدین [illegible] • [illegible] خواجه [illegible]

[illegible] • [illegible] خواجه [illegible]

[illegible] خواجه [illegible] • [illegible]

[illegible] • نظم کجاست در همه ملک جهان سلیمانی • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • جهان پناها شاها بران خدایگان جهان • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

این قطعه [illegible] • قطعه خدایگانا [illegible] شمع دولت تو [illegible]

فارس

حکایت شب دوشین بشنو ای قمر بادا که کرد هر دو بی تو برای ما ... ز من بیمار کشت ... کم بر فلک سیماست هزار ... بافزون ... جفت بهر ... قرین

ز دوستان تو او شد چون کشتم ... که بتیر چون چو برین ... شمع بجو ... بجفت ... ریک ... بدولت تو هر روز ... شد ... بکو چون ... خرس

این بار که کرده ... یکبار ز ... و بجز ... سنک بروی ... بیار شاه ... طلبد ... کوش ... و خدا ... بکو

زمانه کز رنک ... بود ... دون ... چو جنس خویش ... شکسته ... رقابت ... فتاد ... زرین ... فشار ... خانه

مطلبه چناکه میل جواهر ... بسوی ... بحسب ... غالبه ... بنه ... بسوی ... خانه خوش کن ممدوح در جواب کوید قطعه ...

زرنت فرستادم ... فرستادم و دیکر ... فرستادم دله خدا ... بکو ... شکست ... بیند

طلسم ... جادو ... بس ... که ... نیا ... زیرا ... بود ... رفع ... بیاید ... بکم

نه ... مقبول ... افتاد ... ببسته ... بود ... ترا ... ما ... زیرا ... بود ... فیض

نسیم صبح ... ز سرو ... بغیر ... نمیکذارد ... چاشتکاه ... و ... طلوع رفت ... منور

سروی ... بکار ... کر ... چو ... ذیل ... میکرد ... لطف ... فرو

سوالت ... اکر ... دارم ... امید ... که ... بکو دان ... چنین ... بنده ... که ... زبان ... تو کو ... که

از تنک ... شکر ... بکیرد ... ز فرقت ... ببندد ... دل ... دهان تو ...

که ... جرم ... بکیرد ... برق نفس ... تو ... اتفاق کرفت است ... نفس ... عجب ... خانه ... بسوز ...

آنم ... که ... نشسته ... بکیرد ... که ... آمد ... آینه ... نکار بکیرد ... خرم ... دل

هجر تو ... دل ... عالم تو ... هجرت ... عالم ... شب ... بیاد ... ز ...

خوبان جهان ... رنک ... آن ... که ... جانم ... آمد و ... کریست ... حرف ... نمیکذارد

خویشتن خویش ... آمد ... و ... باشد ... که ... حال است ... دیوانه ... دل ... حاصل ... که ...

دل ... تو ... بر ... دل ... بکشم ... در ... خود ... اینه ... قوم ... حالم

هر ... دست ... بجز ... یست فرد فارسی فردی ... کار ... وجید ... بود ... که ... زکات پ ... دوستان

بنده کر من ازو

قسم پنجم

بنده کر من ازو خواهی ورنه باری از جفا دشمن مکن چون نکردی کردنی باری ... ماه کس مکن • خوبی هرکز مکن با هیچکس ور کنی با دیگران

با من مکن همام ... موضعی است از مضافات ... و از معاصرین شیخ مصلح الدین سعدی بوده و اشعار زوی کم شهرت یافته بنابر اقرار چند

بیت ثبت افتاد قطعه سوکند بزلف پر ز چینت یعنی که بجعد عنبرینت سوکند بکوی با سعادت یعنی که بروی ... سوکند ... یعنی ...

سوکند بنرکس ... یعنی که بطبع ... کز شوق ... شعر چو زلف پر ز چینت ... خوبان دل ... لیکن ...

کین لیکن کین نه و دشنام دهند خشم کیرند ... خسته دلان ... چنین نه رباعی از قصائد ... مطلع

دو بیت از آنجمله است هر روی ز خطی ... که بران ... لب لعل ... است ز ... است مباد ... آفتاب ... صبحی

شام فروشوی مولانا قطب الدین علامه از علمای عصر عالم و از علمای بنی آدم بوده و در خدمت خواجه نصیر الدین طوسی کسب کمال نموده و از زمان

دولت هلاکوخان تا ایام سلطنت سلطان محمد خدابنده شیخ حیاتش صاحب ... بوده از مصنفاتش یکی تحفه شاهی است در هیات و دیگری کتاب

... در شرح مفتاح العلوم است کویند که ... کسی شرح نوشته میان او و شیخ سعدی ... صحبت منعقد بوده چنانچه کویند که روزی

قطب الدین با شیخ سعدی بتماشای مسجدی ... فارس ... حقیقه

کسوف خط ... کشته ... مولانا ... شیخ جواب داد ... الکافر ... قطب الدین

مجلس در بلاغت نظم و نثر ... همیشه ... کار ... از اشعارش یکی مکتوبات ... کم

شهرت و دیگر دیوان اشعار است این ابیات از آنجمله است نظم چو یار ... باشد ... کار ... باشد ...

جا ... مرکز دله در آن نفس که ... میان ... بی ... ز من ... و دل ...

سر سنگ چون ... ای مسلمانان کویم عشق ... بوده انجا

کر ... از زخم ... آتش ... ضرب ...

خوردی آورد که کشور ... افتاده است و عالم ... کرد انداد ... تنک ...

از فند ... سبحان الله ز من چنین ساکن و فلک چنین ... چنین ... وصاف الحضره

وصاف پادشاه ... وصاف سلطان محمد خدابنده بوده و تاریخی که ... در عالم آورده موسوم بتاریخ ... آثار ملوک عجم ...

فارس

پاک قصر امل سخت سست بنیادست • بیار باده که بنیاد عمر بر بادست • غلام همت آنم که زیر چرخ کبود • ز هر چه رنگ تعلق پذیرد آزادست • [illegible]
گرفته رنگ خون ما حلال تر از شیر مادرست • در راه شکسته دلی [illegible] بس بازار خودفروشی از آن راه دیگرست • [illegible] عشق [illegible]
گو بشنوم [illegible] • اگر چه عرض هنر پیش یار بی ادبیست • زبان خموش ولیکن دهان
پر از عربیست • سبب مپرس که چرخ از چه سفله پرور شد • که کام بخشی او را بهانه بی سببیست • در این چمن گل بی خار کس نچید آری • چراغ مصطفوی با شرار بولهبیست
هر آنکو خاطر مجموع و یار نازنین دارد • سعادت همدم او گشت و دولت همنشین دارد • هر آنکه [illegible] عشق است • کسی آن آستان بوسد که جان در آستین دارد
چو بر روی زمین باشی توانایی غنیمت دان • که دوران ناتوانیها بسی زیر زمین دارد • [illegible]
دست [illegible] • [illegible] • سیلاب [illegible] • [illegible] خوش کشیده [illegible]
[illegible] • [illegible] • من [illegible] • [illegible] کار [illegible]
[illegible] شمع مجلس [illegible] • [illegible] • [illegible]
ابو اسحق حلاج از مستعدان زمان خود بوده [illegible]
[illegible]
بیت [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
لاف [illegible] • [illegible] **مطلع** [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]

وآن بحری است مشحون بلآلی آبدار و مخزنی مملو از جواهر شاهوار شعری که در آن درج کرده [illegible]
[illegible] **بیت** یا [illegible] وصال [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] **ابن نصوح** در زمان سلطنت ابوسعید خان [illegible] و کثرت علم [illegible]
از [illegible] **رباعی** [illegible]
[illegible] **خواجه حافظ** [illegible]
[illegible] مولانا عبدالرحمن جامی [illegible]
ذکر [illegible]
خاک [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]
در علم قرائت کلام [illegible]
[illegible] قرآن [illegible]
[illegible]
[illegible] **نظم** [illegible]
[illegible]
[illegible] حافظ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

بر تختهٔ هستی نبود از عالم و آدم * که جان در طلب عشق از تماشای تو نزیدم * نظر بر صورت خوب تو بود آغاز فطرت را * و گر نه کی شدی هرگز وجود خوبرو
برای عقل محرم کرد آن شب خیال او * چنان خوش صحبتی دارم که من بی یار هم محرم * مرا گویند صد از عشق او حاصل چه داری * علامتهای که گویم [illegible]
چه دهم * ببیش غزلها کنند یاد [illegible] نظم بوده است * امیر صدر الدین محمد بجودت طبع و دقت ذهن از جمیع علمای متبحر و فضلای
متقدمین ممتاز و مستثنی بوده چه در اندک مدت از تحصیل استعداد فراغت حاصل کرده آغاز درس افاده فرموده بعد از آن همت بتصنیف و تألیف
گماشته رسالهٔ تحقیق علم و اثبات واجب و حاشیهٔ شرح مطالع و حاشیهٔ تجرید در سلک تحریر کشیده و فاتش بعد از فوت سلطان یعقوب در اندک زمانی
اتفاق افتاده امیر غیاث الدین منصور پسر آن [illegible] است بعد از پدر بوفور علم و دانش [illegible] و فضیلت [illegible] مهارتش در علوم حکمی
در یافتی باسماع علمای نزدیک و دور رسیده و صدای دانشش اطراف و اکناف عالم افتاده چون جمهور مشهور کرده * بیت * وصف خورشید اگر چه
نوشتند * فیض نور او بود در حسن پسند * چون فضلای دوران را استاد البشر و عقل حادی عشر خوانده اند [illegible] تاریخ فوتش [illegible]
مصرع * عقل حادی عشر نماند بجا * مولانا شمس الدین علی المشهور [illegible] علم علمای خراسان میرزا سلطان ابو سعید در مدرسهٔ غیاثیه نقوش [illegible]
ذهن وقاد بر صحایف ضمایر طلبهٔ علوم نگاشته و بعد از فوت سلطان ابو سعید [illegible] تاریخ وقایع ابو الغازی سلطان حسین میرزا [illegible]
و بالاخره [illegible] فوت کرده مولانا نظام الدین [illegible] در عهد مولانا جلال الدین محمد دوانی در شیراز [illegible] قیام
می نموده و در زمان سلطان یعقوب باصول اجل موعود در گذشته مولانا شرف الدین [illegible] در سلک اشراف علمای کرام و اعیان فضلای عظام
انتظام داشته همواره بوعظ و نصیحت خلایق پرداخته تفسیر آیات احکام قرآنی و شرح تجرید و شرح ارشاد از جمله مصنفات اوست امیر سید اصیل الدین
عبد الله [illegible] بوده و در علم [illegible] بعد از فوت سلطان ابو سعید از شیراز بهرات رفته اقامت فرموده [illegible]
[illegible] بوعظ و نصایح می کوشید [illegible] کتاب [illegible] که محتوی بر [illegible] خیر البشر و بیان مزارات هرات
الجمهور مشهور است امیر جلال الدین عطاء الله برادرزادهٔ امیر اصیل الدین [illegible] در عصر خود ملاذ طوایف [illegible]
مطرح [illegible] انوار اسرار کتاب [illegible] صفحهٔ خاطر عالی [illegible] زبانش مظهر اسرار التحقیق [illegible]
مصدر انوار توفیق جمال دین باهتمامش علوم شرع واضح [illegible] لطایف فصاحت صنایعش روضة الاحباب در اقطار آفاق اشتهار
دارد خواجه جمال الدین محمود از کبار فضلای عصر بوده علمش بنهایت و عملش بغایت و بعد از جلال محمد دوانی استادی او بوده میر صدر الدین

محمد کسی که توفیق درس و بحث مدام یافته بوده و جمیع فضلای این عصر [illegible] دوران گردیده از جمله تلامذهٔ وی
بوده اند مثل مولانا [illegible] و مولانا عبد الله شوشتری و مولانا عبد الله یزدی و خواجه افضل ترکه و مولانا احمد کرد و میر فخر الدین سماکی و شاه ابو محمد
و مولانا میر [illegible] شیرازی * مولانا لسانی بوفور سخندانی و فضایل نفسانی معتقد فیه خاص و عام [illegible] زبان
بوده و اکثر ایام در تبریز بسر برده و در سنه [illegible] و تسعمائه از تنگنای فانی بعالم جاودانی نقل کرده اگر چه دیوانش متداول است
بنابر التزام اختصار بدین قدر اقتصار افتاد * بیت * [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] بابا فغانی پادشاه ملک سخن [illegible] و سلطان [illegible]
[illegible]
[illegible] فغانی [illegible] تخلص [illegible]
[illegible]
[illegible] بصحبت سلطان

مشمول الطاف خسروانه گردید و خطاب با افغانی یافت و بعد از فوت سلطان سنجر انتشار شد و هوای ابیوردی را موافق مزاج یافت از قطعات جهان بکمن بر
و کمین کوشت و پساط تربیت حاکم آن بار محبت بیشتر افتاد و در مرض عشق بند اشعار رخت از جهان فانی بعالم باقی کشید و این ابیات که صورت ایراد یافت
از گل چمن طبع او که ... در ... اندیشه او نمونه است **نظم** زبان خامه از ... رقم ... بجز ستایش ذات مقدس محمد و فرع شمع جهان
امیرداری بخل کرخل عقده ... عالم ... ذات قدسی او رسیده ... سعی ... بستهای علوم و چو ذوالفقار در قوم
ذکر شد ... و کار ... بدعوی ... علم ... بر جهان و بحر ... شد محکوم ... عباد که نه با انشا محبت او است
عقلا ... چون ... زاهد ... بر ... طرب ... از زوان ... صدف ... تا بشا ... اسد ... علم ... که ورد علم و ادب
بر سر خطوط ... از آب ... ده بر لب ... ازو ... و ... شد ... مسموم ... آن که ... آب ... در تیغ ... چون قوم
هر که ... کلام ... ام ... خارج ... سوای ... آسوده ایم ... ندیدیم ... با ... بسته ... ام ... مقصد ... ام ... بوی فغان
چون ... ان ... نه بهار ... جان گذشت ... ز باد ... سرف ... کافرخان ... این ... جان گذشت ... ستم ... لعل ...
کو ... فهم ... آتش ... شربت ... ده ... از جهت ... خارج ... رنگ ... بادو ... کل ... ان ... مقیدان ... خموش شدند
بجا ... طرف ... گران ... شدند ... بدون ... شیخ ... باکوشند ... بتان شهر ... بلند ... مراد
ز بخ بلند ... ستم ... رو رفت ... گر ... سلطان ... بلند ... خان ... بر ... حکم ... جهان ... حقیقت
صفت عاشق و معشوق یکی است ... رو ... چنان ... ستم ... آید ... سوم ... یکی ... رو ...
نامرد ... شکست ... کار ... آید ... جهان ... توان بود ... مردم ... فرا ... خنید ... توان بود ... جفا ... که ... مقبول
که مقبول خدا ... توان بود ... آنکه ... خشک ... حضر ... کجا ... کی ... کند ... بد ... نیست ... شکر ... که
کوثر ... کند ... ستم ... صید ... خون ... کل ... غافل ... کنار ... گوید ... در ... صبح ... بادو ... هیچ ... کار ... گشته
دل ... آتش ... صحبت ... جمع ... بلبل ... کشته ... آتش ... بیاد ... مانع ... عشق ... نیست ... از ...
اگر ... برادر ... آتش ... چند ... و ... بر ... ان ... پرسیده ... این ... جهان ... بیگانه ... بهم ... خوریم ... فهم ... بیداد ... بر ... جان
چون ... شکر ... شدیم ... آنکه ... خلق ... جفا ... بلبل ... بخیر ... شدیم ... امید ... نو ... کز ... بادا ... دل ... آید

ستم چنانکه در ... تیغ ... با جان ... ارادت ... ذهن ... محل ... چنده ... گفت که گوی خویش ... جانی ... مردم ... خوش نوشتن خوش
کرد ... محبوس ... چند ... آنکه ... خویش ... ست ... که ... کنیزی ... چهار راه ... کرده ... مولانا ... صفائی
ذهن سلیم و ذکای طبع مستقیم از جمیع شعرای خود ... تفرد است و ... فنون شعری ... از جمله ... لوای زبان ... افراشت
ملکی که ... بسر ... رو ... شین ... ای ... ساحل ... کلو ... بند و پس از آن ... برات ... توجه ... و قصیده مصنوع
خواجه سلمان ... را ... تتبع نموده ... بنام امیر علیشیر ... تتبع نمود ... جید ... عرض ... سعادت ... برات ... شاه اسمعیل ... گردید
افزوده احترام ... سکندر ... اصلی ... نمود ... شعرا ... تاریخ فوت ... شعار ... نتایج افکار اوست **نظم** صبح
... آن ... صورت ... زمین ... صورت ... نیست ... عقل ... خنده ... کو ... دنیا ... خود ... باری ... رنج
... عیسی ... جان ... جان ... بپرسند ... خنده ... لب
... از ... عاجز شود ... در ... پیش ... کمال ... فرزند ... شعار ... خوبی ... کرده ... گیم
دل ... خوی ... شان ... مردم ... شان ... از ... هر که ... شوق ... کرده ... نیست ... در ... وادی ... خویش
... بزرگ ... نیست ... آن شهنشاهی که ... خسرو ... نجف ... ولایت ... معنی ... علی ... آن ... کار
... جان ... معنی ... است ... لطف ... باشد ... دندان ... مگذار ... است ... که خورده
... بر ... مشکین ... کرده ... غلامان ... تو ... بود ... باشد ... خط ... است ... وادی ... خون داده
بر خاک ... مرا ... خون ... خودم ... مردم ... سوز ... مجلس ... شمع جمع ... پروانه داده است
با ... مرا ... وله ... بزرگوار ... خدا ... آن ... ستم ... که ... گذارد ... آرام ... هیچ ... از غم ... که من ... نگاشته ... هیچ
... که ... کاری ... زبره پرسی ... هیچ ... ترک ... مرا ... که ... خود ... مرا
... کرد ... خدمت ... فراموش کنم ... قیامت ... با ... که ... فراموش کنم
... فلک ... داشت ... آنچه ... دل ... جان دادن ... کام ... عشق ... این رسم ... محبت ... چنین است
دل ... خراب ... آن ... معمور ... که ... آن ... از نسخه ... همین انتخاب است

فارس

خانه گر برق دیدارش روشن نشد • گو حریم کعبه باش بی صفای یار نیست • هر که نیم نوشی بیطالعه جز من زار ای کو بدین • ناخوش خوش عجب خوش نام

شنو که از تو سلسله مو نگاه بیهم • دیوانه ایم و با ول خود در نگاه بیهم • اهل چه عاشقی که نبودی نه درد دوست • تا هوس اهل درد و تو بیدرد بوده • بخواجه علم

محبت از لبت • چون شد به سیر دلبست • از خواجه و بیرون شهر رفت بر دریم • چون خواجه محمد بر علا است • چشم دگر کسی بچشم مست نرسد • رفت

لعل می پرست نرسد • سر رفته و تو بیراه دل است • ای تحمل براه تا گمشت نرسد • جوری نه زمانه برمانه پیش رفت • ظلمی از دیر روز پیش رفت

هر کس که جفا کرد جفا یافت سزا • بعدل خدا اظلم کس نه پیش نرفت • نیکو نه کو هر نه روز پیش گذشت • ضایع همه ز غم کرم و بیش گذشت • ای تیر

کرمانه کرم صاحب عمر • ضایع بتر از بند و کز پیش گذشت • کرد هر کس به اشتی و پیشگی خورده بس • چو پیران بعذابش کنی • هر بیک سر بسیار

کند • با همه کس خود اندیشه کنی • مولانا بنائی در علم زیب سخن ربط و نظر رسته و در زمان ابو الغازی سلطان حسین میرزا ایلات رفته بسیار

تا در خلال احوال بنابر تخیلات نفسانی دو سوزش بیط مهر دوش بر التقید کرده تنها با طراف ایالات فرستاده و در این امر تشبثال روزی

کرده خود به نشسته کرده شی با مقطع پارنه که امیر علیشیر ساعی شده وی را از آن فرقت محبت بیرون آمده و گاهی بنا بر سوز طبع ابیات می گفت •

گفتم در آن کوچش پرداخته جا کرد • شنیده این کوش و در آن کوش به مکر کمال ابن غیاث مورخ خوش بیان بوده و در کار ابیر شوکه بسکند

سکند اینده باد دست و دشمن چون گیری در بودی انجمن رب در وی منظر آمده • نظم • منکه به گفتن زبان است • تا کی ز غاز ل کی تا کی ل • تکار

تا توان • هغل کن تغل کن تغل • تفصل و علم او در ابد • تفصل کن تفصل کن تفصل • زاد شر و روم پیش • تا کی ل کن تا کی ل کن تحمل کن

ابن غیاث از کس شکایت • تحمل کن تحمل کن تحمل • مولانا هیمنی از شعرای زمان سلطان حسین میرزا بوده شعر جو را بسکینه از انجمله است • نظم • ز دست هجر بکوش

می کنی • نه تم گفته ام که فراموش می کنی • مولانا نی در سلک نظام رنسان نظام مختلف و انتظام داشته مستجمع بسیاری از صفات بکو بوده در آخر شاه اسمعیل

دالم کرده و عموم صاحب دخل کرده که محو بجهان گشت • وجب القاضی محمد القاضی مر بیخ بزرگ که از اولاد سلام تش بجهان خانه اقبال رسیده

به فسره غضب سلطنت نقل آمده و از سر وز قزل گفت که معطلش این بیت • مر از ظلم کشتی طرق دادن بود • از پیش جسن نوام او این بود

وا رخند نه بیز مراد در • نظم • حدیث درد من از کس نگفت نه گوید که بر نه با شم در جهان دیوانه گردد • هر خوش زیست عالم الک کیف عام

وا ره • خوش نشدی که فقط و از دست دیوانه گردد • کسی عاشق شو از آتش هجران بیرون نه • پاکشان بود و از پروانه گردد • کلی از عمارت دیگری

برای این دور و عمر محنت خانه گیرد • ملک قاسم • اگر خط طراز تا غیب جودت تحریری نموده و در تصویر از عمر و آن ضعف بوده و حافظه و تشنه کرده

سکند زبان ...

پیک خوانان در خاطر گرفته با این فهم و شعور از درخت جوانی بر نخورده در اول بهار زندگانی گلبن حیاتش بباد مهرگان اجل فرو ریخت این رباعی

در شکایت اهل زمان مرا راست • رباعی • روزی عجب است دور گاری مشکل که زیر صفا گشته بکلی باطل • خاک از غبار که گرد بهار است • چون شیشه ساعت

بدف دوران • امیر شرف الدین علی پسر زاده امیر شریف الدین علی جرجانیست لهذا بامیر شریف مشهور بوده و بعد از واقعه قاضی محمد کاشانی

منظور نظر کیمیا اثر شاه اسمعیل ماضی گردیده بتفویض منصب صدارت سرافراز گشت در خلال احوال بوجهی امیر نجم ثانی فهم کرده در حضرت

خاقانی مثالیات حاصل کرده چون خبر گشته شدن امیر نجم حقیقی به پیش کرده دیگر تکفیل امر صدارت نصب کرده و در جنگ چالدران شربت

شهادت چشیده امیر سید شریف بقیة الامیر شریف ثانی چند روز فرمان فرمای شاه طهماسب صفوی بامر صدارت و وزارت عراق عجم پرداخت

مضمون الکمه • شهر خود هم و شهر خود باشم • رایت نضاد و کلانتری شیراز برافراشت • بنابر غرض ارباب • دولغوای اهل عناد میان او و دیوان

فارس نزاعی بمرتبه رسید و بوزارت دار الحکم قانع گردیده و آنجا غزلی گفته شیراز فرستاد که این ابیات از آنجمله است • بیت • در موسم گل ساغر صهبا

نمی دارد • با آن گل رعنای جهان نمی دارد • شیراز نمی خواهم و اوقات آنجا • در دشمنی دو کاری بدار نمی دارد • دیگر روزی بجانب شیراز مرغی و جرگه

گلگشت مصلا نمی دارد • و چون این غزل مسموع ابراهیم خان کردیده فرمود تا شعرای شیراز تتبع نمایند مولانا عالی دار الحکمی این بیت گفت • بیت •

از هجو بشیراز حجم و قم نشستی • خو با آنجای میر گذرا نمی دارد • و بعد از چندگاه بعلم سیر علم مرتب بود از بعض فلک معظم وی گذشته بمنصب جلیل الرتبت

وزارت رسید • و انتهاء الابراهیم خان را مغرور کلبه خود ساخت و پس از آن لوای ترکمان بعالم بالا افراخت و بعد از آن که مستفادات او وضع

تکلفات را بکار برده خصوص در طعمه که بک صحن طعام را در اول وقت دیناری صرف می نمود و وقتی در جبر حالی که بیچاره کارها ماندگی میر معین الدین اشرف

لقب میرزا احمد بوده و کرمی امیر برادر زاده دست سلاطین وقت بوده که بکفه اندیشه از دو زمان شاه سلطان محمد بنا بر عداوت میرزا سلمان در قلعه الموت

محبوس کردیده و در حین فرار نمودن از قلعه رخت بوادی خاموشان کشید • امیر معین الدین اشرف منکری بنیکو سخن بوده و در زمان دولت شاه طهماسب

صفوی بامر زر رسیدن نامه ها قیام می نموده ورایام شاه اسمعیل ثانی مصاحبت بهره ور گردانید و مرتبه از امثال و اقران در گذشت چون بساط

احوال شاه و زمره بر انوار چنانه معاطل آمد بنا بر بعضی امور بودن اصلاح خود • در عرض چهار روز بنعیاد رفت چون انفراد فضل و فصاحت و فهم اوهام

از آن آستان بود و در ولایت روم به معار بسیار بهر رسانیده تا بتدریج قاضی عسکر گردید چون چند سال بر آن امر خطیر پرداخت استیلای قضای مکه معظمه

نمود و بهره اقضی القضاة آن مکان شریف بوده و هم در که سعادت عرش انقراض یافت و میر زیور انوار فصاحت شاعری را علاوه فضل و کمال

ز اقلیم سیم

فارس

گرداننده شعری میگفته و اشراف مجلس میشنوده و این مطلع از آن جمله است ب هزار بار کنی عهد و من نه پرسا ده دلی چو عهد تازه کنی باز اعتبار کنم

حبیب الله برادر سید شریف ثانی است اوانیکه بامر قضاء و کلانتری و شیخ الاسلامی دار الملک شیراز مشغول بوده [illegible]

استعفا خواسته طریق اصلاح و فلاح [illegible] سید میر احمد [illegible]

والعدالت میان [illegible] خیرات التجاب است ب بیا که پس [illegible]

گرا او کرده ام [illegible] جلال الدین خلیل الله [illegible] امیر محب الدین حبیب الله است بصفت ذات و محاسن صفات اتصاف داشته

سخاوت کرده [illegible] از آن جمله است ب [illegible]

من از [illegible] شنیده بودم [illegible]

[illegible] امیر شرف الدین [illegible]

[illegible] امیر شریف الدین [illegible] سلطان محمد خدابنده [illegible]

قاضی معسکر [illegible] قاضی القضاة شیراز بوده [illegible] ابراهیم [illegible]

میر رضی شریفی در انواع فضایل [illegible]

مامور گردیده و پس از آن استعفا خواسته بزیارت حرمین الشریفین رفته [illegible]

دیوان غزل است که این بیت از آن جمله است ب خاطر جمع [illegible] شاه ابو محمد [illegible]

سرآمد [illegible]

افاضل دوران [illegible] حاشیه [illegible]

واجب [illegible] ب [illegible] میر فتح الله [illegible]

طبع مستقیم [illegible]

[illegible]

خود را [illegible]

خوانان مایل گردیده [illegible]

خوانان مایل گردیده بمجلس خواجه جمال الدین محمود رفته شروع در خواندن حاشیه میر نموده و [illegible] سخنان نیک [illegible]

گشت و بعد از فراغ درس خواست که جهت خواجه قیام تعظیم نماید که خواجه سبقت نموده دست بر سینه نهاده [illegible]

و پس از آنکه [illegible] مستفید [illegible] از طب القانون [illegible]

بجا بود منصب [illegible]

هفت [illegible] سال در گذشت [illegible] مسیح الدین [illegible] تاریخ [illegible]

گشته و ب [illegible]

چنین یافته [illegible] حکیم [illegible] فتح الله [illegible] حکیم عماد الدین محمود [illegible]

[illegible] حکیم کمال الدین [illegible]

[illegible] غیاث الدین منصور [illegible]

قاسم بیگ [illegible]

[illegible]

نظام شاه [illegible]

[illegible]

استحقاق و استقلال [illegible]

[illegible]

[illegible] عبدی بیگ [illegible]

[illegible]

[illegible]

تا [illegible] خواجه شیخ محمد [illegible]

در علم قیافه مهارت تمام داشت این رباعی مر اوراست **رباعی** [illegible]

ابرو دیدست • مژگان و ابرو و خال [illegible] **خواجه کمال** [illegible] بمکارم اخلاق و محاسن آداب موصوف بود و صاحب طبع سلیم و ذهن مستقیم است

[illegible]

در نظم و نثر [illegible] **بیت** [illegible]

او • [illegible]

حسن تو دل [illegible]

از فرشته [illegible] **مولانا عرفی** شاعر [illegible]

غزلیات [illegible] **بیت** [illegible]

[illegible] مسیح الدین حکیم ابوالفتح [illegible]

احوال [illegible] حکیم [illegible]

[illegible]

[illegible] **نظم** [illegible]

رباعی [illegible] یا رب [illegible]

[illegible]

[illegible] **نظم** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] اگر خواهی [illegible]

تو سر او دیده [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] روح القدس [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

آن یک از بس که چشم تو افتاد اول قصه مهر و وفا با تو بیان کردن آن گفتن حکایت چو زبان نتوانید بگیل بگویم ز غم بیش بر هر چه نوشته است بخوان

که مفصل شنو مجمل • عزیز و بخوان نوبت دیگر شعر است که شعر چشم تو زنده کرده است محل • مع حسابه از حرف خود این طول کلام

ز کشته عاشق دل • به چاره که اجابت نظر ش برکنید • که بهر محتاج و دعا مانده محسود آن دل • از کفش فقیر چشم تو زبی تو • تا ریشه و آب

اندک که پریشان شود از ان قبیل • در دل هوس آید که کوی تو خبر است • ز نوبی باده و دل آب بنگ سی کرد • در فرو بدم آئینه ز رنگ بگیرد • هلاک

که از غم حقه گشته زنگ بگیرد • مرا که بر شیشه دل خدا بر ترسد سنگ است • کجا دو دماغ حق وفات شیفته چه چنگ است • این که گفت که از آن شود و پیش که عزم کار

از دل کس نه نزد مهر و وفا نشنیده ام • ملک کوی تو بهار این ز نوشته شنیده است • غیر ز نسیم که بر آیند عجایب شنود از لبم یا تو سخن کام و عنا شنیده است • بر لوح خرام

پس از گشت کاهی و آی بهجر و هی دیدار و دگر هیچ عاشق هم از اسلام خراب است • و هم از کفر به ابراج حرم در بیند انده و عده بر سر بیزاری با بیجا کم کرفت

معصیت ز کان بدیر کوش • مبادا به آفات قدر باخته بودم این عشق فضول آمده گلچین نسب کرد • آن کو کردن فاخته سر و در آغوش • در جانه معشوق

مرا کرم طلب کرده حسرت از آدی سوم با گفت این ندارد است که شهرت به دو هم شده است • خواهی که همچنان تو درویش بشود • آنکه بنام تو عادت نشین

در کمین تو کوش • گفتگو نیست باید بر خاطر تو خوش • که در کتاب بهم این سخن بازدار فرد ای که چنین ... دو نیست • قصد این را به هیچ بکنید که دی نیست • باده و ...

نیست لیک این حنی دود کم دردی نیست • عزیزه بر آن نظم جفر و دیر ... سر دیا شند از دل بر کف دست • آن ز بر که بر آب ... داریم

دل بیچه نگذارد هست • عزیزه تو کجا عشق تو جانان شوی که دل که بیتوی و تو دیوانه شوی به پروانه می شود که عکس لیک بسوزد • تا تقی شیوه پروانه شوی • عزیزه

عید به جشن افروزاست • می نوش و طرب کن که چنین دم روز است • این نو تکیه حکمت از زر سیه دم نوش که بر بر نو بر دست سوز است • ای

عروس شاه و مهتاب تو دار آتش به سر زیر دم بمعنی شرب • اما بشنو چهار زنگ شاخ و دلم • اما ز ان آن تنگ که دل آسیب تو • هر صبح چو گل شکفته وش کرده آم

دلهای مشوش که دم چون شام شود و باز پریشان دل • در نرمی زلف خوش اقوام آتش که دم آتم که فقه ای من چنین ... • هر موی تو سر کرده است

دم در نسبت کوشش کرد از کشش لیک • دامن تو توفیق شکفتن طلب است • امیر رفی لطف طبع حسن خلق اصناف و او اشته یار ه از زر بند اوقات

مطالعه کرده بود و حقیر و اعدا از غرابت ... عبارت میفرمود این بیت از اوست • چه بر سنگ گذر ای تو ام شعبان نزنند • آن کم چو شکیقه بر دو دستان بی هم

میرنجامحمر • قران زمجر است او در حسن خلق و لطف طبع یگانه علم و دولت و در حکمت در ایامی که بیا مهارت سی از او است این رباعی از وی شهوت است

زنا در نسبت شعر شما آید • ابیح رنگ من نه بنفشه آید این طرز کنم این هنر و این کوشش • خواهم که مرا دست عزیز آید • مولانا درویش حسین از کاتبان

ساقی ...

از ساکنان مسالک خروسندی بوده و از هر بزرگی و از هر صنعت خبری داشته و هم چنین از آداب صحبت و دانش و آشنائی با مردم فنون و وقت سخن

رسیده بار و مدبر بر صفات و زاید بوده و کاه گاه به لطف طبع و دی راه حرص می آمد که کلمات عذب از خلوت خانه ضمیر عرصه ظهور آمده این چند

از آنجمله است • رباعی اول خطا اگر چه به خرچ کرده و سبیل تو زینت کار کرده • دیگری کنند خراب زبان • آن کار که با آینه کار کند • ای شوخ

وقت جنون می آید هر کسی که نه غم از درت در دلم می آید • هر خون که تو در دل البرز کردی • با بشتیر چشم تو بیرون می آید • خجلت ها مردان خود بپرسیدت

پریشان از که نخستین پریشان است • در باغ غدارت خطا خواری که در وعید خط لب غریب بود و که بر پریشان است • مولانا قیدی از بلکه طبقات اشعر

بود و حرفیان جهانگیر سبح و تحسین و آفرین از هر بسته خانه خزان سالان بوستان خیالش از غنا و جفا شکست نقش صحیب بر امشته • بیت در طراوت

سخن در حلاوت چو قبول شکر طول از این چند سال به بند آمد منظور نظر شهنشاهی که عیده اخبرا و ارتباط گفتار به بیجاری که از ان بوقوع

ترقیات از • چو گفتار چو دلها جز آنکه حکایتی در روی خوار گشت این رباعی راه و حسن ما برای وزن چو الا که قد رباعی من بعد چون زنگ فولاد کنم

به روی جانی ز ناخت آلاتکم • ای که از دلی کار ز تو بسوی کام چند گاه که مرا در دست تو پیدا کنم • یا بر کوی در دست جا بدیر که کوی در او ش جا جبر به جانی

ادست جا بدار و زمزمی که برای او دست ساید خورد • دی شب بر وصل قامت از چشمه بود و بیرانه دل از غمزه او بیابان گشته بود • خیالش ...

مهر و رخ خورشید به رو بدر داشته بوده • این مرکب کیست که تشنه میدان و مهر کش و بیکر نیز است از دو دهر و زبن است عجایش که از بس تیزی

هر بر گرفتش نرسید بر تو دهره • متاع شکوه بسیاری ز عاشق لبجان بهر که خبر بسفر بازار قیامت باز گشت به عذابش • الا این است الذت یا که کاران

زبان بیجران هرگز با استغفار گشاید • ای قدم نهاده بر سر زرد دل تکلم بیرون • چهره دارم که چون در بر دل جا کرده • اگر ببیم من و غیری بود اعمش زسد

ساربان کرم حدی باش که محمل برده رو ق گرییم از خنده پیدا دست • در بزمی که ز دی این هنر خواب خیال است • به پیر باده خورد خوش دل از گرم و دع

شکایت از تو بیاورده • و هر ز بان رقم خانه بالا • مردی خلیق و هموار است چون از خط نسخ تعلیق بهره و داشت بر آئینه منظور نظر شاهنشاهی که دیده

همایون بهر کتاب کلمات و تدبیر بیع و منشأ حوالش مختلف ترقی از آتش بیقرار است که بارها بر افراشت و تا حال الآن می سر کرم بوده • از خد

نزدیک است • نظم شعار کاهی مشغول خواهد کاهی این یک بیات مرا از اوست • نظم من خود این یاد ندارم شنیده ام کسی • که بکام دل خود کسی و یا نفسی

• و در شب که خون دل است باده • در ساغر باده و • اگر ز غم خود که ز قسم که نیم روست • و لیکن خلطا • همه از آن دشمن خود نیز شنیدن داره

پس ما بیم و که پیش بیم • ما با قدمهای آن نوبت تقسیم • چون برشته گسسته شده ایم بر پیش • جز دم نفس که دو نویش و بیم • مولانا غیرتی از ظلمان ...

فارس

خوش گذشت دوره جوانی با هر که گشتی دیر انداز دلی بود و آن دو شیوه را نیک زنده بود احوال است ضعف پیری و کبر سن از آن [illegible] باز مانده

عاقبت از هنر اندکی مطالب می داند نظم جوانی صحبت سودا است [illegible] سودا تماشای چیزی چو پیر [illegible] گشت ای [illegible] بیرون کرد از آن

سودا السبیل اگر چه صاحب دیوان است و شعر بسیار گفته اما بنا بر التزام [illegible] اکتفا کرده شد • شرم آزاد [illegible] تعلق کرده ام [illegible]

من [illegible] نظری • کسی که [illegible] خدا خوان شده [illegible] پیش گریبان دل [illegible] • [illegible] شنیده [illegible] است

چون تو بلا از قضای [illegible] محشر کند ایام [illegible] را • [illegible] • [illegible] • نظر [illegible] رسید دل [illegible]

کرد [illegible] • نظر [illegible] • [illegible] باشد • هر کرا چون غم هجران تو [illegible] • چنین کردی تو [illegible]

جا کرده • [illegible] • شبها [illegible] • [illegible] • پس از مردن کرد [illegible]

[illegible] • خاکستر [illegible]

نشان [illegible] **قدسی** جوانی بود [illegible] **نظم** [illegible]

[illegible]

[illegible] **هب** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **کمتری** [illegible]

ب [illegible] **صحیفی** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **ارشد** [illegible]

[illegible] **نظم** [illegible]

بقیه

یاد [illegible] **فهمی** [illegible]

[illegible]

[illegible] **ایزدی** [illegible]

[illegible] **رباعی** [illegible]

[illegible]

[illegible] **داعی** [illegible]

[illegible] **بیت** [illegible] **قتاحا** [illegible]

[illegible] **رباعی** [illegible]

[illegible] **جهدی** [illegible]

رباعی [illegible]

[illegible] **رباعی** [illegible]

[illegible] **پرتوی** [illegible]

عشق [illegible] **لار** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

قطب الدین [illegible]

فارس

کالنجار ثانی بن علاء الملک بن قطب الدین محمود بن قطب الدین محمد بن باقوی بن امیر رب بنگی امیر عز الدین حسین بن امیر اسد الدین بن امیر سعاد الدین
قائم الملک امیر سعد الدین بن امیر وهب الدین بن امیر بدر الدین بن امیر شرف الدین بن امیر جلال الدین بن امیر ایرج و جلال الدین بن امیر ایرج اول
حکام اسلام است در عهد عمر بن عبد العزیز مسلمان شده ایرج پسر کرکین است و کرکین پسر لاد و لاد پسر کرکین و کرکین پسر هوشنگ و هوشنگ پسر قباد و قباد پسر بهمن و بهمن پسر اردشیر
و اردشیر پسر لاد و لاد پسر فیروز و فیروز پسر بهرام و بهرام پسر بهمن و بهمن پسر زیری و زیری پسر قباد و قباد پسر لاد و لاد پسر کرکین و کرکین پسر لاد و از اولاد قطب الدین محمود قوی ابن ابراهیم
که دین عمر زنان بوده و تاریخ جلوس وی تا عهد ملکشاه مرقوم نگردیده قطب الدین المذکور بنابر بعضی بوده و چهار سال بعد از پدر بر تخت نشست و در زمان او حسن صباح بهشت
در گذشت امیر کالنجار بعد از فوت الاخوان قطب الدین بحکومت رسیده در شهور سنه ... نوبت کبیده و هم او در فوت قطب الدین محمود ثانی بن کالنجار بحکومت رسید
پسر ولی بن امیر در شهور سنه ... بحکومت رسید امیر علاء الملک بن قطب الدین محمود ثانی عاقبت بسوء سوء مزاج در شهور سنه ... بملک الفقا افتاد و کالنجار ثانی بن علاء الملک
بعد از پدر بر جلوس کرد و در شهور سنه ... فوت کرد و جلال سیف الدین بعد از کالنجار در شهور سنه ... بحکومت رسید و در شهور سنه ... فوت شد علاء الدین کرکین بن سیف
ابن سیف الدین در شهور سنه ... جلوس نمود و در سنه ... فوت شد پدر بحکومت نشست در شهور سنه ... فوت شد بهاء الدین محمد بن نوبت سلطنت رسید در شهور سنه ... نجاة
تعالم باقی و تو بر نبوده سال از آن شخص در شهور سنه ... فوت شد و چون شاه ابن هشیر در شهور سنه ... نوکر گشته و بعد از فوت برادر به حکومت تشکیل کرده در شهور سنه ...
در وقت او خونها کشیده امیر علاء الملک بن جهانشاه بعد از پدر بسلطنت رسید در شهور سنه ... فوت نموده چون که گذشت امیر کرکین علاء الدین بعد از فوت پدر تا ادر سنه ...
کاه ران بوده و بعد از آن جهانگشای قانی را جهان بازه اختیار کرد و امیر مزاران بن امیر جمشید بن علاء الملک بعد از عم برسند حکومت نشسته و بعد از او کوشش باد عادل شاه کرد
در فهم شعر و خط نیز یمن ید برد و بشاش تمام و شعر خوب می گفت و چون بحکومت رسید و او را چند گاه بعد ملک و بعد از آن بشکار رفت و در روزی بجهت کردن بر برد
شکسته بحکم امرا کشته شد در زمان نزدیک بر ادا خواهان بیش فرکر بیرم کارها درست یاری کرده ملک او در بود ای آورد بیت حکم و بین که در حفظ جهانگشا امر کرج
در این باب این است صیرفیزی ارجح دل تا چنین یافته بیت چون سنجی فتحی کرده از دل از قتل سعادت ارتفاع تو گذشتن ما و جنید پیر قرار داشت بیت دوستی که بجای
بار دل بکام نود و چون در ارسن و زبان قو بر صدای دانست بیت از چهره و زبان برای دل چنانکه این خوبی دیدار که چون خواهان حکایت از سابق دانی تا بیت سخن و تا بسر بر ره در زمان خور
خماری کشیده باده کران کشته بود و هم و هم ... بیت گفتن عادل ... ... بیت باد خشم و فقر کلالی داشت او بزرگان جمشید بیک بعد از عم زاد
سلطنت رسید و نیز تعابیت خوش طبیعت بوده و گاهی بر نظیم توجهی کام اطلس از ... چنانکه پیش کر زبان زود و رفتن گیتست از دمی سرو شوکت
بیت این تحصیل از بار و در دل بوده است و حاصل تحصیل بتحصیل حاصل بوده بیت و از لا در عرفه ... بیت خواسته اند مثل مولانا کمال الدین حسین گوینده تک کسی که رفتن

قدیم حاشیه نوشته او بوده و دیگر مولانا علاء الدین خلف ارشد مولانا کمال الدین حسین که حاشیه بر شرح مطالع مولانا شمس الدین دارد و همچنین مولانا عبد الغفور که حاشیه
بر شرح ملا نوشته و بنابر ادب استاد شاگردی صلاح اعتراض نکرده و الحق نیکو از عرش رسیده بطریق الاتفاق آورده و مولانا مصلح الدین که حاشیه بر شرح مطالع
حکمت دارد و صدر الدین محمد بن بساری از فضلا است که در ملک فضلای آن زمان بامتیاز گشته و در خلال احوال بنابر بسیاری روزگار بهیمه و کثرت فاوان کرده
در اندک روزی رایت جاه و جلال او مرتفع گشته و مخاطب بفضل خان شده و بتدریج صاحب طبل و علم و حشم گردیده روزگاری متمادی گشته حشم
تخوف اصل بسیار است بیت جان یک نوالب چه بهر و در دکه است کار بی نشکرد بیت بنا بر لطف طبع تتبع شعر کرده شعری شکفته کلامی مخلص
کرده و از آن جمله است نظم هر که بر کیمیای تو صد تیغ کشف بر خود چون شیر ز رنی وقت جان ای می کشد چو قلم صد بال دار فرخی خون بیت بکشد صفرا بیند جهد از اصول
شمس الدین محمد برادر صدر الدین محمد بوده و چند وقت در طرف جزیی بار قضا مشغول گشته و آخر و بزرگی او بر اداش بفکر گشته تا اینک او بر خیند عیال او بوده گفت
مانده بود و کرد حال با صدر رشید این رز ولیت دل بر احوال دل کار نرسید بیجه جواب را بهار برده بکل قصور شکفته هر نظر برود نوشتن با نور خبر جاه ... آن
بیت از زور دولت است بیت قبای لطف بر سرو روی ناز شیرین زبان گفتن لطف بیرون طرف عمر از اش میتوان گفتن مجنی از شاگردان علاوه دولتی بوده
و در سیستی سلیقه دکش و الاسناف و الشعر اشکر کیفیت این بیت مراد است بیت هر که گویی عاشقی بر پای تمام و زنگ است بکند از دکند عشق بر او حرام شد سهیل
از سعادتمندان خود بوده و دیوان خواجه حافظ را تمام در ذکر داشته این بیت در حق سلطنت شاه والی بر جهد مراد است بیت بهر کاه کاه چه شنبی از ذات
کف بر آورده و گاهی در سلطنت شاه است عرفی پسر مولوی است این خطا از ارشد قطعه شعر نیز بوقف کرد ابیات هیچ از حکمت و علوم خبر ندارد بعد بیت کلام علم
گشت الملک المذکور شد اینک ذکر خوزستان ولایت پر نعمتی است ماهیا اش فاسد نمود خوش است حد و دیش آن ولایت عراق عرب و کردستان و از ستان
و فارس پیوسته و طبقات محمود شاهی آورده که در منازل اربع و اربعین و العجایبه مجوز ستان و توابع آن از ولات داده که خلق کثیری در عوض هلاک شدند و کری
متفرج گشته از میان طرف و در بابی تا کار بشد تا ... دیگر که در میان بیرون کرده بوده از امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب علیه السلام از طرف قبل است که رجال از ابیات
بر آمده و بر جهنمی در ... با عمران نام کاو اصل از یمی خوزستان بوده و در عالم اطراف کرده اند که بوده و بعد المقدس فتح آن ولایت را چنان نوشته اند که
لشکر سوره خلیفه ثانی لشکر بسیار نیروی مرزبان که حاکم آن صد بود کشیده و مرزبان مطیع گشته از صلح کرده و بطرف بی بدین شرف نقل و تبعه کرد از ادیبه و ...
این است که تسخیر خوزستان بسعی ابو موسی اشعری بمصرف پیوسته و در زمان سابق ابو ... که معتبر آن بود که چنانچه تواریخ ابنام را داده اند که ابو موسی غایب بر
دکریس ابو ولایت در کلام ... حکم کند و معلق خود دعوی ساخته ... را بر آن ... و ... شوشتر از شهرهای مشهور خوزستان بوده و بن المقنع

اگر ده اول شهری که بعد از طوفان در جهان بنا شده سوس و شوش است و سالم بن نوح جهت برادر آن گماشته و ابو موسی اشعری در زمان خلیفه ثانی آن شهر را فتح نموده

و سید عزیز [illegible] در آنجا بود [illegible] پس از آن [illegible] رفت [illegible] که [illegible] کردند [illegible]

تابوت دانیال چون در آن گشاده [illegible] که [illegible] دانیال [illegible]

گویند آن تابوت [illegible] چندین سال [illegible] و آن [illegible]

عسکر مکرم شهری بنام بوده [illegible] آنجا شهری بزرگ ساخت و در آن لشکر [illegible] و بعد از چند وقت ویران گردید [illegible]

تجدید عمارت فرموده [illegible] حجاج [illegible] خوزستان رفت [illegible]

ساخت [illegible] عسکر مکرم [illegible] که [illegible] نام [illegible] که [illegible] شهر که مذکور گردید [illegible]

خراب است و از شهرهای [illegible] خوزستان [illegible] دزفول و شوشتر [illegible] چون [illegible] شوشتر [illegible]

دزفول از [illegible] بلاد [illegible] است [illegible] القلوب [illegible] شهری [illegible] بسیار [illegible]

[illegible] فرسنگ [illegible] که [illegible] در [illegible] آن [illegible] بسیار [illegible]

شوشتر بعضی شوشتر و بعضی [illegible] گفته اند [illegible] خوزستان است [illegible] شاپور [illegible] القلوب [illegible]

[illegible] شهر [illegible] در آن [illegible]

شد [illegible] از [illegible] است که گفت [illegible]

گفت [illegible] که [illegible]

از وی پرسید [illegible] گفت [illegible]

ابو الوفا از لطیف طبعان آن دیار بوده و در [illegible] شعر [illegible] است [illegible]

[illegible] العلما [illegible]

[illegible] مولانا [illegible] است [illegible] سال [illegible]

اشرف [illegible] **مولانا [illegible]** [illegible] سال [illegible]

[illegible]

[illegible] بامر او فضلا چون [illegible] صف [illegible] گشت [illegible]

[illegible] جهان [illegible]

[illegible]

[illegible] جهان [illegible]

[illegible] کرمان [illegible]

[illegible]

[illegible] شاه [illegible]

[illegible] **شادی** [illegible]

[illegible] **نظم** [illegible] جان [illegible]

[illegible] **مولانا محمد تقی** [illegible]

[illegible]

[illegible] خان [illegible]

[illegible] **ب** [illegible]

[illegible] **شاه علی** از [illegible] **ب** [illegible]

[illegible] **نیازی** از شعرای معروف آنجاست [illegible] **ب** [illegible]

[illegible] **نجفا** [illegible] **ب** [illegible]

[illegible] **کرمان** ولایتی وسیع [illegible] است [illegible]

[illegible] فارس [illegible] خراسان [illegible]

[illegible]

اقلیم سیم

کرمان

فارس

از وی یاد و جنگ گرد مشغول گشت و آخر بیچاره از پیش کرمان را ابوالفتح تا تخت کرمان را هلاک کرد گویند کرمان به وضو سیوم و بعد از گشته شدن تخت که ... شهر
کواشیر را که سالها دارالملک کرمان بود بسیط ... از کارد و حیله بغداد ... و چون ... منشی گرد جان ... سوز ... القلوب آمده وکرمان ده شهر دارد و اکثر ... شهر ... است
و شهر کلان آن ... است در بعضی ولایت کرمان خود ... و انواع ... از مضافات کوه ... ... لب کرخاک ... ... عوض
صابون بکار برند و در عجایب البلدان آمده که در جبال کرمان سنگی است که چون ... باران آید و ... حکایت کرده ... نیز ... و از کرمان مردم ... است
بر خواسته اند از آنجمله شاه شجاع است که بزرگ ... هر ... بوده و گویند چهل سال تخت ... دیده ... که ... چون ... و بعد از او ...
نخست خدای جل جلاله را بخواب دید و گفت ... ... پس ... بیدار ... گفت ای ... از خواب ... پیدار ... شیخ اوحدالدین کرمانی
سر ... بسیار ... شیخ محیی الدین العربی رسیده و شیخ ... فتوحات ... آورده ... در سماع ... بر سینه ... ایشان
نهادی چون ... سید ... از صاحب جمالی ... این ... شنید گفت ... که کافر بود ... نیکو ... شیخ ... شیخ
در ... گفت ... سوال است ... بر ... دست ... کافری ... خواری ... او ... بعد از آن خلیفه ...
خواسته ... بر گشت ... ... مثنوی است موسوم به مصباح الارواح که اشعار شکرف بسیار دارد ... تالیف کرده ...
کرباد ... ... خاک ... ... جانکه ... است ... طالع ... است ...
عارض ... لیکن ... مستوری ... بر ... زلف ... دل ... خواهی ... جز زلف ...
کرد ... چند ... چاره ... گوی ... آنکه ... پشیمان کردی ... کو ... ای ...
می گنجد ... در ... می گنجد ... جان ... در ... می گنجد ... در ... در ... تاریخ ...
سر ... بیم ... ... مصباح الارواح ... کشتن ... ... جهان ...
سفر ... از ... روزی ... ... بر ... ... درخت ...
جهل ... ... شاخ ... ... شاخ ... بر ...
چوبی ... فاسد ... دهقان ... ... صفا ... بر ...
مردمی ... چون ... کل ... گرفت ... سعادت ... دین ... شکافت ...

به تیغ تسلیم

به تیغ تسلیم ... از ... الوصل ... اصل ... کمال ... خویش ... تفضل ... شیخ ... عشق بخشید ... چند ... چنان مثنوی ...
در ... ... کردی ... برگ ... فارغ ... ... کرد ... که ... میوه ... کردی ... ... کردی ... علم کرد ...
... علم کرده ... ... بخشید ... ... خوب ... ... بخشید ... میوه ...
امام شمس الدین محمد در ... طریقت غواص ... تحقیق بوده چند کتاب بیان حقیقت ... تصنیف ... ... دیوان بوده ... از آنجمله
بیت ایمان جان جان ... لطف ... ... دل ... ... سبک ... دل ... ... نقش ...
می کرمان ... ... جانم ... کرمان ... ... کن جام ... ... کن ... کن ... بر ...
... سوال ... ... کرمان ... خواجوی کرمانی ... شهر ... کرمان است ... ... قبله ... غایت
... محکم است ... ... سیاه ... ... طلبان ... شاعری بوده ... ... بیچاره ... ...
... شعله ... ... طلبان ... نظم ... ... دل ... نظم
... ... سر ... ... بیت ... ...
کردی ... ... کلام ... ... جام ... ...
... ... دل ... ... دل ... ...
... جام ... جان ... ... قطعه ... سخن ... انصاف ... انصاف ...
... ... سرای ... ...
... ... امید ... ...
... ...
... ... دست ... جام ... ...
... ...
... ... صفای ... ...

کرمان

جوان وداع نموده بهرا قتال کرام دایم جوبیان ای ز بیم نگهت جهان می‌لرزد ، وز لفظ گفتنت زبان می‌لرزد ، از غایت حسن تو بر پروانه ای
بر جان تو صد هزار جان می‌لرزد ، گر تیغ تو کینه ز میان برخیزد ، وز عشق هزار فتنه از جان برخیزد ، در بستر غم کجا بخوابد جاوید ، خیز سبک بهر جان برخیزد
افصح الفصحا شاعر بوده که بر آن شهسوار کمال فضایل کامل نبوده و در شیرین زبانی فصاحت شعار و فقرو درویشی پیوند نظر زیر هر لفظ وی از معنی بدیعی
که بهره رانیکس میرود از نوادر ذکر اشعار وی بسیار است اما و چون در میان نسبت هم نه آنچه صورت تحریر می‌یابد از آنجمله است ، سر بر دهن یوسف ملک
خوش کن گر سیل فتنه دریا رهنمونی نماند شاه نشین بهجت دو جهان کن ، کاشانه پس دیگر دوی نماند ، ولد بر کلبه ام تو بگذار تو پس گفتم هوس سکه بوسه
سنگ گوهر ز آشنا بود و سید رفت و گفت بوی تو سنگی با آتش ، وله اگر زنی کمان ابرو من شنودت تو زخم شیخ با جان خوردن حق بیزارم ، اگر ماند دوستی ام
هوای یار ماند مصیبت ام و دوست و در میان نماند ، اگر نه لاعلم بر دست نهد که جفا ، بسیار دل جو دولتم دور چون ساعت بر سر باد چو قلاب و خالی من
نشد جنبک اگر گنه جوی ز جای ، وله صاحبا عارض نماید که زهره جعلی عالم بود ، سر تو از قرین باشد شه پیلوی خلق بسبزی می بود ، سر دوی آسمان گرد
جهان دل که دعای تو شش دوره ، تا تو بودی فتوه ماند تب لفظ چشم و تهی نموده ، وله بینه الله و دیده ، سر چو خون دوست و در جگر باد ، ملک دوام آستین
دو دست بر کره انداخت بر بخون آمد ، احوال گفت خم و در کنار بسابر دل یسر غالی مجنون ، آتش ست جسم او دو کرده ، در غضب بخلق نقش افزوده ، تا عیدم را شتا
از حضرت تو دل از تو بر حسب است جدا ، آنچه بر ما گذشت از هجرت ، و لکن گرده بسی رو دوست ، ولد خدای داند دوبین دانم تو هم دانی ، گر من بجلوه مرد دست
افتد و ستم ، گر عاشق هزار سال تقریر کنند ، در قصه اشتیاق تقصیر کنند ، این شرح بکاغذ قلم بیدردست ، دل خود بدست یا کوه تقریر کند ، هر روز گر شیرین از تو دارد
هر روز خوشم من از تو بیمار گوی من نوی تو دانم و دل زار کنند ، بر هر شفاعتی کمن بدرگاه کمال خواجه از اکابران دیار خجند است پس بالعطا استش حجاز
ابتدا همت گماشت بکسب شعر گماشت و در آن فن مرتبه کمال حاصل کرده و در اشعار خود ترک الفاظ غیر متعارف کرده چنانچه او را الحق بند شعر گرفته اند
حسیبا آغاز نهاد و بسیاری از فضلا را در باب وی خواست داشتی بر سفر نظم فرموده و بعد از آن وصل ارادت به شیخ رکن الدین علاء الدوله سمنانی داده
این رباعی در حق علی الدوله گفته ، رباعی هر که بر جلی قلم آید شد چون خضر زچشمه حیوانی شد ، از وسوسه عارضه ظلمانی رست ، بنده علاء الدوله سمنانی شد
بغیر از خمسه دیوانی دارد مشتمل بر قصاید و غزل و رباعی قریب ده هزار بیت آنچه نوشته می‌شود سطری از آن کتابست و قطره از آن سحابست نظم ای بی تو جهان
درست را عالمی در هر روزی ، ای هر دوان را شکسته بروی در عالمی ، با کمال قدرت و ... ملکست ام ... زلف آتش خلیلی بر کف خاک آدمی گه تر دون
از نسخه دیوان ملک نکشند بهره کمان از زمیج ... ای شاهد ... ای بر تیغ انقلابست گرفته ... ای پیمان ولایت بر سواری او همی ای بیت

خنده لعل تو جان فرو ریزد ، بکام و جلوه در رفتن زوان فرو ریزد ، چو جعد شانه زنی صد هزار دل چون گرزان دو سلسله بستان فرو ریزد ، چه لعل
هر لحظه خون ز مژگانم چو دانه گهر از ریسمان فرو ریزد ، چو دروج لعل تو طبیعت بر انگیزد خوشاب ، دم جیب شد صاحبقران فرو ریزد ، سپهر و آب از شرم
او سپهر غم شود و اختران فرو ریزد ، دو شهی که صاحب تیغ او بروز مصاف ، چو برگ پیر در شهان فرو ریزد ، دو من اکفر محقق و علی آنک دست یزیج جو ابر گه کوبان
فرو ریزد ، با صحیفه عطای که ابر باطن کرده بین کان و دکان فرو ریزد ، ز تاب آتش قهر تو مغز شیر فلک شود آب و لشه اخوان فرو ریزد ، چو گل بگل
همت شود و خواهم سپاه که گل بریز حق جان فرو ریزد ، جان بر دوم که تو جانان من شوی ، بیمار بر بند غم انگیز گاهی شوی ، بیدار شاد و یتو بپایی یتیمی
در دم دوا شود چو تو درمان من شوی ، چشم شاد بر بدود ما تو برکرست اندیشه ام تو خوب چو طوفان من شوی ، ای باد صبا خبری کن مرا اگر تو دانی برآن زمین
گذری کن و از آن گرد تو دانی ، حکایت شب هجران در حال روز جدایی زمین بپوس چنان کن که هر زبان که تو دانی ، در ماکو که بر غم بیدار عاشق رفت
ما را چو دوره درستش نماز رفت چون بنده را سعادت قرب نماند اردست ، لو سببی است آن نه ندرت رسالت رفت عماد فقیه در زمان سلاطین آل مظفر
لطافت معزز و محترم بوده و خصوصا شاه شجاع که همیشه فرقی بجولی است زلف اقبال و اشتیاق بر جناب و روز آگاهش مسکنند و در جنب البنیه کرامت کرده
عارفان گرد آورده کرد و بکار افتاده گذاری بود و بخوت بجانی آوردی شاه شجاع را جنبی ایراد محمد و عمل که در پیوسته بقدوم اخلاص خدمت اتحاف کرده
و خواجه حافظ که او زین معنی در مکتب بود این غزل در آن وقت گفته ، صوفی بنهاد دام و سر حقه باز کرد ، آغاز کرد با فلک حقه باز کرد ، بازی چرخ بشکندش بیضه در کلاه
از آنکه عرض شعبده با اهل راز کرد ، ای دل بیا که ما بپناه خدا رویم ، از آنچه آستین کوته و دست دراز کرد ، فردا که پیشگاه حقیقت شود پدید ، شرمنده رهروی که عمل
مجاز کرد ، ای کبک خوش خرام کجا میروی ، با بیست غره مشو که گربه عابد نماز کرد ، حافظ مکن ملامت رندان که در ازل ، ما را خدا ز زهد ریا بی نیاز کرد ، شیخ آذری
در جواهر الاسرار آورده که در آنجهان مستقدمین و متأخرین نوانگه کرد خوشی خط‌های سر زده باشد الا امتحان عماد فقیه که اعتقادی از زهد و خود خطا است بر همه است
و دیوان عماد که عاقل و ذوات و منسوبات شعر زمره ماست این ابیات از آنجمله است نظم تو مپندار که هر کو نه نشین دلدار است ، ای با مرغ که در گلزار است
اندر این است که نه از خود مخرف از لذت عشق در هیچ بی اعلاج جو کند بیمار است ، چون از کنج قاعت لکن است سخن که بر ابیل کجا عت نماند بسیار است
عشق را بر کار این ز غرب است ، سلطان اگر کوی مخت رسد کار است ، در دو اگر درد را که در دو دوستی است ، مرهم شفا بخشد اگر زخم از آشنا است ، من جان
کن توانز دست بجن گفتم که مرهم پیر تو از دریش کنند طبیبان ، لطف است که در هیچ گلی بوی نباشد ، آن طراوت که دل در اوراق گل نه خسته است ، چه کرده داند نظری
داده واق آن روی تو نصیب ، در کسی دیده خار و که زانجا بدرست ، از دل اهل صفا روی که دران نادل ، هر که دوست از من رحمی نمی آید ربک ، بر دست رحم ،

عماد فقیه

کرمان

مجموع ... پیش ... کرده ... از خاندان ... غربت ... [illegible] ... ای شیخ ... [illegible]

افتاده ... [illegible] ... حقارت ... بر شیر ... [illegible] ... جهان ... [illegible]

بازی چنان ... خاطری ... **خرم شاد** ... سلطان ولایت ... عالم جهان ... [illegible]

کفاف ... [illegible] ... طبع ... [illegible] ... اکنون کار ... [illegible]

دیباچه این ... [illegible] ... وصل ... [illegible]

خوش خیال بود ... **قاضی شهاب** از سلسله قضات آن شهر ... بود ... علم و تقوی فایق ... اقران ... [illegible]

در منقبت ... **نظم** قدوه ... امام ... علی بن ابی طالب امام عالی ... [illegible]

مصطفی ... مشرق و مغرب ... اوراق فلک ... قلم ... [illegible]

خورشید ... [illegible] ... مشرق و مغرب ... [illegible]

در حساب ... [illegible]

... [illegible] ... **خواجه عبدالله** ... لطف ... [illegible]

کمالات ... [illegible] ... اقبال ابوالغازی سلطان حسین میرزا ... [illegible]

صدارت ... [illegible] ... سلاطین تیموری ... [illegible]

چند روز ... امیر علیشیر ... سلطان حسین میرزا ... [illegible]

صرف ... سلطان ابراهیم ... [illegible]

نیست ... رباعی ... [illegible] ... جهان ... [illegible]

مباد ... [illegible] ... جهان ... [illegible]

مژده ... [illegible] ... خورشید ... [illegible]

غلط ... **جهانگیر هاشمی** ... [illegible]

سید کریم

سید کریم الطبع ... عقیدت بود ... [illegible]

نسبت ... ذوالنون ... [illegible] ... سلوک ... [illegible]

از قطاع الطریق ... مخزن الاسرار ... [illegible]

کما ینبغی ... **نظم** ... عشق ... [illegible]

که عالم ... [illegible]

کردان ... [illegible] ... جهان ... [illegible]

تو ... [illegible]

جهان ... [illegible]

کندن ... [illegible]

قطع ... [illegible] ... وصال ... هجران ... [illegible]

من ... [illegible]

میروم ... [illegible]

سر ... [illegible] ... علم ... [illegible]

نظم ... [illegible] ... عدالت ... [illegible]

خبر ... [illegible] ... سعادت ... [illegible]

سنگ ... [illegible]

کر ... [illegible] ... **مولانا ...** ... [illegible]

و شعر ... [illegible] ... رباعیات ... **رباعی** ... [illegible]

رفت ... [illegible] ... اسلام ... [illegible]

تصحیح سیم

کرمان

در کلبهٔ ... خراب ... است ۰ ... اضطراب ... است ۰ دستان ... حساب ... است ۰ فضلی بیگ ... [illegible]

و محاسن اوصاف ... نقش ... خاطر ... پسندیده ... نظر ... تحسین ... [illegible]

میان او ... [illegible] ... سید ... گردید این ابیات که نوشته می‌شود ... [illegible]

صبر ... کن که طاقت دل ... صبر ... وصلت ... شتاب ۰ ... [illegible]

از ... خانه خود ... مدفون است ۰ [illegible] ... فضلی است ... [illegible]

هنگام ... [illegible] ... گردید این ابیات ...

صورت ... [illegible] ... خواهش ...

... [illegible] ... هلال ۰ ...

... [illegible] ... ماه ... جبال ۰ ...

... [illegible] ... خیال ...

... [illegible] ... سؤال ۰ ... [illegible]

غزال ... [illegible] ... مشوی ... [illegible]

این عصر ... [illegible] ... این دو بیت ... صورت ... [illegible]

باشد **واحد** ... [illegible] ...

از معنی قبول ۰ ... [illegible] ...

منظور ... [illegible] ... کرده ۰ ... [illegible]

... [illegible] ...

دو بیت ... ۰ ... [illegible] ...

سخن ... **حافظی** ... [illegible] ... **سیستان**

ولایتی است که حدودش از خراسان است تا ... کرمان از جانب غزنین و اطراف قهستان ... و در ازمنهٔ سالفه چنان آبادان بوده که ...

با وجود قلت آب ... سیستان بوده و آن ولایت ... سجستان نیز گفته‌اند ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... فرسنگ ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ... فرسنگ ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... ابوسعید ... [illegible]

بود شیخ ابوالحسن بشری ... خواجه عبدالله انصاری ... شیخ الشیوخ ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... ۰ ... [illegible]

بند ۰ ... **ابوالحسن علی بن جولوغ فرخی** از شعرای آل ناصر است و در دولت سلطان یمین الدوله محمود ... [illegible]

عروضی در چهار مقاله می‌آورد که فرخی پسر جولوغ غلام امیر خلف بود ... [illegible]

دهقانی از دهاقین سیستان ... [illegible]

باز گفت ... [illegible] ... امیر ابوالمظفر ... [illegible]

که از جانب سلطان محمود حاکم تخت این نوع مردمان را تربیت می‌نماید و قربت آنجناب نمود و آن را قصیده‌ای گفت که این چند بیت از آنجمله است قصیده
با کاروان حله برفتم ز سیستان • با حله تنیده ز دل بافته ز جان • با حله بریشم ترکیب او سخن • با حله نگارگر نقش او زبان • هر تار او به رنج برآورده از ضمیر • هر پود او به جهد جدا
کرده از روان • از هر صناعتی که بخواهی در او اثر • وز هر بدایعی که بجویی بر او نشان • نه حله‌ای که آتش او را کند زیان • نه حله‌ای که آب مر او را دهد زیان • نه رنگ او تباه کند زیر تیغ
نقشش ز فر و فرّ که گرفتش زمان • هر ساعتی بشارت دادی ز خرمی • تو دیر زی که شاه تمام جهان • این حله نیست بافته از جنس حله‌ها • این را تو از قیاس دگر حله‌ها مدان
این را زبان نگار و خرد بر نهاده پود • نقاش بود دست ضمیر اندر آن میان • نقاش کرده بر سر نقشش درو درست • تحمید بوالمظفر شاه چغانیان • اگر بر آسمان
برگشت آفتاب • سوی برای است چو چشم آسمان • از بیم خویش چهره شود بر سپهر تیر • کرده نگین خویش به تیر آسمان • ای بر جهان ولی دل او بر سیاه کار روی
بر جهر او را دل خویش کامران • سود بر جهانیان بر فتوح دست • هر کو را کس بجز از تیغ تو زبان • مقصود کسی که گرد او را به تیغ تو سپهر • روزی که آید بر گیرد و ایدون کمان
بس پا که تیغ تو بر دار روز کارزار • بس دشمنا که تیر تو کرده از فغان • آن دشت کارزار که تو بوده بر آن • سرهای چون لعب شود و کوه استخوان • ای فرخی چه خوش
تیغ تو بر آتش وفا • آتش ز تیغ تو در شکست سنان • اکنون چو آتشی که بر سنگ برزنند • آید که ... شوند بر نیا جهان • من بنده را الشعر حکم
بوده بر پیش رنج تو گفتن مدیح • اکنون که دستگاه و قوی گشت آنچه بود • بر هیچ قرار نپذیرفت سیستان • راه دراز و دور زمین کرده ام آیک
تا من به کام دل برسیدم درین مکان • بر آن که ... کرم خدمتی قبول • امید آنکه روی دل من بدین مکان • چون فرخی به چغانیان رسید بهار بود و امیر به داغگاه
بسر می‌برد و عمید اسعد و کدخدای امیر بود و کار بسته می‌کرد و کار بپا امیر برده و فرخی نزد او رفت و قصیده‌ای بر او
ادا کرد و بخواند شعر امیر بر او عرض کرد امیر اسعد که مردی فاضل بود فرخی را شعر بپسندید و گفت به داغگاه رو و ... ستاره برزک ستوری
بنهاده و پای او بیش نشین نخستین ... هیچ ... گفت امیر را اکنون ... من ... امیر ... و این داغگاه جای
با طراوت است ... شاه و ... یاران ... لاله و ... بستان ... شراب ... بخوری ... گوید ...
امیر آتشی برافروخته اند که ... و امیر ... جام ... نشسته ... شاه ... بخشد ... بود ... فرخی ...
کو فی ... امیر ... فرخی ... قصیده ... امیر اسعد آورد ... ایات ... انجمله است قصیده • چون پرند نیلگون بر روی ...
پرنیان هفت رنگ اندر سر آرد کوهسار • باغ ... • ... بر ... ارجاع ... چون ... •
آمد ... شمال ... • ... جلوه ... • باغ ... کرد ...

نوی • آب مروارید رنگ ابر مروارید بار • راست پنداری که خلعتهای رنگین یافتند • باغهای پر نگار از داغگاه شهریار • سبزه اندر سبزه بینی چون سپهر اندر سپهر • خیمه اندر خیمه
بینی چون حصار اندر حصار • سبزه با بانگ چنگ و مطربان چرب دست • خیمه‌ها با بانگ نوش ساقیان میگسار • بر سر ... خسرو فرخ بخت • از بلی داغ آتشی
افروخته خورشیدوار • داغها چون شاخهای بسّد یاقوت رنگ • هر یکی چون نار دانه گشته اندر زیر نار • کودکان خواب نادیده مصاف اندر مصاف • مرکبان
داغ ناکرده قطار اندر قطار • خسرو فرخ سیر بر باره دریا گذار • با کمند اندر میان دشت چون اسفندیار • همچو زلف نیکوان خردسال • شاعران را
بالکام و ملکزادگان را به افسار • میر عادل بوالمظفر شاه با پیوستگان • کامکار و کامران شاه و کام شهریار • همچنین بودند شاهان کز ایشان بوده است • شاعرشناسان
نیکوان کشت شبانان پیاده • در خیال تیغ تو اندر ... کند • ... جادوان • ... الماس خیزد از غبار • چون امیر اسعد این قصیده بشنید حیران فروماند که
مثال این شعری گوش او فرود نشده بود • ... فرخی ... نزد امیر آورد چون بخدمت رسید گفت ای خداوند ترا شاعری آوردم
که تا دقیقی روی در نقاب تراب کشیده چشم ... مثل او ندیده و حکایت کرد آنچه رفته بود پس امیر فرخی را بار داد و چون درآمد خدمت کرد
چون روزی چند ... آمد فرخی برخواست و ... این قصیده را بخواند امیر چون ... شعر ... تمام شد ... قصیده ... و بعد
قصیده داغگاه برخواند امیر را حیرت زیادت شد ... فرخی کرد و گفت هزار سر کره آورده اند همه روی چهار دست و پای سپید و گفت تو مردی سگزی عیاری
چند انکه بتوانی بگیر فرخی را شراب اثر کرده بود بیرون آمد و دستار از سر گرفت و خویشتن را در میان فسیله افکند و یک گله را در پیش کرد و بر روی
بیرون برد بسیاری برچپ و راست دوانید ... گرفت آخر الامر ... رباطی ... فرخی ... شده بود ... دستار
بر زیر سر نهاد و بخواب رفت کره‌گان را شمردند چهل و دو بود رفتند و امیر را خبر کردند امیر بخندید و گفت مردی مقبل است کار او بالا گیرد و بعد از طلوع
آفتاب فرخی را پیدا کردند امیر ... آن کرهگان بدو بخشید و در جایزه اسبی با ساخت خاصه و دو خیمه و چند برده و چند دست رخت ...
و چند دست فرش گستردنی بود ... داشت کار فرخی بالا گرفت ... تمام بر ساند و بعد از آن متوجه سلطان محمود غازی شد و چون سلطان وی را
متجمل دید بهمان چشم در وی نگریست کار او رسید بدانجا که ... بیست غلام سیمین ستام با او بر نشستندی ... کالم ...
بر نشستندی ... ساخت ... فرخی ... که فرخی ... سخن ... راه ... ساخت ... شد ... حضار ... زر ...
جمعی از قطاع الطریق بر راه بر وی گرفتند ... کشتند ... ساختند ... خط ... اند ...
مردم ... ساخت ... روزی چند بوده باز گشت و این قطعه از نوادر کلام اوست در اینجا یاد کرده است قطعه

سر بسر دیدم • نظاره کردم و در باغ و راغ و وادی و دشت • چو بود کیسه و جیب من از درم خالی • از آن محل همه فرش خرمی بنوشت • [illegible]
هر شهری [illegible] بودم [illegible] هشت [illegible] • چو [illegible]
بود • [illegible] **ابو الفرج** [illegible]
[illegible] **شمس الدین محمد** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ستوده ای امام شمس الدین محمد [illegible]
که در حق ملک تاج الدین [illegible]
شکسته • **تاج الدین** [illegible] سلطان معز الدین سام [illegible]
الدین [illegible]
[illegible] فخر الدین [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **اجل العالم فخر الدین** [illegible]
[illegible]
[illegible] سلطان غیاث الدین [illegible] فخر الدین مبارکشاه [illegible]

نصیحت سیم

سلطان را صاحب اعتبار [illegible] **قطعه** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **اجل العالم [illegible] البحیری**
[illegible]
[illegible]
بدیع الدین ترکو [illegible]
[illegible] **قطعه** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

بستان

جمال تو دل و جان مرا کند زنده ◦ چو صبح [illegible] گشت [illegible] باران ◦ [illegible] با امید هر جانی و هر روی چو قرص خورشید

بازآمده خاطر [illegible] ◦ [illegible] آب [illegible] ◦ چون شاه [illegible] ◦ [illegible] با اصل خویشتن [illegible]

[illegible] ◦ [illegible] که این [illegible] عظیم [illegible] انصاف [illegible] ◦ [illegible]

جان [illegible] انداخت **ملک جلال الدین** از ملوک [illegible] ملکت [illegible] منتهی می‌شود [illegible] اخلاق

[illegible] مطلع شعری [illegible] از آنجمله است **بیت** صد [illegible] نظر کند [illegible] **امیر جلال الدین** امیری [illegible]

کمال است و از قدیم الایام وکالت ملوک [illegible] سلسله متعلق است و امیر [illegible] و در شعر [illegible] از آنجمله است ◦ [illegible]

در دو [illegible] ◦ [illegible] ◦ از [illegible]

از [illegible] ◦ **قاضی** [illegible] خود بوده چون [illegible] قاضی دیگر بوده [illegible] قاضی [illegible]

[illegible] ◦ [illegible] این ابیات فرستاد **بیت** [illegible]

[illegible] ◦ [illegible]

[illegible] ◦ [illegible] از آنجمله [illegible] **قاضی** [illegible]

[illegible] ◦ [illegible]

[illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible] **عاشقی** [illegible]

[illegible] ◦ [illegible] چون شمع [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] اند [illegible]

[illegible] **امام شرف الدین** [illegible] **بیت** [illegible]

[illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible]

[illegible]

[illegible] **قاضی رکن** [illegible] ◦ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **میرزا** [illegible]

[illegible] ◦ [illegible]

[illegible] **بیت** [illegible]

[illegible] ◦ [illegible] **قندهار** شهر [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] شیخ [illegible]

[illegible]

[illegible]

ابوالفتح بستی [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **قطعه** [illegible] ◦ [illegible]

کز غم یار اگر نشود دل [illegible] اگر چه قوت داری و قوت بسیار [illegible] صلح آرای دگر جنگ [illegible] شمشیر چوب [illegible]

در شرح چند منظور است [illegible] عادت شعرا است [illegible] آن کتاب است من لم یکن [illegible] لا ترحم [illegible]

او در هیچ هنر نصیب امام [illegible] نذکری الطف طبع عالی [illegible] بوده [illegible] کلامش [illegible] عجایب [illegible] مجلس [illegible] کسی [illegible]

[illegible] قوت [illegible] الطف طبع [illegible] مجلس [illegible] شعر [illegible] است گویند [illegible]

خورسند شوی [illegible] بیهقی [illegible] نقلیات [illegible]

گویند [illegible] سلطان محمود غازی بوده [illegible] تصنیفات [illegible] میمند که احوال [illegible]

[illegible] حسن میمندی [illegible] ناصر الدین سبکتگین [illegible]

مشغول [illegible] دیگر احمد بن حسن که [illegible] سلطان محمود بوده [illegible] صاحب دیوان [illegible]

[illegible] ابوالعباس اسفراینی [illegible]

[illegible] سلطان مسعود [illegible]

[illegible] سیستان [illegible]

[illegible] سلطان [illegible] مسعود [illegible]

[illegible] محمد شاه [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] خواجه [illegible] الطف طبع [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] کجای تو [illegible] هیچ [illegible]

[illegible] جوهری [illegible]

[illegible] هاشمی [illegible]

[illegible] عبدالله [illegible]

[illegible] صفات [illegible]

غزنین [illegible] سلاطین [illegible] صاحب تاریخ [illegible] عجایب البلدان [illegible]

که غزنین [illegible] سلطان محمود [illegible]

[illegible] غزنین [illegible]

[illegible] سلطان محمود غازی [illegible]

[illegible]

[illegible] حکیم سنائی [illegible]

[illegible]

[illegible] مولانا جلال الدین [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

کالبد تیره باد و سپرده که گفت کلی رفتنا زنده گشت اکنون شد که کونی نزد کاتب از کرباری بپرد آب نبود که مرا فسرده که نی ابود درین خاکدان

سجودی بشیر و خالب خاکی بوی خاک فکند جان بخرد سوی صلوات برده جان دوم الکه نالند خلق مغلطه کویم کجا جان سپرده مسافت تحت جدی

برسر خورشت و حید باشد زرد دانسته از اشعار وی بدین قصیده که مطلع دیوان وی است شرح کرده میشود قصیده طلب ای عاشقان خوش رفتار طرب

نیکوان شیرین کاره [illegible]

[illegible]

آن یکی که آن آخرت است [illegible] شیخ رضی الدین علی لالا از کبار مشایخ است [illegible]

آمده بصحبت شیخ یوسف همدانی [illegible] شیخ نجم الدین کبری [illegible]

بسیاری از مشایخ رسید [illegible]

غزنین

گشاده بود از کرشمه گاهی اندرین حسرت و خوشحالی عمری از ایشان دور دست شده بیت ... هم جان بهزار دل گرفتار تو باد

هم دل بهزار جان خریدار تو باد اندر طلب زلف تو ... عشق ... خون جگر ... می خورم

کرم ... عشق ... می خورم ... بر حرف ... ادب

خواهم که ... دست ... السید الاجل شرف الدین حسن بن ناصر العلوی ... بوده ... صلح

کردن ... سلطان ... دولت شاه ... حسینی مجلس ... مجلس

... سیده ... حسن ... فرزند ... اندر حضرت ... ملک ... آمد ...

... حضرت ... فرزندی ... حضرت ... و ...

خلعتی ... آنحضرت ... خلعت ... طرف ... جمع

... عقیده ... بهرام شاه ... سلطان مسعود بن سلطان محمود ... محمود ...

... بیت ... سید حسن ... که ...

سید حسن ... جهان ... جان ... شهر ... روز ... کار

گرچون ... قصیده ... جهان ... دل ... عید ...

... خون ... خرم ...

همنفس ... سال ... ملک ...

من ... فرود ... شاه ... حکم ...

از ... سلطان ... شاه ...

... جان ... دیوان ... شاه ...

... روز ...

... زمانه ... باشد ...

از عهد پانصد و چهل و پنج گویا ... وقت است ... طرب ... برگیرند ... مطربان را ...

آواز ... ساقیان ... شراب ... ساقیان ... حکمت ...

سرود ... خون ... بزرگ ... حجاب ... کلاه ...

... اعلی ... گیرند ...

... حال ... گیرند ...

چیست ... مظفر ...

... سعود ... مشکین ...

آنجا ... جهانداران ...

افتاده ایم ... مجلس ... عصر ...

کافران ... سلطان ... زلف ...

... جانان ... آتش ...

... آتش ... آتش ...

... آتش ... جان ...

... آتش ...

... جلال الدین ...

... سید حسن ... کلام ...

... آفرین ...

... آفتاب ... تیغ

... حکیم خاقانی ... حکیم سنائی ...

بسیار کرده چنانچه درین قصیده بغفور میشود قصیده نشود چشم دو خورشید دو دو تاری بتیر اگر بسر [illegible] مختاری بتیر انگه زخشم خردمندی و در کوس

سخن چشم دو انداند فتش بچکان [illegible] گرزد و صفت کند برک غزان [illegible] بن شود از دولت او در [illegible] انچه از آفت عدل او [illegible] نظم

همه عمر بنا بصدف از [illegible] معنی از [illegible] حرف خفت هست چنانکه [illegible] محمد [illegible] که مختاری [illegible] صاحب

[illegible] خواند اگر کسی بغور آن فرو شود داند که از رگ اندیشه خون بچکانید و این چند بیت از آن قصیده است ای طره [illegible] جهان [illegible]

ماه منی ای [illegible] باد غلامی تو جان من که [illegible] سر بسر [illegible] تیغ چون [illegible] دلبر [illegible] بحجاب [illegible]

ابروی تو چون کمان ولیکن [illegible] روی تو رشک [illegible] مختاری بیشتر اوقات در کرمان بسر بوده و مدح ارسلان شاه بن کرمان شاه

بسیار گفته و کرمان شاه پسر قاورد بن جغربیک بوده و در سلجوقیان یازده کس در کرمان حکومت کرده اند و ایام اقبال ایشان صد و پنجاه سال امتداد

داشته و دیوان مختاری امروز متداول هست و مطلع دیوانش این قصیده است که در مدح سلطان ارسلان گفته قصیده ترا بشارت دادی ولایت کرمان

بفتح نامه [illegible] خدایگان سلاطین علاء دولت و دین نظام [illegible] و ملک شاه جهان [illegible]

[illegible] خبر رسید [illegible] حصار [illegible] قرآن [illegible]

مرجان [illegible] اگر [illegible] کشور اسلام [illegible]

غبار لشکر خسرو [illegible] فرو نشست [illegible] خاک [illegible]

تبرزین [illegible] اگر [illegible] نشان [illegible] قیامت [illegible] نشان [illegible]

اسلام و حضرت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

او سپاه

او سپاه جهان بستانی [illegible] تیغ [illegible] ملک [illegible] انصاف [illegible]

[illegible]

[illegible] خون [illegible]

[illegible]

خون [illegible] چون [illegible] جان [illegible] خورشید [illegible] آسمان [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] خورشید [illegible]

[illegible] جهان [illegible]

[illegible]

[illegible] جهان [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] کیمیای حیات [illegible]

[illegible] ای [illegible] تیغ [illegible] جهان

[illegible] جهان [illegible] سلطان ملک ارسلان [illegible]

[illegible]

[illegible] سلطان [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

درظلام گشته شهی برآید خورشید از ممالک شرق چو خسروی که تیغ رخش از نیام شسته • همین دولت شاهی که خسروان جهان • پیاده در رکابش پیاده می آیند
چنان نمایش دارد بمجرش خورشید که از نیامش برون لعل فام گشته • همی که برچکید قطره ز دیده ی ساطع لبی پیشه و دست بسر شاد • مرو برخیزد
بر لب ساغر نگار در شش رنج بر سر کاسان از اگر عمر بود در شال بحالش • صدر بحار درگذشت بستان **ضیاء الدین** ابوالنصر احمد بن ابی نصر الفضلی
غزنین بود چنانچه در شهر خود در جمیع فضل یکتای فصحای جمیع کمالات او در عجب از عجب بنده باد و درگذشت عبید و عفوان جوانی از شغل پیاده منتقل گشته
کمی التفات کردی و ادرار که او ملوک مستحب بوده و رونق سفینه از نکی دولت طلب کرد و بعد از سلطان الدین رباعی بر نظر آن نوشته بدو فرستاد • قطعه
در کرد ریزه است تر ابانگ کرد نه است تر ابود عجب از سفینه و بکر بوده این طرفه کر بود سفینه است ترا **اسماعیل ابن ابی حامد** سلیم و ذهنی مستقیم
داشته نظم و نثر در غایت خوبست بود این ابیات او راست • جان برخیزد اگر ز وصل کرد بوش بکند دل حلقه ز زلف تو در گوش بکند هرچند
چند بار سر از فراق خود • از عقل پریشانند و هم بوش بکند • کس مباد اگر برین سوخته عاشق آن عاشق کو لا ز کمی بوش بکند • گر بر تو مرا جوش فزاید کم
بار غم ساید و هوش خاموش بکند • تا کام چنین کراهت برین زنده مکن هر مکر من آتش بکند • **خسرو** الکافی افکار از برند مجو مرو نکته کری
بکمال شد و بعد از کفیت خدمت سلطان مسعود اعلی الله درجه و الدولت تعظیم کرده در پیشگاه حضور بسر برده این ابیات از منظومات اوست •
چو پرده باشد بکار بخت بنشیند چو خاک تیره رفاه بخلق زبیده • قطعه • خشم زرگی کند نگاه اگر مهابت پیچ چنان زر بسر خوردی کار **دود** کر کرد خلاف یغما کند
یاد از من سر شراب کان پس آمد • با تو سیدی غم کس بکبار لم خود فرود آرام و بعد نوادام **سعد الدین** علی بن عمر از لعان و اعیان خسروشاه بن
بهرامشاه غزنوی بوده و شعرا زمان که درمیان است آنچه نظر آمد چنین بیت • وصال نارم عشق نورد بنده خاک شد معنی ز روی فنای خود اگر جهانگیر
باشد • زلف تو کر بسته خواهم بجان تا نفروشی و گونه ی ولی ردیف ی که ایس بی خبر نیز ارزان بها بجام • لطف چشم بیارم که گاهی مروم ز لطف • چو گوش کحل
از گوش سلطان پرصدا باشد • ملک خسرو ملکشاه که ملک حضرت جلال است از ملوک چنان منصور بود چنین جا گر زار باشد **ابوبکر بن ملک المجد محمد الغزنوی** خسرو
خوان سخن و دانای ملک انشاء بوده و در دولت خسرو ملک ابن خسروشاه که آخرین سلاطین غزنویست سالها شبهنامه بوده و از انکه منسوب بعجز خسرو تخلص
میکرد و این بیت مر اوراست • تا چند بیش ترا رخت دل بکرم • و عشق مر خویش بکس سرکشم • برعین کنم زمیع فریب بر محتوم • بی من خانه امید بشکند • قم مکرم
از آرزوی بوسی بستان روی او از نرمخم جوش جبان بستان سطر گرم سوگند نخوریم که بدیوید و شبست • چون در میان که فرخ بجا لگنکم **علی بن محمد الغزنوی**
مفتاح خزاین هنر و فاتحه مصحف کمال بوده و شعرا در غایب خوب دست پیشانی کرده و از روی می گاه بیت مستطیر از ه عشق بجا یافتن است • معشوق

لطیف النسا نهان

نصیر ...

لطیف النسا نهان باعنفی است • این دلم که کرد آن عطیس و کیش کم کردن ز سر آن نیفتی است • درعشق یکجا جسم ز جان کردی • شیر کش کرشمه را بیسد اندکی
کفر شد چو کمال کرد بیان مجنی • آتش چو نام پرستیدن کردی **جمال الدین** المعروف بکافرک غزنین طبعی بغزل وطن کافی بیل شده و شعارش معجز
و طیب بوده چنانچه نوشته میشود • پیش کر بکش دست بر و دو پرسش کرد خوابش مکرر • سر بر دو دستهای چوب برکند جشن بهای پسرانی کبری
بحکم خواهی گرسنه • بهر در دون می کنند از بحل که بست کرسی الکس بنی بدون سمی کنند • و لالت بدست ز کان است • مرو از ده مروی نالان
جنگ کن نادریه ولکن یا شی برد رو زده به دکان است **مولانا یعقوب چرخی** از اصحاب خواجه بهاء الدین خواجه علاء الدین بوده و خواجه ناصرالدین عبیدالله
در خدمت ایشان کسب کمال نموده و چو مولانا یعقوب همیشه بخیر و نعمانی که صحبت عزیزی آید چون خواجه عبیدالله می آید چراغ غیاب احسن مرچون و فیضت آنکه
کرده همین که گردی جان نباید • درد مولانا یعقوب کلامی شعری سکوید این رباعی از راست • **رباعی** • ز دلها بکری کان • از آنکه ز بحر پر مرحمان جان بیان آه که بجم
حدیث مطلق ازین سپش • چو پرکنده جستی آه • و پر خ از قوقان بعد گر غزنین است • و در بن تو آن غنچه از پر رخ جای دگر باغ خبث • و مولانا عثمان
المشهور بملا آزاده پرچرخ بوده و فضیلت تمام داشته و بسجاده بزرگ از مضافات ابرکارست خواجه یونس بن خواجه احمد سجاده نشین فرزند بزرگان بوده و از انصاف
ملک الکلام مجد الدین احمد بن محمد النساجی از مکرسان علما جهان علم و کالات است و بیان و بیود و صفات غریب آن مقبول علمای عالم و تالیفات لطیفه او مشوق
افاضل بنی آدم است • عین المعالی که از فیض کلام بانی ساخته است بکمال فضل او گواهی معجز صادق است دو تقارب بیشاور کرده او تجاریب سید مجد الدین پرداخته
حبیب الله علما پیشه که از فضلا او است این رباعی از منظومات اوست • بکرد بخی کن بمسر خوان کرده • بکس ابیض طبع خود شوان کرد • بر باد وفای
بی شوان کرد • **میرزا فخر خان** از جمله اعیان حضرت شاهنشاهی بوده و بعلو قدر و منزلت و سمو جاه و منصب قرآن و مجان داشته و در قضایای لطف ولی
رایت بودی و ن جهان می افراشته یکی از آثار عبادت و فتح قلاع آدم او کردیست که مجلس از سلاطین سابقه این فتح دست نداده و دیگر فتح
کابل است که بجز عبادت او و ایت او از استیلای میرزا سلیمان والی بدخشان برآورده و درولت آن خانان بحکم صفات و دوی اوست از درکی
و فارسی چون التزام ترکی شده و مبرآن دشوار سرح و در شعر فارسی تخماید • در جوانی حاصل عمر بنا دانی گذشت • انچه باقی بود انهم در پشیمانی گذشت
پادشاهی جهان را که بکر ماتم حیف ازاده در فانی کردی شتی و سلطنت گذشت • شعر • هرکه عشق تو بی سیاره ز جگر رخ چشم تری بیاره ادا
میرزا عزیز کوکلتاش الملخاطب بخان اعظم و الدین ابراهیم خان کوکلتاش که از اعیان بخان اعظم معیف کشت و خان اعظم کرایم اطوار موصوف
بوده وذات حمید • صفاتش بعدل و انصاف قبل است و وجود و فایض جود و سخا معروف است • حسن کردار لطف شامل • غزنیاتش پورده بحماد

خواجه یعقوب چرخی

غزنین

جاه • عجب لطفش در هفده روز کار در راه انجاب در بین دودمان فرو علا [illegible] واجب شد [illegible] آن حضرت یک بیک مقدم رسانید و [illegible]
از غایت اخلاص و وفور عقیدت مخزن اسرار حضرت شاهنشاهی گردید الا امروز بروز [illegible] لطف گوناگون و [illegible] روز افزون اختصاص
و شرف امتیاز می یابد • جاه او در ترقی [illegible] است [illegible] بر و شتاق و گاهی از خدمت فراغت می یابد مطالعه کتب تواریخ
سیر رغبت می نماید [illegible] از آنجاست • دیگری [illegible] خود پسندان دیگر ند و در وادی عشق [illegible]
آنکه بجز رضای جانان می جستند • آنان دیگر [illegible] مولانا بیکسی از فاضلان زمان خود بوده ابتدا در کابل بخدمت میرزا محمد حکیم [illegible]
گری میداد پس از آن [illegible] صاحب [illegible] خلال العوال [illegible] سعادت [illegible]
[illegible] ملازمت [illegible] دست [illegible] احوال [illegible] • [illegible]
هولناک • [illegible] از اشعار اوست [illegible] بیکسی [illegible]
کمال است عالم مشهور [illegible] عالم شود [illegible] سنگ [illegible] شود مولانا [illegible]
از تصرف [illegible] بیت [illegible] سر [illegible] جان [illegible]
جز معرفت [illegible] لاهور از شهرهای هندوستان [illegible]
چنانچه [illegible] • [illegible]
کمر [illegible] عجائب المخلوقات [illegible] سلطان [illegible]
در عجائب البلدان [illegible] بستان [illegible]
از ضعف [illegible] شاهنشاهی [illegible]
[illegible]
[illegible] سال [illegible]
[illegible] فرخ زاد • محمد ابن عبد الملک
[illegible] فصاحت و بلاغت [illegible]

[illegible]

[illegible] • [illegible] سپهر [illegible] است •
[illegible] • [illegible]
افضح العجم سراج الدین [illegible] بوستان [illegible]
حسان [illegible] سبحان [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • ابو جعفر [illegible]
در جهان [illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible]
خاتم الشعرا ابو الفرج [illegible]
[illegible] • [illegible] ابو الفرج [illegible]
[illegible] • [illegible] بوستان [illegible]
[illegible] نظم [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] ابو الفرج [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]

قسمبہ ہیم

لاہور

لیکن از بی کاغذی شعری که گرد آمده بود [illegible] است اینهمه که انجمن [illegible] چو گلزار [illegible] حالتی آرد [illegible] چند کاغذی که [illegible] و از عطا خواهم

از [illegible] جمعی رفت بر سخن [illegible] بزرگ است [illegible] ابوالفرج در عهد سلطان رضی ابراهیم بوده و در آن دولت [illegible]

و وزیر مملکت خواجه محمد بن بهروز بن احمد [illegible] بوده و این مطلع از قصیده ایست که در مدح وزیر گفته مطلع [illegible] اقبال [illegible]

از [illegible] محمد بهروز احمد [illegible] منصور بن سعید بن احمد میمندیست که عارض سپاه بوده و همواره ابوالفرج را انعامات و صلات دادی [illegible]

[illegible] نام داشتی و چند بیت از قصیده ایست که در مدح او گفته مطلع جشن فرخنده فروردین است روز بازار گل و نسرین است آب چون آتش

عود افروز است باد چون خاک عبیرآگین است [illegible] آب [illegible] حوض [illegible] بچه مادر عروس عالم [illegible]

شاه او زیبد و منصور سعید که چنین خسرو [illegible] از آن [illegible] است [illegible] خدمت [illegible]

[illegible] است سپهر دولت [illegible] ابوالمظفر شاه مظفر ابراهیم [illegible] منصور [illegible]

شاه [illegible] بنهاده [illegible]

[illegible] جاودان [illegible] اقبال [illegible] دولت [illegible]

[illegible]

[illegible] حق [illegible] مسعود ابراهیم [illegible] صاحب [illegible]

[illegible] دولت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ای [illegible] سلمانی [illegible]

[illegible]

[illegible] بزرگی [illegible]

عجب از بوالفرج رونی در مدح سعید [illegible] منصور سعید [illegible] منصور سعید گفتم [illegible]

دیگر این [illegible] آنجا که [illegible] آن [illegible] خواستم [illegible]

[illegible] خواستم [illegible] چون [illegible]

خواهی [illegible] کشتن [illegible] بود [illegible]

بود [illegible] ابوحنیفه [illegible] لطف [illegible]

[illegible] لطیف [illegible]

[illegible] چون جام [illegible]

[illegible] حمید الدین مسعود بن [illegible] در مدح [illegible] صورت [illegible]

[illegible] باغ [illegible] دولت [illegible] باغ ارم [illegible]

[illegible] شاهی و صلاح [illegible]

[illegible]

[illegible] از [illegible] قصیده [illegible] مدح خان اعظم [illegible]

[illegible] آفتاب [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] مولانا [illegible] سلطان معزالدین [illegible] مولانا محمد [illegible]

[illegible]

[illegible] جشنی [illegible]

این بیت مرادف آنست بیت در جوی که عشق کند کرد و غبار از خاک بود خاصیت کیمیا گرفت و مردم فاضل لاهور از حد و عد بیرون است که بنا بر عدم
طبع نظم احوال ایشان در پس پرده خفی مستور ماند از مردم مشهور زمان که فعلا درین بلده باشند یکی قاضی صدرالدین است که در علوم عقلی و نقلی مهارت
تمام داشته و دیگری مولانا سعدالله است که بافضیلت موفور ذوق صوفیانش درین کار فرقه بایه و هم وفا یافت و آخر برو بیش ملاحظه آمد
و الضیا مولانا جلال الدین است که امروز در فن خود بیمثال است و مردم بسیار از شاگردی او بکمال رسیده اند و همچنین قاضی ... که منصب قضای
شرعیه لاهور را افضل بیاراید مولانا زین الدین ... انجمن بود و از مضافات لاهور کوهستانیست موسوم به نگرکوت قلعه دارد که فرقش چون اوهام
سر بفلک کشیده و دوازده هزار ... چون اشکال مسجان ... بتخانه ایست که زبده عقل نتواند که تقریر آن بیان نماید حصاری در آن بتخانه
کوهپیکر کوه گنبدی ساخته اند و در درون آن گنبد یک بت از تکلف ساده و صورتی بس بصورت افتاده و اهل هند آن بت را بزبان ...
از آن محکمتر وا دارد و آن را سنگ سخت تر در سالی دو بار چندین هزار آدمی از فقیر و غنی سر و پا برهنه ساخته ... بپای افشانده بطواف آن مکان
در حرکت می آیند و چون از طواف آن مسعود فارغ می گردند بعضی حاجیان که ارادت ... زبان خود را بدست خود بریده در پیش آن بت از دست داده
نیز بر افشانده و ... در نظر آن ... ایشان را شمع وار زبان تازه رسته و کام دل حاصل
کشته خوشحال و فارغ البال بمنازل خود مراجعت نمایند بیت صدق پیش آر که اخلاص بپیشانی داد از دیگر برچمال شده واقع شده و از کوهی
که اقصی ولایت بنگاله است تا این ولایت کوهی است که هر کدام از سه چهار روز و دو ماه وسعت دارند و در زبان هندی بابل هند منقولست که سابق هند کوهی
این کوهستان کرده اند یک ساعت ... و بعضی بر آنند که بر این کوه ... باید که اهل هند آن کوه را ... بیت حیوانان همین کوه است
خطا رسیده و همچنین از هند گذشته بکابل خراسان و ازخراسان گذشته و ... کنند حسب فرمودند ... و در هر بستان و در همه چه نوبت ...
بدان کرده شده و ... در میان این کوه ... بر زمین ... در میان ... بر زمین ... میسر
در سلسله ... نهر ... حوالی ... بر زمین ... بیت ... و ... هر دو هزار ...
حمید ... سلسله ... سعید ... سرهند که حسین ... بر سابق دانش ... سلطان فیروز شاه ... قرار گرفت
و حصاری در آنجا بنا نهاد و موسوم به فیروز آباد ... در آن حصار ... بیست ... باغات ... جامع مشهور و معروف است ... بعضی
در قوس ... مشغول ... از جمله ... صنعت ... بیست ... شیخ ...

که طوایف انام از خواص و عام برجود فایض الجود وش مستظهر بوده و لوازم حسن اعتقاد و ارادت را بجای می آورده اند و امروز خلف ارشدش شیخ محمد
بمصابیح سعادت معتقد ارباب محفوظ سید ... شیخ صالح ... فتح ... ذوق ... افزوده ... قرار ... غذا ... ترتیب ... دیگر ... شیخ
عبدالصمد شیخ عبادات جای آباء و اجداد را ... کشیده و دعوت مولانا محمد ... فضایل ... جوار ... در مشرب
پیر و ... افاده ... بر الواح خاطر طلبه ... شیخ بعضی ... اولاد ... مستعد ... دیکتاب ... تعلیقش ...
و در ... شیخ ... یکی ... ایات ... بیت ... یکی ... یکدیگر ... ناخن ... کهر ... نمک ...
در خود ... بیت ... و خوشم ... کسی ... عشق ... در ... مولانا خاکی خالی از خطی ... و کاتب ...
از کتاب ... شده این بیت مرادف است بیت چنان ... بود ... هوس ... اجل ... ایسن ... ناسی در جوار حصار
واقع است و در زمان سابق جای با نام بوده ... سواد ... شده ... ظاهر ... مضافات ... عورتی ... و ضع ... شده ...
چهار پسر ... دهلی ... بر آن ... یکی شیخ جمال الدین خطیب است که خلیفه شیخ فرید شکرگنج بوده و شیخ
محبت ... هانسی ... از سلسله مشایخ شیخ نظام الدین اولیا ... شیخ الشیوخ فریدالحق والدین مولانا جلال الدین ... خلافت
... برای ... قیام ... در حال ... کاری ... بیش از ... بستی ... در وی ... کلاه ... رفیع ... کذشته ...
... خلفا ... ایشان ... است ... فرمودند ... بیت ... کردیم ... محبت ... بیابان ... آمده ...
هر دو یکی ... خوش ... قیام ... بیت ... قیام ... اخرت ... بیت ... قطب الدین
منور است که شیخ نظام اولیا از اول صحبت خلافت ... کسب ... پوشانیده بوده ... علم ... عقل و ... نظیر داشته ...
... بیت ... پیر ... شعرای ... مولانا ... شعرای ...
اگرچه ... شعرش ... مطالعه ... چند بیت ... بیت ... گل ... جیب ... حسن چون ...
گل ... بیت ... حسن ... لطف ... دادن ... قصبه ... حسن ... تهانیسر ... اگرچه ...
الاآباد ... تمام ... قدیم ... شیخ ... بتخانه بزرگ ... بتخانه ...
سلطان ... سلطان محمود ... کشید ... بتخانه ... بیست ... چهار صد و ... سال ...

ثرد و چهل پنجاه فرسنگ است [illegible] سلطان [illegible] این عزیمت [illegible] بنجات [illegible] سلطان [illegible] التفات ننموده [illegible] فرموده تا انجا را
غارت کردند [illegible] ساخته [illegible] سوم [illegible] آسمان [illegible] چنانچه [illegible] بدان ننموده [illegible] و از انجا
جا بکرچ [illegible] بود [illegible] بسیار تنگ [illegible] و النصاف [illegible] حوض [illegible] است که آنرا [illegible] مسجد [illegible] و اهل هند [illegible]
و اکنون [illegible] حوض می آید [illegible] و جواهر [illegible] حوض [illegible] شان [illegible]
[illegible] شیخ جلال است که [illegible] احوالش ریاضت و خلق [illegible]
و تمکین [illegible] بوده و اهل الشهر حلقه مریدی [illegible] شیخ نظام الدین [illegible] خلیفه و جانشین [illegible]
خدا شناسی [illegible] حسن عقیدت بجای می آرند [illegible] کتب صوفیه [illegible] تصنیف
کرده [illegible] اهل عرفان است و التصانیف [illegible] که معانی [illegible] بیان [illegible] فسر [illegible] اولات کرده [illegible]
درستی [illegible] شعری [illegible] بیت [illegible] جز [illegible] ارباب بوده [illegible]
سراب بوده بیت [illegible] بیت [illegible] از جاهای معروف است [illegible] انجا [illegible]
شیخ شرف الدین المشهور بابو علی قلندر از فحول مشایخ وقت بوده بتجرید و تفرید مخصوص بوده و کرامات و خوارق عادات معروف اگرچه اصلش از [illegible]
اما چون [illegible] پانی پت شده [illegible] مشهور [illegible] می نویسد [illegible] مصنفات خود آورده که اصلش
از عراق است و با شمس تبریزی و مولانا [illegible] رومی صحبت داشته [illegible] ملفوظات [illegible]
چند سال در آنجا ریاضت [illegible] از حق تعالی [illegible] حقیقت [illegible] و چند سال دیگر
[illegible] مشغول بوده [illegible] بعد از آن [illegible] رسیده [illegible]
بودی و سخن نگفتی [illegible] غرق عشق [illegible]
جمله جهان [illegible] ملفوظات خود آورده که حضرت رسول [illegible] چهل سال [illegible]
زمان حضرت [illegible] سلطان محمد تغلق
این رباعی [illegible] شیخ فرستاده [illegible] صورت مردی و زنی [illegible]

برسید [illegible] و شیخ [illegible] شرط است [illegible] این نوع [illegible]
کل [illegible] سلطان علاء الدین خلجی [illegible] علاء الدین خلجی [illegible]
اعلام [illegible] چنانچه [illegible] دهلی خواسته [illegible]
قدرت [illegible] سپاه [illegible] بیت [illegible]
از [illegible] دهلی [illegible]
[illegible] از جمیع [illegible] سلاطین عظام [illegible] اسلام [illegible]
بوده بیت حضرت دهلی [illegible] بیت [illegible]
[illegible] دهلی [illegible]
[illegible] مسجد جامع [illegible]
بوده [illegible] سلطان قطب الدین ایبک [illegible] سلطان معز الدین سام [illegible] سلطان شهاب الدین [illegible]
فتح شده [illegible] تا حال [illegible] سلاطین اسلام بوده [illegible] دهلی قدیم [illegible]
داشته احوال غرایب [illegible] مسجدی [illegible] شهرت [illegible] مسجد دهلی [illegible]
نماز [illegible] مسجد [illegible] قدرت [illegible]
[illegible] بیت [illegible] سنگ [illegible]
[illegible] در سال [illegible] باهتمام سلطان
جلال الدین خلجی بنا شده [illegible] بیت [illegible]
[illegible] قابل است [illegible]
[illegible] بیت [illegible] باغ [illegible]
و چون دهلی [illegible]

چندان عمارات رفیع مقام و فضای بهشت فرجام در آن شهر بنا شده که از حیز بیرون است * بهشت شهرستان بهر کوی جوی * سپهر برزین ز رفعتش رنگ جوی
و در پیرامون شهر [illegible] سلطان فیروز شاه [illegible] در عمارات [illegible] ارتفاع [illegible]
چنان فهم شود که یک لخت سنگ است [illegible]
باشد بسیار در آن مکان [illegible]
بسیار دارد [illegible] از آن مقامات [illegible]
محمد بن احمد بن علی مشهور بشیخ نظام اولیا از اکمل مشایخ هندوستان [illegible] سلطان المشایخ [illegible] بخارا [illegible]
وی [illegible] شیخ نظام [illegible]
در دهلی [illegible] علی بن موسی [illegible] شیخ نظام [illegible]
شیخ فرید الدین [illegible]
[illegible] شیخ نظام الدین [illegible]
[illegible] شیخ فرید شکر گنج [illegible]
چند سال [illegible]
[illegible] شیخ [illegible]
چنانچه وقتی شیخ ضیاء الدین [illegible] شیخ [illegible]
کافر خوانده * چراغ [illegible] مسلمان [illegible]
[illegible] برهان الدین [illegible]
[illegible] شیخ فرید [illegible]
[illegible] شیخ [illegible] مولانا برهان الدین [illegible]
[illegible]

دیده خانه [illegible] مولانا شمس الدین یحیی [illegible]
دهلی [illegible] شیخ نظام [illegible]
[illegible] مولانا فخر الدین زرادی [illegible]
[illegible] شیخ نظام اولیا [illegible]
[illegible] مولانا علاء الدین [illegible] قرآن [illegible]
[illegible] شیخ نظام اولیا [illegible] فوائد الفواد [illegible]
[illegible] مولانا برهان الدین غریب [illegible]
[illegible]
[illegible] شیخ نظام [illegible]
[illegible] امیر خسرو [illegible]
[illegible] امیر خسرو [illegible]
[illegible]
[illegible] سلطان المشایخ شیخ نظام
[illegible] سلطان المشایخ [illegible]
شیخ [illegible] سلطان المشایخ [illegible]
[illegible] امیر خسرو [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] امیر خسرو [illegible] قرآن [illegible]

شکر دارد از کتابی ساخته و این عبارت در آنجا درج نموده که روزی بمن عنایت نموده فرمود که از همه بیرنگ شده ام و از ترشم و هم دران کتاب گوید
که روزی آنجناب بر زبان گذرانید که امشب از عالم الغیب خطاب آمد که خسرو نام از درویشان ما در محمد کاسه لیس خوانند چنانچه گاه از این نام
امیدوار باشی که در ضمن آنجناب مغفور باشی و آنحضرت بنده را ترک الله خطاب داده و این رباعی شیخ راست در حق امیر خسرو رباعی
خسرو که بنظم و نثر مثلش کم خاست • ملکیت ملک سخن آن خسرو راست • این خسرو ماست ناصر خسرو نیست • زیرا که خدای ناصر خسرو ماست • و امیر خسرو از زمان
سلطان غیاث الدین بلبن تا زمان سلطان محمد تغلق شاه در حیات بود و مخصوص پادشاهان بود و چون سلطان محمد ابن سلطان بلبن در ملتان
بدست مردم تاتار مقتول گشت امیر خسرو در آن زمان با سلطان محمد بود و شهید گشت و امیر خسرو اسیر شد و بعد از دو سال از حبس خلاص یافت و در مرثیه
سلطان محمد ابن بلبن قصیده ای گفته و در مرثیه سلطان محمد گفته بود در مجلس پدر خوانده خواص و عوام و کبیر و صغیر بگریستند و بر سلطان غلبه کرد و مرثیه وی
ضبط کرده نتوانست و بدین سبب بیمار گشت و در آن چند روز از جهان در گذشت و در وقتی که سلطان غیاث الدین تغلق بجانب
لکهنوتی توجه فرمود امیر خسرو در ملازمت او بود و چون از آن سفر باز آمد بشنید که شیخ رخت بعالم بقا کشیده از گریه و زاری رو سیاه کرده
جامه چاک زده و بر مزار شیخ رفته بیهوش شد و بعد از آن در همان سال وفات یافت و در جوار شیخ مدفون گشت و هرچه داشت در راه شیخ ایثار نموده و حسن دهلوی
چنین یافته ام • بیت • میر خسرو خسرو ملک سخن • آن محیط فضل و دریای کمال • نظم او دلکش تر از ماء معین • نثر او صافی تر از آب زلال • از برای سال تاریخ
او چون نهادم سر بزانوی خیال • شد عدیم المثل یک تاریخ او • دیگری شد طوطی شکر مقال • و دولتشاه در تذکره خود آورده که میرزا بایسنقر میرزا
شاهرخ اشعار امیر خسرو را یکصد و بیست هزار بیت جمع نموده و هنوز آنچه او گفته بود بیشتر از آن بود و از چهارصد هزار زیاده است و نوزده کتاب
مشهور است که در سلک نظم کشیده اما از آن جمله مثنوی ها است که در زمانه متداول است پنج گنج خمسه مجموعه بیست هزار بیت قران السعدین
نه سپهر چهار هزار بیت تغلق نامه سه هزار بیت و دیوان چهار است بدین نوع تحفة الصغر که اشعار ایام شباب او است وسط الحیوة که اشعار آغاز
سلوک و حد کهولت است غرة الکمال که اشعار ایام کهولت است بقیه نقیه که اشعار ایام پیری است و از دیوان غزلیات او مختصری منتخب شده و این اشعار
از قصیده او است که در تتبع خاقانی گفته و موسوم است بمرآت الصفا که مبدا اینست • دل عالم است در عشق استاد زبان رمز دانش سواد الوجه فی الدارین
کنج دبستان شد زبان دان چون مکرر کرد حرف رمز او در رش الیج خوانان نقش مرآت شعار نبوه بر آن قسط دانش از آئینه زانوی خود نرمی گمانی
صورت گر تو داری بیمه آینه صفات در کوی تو جان خود جز شور گر چه آینه جای بیمثل ما عکس خویش اگر گر دانی فراوانش • اهل دل ما چون سکوت

که هر چند پیش رفتی سوی بالا بالا • از زبر سیمای بیچاره هر چه دانی که چه بیچاره اوفتاد • اگر ستی زنار آن بیفشد مرکب خبر شد و از آتش • دیوان شعر نشان
دندان آن زبونی همی • هزاران جبرئیل است بنی در کاسه اش • فرشته بر جهان پاک ستاره پاسبان و کوتو حفظ است و آکوزه بی سنان که فرزانش
زیر یادی آمد بر آب شهوت و حجت • کسی که گرسنه باشد باشد محروم آنش • ادب از نوح کی ماند که چون جلی بود وحشی • چو بر نقش کرده دخی
داره عقل ظالش • بنی آدم چرا بی است ماه مسکنش • از شکم الله گلم را روح پر ملک نرم ز پیرش • زنی کرامی که خواجه ای کبری چون بسلطان • اگر گر عالم شود
قبله گرد و زیر سلطانش • همچنان اول افلاک و خاک خم کنج فریبش • بهل بالک جهان کو در بن همت سلیمانش • سراسیمه آزادم در حسرت خوردن دل گاه
جان خاید که آتش پر شمانه نه بند ایش • نور الشغار مرا بر شد دل خلق کمن من را را نم بر زبان نیست مقالش • کسی که خادم دل کشتی از در نصیب بها
نام خاک مجنی مسروره بالا مشتاق لش • ملک مقیم کز کف از ان تقطیع بر همن • جعل چشمه بها که در زمین که پای کش انگشت و شرف ریزش کو دو این هم معنی
انف زمان است و لیس در سنگ راکش • بیار از اینکه از فقیران نرود اکثر عقد بدست کسی که چنین مکتبه غیب است • در هر کنج و کنانش مزد برای شهادت کرد که
لا بر ان دستور بر واجبی آتی تو هم ادب و فت هلاکنش • چو بخت شیخ باشد کر جان و خالی کردی تو کر که آن است بر بوسی اگر که هر حجت شیبانش • مر امر عمل یا بنا
در دل بهرام او • از کسی که در دل نبا شد تنیت بایائش • مراسم کمال است ایکه کف مسنار و خاقانی • زول من بر تعلیم است و من چغتای زبان را دانش
نه من کفتار او را با جوانب ساختم لیکن بجوی آورده ام گاهی که در سر پیش کر ایش • سخن را گوهر کمترم قیمتی آمد او در دلی که از خوابکان پیدا کرد سیم
تنبرد آتش • مر الانصاف مسئله است تحقیق از این معنی کسی که کسی که بعد از انصاف شد خصم بدانش • زیم جوشد مرغوب آن کرده ام کچی بر همین خداوند نبا
زنقشی است در دانش • وقت اسکین خرابه دهقان ما کنیم • بر در باز نوشته بر سر بیکانه هم • عشق که کیمیای لب ما حکیم ز غیره • کمنج وجهه بر پس یکسر
مطرب کفی بزن دست یک لحظه ای عاشقانه جان صورت خوانیم • از آب بر دیدل کر بیان گاه نمکینم • دین شیره از خیره ما و فنا کنیم • چون عمر خرج گشت
نا تنه چرا خوریم • چون نفس کشتنیست تو قصه چرا کنیم • پیش خم ای غم زده ما بت شکسته باد • این پشت کر بر درو دمان دو تا کنیم • ابیات اهل جهان
دماغ ما کجا بر دب • کر اهل غیر و ما چه جا کنیم • گویی و دعای عاشقی نشان نزنند • بر انگشتی که بدو آن دهندان نزنند • کشتی که کشتی دیگر به نزدم
جواب ما و کرا راحت عاشقان نزند • عشقت خبر ز عالم بیهوشی آورد • اهل صلاح را بقدح خوش آورد • من نا توان زبادی کشتم الهی رب
آن در دهم سه که فراموشی آورد • هر جا که کمی روی نکو با من آتش است • بیار ربت بیا که سیم خوبی که دارم • هر شب من چه خواب نبینم ندارد که بیاد
صبوری که کلام کسی را ره شهید عشق بیاموز • و سحر که غمش • در آفتاب قیامت سپر زر باشد • تو فتنه زمانه نه شدی و شور و فتنه کار با مدد وی مشرقیا

ازین فدوی اربیند و ترا او نیست ز چه دانی که چه پکیند و گر دلی که شبهای تا به بیکذری • هر که او رفیق ره زر شاهی نوازنده آید بدل کسی ره وصال
از آتش عشق هر که از دم هست • بادی سروقد دانی ز دم رفت • اگر وصف شنو در گه • آتش به لب ز نم که او سوخت • بر چشم زمو انشان
برونه • این کج کلهان مو پریشان برونند • گویند تو دل چرا بخوبان دادی • حواله که من ندادم ایشان بردند • زلفی که بهر اردل بکارش بنید
گر مشک بکارش بنید • گفتم که چرا پرسش نه برند که او بسیار زندان بکارش بنید • از بوی چو برگ ارغوان درگزید • آنقدر شوخ و بستان است
گر بید • ابروش بگو دم دم دارد • یک و حسنش که دم ندارد آن • دلی که گزید ای دل چو فراق سکوت کشتن نیکو بود • تا کس جانان آورده
بنال چنانکه شنو آوازت • میوه چنانکه بر نیاید وده است خواجه حسن نجم الدین لقب داشته • شنیدم بر نعمی در بیح غفور شاهی امده و کسی
طبع و جودت ذهن و استقامت عقل و تهذیب اخلاق و لزوم قناعت و تجرد و تفرد و خوش بودن و خوش گذرانیدن • انشد خواجه حسن
چون نکته عاشق از فصاحت چون چهره و دست از ملاحت جان را موش سرور شادی دل را بلبل انشاط داده است • خواجه حسن مرید
شیخ نظام اولیا بوده و شیخ را بهر کار و ذوق سماع هست • شد اقوالان کمتر شعر خواجه حسن بخوانند و خواجه حسن بسیار معتقد طرز شیخ سعدی بوده
تلاش آن کرد بش میکرد چنانچه خود بر ان آن بیت بنماید • بیت • حسن گلی ز گلستان سعدی آورده است • که اهل معنی گلچین ازان گلستانند
و اهل هند اورا سعدی هندوستان میگویند پادشاهان و کلاه داران او را توجه خاص بوده و خواجه حسن در آخر عمر جلب الغرض و پادشاه وقت سلطان
محمد تغلق بود که رفت در آنجا فوت نمود و بوش امروز زنده اول است این ابیات از انجمله است • بیت • اگر ز جام لب بر قدح بخشی
ای تو بی گناه آلوده هزار آتش سوزان فرو شد اندر دل • افروز فرو شده که نه پیدا ده دود • عجب معامله شیم آمدست امروز که زبان کام مند
خشنود • غلام نرگس مستانه تو ام امروز خاص که زیر پرکاری که نبود • حسن تحقیق ز دل بیت
مرا بجز تو در آفاق یار نیست • مشفق تر از غم تو اگر ملک زینت • گفتی برو بگوی دگر کس فرا گیر • او عمد مرا
عاقل تر و دل خویش نگه دارد سر دل شدگان عجب نقش میزی نیست • وصال گر خواهی قدم از کوی جانان با زکش گر به دو خفت
در بازار نیست • در عرصات جهان در دیگ شده در آفتاب عادل شود و همی ز اخواه تو هر کسی که تلکی طلب • انهم
حسن گر دو گناه تو • اگر چه جسم حسن خاص به هر دیدن است • خویش بیار دو روز که بیاید از آن روی انم • ولی بخت
بجز خویشتن از خدا امید میدارم که فردا روز حشر بر دست من که عشق امیز نیست • عشقبازان دگر عشق بازان دگرند

انچه در فراق او می‌بینم به پیری رفت • دو بی بس علم ده وده جز نیابی بهشت آید این فرق و جوم • آن شه ز لف است و در کار من آسان
زین سرهای پیچیده • ای چون سرو آئینی از نور سعادت • چون حسرت حسن تو هر روز زیادت • از دوست نالیدن دو دل پسندیده
باشد دلخنظر ارادت • چو کرد طبع را بیم صلاح دیر که اگر بخود طوف بوستان شما • ولی ز نه میوه و روزی ز ترنم باغ بخت
با فغان شما • ای فضل تو بخشنده شوی زاده اینها بفزود بیدای شیدا بنها • از لطف کن کار پریشان جمع • اگر جمع کننده پریشان
میان زر دیر سی قصه واقعه در کمین میان زر دیر سی شوی اگر جمع علم • ای کرم اگر میان زر دیر سی شیخ جمال بسیار فاضل
درویش بوده و در زمان ابو الغازی سلطان حسین میرزا بخراسان رفته آخر عمر بجا کذرانیده چون وقت او نزدیک رسید سعادت
نموده بهره و افادت شعر او بیگانه است • بیت • گسی که غرقه غم نشد بیچ نیافت ا کسیکه روی و فات
و صحبت شیخ ایمان پادشاه العصر شیخ سهیلی بسیار بوده و همواره با او مجالست مینموده و پیوسته صحبتش می‌رسیده او پیوسته احوال
بسنود و این ابیات از انجمله است • بیت • عشق را لطف است • رسالۀ سخن او دست بدست کنیم که بر بگوید • دل را اگر کرد کش
ورفت • و انم آمد • میچکان لب من در برابر است • دلا کمتر اینها بار دست • او روی جمال زلف چون دلگرد • که من ز الطف
بمن • ای که تیر بیند بیاری بیعت فرقش در دلی کمینت • و بر چشم ز نیخ فرض است • علی احمد دیگر امروز زانی جمال است
طبع شعری میگوید از انجمله است • بیت • صورت معنی اگر در جمع پر ز رشاه و پادشاه صورت و معنی است اگر باشد • اگر باشد مغرب و مشرق
ارگاه • با خبر خندان پادشاه • ای آن شهنشاهی که او لطف بیدار • ای بخت حسب جان پادشاه بر پادشاه • در لرز شیخ در زمان خواب تر چشم
و اورا رفت پیدا که بیاید بنگرد • مولانا جامی رسالۀ فضلای شهر و فضل ظهور او در علم باطنی و الهی را بیک بگوید • او کاهی شعری میگوید از انجمله
ارکان خلافت برگزیده پیای مبارکت • ای خون عاشق است که بر بال کرده • شیخ فیضی این رباعی در حق وی گفته • ای پاک بیرون و سیر
افروخته کرده و انکار بدل او زین از تو بود و پیشه بانند قلم • مصحف بر زبان داری ز نار بدل • نظری • اگر چه از وصل است تا دور نمی گوید
و شعر را نیکو بود این رباعی در حق حضرت شاهی بر آورده است • فردوس سلسبیل و کوثر نازند • دریا گهر و فلک با خبر نازند • عاشق که شبهای دراز
کو بین نباشد • اگر بازنده • من کاشش جان بخت تخت خویشم • سر زنده دل نه روی بخت خویشم • آتش زن خانمان و درخت خویشم و دریک
من دشمن بخت خویشم • اکه • در زمان بستان با نام شان بوده و قلعه در نهایت تمامی مملکی وزیر چنانچه این ابیات مسعود سلمان است

تیغ غزنی فلک عصر سیف دولت و دین اعنی اکبر خان خسرو صاحبقران که [illegible] حضرت اسلام افروز عدل الملک [illegible] پیشکش [illegible]
چون زمانه با قوت و چون بحر طوفان موج و چو ابر صاعقه بار [illegible] حصار [illegible] زمین [illegible] نزول [illegible] مقام [illegible] حصار
بلند شد [illegible] کوه [illegible] صاحب طبقات اکبری آورده که اگر مانند [illegible] مصنفات [illegible] سلاطین [illegible]
[illegible] معمور گردانیده و شیرخان و سلیم خان نیز بعد از آن [illegible] تقدیم رسانیده [illegible] حضرت
شاهنشاهی رونق و رواج تمام یافت چندان عمارات [illegible] باغات [illegible] عمارات [illegible] صفات [illegible]
آن است که آب جون از میان شهر [illegible] طرف آن [illegible] باغات و عمارات ساخته شده که هر یک چون روضهٔ رضوان [illegible]
[illegible] فردوس جان افزاست . نه خوبی آن [illegible] قیاس است . نه خوشی این [illegible] وصف شمار است . و دیگر قلعه ایست که [illegible] هیچ [illegible]
[illegible] و این عمارت رفیع [illegible] چهار سال [illegible] صورت اتمام پذیرفت
[illegible] بنای قلعه [illegible] سنگ تراشیده [illegible] آهن [illegible] کرده [illegible]
استحکام [illegible] لطافت و صفا [illegible] چشم [illegible] تحریر [illegible]
چند نفر است که [illegible] شیخ ابوالفضل خلف الصدق شیخ مبارک است که در سلک [illegible] شیخ مبارک [illegible]
اما چون قطع تعلق [illegible] شیخ ابوالفضل [illegible]
[illegible] جلال الخلاق [illegible] اوصاف است . [illegible]
[illegible] حضرت شاهنشاهی [illegible]
[illegible] فضلا و تحقیق [illegible] حکایات [illegible]
[illegible] تاریخ اکبر [illegible]
[illegible] طبع [illegible] رباعی [illegible]
[illegible] شیخ ابوالفضل فیضی [illegible]
[illegible] شیخ مبارک است [illegible] علوم و لطف [illegible] عدیم المثل است [illegible] طبع [illegible]

کمال

کمال [illegible] لطف طبع [illegible] اسرار [illegible] در خدمت حضرت شاهنشاهی [illegible]
بخطاب ملک الشعرا [illegible] موارد الکلام [illegible] اخلاق [illegible] حروف منقوط [illegible] کلام [illegible]
سواطع الالهام [illegible] تاریخ آن [illegible] دیوان شعرش [illegible] است [illegible]
حضرت شاهنشاهی [illegible] مکارم الاخلاق [illegible]
[illegible] چند [illegible]
[illegible] عاشقی [illegible] دیوان [illegible]
[illegible] فیضی [illegible]
[illegible] عاشق [illegible]
[illegible] فیضی [illegible]
[illegible] عشق [illegible] خون [illegible]
[illegible] حشمتی [illegible] جهان [illegible]
[illegible]
[illegible] سلطان [illegible]
[illegible] سرابی [illegible]
[illegible]
[illegible] لکهنو [illegible]
[illegible] رشیدی صاحب طبع سلیم [illegible]
[illegible] رشیدی [illegible]

لکهنو

برادری بوده خوکرده محنت و دل داده محبت • درد مندی نامرادی بیدلی است عشق از خویشتن لاابالی • ناگاه در رهگذری چند دزدی بوده
هر حرفی که رو چون ماه دو هفته • نگارشش برنگاری ناز • هاله‌ای زلف سپرده ناخنش ستم خاری نگار از رخسارش بشنید اورا
چون چشم بر جمال آن نازنین افتاد و در اول نظر دل از دست بداد و ضبط نفس خود نتوانست کرد • پدر چون بشنید خواهد بخشید عشق فرون
احوالش بدین نسق ملاحظه نمود دل از آتش اشتیاق در کار سوخت و تن بملامت در داد و هر چند که چون شیرین سایه ملکوتی بر فرهاد خودی
انداخت و چند وقت چون لیلی محمل جابجا برد و خلوت مجنون خویش نمیکشود • هردو عشق یکدیگر می آمیختند هر دو با دل و غمش می‌ساختند
آخر این سر نهان در دهن عالم افتاد و قریب سال روز کردید • خوش است آنکه در او اینکه گفتند که عشق و مشک را نتوان نهفتن • والقصه اینکه
این خبر بوالد معشوق رسید که شخص آن نازنین را دیوانه جدائی جای داده و روز روشن بر دیده عاشق تاریک گردیده عاشق چون یوسف در کنش
در چاه فراق مبتلا گردید و یعقوب سالک بیت الاحزان مهجوری گردید و ناب خون از دیده روان کرد • چنان شد دلش پر غم و درد مند •
که کشتی کسی آتش دل کباب است و اره دیدگان سیل خون را روان • چشمش پرآب خسته آمد برون • چون مفارقت اسنادی رفت و شکیبائی بر باب
سوره یاس در مصحف لقا خواند و رو بر خیال او نمود • بیت • که خون کند فراق دلی را عجب مدار • هجر جمال دوست دل سنگ خون کند
مرغ تسلیم

منیت صبا گشتند از یار و آب صبر برای چاره چون کند • چون خبر معشوق رسید که مسیح حیات آن چاره شام هجران آنجا رسید در خود اسباب را زوال
بیرون انداخت در گلشن بام نزد کاران و رسم صحبت دیگر آن متنور آن افتاده شد • بیت • که آمد در طریق عشق صادق گذاشتم بر سرش معشوق سر را
چون آن بیچاره را از عشق خود کشته و از دوش خویش مرده یافت سرش را از خاک برداشت و بر سینه خود گذاشت و در بر کشید جان بحق تسلیم کرد • بیت •
چو جان با جان و تن با تن بپیوست تن از دوری و جان از دوری برست • چنین جیب کند عشق مردان • بجان جانان چنین پایبردن
نه هر کو زن بود نامرد باشد • نه آن کز مرد است مرد باشد • الحق نه درد این خاکدان را چهارم آن دو یار جانان را • شاید این حکایتی را در گوش
کن تا تمام گفته ادیم • آورده اند که در شهر شخصی از قضاة سر آمده وقت در کمال استعداد و صفو باستعداد کمال شعر گفت و افشا را برخیالی رسید
چه کرد گلزار حسنش خورشید جمالش صد درخت چون خال عذارش بر آتش نشسته و از کفر زلفش صد مسلمان دل در زنار بسته • از نیش بر زیرهای
مالک سیمرغ تا در دوش نیری طراوت گلشن کلزار جوانی تروتازه و چراغ شبستان گانی • قاضی زاده در اول نظر دل از دست بداد و دست از جان
شسته و خود را غلام و سگ آن کوی گفت گذاشت الغرض الامر پیش او معاقد اوقات تا اخبار و اوقات برگزید • بیت • شنیدش جمع آمده صلاح در آن دید که کبار از آن

جهان را بوی خوش

جهان را بوی خوش بنمایند شاید از روی آن که از بیکسیش بر انجامی چه دلجوئی • اگر روزی بارسیح احباب تزد منوجهرش رفتند و قصه باز نمودند چون آن
شخص از البقین حاصل شد که دامان محبت آن بیچاره را اغراض شهوانی پاک است و از سر حمیت رخصت فرمود • طلب کردن دیدن نازنین جیش که نام کلهم
بر سر ره خویش • و آن نازنین چون سرو خرامان و جلوه کنان آمد نزدیک آن افتاده نشست • آشفته خاطری دیده دل از حیات کنده چون مرغ نیم بسمل
نهر رو رسته و با وجود کافری از شرف بدر • آنحال متاثر گشته پیش او نشست و از احوال او پرسید چون عاشق آواز معشوق بشنید بمقتضی این سخن
بیت • شمع من هنگام رفتن خانه روشن میکند • چشم بیمار رقمی چند ورشاند و جمال یار که در دو جهان استغراق شاید فرو رفت و اگرنه از شرم شاید من
چون چراغی گذاز و چنانچه بس آتش در گرو عشق صادق و صدق عشق مردی را بیت کرده معشوق بدان افتاده شده و سری کرده هوش حیله در شد و کنار
برکشید و کنار گذاشت و روی بر روی نهاده و جان بحق تسلیم نمود • ای مرغ بحر عشق نیز پروانه بیاموز که آن سوخته را جان شد و آواز نیامد • ادوه • برکنار
واقع است شهری با نام است و از مردم آنجا که نظر آمده ولی شیخ نصیر الدین است که خلیفه دوم شیخ نظام اولیا بوده و از احوالش بسیار مکاشفات
او است که نفس آدمی برتر از درختی است که بعد بهوای شیطانی در ذات باکی شیخ میکرد و حکمی شود که آدمی نیز بعبادت سر بر آورد و از سرش بخشید
شیخ او است • شود بل قطع میکرد و در گری ابر سید علاء الدین است که همیشه کاشف اسرار و سالک طریق ابرار بوده و گاهی مرید گفته
از آنجا است • بیت • از آن کل خورده چون رنگ بود و در گرم بوی جهت کشکولی برداره • کابلی • سرکار است و شهرش بر کنار آب چنین واقع شده و بسیار بات
انتقام با نام است و از مرد مش بیکمر بان بشهد شعر آورده • شیخ اوحد است که بعبادت و ریاضت علم بکار میبرده و این بیت از نتایج طبع است •
بیت • آدمی جمله‌ایم ز خاک است • شرف آدمی با دراک است • محمد یوسف هروی در رساله که در غرایب و عجایب هندوستان نوشته آورده که در
ولایت کابلی بسرزمینی رسیدیم جماعتی را دیدیم بالشکری برهنه در هوای شدید که هم طریق کفر و ضلالت می‌پیمودند و هم بجاده اسلام و قوم
بودند گاهی در پیش بت سجده میکردند و گاهی بر محراب مسجد و از وقت فرو میآمدند و هم به تسبیح زبان و هم زنار در میان و اکثر ایشان را با هم سر و مزاج پیدا
با تراعی روی میداد و هر کدام در خانه رفته آتش در خانه میزدند و بچه و فرزندان خود را القتل آورده و جلای وطن اختیار میکردند چنانچه گو
با دیار دور با خود میکردند و هیچ نمانده که بهندوستان ملکی است در غایت طول و عرض متوطنانش اکثر ثبت پرستند و در میان ایشان اختلاف
بسیار است و جواهرات غریب الاشکال عجیب الشکل در وی است و حیوانات پیشمار از معادن و نباتات نادره و القصه ولایت بی نهایت وسیعی
خوبی که در این دیار است در هیچ ملکی نیست از عهد اسلام ایشان است که شادی را ده جنو افزوده الغرض جز آن را بهندوستان دیگر آن را

کابلی

بیاد جهان داده اند کی از خوبهای بهند بستان آن است که سرما و گرما اعتدال دارد و هرا نبت چه در منزل خوراک و علیق چارپا و محل آسایش

موجود است و بسیار آمد و رفت هیچ رفت از یکدیگر گسسته نمی گردد خصوص در زمستان از غایت اعتدال هوا تر و تازه است بیت انجا شاه فصل

بهند بستان که شود خانه ز چمن بوستان بهنی از برف بدر است شود و ز برق شکوفه شکفته شود و دلشود بنبر که زمین فراخ و هم ز پوشش برگ

شاخ و دیگر مرغ که بس خواب است بهشتی و تجلی بنبات شده بستنهای لذت قند انجه هوا پرستان ادا در هندوستان در هیچ دیار نیست

سوای بهند انچه قابل ایراد باشد ابر و شکر و انار و لیکن کسی نه انگور است و جز انار و نیز از معروف بهند است و انبه که

و بهوسری و کل کوزه و چل بیست است و چند سال دو هر سال بهره برای مرتبه نمانده از نباتات فی بهرک قبول است که دام یکی

تحفه خوبی آن در چین نقصور گرد و بیت و در هر کی چو کل بوستان خوبترین میوه بهندوستان خوردن آن بوی دهن کم کند هستی و زان

کند یز چو کوشش فروس تر تر خیزد صورت معنی بصفت برد و تیز او اکنون قطع ام و قول نبی و نه علیه السلام در وقتش گرید عجب خوانند کی

نقل محبوب السلام و انچه از امور غریبه و امور عجیبه که در بهند دیده و شنیده شده از هیچ جانی دیده و سیاحی سماع نیفتاده اگر چه در کتب اشتعال در ایه عطا

حالت فراید و بخن در از کشد لاجرم بر چند کوا کب تمام دارد و خصار القا بیت کیدا هر این سخن تازه کو شد اما چون نسبت لغایت سخنان شنیده

و یکی از آنجمله این است که چون بهند دوزن از شوهر وفات یابد در محبت وی زنده گانی این فرمان راحیت را نه در آن روز مجلس عظیم و فرح می چون بوده

فرنبلباسهای فاخر پوشیده و سر روی بالعطرهای که اکنون معطر ساخته با کلمه ریب ببست جمایل کرده چون غزالان غزلان خرامان

از میان که ناهیت بس گران بر خیزد بیت شام وصال گار شب پروانه از سوز فراق بر خست نور دانه بجهت روز فراق شمع گرفتی قرب ز

بر کتب دست نقل میکرد که در صدود ولایت بنگاله زنی را آتش بنوا افتد شعله و زخرمن انداخته بود به یکبو بر مشکه کرم کرده و ملا ولای زن حقی

صف زده ایستاده بودند انشو خمه ابریشم آتش در کرد دیده و شمع و از درحال آرام و قرار تا آتش پیوسته که بر بود حتی که شعر بعد بنات دو دانه

باشند و بود فقی آمد و مجلی که پس آتش نسبت کرکی بهر رسیده و جودی معدوم کرد بدان آن زمان که در آتش ایستاده بود و زنی

نام برده چیسم دان زن را حال متغیر کشته بدان نجا بجانب دروان کرده چون بنیز یک برسید پیالا که در دست آن محروقه بود و میداد

نمود و آن زن هیچ پاو بسیار کرد بر ساحت لاله زاری که در میان آتش به آمد و آن پیاله را مانند کل بوی از دست دیگر شادان و خندان

بر کرده گوینده در آن وقت کسی که آن محروقه مسلط انگیز بیان نقصور و حالت دست میداد که اگر در ز مره پسان بان ملکه در مردم دو فهمیر پرنیان

انجا که شمال

انجا که شمال رود و یا بسیار سفید از آن صورت نقل است که مرا خفتی در میان آن گلستان آتش و گل بیان رنگ برآورد ان جمله خبری و شوری بود

در میان آن بهند بشمار و از که چون آن زن در میان آتش در حق آمد حالت او بآتش روی سید و از خوف سخنان میگوید و خبر باشید که

بظهور رسید محمد یوسف هروی که از مستعدان زمان هر بیت در عجایب غرایب بهند رساله نوشته از انجمله آورده که روزی از یکی

حرکی بید اشده میخواهد که خود را در نظر اهل محل بسوزاند در ایوان یکیست سر زد بسود و سر در پیش آورد و چهارم محل الصباح که چراغ آفتاب شبستان مشرق

بر آورد در قطع خاکستر سکن کرد و خلق عظیمی از ارباب اسلام و اصنام جمع گشت و هر کی زنو بد از هستی پی انکار بخته در بی بوفا و بی نه گوشت

در سبد کلاه ترک بر سر و بر بر رابطه و مراسم التعظیم و لوازم تسلیم بجا آورده و غنچه و ار لب از تکلم بسته و نرگس صفت چشم در شب با داشته بایستاده و بر

وی را به قبضه کاهد و کوسفند بر سر احضار کرد و بخشیده شد سر درکش شد بعد از آن آنچه بایست آتش افروخته و ایمن بادکرد و بر کرفتند تا آتش افروخت

دست بهم داده کرفته دور و قتی که شمع و از آتش تا کلو هر آن جمله رسید بجانب اهله توجه نمود و چه زدند بر بان راند و بیاد نند انکه فرود آورد

بر جان روی آتش نهاد و چشم پوشید و دم در کشید عاشق ترکم خوشی که زبر سر نهاد سوخت چندان که آخر بخاکستر نهاد بعد از ساعتی که

تحقیق افزای بیکر وی شد و ذرکه خاکستری چیزی در میان نماند بیت ز نسبت عشق بجان بود و جانی سوز شمع صفت جمله تمام شود دگر

در بند جا باشند که در چنین نفس میکوشند و هرا نجبت که دست داده انجا اندیشند که و هر چند بنده که یار نفس بر حق آمد و در این شیوه کمال

تحصیل سبد انسته از انجمله در بنارس جوکی بود و در این صفت موصوف چنانچه خاصان زمان کرده زیاده از دو روز زیر خاکش دفن کردند

صفت قرب ده اند و روز به نفس داشته اصلا بد و آسیبی و ضرری نرسید و ایضا در ولایت پنجاب شوریده بود از فقیه عالم آزاده و سودای

نه جانش تعلق و نه جاه لیاس تعلقی از هر ثمره سوز فی نه دو دیده و چشم از هر دو بیک مر بر بود و شد و همراه کوشه زمین را کشاده بود و پهلوی

که محزن گوهر است در آن شکاف نهاده و دست از خوردن کشیده و چشم از خفتن پوشیده محمد یوسف مذکور نوشته که من آن شخص را دیدم

که در نزدیک او بوده شنیدم که بیست و دو سال است که در این شق افتاده و در این مدت نه پا کشیده و نه دست افکنده و از غذا ابری طعام قناعت کرده

و الله التوفیق در بلاد بهند و ستان که جمهور اهل هند انواع اعمال و اقوال اشان در میکو بنده کرده در ش روزگار و قهوه سر چهار روز و اول کرده

او مبقده لک و بیست و هشت هزار سال متعارف است و دو که چنک گویند و درین دوره اوضاع جهانیان فرد افراد برصلاح است و صحیح و شریف

غنی و مسکین صغیر و کبیر راستی و درستی را شعار خود ساخته در ضیافت الهی سلوک نمایند و هر طبیعی مرحم بند و در یک لک سال است و دو دو

کرتسی جک نیابت بقای آن دوازده لک و نود و شش هزار سال و عرفت و در این دور سه حصه از چهار حصه روش جهانیان راستی و گفتاری و درست کرداری

و عمر طبیعی این مردم ده هزار سال است و دوم چهارم کلجک شهرت دارد و مدت آن چهار لک و سی و دو هزار سال است و مردم در حال تعلق

و در این دور سه حصه از چهار حصه اطوار جهانیان بنا بر راستی و راستی و عمر طبیعی این مردم صد سال است و این که در جرم دارد ذکر هر یک

حضرت ... جهانیان و پدید آمدند عالمیان بتجرد و ساده دلی و زندگی شاد ... از عصر رفتار ... و جلا ... و در ساحت

گاه شادمانی و وجود می آورد و مادر ... از ... عالم ... و این بزرگ بر چهار گونه اعتقاد ایشان است که بر جاست

از آن که سیده ... است و هر روز شش هزار و چهار هزار ... و در ... نقش هزار دو ... است و در مرتبه ایشان عدد ...

آمده از علم ... اطلاع آن ... که انچه از ثقات شرح احوال ... رسیده و بر جای حال ... هزار و دیم است و از عوام ...

پنجاه و نیم روز گذشته است و در میان شب ... چهار قسمت کرده اند و هر کدام را ... گفته اند و هر ... هشت قسمت کرده اند

و هر کدام را یک ... از آن کرده اند که یک روز ... چهار صد ... باشد و مقدار ... آن ... فاتحه با بسم الله بخوانند ...

روز را چهار و شب را چهار قسمت کرده اند ... شبانه روز هشت قسمت کرده اند و هر کدام را یک گهری می خوانند و هر گهری را ...

گرده ... یک شبانه روز ... هزار و ... بود ... مقدار ... عسیر ... گردن ... کرده اند که شبانه روزی

شصت ... و ... اهل هند ... اعتبار کرده اند و چهار ... یک ... و ... باشد و ... مثقال ...

باشد دوازده ... یک ... که ... باشد ... یک ... اعتبار کرده اند و چهل ... و دوازده ... یک ... دو ...

... گویند و دیگر ... گویند ... اگر ... دو ... کهرب ...

کهرب ... گویند ... و چون ... کتاب ... سلاطین ... مشهور ...

صواب ... ملک هند و هندوستان ... سلاطین ... مذکور گشته ... زبان ...

افعال و ... احوال ایشان ... طلب ... کرده ... و ... بادشاهان اسلام ... هندوستان ...

نموده ناصرالدین سبکتگین ... چون ... چهل ... اطراف ...

هندوستان ... استقبال ... جیپال ... ناصرالدین ...

و چون بجای خود رسید نقض عهد کرده ... ناصرالدین بعزم انتقام ... لمغانات ...

... سعادت ... ابن منصور ... بخراسان ... غزنی ...

... سلطان محمود سبکتگین بعد از ... برادر خود امیر اسمعیل غالب آمده پادشاه شد ... خراسان ...

و لایات ... هندوستان کرده ... جیپال ... جنگ ... غالب آمده ...

... جیپال ... هشتاد هزار دینار ...

گروه خلق کثیر را بقتل آورده ... غنیمت گرفت ... حاکم ... سلطان ...

شرعی ... کرده ... هزار ... هندوستان ...

داود ... ملتان ... چهار صد ... ولایت ...

چهار صد ... چون ... سال ... هزار ...

بشکست ... آنجا ... غنیمت ... بسیار ...

و ... هندوستان ... عظیم ... سلطان ...

... سلطان ... هزار ... مثقال ... چهار صد ...

وزن داشت ... هندوستان ... سلطان ...

عجب ... سلطان ...

... هزار ... هندوستان ...

چون ... جیپال ... سلطان ... لشکر ...

... لشکر ... سلطان ...

... سلطان ...

... خضوع و خشوع ...

بجهت بعضی از مخصوصان راه هرات پیش گرفت و عالم را عالم غنیمت بار گذاشت و بحسب اتفاق در شب پانصد و هشتاد پیل از پیلان لشکر تند با فرمان
بر تنبیه غنایم نمود و مراجعت کرده در چهارصد و بیست و نه قصبه لاب ننداکه چون قلعه گوالیار رسید قلعه سی و پنج زنجیر پیل امان خواست و چون
قلعه کالنجر محاصره شد تند اسپید فیل پیشکش نمود و زبیه جهت وی از آن شعر بزبان هندی در مدح سلطان بیرون فرستاد و شعرای که در آن مجلس
وی بود مضامین را تحسین نمود و سلطان منشور حکومت پانزده قلعه دیگر را نوشته بخلف ایران و قران عوض صله بوی فرستاد و ستد بانزده جواهر
بسیار بیرون فرستاد و سلطان بغزنین بعد از چند وقت بمقتضای عادت بپنجاه هزار سوار و هزار اسپید فیل بقصبه تهنیسر بتخانه متوجه گردید
حکایت سومنات فتح گشته لوازم تاراج و غارت بعمل آمد و بتخانه را از بیخ برکندند و سومنات را که بت بزرگ بود بغزنین برده در مسجد جامع انداخت
قضیه عراق و شهر ری و اصفهان را گرفته به پسر خود امیر مسعود داد و در غزنین مرض دق بهم رسانید و در چهارصد و بیست و یک درگذشت مدت
سلطنتش سی و پنج سال بود و دوازده مرتبه سفر هند نموده و چون سلطان محمد بن محمود در ایام سلطنت خود به هندوستان نیامد لاجرم ذکر وی …
شروع در مسعود بن محمود نماید و پس از تسخیر ممالک عراق و خراسان و خوارزم در چهارصد و بیست و چهار قصد هندوستان نموده قلعه سرستی را که در راه …
کرده غنایم بسیار بدست آورد و در چهارصد و بیست و هفت باز لشکر بهند کشید و قلعه هانسی را گشاد و متوجه پانی پت گردید و پس از آن امیر …
مسعود را قبول علم داده در لاهور گذاشت و خود به غزنین مراجعت نمود و چون سلجوقیان بر بعضی از شهرهای خراسان مستولی گردیدند در چهارصد
سی و یک آمده بود که به هندوستان آمده لشکری فراهم آورده در دفع ایشان کوشد چون به رباط ماریکله رسید جمعی از امرا با جماعه غلامان متفق شده
در چهارصد و سی و دو بقتلش رسانیدند و برادرش سلطان محمد را که از دو قات قلعه بر آورده دوباره بسلطنت برداشتند و مودود بن مسعود
مسعود و فرخ زاد بن مسعود را فرصت آمدن به هند نشد تا زمان ایشان در لاهور و دیگر امکنات حکومت می نمودند تا نوبت سلطنت به ابراهیم بن
مسعود بن محمود رسید و او پادشاه عادل و عابد بود و چون در ایام سلجوقیان صلح اتفاق افتاد به هندوستان آمده چهار بار از قلاع و قلاع را
مفتوح ساخت از آنجمله شهری بود در غایت آبادانی و از اسباب چین که زمن ایران جمعی اند و در خراسان اخراج نموده به هندوستان فرستاده بود
تا در آن مکان ساکن باشند و ملکه آن شهر را خراسانیان می خواندند و در آن شهر از دو قوت یک … سلطان …
مفتوح ساخته به غزنین معاودت فرمود و در چهارصد و هشتاد و یک فوت نمود و مدت حکومتش چهل و دو سال بود و بعد از وی پسرش مسعود بن ابراهیم …
شانزده سال حکومت کرد و چون او فوت گشت ارسلان شاه … حکومت … جمیع برادران را …

کرد گریخته نزد سلطان سنجر رفت و سلطان به بدرقه او بغزنین آمده و بعد از جنگ ارسلان گریخته بهندوستان رفت و او بولایت بهرامشاه مقرر گشت و ارسلان
لشکری از هندوستان جمع آورده و بهرامشاه را از غزنین بیرون کرد و بهرامشاه باز بمدد سلطان سنجر برادر مظفر گشته بقتلش رسید و مدت سلطنتش …
بوده و بهرامشاه پادشاه صاحب شوکت نیکو طبیعت بوده و بمصاحبت فضلا و شعرا صحبت میداشت حکیم سنائی حدیقه را بنام وی نوشته و کلیله و دمنه …
بنام وی کرده و در روزی مجلس وی سید حسن غزنوی قصیده گفته که مطلعش این بیت است ندا برآمد ز هفت آسمان که بهرامشاه است شاه جهان و چند بار
لشکر بهند کشیده ولایاتی را که استیلا او بر آن رسیده بود مسخر ساخت و پس از آن یکی از امرای خود در اقصای ممالک هندوستان گذاشته به غزنین مراجعت
نموده … عرصه بپادشاه … در حرکت آمده در میان طرفین حرب بسبب اتفاق افتاد و شکست …
گرفتار ساخته بقتل رسانید و به هندوستان برنده و دیگر … تاریخ پانصد و چهل و هفت از عالم نقل کرد و مدت حکومت وی …
بود و خسروشاه بن بهرامشاه بعد از پدر به سلطنت رسید و چون شنید که علاء الدین حسین غوری متوجه غزنین است گریخته به هندوستان رفت
حکومت می نمود تا پانصد و پنجاه و پنج درگذشت مدت حکومت او هشت سال بود و خسرو ملک بن خسروشاه بعد از انتقال پدر در لاهور فرمان …
و از بسکه بعیش و طرب مشغول بود خللهای کلی در مملکتش راه یافت … و چون سلطان
معز الدین محمد سام غزنین را تختگاه ساخت لشکر به هند کشیده خسرو ملک را در پانصد و هشتاد و سه بدست آورد و مدت حکومتش بیست و هشت سال
و دولت غزنویان سپری شده دولت از آن خاندان انتقال نمود و از ابتدای دولت سبکتگین که عبارت از سیصد و شصت و هفت است تا
هشتاد و سه … سال سلطنت در آن دودمان ماند و … پانصد و هشتاد و چهار که سلطان معز الدین غوری
متوجه هندوستان گردید تا زمان تحریر که عبارت از سنه احدی و الف هجری است … سال … هندوستان را … تسلط …
چنانچه از سیاق آینده مستفاد می گردد و سلطان معز الدین محمد سام که بشهاب الدین نیز اشتهار داشت به نیابت برادر خود در پانصد و
چهار لشکر را جمع نموده ولایات ملتان را از دست قرامطه بیرون آورده و بعد از آن … مفتوح ساخت و خواست که …
کرده که رای بهم دیو حاکم آن ولایت در مقابل آمده روی را انهزام داده سلطان بخت ناکام خود را بغزنین رسانید پس از آن یک سال …
خسرو ملک بن خسروشاه را محاصره کرد و خسرو ملک پسر خود را با یک زنجیر فیل پیشکش فرستاد و سلطان معز الدین مراجعت نموده سالی …
و … که عبارت … پانصد و هشتاد …

نزد برادر خود بغزنین رفته او را فرستاد و غیاث الدین او را در یکی از قلاع غرجستان محبوس کرده در کرت دوم در پانصد و هشتاد و هشت با رای پتهورا

اجمیر بوده در کنار آب سرستی مصاف عظیم کرده شکست یافت و سلطان خود با برادر پتهورا که والی دهلی بود کنده رای نام داشت معارضه نموده نیزه بر دهن

وی زده او نیز تیر بر بازوی سلطان رسانید چنانچه نزدیک بود که از اسب بیفتد و در پیش شاه پیاده از خلق خود در عقب اسب سلطان گرفته از جنگ گاه بیرون

برد و در پانصد و هشتاد و نه قصد هندوستان نموده در همان موضع که سابقا محاربه شده بود با پتهورا جنگ کرده او را با برادرش بقتل

رسانید و اجمیر که دار الملک وی بود با سرستی و هانسی و دیگر ولایات بتصرف آورده ملک قطب الدین را بنیابت خود در هندوستان گذاشته بغزنین رفت

و در سنه مذکور قطب الدین ایبک میرت را از تصرف خویشان پتهورا گرفته دهلی را بتصرف آورده دار الملک ساخت و از این تاریخ دهلی

تختگاه سلاطین گشت و در همین سال سلطان معز الدین بقصد قنوج بهندوستان آمده والی قنوج را شکست داده چند فیل و لشکر بسیاری در تصرف وی

آمد و چند بار محاربه کرده شکست یافت و سلطان بعد از فتح بغزنین آمد و ملک قطب الدین در فتح گوالیار و بداون و نهرواله لشکر برده و اکثر

برده و انتقام سلطان از رای بهیم دیو الاکنا کشید و سلطان در این بیش خبر فوت برادر خود سلطان غیاث الدین که اسم پادشاهی بر او بود شنیده

متوجه خراسان شد و ممالک برادر را بآل او قسمت کرده در آخر عمر از کهوکران نواحی لاهور عصیانی ظاهر گردیده بانتقام ایشان حرکت کرد و بر سر ایشان

آمد و بعد از مالش ایشان معاودت نموده در دمیک نام ده از نواحی غزنین بدست فدائی کهوکر شهید شد * شهادت ملک بحر و بر شهاب الدین

جهان پهلوان بناء بنیاد ملک * سیم غره رمضان بسال ششصد و دو * فتاد در ره غزنین بمنزل دمیک * ایام سلطنتش از ابتدای فتح غزنین تا آخر عمر سی و دو سال

چند ماه بود دختری داشت و خزانه بسیار زر و جواهر از وی ماند و از آنجمله پانصد من الماس بود سلطان قطب الدین ایبک غلام برگزیده سلطان معز الدین بود

و در رکاب آنحضرت انگشت خنصرش شکسته بود و او را ایبک شل گفتندی بعد از شهادت سلطان معز الدین سلطان غیاث الدین محمود ابن سلطان غیاث الدین محمد

که سلطنت یافته بود از فیروزکوه چتر و دورباش و نقاره پادشاهی فرستاده و بخطاب سلطانی ممتاز ساخت و در لاهور بر سریر سلطنت نشسته داد

بخشش و سخاوت داد چنانچه او را قطب الدین لک بخش میگفتند و او در هند کارهای بانام کرده و بسیاری از ولایات را بحیطه ضبط آورده

از اسب افتاده قالب تهی کرد و مدت حکومتش از فتح دهلی تا آخر عمر بیست سال بود و ایام سلطنتش چهار سال و چون عمر او وفا نکرد از جهانبانی

چاره نبود ارکان دولت پسرش آرام شاه را بر تخت نشاندند و چون از عهده مملکت داری بیرون نتوانست آمد ملک التمش را که دامادش بود

و پسر خوانده سلطان قطب الدین بود از بداون بدهلی آورده سلطنت را بوی دادند سلطان شمس الدین التمش پادشاه شجاع با تدبیر بوده در اول

وی تاج الدین

وی تاج الدین یلدوز که پادشاه غزنین بود محبوس ساخته بلاهور رسید بعد از محاربه بدست افتاده بقتل رسید و همچنین او را با ملک ناصر الدین قباچه

داماد سلطان قطب الدین بود و سند و ملتان داشت [illegible] بر اتفاق افتاده در کرت فتح التمش بود و غرق [illegible]

ولایتش بحیطه ضبط کشید و پس از آن لکهنوتی و بهار را از تصرف غیاث الدین خلجی بیرون آورده در ششصد و سی و یک [illegible]

که [illegible] سال [illegible] بتصرف آورد [illegible] مسجد جامع [illegible]

که [illegible] در ششصد و سی و سه در عالم فانی خرامید مدت سلطنتش بیست و شش سال بود و چون سلطان شمس الدین از جهان رحلت

پسرش رکن الدین فیروز بر تخت نشست [illegible] بشرب مشغول بود [illegible]

سلطان رضیه که دختر بزرگ سلطان شمس الدین التمش بود [illegible] رکن الدین فیروزشاه رسید [illegible]

نومی را باستقبال فرستاده [illegible] محبوس ساخت [illegible] مدت سلطنتش شش ماه و چند روز بود و سلطان رضیه [illegible]

وی را [illegible] چون سلطنت مستقل گشت قبای مردانه پوشیده و کلاه بر سر نهاده [illegible]

در مقام مخالفت شدند و سلطان رضیه [illegible] ترکان [illegible] معز الدین بهرام شاه

ابن سلطان شمس الدین التمش را بپادشاهی برداشته [illegible] محبوس [illegible]

بجانب دهلی حرکت [illegible] معز الدین بهرام شاه ملک [illegible] لشکر فراهم آورده [illegible]

نزدیک [illegible] بقتل رسید مدت سلطنتش سه سال و شش ماه بود سلطان معز الدین بهرام شاه در ششصد و سی و هفت بر تخت سلطنت جلوس نمود بعد از یکسال

افواج چنگیز خان بهند آمده لاهور را گرفته غارت نمودند سلطان معز الدین نظام الملک [illegible]

برگردانید بقصد سلطان بدهلی آمد [illegible] بقتل رسانید مدت سلطنتش دو سال و چند ماه بود و پس از وی سلطان

علاء الدین مسعود شاه ابن رکن الدین فیروز شاه ابن سلطان شمس الدین را که در قصر سفید محبوس بود برآورده بر تخت سلطنت اجلاس نمودند [illegible]

داد و عدل [illegible]

امرا و ارکان دولت ناصر الدین ابن شمس الدین را [illegible] طلب داشتند علاء الدین مسعود شاه [illegible]

کرده در گذشت مدت سلطنتش چهار سال و یک ماه و یک روز بود ناصر الدین محمود شاه [illegible]

رضیه بیگم

کابلی

فرمودی طبقات ناصری بسم او تالیف شده و او چون بر تخت دهلی جلوس نمود منصب وزارت را بالغ خان غیاث الدین که بنده و داماد پدر او بود مفوض
گردانید و بخطاب الغ خانی سرافراز ساخت گویند در وقت تفویض مهمات الغ خان را گفت که من ترا نایب خود کردانیدم و خود را [illegible] سپرده ام
بدست تو دادم کاری مکن که در حضرت باری تعالی از جواب آن در مانی و مرا خود در آخرت شرمسار و خجل گردانی گویند سلطان ناصرالدین سالی دو مصحف کتابت
کردی و بهای آن را در وجه قوت خود مصروف داشتی و همچنین او را یکی کنیزک بود که خدمت مطبخ می نمود روزی از سلطان التماس نمود که
از جهت [illegible] انگشتان من افگار می گردد اگر کنیزی بخری صواب باشد سلطان در جواب گفته که بیت المال حق بندهای خداست مرا از [illegible] که
از آنجا کنیزی بخرم صبر کن که خدای تعالی ترا در آخرت جزای خیر خواهد داد بیت جهان خواب است [illegible] چشم بیدار [illegible] دل نه بندد مرد هشیار
و پس از نوزده سال و ده ماه که بر تخت سلطنت کرد در تاریخ ششصد و [illegible] از دنیا بدار آخرت انتقال نمود و چون از سلطان ناصرالدین فرزندی
وارث نمانده بود امرا و ارکان ملک اتفاق کرده الغ خان بلبن را که [illegible] بعدل و داد و صفات پسندیده موصوف بود بسلطنت برداشتند
سلطان غیاث الدین بلبن پادشاه دانای صاحب [illegible] و تجربه کار بود و کارها را از روی فهم [illegible] کردی [illegible] صاحب [illegible]
[illegible] بهاء الدین [illegible] کسی سر برآورده بعالم [illegible] کار عالم [illegible] کار مملکت [illegible] مردم [illegible]
خود در [illegible] مجلس [illegible] مجلس وعظ حاضر شدی [illegible] رعایت کردی [illegible]
آنچنان [illegible] عظمت و هیبت سلوک [illegible] نقش و [illegible]
و پردهای زر دوزی و انواع [illegible] مجلس [illegible]
[illegible] سلطان محمد که او را خطاب [illegible]
ملتان مع مضافات باقطاع او مقرر بود و دیگری ناصرالدین بغراخان که در لکهنوتی حکومت می نمود [illegible]
[illegible] شیخ سعدی [illegible] سلطان [illegible]
و هر دو نوبت دیوان [illegible] سلطان محمد [illegible] لشکر عظیم [illegible]
[illegible] لاهور [illegible] سلطان [illegible]
[illegible] بغراخان در لکهنوتی بود [illegible] معزالدین کیقباد [illegible]

سلطان [illegible] سلطنت [illegible] استیفای لذت نفسانی [illegible] بغراخان پدر سلطان
[illegible] لکهنوتی [illegible] چون شنید که پسرش دایم [illegible] مشغول است اراده نمود که [illegible]
[illegible] لشکر [illegible] ملاقات [illegible]
[illegible] پسر بر تخت نشسته [illegible] بجای آورد [illegible]
[illegible] سلطان ناصرالدین [illegible]
[illegible] سلطان ناصرالدین [illegible]
چنین [illegible] مقصود [illegible] نصایح [illegible]
و [illegible] شراب خوردن [illegible] پادشاه [illegible]
[illegible] نظام الدین [illegible]
[illegible] نظام الدین [illegible]
[illegible] معزالدین [illegible] سلطان شمس الدین [illegible]
[illegible] ملک [illegible]
ملک جلال الدین [illegible] ملک جلال الدین [illegible]
و [illegible] جلال الدین [illegible]
[illegible] ملک جلال الدین [illegible]
شمس الدین [illegible] سلطان
معزالدین کیقباد [illegible] سلطان [illegible] سلطنت [illegible]
و [illegible] سلطان جلال الدین [illegible]
[illegible]

بروی جیب بستند و نوازشها یافتند و در سال دوم از جلوس ملک چهجو برادرزاده سلطان بلبن که اقطاع کره داشت لوای مخالفت برافراخت
با بسیاری از ملوک هندی بجانب دهلی در حرکت آمده سلطان جلال الدین ارکلی خان پسر خود را مقدمه لشکر گردانیده از پیش روان ساخت
و در حدود اول چهجو شکست یافته با بسیاری گرفتار گردیده ارکلی خان ایشان را بر شتران سوار کرده با غل و طوق آهنین بخدمت پدر فرستاد چون نظر
سلطان بر ایشان افتاد فرمود تا بندها از ایشان برگرفتند و چندکسی از ایشان که نزد سلطان بلبن قدر و منزلت داشتند فرمود تا بحمام بردند
و لباسهای سلطانی در ایشان پوشانیدند آنگاه مجلس شراب آراسته ... پس از آن ملک چهجو را بملتان فرستاده او را بحرمت تمام نگاه داشتند و اسباب
طرب و عیش آنچه خواهد مهیا داشتند ... بعد از این قضیه ملک علاء الدین را که داماد و برادرزاده او بود قطاع کره داده رخصت
فرمود و علاء الدین بکاره سلطان ... ولایت بهیلسه فتح و غنایم بسیار آورد و این خدمت مستحسن افتاد و ولایت اوده نیز داخل اقطاع او گردید
و ملک علاء الدین چون سلطان را ... عرضه داشت نمود که در ولایت چندیری ... معلوم گردیده اگر رخصت باشد بجهت تسخیر آن
کرده آید سلطان اجابت کرد و علاء الدین تا دیوگیر که عبارت از دولت آباد دکن است عنان باز نکشید و رای دیو ضابطه آنجا را مطیع
ساخته ... و جواهر و اقمشه و فیل چندان غنیمت ... که عقل از حصر و ضبط آن عاجز آمد و چون خبر ... ملک احمد چپ که ... برسی
رای و استقامت ... اگر چند سلطان را نصیحت نمود که او را استقبال باید ... صورت ... تا آنکه علاء الدین
با کره ... عرضه داشت نمود که ... مال بسیار آورده ام و میخواهم ... اگر فرمان ... خواطر ... بجهت ... جان
توام شد ... و ... سلطان ... ساخته ... جلال الدین ... بخط خود نوشته ...
اعتمادی ... و ملک علاء الدین ... دیگر ... و برادر خود الماس بیگ که او نیز داماد سلطان ...
نوشت که ... سلطان ... فرزندم ... دست ... بندگی و خدمت ... نیست
بر ... الماس بیگ ... سلطان ... ملک علاء الدین
که ... سلطان جلال الدین ... نزدیک رسید ... با چندی از خواص ...
کشتی ... روان شده ... چشم ... چون ... خود ...
و چون سلطان بکره رسید ملک علاء الدین برادر خود الماس بیگ را فرستاده ... سلطان را ... الماس بیگ

رسیده معروض داشت که اگر علاء الدین سلطان را با جماعت ... احتمال دارد که ... قصد ... سلطان ...
پند ... فرمود ... چون لشکر ملک علاء الدین ... الماس بیگ ایشان را از ...
بحکم اذا جاء القضاء عمی البصر هیچ ... ملک علاء الدین ... سلطان
استقبال نمود و سلطان ... نزد ... که ... خواهم ...
این گفت و ملک علاء الدین ... سلطان ... زبان آورده
گری علاء الدین ... اختیار الدین ... سلطان ... ملک علاء الدین
فرمود تا سر آن پادشاه مظلوم ... سلطان ... سلطان
جلال الدین ... ملک علاء الدین ... سلطنت ... ملک علاء الدین ...
ارکلی خان ... سلطان جلال الدین ... مجموع ...
... و چون ملک علاء الدین ... رکن الدین ابراهیم ... پسران ملک جلال الدین ...
نداشت ... سلطان جلال الدین
سال ... سلطان علاء الدین ... انقطاع ... حرم ...
فرمود ... سر ... ملک ... الماس بیگ که الغ خان
... پسران سلطان جلال الدین ... ملتان ...
و سلطان علاء الدین ... پسران ... سلطان جلال الدین
... الغ خان ...
فرستاده ... سلطان ... خزانه ... فیل ...
نمودند ... سلطان علاء الدین ... قلعه ...
و در اثنای راه ... روزی ... الغ خان که برادرزاده سلطان

شده با چندی آمده قصد سلطان نمودند و تیری چند بر او انداختند و خواستند با تیغ آمده سرش از تن جدا سازند جمعی از پیکان که در خدمتش می بودند
کردند که کار او تمام شد و الغخان بقول ایشان اعتماد کرده بلشکرگاه شتافت و مردم را بگرفتن بیعت و نیابت بجنبانید و مبادرت نموده الغخان
بجهت مسلکی که رو داده است که بمیدان حرم رود و ملک نیاز که صاحب اعتبار و سردار حرم بود با مردم خود مستعد شده او را از درون حرم مانع آمده سلطان
علاء الدین چون بهوش آمد بجانب سراپرده خود روان گردید و مردم او را چون از دور دیدند الغخان را گذاشته متفرق شدند پس سلطان
جلوس نموده الغخان را بقتل رسانیدند و هم درین سال برادرزاده های سلطان که بداون ... خروج کرده هر دو گرفتار شدند و چون در مملکت
فتنه ها حادث شد سلطان در اصلاح کوشیده هر پرگنه و دهی که بعنوان انعام و ادرار و وظیفه در تصرف مردم بود در خالصه ضبط فرمود
و هر کس که زر و نقد داشت بهانه گرفته آنرا بخزانه فرستاده حکم فرمود که امرا و ارباب نیابت بهم خلاطه و آمیزش ننمایند و بجای یکدیگر
نروند و فرامین در منع شراب باطراف مملکت فرستاده و نیز حکم کرد که از روی ... نصف محصول را از رعایا باز یافت نمایند و چودهری و مقدم
با رعایا در گرفتن مال و جهی برابر ... نمایند ... چودهری و مقدم ... برطرف شود و هم چنین در قیمت غله ضابطه چند
نمود که مادون ... آن ... در ایام سلطنت او چیزی گران نشود و همین بجهت ... تنگه و ...
... و در قیمت ... ضابطه چند وضع کرده بود ... یک ... تنگه ... و ... تنگه
دیگر ... یک ... تنگه ... چیزی ... فروخته میشد و ... ضابطه چند قرار داده بود
هر چیزی که ... و فروخت ... بودی سلطان در حضور خود ... قرار دادی و نظر ... تجارت
و کفش ... و ... و بعد از آنکه ... آلات ... ارزان شد ... در آمد مغول ... رسیده
که هر کره ... هندوستان آمد ... رسید ... و چنانچه ... علی ... با چهل هزار سوار بجانب
کوه سوالک آمد سلطان ملک ... ایشان ... بقتل رسانید ... گرفته ... هزار ... نزد
سلطان آورد و مرتبه دوم ... نیز با اتباعش بقتل رسانید ... ایشان ... قریب سی هزار سوار در
سوالک ... شده ... سلطان ... ایشان را گرفته ... تیغ تلف کردانیدند و اولاد و اتباع ایشان را
نزد سلطان بردند و سلطان فرمود ... و بعد ازین چند ... خاطر مغولان چنان ...

کفش ... ایشان ... خاطر ... جمع ... و ملک نایب کافور هزار دیناری
که منظور نظر ... بود با امرای بسیار به دیوگیر فرستاد ... تا حاکم آنجا را ... با خزاین ... و بعد از آن بجانب ...
رفته ... آنجا ... پیل ... هزار ... سوار ... و پس از آن بجانب ...
از رایان آنجا ... پیل و ... هزار ... جواهر ... و مروارید ...
سعادت فرمود ... و ... دهلی ... و ... لازم شد ... سلطان ...
زوال ملک ... و ... دولت ... و ... ملک نایب کافور هزار دیناری ... حوالۀ کار ...
و خضرخان ... اگر ... و ... احساس ... بلاغوای ملک نایب در ... گوالیار محبوس ...
و بعد از چندگاه مرض استسقا عارض وی شده وفات یافت مدت سلطنتش بیست سال و چند ماه بود و ... وفات سلطان علاء الدین
ملک نایب امرا و اعیان مملکت حاضر ساخته ... وصیتی ... که خضرخان ... سلطان شهاب الدین بجای وی ...
هر آینه طفل ... سال ... نیابت سلطنت مشغول شده ... خضرخان را میل کشیدند ملک نایب ...
آن طفل را ... نشانیدی ... و پس از آن ... سلطان علاء الدین ...
اما چون ... ملک نایب ... بکشتند ...
و امرا ... شاهزاده مبارک خان را از زندان ... بجای ملک نایب بنیابت سلطان شهاب الدین نشانیدند و ...
... و بعد از ... سلطان قطب الدین مبارک شاه ... سلطان قطب الدین ... جلوس نمود
زندانیان را ... و ... انعام ... امرا ... فضلا ... وظیفه ...
مدت چهار سال و چهار ماه ... سلطنت ... و ... امور ... دولت ...
در اجرای احکام ... امور ... کسی ... و ... کشیده ...
خود ... و ... حاضر ... و ... بطریق ... میرسانیدند
شده ... ایشان ... حسن نام ... خسروخان خطاب داد

دار غایت مجملی که با او داشت روز بروز در ترقیش میفزود و صاحب جلیل و علم و خدم و حشم گردید و هم وزارت نیز اضافه آن گشت و خسرو خان [illegible]
مستقل شد اراده سلطنت نمود و جمعی مفسد از اراذل را همدم خود ساخته منتظر فرصت بود و شبی با چندی از سفاک چالاک بدرون قصر رفته سلطان
بحقیقت مطلع شده خواست که بحرم رود خسرو خان از عقب مویش را گرفته فرو کشید یکی از خوبان خسرو خان به شمشیر خونریز سلطان [illegible]
سرش از بام قصر زیر انداخت و پس از آن بحرم سلطان در آمده فرزندان [illegible] پسران سلطان علاء الدین را [illegible] گردن زد
و دست بتاراج دراز کرده و مهر بر خزاین نهاد و پس از آن امرای معتبر را [illegible] خطبه بنام خود خواند و سلطان ناصر الدین مخاطب گشت و چون [illegible]
خود [illegible] و حرمهای سلطان را [illegible] نمود و غازی بیگ ملک امیر دلیر [illegible] بود و غیرت [illegible] شده
خون ولی نعمت زاده های خود دگر همت بر میان بست و از اطراف و جوانب [illegible] فرستاده متوجه دهلی گردیده [illegible] آن کافر نعمت لشکر را
در ساحل [illegible] مستعد قتال شد چون [illegible] غالب آمده [illegible]
تحت غازی ملک آورده فرمود تا او را قطعه قطعه کرده هر قطعه را بملکی فرستادند و اکابر [illegible] و چون
از نسل سلطان علاء الدین کسی نمانده بود که سلطنت را [illegible] از سپاه و اعیان مملکت وی را بر سریر مملکت نشانیده سلطان غیاث الدین
تغلق شاه خطاب دادند سلطان غیاث الدین [illegible] انصاف [illegible] سپاه و رعیت [illegible]
داشت و در خلال احوال [illegible] بنگاله [illegible] سلطان [illegible]
مطیع و منقاد ساخته [illegible] سلطان محمد [illegible] تغلق آباد [illegible]
در آنجا اقامت نموده [illegible] سلطان [illegible] مردم [illegible] سلطان
[illegible] سلطان [illegible]
نشست ایام دولتش چهار سال و چند ماه بود پس از آن سلطان محمد بجای پدر بر سریر سلطنت نشسته سلطان محمد تغلق شاه مخاطب گردید [illegible]
[illegible] اقلیم [illegible] سلیمان [illegible]
او مرتبه بود که جهان را از خلق خدای تعالی خالی خواستی و سخاوت [illegible] سلطان محمد
[illegible] غزنین [illegible] قاضی غزنین [illegible]

سخن به

بخشید و ملک سنجر [illegible] که مولانا [illegible]
الدین ابن حسام الدین قصیده [illegible] بیت الهی تا جهان باشد [illegible] سلطان [illegible]
و چون مطلع [illegible] سلطان [illegible]
چون [illegible] سلطان [illegible] سلطان محمد
در [illegible] علم تاریخ [illegible] معقولات [illegible]
[illegible] سلاطین [illegible]
[illegible] دار الملک [illegible]
[illegible]
[illegible] سلطان [illegible]
[illegible]
[illegible] سلطان علاء الدین [illegible] سلطنت [illegible]
و سلطان [illegible]
[illegible] سلطان محمد [illegible]
بیت جهان [illegible]
[illegible] سلطان محمد [illegible]

بگوید بر آنکه سلطان بجاجنگر استعمال علی فرشتاد نموده او را بدست آورده و در قلعه اکنی محبوس کرداند و پس از آن عزیمت لکهنوتی نموده از آب
حاجی که خود را سلطان شمس الدین نامیده بود جنگ کرده سعادت فرموده شهر فیروزآباد و دهلی را بنا کرده و پس از آن جوی از آب ستلج کشیده
تا شهر که پنجاه کروه مسافت رسانیده و پنج نهری از آب جون جدا کرده با هفت نهر دیگر بهانسی برده و در آنجا قلعه بنا فرموده و موسوم بفیروزآباد
و دیگر نهری از آب گهگر جدا کرده از پای حصار سرستی گذرانید و کرت دیگر بجانب لکهنوتی رفته باز صلح برگردید و در آن وقت تمام [illegible]
او بود الا لکهنوتی و در کرت پس از آن سرهند را از سامانه جدا کرده و پرگنه علاحده ساخت و در شصت و هشتاد و هفت کروهی با در حصار
برآورده فیروزپور نام نهاد و در این سال بنابر شدت ضعف پیری شاهزاده محمدخان را وکیل مطلق العنان خود ساخته اسباب ملکداری را
بر وی حواله نمود و بعد از چند روز پدر از پسر بخواهش جمعی از مفسدان بجنگ جمله بجرب انجامید و پسر اتفاق سعادت با پدر نموده راه فرار پیش گرفت
و در جهان نوردی سلطان فوت گشت ایام سلطنتش سی و نه سال و چند ماه بود و سلطان فیروزشاه خراج موافق حاصل و قوت رعایا طلب نمودی
و عمال [illegible] خدا ترس تعیین کردی و هیچ مجلس [illegible] احکام [illegible] و مسجدی که در فیروزآباد دهلی ساخته [illegible]
و بر اطراف آن را بعضی از وقایع احوال خود [illegible] کرده از آنچه آورده که در زمن سابق بواسطه اندک جرم [illegible] بریدن
دست و پا و گوش و بینی [illegible] اعضا و شکستن اندام [illegible] میخ بر دست و پا و سینه و کشیدن پوست و دیگر چیزها معمول می آوردند همه
منسوخ ساختم و دیگر بعضی بدعت نا معقول را که [illegible] کرده بودند مثل خراج [illegible] و کل فروش و [illegible] فروشی و [illegible]
فروشی و [illegible] و دیگر چیزها همه را برطرف کردم [illegible] دیستان هیچ چیزی که خزانه تهی [illegible] که مردم [illegible]
هر مالی که خلاف شرع شریف [illegible] بگیرند و دیگر جامه حریر پوشیدن و استعمال طلا و نقره که مردم را عادت شده بود دفع نمودم و دیگر صورت
که بر ایوانات و بجانها [illegible] میشد منع کردم و دیگر جاهای را که [illegible] سلطان محمد [illegible] گشته بود و قطع ضیاعها
نموده بود من فرزندان و وارثان ایشان را با انعام و ادرار خوشدل ساختم [illegible] از عمارات که سلطان فیروز در ایام سلطنت
ساخته بود بدین ترتیب است چهل مسجد و سی مدرسه و بیست خانقاه و دو دولت [illegible] رباط و [illegible] شهر و صد حوض و چهل پل [illegible] آب و صد کوشک و صد
پنجاه و چاه و صد و پنجاه پل و ده حمام و پنج دار الشفا و صد مقبره و ده [illegible] و باغات از حد و حصر زیاده بود و با این همه طبع شعری نیز داشته
این ابیات مراورا است [illegible] بکمال لطافت که یاد دارد که هم ملاحت و خوبی و هم وفا دارد [illegible]

چهره از نگاه دارد

چهره از نگاه دارد و حکایت از لب لعل تو بکند فیروز از آن لب سخن خوب را یاد دارد و سلطان فیروزشاه وفات یافت سلطان غیاث الدین
تغلق شاه بن فتح خان ابن فیروزشاه بر سلطنت بر نشسته و او بعیش و کامرانی مستغرق شده امر انجام کار مملکت را مهمل گذاشت و [illegible]
بجوری و غفلت [illegible] حقیقی خود [illegible] محبوس ساخت [illegible] ظفرخان که برادرزاده او بود [illegible] فرار پیش گرفت
چندی از امرا [illegible] سلطان غیاث الدین را بدست آورده بقتل رسانیدند ایام سلطنتش پنج ماه و سه روز بود و بعد از آن سلطان ابوبکر
سلطان محمود ابن فیروزشاه [illegible] استحکام شده بود و پنجاه هزار سوار [illegible] دهلی [illegible] یافت و پس از چند وقت لشکری
فراهم آورده و چون هنوز نوبت سلطنت بوی نرسیده بود در کرت [illegible] بعضی امرای ابوبکرشاه [illegible] برگشته پنهانی محمدشاه را
طلب داشتند و ابوبکرشاه از شنیدن این قضیه [illegible] راه فرار پیش گرفت مدت سلطنتش یکسال و نیم بوده و محمد ابن فیروزشاه
در رمضان [illegible] دهلی رسیده بر تخت نشست [illegible] دفع ابوبکرشاه [illegible] بجمعیت [illegible]
نمود و پس از چندگاه [illegible] بدست آورده [illegible] فرستاد [illegible] محبوس فوت گشت و بعد از آن [illegible] سلطنت [illegible]
وفات یافت مدت سلطنتش شش سال و هفت ماه بوده و امرا پس از آن [illegible] همایون خان [illegible] سلطان علاء الدین سکندر
خوانده بر تخت سلطنت جلوس دادند و هنوز سلطنتش استقامت نیافته بود [illegible] و مدت حکومتش یک ماه [illegible]
و پس از آن پسر خورد محمدشاه [illegible] ناصرالدین محمودشاه خطاب دادند و [illegible]
[illegible]
[illegible] سلطان الشرق [illegible]
[illegible]
بجانب گوالیار [illegible]
مقرب خان [illegible]
با چندی [illegible] سعادت خان [illegible] نصرت شاه ابن فتح خان ابن فیروزشاه را [illegible] طلبیده و در فیروز
آباد بر تخت نشانیدند و پس از چند روز امرائی که با سعادت خان همراه بودند ترک موافقت کرده با نصرت شاه همراه از سعادت خان جدا گشتند

و سعادت خان از روی اضطرار تن در داده مقرب خان رو به قتل رسید و پس از آن اقبال خان از دهلی تا فیروزآباد و در پادشاهی نصرت شاه مرحوم سعادت ... مرد [illegible]
کرده نشسته بنام خود کرد و مدت سه سال بر جنوال بود و بعد از آن اقبال خان خطاب یافته بود مقرب خان را بقتل آورد و سلطان محمود را بهانه ساخته
خود سلطنت برافراشت و در این اثنا صاحبقران امیر تیمور گورکان از آب چناب گذشته بفیروزآباد نزول نمود و ملو ... و در حرکت مذبوح می کرد و در حوالی
[illegible] اطفال و بتفصیل برفت سلطان محمود و تغلقی از [illegible] محمود خان خود را بگجرات پیش گرفت و مدت دو ماه دهلی خراب بود
هیچ و باری ... رسید پس از چند وقت سلطان محمود و ملو خان یکجا جمع شده بجنگ سلطان ابراهیم روان کردند و چون سلطان محمود از دهلی
غافل و ... [illegible] سلطان ابراهیم ... و به مطلب سلوک وی از آنجا نیز [illegible] و بقنوج آمده ... ولایت
نموده ملو خان ... در ملتان ... ولایت پنجاب بتصرف در آورده ... ملتان ... که رایت خضر خان ... نموده
امیر تیمور گورکان حکومت می نمود بقتل رسید پس از این ... دیگر محمود شاه ... از قنوج طلب [illegible] سلطنت [illegible] خضر خان
ملو خان مستقل شده بسیاری از ولایات را بتصرف در آورد و دو مرتبه ... مقصود ... محمود شاه ... در این [illegible]
در هشتصد و چهارده وفات کرد ایام پادشاهی ... بیست سال و دو ماه ... و چون از آن ... [illegible]
بود ... خضر خان مستقل ... رایات اعلی خضر خان ... سلطان فیروز شاه ... حاکم ملتان بود و ... صاحبقران ... [illegible]
... فرموده و با وجود ... سلطنت ... اسم پادشاهی ... بر خود اطلاق نکرده ... سکه و خطبه بنام [illegible]
... نام ... شاه ... گرداند ... [illegible] پاک گردانید و در غایت [illegible]
... در هشتصد و بیست و چهار ... هجری ... مدت ... سال و دو ماه و دو روز بود
... مسند سلطنت ... مبارک شاه ملقب گشت و در ایام سلطنت او ... [illegible]
و ... پادشاهی ... سلطنت هندوستان ... [illegible]
و لاهور ... سلطان ... [illegible]
ابراهیم شرقی ... مبارک شاه ... [illegible]
... [illegible] شیخ علی ... کابل ... [illegible]

دولت شاه ... [illegible] ... ولایت ... آمد ... سال ... ملتان را ... [illegible]
با سری ... علم ... برافراشت ... لاهور ... فرموده چون مبارک شاه ... [illegible]
... سلطان مبارک شاه ... ملک ... الدین ... [illegible]
ساخت ... سلطان ... در هشتصد و سی و هفت ... سلطان ... مبارک آباد ... [illegible]
... [illegible] ... ایام سلطنتش سیزده سال ... سلطان محمد بن مبارک شاه ... [illegible]
... سلطان ابراهیم شرقی ... سلطان محمود خلجی ... [illegible]
چون ... سلطان ... صلح ... سعادت ... [illegible]
شده ... بهلول لودی ... [illegible]
و این ... ملک بهلول ... [illegible]
... سلطنت ... سلطان محمد شاه ... [illegible]
در هشتصد و چهل و هفت ... ایام سلطنتش ... سال ... [illegible]
... سلطان علاء الدین ... [illegible]
... سلطنت ... سلطان بهلول ... [illegible]
قوی گشت ... سلطان علاء الدین ... [illegible]
... سلطنت ... [illegible]
و چون سلطان ... بهلول ... سلطنت ... [illegible]
کرده سلطنت ... بهلول ... سلطنت ... [illegible]
... سلطان بهلول خطاب یافت و سلطان علاء الدین ... [illegible]
... ملک بهلول ... [illegible]

ازمتکلمی هست که پادشاهی دهلی را به دو هزار تنکه بخرد و طالب سلطان بهلول که خزانه [illegible] هزار تنکه همراه داشت بر آورده پیش آن عزیز نهاد و آن بزرگ قبول کرده
فرمود که پادشاهی مبارک باشد بیت [illegible] چو ارادت پیوند * ملک [illegible] کیانی بخشند و این اراده همیشه در خاطر داشت
تا در شهور سنه پنجاه و پنج و ثمانمایه بر سریر حکومت نشست سلطان بهلول در کمال سلوک بمسالک شرعیه نبوی ورزیده و عدل بالغه فرمودی همیشه اوقات
بمجالست علما و مصاحبت فقرا گذرانیدی و تفقد حال محتاجان و مستمندان را واجب شناختی القصه چون سلطان بهلول آمد جونپوریان نوبت دو
تمام داشت بنابر صلاح وقت هر روز بسلام او میرفت و [illegible] مدارا مینمود تا وقتی که او را بدست آورده خطبه و سکه بنام خود کرد و او [illegible] سلطان محمود شاه جونپوری
شرقی بمحاربه و مخاصمه برداشت و چون نوبت به سلطان حسین شرقی رسید صلح [illegible] قرار گرفت تا سه سال با هم جنگ نکردند و چون سه سال منقضی
گشت سلطان حسین با [illegible] لشکر عظیم بدهلی توجه نمود مدتی میان ایشان سواد نزاع در میان بود و بصلاح [illegible] باز معاودت نمود
انجا رسید سلطان حسین [illegible] سلطان بهلول فرصت غنیمت دانسته متعاقب رفت و چهل نفر از امرای سپاه
که یکی از انجمله قتلغ خان [illegible] بدست آورده معاودت فرمود و بعد از چند وقت سلطان
حسین [illegible] با لشکر عظیم بر سلطان [illegible] پس از محاربه [illegible] در این جنگ اموال بی قیاس بدست او
افتاد و سال دیگر سلطان بهلول [illegible] در کالپی [illegible] بمحاربه [illegible] گذشت و آخر سلطان حسین [illegible] بجونپور آمده سلطان
بهلول از عقب [illegible]
[illegible] سلطان حسین [illegible] که دختر سلطان علاء الدین [illegible] سلطان بهلول
بر پسر خود باربک شاه داده و بجانب دهلی روان گردید [illegible] مدت سلطنت وی [illegible] سال
هشت ماه و هشت روز بود [illegible] افراسیاب [illegible] زال [illegible]
[illegible] چون سلطان بهلول [illegible] شاهزاده نظام خان [illegible]
پادشاه شد [illegible] سکندر [illegible]
و برادران [illegible] باربک شاه [illegible]
گشت [illegible] سلطان حسین

نموده

اقلیم سیم

نموده با صد [illegible] سلطان حسین [illegible]
با سلطان علاء الدین پادشاه [illegible] آخر صلح [illegible] یکدیگر [illegible]
[illegible] سلطان [illegible] معاودت [illegible]
[illegible] بنا فرمود [illegible]
و در حین معاودت [illegible] عارض شد [illegible] منقطع شد بیت ساقیا [illegible] بزم [illegible]
چو [illegible] جام [illegible] کاسه [illegible] خاک [illegible] باده [illegible]
[illegible] سلطان [illegible]
[illegible]
[illegible]
مجال [illegible]
[illegible]
و هر [illegible]
[illegible] سلطان
[illegible] سلطان ابراهیم [illegible]
[illegible] سلطنت [illegible] علاء خان [illegible]
[illegible] سلطان ابراهیم [illegible]
[illegible] علاء خان [illegible]
[illegible] سلطان ابراهیم [illegible]
[illegible] علاء خان [illegible] سلطان محمود [illegible]

کابل

بدست گونان گرفتار گشته نزد سلطان ابراهیم پیش فرستادند تا بقتل رسید * خون آغشته دلان را ز پی رگ مبرید که در آن بزم جهان جرعه

بریزند مشرب سلطنت عجب چنان شیرین است که شان از پی آن خون برادر بریزند و پس از چند وقت بالمره اطراف نزاعی در میان سپاه و میان

و اعظم همایون شروانی را که امیرالامرا بود گرفته در قید نگاه داشت آخر در وفات یافتند و از این سبب بهادرخان نوحانی حاکم بهار سر از اطاعت پیچید

لوای مخالفت برافراخت و در خلال الحوال بهادرخان فوت شد و پسرش بهادرخان بجای پدر نشسته بسلطان محمد مخاطب گردید و قریب یک لک

سوار به وی جمع گشته ولایت سنبل بدست آورد و دولتخان لودی حاکم لاهور نیز از قهر و سیاست وی اندیشه‌مند گشته بکابل رفت و فردوس مکانی

بابر پادشاه را بهندوستان آورد اگرچه در اثنای راه دولتخان فوت گشته و اسباب تسخیر هندوستان بالکلیه مرتفع شده بود آن حضرت پادشاه

توکل بعنایت الهی نموده رایت محاربه و مقاتله برافراخت و در حوالی پانی‌پت با سلطان ابراهیم که قریب یک لک سوار و هزار فیل داشت مصاف روی داده

مظفر گشت و پس از کشته شدن سلطان ابراهیم جمعی از امرا که گشته سلطنت هندوستان از طبقه افغانیان بدین دودمان سعادت نشان انتقال

یافت ایام سلطنتش هشت سال و چند ماه بود ظهیرالدین محمد بابر پادشاه ابن میرزا عمرشیخ ابن میرزا سلطان ابوسعید بن سلطان محمد ابن میرزا میرانشاه ابن

امیر تیمور صاحبقران پادشاهی بود بزیور کمالات آراسته و بفر سخاوت و شجاعت پیراسته * گر بکارزار چنان خون بچکاندی از دل شیر که رودها

جمع گشتی ز هم لرزه در اعضای کوه [illegible] چه جهاندار [illegible] تیر خدنگ * بکام زبان [illegible]

بجهه طریق محامد ذات او توان گفت صنوف آفتاب جهانتاب [illegible] وصف خورشید

فیض نور او بود [illegible] ولادت با سعادتش در محرم سنه هشتصد و هشتاد و هشت بود * اندر شش محرم زاد آن شه مکرم * تاریخ مولدش هم آمد شش محرم

[illegible] که در مجلس [illegible] تاریخ مولد [illegible] شیخ زین‌الدین خوافی [illegible]

گذشته [illegible] شش محرم شش حرف است [illegible] در دوازده سالگی بولایت فرغانه پادشاه شد و میان او و بایسنغر میرزا [illegible]

میرزای پسر سلطان محمود میرزا مخالفت [illegible] داده آخرالامر سمرقند را متصرف گردید و مسند سلطنت [illegible] در خلال الحوال شنید که جمعی از امرا

جهانگیر برادر را بپادشاهی برداشته اند [illegible] سمرقند را گذاشته بجانب فرغانه حرکت آمد چون بخجند رسید شنید که تسخیر آن مملکت ممکن

نیست ناچار متوجه کابل گردید [illegible] محمدخان شیبانی آمده سمرقند را محاصره [illegible] محمد مقیم پسر میرزا ذوالنون از قلعه کابل

برآمده [illegible] بعد از اندک [illegible] رخصت قندهار طلبیده پادشاه او را امان داده کابل را متصرف گردید و پس از چندی

لشکر بقندهار کشید و آن ولایت را از شاه بیگ پسر میرزا ذوالنون گرفته به برادر خود بخشید پس از مراجعت قندهار جمعی از مردم خسروشاه ابن عبدالرزاق

ابن الغ بیگ کابلی که پسر عم آن حضرت بود به پادشاهی برداشته لوای مخالفت برافراشتند با آنکه در خدمت پادشاه زیاده از پانصد کس نبوده

با آن جماعت که سی هزار بودند مصاف داده فایق آمد و با پنج کس مقابل شده هر یک را [illegible] از اسب در انداخت و بواسطه تسخیر ولایت موروثی

میرزای حاکم خراسان [illegible] نزد خسرو ایران [illegible] شاه اسمعیل [illegible] احمد بیگ صوفی اوغلی [illegible]

بیگ [illegible] پادشاه پیش از آنکه خان میرزا بیاید با لشکر قندهار [illegible] کابل [illegible] متوجه گردید [illegible] بحصار [illegible]

[illegible] بعزم [illegible] قندهار [illegible] شیبانی [illegible] سلطان [illegible]

سلطان گرفتار گشته بقتل رسید [illegible] ولایت ختلان و قندز و بغلان [illegible] ولایات [illegible]

رسید [illegible] سمرقند [illegible] سلطان [illegible] بخارا [illegible] ترکستان

و ما بین [illegible] پادشاهی [illegible] سمرقند [illegible] اطراف [illegible] سلطنت

احمد بیگ [illegible] بخارا [illegible] سلاطین [illegible]

[illegible] بخارا [illegible] پادشاه [illegible]

[illegible] بخارا [illegible] سلاطین [illegible]

[illegible] پادشاه [illegible] سعادت [illegible]

کابل [illegible] تسخیر [illegible] ولایت [illegible]

[illegible] هندوستان [illegible] تاریخ [illegible]

گذشت [illegible] سلطان ابراهیم افغان [illegible]

چندین ساله [illegible] ولایت [illegible]

[illegible] هندوستان [illegible]

[illegible] پادشاه [illegible] شاهزاده محمد همایون [illegible] آنجا را ضبط نماید [illegible]

حکام گوالیار بود الماسی به آنحضرت پیشکش کرد که هشت مثقال وزن داشت و جوهریان قیمت آن را نصف خرج روزمره ربع مسکون گفته بودند
و یکی از شعرا تاریخ آن فتح را فتح به دولت یافته چون اکثر محل نزول پادشاه گردید آن استاد [illegible] بیاره آمده [illegible] توفیق ایزد تعالی آن
فتح کرد نیز فهرست فتوحات [illegible] و به اتمام محاربات در کار است نظر آمده [illegible] جلادت و مردانگی‌اش اطراف آن عالم رسید پس از آن
بجا طرح جمیع ممالک هندوستان را از خس و خاشاک مفسدان پاک ساخت و در منصه [illegible] عالم [illegible] اسلیم السلطنت [illegible]
هشت سال بوده و از آنجا بجمال در هند کذرانیده و در پنجاه سالگی وفات یافت شعر خسرو دانش مدار [illegible] و بر بنده جانند [illegible]
بجایش نشست چو جلوه [illegible] عمل گردید چو پرسیدند تاریخش از نوکرها همایون بود وارث ملک [illegible] [illegible] این پادشاه از آن
امور آنچنانچه بایست [illegible] لشکرهای قلاع چون بادشاهان [illegible] گردیده [illegible] بجهت و در علم و حکمت
[illegible] مستحضر بوده و در موسیقی [illegible] رساله ایست [illegible] رساله ایست در فقه حنفی و تاریخی است [illegible] وقایع احوال
خود در صحبت علما و فضلا بسیار [illegible] طبع شعری [illegible] آمده [illegible]
پرداخت لاله زار [illegible] بهار نیست [illegible] چشم [illegible] که در روز کار نیست [illegible] سکندر [illegible]
و کرده رفتن [illegible] مولانا شهاب [illegible] معانی رساله [illegible] علم معما نظم کرده [illegible] فرستاده و [illegible]
این رباعی گفته [illegible] ساخته [illegible] عالم [illegible] طرب [illegible] [illegible]
نام از تو برآورده [illegible] و از انتخاب [illegible] چهار پسر ماند محمد همایون میرزا [illegible]
سلطنت متمکن گردید ابوالغازی محمد همایون پادشاه خسروی بود به لطف طبع و حدت ذهن موصوف و به کسب فضایل نفسانی و کمالات [illegible]
[illegible] خط [illegible] بر یغمای [illegible] عجم [illegible] از علوم [illegible] حکمای [illegible]
نشسته [illegible] و جلال [illegible] کمال [illegible] حکمت [illegible] منطق [illegible] مجلس [illegible]
و نصفت و ملک گیری چون [illegible] ثریا [illegible] جمشید [illegible] افزون [illegible] مقال [illegible]
عقل [illegible] فرمان [illegible] دانشمندان [illegible]
ولادت با سعادتش [illegible] بود [illegible] پادشاه [illegible] تاریخ است چون عقود [illegible] در سلک سلطنت انتظام یافت

ارکان دولت را به عواطف شاهانه اختصاص داده هر یک را به منصب مناسب نواخت و تمام ولایت پنجاب و کابل و قندهار [illegible]
کامران میرزا و سنبل میرزا عسکری [illegible] و میرزا هندال [illegible] آمده بود [illegible] و به ولایت [illegible]
در آن روز [illegible] قسمت [illegible] شده پس از [illegible] ابدالیان [illegible] پنجاب [illegible] آمده [illegible]
محمد زمان [illegible] سلطان سکندر [illegible] از امرای افغان [illegible] و [illegible] حضرت [illegible]
[illegible] عظیم [illegible] [illegible] میرزا [illegible]
میرزا [illegible] سلطان حسین میرزا [illegible] سلطان بهادر گجراتی [illegible] پادشاه [illegible]
[illegible] سلطان بهادر گجراتی [illegible] سلطان بهادر [illegible]
لشکر پادشاه [illegible] سلطان بهادر [illegible]
[illegible] سلطان بهادر [illegible] پادشاه [illegible]
قهرا [illegible] سلطان بهادر [illegible]
و پادشاه نیز [illegible] احمدآباد [illegible] سلطان بهادر [illegible]
[illegible] پادشاه [illegible] میرزا [illegible]
ولایت گجرات [illegible] عماد الملک غلام سلطان بهادر [illegible] احمدآباد [illegible] میرزا [illegible]
[illegible] میرزا عسکری [illegible] عماد الملک [illegible] احمدآباد [illegible] پادشاه [illegible]
میرزا عسکری [illegible] میرزا [illegible] ولایت [illegible]
گجرات [illegible] میرزا عسکری [illegible] پادشاه [illegible] گجرات [illegible]
[illegible] پادشاه [illegible] شیرخان افغان [illegible] ولایت بهار و بنگاله [illegible] چنار [illegible] پادشاه [illegible]
[illegible] شیرخان [illegible] بنگاله [illegible] شیرخان [illegible]
[illegible] میرزا هندال [illegible] خطبه [illegible]

بنگاله و اشتداد دست مغز اکثر امرای بادشاه و سپاه اتفاق شد چون بجهه سار رسیده شیرخان از رسیدن لشکر آگاه شده با جنود معدود عزم مقاتله کرد
چون مدت مقابله بکشید شیرخان شیخ خلیل که مرشد او بود نزد حضرت بادشاه فرستاده درخواست نمود که اگر بادشاه ولایت بنگاله را بدو داد
با ولایت را بدو گذارند ادای سپاه رسم خطبه و سکه قبول نمود و شرایط احتیاط بجای نیاورد و شیرخان بر لشکر بادشاه حمله آورده بسیاری را به قتل آورد
و چون افغانان در پی ایشان که به شبیخون شتافته بودند بر سر متفرق گشته بودند و بسی خود را به آب می انداختند که بیشتر غرق شده بودند و بعضی در خدمت
بحر و قاش سیاه شده بادشاه ناچار خود را با اسپ در زد که غرق شود که نظام سقای از آن در طرف بیرون آمده متوجه آگره گردید و در آن وقت میرزا کامران
در آگره و میرزا هندال در لاهور بود و بعد از آنکه بنگش و کنگاچ و مشورت نمودند میان برادران اتفاق بهم رسید میرزا کامران با مردم خود بجانب لاهور
روان گردید و شیرخان دیگر باره به کنار گنگ آمد و بادشاه نیز قریب لک سوار بر سر شیر متوجه گردید اما مردم جمعی از لشکر بادشاه بعد از
متفرق می گردیدند آنکه سلطان محمد میرزا و پسر او الغ میرزا و سلطان حسین میرزا که رکن آن سپاه بودند طریقه بیوفائی را مسلوک داشته با پسران خود راه
فرار پیش گرفته و رفتن ایشان و فاحش بدان لشکر راه یافت و بودن چون شده کاری از او دعوی کرده بلکه باعث پاشیدن او گردید چون شیرخان
نزد محل نزول لشکر رسیده بود و بر آنچه رای بادشاه بر آن قرار گرفت که از آنجا کوچ کرده بموضع مرتفعی فرود آیند در آن وقت که اکثر مردم به آب
خود گرفتار بودند شیرخان نوبت حمله کرده و از اطراف لشکر روان گردید و مردم اکثر جنگ فرار نمودند و چون کار از دست رفته بود بادشاه اسب بر آب
رانده بگنگ در آمد و اشای راه از اسب جدا شده شمس الدین محمد غزنوی که از ثانی الحال مخاطب بخان اعظم آتکه ارتقا یافته بود او را بیرون آورد
و دلیران بسیار و اکثر مردم گشته شدند شب بقا بقای خدایست ملک ملک خدای توتی الملک من تشاء و تنزع الملک ممن تشاء و نزع اعز حیران حکم
شاه این داد انگشت و نگین سر امر بادشاهی بنوبت رسید و بعد از این فضیه بیک سند هندوستان چون نگین سلیمان چند روزی در دست
اهرمنان افغان ماند و این واقعه در روز عاشورا در سنه چهل و هفت روی داد چون بادشاه با آگره رسید و نقش اصلاح ندید متوجه لاهور
گشت و کرت دیگر برادران جمع شده شروع در مشورت نمودند اکثر صلاح در رفتن کشمیر دیدند چون نواحی به هم رسیدند میرزا کامران
و میرزا عسکری جدا شده عزیمت کابل نمودند و در کره میرزا هندال جدا گشته بجانب قندهار روان گشت و بادشاه در اطمینان خاطر میرزا
نامرکوشید و با آنکه تغییر آن ولایت کرد و لایت بکر نداشت آن را بیز بری عنایت نمود و چون از میرزا حسین ارغون حاکم ته غیر از نفاق
و نامرادی چیزی ظاهر شد بر آنکه قصد ولایت مال و بوگر کئی از زمین داران معتبر سند هندوستان است نمود چهره گر عرایض فرستاده بود

و بادشاه بعد از محاصره بسیار به ولایت او در آمده شنید که شیرخان کسی نزد او فرستاده به وعده های دهیا او را موافق خود ساخته الحال قصد گرفتن بادشاه
دارد و میرزا شاه سعادت را صواب ندانسته مراجعت نموده در آن راه اسب بادشاه تلف گردید چند وقت شتر سواری نمود با آنکه امرا اسب سوار شده بودند
مضایقه نمودند و بسیار دلیر بود و اسطه کمی آب بجانب سیستان کشیدند تا به ولایت سند در آمده در این کرت میرزا یادگار ناصر طریق مخالفت پیموده دیگر
بادشاه بر آمده و چون بادشاه دانست که دیگر توقف در آن مملکت صلاح نیست عزیمت قندهار نمود و میرزا کامران از آن عزیمت اطلاع یافته چیزی به میرزا
عسکری نوشت که تقدیم مخالفت پیش آمده اگر تواند بادشاه را بدست آورد و میرزا عسکری کفران نعمت ورزیده در قندهار را لغمار نمود و پیش از رسیدن
وی منی آن خبر را رسانیده بادشاه با قلیل سوار شده بجمیع روان گردید شاهزاده جهان بانی اکبر شاه را که طفل بود و به واسطه حرارت هوا از دادن او لشکر
و میرزا عسکری بعد از لحظه ای در رسید و چون شنید که بادشاه رفته از تعقیب اسرار پیشه گشته و هوند دیگر شاهزاده را گرفته به قندهار برد و خبر بعه به نمود
و بادشاه با چند کس به ایلی که ای آن محفل مشخص سازند روانه شد و سپس از آن تحت سوار کیفیت مطلوبی را پیدا کرده به آن خانه بسیار رسانیده از آن سیستان
صورت حال را به شهریار ایران شاه طهماسب قبلی فرموده و چون مکتوب نخست آن شاهنشاه رسید اظهار بشاشت کرده فرامین و احکام بسلاطین
و حکام نوشته بهرات نزد سلطان محمد میرزا فرستاده با لوازم مهمان و خدمتکاری بیردازند و بادشاه چون بهرات رسید سلطان محمد میرزا پسر بزرگ شاه طهماسب
با محمد خان شرف الدین اعلی که منصب اتالیقی داشت باستقبال آمده لوازم تعظیم و تکریم بجای آوردند و محمد خان با تمام چهل ملتمس بادشاه از قوی طبعی
نمودند و ببرف ملاقات بادشاه و جمیع چیزها احتیاج شد و چون ملاقات و زیارات هرات کرده بجانب مشهد و نظر آن حضرت در آورده بعد از آن
متوجه عراق گردیده بادشاه در سر شهر و مقام بسر رسید حکام شرایط خدمت بجای می آوردند تا در ییلاق سورلق ملاقات واقع گردید و شاه به بزرگی قدر و
بادشاه را گرامی داشته در غایت تعظیم و حرمت به شکار اشتغال نمود بادشاه پس از چند کاه روانه گردید شاه مراد نام یکی از فرزندان خود را که شیرخوار بود
با ده هزار سوار کمک آن حضرت تعیین فرموده بادشاه بعد از فرح شاه از تبریز و اردبیل متوجه قندهار گشت و قندهار را محاصره نموده در خلال احوال جمعی
از میرزا کامران جدا شده به بادشاه پیوستند و میرزا عسکری از شنیدن این خبرها مضطرب شده بعد از زمانی ملازمت نمود و چون روشن شد بخش
روی خورشید ماه و ستاره بچار فرزند که لا بادشاه قندهار را گرفته به بداق خان سپرد و چون الوس جغتای را در آن زمستان جای خوش نبود
در بحر حیرت افتاده قضا را در همان روز شاهزاده مراد فوت گردید امرا قزلباش را در آنجا داده که قندهار را از قزلباش بحکم ضرورت جدا کرده
و بعد از تسخیر کابل بدخشان دیگر باره بدست آن پایه داده بود داغ تنگی چون چاره نداشت قلعه را تسلیم نموده رخصت عراق یافت و بادشاه قندهار را

بیرام خان سپرده متوجه تسخیر کابل گردید و در اثنای راه میرزا هندال و میرزا یادگار ناصر از میرزا کامران گریخته بخدمت آمدند چون حوالی کابل محل
آنحضرت گردید جمعی سپاه را همراه میرزا یادگار ناصر کرده [illegible] پادشاه پیوستند و اکثر گروه گروه از میرزا کامران گشت از بی دولتی و بخت برگشت چون شب میرزا کامران
با چندی از مخصوصان برآمده بطرف غزنین روان گشت و بجانب [illegible] کابل از دولت فتح پادشاه بشهر درآمده و دیده را بدیدار شاهزاده
جلال الدین محمد اکبر که چهار ساله بود روشن ساخت و چون میرزا سلیمان از بدخشان [illegible] بخدمت [illegible] بدخشان رفت و وقت کوچ میرزا یادگار
ناصر از خیال خلاف بخاطر راه داده بقتل رسید و چون [illegible] عالی [illegible] میرزا سلیمان لشکر بدخشان را جمع ساخته در خلاف [illegible]
پادشاه بکوهستان [illegible] میرزا کامران در غیبت پادشاه آمده کابل را متصرف گردید و همچنین کرار [illegible] پادشاه و مقابله [illegible]
در تحت میرزا کامران نوشته خواهد شد و چون از عزم میرزا کامران فراغت حاصل شد اراده هندوستان نمود [illegible] روزی سوار شده فرمودند
که چون عزیمت هندوستان در خاطر است احوال از کسی که [illegible] نامش پرسیده تفأل گرفته شود و اول کسی که پیدا شد
خواجه نام [illegible] پادشاه فرمودند خوش باشد که این شخص [illegible] سعادت خواجه [illegible] سعادت خواجه نام بوده باشد
ازین قضیه غریب تعجب کرده [illegible] فرموده در فتح هندوستان امیدوار شد [illegible] سعادت در رکاب
آورده عازم هندوستان گردید و در پشاور بیرام خان [illegible] رسیده باتفاق خضر خواجه خان و ترمدی خان و اسکندر سلطان [illegible]
شدند پادشاه کوچ بکوچ تا لاهور [illegible] تاتار خان [illegible]
و امرای [illegible] افغانان طاقت مقاومت نیاورده فرار نمودند [illegible]
بدست [illegible] اسکندر سلطان چون [illegible]
سلطان گشت با هشتاد هزار سوار [illegible] روان گشت [illegible]
[illegible] افغانان شکست یافته [illegible] فتوحات [illegible] پادشاه [illegible]
پرست [illegible] فتح [illegible]
موزون [illegible] تحریر [illegible] فتح هندوستان [illegible]
سجاب [illegible] دولت و اقبال متوجه دهلی گشت [illegible] هندوستان خطبه [illegible] خوانده شد و چون [illegible]

سلطنت [illegible]

کوهستان سیوالک گریخته جمعی همراه گشته بودند لاجرم بیرام خان را باتالیقی شاهزاده جلال الدین محمد اکبر سرافراز ساخته در رکاب ایشان
بدفع سکندر روان ساخت و بقیه احوال ایشان [illegible] ربیع الاول [illegible] کتابخانه برآمده
و در حین فرود آمدن [illegible] شروع [illegible] تعظیم [illegible] برخاستن [illegible]
افتاد [illegible] اجابت گفت همایون پادشاه از بام افتاده [illegible]
کجا رفت اقبال [illegible] چون این خبر [illegible] بیرام خان رسید [illegible] شاهزاده جلال الدین محمد اکبر
فرمان فرمائی [illegible] جهان و جهانبانان [illegible] پادشاه پنجاه و یک سال بوده [illegible]
سلطنت کرده و چون مجملی از ذکر صفات [illegible]
کرد اگر چه [illegible] شعری گفته [illegible] چند رباعی [illegible] یارب که رضای [illegible]
ده [illegible] جمع است دلم [illegible]
با تو شدم با خود [illegible] یارب بکمال لطف [illegible]
دل افکار شده [illegible] دیوانه [illegible] و چون ذکر [illegible] شیرخان و سلیم خان [illegible] سلطنت حضرت [illegible]
بالضروره [illegible] شیرخان [illegible]
داشته [illegible] ابراهیم [illegible] سلطان بهلول [illegible] هندوستان آمده [illegible]
و پدرش حسن [illegible] جمال خان [illegible] سلطان سکندر [illegible]
پسر بوده [illegible]
بخشی [illegible] حسن [illegible]
و جاگیری [illegible]
فرموده [illegible]
و هر روز [illegible]

خدمت کرده و خدمت دولتخان را که از امرای کبار سلطان ابراهیم بود ملازم گرفت و چون حسن فوت نمود دولتخان باعث شده اقطاع پدر را
بنام فرید کرد و فرید بسرانجام سپاه و خدمت مشغول بود تا بعد از کشته شدن سلطان ابراهیم و فتح پادشاه [illegible] بهار خان [illegible]
که سلطان محمد خود را خطاب داده بود ملازم گردید و در شکارگاه شیری را در پیش سلطان محمد بزخم شمشیر هلاک کرد [illegible] خطاب
شیرخانی سرافراز گشت و پس از چندگاه رخصت جاگیر گرفت و حسب الاتفاق زیاده از میعاد ماند سلطان محمد از وی رنجیده حکم کرد که [illegible] اقطاع او را
به سلیمان برادرش [illegible] محمدخان که از امرای بزرگ [illegible] خاطر [illegible] دور [illegible] اقطاع نموده حواله سلیمان نمود و چون
قوت مقاومت با محمدخان نداشت بخدمت سلطان جنید برلاس که از جانب بابر پادشاه حکومت کره و مانکپور داشت رفته ملازم گردید و پس از
چندگاه فوجی از مغل همراه گرفته بر سر محمدخان آمد و محمدخان بی جنگ گریخته بکوهستان رهتاس متواری گردید و شیرخان پرگنات محمدخان را
برعلاوه پرگنات خود متصرف گشته مغلان را با تحف نزد سلطان جنید فرستاد و بمحمدخان پیغام داد که غرض من مقام [illegible] بود
که بدست آمد [illegible] پرگنات خود را متصرف گردید و محمدخان [illegible] شده جاگیر خود را متصرف گشت و پس از چندگاه [illegible]
بخدمت سلطان جنید رفت و [illegible] در آن ایام سلطان جنید بخدمت بابر پادشاه رفت [illegible] عازم سفر [illegible] بود و [illegible]
چندی در رکابش سلوک مغل را مشاهده نمود و بیاران خود گفت که هندوستان را گرفتن [illegible] بسیار آسانست [illegible]
بمعاملات نمی‌رسد [illegible] مهمات را بوزرا [illegible] سلطنت [illegible] مجلس [illegible]
گذاشته [illegible] بکاری کشیده [illegible] بجای [illegible] خاطر [illegible]
گفته که این افغان [illegible] چون از احوال [illegible] آگاه [illegible] شیرخان [illegible]
داشت [illegible] از جانب مغل [illegible] سلطان محمد رفت و سلطان محمد او را نوازش فرموده [illegible]
پسر خود جلال‌خان [illegible] ایام سلطان محمد فوت گردید و جلال‌خان قایم مقام پدر شد و شیرخان بدستور [illegible]
[illegible] بمرتبه استقلال رسید شیرخان [illegible] بعد از آنکه حاکم بنگاله را با مخدوم عالم که حکومت حاجی پور [illegible]
[illegible] رسید و قطب‌خان را با سپاه [illegible] فرستاد و مخدوم عالم [illegible] شیرخان شده [illegible] شیرخان [illegible]
حمایت نموده [illegible] و آخر دل [illegible] کشته [illegible] و [illegible] موجب [illegible] شیرخان [illegible]

و نوحانیان که

و نوحانیان که از استقبال او در [illegible] جلال‌خان را برداشته نزد حاکم بنگاله رفتند و ولایت بهار را بی جنگ [illegible]
و سلطان بنگاله ابراهیم‌خان [illegible] قطب‌خان [illegible] با لشکری [illegible] نوحانیان [illegible] شیرخان فرستاد و شیرخان [illegible]
فتح کرده ابراهیم‌خان را بقتل آورده [illegible] بنگالیان را متصرف گردید و در خلال آن احوال تاج‌خان حاکم چنار کشته شد و [illegible]
[illegible] بوی [illegible] چون [illegible] که مدار آن ملک بر آن پادشاه [illegible] سلطان محمود
ابن سلطان سکندر [illegible] قطب‌خان [illegible] شیرخان پسر خود قطب‌خان را [illegible] فرستاده [illegible]
[illegible] چون استیلای سلطان بهادر گجراتی [illegible] جلال [illegible] رسیده بود [illegible] در آن [illegible]
[illegible] گجرات [illegible] قلعه [illegible] شیرخان بنگاله را [illegible] قلعه [illegible]
پیغام داد که چون [illegible] من [illegible] در قلعه [illegible] افغان [illegible]
[illegible] فرستاده [illegible] شیرخان
[illegible] آمده [illegible] افغانان [illegible]
[illegible] بادشاه [illegible] بنگاله [illegible]
[illegible] شیرخان [illegible] بنگاله [illegible]
[illegible] جنگ [illegible] از جانب [illegible] شیرخان
[illegible] سلاطین [illegible] شیرخان [illegible]
[illegible] قلعه [illegible] هندوستان [illegible]
[illegible] افغانان [illegible]
[illegible] شیرخان [illegible] لشکر [illegible]
[illegible] هندوستان [illegible]
[illegible] بنگاله [illegible]

دو سفری داده‌ام تعیین فرموده در یک دروازه آب و طعام بجهت مسلمانان و در دروازه دیگر جهت هندوان مقرر کرده بود و هر برهمنی برای دادن آب [illegible]
گرم به هندوان [illegible] کویند که داشته بودند که هر روز خبر بنگاله میرسید و همین برابر الحکم کرده بود و دو طرف خیابانی از درخت میوه [illegible]
بجا آورده که خلایق در سایه آن میرفتند [illegible] و همین طریق را اگر [illegible] در هر کروهی مسجدی ساخته بودی و [illegible] بود و کار کرده [illegible]
بر راه علاوه دشتی در صحرا شاهی خواب کردی و حاجت پاسبان نبودی کویند چون [illegible] که تا در شام سلطنت رسیده [illegible]
هر کس گزند [illegible] که دزدی کام [illegible] چون شیرخان فوت نمود عادل خان پسر کلان که ولی عهد بود در قلعه رنتنبور اقطاع داشت
و جلال خان پسر خرد [illegible] نزدیک بود و امرا چون دیدند که عادل خان زود نمی‌تواند رسید [illegible] جلال خان را خلیفه [illegible] در منصب [illegible]
سلطنت نشاندند و مخاطب بسلام شاه گردانیدند و میان مردم بسلیم شاه و سلیم خان مشهور شد سلیم خان چون قایم مقام پدر گردید مکتوبی [illegible]
محبت بعادل خان نوشته [illegible] و در جواب نوشته که [illegible] قطب خان و عیسی خان و خواص خان و جلال خان [illegible]
آمد و سلیم خان این چهار نفر [illegible] فرستاده و عادل خان [illegible] بر آمده و بعد از ملاقات [illegible]
او مقرر گشته رخصت [illegible] و بعد از دو [illegible] عادل خان [illegible] عادل خان خبر [illegible]
خواص خان [illegible] بود [illegible] خواص خان [illegible] سلیم خان [illegible]
فرمود [illegible] عادل خان [illegible] عادل خان [illegible] خواص خان و عیسی خان بجانب [illegible]
سلیم خان لشکری عظیم [illegible] عادل خان [illegible] لشکر عظیم [illegible]
[illegible] سلیم خان [illegible] عادل خان [illegible]
[illegible] سلیم خان بجانب [illegible] خواص خان [illegible]
استقبال نموده [illegible] خواص خان [illegible]
[illegible] سلیم خان [illegible]
مراجعت نموده [illegible] شجاع خان حاکم [illegible] سلیم خان [illegible]
نامند و تعاقب کرده و چون [illegible] عیسی خان [illegible] مراجعت کرده [illegible]

رفته بود بشکست

رفته بود بشکست خورده برگشت و لشکر [illegible] ایشان [illegible] برابر ایشان افتاد و چنانچه [illegible] با سلیم خان
لشکر گران آمده مدت دو سال با گکهران مجادله داشت و پس از آن ایشان را منکوب و مغلوب ساخته بنابر آن [illegible] کشمیر در آمده [illegible]
بر ایشان [illegible] سلیم خان [illegible] خاطر [illegible] قرار گرفت در این اثنا خبر رسید که [illegible] همایون پادشاه
[illegible] آمده کویند [illegible] سلیم خان [illegible] آن خبر شنیده [illegible] لاهور [illegible] چون [illegible]
حاضر [illegible] سلیم خان [illegible] لاهور رسیده که [illegible] پادشاه [illegible] فرموده [illegible]
قرار گرفت [illegible] خود [illegible] در [illegible] دهلی [illegible]
مدت سلطنتش [illegible] سال بوده [illegible] سلطان محمود گجراتی و نظام الملک بحری [illegible] تاریخ [illegible]
سلیم خان [illegible] پسرش فیروز خان [illegible] پادشاهی [illegible] مبارز خان [illegible] شیرخان [illegible]
شیرخان بود [illegible] سلیم خان [illegible] فیروز خان [illegible]
[illegible] سلطان محمد عادل [illegible] ایشان [illegible] عادلی [illegible]
[illegible] سکندر خان [illegible] در سر ستخان [illegible] سکندر خان [illegible]
و پس از آن [illegible] اطراف [illegible]
رسانیدند [illegible] تاج خان کرانی [illegible] سلیمان [illegible]
[illegible] ابراهیم خان [illegible]
[illegible] شیرخان [illegible]
چون [illegible] ابراهیم خان [illegible]
[illegible]
[illegible] احمد خان [illegible] شیرخان [illegible]
[illegible] السلطان سکندر [illegible] ابراهیم خان [illegible]

مغافصه دست داد اسکندر چون شنید که ابراهیم خان با هشتاد هزار سوار همراه است و جمیع مردم وی بده هزار نرسیده اند در صبح آمده با کمال [illegible]
که پنجاب باید گذارد و ابراهیم خان بر کثرت حشم و لشکر خود اعتماد کرده بتعاقب وی نهضت نموده و عقب اسکندر غالب آمده و ابراهیم خان
مغلوب گشت و سنبل را گرفت و اسکندر کامیاب شد و آگره و دهلی را متصرف گشت در این وقت خبر رسید که حضرت شاه جنت آشیانی همایون پادشاه از کابل
بهندوستان آمده و اسکندر با لشکری آراسته متوجه شد و در سرهند چنانچه مذکور شد منهزم گردید و ابراهیم خان در نیل لشکری فراهم کشیده متوجه [illegible]
گردید در این وقت عادل ابراهیم را تعاقب محمد خان سور که حاکم بنگاله بود با لشکر بوفور متوجه جونپور و کالپی [illegible] شده بود و طلب آدم هیمون [illegible] محاربه او
روان شد چون بخشش گردهی که رسید ابراهیم خان از قلعه در آمد جنگ در پیوست پس از آنکه تردد بسیار نمود شکست فاحش خورده گریخت تا آخر در [illegible]
سلیمان کرارانی در [illegible] آورد بقتل رسانید و هیمون بجانب [illegible] پیوسته محمد خان سور در پانزده گروهی کالپی صف قتال آراسته محمد خان کشته گشت و جا
[illegible] مخصوص گشت بجانب چنار رفت و هیمون بآگره و دهلی فرستاد و اسکندر خان اوزبک و قیا خان کنگ و باقی امرای حضرت شاه جنت آشیانی که در آگره
بودند تاب مقاومت نیاورده بجانب دهلی روان گردیدند و هیمون در دهلی به تردی بیگ خان که [illegible] امرای عظام است جنگ کرده
[illegible] حضرت شاه جنت آشیانی بقتل رسید و عادل در نواحی چنار [illegible] محمد خان که سکه و خطبه بنام خود کرده بود در [illegible] آمده
رفته بقتل رسید و دولت افغان سپری شد و کوکبه عظمت و ابهت حضرت شاهنشاهی ممالک هند را فروگرفت ایام حکومت وی [illegible] سال بود
چون شاه بلند رتبت بر تیغ زبان کند فتح سخن بر صحیفه کامران کند چون جنر سخن [illegible] ستایش [illegible] سپاس گشت [illegible]
[illegible] نظر برصفحه کرده [illegible] سلاطین سلف [illegible] حضرت سلیمان حشمت سکندر رتبت [illegible]
خلایق پناهی جلال الدین محمد اکبر پادشاه غازی لازال ملکه و دولته نماید از عجایب [illegible] چنانچه [illegible] چار [illegible]
دیگر [illegible] مجلس [illegible]
[illegible] چون حضرت جنت آشیانی [illegible] غفران [illegible] سر [illegible]
[illegible] بر سر سلطنت و فرمان فرمائی نشست چراغ عدل [illegible] جهانیان [illegible] آفتاب [illegible]
عالم [illegible] چون [illegible] اطراف عالم [illegible]
شور از سر طرف [illegible] گردن کشان و سرداران را با استقلال در ظل اطاعت و انقیاد خود آورده [illegible] افغانان [illegible]

سریرت کرد در راه

سریرت کرد در راه کابل رفته با رنگ و باز کابل [illegible] مسافران بوده اعظم این فتوحات استخلاص ولایت [illegible] است
کو از زمان [illegible] آبادانی یافته تا این روز کار جز به استبداد و طرق [illegible] هیچ پادشاهی بدان مملکت مسلط
نگردیده و سلطان هندوستان را از آفرینش جهان تا این زمان [illegible] دولت در غایت دست نداده [illegible]
و سایر الناس [illegible] و دیگر اخراجات برفع و فارغ البالی [illegible] ملک معمور است [illegible] ملک حصین است [illegible]
[illegible] است و دیگر [illegible] هندوستان [illegible] افغان [illegible] از آنحضرت محروم [illegible]
مستفیض گشته [illegible] اوست [illegible] فضل ایزد [illegible] که [illegible]
[illegible] چهار [illegible] شاهان [illegible] و دانشمندان که [illegible]
[illegible] آفتاب بلند [illegible] کامران [illegible]
چو خورشید [illegible] جهان [illegible]
ملک [illegible] سلاطین [illegible] صفدری [illegible] سلطنت [illegible] هندوستان [illegible]
خوار [illegible] سکندری [illegible] جمشید [illegible] خاقان [illegible] قاآن [illegible]
جلال الدین خلیفه ذو الجلال [illegible] شاه مشرق آفتاب [illegible] خاندان [illegible]
آفتاب [illegible] آسمان [illegible] آفتاب [illegible] مالک [illegible]
[illegible] تقدیر [illegible] دولت [illegible] قضای [illegible]
[illegible] خورشید [illegible] تیغ [illegible]
[illegible] این خلیفه خدا [illegible] لعنت [illegible] آنچه [illegible]
عادل [illegible] خود [illegible] جام [illegible] عقول [illegible] زبانی [illegible]
[illegible] آفاق [illegible] فریاد [illegible]
معشوق [illegible] عاشق [illegible] خوبان [illegible] تیغ [illegible] کشیده [illegible]

گریبان دریده و بغیر از مسیح شوانیده و در حق نشسته بجز از عشق توان شنیدند و نزدانند که فرحش قاف تا قاف عالم را گرفته و کوکب انعام و اشفاق
فیض نیسان باطراف و اکناف جهان رسیده ❁ سامی زیزدان آمد و ملک سلیمان یافته ❁ هر چه خواهد جز نظیر از فضل یزدان یافته ❁ و محاسن خصایل
و مکارم شمایل این خسرو خسروان نشان او فزون و اکثر از آن است که طوطی شیرین مقال قلم کیفیت اندکی از آن را رقم تواند ساخت ❁ هر چه در وصف جشن گوید
روایات بجز وه آن ملازمان سعادت رمزی از لطفش صد الیف ❁ سطری از دو صفحش صد دوات ❁ من چگونه شرف مرتبت که عقول را بیان
امید که حضرت کردگار بیچون ذات میمون و عنصر جاویدش را که باعث عقد جهان و مرتبت عالم و عالمیان است از آفات گردون دون و گزند
روزگار بوقلمون تا دامن قیامت محفوظ و مصون دارد ❁ خدایا تو این شاه درویش دوست ❁ که آسایش خلق در ظل اوست ❁ بسی بر سر خلق پاینده دار
مرادش بر بنیاد عجمی بر آرد ❁ و این پادشاه گردون جاه گاهی بنابر آسودن طبع دری از بحر خاطر بسلک نظم در آورد ❁ که گریه کردم و خوش
خوشحالی شد ❁ رنجم چون دل از دیده و دلم خالی شد ❁ بسیار که خون شده دلم از دوری ❁ من بار غم از دست مهجوری ❁ در گریه صبح و خوش و فرح
عکس است نمایان شده از دوری او ❁ دو شیشه گری سفیر نشان ❁ بهتر می بر فریبم ❁ اکنون ز تف دل جگرم ❁ زنده دادم و در خریدم ❁ پوشیده
از ذکر سلاطین هند فارغ گردیده بحال افغان اشتغال را بجانب ... که بلطیفه شمرده از لطف طبع و جودت اندیشه معطوف میگرداند میرزا کامران
مکارم ذات و محاسن صفات اتصاف داشته و در شجاعت عدیم المثل و در سخاوت عدیم النظیر بوده ❁ بودی از آن از اقوام حاتم طائی
بودی از آن پیش از رستم بجزی و در زهد و تقوی بر رتبه بوده که فردوس مکانی بابر پادشاه در فرامین بعد فرزندی شیخ محمد غوث در جناب آنحضرت
حاکم قندهار بود و در وقت انتقال بجوری خود و مرحمت استقلال تمشیت ملک مثال بمیرزا داد و در وقت ارتحال آنجناب جنت آشیان همایون
پادشاه لاهور را با کابل بر عنایت فرموده و پیوسته اوایل کمال استقلال مفتوح ساخته سرافراز اختصاص و انقیاد حمیده الاحرم و در هر روز در تصرف
عنایات و تفقدات اختصاص میبایان محمد و حق قزلباش شاه و صیاد آن برکنار حصار فیروزه را عنایت فرموده بود ❁ بسبب از آنجا که
دولت و سیدم افزون باد ❁ طالع فرخ و همیون باد ❁ امر غبار کید از رهت خیزد ❁ کحل چشم من محزون باد ❁ هر که گرد تو چو پرکار گشت ❁ او زین
دایره بیرون باد ❁ کامران تا جهان دهشت فراخسرو جهان باد ❁ در خلال این احوال دو مرتبه جهت دفع لشکر قزلباش قندهار رفته از ...
با سام میرزا این شاه اسمعیل صفوی جنگ کرده غالب آمد و امور اکثر امرای عظیم الشان او بقتل رسانید که دیگر بود و اتفاق چون
کرد و قندهار را متصرف گشت و چون امراکز جنت آشیانی پیش آمد و موافقت انتخاب الف به لکه رو ازو الی هر بجانب کابل رفته چون

شنیده که قراچه خان میرزا هندال را طلب داشته بعد که مخالفت را دارد ... قندهار متصرف فرمود بعد از آن تسخیر آن قلعه بسیاف خواجه حسن
مروی تاریخ نموده ❁ قندهار بجمادی الثانی یافته و پس از آن میرزا عسکری را در قندهار گذاشته میرزا هندال را بکابل برده و جلال آباد را اقطاع
مقرر داشت و بجهت آثار خلافی که از میرزا سلیمان بظهور رسیده بود بدخشان را از وی گرفته به پسرش میرزا ابراهیم عنایت فرموده و چون حضرت آشیانی
از عراق آمد قندهار را متصرف گردید از آنجا بجانب کابل در حرکت آمد میرزا کامران از کثرت مستوجه گردیده میرزا شاه حسین صاحب ولایت
روزی چند در آن دیار بسر برده و وقتی که پادشاه بجانب بدخشان رفته بود بازی بی خبر بکابل آمد و آن شهر را متصرف گشت و این خبر بجنت آشیانی
رسید کوچ بر کوچ متوجه کابل گردیده میرزا کامران شیر شکسته یکی را بادام بسیار بعزم رزم بیرون فرستاده در دیه افغانان تعیه جنگ
عظیم بقتل رسید و پس از آن پادشاه آمده وی را محاصره نمود میرزا کامران از روی چیره غیر عدو نموده شاهزاده اکبر شاه را گرفته بکنگره قلعه جای
کرد توپ و تفنگ بسیار می انداختند و بهیچ نشانه نمی آمد حضرت حق سبحانه و تعالی او را محافظت میفرمود و چون قحط غالب گردید از قلعه آمده فرار
کرده بیرون رفت پس از محاربه بسیار بسیج رفت پیر محمد خان حاکم آنجا به بدخشان آمده عزمی و قبچاقان را گرفته بوی تسلیم نمود و در اندک فرصتی
جمعی ابوبی همراه شده تمام بدخشان را گرفت قراچه خان و دیگر امراکه خدمت نیک بتقدیم نرسانیده بوده متوجه شده در وقت که پیر محمد در آنجا
بنزد وی بدخشان در حرکت آمد بعد از تلاقی فریقین چون حشم میرزا کامران بر بیرق پادشاه افتاده وقوف نکرده باطراف افغان گریخت و پادشاه
آمده طالقان را محاصره نمود چون مدتی بگذشت از روی عجز چند کس فرستاده رخصت که طلبیده و آنحضرت ترحم نموده التماس او قبول شد
و میرزا کامران بعد از آنکه دو فرسنگ شد و در چرخ گرد و اراده ملازمت نموده پادشاه انبساط فرموده و بوقت ملاقات نهایت مهربانی بجا
آورد و سه روز در آن موضع طوی ساخت شهنشاه زینت داد و بعد از آن سامان سلطنت بوی کرده و کولاب را باز باقطاع او مقرر داد و در اواخر این سال
آنحضرت به تسخیر بلخ از کابل روان شد و کس بطلب میرزا کامران و میرزا عسکری فرستاده ایشان دیگر باره مخالفت کرده بملازمت نیامدند
و در خلال احوال در بدخشان رفتاده و بعد از زدوخورد بسیار شکست یافته خواست که از راه ضحاک بامیان بهزاره رود که بر قراچه خان و قاسم حسین
سلطان و دیگر امرا بیم و تاکید فرستاده او را باز طلبیدند و بعد از یأس با میدواری تمام بجانب پادشاه روان شده و میرزا کامران متوجه
گردیده بالکه مردم پادشاه بوده بیای ثبات افشرده چندان کوشش نمود که زخم شمشیری برسر او زد و آن اضطراب تیر مخالفان را از خود دفع
کرده بجانب بدخشان روان گردید دیگر باره کابل بتصرف میرزا کامران در آمد و پادشاه بعد از چهل روز با میرزا سلیمان و میرزا ابراهیم

کابلی

متوجه کابل گردید و میرزا کامران با قراچه خان و مردم کابل برابر آمده بعد از اندک جنگی انهزام یافته بسمت کوه هندو رفت و میرزا عسکری گرفتار
شده قراچه خان بقتل رسید و بار دیگر جمعی از سپاهیان واقعه طلب فرار نموده میرزا کامران را در میان افغانان در آوردند و بار دیگر پادشاه عازم
دفع شد و میرزا کامران شبی باتفاق افغانان شبیخون آورده میرزا هندال در آن شب بشهادت رسید و پس از آن که [illegible] سلیمان خان بهندوستان
رفت و چون از حاکم هندوستان معاونتی ندید [illegible] بخت نام خود [illegible] آدم لکهر رسانید و سلطان آدم او را محافظت نمود حقیقت را بپادشاه
عرضه داشت نمود و پادشاه از کمال مروت که جبلی وجود شریف بود از جرایم وی در گذشته او را طلب نمود اما امرای چغتای که بواسطه مخالفت وی انواع
محنت و زحمت کشیده بودند عرضه داشتند که [illegible] میرزا کامران [illegible] و مادام که در حیات است این فتنه
قایم است پادشاه [illegible] شفقت جبلی را در حرکت آورده [illegible] لیکن بنا بر التماس خاطر ایشان [illegible] از وی
بینائی عاطل گردانید و میرزا بعد از این واقعه رخصت حج یافته [illegible] تاریخ ذی حجه نهصد و شصت و چهار بعالم بقا انتقال نمود [illegible] پادشاه
کامران در کعبه [illegible] میرزا کامران [illegible] شعری [illegible] ترکی
و این نسخه [illegible] فارسی [illegible] چشم [illegible] چند [illegible]
دانه خال تو [illegible] از زلف [illegible] دامی چند [illegible]
تو باما [illegible] کامران این غزل [illegible] باشد [illegible]
سرو بالا [illegible] زلف [illegible]
خود آراسته [illegible]
این [illegible] میرزا کامران [illegible] میرزا ابوالقاسم [illegible]
ملاحت و صفا [illegible] جهان [illegible] نهصد و [illegible]
نام [illegible] میرزا ابوالقاسم [illegible]
که در زلف [illegible] میرزا [illegible]
بوفور جلادت و سخاوت [illegible] میرزا کامران [illegible] مخالفت [illegible]

چنانکه در وقت توجه

چنانکه در وقت توجه آن حضرت بعراق [illegible] بجای [illegible] میرزا [illegible] مخالفت [illegible]
اما بنا بر [illegible] و دولت [illegible] آفتاب [illegible]
محبت [illegible] پادشاه [illegible]
[illegible] لطف و احسان [illegible] کابل [illegible] مخالفت [illegible]
[illegible]
که در میان [illegible] میرزا عسکری [illegible] تاریخ است [illegible]
[illegible] بی تکلف [illegible] عسکری [illegible]
[illegible] میرزا هندال [illegible]
خصال نیکو افعال بوده [illegible] آستان [illegible]
می بوده [illegible] تاریخ [illegible]
[illegible] تاریخ [illegible] نهصد و [illegible]
[illegible] افغانان [illegible] میرزا کامران [illegible] شبیخون آورده [illegible]
[illegible] دوستان [illegible] میرزا هندال [illegible]
[illegible]
[illegible] امیر الامرا بیرام خان [illegible]
[illegible] شجاعت [illegible]
فضلا [illegible]
[illegible]
از احفاد علی شکر بیک [illegible] بیرام خان [illegible] علی شکر بیک

کابلی

وشکر علی بیگ ببری بوده در غایت شجاعت و جلادت و آداب لشکری و سرداری را خوب دانستی و در زمان دولت همایون رسیده بالک گرده
دبر و لایت دینور و همدان و کردستان با توابع باقطاع او مقرر بود چنانکه اولاد ایت بیگ و علی شکر مشهور است و همایون از اعظم طوایف ترکمان قراقویونلو
بود و چند کس از ایشان به پادشاهی رسیده اند مثل قرایوسف و قرااسکندر و میرزا جهانشاه و در زمان شاه اسمعیل صفوی یاربیگ ولد خود
سیفعلی بیگ از عراق برآمده در بدخشان سکونت نموده و قولی آنکه علی بیگ در زمان حسن پادشاه بهمراه شاه آمده و در خدمت سلطان محمود میرزا
روزی چند بسر برده پس از آن در فارس او را با حاکم شیراز محاربه داده منهزم گشت و بعد از آن بدربار میرزا سلطان حسین میرزا آمده متقبل
ولدش یاربیگ و بعد از او پدر خود شاه سیور و در قید کرده پیری شده و آمده ملازمت حضرت جنت آشیانی بابر پادشاه اختیار کرده و پدرم
خان در بدخشان متولد گشته بعد از فوت پدر بسبب اتفاق در آنجا تحصیل نموده و بیست سالگی بخدمت حضرت جنت آشیانی آمده در روزی از طرف عواطف
و عاطفت آنحضرت ترتیب یافته بسعادت قرب و منزلت رسیده و مرتبه مصاحبت را دریافت و در حینی که حضرت جنت آشیانی از ایران بعظم تسخیر
سند روان گردیده خان مزبور در گجرات بود بعد از دو سالگی با نواع محنت روزگار گذرانیده خود را بشرف ملازمت آنحضرت رسانیده در وقتی که
سفر عراق در جلو همراه بود و شاه طهماسب آثار نجابت و خردمندی و کیاست و جوهر شناسی از جبینش مشاهده کرده ملقب بخانی و علم و نقاره
حضرت جنت آشیانی چون اعلام معاودت برافراخته بقدر الحکومت قندهار بعد از فتوحات گشت و چون بیرم خان توجه بجانب هندوستان
خان مزبور اقبال دارد در رکاب آنحضرت بود و سپهسالاری عسکر ... بعد از فتح پانی پت ... سهرند ... و جلادت
ساخته بخطابهای عالیه مثل ... عالی ... خان خانان ممتاز و سرافراز گردید و در زمان حضرت شاهنشاهی
وکالت بخطاب خان بابا با شرف اختصاص یافت و مدت چهار سال که زمان عنفوان شباب و ابتدای نشو و نمای اقبال شاهنشاهی بود
و خاطر مبارک بشکار و سیر مشغول بود زمام مهمات جمیع فرق انام از خواص و عوام در کف کفایت آن خان عالی مقام بوده از
مقتضای ... آنحضرت ... در شهر جمادی الثانی سنه ... بعضی امورات ... انحراف مزاج ...
بجانب دهلی روان شد و شهاب الدین احمد خان آنحضرت را القصه ... در استحکام قلعه کوشید و چون خاطر مبارک ...
گردید که از طرف خان مزبور غباری بر حاشیه حضرت شاهنشاهی نشسته ... با ... اوردی ... جمیع گشته خان مزبور ...
سلطنت را ... حسینعلی بیگ روانه ... نمود ... بگجرات ... ...

یافته بود و قید اختیار را در راحت کرده خود را بدان کوه ولایت کشانید و شاهنشاه خان اعظم را با جمعی از امرا بر سر ایشان تعیین فرموده و خود نیز از عقب
روان گردید و بعد از تقارب فریقین جنگی عظیم روی داده و جمعی جماعت که باعث این فتنه بوده کشته گشتند و خان مزبور با جمعی از همراهان
بیرون کوه در آمد بعد از آن که از جانب شاهنشاهی بر فرقه ایشان را انجمن آمدن نمود و خان مزبور بلا توقف روانه گردید و حضرت شاهنشاهی
جمیع امرا و خوانین را باستقبال فرستاده و خان مزبور بشرف ملازمت استسعاد یافت و بعد از دو روز رخصت حج یافته چون نهر والا که عبارت از پتن
گجرات است رسید روزی در کنار ... سهسلیک ... شهره دارد در کشتی نشسته بر سر سبزه در باغ پر گلی که بدرش رسیدگی از مرو بخشگ لان گشته
شده بود و منتقم با جمعی آمده در وقت مصافحه خنجری بر پشت او زده که جان در گذشت تا به القصه در منصد و شصت و هشت روی داده بود
غرض چنین یافته است
پیرام بطواف کعبه چون بست احرام ٭ در راه شد از شهادتش کار تمام ٭ در واقعه ها تفی پی تاریخش ٭ گفتا که شهید شد محمد بیرم ٭
در آن وقت میرزا عبدالرحیم که احوال بخطاب خان خانان مختار است چهار ساله بود و محمد امین دیوانه و بابا زنبور و چندی از خدمتکاران او را برداشته
به درگاه جهان آورده و ... مشمول نظر شفقت و عنایت شد تا بجمع دولت بابی والا خود او را رسانیده مخاطب ساخت و خان خانان گردید و خان
مغفور گاه گاه از برای امتحان طبع و تشحیذ خاطر قصیده و غزلی گفتی و با لماس بیان گوهری نظم را نباهات ... انجله است ٭ شهی که بگذرد
از نه سپهر افسر او ٭ اگر غلام علی نیست خاک بر سر او ٭ علی عالی اعلا امیر عرش جناب ٭ که هست خسرو افلاک کمینه چاکر او ٭ در مدینه علم آنکه از کمال
شرف ٭ نهاده اند سران همچو خاک بر در او ٭ ز تیغ خسروی بیرون کون آزاد است ٭ کسی که از دل و جان شد غلام قنبر او ٭ بعد ز هیچ پیمبر کسی نبود که بود
برادر خسرو این عم پیمبر او ٭ نبی زماد در شرح تراد طفل نظیر ٭ کسی که همچو پیمبر بود برادر او ٭ عنایت حق و لطف رسول و قوت روح کمال نیز بود
در غزای خیبر او ٭ خدا کمال عجایب ازو نمود که بود ٭ ظهور او علی شمه ز مظهر او ٭ ز نات شکل حشر خلق را نیز ٭ اگر نصیب شود مهر کوثر او ٭
بروز فصل بدان چو بر شیشه بر کار ٭ که سنگ اسد افکند زید بر او ٭ ستاره چشم آفتاب ... که مهر گه سواری بود ز لشکر او ٭ هموم قهر او بر
قبیله گذشت ٭ ز قوم عاد خبر داد باد صرصر او ٭ عجب تو بود که بر حرام ازو بعد حرام ٭ هزار ... حدیث نبی است با ... او ٭ از آن حدیث کی حکم
هجی ... که با هر جانم ... همراه او ٭ سر مردان ... بدی ... دست غیر گرفته است ... نهاد او ٭ ... که جان ... آمده ...
فیض الحیل ... پیدا او ٭ ... کرد ... ته ... خلاف ... در باد او ٭ ... قاف ... گشته بر ...
شگاف ... از نهیب ... او ٭ ... ... او ٭ ... تا از دشمن ... او ٭ ... از زمان ...

خاک ره‌اش سعید عطر اوست شد غلام قوم بهرام از رکاب است که گشته سلطنت ظاهری میسر او را ای بخاک جناب تو روی مخوش سوده از انجم
بر چرخ کبود فرسا او به عجز خاک درت عالی اختری دارد همه گردش فلک اختر شکر ایا ولا که غم دلستانی نداری ای اگر خضر وقتی کجا نی زندگی
اگر سکندر زمانی ولیکن [illegible] دارای محمد شانی نداری ای نداری ز سهم حارثانی ای اگر سیل بر درگاهی نداری ای حرف خوشی نوشتی دل شادی [illegible]
ما زبان قلمی ذکر دی از زمانی که در قندهار بود حضرت [illegible] این رباعی گفته بر نیساره ای اگر نسیم خاطر محزونی چون طبع لطیف
خویشتن سوز دنی ای باد او چون نسیم زمانی بر گل ای باد من محزون چونی و خان در چو گشته ای اگه ذات سایه چونی ای از هر چه تراوصف کم
افزونی چون سیدانی که هست چون سگند ای چون چیزی که در فراق او چونی این رباعیات نیز از اوست ای اگر کوی تو کعبه عادت ما ای [illegible]
تو قبله عبادت ما او خوش اگر حجه جناب ساز [illegible] عادت ما ای واقف اسرار نهان هر کس ای در [illegible]
هر کس ای باد او چون نسیم زمانی بر گل ای ذکر تو بر زبان هر کس ای [illegible] از [illegible] بندی [illegible]
کسنیم سند [illegible] مانند تو کس نیست تو چاشنی [illegible] سپهسالار عبد الرحیم میرزا خان [illegible] خانان [illegible]
خوبی ذاتش [illegible] چون [illegible] صفاتش [illegible] با خلق لطف و عجب [illegible] ذکر بهاره [illegible]
گشته [illegible] از [illegible] و وصول [illegible] دیگری [illegible] لطف [illegible]
با [illegible] بهساف فضلای [illegible] فاضل کرام [illegible] فصحای عالی [illegible]
علما و رواج فصحا [illegible] ای [illegible] شود [illegible] اعلام [illegible]
علامات لطف ادبیه [illegible] تیغ [illegible] و امور لشکرداری و اقتدار [illegible] عالم [illegible]
روش [illegible] که اقدام نموده [illegible] جاری بوده [illegible]
ز طبع او [illegible] ز تیغ او ظفر زاید [illegible] فتح گجرات [illegible]
سوار [illegible] فتح [illegible] خان خانانی [illegible] منصب [illegible]
با [illegible] و الحال [illegible] فتح [illegible]
فتح فیروزی بدین [illegible] مقرون گرداناد [illegible] با دامه [illegible] دشمنان [illegible] دوستان [illegible]

لطف طبع وی

لطف طبع وی را باعث می‌آرد که گاهی نظمی چون آب زلال و شعری چون سحر حلال پردازد و اوراق لیل و نهار را بدان زیب و زینت بخشد
این ابیات که صورت تحریری پذیرد از نتایج اوست [illegible] چند است [illegible] که [illegible]
[illegible] خیال [illegible] جان [illegible] چشم [illegible]
ادای [illegible] عاشق صادق [illegible] خدای [illegible]
از این [illegible] جهان [illegible] خدا [illegible]
عشق [illegible] دل [illegible]
چه خوش است [illegible] دل [illegible] زلف [illegible] دل [illegible]
ای آتش [illegible] بس [illegible] چون [illegible] بس [illegible]
[illegible] تو [illegible] زبان [illegible] تو [illegible]
[illegible] تیغ [illegible] سلطان [illegible]
و بهادر خان [illegible] شجاعت و استعداد [illegible] اقران [illegible]
شمشیر [illegible] دشمنان [illegible] سلطان [illegible]
[illegible] سعادت [illegible] ظفر [illegible]
در [illegible] شجاعت [illegible] فتح [illegible] ولایت [illegible]
با [illegible] افغانان محاربات [illegible] افغانان غالب [illegible]
حضرت شاهنشاهی [illegible] افغانان محاربات [illegible]
[illegible] ولایت [illegible] افغانان [illegible]
[illegible] طریق ضلالت [illegible]
حقیقت احوال [illegible] شاهنشاهی [illegible] افغان [illegible]

اظهار نمود است و پشیمانی نمود و بندگان حضرت [illegible] حکایت و چون ایامی چند برآمد
دیگر باره طریق خلاف پیش گرفته و قدم از جاده سلامت بیرون نهادند و حضرت شاهنشاهی کمر دفع ایشان را بر بسته [illegible]
در هفتصد و [illegible] رکاب بجانب [illegible] حرکت [illegible] کما یعمل [illegible]
هر دو را بدست آورده بقتل رسانید [illegible] فلک [illegible]
و تاریخ [illegible] چنین یافته [illegible] قتل [illegible] سال [illegible]
آه زوال [illegible] و دیگری چنین یافته [illegible] چون خان [illegible] از این جهان رفت [illegible] بنیاد فلک [illegible] افتاد [illegible] تاریخ
از هر دو جسم گفت فریاد [illegible] اگرچه [illegible] طبع شعری بوده [illegible] سلطان [illegible] تخلص [illegible]
بیت صبا بحضرت جانان [illegible]
شد [illegible]
نظری [illegible]
این رباعی از واردات [illegible] رباعی [illegible]
دیوانه [illegible] میرزا جانی از طبقه ارغون است آباء و اجداد وی [illegible] سلاطین [illegible] محترم بوده [illegible]
و میرزا عیسی که جد اعلی میرزا خان است رکن السلطنه میرزا شاه حسین بوده [illegible]
نموده و فوت [illegible] میرزا [illegible]
[illegible] محمد باقی [illegible] احوال [illegible]
گماشته قریب سی سال [illegible]
پاینده را چون [illegible] میرزا [illegible]
روزی چند بار حکومت [illegible] میرزا جانی [illegible]
زمام مهام حکومت [illegible] میرزا جانی [illegible]

آنکه [illegible]

تا آنکه حضرت شاهنشاهی بنابر خلاف [illegible] عبدالرحیم خان خانان را فرستاده [illegible] از طرف [illegible]
و میرزا جانی بنابر [illegible] مصاف [illegible] مبارزت نهاده و روزی چند [illegible]
[illegible] مقاومت [illegible] باتفاق سپهسالار خان خانان [illegible]
و بر توالی الطاف شاهنشاهی [illegible] ولایت [illegible]
[illegible] بسلک [illegible] مجلس [illegible]
[illegible] طبع شعری [illegible]
بیت [illegible] عشق [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] سلطنت [illegible]
[illegible] محمد خان [illegible]
سلاطین چغتای [illegible] سلطان حسین میرزا [illegible]
امرای عظام [illegible] دولت [illegible]
[illegible]
رباعی [illegible]

کابلی

آفتاب من نقاب انداخته و در میان خورشید و در اضطراب انشا اشرف افغان عالم در سلک شجاعان زمان انتظام داشت و در اکثر معارک و ...
لشکر فتح پیکر رسانید خصوصا در جنگ داود افغان که بیشتر ملکی تیغ آبدار در آن معرکه از خون مخالفان گلگون گردید اما چون ایام
حیاتش بسر رسیده بود اشهب مردی و صلابت بکار رسانید که زخم کاری از مخالفان از پای در آمد چنین است سلام مراری ... ایام
مرحوم ... جنگ ... افغان زیر خفتان در ترکش ... و در غایت ... ای
گردی ... و یک پیک زهر نمود و لباس آل ... شیخ ... و افغان عالم و ...
کوکه است ... میرزا کامران بود ... هند ... دیده ... و ...
خوبان حاصلی ... در آمد ... جامه ... و در آمد ...
کاوش ... عالم ... خان ... تا ... رسید ... لطف طبع شعری ...
ای رسم ... و قاعده ... این رسم ... قاعده ... عشقی ... الاولیا ...
... خط ... حضرت شاهی ... و دل گشته ...
طبع شعری ... غارت ... منقبت ... معلی ...
کوه ... بهرستان ... رسوایی ...
حق ... که ... حضرت رسول
صلی الله علیه و آله ... هندوستان ... و چون ...
کردید ... و فارسی ... اشعار ... حالم ...
کرد ... ما ... سلطانی ... یا رب ... سیاه
محمد ... حضرت شاهی ... جوانی ... یوسف ...
نازکی ... اوست ... ساخته ... که ...
بچشم ... خواجه محمد حسین ... حضرت شاهی ... و بعد از آن

ز ... ادراک ...

از ایران ... طبع شعری ... صد ... ازو ...
... موسی ... در سلک ... زمان ... انتظام داشته ... او است ...
زرعانی ... بلبل ... حسین ...
عالی است ... خطی ... تا ...
کرده ... رسید ... غارت ... نگران ...
اوراق ... سلاطین هندوستان ... احوال ... احوال ...
معطوف ... شام ... ارض مقدسه ... زبان ...
که ... شام است ... جهان ... عالی ...
در شام ... عجایب المخلوقات ... چهار ...
صاحب ... شام ... مصر ... بنی اسرائیل ... اولاد
هم ... شام ... فلسطین ... و ... بیت المقدس
مهبط وحی و محل ... انبیای بنی اسرائیل ... عجایب المخلوقات آمده که
در آخر الزمان تمام عالم خراب گردد الا مکه و مدینه و بیت المقدس ... بنی اسرائیل ...
از کنعان هجرت کرده به بیت المقدس ... علیه السلام ... با تفاق ...
نبی اسرائیل مسجد اقصی را بنا نهاد ... تمام ...
کان مسجد ... حضرت سلیمان ... مسجد اقصی ... بیت المقدس ...
شهری ... سنگ ... چهل
سنگ ... بیت المقدس ...
... مسجد اقصی ... بیت المقدس ... عباس ...

کوچک بمین بنایی کرده آن پیغمبری نمازی کند [illegible] باشد [illegible] در عجایب المخلوقات مسطور است که گنبد و چهار هزار پیغمبر [illegible]
مسجد نماز گذارده اند و طول آن مسجد هفتصد و هشتاد و چهار ذرع است و عرض آن چهار صد و پنجاه و پنج ذرع و ششصد و چهار استوانه دارد و [illegible]
قندیل روشن میکرده اند و هزار [illegible] هر سال صرف فرش آن میشده و هفتصد فراش همیشه خدمت آن مسجد میکرده اند و پنجاه [illegible]
آب کردن در آنجا گذاشته بوده و چهار صد غلام [illegible] و در صحن مسجد صخره ایست که ارتفاع آن پنجاه و دو ذرع است و در میان صخره قبه عظیم است [illegible]
آنرا قبة الصخره گویند و در درون قبه سنگی است که اثر قدم حضرت پیغمبر آخر الزمان است و بر یک طرف آن ظاهر است و آنحضرت در شب اسری از آنجا
بمعراج رفته و یک طرف آن سنگ بمرافقت رسول قرب دو ذرع از زمین برخاسته بود که آنحضرت فرمود قف [illegible] بحال خود ماند و محراب
مریم و محراب زکریا که نماز می گذارده اند و کرسی که سلیمان در آنجا خدا را یاد می کرده اند در بیت المقدس است و محراب داود [illegible] شهرت و معروف
محرابهاست و مقام خلیل در شهری [illegible] واقع است [illegible] که در دو فرسنگی بیت المقدس است که آن را مرقد خلیل خوانند و ولادت عیسی
آنجا بوده و ترسایان را از آنجهت [illegible] خوانند و بعضی گفته اند که عیسی در بیت اللحم [illegible] میلی بیت المقدس است تولد نموده [illegible]
روضه ابراهیم و اسحق و یعقوب و یوسف و ساره در آنجاست و در عهد خلیفه اول مسجد اقصی [illegible] است [illegible] چهار صد و [illegible]
بر آنشهر مستولی شده محرابهای اهل اسلام را خراب ساختند و نود و چند سال در تصرف داشتند [illegible] پانصد و [illegible] آل ایوب [illegible]
و شعار مسلمانی [illegible] کردند و در آن زمان [illegible] و تصرف سلاطین اسلام است حضرت داود و سلیمان و یونس و [illegible]
و عزیر و زکریا و یحیی بن زکریا و عیسی [illegible] در بیت المقدس و مضافات بیت المقدس متولد شده اند چون احوال ایشان در اکثر کتب مسطور است
از آنجهت بذکر ایشان مبادرت ننمود. دمشق الحال دار الملک شام است و تخت ارم بن سام بن نوح [illegible] و بعضی اعتقاد
بعضی باغ ارم که در میان طوایف نام [illegible] است آن است [illegible] گفته اند که دمشق ابن [illegible] ابن مالک بن [illegible] ابن سام بن نوح
بر آباد و از آن [illegible] و قولی آنکه پدر ابراهیم دمشق را احداث نموده [illegible] معموری آن [illegible]
[illegible] ضحاک [illegible] است [illegible] قدر بر شهری [illegible] لطافت [illegible] داده [illegible]
و حضرت رسالت پناه [illegible] دمشق گذشته [illegible] قدم در آن شهر [illegible] بزبان معجز بیان رانده که دمشق بهشت دنیاست [illegible]
[illegible] در آن شهر هیچ منزلی [illegible] و اسواق [illegible] آب روان [illegible] و عمارات عالی و اسواق [illegible] و حمامات [illegible]

دارد که زبان از کیفیت

دارد که زبان از کیفیت آن عاجز میماند [illegible] حلقه حلقه آب [illegible] خوش [illegible] چون [illegible]
مشهور است شهری که مسجد جامع آن [illegible] عبد الملک [illegible] مسجد اقصی [illegible]
[illegible] و بعضی [illegible] خراج شام [illegible] صرف آن مسجد [illegible] و این مسجد [illegible] تمام [illegible] ستونهای آن
از سنگ رخام است و سقف [illegible] طلا [illegible] نقوش [illegible] و صور [illegible] عجیبه [illegible]
و بدایع آن [illegible] ملاحظه کرده باشد. القصه مسجدی [illegible] است [illegible] اگر بهشت [illegible] است [illegible]
و حاصل [illegible] آن [illegible] دینار [illegible] هر شب [illegible] روشنایی آن [illegible] دمشق [illegible]
مقابر اولیا و انبیا [illegible] و در آنجا [illegible]
نقل آورده اند [illegible] ایوب [illegible] از مضافات دمشق [illegible] ایوب [illegible] شهرت دارد و چشمه که از قدم [illegible] آنحضرت [illegible]
جاری است محمد بن جریر الطبری [illegible] که من در [illegible] رسیدم و از آن آب [illegible] جاری که از آن آب [illegible]
شفا مبدل شد [illegible] دمشق [illegible] آمده [illegible] که صورت [illegible] شیخ ابو سلیمان عبد الرحیم دارانی [illegible] بوده [illegible]
لطف [illegible] سبحان [illegible] در تذکرة الاولیا [illegible] نقل است [illegible]
[illegible]
[illegible]
که چون آدمی [illegible] اعضای [illegible] شهوت [illegible] رضا آن است [illegible] خدای تعالی [illegible]
[illegible] ابو [illegible] شیخ شام بوده [illegible] اولیا [illegible] است [illegible]
[illegible] ابراهیم بن داود [illegible] بوده [illegible] نقل است [illegible] وادی [illegible]
[illegible] ابراهیم [illegible] بوده [illegible] است [illegible]
[illegible] که آنچه [illegible] است [illegible] و زیارت [illegible] است [illegible]
و گفت [illegible] آنچه خدای [illegible] است که در [illegible]

بزرده و باقصا ارزو شد الله با قطاع فرودی شنیدم خواجه عبدالله گوید این نه از کرامات است بلکه بیچاره وا ایست در طریق تصوف دارد و از شیخ علی
کرد که روزی در بادیه نشسته بود که دیدم قدحی از آسمان فرو آمد از زر و در آب سرد بود در پیش گفت بعزت و جلال تو که آب نخورم که از دست
اعرابی که سبق شده و شربت آب بده و اگر نه کرامات آسمان بیابد از هم جز و در کرامات ظاهر از کرامات شیخ سلیمان ترکمانی اگرچه در رمضان روزه
و نماز نمی گذارد و اما از صحبت خبر میداده و علمای ظاهر بحقیت انده باد بسلوک نیکو بوده اند شیخ علی کردی از عقلای مجانین بوده و از وی
انواع کرامات و خوارق عادات ظاهر شده و اهالی دمشق بر سر بود معتقد غیره وی اند و داود بن احمد دارانی و احمد بن الحواری که در جمله علوم عالم
بوده اند و در طریقت مبانی عالی داشته اند و ابو عبدالله محول نیز که گرو با فتوای قضا مبادرت نمی جست و محمد بن حسن الشیبانی که به فتوا گذرانیده
منصب قاضی القضاتی داشته شمس الدین عبدالله المقری ابن الفتاح که مصنفات جلیله بر اوراق روزگار گذاشته و جلال الدین محمود که بحث
دمشق اشتغال داشته و در زمان ملک قاضی القضات شام گشته و ابوالقاسم علی بن حسن بن عساکر که محدث بزرگ بوده و تاریخی نوشته به هشتاد
و دو جلد و ابوالمعالی بن محمد ابی الحسن که مفاوضه و ادب و شعر و دیگر فضایل بوده و علاء الدین علی بن ابی الحزم القرشی که در علم سرآمد بوده و در عام
حیات مثل او طبیبی نبوده و از تصنیفاتش موجز شد اول است و ابوالحسن حسن بن نائی که در سلک افاضل و شعرا انتظام داشته
می نمود و از شکان او لایت و دکان ادر بعلبک در نزدیکی دمشق واقع شده و قلعه در غایت حصانت داشته و از مردم کسی که بنظر رسیده
بعلبکی است ابن خلکان در تاریخ خود آورده که بعد از قتل مروان حمار ابن عبدالله کیاست سلام حادی مؤذن بعلبکی اگرچه از جمله اصحاب مروان بود
گرفته پیش ابوجعفر منصور آوردند ابوجعفر بقتل او اشارت فرمود سلام گفت یا امیرالمؤمنین مرا بکش که من بهترین حدی گویم منصور گفت
غایت حدی گفتن تو تا کجاست گفت جایی که شتر را سه شبانروز آب نداده و او را کنار آب بنده چون خواهد که بر آب رود من آواز برآورم
از آب خوردن باز ایستد و آب نخورد تا وقتی که من خاموش شوم پس منصور فرمود شتر را سه شبانروز تشنه داشتند و بیاوردند چون بر آب رسیدند
سلام حدی گفتن آغاز کرد و شتر سر برآورده و حیران ماندند تا سلام خاموش شد آب نخوردند منصور سلام را ملازم نموده و بر آن یقین فرمود و چون
مؤذن بعلبکی را پیش آوردند منصور گفت یا امیر مرا بکش که چون من مؤذنی نیابی منصور گفت مؤذنی تو تا کجاست گفت به اینجا که اگر کنیزی
زیرکی باشد آب در دست تو و چون من بانگ نماز برآورم از دست بیفکند منصور او را نیز امتحان فرمود
نیکو داد و چون نوبت بحیه رسید گفت یا امیر مرا بکش که چون من رسولی در سلک نیابی گفت آن چه قرآن که یک شب سر جنگ بر در زرگی

و دیگر که مسجد دمشق

وانچه گروهی در دمشق مسجد آن تقصیر نمودند پس بفرمود او را بکشتند و بموجب روایت بعضی مورخان در زمان الیاس پیغمبر فرمانروایی
شخصی بود بعل نام و او را صنمی بود از طلا موسوم بعل و شیطان از تجاوف آن صنم برمردم تکلم نمودی و اهل شهر را سبب آن می خواندند
بعل را با بک ترتیب داده و بعلبک خوانده و برخی گفته اند که در آن زمان زنی بوده از بنی اسرائیل که بعضی از ملوک بنی اسرائیل شوهر کرده و
داشته و همواره با انبیا در مقام عداوت می بوده و حسب الخواهش او از طریق دین برگشته و در پرستش بعل مشغول شده چون الیاس
بدعوت ایشان اشتغال نمود کسی بدو نگروید مفارقت ایشان را اختیار کرده با پرستش نموده و از نظر خلایق پنهان گشت و
محل او در صحاری و جبال باشد تا گشتگان و گم شدگان را راه نماید و در حبیب السیر آمده که خضر و الیاس هر سال روز عید اضحی
یکساعت با یکدیگر ملاقات نمود و پس از آن بجهت شعار خود قیام نمایند غزه بلطافت آب و هوا و نظارت کوه و صحرا از بلاد شام و بسیاری
از اولیا در آنجا آرام داشته و از حضرت رسالت نقل است که شما را بشارت دادم بدو عروس یکی غزه و دیگری عسقلان است ابوعبدالله محمد بن ادریس
مشهور به شافعی از غزه است و در فن فقه و کیاست یگانه بوده و در مروت و فتوت مجتهد زمانه و در پانزده سالگی فتوای نوشته احمد حنبل که نزد او
حدیث یاد داشته شاگردی نزد وی آمده از وی نقل است که هرگاه کاغذ و قلم دست گرفت شافعی به وقت داد از وی نقل است
شافعی را اگر روزی کسی با عقل عالم رجوع آید نقل است که جمعی بهارون الرشید رسانیدند که شافعی قرآن را حفظ ندارد هارون خواست
تا به ماه رمضان بود امتحانش فرمود شافعی از قرآن هر روز جزوی مطالعه کرد و در تراویح بخواند چون رمضان تمام شد جمله قرآن را حفظ داشت
احمد حنبل هر که نماز عمدا ترک کند کافر شود و بمذهب شافعی نشود و ایشان را با هم مناظره افتاد شافعی احمد را گفت چون کسی ترک نماز کند کافر شود چگونه مسلمان
شود گفت نماز گزارد شافعی گفت نماز کافر چون درست باشد احمد خاموش شد گویند مادر شافعی زاهده بود از بنی هاشم مردم امانت نزد وی
دو کس آمدند و جامه دانی بدو سپردند بعد از آن یکی از آن دو کس بیامد و جامه دان خواست مادر شافعی بوی داد و بعد از چند روز دیگری بیامد و جامه دان
طلبید گفت بیار تو دادم گفت نه قرار کرده بودیم که هر دو حاضر باشیم غمی در آمد شافعی در آن وقت شش ساله بود چون از در آمد
پیامد و احوال باز گفت شافعی گفت جامه دان برجاست بیار خود را بیار و جامه دان بستان مرد متعجب شد و قاضی که آمده بود حیران گشته
باز گشت شافعی در صد و چهار و پنج که ابوحنیفه رحلت نموده بوده بوجود آمده و قبرش در مصر و چهار بوده حلب از شهرهای معتبر شام است
و آب و هوای نیکو دارد و چون ابراهیم خلیل در روزهای جمعه گوسفندان خود را در آن موضع میدوشیده و شیر آن را بفقرا قسمت می نموده

ششم

حلب موسوم کردید چه در لغت عرب حلب بمعنی شیر دوشیدن باشد گویند در نواحی آن شهر چاهی است که هر کرا سگ دیوانه گزیده باشد از آن آب بیاشامد
شفا یابد و در شهور سنه ... و چهار زلزله‌ای در حلب پیدا شد که دوازده فرسنگ از آن شهر ... قلعه بر زمین ... الحمد لله قدرت الله تعالی
پیدا شده آن اثرها را هم چه از نظر مردم غایب ساخت و از مردمش کسی که منظور آمد ابوالبقا یعیش ابن علی است الملقب بموفق الدین نحوی
که از فحول فضلا بود و شرح مفصل زمخشری و شرح التصریف الملوکی از مصنفات اوست **منبج** میان حلب و فرات واقع شده و انوشیروان آن شهر
بر بنای آن گماشته و هارون الرشید در تعمیر آن کوشید ابو عباده ولید بن عبید المعروف ببحتری از آن شهر است صاحب حماسه و طرفة الانسان
از بحتری آورده که من در وقتی مدحی جهت ابی سعید محمد بن یوسف گفته بودم ابو سعید خوش وقت گردیده مجلسی آراسته بود و در حاشیه مجلس وی مردی
دیدم نشسته در بردی ... چون آن قصیده به آخر رسید زبان گشود که ای امیر این قصیده که من عمری است گفته‌ام و شروع کرد از اول تا آخر
بخواند مرا دو حیرت بر دماغ صعود نمود و غیبت از ... و دلگیر شده خواستم که برخیزم ابو سعید در صدد خاطرخواهی و دلجوئی من آمد گفت ...
... این شعر ... این شخص کیست که ... گفت این ابن عم تست ابوتمام ...
تعظیم کن ... خاطر ... که من ... در وصف شعر من سخنان گفت ...
در خدمت وی بودم ... بحتری ... ابوتمام ...
... ...
... ابو علی ... ابوتمام و بحتری ... شاعر است ...
تشبیه کرده ماند و ... **عسقلان** ...
بعضی گویند که ... امام ... ابو عبد الله الحسین ... و انتقام ... که ...
و تاج شام عسقلان ... از پیغمبر نقل است که ... عسقلان ...
ابو یعقوب ... شیخ ابو ... **طرطوس** ...
و مهدی عباسی در سنه ... آن را ... ابو عبید القاسم بن سلام که در اصناف علوم ماهر بوده ...

کتب تصنیف کرده و در مناظره الانسان آورده که اول کسی که از خراب ... بحتری ... وی بوده طلال عراقی گویند ...
بحر ... ابو ... ... حدیث ... اسحق ... احمد بن حنبل ... قرآن ... یحیی بن معین
که کذب ... حدیث ... و چهارم ابو عبید ... ابو اسحق ابن راهویه آورده که ابو عبید ... در علم ...
اکثر ... تصنیف ... شام است ...
شش صد ... است ... و بعضی ... فرسخ باشد ... و شصت فرسخ ... اندلس ...
مغرب ... جنوب ... دریا ... اقلیم ...
گویند ... و شصت ... فرسخ است ... شام ...
ذکر ... **مصر** ...
و ... است که ... جبال القمر ...
که ... ...
ایشان ... ... الصفا ... ابراهیم ...
اسباب العجایب ... ...
... ...
... است ... ...
و غایت ... یوسف علیه السلام ...
و آن عبارت ... عجایب المخلوقات ...
... ...
که ... ...
و ... ...

این است که آن طلسم آنجا هر که از آن بهره و بخشی یابد اگر چه این جماعت معتقد نیستند لیکن ما چون نوشته یافته‌ایم بنابر خراب نوشته شد تا نقل
کرده که یکی از بزرگان از اکابر مصر از پیش آنی در یافت ... باد ... و از این طلسم نصیبی باشد هر روز نقبهای برّان رفتی و نظر در وقف آنها ساختی
تا روزی که ورق پاره یافت در آنجا نوشته بود که از فلان طرف قبه که چاه و چون بیست ذرع بر جای بیابند جستجو بسیار بنمایند داد بدان عمل نمود
صندوق ظاهر شد از آهن چون سر آن باز کرد کاسه ظاهر شد که قرص طلائی در میان آن بود صندوق را باز کرده کاسه با قرص طلا برگرفت
بشهر آمد و طلا را صراف داد و زری چند در عوض بستد و چون بخانه آمد طلا را در میان زر خود شمرد و مکرر دیگر باره صراف فروخت و باز طلا را
در میان زر خود دید و دانست که این طلا را خاصیت این است که هر چند فروخته شد باز پیش آید و از این سبب مالی بی‌قیاس حاصل کرده کار و منصبی
داشت که چون آب در کرده و سرائی شدی که در جمیع مصر مشرق آن نبود و ... کنیز خانه و چشم و خرم فروشی خطا کرده تا آنکه خرجش بسیار و اهل آن
ترقی و شیء هر آینه مردم مصر روی بوی نهادند که ... و همه جای دیگر خبر فروشان ... تا آنکه احوال او پوشیده خفیف نشد مالک مصر عرض
نمودند ملک در احضار نموده ... از وی پرسید ... الاسلاف اورده ... او احوال پس آنکه شخص را حکم شد ... در حوالی قبه کلان زمین را حفر
کرده و چاهی پیدا شد هر که نظر در آن افکندی چنین از ... آنجا نظر بر آمدی ... که رشته ... از آن چاه افکند هر چند پدید شد ... پیش
تن از خاصان هر یک آنجا رفت چهار صفه نظر کشش در آمد که در هر صفه و خم زرین پر از زر نهاده بود و بر سر هر خمی شتری از زر نشسته که بر آن
پیش آن خم ... که ... بعد ... زبر مجرد و صاحب صندوقی و همچنین در هر صفه خمی از جواهر بود و شخصی از آنجا عجب کرده بود و ...
بر داشت و در نظر آن جماعت غایب گشت پس ساعتی دیوار غار شکافته سر بیرون آمده و از آن سر بریده آمد و ظاهر کرد و چون آن جماعت
طریق تصرف آنرا ندیدند بمجرد ... باز گشتند صاحب تاریخ الفی از ابن کثیر شامی نقل کرده که در عهد ملک عادل ... بسال ... فضه
در مصر قحطی روی داد که در عوض پیاده دیست هزار کس از گرسنگی فوت شدند و ملک عادل ... را از مال خود کفن پوشانیده و جمعی کثیر احوال
ایشان را بجائی رسید که ... پس برنج ... آخر کار بجائی انجامید که در مصر گرسنه سگ را خورده و بعد از آن مردم فرزندان خود را مخوردند
فرزند را بر زمین ... خوردن ... اطبا ... بهانه چاره طبیبی را که بخانه میبردند از اطراف جوانب کارد را کشیده هر عضو آن بیچاره
مانند گوشت قربانی از هم بریدند و در تمام مصر آب ... نیست کرد و نیل و برف اصلا نباشد و باران چنانکه بارد اگر باره علامت قحط
باشد زیرا که حبوبات در زیر زمین پوسیده گرده و در بعضی جاها گیاهی است که ریسمان کشتیهای کلان از آن کنند و آن مانند ...

بخشیده و چون صبر چند مرتبه کم گردانند باز روشن شود و ایضا حوضی است و چشمه که آب آن چشمه در آن حوض می‌آید هر گاه حایض و جنب
بآن چشمه گیرند آب چشمه باز ایستد و آب حوض بد بوی گردد و آب حوض را بیرون کنند آب چشمه روان شود و در مصر غرائب و عجائب
بسیار باشد و چون ... کس کیسه از انجیر و ... چاهی بشند در یکی از ناحیه مصر عزیز دیده شود که عدد آن را بیک شتر بار کنند برای
بچه و دارو و همیات ... قریب بنیم گز دنباله دارد و دنباله او بر کشیده است چنانچه در میان دنبال بشکم فرق بسیار است و در زمین مصر
که آب آن شور است و چون آب نیل غلبه کند آب آن دریا شیرین شود و هر گاه رود یکی ... باز شور شود و در آن دریا چند قسم ماهی شود که در دیگر
جاها باشد و از غرائب دریا ماهی ... بهر ریگ روان است و آن ماهی را احضار خوانند و در احضار ماران گزنده و جنبنده بسیار است که اگر
کسی در محلی باشد جسته خود را از ... محل ... و گزیدن آن ماران مهلک باشد و احضار صدی مهر با ری رود و صدی تیز بنی اسرائیل دارد
و مسافت تیه بنی اسرائیل چهل فرسنگ است در یک بوم است و بار چه سنگها نیز دارد و آن را بادیة العرب نیز خوانند و در روده است که او را
او طیور باشند مثل ... که در چهل روز استاده ... بعد از آن منقطع شود و در پیش فلسطین ... از دون و مصر واقع شده
و مدت ابتلای بنی اسرائیل چهل سال بوده و عدد آن جماعت ششصد هزار کس نوشته‌اند چون قوت ایشان بپایان رسید رزاق علی الاطلاق
من و سلوی برای ایشان کرامت فرمود و من شبیه ترنجبین چیزی بوده و سلوی مرغان که گوشت داشته و صحبت ... هر
تیه جامهای بنی اسرائیل ... کهنه نشده و هر فرزندی که متولد شده با جامه بوده و چندانکه نشو و نما یافته جامه نیز بموازی قامت او فراخ شده
و مسافت طول و عرض مصر چهل شبانه روز راه است و شهری که در زمان سابق دار الملک بوده قسطاط است که بر شمال نیل واقع است
و در آن شهر کوچه و محلهای عالی است که چندین مردم ... باشند و عمارتش چه سه مرتبه و چهار مرتبه است و مزار شافعی
صاحب ممالک آورده که قسطاط منقسم بر قسم است ... آنرا ... الفت خوانند و در خراب ... که سعید ... قسطاط
واقع است و در صحرای آنجا مغاره ایست که مردگان در آنجا افتاده و اموات را از کهنهای سطبر کفن کرده‌اند و ادویه بسیار در آن مالیده و الحکم
و بوسیده نشوند گویند جامه را ... از آن مردگان باز کرده‌اند اصلا تغیر در بدن ایشان را نیافته بود و اثر خضاب در دست و پای آن میت پیدا بوده
در عجائب البلدان مسطور است که مومیائی از آن مردگان حاصل می‌شود و آن بهترین مومیائیهاست و در نزدیکی قسطاط کوهی است که آنرا
معظم خوانند و از آن کوه زبرجد حاصل شود و در حال دار الملک مصر قاهره معزیه است در حبیب السیر مسطور است که در زمان المعز لدین الله اسمعیل

مصر

که در سلک غلامانش انتظام داشته در سیصد و پنجاه و هشت مصر را متصرف شده میان فسطاط و عین شمس شهری بنا نهاد و موسوم بقاهره گردانید
و در سیصد و شصت و یک المعز لدین الله از افریقیه بقاهره آمده آن بلده را دار الملک ساخت و در وقت آمدن پانزده هزار اشتر و ده هزار استر
زر بار کرده همراه آورده بود و هر دو زر چنین صندوق زر بشکل آسیا ساخته و بر اطراف کوه بسته بود و سلطان آن شهر بیاورد چون نوبت بالاحمد رسید
در آن بقاع عمارات عالی بسیار ساخته شده و هر یک از رباع واقع شده و عمارتش چهار مرتبه و پنج مرتبه ساخته شده منقش و مطلی مشتمل
بر طاقهای بدیع و رواقهای دلکش و ستونهای مرمر از رخام الوان آورده اند و ارکانش که قریب پنج هزار ستون از رخام است و تعداد ایشان
از عدد حصر بیرون است دیگر از شهرهای معروف مصر اسکندریه است که آن شهر بر کنار نیل واقع شده و تمام عمارات آن شهر از رخام الوان است و حصارش
چهار دروازه دارد که یکی را سدره و دیگری را باب رشید و سیم را باب البحر گویند و آنچه که بجانب دریای روم باز میشود و کم کسی از این دروازه حصاری
در کمال متانت ساخته اند که مغاین مغرب و شام و روم بجهت آمد و شد می نمایند و از منصوره و فسطاط تا آنجا که خواهند در این بندر یافت میشود
و از این دریا قسطنطنیه که آن شکل شهر بزرگ است بر تخمین دو هزار و دو سه ماهه و چهار باب است و گویند چهار درخت سروی در پیش آن دروازه وقف
گویند که این درخت از زمان اسکندر مانده و عجائب المخلوقات آمده که در ازمنه سابقه آن شهر را تا بیست و سه سال ساخته شده و هر سال آبادان بوده
پس از آن خراب کرده و از خراب آن شهر کانی آنست که خرابات مثل ارکان آن هم در آنجا یافت شده و هر سال که گرد آن ده یا بر جزیره منار زال خود
پاکیزه و در ورق درست خط نماینده و دو دی که بر هوا متصاعد شود واثر آن مرئی گردد و در آن شهر منارها بسیار بود و از قرن میلی ساخته آئینه بعضه
هفت فرسخ در آن میان نشسته و کشتی که در قسطنطنیه بروی آب حرکت کردی در آئینه پیدا آمدی و این بر مردم فرنگ بسیار دشوار آمدی تا وقت
اعیان فرنگ حیلی را در اسکندریه فرستادند ملباس زهد و تقوی خود را بحلی ظاهر ساختند چون ایشان را در خاطر با قبول پیدا آمد او زاده
در دانه که اسکندر در زیر آن گنجی نهاده و بر عرض پا شمع که ما در خبر ایشان که از آن موضع برکنند چون خبر بر کرده
خبری یافتند بار آئینه را به موضع اول نصب کردند تا الحال عجیب بیند و از مردم اسکندریه بطلیموس که در زمره حکما منفرد بوده و چنین میگویند که
تالیف نموده از آنجمله کتابی است در منطق که بعضی از آن مجسطی گویند و او فیلسوف کامل و کثیر الفضول بوده و از سخنان اوست که گفت آن است
که از حال دیگران پند گیرد و پند بخت که از حال او دیگران پند گیرند هم اوراست که هر کرا از خرد بهره درست داده که طلق عام و دست علما و علم اهل علوم
در کنز است و دیگری قدوة العارفین شیخ علی بن جلند ابن شاذلی است که از کمل اکابر عصر بوده و در علم زهد و فضیلت در مرتبه داشته که گفتن آن

تقصیر نموده و در ایام سلوک کرامات و خوارق عادات بسیار از وی ظاهر شده و نسب بجناب امام ثانی امام حسن علیه السلام میرسد
و در مقام عمر با سکندریه اقامت داشته و چون بعزم حج بیرون رفت در صحرای عیذاب بجوار رحمت فوت نمود و پس از آنجا او را دفن نمودند آب شیرین شده
اخمیم در پایان واقع شده و اطراف آن رکنست و نخلستان بسیار دارد و در نقاط ما شش بیک کنجلجوی می جوشند و ما مردم بیک از آن شهر حاضر شده
مثل ذو النون که صاحب سلوک اهل طریقت و سالکان حقیقت بوده در کمال نظری دقیق داشته و بیشتر اهل مصر او را زندیق میدانسته
و بعضی در کار او متحیر بودند تا وقتی که کسی از حال او واقف شده وقتی در کشتی بود گوهری از بازرگانی گم شده همه اتفاق کردند که از ذو النون
و ادعای رنجانیدند و استخفاف میکردند چون از حد گذشت دیده بر آسمان باز کرد ماهی سر بر آورد در دهن هر یک گوهری در دهان گرفته یکی از آنها بگرفت
و بیازرگان داد اهل کشتی چون این بدیدند همه در پای وی افتادند و عذر خواستند از ذو النون منقول است که در سفری زنی را دیدم سؤال کردم که
محبت چیست گفت محبت را نهایت نیست گفتم چرا گفت از آنکه محبوب را غایت نیست از سخنان اوست که دوستی با کسی کن که بتغیر تو متغیر نشود
گفت که خوف آتش در جنب خوف فراق آن بیت آتش که مردم را فانی کند بسی سینه که عارف کرا باشد گفت مردی باشد از انس که خلق دوست
آن باشد که بند او باشی بهر حال چنانکه او خداوند تست در همه حال گفت تو به عوام از گناه است و توبه خواص از غفلت گفت توکل ترک تدبیر است
گفت شده او را پیشتر گفت بیخودی ترین مردم آنکه شده راه پیدا چیست گفت بر هر چه از خدای تعالی مشغول کند شخص را زندیق و خبیث خوانست گفت
همت خود را پیش و پس منحرف کنید این راه شرح با کف از مردم که از هر چه بلایه در کن و قصد خدا باش و او در دست پنج روز از عالم
در است بعضی کسی پیغمبر صلی الله علیه و آله وسلم را بخواب دیده که میگفت که شب ذو النون خواهد آمد باستقبال او آمده ایم چون جنازه وی را بیرون بردند
گروهی مرغان بر سر پیداشده بودند چنانچه هرگز خلق در سایه پر ایشان رفتند و آن زمان کسی بدان صورت مرغی ندیده و بود و در راه که جنازه او را میبردند
موذن بانگ نماز میگفت چون بکلمه شهادت رسید ذو النون انگشت برآورد و مردم را متعجب ساخت که زنده است جنازه را بگذاشتند
و انگشتی که بر آورده بود هر چند خواستند که فرو کنند فرو نرفت چون وفات شد بر پیشانی او نوشته بود که هذا حبیب الله مات فی حب الله
سیف الله قتیل الله در نفحات آمده که روز دیگر بر گورش نوشته که ذو النون حبیب الله من الشوق قتیل الله هر گاه آن نوشته را تراشیدند باز نوشته
یافتندی و از مردم اخمیم دیگری ابو طالب است که در سلک مشایخ عظام انتظام داشته از ابو عثمان مغربی منقول است که ابو طالب صحبت
با مرغان سخن کفتی و سخن ایشان فهم کردی و او در مناجات گفتی الهی اگر نه قرآن بودی که از زبان تو بودی که کلام تو بر زبان راندی و دیگر آنکه اسم شریفی

معروف مصر کی عجب تر شهر است در جنوب فسطاط واقع شده و دار الملک فرعون بن یوسف بوده و قصری که زلیخا جهة یوسف ساخته در این شهر است
و درخت لبسان گویند در این موضع است و خاصیت آنکه از آب چاهی میبایند که حضرت عیسی در آنجا غسل کرده و هر وقت آن درخت را ازین چاه
آب میدهند و از عجایب آن شهر مناره ایست از یکپاره سنگ سرخ که نقطهای سیاه دارد و طول این مناره زیاده از صد ذرع است و بر سر آن
صورت [illegible] است از مس بر هیئت [illegible] در صورت است که هر وقت آب از آن [illegible] کند هر جا که رسد سبزه رویند [illegible]
دیوان در زمان سلیمان این مناره ساخته اند و ایضاً **حمره** است که دار الملک [illegible] طالوت بوده و [illegible] آن شهر را نام است و نوعی [illegible]
مرجوبی گویند و گاه پیش از قرنهای دیگر پخته شود و در خوشی [illegible] و خرم شود گویند مرجوبی نام درویشی بوده که [illegible] ولایت واین صفات
[illegible] و دیگری **فرما** است اگرچه شهری کوچک است اما بنا بر حضرت [illegible] و آبادانی را دارد و در [illegible] جالینوس حکیم درین شهر [illegible]
دار فرما تا تنیس [illegible] است **قیس** بر زمین رفیعی واقع شده و بر یک طرف آن تلی است [illegible] که بر بالای [illegible]
دفن کرده اند [illegible] رسیده و این رسم که [illegible] از زمان موسی شایع بوده و همچنین **فیوم** شهریست در غربی نیل در حوالی صعید و [illegible]
مسطح است و افیون مصری در آنجا حاصل میشود [illegible] آنچه حقیقتش [illegible] آمده و [illegible] نوشته آمده
بر عدم وقوف موقوف داشته شروع در مردم مصر نمود شیخ کامل عمر بن علی المعروف به ابن الفارض از کاملان عصر بوده روزی از در
خود بیرون آمد پیری را دید که بغیر ترتیب وضو میکرد گفت ای شیخ تو با این سن [illegible] وضو کردن [illegible] پیر گفت [illegible]
[illegible] حالتی بهم رسید و گفت کشادین در کجا خواهد شد گفت در مکه [illegible] گفت [illegible]
[illegible] و گفت [illegible] ابن الفارض [illegible] رسید و دوازده سال در آنجا اقامت [illegible]
[illegible] در علم حقیقت [illegible] بکمال رسید پس از دوازده سال آوازی شنید که آن شیخ میگوید [illegible]
الفارض [illegible] حاضر شد آن شیخ گفت [illegible] و کفن [illegible]
بعد از وفات [illegible] پس دیدم مردی [illegible] ناگاه [illegible]
[illegible] از پرندگان [illegible] بزرگ [illegible] شیخ [illegible] گفت [illegible]
و ابن فارض را دیوانیست مشتمل بر عیون معارف و فنون لطایف که کمی از آن قصیده تائیه است [illegible] لطایف از حقیقت [illegible]

دریچ ساخته و تا حال کسی را امکان نظمی دست نداده و بسیاری از صوفیه بر آن شرح نوشته اند و هر وقت که وی را غلبه رسیدی
[illegible] که از حواس خود غایب شدی و چون بخود باز آمدی چند از آن اطوار و بعد از آن ترک میکرد [illegible]
وادی ابو علی الکاتب از کبار مشایخ است در بزرگی وی انجا حاجتی نبود که هر کاه چیزی بر او مشکل شدی حضرت مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم
بخواب دیدی و آنرا پرسیدی ابو علی شنوذی از بزرگان زمان خود بوده و وی گفته که پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم را در خواب دیدم گفتم یا رسول الله
میخواهم که [illegible] در [illegible] و [illegible] او [illegible] صحبت ایشان را طلب کنم چنین است یا رسول الله گفت چون است که ابو کات [illegible]
برپا دارم گفتم یا رسول الله بر [illegible] گفت چنین باشد پس از آن وی را کاری برخواست و در ویشی روی با بوی نهاد شیخ عمر [illegible]
بوده [illegible] داد [illegible] رسید [illegible] طعام و شراب نخورد [illegible] و [illegible] ایشان را [illegible] در زندان کرد و بعد از
[illegible] را از زندان [illegible] و بعد از [illegible] پیش وی نهاد [illegible]
[illegible] ابو نجیب المقنع [illegible] المقدس [illegible] اثر [illegible]
[illegible] است [illegible] آب [illegible] ابو الحسن
القرافی یگانه دنیا بوده و در نفحات مسطور است که ابو سلیمان بجلی بقرافه آمد و قرافه و دی گریست و گفت یا سلیمان اگرچه پس [illegible]
امامیان [illegible] حکومت [illegible] چند وقت [illegible] شمیم [illegible] یا ابا الحسن
امروز از تو [illegible] شیخ نور الدین عبد الرحیم
در وقت خود قبله طالبان بوده و در نفحات آمده که در خدمت شیخ جمال الدین یوسف کورانی [illegible] رسیده و اجازت
ارشاد [illegible] و از [illegible] اجازت وی را برادر [illegible] شیخ ابو العباس [illegible] بسیار بزرگ بوده [illegible] بود
[illegible] ابو عبد الله [illegible] شیخ [illegible] بوده [illegible] گفت در مکه
حادثه افتاد [illegible] خلقی را [illegible] الحجر الاسود [illegible]
چیزی نخورد و ابو جعفر حداد [illegible] در نفحات آمده که ابو جعفر حداد [illegible] ابو جعفر [illegible]
[illegible] است که روزی ابو جعفر [illegible] گفتم یا ابا جعفر [illegible]

آن شب قوم الحال که رسید نوشته‌ام جهان یقین علم هر که از او برگشته به این جانب روم عارف باری گوید یقین آن بود که اکنون نشسته‌ام با شیخ ابو
نیست و معبر سیوم آنکه کرده و علم آن بود که خدای سبحانه را می‌پرستید و دو امید و اگر خون خود باشم آب بر باید گرفت تا پاک آید یا شیخ ابو جعفر
معاذ گوید که از ابو جعفر حداد پرسیدم که تصوف چیست گفت تصرف اشارت بر زمین که او آشکارا کند و او پنهان کند و مخفی علی ورده موم شام
مریدی بسیار داشت اما پیری و مرشدی ندید و چون آوازه شیخ علاء الدوله عالم‌گیر شد با مریدان خود رفت و در حلقه مریدان وی داخل شد و روزی
حکایت منصور حلاج در اثنا و حتی علی از حال وی استفسار نمود شیخ فرمود که وقتی او را حالی گرم بود و به زیارت وی رفتم چون مرا نزد کرده حج
او را دیدم چلیپا بر خود نهاده مناجات کرده و گفتم خداوندا این چه حالت است که فرعون انا ربکم الاعلی گفت و منصور انا الحق گفت و هر دو دعوی الله
کردند اکنون روح منصور را در علیین و روح فرعون را در سجین می‌بینم در سر من ندا دادند که فرعون بخود بینی در افتاد و همه خود را دید و ما را گم کرد و منصور
ما را دید و خود را گم کرد پس فرق بسیار باشد و ایضا سادات عبدالله از شیبان که مستجاب الدعوه بوده و ابوبکر دقاق که استاد ابوبکر دقاق است
و ابوبکر که استاد و روایت شیخ عمران ثقفی که او جزوی از مشایخ و روی از کمل مشایخ آمده است ابو ابراهیم اسمعیل بن یحیی المزنی در مصر متولد شد
و در مذهب شافعی تصانیف دارد و شافعی در حق وی گفته که او ناصر مذهب من است و از جمله مصنفاتش یکی مختصر است که هیچ خواصی در آن در بای غوص
غوص ننموده و آن کتاب در غایت اشکال است چنانچه ابو العباس شریح گفته که مختصر مزنی از دنیا بکر رفت و او هر وقت که مسئله در آن
کتاب درج کرده دو رکعت نماز گذاردی و پس از آن مشغول بود و اخی محمد بن عبدالله بن عبدالحکیم در فقه شافعی به نیابت مهارت داشته ابو الوليد
مزنی نقل است که هرگاه پیش شافعی جهت سماع حدیث می‌رفتم برادرم با من بود و چون کتاب محمد که مزنی شافعی او را بدون عادت بود
و دیگری با هم بودند و طعام بخوردند در وقت رخصت به مصر رود و امر کرد و از او بزرگ می‌آید و محمد را سوار کرده و بعد از آن به کار مشغول شده
و همه ممکنه که کاتش برادر محمد نیز با وی هزار دینار قرض بوده داشتی و لادت محمد در سنه هشتاد و وفات او در سال صد و هشتاد
ابو یعقوب یوسف بن یحیی البویطی بعد از وفات شافعی در درس و فتوی قائم مقام وی بود و شافعی را با او خطابات متوفر بوده و همیشه
می‌گفته که از او در صحبت من بهتر از یوسف بن یحیی کسی دیگر نیست و امر وی در میان اصحاب من اعلم است و در مناظره الا اشتغال آمده که او را واثق
بالله عباسی که معتقد بخلق قرآن بوده بویطی را از مصر طلب داشته تا قرآن را مخلوق گوید و او استماع نیاورد و خلیفه فرمود تا بحکم وی عمل نمایند
از آهن سه جبه بر دست و پای وی نهادند که بحسب احوال یکمن و یک سیر بود و با وی واز ربیع بن سلیمان نقل است که روزی من او را دیدم در کتاب

زعیم سیم

در خدمت شافعی نشسته بودیم که ناگاه شافعی با گریسته بن بشار و همکاره در خدمت بحری و مزنی را اگر شیطان با وی مناظره کند مقطوع
کرده و بویطی در قید بخیزد بمیرد و آخر آنچنان شد که او گفته بود و بویطی در مدت وی در مجلس بغداد وفات یافت ابوبکر محمد بن
ابن حجر که به ابی الطاهر دارد ابن حداد در فقه شافعی بعد از وی نظیر نداشته و مدتها قاضی و مدرس بوده و سلاطین به وی تعظیم و وی نگریسته و جواد
با وی گفتگو و مشورت میکرده و از جمله مصنفاتش کتاب الفروع است اندک حجم بسیار فایده که بسیاری از فضلا مثل قفال مروزی و شیخ
ابو الطیب طبری و شیخ ابو علی سنجی بر آن شرح نوشته‌اند عبد الملک بن ابو القاسم المعروف المجیبی در خدمت حاکم ابن خزیمه اسمعیل و قرب نزد
متولد شد و از مصر رفت و ثروت بسیار بهم رسانید و مقداری کتاب تصنیف کرده و یکی از آنجمله تاریخی است مشتمل بر احوال غرب و عجایب بلاد آن
هزار ورق و ایضا کتاب المغرب والمشرق است در دو جلد و فی قصص الانبیاء هزار و پانصد ورق و کتاب المفاخره و المناظره است ده هزار ورق
در سه جلد تصنیف و وفاتش در چهار صد و چند و سه بوده عبد الرحمن النحوالانی که قاضی مصر بوده و چهل هزار دینار وظیفه داشته در نیشابور
وفاتش در آن هم پیوسته و سلیم ابن یحیی که او نیز قاضی مصر بود و در ثروت مشهور داشته و در شکر اطاعت برسید و در بغداد و جنج بحکم قضا از عرب حیات
منفرد گشت و وفات ابن علی در حدیث سماعات عالیه و روایات منفرده داشته و قطب الدین عبد الکریم بن عبد النور که از تاریخ مصر شرح
صحیح بخاری از تصانیف اوست و در تفسیر وی دو ورقت کرده ابو الحسن ابن یحیی ابن ابی علی که در خط قسیلا و نشأ نیز در بغداد نشسته و منصب
موکب مصر به وی تعلق داشته و شعرا خوب گفته و ابو المظفر ابن ابراهیم جیلانی که در سلک شعرای مشهور انتظام داشته با آنکه اعمی بوده در علم
ادب و عروض شهرتش تمام بود و از مصر بود و در ششصد و چند و سه مرحله حیات بانقطاع پیوسته از بزرگان و بیکانان مصر بوده
و احوال بعضی از سلاطین که به تحریر نوشته می‌شود که وانمود که پیش از زمان اسلام جهان یافع رسیدند و روم که بر سر مصر کرد احمدیات
روی داده و اقرار بیان یافت که خراج از ایشان صفه نمایند پس از چندگاه حاکم روم مصر را بسبب استقلال مصر گرفته متوفی بی
به نیابت خویش به مصر فرستاده و منقوش تا زمان خلیفه ثانی حکومت آنجا می‌نمود و عمرو عاص از قولات داخل حوزه اسلام گردانید و بعد
خلفای بنی عباس رسید گویند روزی هارون الرشید قرآن می‌خواند چون بدین آیه رسید قال یا قوم الیس لی ملک مصر و هذه الانهار تجری
من تحتی ترک تلاوت کرده و بیار کار آمده و اعیان مملکت را طلبید و گفت فرعون عجب بی همتی بوده که به مصر ورود نیل مباهات میکرده و با آن
دون همتی دعوی الوهیت و ربوبیت می‌نموده من بخیال آورده‌ام که مملکت مصر به حقیرترین کسی دهم پس به فرزند تا تمامت ممالک بگردند کیا

۴

سازند که از وزیر بهتر باشد و هر کس جز این کار تعیین یابد قتل شد و اتفاقا بعد از چهار ماه که گرد ممالک بر آمدند شخصی یافتند طولون
نام که همیشه با سگان هم کاسه و همخور بودی و جامه درشت در غایت خلقانی و شوخگنی داشتی و هر کس [illegible] نان بخشیده بود و در [illegible]
چون هارون عرض کردند فرمود که حاضرش آرند و بعد از دیدن [illegible] بمجلس فرستاد تا سرش را بشستند و [illegible] بخلع ملوکانه
آراسته ساخته به بارگاه آوردند مردی بغایت خوب چهره [illegible] ظاهر شد [illegible] حکومت مصر بنام او رقم قلم آورده او را بمصر
فرستاد و مدتی حکومت آنجا کرد [illegible] و بعد از او احمد بن طولون بجای پدر بر کرسی [illegible] امور ایالت [illegible]
وشاید تقدیم رسانید گویند هر روز چهار [illegible] که بهای آن هزار درم بودی و آخر روز [illegible] کلاه و [illegible] از سلاطین آن نوع جامه [illegible]
هر آینه [illegible] اطلاع یافته [illegible] دولت [illegible]
بر آن جاری بود تا کافیان و دیگر [illegible] عمل شوند بود و پس از او پسرش ابوالجیش [illegible] حکومت کرده و در غایت [illegible]
از پدر [illegible] چون نوبت به المقتدر رسید [illegible] ایالت ولایت دمشق داد و چون القاهر بالله بر مسند خلافت
نشست حکومت مصر اقطاع او مقرر شد و چون الراضی بالله مقلد قلاده خلافت گشت [illegible] حرمین شریفین و ممالک [illegible]
[illegible] اخشید لقب کرد و چه والدی که طغج نام داشت از ملوک فرغانه بود [illegible] پادشاهان [illegible]
[illegible] سیصد و [illegible]
دو پسر صغیر [illegible] ابوالقاسم و دیگری ابوالحسن و بعد از وی ابوالمسک کافور غلام حبشی الاصل [illegible] ابوالقاسم [illegible] مصر
متصدی امور سلطنت گشت [illegible] سیصد و پنجاه و چهار ابوالحسن [illegible]
[illegible] کافور [illegible] مستقل گشت [illegible] خطبه [illegible] سیصد و پنجاه و [illegible]
زمان [illegible] سیصد و [illegible] فاطمی [illegible]
که چون [illegible] المعز لدین الله اسمعیل [illegible] مغرب [illegible]
[illegible]
[illegible] مصر [illegible]

و در بعضی تواریخ

و این کلمات را در خطبه آورد و ذکر اللهم صل علی محمد المصطفی و علی علی المرتضی و علی فاطمة البتول و الحسن و الحسین سبطی الرسول الذین اذهب عنهم الرجس و طهرهم تطهیرا
الائمة الطاهرین پس از آن لشکر به اطراف و جوانب فرستاد و مکه و مدینه [illegible] و فلسطین و دمشق را از تصرف عباسیان بیرون
آورد و در سیصد و شصت و [illegible] المعز لدین الله [illegible] چهار سال [illegible] و اقبال [illegible] پس از آن پسرش [illegible]
[illegible] العزیز بالله [illegible] ابوالفرات [illegible]
[illegible] الحاکم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
پسرش الظاهر لاعزاز دین الله [illegible]
[illegible]
زمان حکومتش [illegible] پسرش المستنصر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] حسن صباح [illegible] المصطفی لدین الله [illegible]
المستعلی [illegible]
[illegible] حسن صباح و اتباع او [illegible] قهستانی [illegible] المستعلی [illegible]

نصر

برطبق وصیت بر تخت نشست برادر خود نزار را به قتل رسانید و بعد از هفت سال و دو ماه که حکومت نموده درگذشته [illegible] نزار گشته
الآمر باحکام الله ابن المستعلی بالله در پنج سالگی بر تخت مصر صعود نموده در زمان او حسن صباح که از نزاریه بود [illegible] بر تبه اعلی رسیده و در سنه [illegible] وی
امیر جیوش ملک افضل را که اتابک و رتق و فتق امور سلطنت بود به قتل رسانیدند و آورده اند که حاصل متروکات امیر جیوش ششصد هزار دینار سرخ و [illegible]
[illegible] از نقره و [illegible] و [illegible] صندوق [illegible] دواب [illegible] بوده که [illegible]
[illegible] بعد از نه سال [illegible]
کار آمر را [illegible] الحافظ لدین الله ابن [illegible] المستنصر [illegible] بر تخت خلافت نشاند [illegible] امیر الجیوش [illegible]
[illegible] گشته [illegible] وزارت داده [illegible]
[illegible] مصر [illegible] بحکم [illegible]
یکی از [illegible] ادوار [illegible] مدت حکومتش بیست سال [illegible] گذشته الظافر بامر الله ابن الحافظ لدین الله بعد از پدر مالک تخت [illegible]
گردید و [illegible] عباس [illegible] در خلوت [illegible]
[illegible] ایام [illegible] پنج سال [illegible] الفائز بنصر الله [illegible]
جاودان [illegible] مدت خلافتش شش سال بوده العاضد لدین الله [illegible] خلافت [illegible]
[illegible] نور الدین ابن عماد الدین زنگی که والی شام بود [illegible] اسد الدین شیرکوه [illegible]
[illegible] اسد الدین [illegible]
در [illegible] العاضد [illegible]
[illegible] صلاح الدین یوسف بن نجم الدین ایوب که برادرزاده اسد الدین بود خلعت وزارت پوشید و در آن [illegible]
در خلال احوال عاضد در [illegible] وفات [illegible] صلاح الدین [illegible] نور الدین خطبه [illegible] بنام المستضیء [illegible] عباسی کرد و بعد از آن
صلاح الدین در ولایت مصر مستولی گشت [illegible] سلطنت [illegible] ملک [illegible]
بوده و طبقه اسمعیلیه که در ممالک مصر و افریقیه و مغرب سلطنت کرده اند چهارده نفر بوده اند و مدت دولت ایشان دویست و [illegible] و شش سال

استیلا داشته [illegible] سال خطبه مصر [illegible] بوده و اول کسی که از آن طبقه مالک زمام امور جهانبانی شده ابو
محمد عبیدالله است که او را مهدی می گفتند خود را منسوب به اسمعیل بن جعفر الصادق علیه السلام میداشت [illegible]
نقل کرده که المهدی محمد بن [illegible] عبدالله بن [illegible] قاسم بن [illegible] احمد بن [illegible] محمد بن اسمعیل بن جعفر الصادق و اکثر [illegible]
مهدی را [illegible] عبدالله بن سالم البصری [illegible] عبدالله بن میمون القداح [illegible] اسمعیلیه [illegible]
علیه السلام [illegible] از حضرت خاتم الانبیا صلی الله علیه و آله و سلم [illegible]
[illegible] محمد بن عبدالله است و مهدی [illegible] ولایت افریقیه خروج کرده [illegible]
[illegible] خلیفه [illegible] ولایت [illegible] مغرب [illegible] سال [illegible]
[illegible] بیست و دو سال بوده و بعد از فوت [illegible] القائم
بامر الله ابو القاسم محمد [illegible] خلافت [illegible]
قیام نموده [illegible]
[illegible] خروج [illegible] القائم [illegible]
پنهان [illegible] المنصور بالله اسمعیل ابن القائم [illegible] حکومت [illegible]
[illegible]
[illegible] المعز لدین الله [illegible]
ابو تمیم ابن المنصور [illegible] سلطنت [illegible] خلافت [illegible]
[illegible] جوهر [illegible]
[illegible] سلطان محمود [illegible]
[illegible] نجم الدین [illegible] عماد الدین [illegible] نور الدین [illegible]
[illegible] اسد الدین [illegible]

بمصر رود آن سلطنت بجای آورد اسدالدین در مصر ماند و وزیر عاضد گردید و بعد از او برادرزاده اش صلاح الدین بن نجم الدین ایوب قیام نمود و رفته رفته کار اقبال
خلفای بنی اسمعیل بنیابت انجام می‌کرد تا در تاریخ ایام [illegible] که از جمله خلفای عاضد که [illegible] صلاح الدین [illegible]
و صد [illegible] نور الدین فوت شد صلاح الدین استقلال تمام یافت و در اکثر ممالک شام امیر [illegible]
را پادشاه و عادل و فاضل بود و علما و فضلا را دوست داشتی و با سلطنت [illegible] کفار فرنگ محاربات نمود و بیت المقدس را
از تصرف ایشان بیرون کرد و گویند در آن زمان از نصاری زیاده از شصت هزار مرد در بیت المقدس [illegible] چون آن فتح شد صلاح الدین
فرنگیان [illegible] را [illegible] که هر یک از رجال [illegible] دینار و هر فرد از نسوان [illegible] مطلق العنان گردند و هر که [illegible]
بیرون شوانات [illegible] اسلام [illegible] و صلاح الدین [illegible] تقسیم کرد [illegible] فوت گشت
گویند [illegible] سلطنت ممالک [illegible] استحکام [illegible] صلاح الدین [illegible]
ابی بکر [illegible] حکومت می نمود [illegible] برادر [illegible] دمشق بود [illegible]
عثمان در مصر [illegible] برادر [illegible] ملک عزیز [illegible] بعد از [illegible]
و عثمان [illegible] ملک عزیز ابو الفتح عثمان [illegible] سلطنت [illegible]
در ایام حکومت دمشق [illegible] ملک افضل [illegible] ملک افضل بعد از فوت برادر [illegible]
و پس از ملک عزیز [illegible] ملک عادل ابی بکر [illegible] سال [illegible]
و پس از آن در سلطنت مستقل گشته [illegible] ملک کامل [illegible] دمشق [illegible]
[illegible] ملک اشرف [illegible] ملک [illegible] سلطنت [illegible]
[illegible] ملک کامل ابن ملک عادل [illegible] پادشاه [illegible]
علما و فضلا [illegible] در [illegible] ششصد و [illegible]
دمشق را از ملک معظم [illegible] ملک اشرف [illegible] ملک [illegible]
پادشاهی بود [illegible] ششصد [illegible] عالم [illegible]

و ملک کامل پسر [illegible]

و ملک کامل [illegible] ملک عادل [illegible] سلطنت رسید [illegible] امرا و اعیان مملکت [illegible]
[illegible] برادرش ملک صالح [illegible] ملک عادل [illegible] ملک صالح [illegible] استقلال [illegible]
و چون از ضبط مصر فارغ گردید بجانب دمشق [illegible] اسمعیل [illegible] ملک صالح [illegible] اسمعیل [illegible]
حمص [illegible] ملک صالح [illegible] ملک صالح [illegible] بجانب کرک [illegible]
حاکم کرک ملک صالح [illegible] ملک [illegible] ملک عادل [illegible]
[illegible] ملک صالح [illegible] ملک [illegible] ملک صالح [illegible]
او [illegible] مصر [illegible] سلطنت ملک صالح [illegible] ملک عادل [illegible] ملک [illegible]
حکومت [illegible] ملک معظم [illegible] ملک صالح [illegible]
[illegible] ملک [illegible] تاریخ [illegible]
و امرای مصر استقبال کرده [illegible] ملک [illegible] شام [illegible]
[illegible] ملک اشرف بن عادل [illegible] حاکم حمص [illegible] ملک صالح [illegible] دمشق [illegible]
مستقل گشته [illegible] ملک [illegible] مصر [illegible]
[illegible] ولایت شام [illegible] ششصد و پنجاه [illegible] ملک صالح [illegible] ایوب [illegible] سلطنت [illegible]
و [illegible] از آن تاریخ [illegible] بنی ایوب [illegible] الدین [illegible]
در مصر [illegible] سلاطین چنگیزی [illegible]
ملک [illegible] الدین [illegible] ششصد و [illegible] حکومت کرده
[illegible] ششصد [illegible] سلطان سلیم بن سلطان بایزید [illegible] آخرین سلاطین [illegible]
با اکثر امرا [illegible] سلطان سلیم [illegible] آل عثمان [illegible]
چون [illegible] احوال اقلیم سیم [illegible] احوال [illegible] اقلیم چهارم [illegible]

مطالعه کننده کمان برد که از بحر و بر و بیابان بخاران تا زه داری آن معطر و معمور دی با زدید با قم کی و دینه شاه بود از منتش بود و گوهر نگار است از بی
بوستان چون بهشت اگر خلدش بر مبنی داردی بهشت کلستان اگر ارم از خوش سخن اگر هر کز نگارش نکرد و کمن اقلیم الرابع این اقلیم
تعلق بآفتاب دارد و متوطنان این بیجب صورت و سیرت افضل اولاد بشر تند و بوفور حسن خلق و لطف طبع مظهر اصناف فضل و هنر و چون در اقلیم
سیم خیام سکنی جامه نیلباس بادرت بذکر عراق نمود و در این اقلیم بخراسان که غیرت افزای جهان است کرده میشود از فضایل خراسان که در بیرونی بی
عرضه زمان آن بسیعتر بست و بیچ مملکت و ناحیت بطول و عرض خراسان نیست کویند در عهد مامون جمیع روم و امیر بود و اند شبث خراسان بی
مثل انجار و اثمار و ریاحین و آثار خراسان در بیچ جای نشان نمیدهند و ابتدا از خراسان بمرو شاهجهان مبادرت می نماید مرو شاهجهان از بلاد
معظم خراسان است بعضی بر آنند که این شهر را اسکندر ساخته و بعضی از ابنیه ذوالاکتاف میدانند اما اصح آنکه طهمورث بنا کرده آبادانی آن
گماشته و مدتها دار الملک سلطان سنجر بوده و چون حشم غز بر سلطان مستولی شدند بیشتر آن شهر را غارت کرده و جمعی علما و نجبا و
و اعیان را مواخذه نمود و در تعذیب شکنجه کشیدند و از آنچه خرابی بسیار بمرو رسید و بعد از آن بتدریج روی در آبادانی نهاده جمعیتی از مردم
دست داده تا در زمان چنگیزخان نوعی خراب گشت که بهیچ حال اول از بناء صاحب حبیب السیر آورده که چون چنگیزخان از فتح و غارت بلخ باز پرداخت
پسر خود تولی خان را با هشتاد هزار سوار بطرف خراسان ساخت و تولی خان نخست بمرو رفته آن شهر را محاصره نمود و مجیر الملک که در سلک امرای
سلطان محمد خوارزمشاه منتظم بود چون بغیر از اطاعت چاره ندانست با پیشکش بسیار باسپاس تولی خان شتافت و بعد از آن
لشکریان چهار روز متوطنان مرو را به صحرا راندند چهارصد نفر از محترفه و پسران و دختران را بجانب خان راه دادند و بقیه را بلشکریان قسمت کرده
چنانچه هر مغولی را چهارصد کس بکشتن رسید و ابو سید کرمانی بعضی خود القتیل بجا نیزد و سید عزالدین نسابه با جمعی دیگر از مسلمانان روز تعداد
کشتگان را که ده هزار زیاده از سیصد هزار کس در شمار آمد چنانچه زیاده از چهارصد کس زنده نماند و آن شهر تا مدتی خراب بود تا در زمان میرزا شاهرخ
تا امیر جمعی راست داد و سلطان سنجر در معموری آن سعی موفور بتقدیم رسانید و شهر جدید بر حسب فرموده اش کرد و الحال در مدینه دارد کی نموده
کنده چنانچه امیر علیشیر گفته حکایت اسپ دوان را سادات تاول خوش بهانی مرو کس سنجر نوم بهرات است در مرو در زمین هموار واقع شده
و توابع بسیاری دارد و اکثر آنها مرو رود و آبش از مرغاب است از مرغاب رود است و بچه میشود و از خربزه انگور و خربزه و سنگ شاه فراوان می شود و انواع میوه
بجد دارد و جای در آن دیار بسیار است و بعضی چاهها کس چهار شد از بزرگ مردم از خدا آب شور و ناپستان بسیلاقات میرود و در این بکنار

اقلیم چهارم

و هنرکان انگیکان بی خوابی و بیخ صحبت و خالی از آنچه گفته اند که مرکز کفش وجه بی با کرده و دیگری علما از مبارک است که او را امیر قلم و مبارک الامام
الاسلام بر شمشیری روزی در مقامی مبکار نشست سفیان ثوری گفت تعالی یا رجل المشرق فضیل عیاض عابر نرود و کفت یا رجل المغرب فضیل عیاض مع التقوی بیخبری
بود که وقتی بمنزل فرود آمد اسپی داشت بس گرانمایه مرکبست فارس رفته بود اسب جانی بکذاشت در وقت ذو کیاع کردی و بیک آن فرو کردی و بیک
تجارت نمودی و منفعت آن را باصحاب صرف کردی از ایشان پرسیدند که او را روی داشت گفت از بهر و دو بودن داد الفتاح فتح بن حرف است که در
وقت وی را چون حق بشنیدی بس از وی ابر تبری و بیند بر خواست کار الفتوح مرید شیخ منصور ابن عمار و ابو علی سیاه و ابو علی مسعودی و ابو الحسن
تنزد و سالک ابیات را ای انجا اخطاء و داشته است حکیم بود و عمر برامد بوده و خالی بد طبعی که او را زمان معظم شیخ اعظم بوده محمد بن نصر الفقیه او از فضل و ادب
حدیث بر رسته داور ابراهیم بن احمد که امام عصر بوده و محمد بن حسن شرحی نوشته و نقل یحیی بن محمد اللغوی که امام علما او بوده و از فضلای آن دیار و از ابن حنبلیان
در تاریخ خود آورده که سلطان محمود وقتی از افعال امیر ابن محمود خراجات خال بود نیست بنده بیاکیک کنده و دشوار و زبنت غسل تیره بیرون
سر و حلیمی بکار آمده و در کوفه ساخت از او کرده آنچه پس از آن زمانه و دانست و انسان نشنیده و سلام و ملی آمد و زیب حنفی او را آنچه بسیار مشکو
کرده و پوست سکی را مر بنوع بود و در کوزهای بخارات آورده و کسی بشسته و مصلی کرد و ابنده و بنوبت تا با ترتیب بهر طرف چنانچه اول آنست و حمد آن
در روی بجای آورد و گفت بعد از آن بزرگ است اینست که این قصیر شیخ و دانستان امیر مبرکنیت در کوه و بخود بیانش نکرده و بیشه باد و با شهد کو در خواب
دانسته ای ابن مذهب حنفی و آن مذهب شافعی است هر کدام خواهی خود اختیار کن بنا بر این سلطان مذهب شافعی را اکرد و از شعرا آنچه نظر آمد
مبادرت می نیز ابو منصور عماره بن احمد در دولت آل سامان چشم بخت او را ناظر بود و اکثر اهل سامان با وی معروف بوده و چنانچه شاه ابو علی
رعایا بی غزنوی که در شعر و بوسلم بود رعایتی خود را مخصوص می کرد و من خود را با شعر او گرفتم و عماره را ملک چه پاره است امتیاز از او بن
چند بیت انتخاب شده فرموده اش که جانست غزلی کرده که ویس غزلیات و جان کنند خوانند و از امیر این جهان و جانانی که بکر قدر تلکی
و ما راه این رباعیات از قصیده است که در مرثیه ابراهیم نصر گفته بیت از خون او چو روی زمین لعل فام شد و روی وفا ز بیشه رود ولی میبیند و بجز خشکی
خورد و هم خون بکرید و هر رکی زهیب خوش روشنی بیاید و له از گفت مخموره و در جین جبین بود و خود کشی و بر اسیل بینی کرد است بچنین کرد لکن هر
کسی نام او بود و آب کیش از آب بخود کل کل کیمن و در مقامات شیخ ابوسعید ابوالخیر گفته روزی در قوالی مرکبی از مریدان بیت سخوانند ما در قوالی عجز
خواهم گشتن مطلب بوده رفتم از نعیمیت خود نه فارف شد بر سید کاین شعر از کیست گفتند از عماره گفت برخیزید بزیارت او بدر سبحیم وی ایران

... حکیم کسائی شاعری بوده ... [illegible]

اگر اشعارش ... [illegible] ... مناقب اهل بیت است این دو بیت در مدح امیرالمؤمنین علی علیه السلام از آنجمله است بیت ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... سلطان [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... ابو نصر [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

اقلیم چهارم

خراسان

مرو شاهجان

[illegible] ... از آنجمله است بیت ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... فخر الاسلام [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... فخر الدین مبارکشاه [illegible]

[illegible]

[illegible] ... سیف الدین غوری [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... شمس الدین محمد [illegible]

شیر را شکار آنچه ببلاغت و فصاحت در نهاد او چون لوح بارور الف کرد بحکم اختیار نامه پسندیده و در لباس عبارت او پوشانیده و بحرش درون دل
آنچه نوشته بر آورد است ای در غم تو گشته پراگنده چشم تا خورده می چه راست تا بر جفا چشم خونم بدین کن که بسیار تیغ خون خورد می کند ترا نی
اندر کنار چشم جفا کرد زجفا خوی در کار ما آری و خفا داشت کس از در کار چشم اگر خیره گشت چشم دوا داشتم زانکه پر دردی تو بیاید بکار چشم
وله ای بی رخ چشم تو دلم در صد هزار دل بسته چو زلف تست مرا صد هزار دل گر صد هزار جای بود هم بسته در المثل بربایم گرفته زم صد هزار دل
آخر بکشش جگر و آبهای چشم روزی بر آرد از شب هجران دمار دل درخون دل است که بکارش بکار رسید آخر بنالد از تو صد بار دل
حکیم محمود علی الشاه بهاء عالم نظم و محور فلک نثر بود و در حضرت سلطان سنجر اعتبار تمام داشت دیوان او لازم دولت و نشان کلامش غالب
و سلامت شاو اشتر انچه نوشته می شود جزوی از آن کتاب قطره از آن سحاب است و ل ایکار خود اگر گر قدم بکار تو عشق بازی در گرفتم ای دل
گفتم روی تو بار چه روز اندر غم از گرفتم بر جان نوش بست آنگه اشتم که مهرت را به جان در گرفتم بالکه گو بر انجمن محرم خانه تیز باد
مرهم نماند بماند و بود اندر کل بسوزی نمی اندر بنای بام و اشهم مانده تراد دلبری دستی تمام است مراد عاشقی در دی مدام است بجام تو جهانی شد
گرفتار سرا بر گری آخر این چه دام است سمانی تشنه گفتم هر کرا گر به کارش از تو بی انتظام است وله ایدل و ففار خود و از باغی چو جوئی تری
زیرک کل جوار غار هیچ جوئی چون گشتم و ندیدم در کار او گشایش آخر را لکوی کین کار می چه جوئی چون یار دلاسیل با زار تو بست گفتم کز
هم در کار تو بست از آن عشوه که در جهان از کس نخرید آمد ور هیچ نیک کار تو بست شهاب الدین ابوالحسن طلحه در لطف طبع یگانه دور و در
نادر زمانه بود و او نیز در سلک شعرای سلطان سنجر انتظام داشته در حینی که سال حیات سمانی اندر دیوار اجل بر خاک چاک افتاد ابوالحسن این مرثیه
او گفت بیت زنهر اگر سیم بر که جای را امکان مین چو سمانی شد از سارزه و شک برف در دیده ما هر رخ فرقت او کنار من گرد زمین در کنار وی
این با حیات بیزار و دراست او رباعی آن دل که جوی خاک خود دل هر کسی خاست وا بر خواست چو اندر هوای تو نشست بالاتر سرکشید هیچ راکتبادی
بند سر زلف تو بنکوری به بست با بو دست در تو رست ز غم تا بر فشست حسته جو زرانم سپر جا نوری که ز دست آن دل اندر زبان دل همه دام
بر آن دل که کیمیا کند شادی داشت در هر کاری هر آن استادی داشت شد بند و تو بیم و غمانت کلاه هرگز روزی نشان آزادی داشت در عشق تو
دل نگرد یاد از دگری دیده تو خالست نداد از دگری بر چه بستم از تو دیده و داد از دگری عشق که هم از تو برگ شاد از دگری بگیرم که ز زلف
حلقها با شد و اگر سر هیچ جوا هر نافه اش الماس لطافت را کجا با شد آن لعل جهان لعل بکشاده شد رباعی تاج الدین اسمعیل باخرزی است

اقلیم چهارم

در مرثیه ابوالحسن مرثیه جانی کرد استو نرگس را انداخت کرامت در این تم رابی قرانی است و از آنکه مرا پس از تو ای جان جان با اجر دو اوزن جنین
زبان در اینست سید ابوالحسن ابن محمد سید عصر و او در دهر بوده و این رباعی در حق پسر علاء فرمیدی داده بود و از دری می آید بدان گرد و ریال کریم نشاید
قلبی است بر آن از شد که در گیتی دو بیند گر که بنجرم کف عاشق وی کرد بند کرکیتی دار اثیر الدین قومی از استادان نیکو بیان فطنت نشان بوده
آب از لطف طبع در روانی و امر کمک دوانش از کار او خاطرش لطافت برده دار بالا گرد از شعرای زمان شوکت و سار عات بوده و چنانچه این
ابیات که بیان او حسب بر داور وی داده و ست قومی زدید ار جان پرورت بر زنون شد بکی جان تو در ما گزید قومی توانی در جهان بیدی تو
دیدم قومی هم قومی در جواب که در نرمی نظم و نثر تو کرد و فرزون نمود در عالم روان در خوشی چو پیشکیم از خدمت تو قومی تو صابر نکه صابر تم
و الفضا او کیا با نوری مناظرات بود و چنانچه از این قطعه مستفاد میگردد انوری ر است در شکایت وزیر عصر بیت ملک ملک ملک سلطان رزم زو و ران وزیر
و میند آصف بار و دوران رسیمانی بیعالی الکرم ابن به مدت اند بش می ای ز قلم ان مهر و آسمانی ای چو بر آن در قرب روزی تجنی و عدل او بادی
ملک کسوت آداب دانی هوس مرج مطالب گرایشان دارد جون بیاورید و نه بر کردانی مرحبا سبقت و جای که از تو منقطع آمد و مسرع را
خورشید زبانی پایانی و چنین دولت و سن یکی و ساده کند تعاف سمران است که آب هیر دبانی نظم و نثری که تو را است در بن ملک کیست
روی العبد عظم ارزانی ملک مصر چه پایه که از آن کنعان و ب چرا شد مصر نه کنعانی به عنبر که نخت است آنکه از زو مجموع است خازن خاص کلک اکرمی است
لبس بخوانی زبان ملک در طول محمد لکنه خفیشان معانی کس از جوانی و هم نواز اره ی کانوری زده و ی نجس و تن یا کز و بیره از آن سخن جانی توکرم تو شده
همی پی از و در سرا حال پرون و دوم نیم جهاد ادانی طاق و طالب خوار است کرده دوم بر گشتو ز ره دون بر من بو حسن عراقی فور شاه این چهار سیف نامه
چو نیش است و هیچ دانی که سخن بر چه ترتیب بر اکابر سر خوان ثبات شد و مکارم عقل چند پرسی چه طفیلی خبر نه مانی چه پرسی که اکر شنو و حال آن که زین حجت
که به چه وجا پس خوش نگ بیجوانی قومی رهت در جواب نوری ای سخن تو سیمای ارزانی هر کجا ست بی مجیز زاهل سخن ارزانی حجت حقی و تر کس
زیر نوشته باطل ار صدا الدین و دو هزاری ثانی دور فطنت و حکمت ز کرامت عقلی و زمین بر شیش و دانش ادانی کفقی اندر شرف فضل تو دانی
از فلکم باری از بر علم و هرص کم از انسانی زده آب حکمت چو جی بدکان بخشی آتش از جمال دل جهات تشانی در فره خاک از سلطان کلی سخنی چنین
چون چنین در طلب جامه و بنده نفس این بادکن از شوکت نه خوی ای آدمیت در هر احوال بود تو دانی بر نهر پس از آنکه تو پکاه و دو اهل قلم هو رحمت
ملک شه و مجو ارزانی بر پس اکنه پر ادب کرامت داد و رز پر غرض آن پر رحمی شد و ترکستانی ما از پس آنکه ز انعام جلال الوزرا همه جزیل سعد و پای اقطع

خراسان

مرو شاهجان

ای برادر ای معروف چرا سکون اختیار کنی کز فرستاده راز نادانی • طاق ابوطالب عزلت کرد [illegible] همچون ابوالحسن [illegible]
چه بخیلی که بخشند از روز غفلت کرامت • طاق درو چو خوری کرمی [illegible] • پانزده سال درون باشند تا گشته است • بوالحسن نگر جهانش سخن [illegible]
پرسش کننده او کرم که حکایت [illegible] • پس جوان پرسش کننده [illegible] • [illegible] پس آن همچون [illegible] • [illegible] ابرام و [illegible]
سخن آنکه زبان آن که پرسش [illegible] • نه ده از روز غفلت که [illegible] • [illegible] در انواع سخن یاد کرد • اندرین شعر شکایت ز دوره دانی
[illegible] سخن [illegible] که ذکر کرامات در این حضرت پیغمبر [illegible] خواجه حسن در معقولات از تلامذه مولانا حسام الدین ابراهیم بوده و در غربت
زیست کرده [illegible] شیخ ابن حجر [illegible] و هم چنین [illegible] و صفات نیکو بسیار داشته و تاریخ ولادت شاهزادهای با عدالت دو
سلطان سلیم شاه و [illegible] اول سلطان سلیم استخراج می‌نماید تاریخ ولادت و در بیت دوم و سیوم شاهزاده با تاریخ ولادت
و از مجموع ابیات بیتی استخراج [illegible] که مصرع اول تاریخ ولادت شاهزاده اول و از دویم شاهزاده دویم حاصل میشود [illegible] بیت شعر
زلطف مهربانی [illegible] • [illegible] دوران را • [illegible] کز حسن و جمال • [illegible] • ای مهر سپهر [illegible]
نور باد • بلطف بیان نمود دران [illegible] • ایضا قصیده که هر مصرع اول تاریخ جلوس شاهی و از مصرع ثانی تاریخ ولادت شاهزاده
سلیم بیرون می آید مطلعش اینست • [illegible] • [illegible]
چنانکه [illegible] نموده • [illegible] • مولانا شفقی در بخارا متولد شده و هم در آنجا نشو [illegible] قصیده [illegible]
در [illegible] فلکی است آنچه [illegible] • [illegible]
سیاه [illegible]
واصلی [illegible] • [illegible] • [illegible]
کرده [illegible] • [illegible] • [illegible] ولایت [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
مشهور خراسان انوری [illegible] شیخ ابوسعید فضل الله بن ابو الخیر

فصل چهارم

دانشمند بوده و در انواع علوم مرتبه کمال داشته اگرچه از مریدان [illegible] ابوالفضل سرخسی بوده [illegible] شیخ عبدالرحمن سلمی [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] شیخ [illegible]
[illegible]
[illegible] شیخ ابوالعباس [illegible] ابوالفضل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
سینه [illegible] عشق [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]

خراسان

مهنه

سئوال کرد که این بود که تو مذهب حنیفه داری یا شافعی امام گفت من در عقلیات مذهب برهان دارم و در شرعیات مذهب قرآن نه ابوحنیفه بر من
خطی دارد و نه شافعی بر من براتی امحه گفت این خطاب امام گفت ای بیچاره تو از علم یقین چه خبر بدانستی که سخن خطا گفتم اندر فقه طلب کردی
و معذوری و اگر حرمت پیری تو نبودی با تو مناظره کردمی در انجمن معنوی اوحد الدین انوری است که از اعاظم شعرای خراسان است
و او از دهی بوده بدنه سلم در صحبت و منصور عنوان جوانی بر تحصیل کمالات فقهی و فضایل انسانی کمالات تمام دارد و از ده او در قصبه ابیورد
در بود و چنانچه از این قطعه حقیقت معلوم شود قطعه گرچه در بستم سجع و غزل یکبارگی دل من بر نظم الفاظ معانی قادرم و علم بر هر علم که
دانند کسی خواهی که بیازمای اوی و در منطق و موسیقی و هیئت شناسم اندکی و ز راستی باید بگویم بهره هستم وافرم و ز الهی آنچه تصدیقش کند عقل
سلیم گر تو تصدیقش کنی بر شرح و بسطش قادرم چند پرسی جز از نیشتر خبیث کفت نامم که او خوانند شاعرم به خیال
احوال انجم بوده در زمانی که تو همین خادم و پس از آنکه بر کمال رسید شعر آوره و ملازمت سلطان سنجر را لازم گرفت و در مدح او
قصیده است که این ابیات از آنجاست قصیده گر دل و دست بحر و کان باشد دل و دست خدایگان باشد شاه سنجر که کمترین خدمش در جهان
پادشه نشان باشد آنکه در خانه فلک نقش او پیدا هر زمان پادشاه زمان باشد عدلش این را بین بخشش داد این و آن آسمان باشد هر چه وصف او
گفتنی نیست که در انجمن باشد ای قضا قدری که بر حضرت آن کوه و پای او تو ان باشد تیغ تو کار عالم نظام تو باشد در میان باشد
در جهان بخشش معانی که پیش تو باشد چون بگستردنی و کشاده بیعت ای قیامت که از زمان باشد روح روح الامین مدح تو خوانند جان که در امان باشد
بر صفحه که اندر و نقش تیغ را گفت قران باشد صد قران چون ز حشمت و جلالت گزارش او را بیان از تو از کنگره مزبان باشد خسرو بنده را وجوده سال است
که مدیحش لب ندوزی از آن باشد که زبان جهان مجلس او نشود و بر فضیلت بستان باشد بجز مدحش از آنکه شناسی بحوالگی مدایحجان که ان باشد هر بوده که
در این یکی هیچ دولت بر ستیزد زبان باشد هم بدیع نظم و نثری که جای آنجا نگهدار سلطان دولت منزل او رفت و انواع التفات و نوازشها
آورده و در شهور سنه ستمائه در شهر نیشابور بمرد و از ابیات اوست قران کرده بر جوزا است قران کرده شد جهان گفتند که در این سال گرم دی می بیند شود گره جان اندر هر جا
وضیع کرد انوری را از اسباب ارباب بیچاره مردم شهر بجای فوضی بود و مردم ایشان جهانی بیچاره سران خان و خاتمه سلطان بیچاره افعال کرده نیا
حضرت غزنه در ایام حکم ایشان بادی نیز جمع کرده که از ایشان اوز فرستاده شد که این بیت را از سلطان سنجر دیده بیاد گرفت که از محمود بوده است
روزی این دو بیت فرمود که نفخ انوری گفت کفت از ابیات شاهی سخن که دیران شود در اسپ کاخ سکندری او روز و خیمه سرا پرده دار ای بی سپر

بر سر سال الرابع قوم دانی و شوری بود از آنجا چون بدست شاه نیز کاملی بغایت سلطان محمود ترک شد زخت کرده درشت بود بیسری بر پرده تا بعد از آن خواهی
با شرشته وز حیران جبره و دم حاصل کرده او چون بر مضمون نظم این قطعه در عذرت گفته استغفار از خدمت خواست قطعه کلاه نرم
بر فرق او جای آرام و خورد و خواب نیست و حالی دارم اندر کار این این چرخ و زمین در شاد شب نیست این سپهر و مدار گوی سپهر نور
آفتاب نیست و انجام بود که بگریه او در الصدر نیست هر چه در مجلس ملوک است هر که در خراب نیست و حال اختر او اختر کالید کرد خون دیده
نیست و ز من کار او را بر پیش من دشنه تر نیست قلم کرده در هر چوش از عمر او نقره در نیست هر قوم صدیوانه از در رفت بر در از اطلس اسیحاب نیست
هر چه بیرون بوده از پیرامن او از بیش و کم قاسم اقسام شمس الدین ملا نیست که تو جهان هیچ یکسان هیچ همی را که در خراب نیست خدمت بر داشت کار پیچ باد و در بیابانی در کنجی
آب نیست هر که پیچیده در روح پرواز در سکین منظر نیست بیست من بنده را زبان جواب جامه و جای من جواب نیست و چون چند سال از این
برآمد و این رنج نمود اما در آنجا ساسم نخجش کرده و بر مصحف و بر آن پرسش کنند در کنار و بارگاه او بنده را آخر وسیله التفات انفس القضاة مجید الدین
از آن کلف بار نیست و در اقبال ایام او ده جای شهر و مقام چه پایان آورد و در سال پانصد و شصت و هفت هستی بباد قضا داد و در بخشی در پانصد و چهل و نه است
نوشته اند خواجه فرید از اولاد سلطان ابوسعید ابوالخیر بوده و همواره بارش و فرق بیاد مشغول بوده این بیت را در است پس از ده روی تو و مجلس مجانین
ساخته اند و اندر آن آیه جان را گران ساخته اند شیخ ابونصر هم از احفاد سلطان الطریقه در میان این طایفه شیخ ابوسعید ابوالخیر بوده و شعر را
نیک سکفته اند و بیت از انجانیست پس از روز و وقت مهر حضرت اتم و رو در آن است چه شیشه بی در آن دم که از کار بیت غمهای و در کم گفتن
سوی این قوم دانم چنی که در ابیورد رباعیات و نثر نیکو بنویسند و بی آن بوده و جهنمی بوده طعام و ادوری خر اوان شهرت ایشان بر رای پیوسته
این چند نفر که صورت این را بی بپذیرد فضل چه جای از آنکه شیخ بوده اول حال در میان مردم بوده و از بر فکر کردی تا مرد و فی و در طبع او بود
چنانچه در کار دانی گرفتاری بوده که ماری گفتی و کسی گوهر که به بودی مال بدستی که کسی در رگ حالش بیرون بری جز دی که جنبل باید بوده این جا که حال بر بی
نکشت و تو به کرد و مختصر از حشمت و تدبیر کرد و اینده بسیاری از اولیا ادب را از سخنان او است که مردم در سخن فرقی بکمال رسیده که منع و عظات
ز دو ای تا بر ایشان او و ضابطه گرم شیخ احمد که حج کرده و احرام از خراسان بسته بوده سلوک جان آن دیار انتظام داشته اند با سعود پی
مرد و خوش معاوره بی تکلف نیکو طبع بوده است و اسودی بر نثر خوش خال کتب شعر او دیوانه وار در دشت خاوران می بر بود و پس از آن با خدمت
خدمت میرزا بایسنغر ملازم گرفته نکات شیرین و محاورات نمکین بعث کرم مجلس و شکفتگی محفل پیوسته آن ابیات از مجلات او است

تهمیه ...

خراسان

ابیورد

پ بر لوح سینه صحیح نگاشت آفتاب امیر شاه نام محمد و القاب ابو تراب بعضی دو بوده مستغنی عن البیان است ه احوال و دو دیه و در زرنگی بوده
بر خوان حدیث ملک لحمی را سر سبیح باشند و نزدیک کمی بر رخ بزرگی جناب باز خیل ایمانی نزد شمس ه در جمیع اولیا اسلاف او ابو تراب ه در یکی
دو نشاه آمده اکر روزی میرزا بایسنغر ابن میرزا شاهرخ چندی از ندما انجام طلبیده در انجمن یکی با سوادی بوده جدا نسبتی نگوشه روشنت
مشغول گشته قضا را میرزا آنجا در آمده کسانی که در آن مجلس بوده عجیب صلدوری با بابی آمد که گرشاه درویشان در نظرات میرزا در فی
تحفش در حرکت آمده طاس کرد و داشته بجانب او افکند از ضربت آن آسیبی به وی رسیده بود با آشفته از حمام برآمده گوید بعد از آن چون میرزا
از حمام برآمده بهمان طاس طلا را نزد بابا فرستاده و عذر خواست بابا جواب داد که چون میرزا وصله و اقبال کرد ما نیز صله ایشان را قبول داریم مولانا
احمد در عنفوان جوانی بما وراء النهر رفته در خدمت جهرشان بخارا کسب کمال نموده بعد از آن عزم عراق نموده در کاشان که از شهری نیک اسلامیان است
طرح اقامت افکنده و بغیر از وی شهر را مصر دید پس از آنکه بوی قرار گرفت میر جمال الدین که راه وی بر مسند صدارت تمکن کرد سبب رنجشی که بخش
منع وظیفه مولانا نموده مولانا الاسلام از بان برده قبول آن نکشوده بشیوه قناعت روزگار بسر میبرد تا روزی آجری سر زده به آورده بنزد مولانا
گذاشته گفت این نذر شاه اولیا علی مرتضی علیه السلام کرده ام و بودم شب که در واقعه دیدم بمن گفت چون وظیفه مولانا منع شده باید که این نذر به رسانی
ه روزی تو باز نگردد و روزه کار خدا کن غم روزی مخور ه میر جمال الدین چون دید که این سخن بر مولانا کران نیامد هر آینه روی راستی
ساخته شخصی تعیین فرموده که مولانا را مقید ساخته بحضور آورد مولانا پیش از آنکه فرستاده برسد بقضای الهی قضا را استقبال نموده لوای
عالم مخلد برافراخت ه اگر کس خود هیچ حرکت ه از سر زنده بازست زان حیات جاودانی ه که رخش خوی بزرگان اقتباسان ه گر رخ خوی او کران اقتباسی
و از مولاناست اشعار بسیار زیبا کرده و در بیوقت بغیر از یک بیت سماع نیفتاده ه پ در کنج نامرادی با غصه و ملال نشستم دست طمع بریدم پا در حصار بشکستم
مولانا ابو الحسن دانشمندی از آن بحر است در حل نمودن مشکلات و توضیح مضمونات و توشیح جنبات از مشهوران زمان خود بوده ه یا تخلف انجمن
کفشی چنان اکر که پس از آن بافضل دیگران فضیلت او را ترجیح میدادی چون فضل علم الاخلاق نیت بیشتر مشهور است که از زمان قدیم بهره و نکته از علم باقی
مانده بود و کرد عقده آن کرکشانی هیچ یک از حکما باز نشده بود چون نوبت بعلامه خورشید ضمیر خواجه نصیر رسید دست سخن را حل کرده بباید آنچه
نمود و مولانا ابو الحسن آن را بابانک تغیر حل نمود و حل الاخلاق مع مقاد و صورت دیگر بیان نمی بود که در چهار رساله یکی شرح تحریر الاعاده و غیره
و در حیاتبکی درسی مجلسی گفته نوبت حافظ شیرین مرتبه بوده که در کتابی کبیر الحکما فکنده عبارت آن هر کز از خاطرش نرفتی و این سخن از وی

شهرت دارد

اقلیم چهارم

شهرت دارد که جمیع نسخ شفا او را از عالم بر ابد عبارت قاضی از آنجا نقل کرده بود که حرف خلاف ظاهر نشده و بهاء الدین نسبت ایجاب حسن
کش دو بودی و در کربه ز فرزند عشق و کیفیت عاشقی بودی شاعری در حق مولانا شیخ علی الهی که مجتهد زمان او بوده و این دو بیت گفته پ پسر که شیخ علی
دختر شان ه هر دو فضل شدند جفت جفت بپسران جفت و جفت گشتند ه دختران جفت اگر شوان گفت ه تصنیفات مولانا بسیار است
انجمله شهد و مشک حسنی است در حکمت طبیعی و کتاب شانی و کتاب ثبات الافلاک در حکمت ریاضی و رساله شرح و حاشیه تهذیب در منطق و رساله
اثبات واجب و شرح غزلیات اند که در تکملۀ حسن است و احاطه لطف طبعش بمرتبه که فاطر کتب این نوع ابیات میگفته ه موزوم چون مرکزی کم و آنکه را بر
این مهر و فادار و کوی و اشتربی تنی ه و نه از کسی که با من سر کران خشتم ه با زاهد خم کنند دی بسیار هر بنده مولانا قنبری در سلک طلا زمان عبد الله من سلطان
و الدوانی بوده جواب اتفاق بوده شعر و شیرینی با سبعه انس حمد و فضیلت او فزوده و شعر تبریزی گفته از آنجمله است پ نامحبوب فرو میبندد در حیرت

خراسان

فراموی که چشم تو این عربیش بین است ه دل دل گرفت فراموش نه شد نیستان شم ه از آنکه خبر عشقم و این شیشه بین است ل نصب احسن بد جالی
دولت است که شهرت تام دارد که عادت اشتر و ولایت داوند هزار خبر دارد و جز مشهور است که دانه و هزار و مولی از آن ولایت
در ثبات منظر آمده که در برابر خانقاه ابو علی دقاق کورستانی است که در ترتیب چهار صد پیر است از کبار مشایخ در آنجا مدفون اند
مولانا ظهیر الدین انوری از فصحای نامدار و فضلای روزگار بوده چنانچه نظم پروین باز شعر در حقایق نظم شعرا و بیان بوده که ضیاء ابن رباعی
از منظومات اوست پ صبحی در بدم تو آخر شب صبح بینی ه تا زنده بر دیم بزرسانم لقبی ه حاصل من بپیچد و جوان روزی ه دارم ز توزر خشک جهان
لبی ه جز بجناب از خطاب نویسنده ه نقش معاشان در آن نویسنده ه در نسب خسروی ز ما نقش کرید ه در نقش الملک از نو نویسنده ه فرعا
در مطالبه دارند ه و سیر بر انتخاب نویسنده ه بار حرم از کتاب و در کتاب ه همه در تا رخ از نویسنده ه قطعه قلم جواب شعر خو شاید ه عکس
اکر جواب نویسنده القاضی امام مجد الدین از فضلای مشهور و سنین بوده لطف طبع و صفت ذهن مشهور مجلس خلق و جودت فکر مجلس بوده
و تشکی ندای رفتن قضا که بوش پیش او در ادنی سر داغل بر رود کشیده این رباعی اشت نموده ب تعلیم جانم بر حق سر پیش مانده و رخ
دو ه پیش مانده و رد تشکیل قاضی شمس الدین متعهد قضای آن ولایت گشت بر تیت او رفت با شبه این رباعی گفته ب خواهی که میان
خلق قاضی باشی ه با قهر و دانی کاهی که راضی باشی ه بر خلق خدا حکم چنان کن که اگر آن بر تو کند کسی که راضی باشی شمس الدین محمد بو که فضل
یکانه دهر و مرکز شش نوره ولای فضل اد شر بابیده و قهر او شب فلکش ز دیده فلک تیا کشیده این رباعی مر او راست ب داد در کرد یک دو

ن

کرده • واکنون به پرده خویشتن پیر کرده • گفتم سخن تو گوی گفت خموش • آن خود چه عجب رسید شیرین کرده • محمد بن بدیع در عهد خود فضل کتب

دفتر و اولوا الالباب بوده خلقی کریم و خلقی مستقیم داشته در عهد ملک الامرا عماد الدین زنگی در دیوان انشا نایب بوده و بعد از چندی وقت از خدمت

استعفا خواسته هر چند از دیوان اعلی خوارزمشاهی در طلب او اشتیاق نمودند قبول نکرد و همچنین ملک [illegible] در طلب کرده هم استعفا خواسته و پس از آن

بشیوه خداپرستی روزگار بسر برد [illegible] قصیده ایست که در مدح فخر الملة و الدین محمد رازی گفته این چند بیت از آنجمله است • بیت • زهی

رفیع تو عقل پیر دو شیخ • نهاده علم تو در زیر حکمت شیخ • چو فیض علم لدنی ترا رسیده ز غیب • [illegible] تو [illegible] شیخ • به پیش پایگی

فضل تو چه شیب چه شنگ • [illegible] علم تو چه [illegible] شیخ • هر آنچه [illegible] در کارگاه [illegible] • زبان معرفت تو [illegible] شیخ •

مجد الدین محمد الپایزی از شعرای زمان سلطان سکندر است و او را مثنوی است [illegible] وقایع حالات خوارزمشاهیان را بیان نموده و این

رباعی نیز از وی بنظر آمده • رباعی • [illegible] • خط تو که دود آتش نیکوئی است • در چشم [illegible]

سیبارم مولانا سعد الدین مسعود از کمل فضلای وقت خود بوده و در شرح [illegible] کافی [illegible] تصنیف کرده [illegible]

رقم ساخت و بعد از آن سلطان ابو [illegible] حسین [illegible] تالیف نموده [illegible] محمد [illegible] باسم جانی بیک در سلک [illegible]

چون امیر تیمور گورکان خوارزم را [illegible] مولانا را همراه خود [illegible] در مجالس بزرگان [illegible] جای میداد و در وقت [illegible]

شاه [illegible] مولانا در [illegible] بوقوع پیوست و در [illegible] سرخس [illegible] مولانا [illegible] که مردم [illegible]

شمار [illegible] مولانا [illegible] رجال [illegible] خلف [illegible] مولانا شمس الدین محمد بجای وی [illegible]

علمای صاحبقرانی [illegible] مولانا شمس الدین محمد قطب الدین یحیی [illegible] که افضل [illegible] زمان خود بوده [illegible]

آوان استقلال سلطان حسین میرزا [illegible] شیخ الاسلامی [illegible] سرخس [illegible] واقع است [illegible]

[illegible] خراسان [illegible] محمد خان شیبانی [illegible] خراسان [illegible] سرخس [illegible]

شاه اسمعیل [illegible] خراسان [illegible] محمد خان [illegible]

[illegible]

سرخس کرده [illegible] تا حال آبادان است و مردم نیک [illegible] اولیا و فضلا [illegible] چنانچه شیخ ابو الفضل که مرید شیخ [illegible]

[illegible]

اقلیم چهارم

ابو الخیر است [illegible] ابو نصر سراج بوده [illegible] مرغی [illegible] درخت نشست [illegible] گفت [illegible] ابی [illegible]

[illegible] مذکره الاولیا آمده که چون شیخ ابو الفضل [illegible] مرقع [illegible] پوشانیدند [illegible] مسجد [illegible]

در مسجد [illegible] مرقع [illegible] گفت مرقع [illegible] شیخ لقمان [illegible] فضلای [illegible]

این [illegible] گفت [illegible] پیش [illegible] آزاد کردند [illegible]

[illegible] لقمان [illegible] آزادی [illegible] عقل [illegible] شیخ [illegible]

[illegible] لقمان [illegible] تفصیل [illegible]

الاجل ظهیر الدین تاج الکتاب [illegible] سیادت [illegible] محمد عوفی [illegible]

[illegible] ملک تاج الدین [illegible] قطعه [illegible] صدر [illegible]

[illegible] ثنای جلال [illegible]

[illegible]

[illegible] ملک تاج الدین [illegible] قطعه [illegible]

[illegible] قطعه [illegible]

[illegible]

[illegible] ملک تاج الدین [illegible]

[illegible]

[illegible] الصدر الاجل تاج الدین [illegible] سرخس [illegible] فضلای خراسان [illegible]

[illegible]

ای صدر [illegible] فراق جمال تو [illegible]

[illegible]

سرخس

مباد بپوزش شد تا که گر اتفاق الحکم بپیشم ملک شیر بدرس سوی رهیدش اگر برحمت همی گیرند باد شکر تکلف همی بدی بیش الا فراز الدهر چون فرو دیگری
سر بر باشد بشغف در قدرش این مثل شایع است وهمت شکفت که او به بر شد اندرش اگر دانه درنکند بهمن اهند تقصیری خود خواهم او در حجره سزم
بزرگ است بمن ز تقصیر خویش آگاهم به ملک سر جهان نگرد دقار تو جهان دان که من ملک سیم اهم رهم در صدر الکوت نقصان است خود کرم کرم بهترم
در باشند القوم که خون بچاره امر که توجهات خویش می پندارند غفلت آن الله کرد و در جهان او ندیده چگونه باد او صحبت نداند استاد ابوالحسن علی بن الحسین
از شعرای آن تامر است و در زمان سلطان محمود غزنوی که اشتها دیده عجبست نامه که در وصف تخوف به نظر است از خشت ادست این ابیات از بزرگوار است
کار جهان بود سرجال در در سرای کردن خطر است و سرد با خطر وهمت بدان آتش بزرگ است سخن جسته بیچ گشتی کربیل خود بیش سوی زبر کریم فرج
دل کرد لیک شدی زنجیل التدام ادکیستی زبدکرد او چو جوی بزرگ چون اتم بچو دو کر خسته این بزرگی بیرانم از بپره نتیک است بستن من ستانم مرزوق ابی
آنکه بود کر سر و کنید نسبت بیرد امام پجلی فخرالدین محمد رازی خاطری دفاه دو نخی بقاده و شتند و شعرا دو خانه بجودت و قد دست باشی کرین
دور با جهی برادر است بجامی دلبر صلاح باجیب نوشته بر برده ولی از شیفته بجور ار خود وکم بچاره از آن پیش کرنیم آن پیشانر زکرشده نکو ست از خ
بزرم کرد از بیدار بپاری در عابت مردی و از طنازی این سلک مغفلان ککشادی آنچه یشم و کاه و دار احسید بر دو بزرگی مولانا قطب الدین فخر الدین فضل
دمجموع آسمان و زمین بود و رفتی ابیر خود نامر الدین کوکبی یو بنشسته دابن دو بیت مهر بسیه در بخیره که بر دعنت ای عمرای دو دیده روش ای مردم چشم
با مردم ای آمده است و دل که بر غصه است بود بیخراب است ای عاقبت سی این ور دو دیده چه خرابی است بلخ از امهات کبیره بست ما لکیکه ری
اشتباه بلخ آورده و باعث آبادانی آن شهر گشت و در زمان اسلام احنف بن قیس خراب گردید یزید و دی سعد لابی و بر خست از نکی بیکی از خلفای بنی امیه است
و دیگر آن شهر را عمارت نمود و چون ملقه القیس را خلعان احصی تقرب خود با نقد بر خسته و ان مولوم کردیده اند عمارات عالیه در بلخ یکی نو بهار بود که شیخ
خلایق انجام که بخر خورد آن شنیده که ارزجای ای آن ملکت بود که چنانه در مقابل آن بنا شد و بر آن قبه ای بسته به جهانیان او قرشته کو به انتاج
انجامه صدارش بود و چون نوبت خلافت به والی الفرین رسید خالد بن برمک صاحب اهتمام آن کارخانه بود مسلمان گرد و خود اعلام زنار کرد
و مردم را از عمارت آن خانه منع آمد اما چون بر ملک تعظیم گشته قد بر زمین لشکر برد و کشید و او را با فرزندان بکشت گرمیک بسر که بر بیک اسم دشت
کر بخیب آتش بر رفت و بعد از چند وقت آمد در جهای بر شکنیده در بکیان خانه از نسل او میدند و در چپ بسر آمد که چنگیز خان بر بلخ آمدان طبه دراز در مر
ستاره و بود کر در شهر فرقی نیز از هزار و دو سی مانع از جماعت مکه اوند و هم نیز ارد و دیت هجرت بر آن انجام را شهرت از شهر از زمره الاولیای ابونصر پارسا نقل است که

در وقت استیلا

نوع چهارم

در وقت استیلای چنگیز خان بنجاه هزار کس از سادات و مشایخ و علما و موالی در بلخ اقامت داشتند چون از نزول اعیان او در قرب ممالک چنگیز خان
وقوف یافتند باسادر درویشگیش باستقبال شتافتند و اطاعت و انقیاد قابل بر نمودند چه چنگیز او چون کف دست کرد عمارت عالیش را پست کرد
و بازه بنده بلخ آبادانی یافته امروز شهری است در غایت عظمت بلکه روز و وقت بود و مانند کو قاف رخشنده چون دریای محیط مستغنی از اوصاف و از میوه
خربزه و انگور و هندوانه اش در شهر نیکو نیک میشود چه مشهور است که چهار هندوانه اش بار شتری است در جیب سیر معلوم است که در بشتقه دشت اوبع که میر برا بلخ اقرا
از جانب سلطان حسین میرزا در بلخ لوای ابالت بر افراخته بود خربزکی شمس الدین نام که نسبش بوزیر بیطامی میرسید او کار بیلخ شتافت از تحفگی
ظاهر ساخته کران را در زمان سلطان سنجر که آنرا در زمان سلطان سنجر طوره تصنیف کرده بودند و در آن کتاب مکتوب بود که مرقد شاه مرتضی علی کرم
خواجه خیران در فلان موضع است بنابر آن میرزا بایقرا بحمعی اکابر و اعیان بدانجا که نام شهر فرسخ است شتافته در آن موضع چنانچه در آن کتاب دیده بودند
ظاهر شد که قبری در میان آن موجود بود چون آنرا حفر کردند سنگ سفیدی پیدا شد که در آنجا منقوش بود که هذا قبر اسد الله اخ رسول الله علی ولی الله
میرزا بایقرا در حال این قضیه را بسلطان حسین میرزا ثمال بهرات فرستاد و صورت واقعه را عرض داشت نمود و میرزا در خود تخت مبارک از آنجا فرمود عمارتی
در غایت رفعت و وسعت طرح انداخت و بازاری مشتمل بر حمام و دکاکین بنیاد نهاد و بعد از آن بهر جانب که ابطال و بسیار بیوت سبنا نهاد برای قبر مرتضی علی
وقف نمود و بنده بلخ خلایق بدان بقعه شریفه مجتمع ساکن شده هر سال قریب صد هزار تومان نقد و جنس نذر بدانجا می آورند و از این غایت این سی
سعادت طواف خلایق نزدیک و دور است و از بلخ مردم نیک بجوانمردی بشان که اگر وصف و ذکر ایشان بجا آورده شود مقاصد بنیان از این مطلب بازمانیم لهذا بذکر بعضی از آنجا
که عظیم مشهور تر اند اکتفا کرده شد شیخ ابواسحق ابراهیم بن ادهم از اکابر اولیا است چنانچه صفیه گفته که علیه علما این طایفه ابراهیم ادهم است و ادهم فرزند ذات مستغنی بود
پوشیده و گویند روزی برکوه و قبیس نشسته بود با اصحاب گفت که اگر ولی از اولیا خدا کوه را بگوید روان شود روان شود و بمجرد این سخن کوه در جنبش آمد بعد
پای خود بر کوه زد و گفت ساکن شو ساکن شد و در تذکره الاولیا آمده که ابراهیم وقتی جهارده سال در راه قطع کرد تا بکعبه رسید پیران حرم باستقبال وی رفتند
ابراهیم خود را در پیش قافله افکند تا کسی او را نشناسد خادمان پیش از پیران بوی رسیده پرسیدند که ابراهیم نزدیک است که پیران حرم باستقبال وی آمده اند
چه میخواهید از آن زندیق خادمان او را سیلی زدند که آن زندیق تو بودی گفت من زندیقم بلکه ابراهیم ادهم از اعمال خود چون بچه ها که کلی فرزندان
چون خیوان و شب بر خاک چون سکان گلخنی طمع مدار که در صف مردان بنشینی گفتند که گوشت گران است گفت ارزان کنیم گفتند چگونه گفت نخریم
ابوعلی شقیق یگانه وقت و شیخ زمان بود نقل است که شقیق از ابراهیم پرسید که در معاش چه میکنید گفت اگر چیزی یابیم شکر گوییم و اگر نیابیم صبر کنیم

مرتان

سگان خراسان نیز چنین می کنند ابراهیم پرسید که تو چه می کنی گفت اگر چیزی یابم ایثار می کنم و اگر نیابم شکر می کنم از سخنان اوست که چاک مردم
چنین است که ... می کنند ... توبه ... در زندگانی و توبه ... بهانه ... رحمت و هم از وست که مرگ را ... باید بود که چون بیاید بگذرد
و هم از و منقول است که ... آن ... از ... تا ... این رباعی از و داد است
رباعی: آنکه بخرقه ... بازاری است آنکه ... کاری است ... فرو ... خرقه ... بت زناری است حاتم
اصم از بزرگان روزگار از زنان بود و مرید شقیق و پیر احمد خضرویه است گویند بعد از طلوع ... می سپار ... بیکقدم ... بی ... خلاف
بزرگ ... که چندانکه حاتم اصم صدیق زمان است آورده اند که روزی زنی بجایی ... مسئله پرسید ... از و جدا شد حاتم گفت ... بلند
کن که من کرم ... آواز ... از ... و ... است ... تا ... سال زنده بود حاتم ... سال خود را کر ساخت و او را اصم از ... جهت
گفتندی از سخنان اوست که هر چیزی را زینتی است زینت عبادت خوف است و هم از وست که چون عملی کنی یاد کن که خدای تعالی ناظر است و چون سخن
گویی یاد دار که خدای تعالی می شنود و چون خاموش باشی یاد دار که خدای تعالی میداند که در کار ... احمد خضرویه ... طریقت وارد ... مشهوران فتوت بود و
هزار مرید داشت که هر هزار ... بر روی آب ... در هوا می پریدند از ابو حفص نقلست که اگر احمد نبودی فتوت و مروت پیدا نگشتی شیخ ابو بکر
... از کبار زاد و ... بود و چنین نقلست که او ... در صحبت خضر علیه السلام بوده و در شب ... گورستان ... در ... دادن ... می
قرآن خواندی روزی چون ... از خانه بیرون نهاد ... گفت ... گورستان رسیدند و باز گشتند
... خانه شیخ ابو بکر رسیدند ... گفت ... که تو ... خضر ... گفتم ... صحبت ... چنین ... از ... خواندن یکبار
بار قرآن ... می ... کار ... صحبت خضر ... باشند صحبت دیگران ... بود از سخنان اوست که ... حروف است ... از ... بیت
... و آل ... شیخ بهاء الدین ولد پدر مولانا جلال الدین محمد ... سلطان محمد خوارزمشاه ... بوده و چنین شهرت دارد که حضرت رسول صلی الله
علیه و آله وسلم ... گفته که ... جلال الدین حسین ... خطیبی ... بهاء الدین ولد از آن ... پیدا شده و چون ... عالم
و معارف یقینی ... حضرت رسول ... جمعی از اکابر و اهالی بلخ آمده ... بهاء الدین ولد را سلطان العلماء ... خواندند سلطان ... مرتبه ... کاری رسید که محمود ... سلطان محمد خوارزمشاه ... سلطان العلماء ... چون ... بغداد ...
شیخ شهاب الدین سهروردی استقبال نموده ... مولانا بهاء الدین بعد از ... رحمت ... جنگ ... در قونیه ... رحمت

رحمة الله مولانا جلال الدین المشهور بمولوی رومی که از اجله ... زمان و برگزیده کاملان دوران بوده و در زمان وجود او اعاظم ... نسب
در ... وجود ... احوال ... اقوال ... رسیده ... در خلاصة المناقب ... که چون سلطان العلماء ... شیخ
... روی بجانب ... سلطان علاء الدین ... مولانا جلال الدین محمد را ... بیرون ... مولانا
مرید ... سید برهان الدین ترمذی که ... مرید شده ... در وقت هجرت مولانا بهاء الدین غایب بود و بعد از چند وقت
کار احوال ... بقصد ... رسید ... مولانا بهاء الدین ... مولانا جلال الدین ... است
در علم ظاهر ... گفت ... علوم باطنی خبری ... از ... رسید ... مراد ...
در آن روز ... سال ... شد بعد از ... شمس الدین تبریزی ... چون شمس الدین
... صلاح الدین زرکوب ... حسام الدین چلپی ... رسانید
... تاریخ ... از سخنان اوست که ...
... نقلست که مولانا ... جلال الدین محمد ... ساله بود
... جلال الدین گفته است که ...
... شد ... عالم ... جلال
... از نظر ... گفت ... که با شما ... بگم
... شمار ... خلق ... چون ... فریاد و فغان ... نام
... بمیان ... شیخ
فرید الدین عطار رسیده ... اسرار
نامه خود را بمولانا ... داده ... کتاب ... جای ... می داده
... زمین ... آسمان ... خلق ... دنیا ...
... مولانا ... صدر الدین قونوی ... روزی ... مولانا گفته است که ...

باهشتاد و سه مذهب یکی ام چون صاحب غرض بود خواست که مولانا را بجایی [illegible] الغرض بر در پیش چلبی [illegible] پرسش
تو چنین گفته که اقرار کنند [illegible] دشنام [illegible] انکس [illegible] مولانا سؤال کرد که تو چنین گفته که من با هشتاد و سه گروه یکی ام گفت گفتم
آنکس [illegible] دشنام [illegible] مولانا بخندید و گفت این نیز که تو میگویی یکی ام آنکس خجل شد و بازگشت و فرمود [illegible]
درویشی در آمد و گفت [illegible] گفت این زمان [illegible] پرسید که [illegible] گفت که [illegible] طعام [illegible]
خوردن گناهی است عظیم فرمود [illegible] صحبت عزیز است [illegible] این معنی [illegible] حضرت شمس الدین تبریزی است که [illegible]
انگشت [illegible] با مردم بیگانه صحبت نتواند اگر گاه در صحبت بیگانه [illegible] چنان نشسته که منافق در مسجد و کودک در زندان اگر [illegible] مولوی [illegible]
از خورشید [illegible] ذره [illegible] انبساط خاطر افسرده [illegible] خستگان [illegible]
مرا گوهر آب [illegible] ای [illegible] جسم [illegible] گوی [illegible] چوگان [illegible]
طرب [illegible] سوی [illegible] خطر [illegible] روزی [illegible]
که [illegible] شمس الدین [illegible] گفت [illegible]
گفت [illegible] عشق [illegible] عجب [illegible] عشق [illegible]
[illegible] عجب [illegible] عجب [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] عشق [illegible]
[illegible] عشق [illegible]
[illegible]
من [illegible] خواهم شد [illegible]

شنبی کرده بود

۱۲۸

جنبی کرده جان [illegible] خندید [illegible] خندیدن [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] حضرت [illegible] شمس [illegible]
[illegible]
اخبار شمس الدین [illegible] شمس الدین [illegible] شمس الدین [illegible]
[illegible] شمس الدین [illegible]
[illegible] شمس الدین [illegible] شمس الدین [illegible]
[illegible] شمس الدین [illegible]
عشق [illegible] عشق [illegible]
[illegible] خورشید [illegible] خورشید [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] صوفی [illegible] صوفی [illegible]
[illegible] صوفی [illegible]
[illegible]
[illegible]

اقلیم چهارم

خراسان

خلفای بنی امیه بود و کینه ورزیده و بعضی بر آنند که سبب این است که سلیمان کس فرستاده او را با فرزندان و اتباع تمام بقتل رسانید بالجمله برمکیان اولاد و احفاد و دولت
بنی امیه در غایت قربت و اعتبار روزگار میگذرانیدند تا بساط حکومت آنطایفه بمقتضای تؤتی الملک من تشاء و تنزع الملک ممن تشاء در نوردیده
و عباسیان خراسان فرمای جهانبان گشته آل برمک منظور نظر عنایت گردانیدند خالد بن برمک برایت جامع التواریخ وزیر ابوالعباس سفاح و در زمان
ابوجعفر دوانیقی نیز باین امر سرافراز بود ابوجعفر در سوانح امور بدون مشورت او کاری نمی کرد و یحیی بن خالد در ایام خلافت مهدی بن منصور اتابکی
هارون الرشید منصوب گشت و هارون بعد از فوت مهدی بیحیی برتبه بلند خلافت صعود نموده خاتم خود را تسلیم یحیی نمود و زمام مهام امور ملکی و مالی
در کف کفایت او نهاد ¶ از انصاف انکسی که آن دو برمکی پروردهٔ لطف و احسان هارون بودند چون هارون جعفر پسر یحیی را گفت یحیی با فضل که برادر جعفر
میشد محبوس گردانید تا وقتی که فوت شد و ارادهٔ آن داشت که یحیی در حین وفات رقعه نوشت و بجانب هارون الرشید ارسال داشت مضمون اینکه
که خصم پیشتر رفته و مدعی علیه از پی میرسد و در آنجا قاضی حاکم است که جور نکند و احتیاج بگواه ندارد تا بشنود چون هارون آن را بدید بگریست بسیار
داشت خوشی چند روز در وظایف بود و یحیی را چهار پسر بود که هر یک از استاذان ترکان بود و در شرح سخاوت و عطا و مروت ایشان را فصلی جداگانه
ضیا بخشی کتابی در این باب نوشته ما مختصر احوال ایشان را بیان خواهیم کرد چون بیک بدوم رسید خبر آن بهارون الرشید که بخلافت رسید
کرد یحیی بود و هارون از پسران ابوجعفر را به برادری قبول نمود و پسران خود را باقی پسران او برابر داشت و با ایشان مر جبانی استاد ابوالقاسم عرام
کرده فرزندان یحیی چون طبایع چهار بود و در عهد جعفر در رتبت فضل و رحمت محمد در دولت موسی در شجاعت و یحیی و فضل و جامع این صفات بود و در
ایام خلافت رشید تا شهور سنه سبع و ثمانین و مائه هجری که مزاج هارون بر برامکه متغیر گردید و در نظر او بسط و بقبض ایشان بسط امور مهمات کثیر و سکون متعلق
صاحب یحیی و اولاد او بود و چون مزاج هارون بر آل برامکه متغیر گشت هر یک از ایشان بانواع بلا و ابتلا گرفتار شده در عدم پیش کشیدند ¶ صاحب تجربه
در این عمل ایام اگر آخر باز نشستی انجام ¶ و به بسیار مواعظ بی شمار ¶ بجز ده سند کاری نداشت ¶ آورده اند که شخصی از نویسندگان سیکنف
کرده و اخراجات هارون را در نظر می آورد و در ورقه نوشته بود که دیگر روزی از مال این سبیل انعام چندین هزار کسوت و فرش و عطر با بوالفضل جعفر ابن
یحیی عنایت کرده بود و چون آن اسامی نکتب که در بی نظیر ابوالقاسم بوده در وقت کالبد جای شهر بود با جعفر ابن یحیی پیوسته بود چهارصد و بیست و نه هزار دینار عنایت شده
با او ولی الاقتدار و جهان را دید و حاصل حیات او ¶ بیاد آن خرابان بیک آن اقبال ¶ و در گریخت شیخ ابوعلی سینا است که وصف او بیاده قدیر فرود ثابت
به دیگران رانده و جنت شیخ ابوعلی رانده و حسنت بجهات ¶ ابوعلی سینا که فرد اهل است که چون از مادر بزاد و چیان دید که ده کردند شخصی را قسم بعد از آن

بر بوستانی در آمدم و در پیش گفت چون او را ابتدا در کمی حاضر شود از کمر بر سیدم ابوعلی را که در عرض غنچه کردم و پیش از آن کرد شخصی خود را مغلوب کرده بود
او را از زبر پشت برآورده بود و ادله کرد چون مدت بیست سال از عمرش منقضی گشت بدرس او مباحثه اسرار و شیخ در بر خواندن کلیه علم اصول و ادب و قواعد خود
کلام بعضی ضبط نموده ¶ شهادت که خوانده شده از مدرسه دیوانه در اول درس را نیز مرتب ¶ هم از کنج غنچه خوانان بدو گفت ¶ که از کل دانسته حرف خوانده گفت
حساب و منطق و اقلیدس و مجسطی و صرف و علم طبیعی و الهی و طب مشغول گشت چنانکه بدید و در تحصیل بیرون کلی در جمیع فنون علوم مهارت تمام حاصل کرد
چون سنش به بیست و دو رسید پدرش وفات کرد و او رنبه ابوعلی بخارا بر آمد در خوارزم به علی بن مامون خوارزمشاه رفت مدتی ملازم بود چون کوکب دولت سلطان محمود
بلند گشت و کمال رسید جمعی از فضلا مصروف داشته که ابوعلی به مذهب شیعه آوردن او ایشان در سلک او شرکت چه به خواهش طلب ابوالحسن بن مامون از خوارزمشاه
و بعد از آن خوارزمشاه کیفیت احوال اطلاع یافته شیخ را بمنطق العمال بخشش شیخ بر مرجان قبطانی بیات مشغول گشت و بعد از آن صورت ابوعلی را سلطان
محمود کشیده به اطراف ولایت فرستاد و با ابوسعید بن ابی الخیر شبیب و در غایت غربت بوی سلوک نمود و هر که او را مجلس آمدی برخواست چند روز پیش از آن
و بنزد قابوس جای داد و بعد از چند وقت ابوعلی بری بخار جرجان آمد و شمس الدین الدوله بن فخرالدوله که والی همدان بود وزارت خود را او مفوض
فرمود و بعضی از سپاه و دیوان امنی بود و در صدد قتل شیخ در آمدند مترل او را غارت کردند شمس الدوله از آن مطلع گشته تقدیم اعتذار پیش آمد کرده ثانی
مهام وزارت را در کف کفایت او نهاد و هم در آن روز شمس الدوله وفات یافت و ارکان دولت پسرش را بسلطنت برداشتند و درخواست ابوعلی را که او وزارت
ولایت کرده قبول کرد و در خانه وقت میگذرانید تا با کتاب فواید عیدی از قلاع عقیده محبوس کرده بتاج الملک رسید ارکان دولت شمس الدوله
پس از چند وقت شیخ را از محبس خلاص داد و شیخ اشعار فرصت صحبت تا بصورت حصول آن اصفهان در حرکت آمده چون بطبرستان رسید
خواص علاء الدوله ابن کاکویه استقبال کرده بعزاز تمام بشهر آورده و شیخ باقی عمر از خدمت علاء الدوله بسر برد ای جمعیت مجلس و حضور شیخ
در دیگر ایام را بوضع خود بپایان آوردی و در چهار شنبه و پنجشنبه هجری به شیخ قولنج در گرفت از این کار او است که دو تن از آن کنیزکان چون شیخ عقد نمود
چون ملازمت علاء الدوله بود و او در برقانه حمله کرد دمانده بود و گفت که نبیند بحکم یا ضعف و زوری باو رسید که قوایش مسکه بدست کرد بیاد
و دیگر هم تن ازان کتابها کلام است که کفت اکبری هیچ نشاط رو زاین بیماری سرا و آمده ¶ ابا تیم بمقصود تو کار کرده ¶ در مطالعه و صحبت ذکر کرده ¶ ابجا
کی غایت تو باشد باشد ¶ اگر هم چو کرده و چون ناکرده ¶ و له ¶ کفر چو منی گزاف و آسان نبود ¶ محکم تر از ایمان من ایمان نبود ¶ در دهر چو من یکی و آنهم
کافر پس در همه دهر یک مسلمان نبود ¶ شیخ ابوالحسن شهید ¶ بنور عقل و زیور فضل و انصاف داشته شاعر نکو محاوره سخن بود و حسن بلاغت شعر بیانات او بود و مشهور

خراسان

ع

باستادی معترف بوده اند چنانکه رودکی با تقدم او اعتراف نموده بیتی ازان اکرام کرده و این ابیات درین نوبت از اشعار او نموده شد کاروان شهید
رفت پیش ازان و ذکر وی از پیش از شمار و چشم کم از شمار خرد هزاران بیش درین شعر شهید گفت چون که ربیب عمر عزیز و کم بیابت آنچه نظر آمده
بیت صنوان خواسته باده مسیح و همچنین زار و زار با خورده شد باده ادب سیاه و بس بیت ادب با بزرگی شهامت فلک بر آن شخص نموده
ان یکی وزن آن یکی جولاه و ان تند و ظلمی کلاه ملوک خوان چاوه کرد کلیم سیاه و اگر غم را چو آتش دود بودی جهان تاریک بودی جاودانه درین گیتی
سراسر گر بگردی بخردمندی نیابی شادمانه و دانش و خواسته است نرگس و گل که بیکجای نشکفند بهم هر که را دانش است خواسته نیست و آنکه را خواسته است
دانش کم و دانش ازو ملکی بنا بدیر نظر و کسوت سخن کشید چو لا له و سیر ابوالقاسم حسن العنصری در کمالات عدیم النظیر بوده و بزرگ مجلس فصحا امیر چهار هزار شاعر و عمر
ارسلان و جدا و امات مجاور و پیاده در محضر خود و ملک الشعرا بوده آنچه سخن در حق وی نیست ادا نشد و استادان زمان عنصری و عنصر
دین و دانش بسی نیست بمعنی شعرا چون طبع او در بی تکلف هم بقعه طبع او چون شعرا و هم بهار انجمن و همچنانی و دیگر عاشقان و عاشق
شکر و همی خوانی و نباتش همی بوی سخن و نظامی عروضی اورده که بعض آنکه محمود شبی در مجلس عشرت بعد از آنکه شراب در او اثر کرده بود و عشق بر وی
در عمل ایاز بس کار کرده بود و بسر زلف ایاز نظر افتاد ایشان سر زلف را دیدی و دیدی بر روی ماه ماهتاب و سنبل و دیدی بر دوی و قابل ماهیان حلقه حلقه
چون زره و بند بند چون زنجیر در هر حلقه هزار دل در هر بندی هزار جان عاشق ایشان خویشتن داری از دست او بیرون بود عاشق بار دیگر شد
محتسب آسمان و حضرت قاسم از کمال شرع بر آورده در برابر محمود بایستاد و گفت ای محمود عشق را با فسق میامیز و حق را با باطل ممزوج مکن چون شاه و رعایت
سلطانی بوده ایشان سمع را قبول کرد و بسیار با محمود دشمن در حالت زلفین ایاز بنا به کار بسر کرد و گفت ایازا زو که برد زلفین خویشتن را
ایاز خدمت کرد و زلف را دو تا کرد و در پیش محمود نهاد و چون ملک همه کوهی را بود نسیم از خواب شد شادی خود بیکار دیدی و ایاز را بیک زلفین بریده دید از پشیمانی
بر دل او ملش آمده و خفا و جوره و در دل او مستولی گشت بر خاست بر خاست و در مجلس دیوان آمده و کس را بپیش فرمود کرده و وی را در خلوت خاص در بزرگ آنچه او در وقت عنصری
گفت در وقت خوش و بسیار آمده سازگار عنصری را امر خدمت کرده و سلطان چون وی را بدید سر بر آورده گفت این ساعت از توی شنیدم بخی گو که بر این حالت
در این معنی چیزی بگوی عنصری را در بدیهه گفت رباعی کی عیب سر زلف بت از کاستن است چه جای بغم نشستن و خواستن است
جای طرب و نشاط و می خواستن است کاراستن سرو ز پیراستن است سلطان را این رباعی خوش آمده بفرمود تا سه بار دهانش پر از جواهر ساختند و بعد از آن
مطربان را فرمود تا آن رباعی را با ساز و سرود آوردند و گذرانیدند رباعی از آن تا شب برآمده و خوش دل گشت و عنصری را چند مثنوی است

چون زهره و بیس

چون مهر و بیس و وامق و عذرا و خنگ بت و سرخ بت که هر یک گنجی مرجع و خزانه لطایف نادره است وی فوق سخوری از مثنویات منظومه وی است بنابر انداد
از آن در گذشته شروع در قصاید عنصری نموده بیت چه چیز است آن رخشنده روز لطف آنکه را حکم شکیبی روز شب روز پرور و هماکه گونه خورشید رنگ شبش ناپدید
بخشد یاقوت احمر و بزرنگ خوش بر گل سرخ مجلس و زیر رنگش بر لعل ساغر و چه اندازه محمود کاندر محامد یکی عالم است از کفایت منظور جوان بود
جوان و چو آتش بپرید و چو آتش بلند و چو دیو تو اگر بر آن گنت یک لشکر آب جبرئیل آب بتن هم آتش هم آتش آیینه تا آراسته بود ساقی را روانه
پشت لشکر و دو شده تا از شتر در سر نیران و خوش چنان و هر سه جای کاوه فریدون چو در کار آید بر دیوان بر آید و پیشتر زمین و پیشتر عسکر و جهان بنده
خطا جلیل را هر سازی ار پرداز ترسد و مشکفت آید از که چیزی از آنکس از باد طبع است و از دنک نظر و حیرت و چگونه باشد گر او بر همی بگذرد
که روح و هم اندر آید بنجار چرا و چه تو را آنکه ندیده باد کرد از چالاکی حسین اگر وصف گویم اندازه خرد ناید و یاد هر چند لیکن هم هم غرض کرد ش
نه کوچه لیکن چه کوه سبکرو چو ابر سیاه که بر جوم مویی هم بر جوم جاودانه در سر صحرا و جهان که در عرش بستر و هم جوم اندر گرد آخر
زمین کوه و اشتر چه آید سپاه و چو کاغذ ک کشته چه شعر چون شود آب از آنکه عقاب شان اگر پر جهان که گیسه کنی از بیکران و بلکه آن
و تخت شعر بجوهره و له چهار پای کش بیکر انبیای بود انکار کرگ نکار و چه چیزها جنبیده کوهی چو خرش آید و جستن و آمد که هر کی بر آید رو و
جو شنوی چه بسر بانک بر خرو آید و چو شکری بیسر بر کار رسد بیاد و چو خرج کرد در جستند و دست نه رنج و جو چو در هم زر و صد بیند بیاد و چپ جان بود
زا فرزند شب آید و چو سنگ گران جنبش بر آن که او سنگ و چو زنت بسوی فراز خواهد رفت و بستاره سر کوه برود با آسمان نزد نجار آمد و چو آید شاد کش
که رفته خواهد کند و چو مرغ کرده چون شب رفت بیش بود و له که نشکفت در زر چین بستان زلفین نار به شکری و نشک ندیک بی تار تو کی پر ستاره
که شوی نزد ی نقش نگار و سر جعد او ستین در شب و نیل آن در چنبر نگاره بیاغ را سیر افغش باغ دو رنج و آن اگر نگر باغبان و در باغ گل گلزار جهی
و له رخ با کفتار ظهیر صادق داری و زلفین و سبز و چون دل عاشق داری و زنخ نرگس هم بین دو عاشق داری و سوی سخن دو فاسق داری
ای تیر و در شد و ماه بجوی ترا قوت زحمتی تو شکوفه و روی نور تو سخت و زمانه را فراغت از دست و روی او تو پروران دوش تو و قدح محمود
خاکی بکاری نیاید و لو دل بیمر زنگ بنشین چو دمعه و شعر ابوالقاسم در سطر سید و در شبان زمان وی گویان ایه القاضی الامام حمیدالدین عمر بن محمود
صاحب مقامات و کرامات بوده و بر سند قضا چون شرح و ایاس و در نظم و نثر و نواس و چنین رسایل در ترجمه و اسکندر رساله نویسد تا ن وصلات ب
طراوت سحر ربوده و بازار صلات و شکر را بیایی کساد کرده و از آنچه در ضمن اول از مقامات است که ادای ساعات شد بانوری در صفت تنقیح

انشا نموده محمود شاه چون کنی رای ظفر [illegible] فرستم [illegible] مرا گر بود آن فرستم · ولیکن [illegible]

حمیدی · اگر [illegible] فرستم · همی شرم دارم که پای ملخ را سوی بارگاه سلیمان فرستم · همی ترسم از تحفه یاسمین که خار مغیلان به بستان فرستم

کسی را که [illegible] سلطان فرستم [illegible] ولیکن [illegible] فرستم

[illegible] موسی عمران فرستم [illegible] عشق [illegible] برهان فرستم [illegible] نکو باشد [illegible]

[illegible] سوی [illegible] فرستم [illegible] چنین [illegible] میدان فرستم · حمید الدین در جواب گوید

مرا [illegible] فرستند [illegible] مهمان فرستند · [illegible]

[illegible] خوان فرستند [illegible] ریحان فرستند [illegible] کوهستان را [illegible]

دل و راحت جان فرستند [illegible] جان [illegible] فرستند [illegible]

[illegible] رضوان فرستند [illegible] سلیمان فرستند · [illegible]

[illegible] کوهستان فرستند · این قطعه وقتی که سلطان سنجر در حوالی [illegible] از خطائیان منهزم گردیده بود گفته · قطعه · حکیم [illegible]

بخواب دیدم [illegible] شاه [illegible]

[illegible]

[illegible] سلطان سنجر [illegible]

[illegible] عشق [illegible]

[illegible]

ظهیر الملک الکاتب رشید الدین وطواط · صاحب دولتی بوده که از کمال فضل [illegible]

دیوان انشای سلطان اتسز بوده و آن پادشاه [illegible]

که وقتی کسی [illegible] سلطان [illegible]

ما را [illegible] چون سلطان سنجر قلعه هزار اسب را محاصره نمود انوری که ملازم رکاب [illegible] بود این

بر تیری نوشته بدرون قلعه انداخت · رباعی · ای شاه همه ملک جهان حسب تراست · وز دولت و اقبال جهان کسب تراست · امروز بیک حمله هزار اسب بگیر

فردا خوارزم و صد هزار اسب تراست · رشید در درون قلعه بوده این رباعی [illegible] · رباعی · شاها که بجامت می صافی است نه درد

اعدای ترا ز غصه خون باید خورد · گر خصم تو ای شاه بود رستم گرد · یک خر ز هزار اسب نتواند برد · و سلطان بعد از فتح هزار اسب رشید را بدست آورده

فرمود تا او را [illegible] منتجب الدین بدیع کاتب که منشی دیوان سلطان بوده [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

افضل الدین [illegible] خاقانی [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

خراسان

بلخ

بهر لباد علامات عدل تو پیدا • سر بباد مقالات تیغ تو گویا • بخیز خلاف تو دهر [illegible] لطف زوفاق تو [illegible]
گستر تیغ تو سر [illegible] • هوای تو [illegible] شاهی تو [illegible] • خدایگانا [illegible]
[illegible]
بگمان [illegible]
[illegible]
چهره تو [illegible] • ای [illegible] غلام [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

بار گران

اقلیم چهارم

بادگران • تا کرد رخ سنبل تر کاشته اند • عاشق دل از مهر تو بر داشته اند • آنجا دو فن کرد دل در دی افتاد • فلب بنفشه تر انباشته اند
امام شمس الدین البیلقانی در فضل از اقران در گذشته بود و جمعی از اهل فضل از کرم و جود او [illegible] • صاحب اجل خواجه نظام الملک [illegible]
حادث شده بود امام شمس الدین این رباعی گفت و در آن [illegible]
[illegible]
[illegible] سراج الدین [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
آن [illegible]

خراسان

[illegible]
[illegible]
[illegible]
چگونه [illegible]
[illegible] ظهیر الدین طاهر بن محمد فاضل [illegible]
[illegible]
[illegible] قزل ارسلان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
سر تو • و بر اثر آن این [illegible] گفت • شاه [illegible]

چگونه [illegible]

کرده موافقت که او بکر چون است ∴ جمعی شعرای ماتقدم میان شعر ظهیر و انوری اختلاف کرده‌اند ابن قطعه را بامامی فرستادند فضلا عالم را [illegible]
فضل ∴ او بحشمت بکرم خورشید نظری ∴ قومی ز ناقدان سخن گفته ظهیر را ترجیح می نهند بر اشعار انوری ∴ قومی دگر برین سخن انکار می کنند ∴ و جمله
در محل نزاع ده داوری ∴ ترجیح یک طرف تو برایشان نگر است ∴ زین یکی حکم که فلک تحوری ∴ امامی در جواب گفته ∴ ای سالک مسالک انگشت و دین
سؤال اسعد [illegible] تحقیق چو بنگری ∴ و تمیز از نتایج [illegible] دو طور ∴ ترجیح احتیاج نیست بدین شرح پروری ∴ اکنون معجزات آن بحر
آن چراغ این ∴ و آن ستاره و این هور آن پری ∴ و دیگری گفته است نظم هر نیکوی که بهمه ترجیح می نهند شعر ظهیر بر سخن پاک انوری ∴
عیان کرده کز گشت [illegible] ∴ اعجاز موسوی را بسحر سامری ∴ و ظهیر در اواخر عمر استغفار از ملازمت خواسته بطاعت و عبادت [illegible]
در شهور سنه پانصد و [illegible] در گذشت جنازه‌اش بتبریز آمده در گورستان سرخاب تبریز جنب تربت خاقانی مدفون است اگرچه شعرش بسیار [illegible]
دو احتیاج بنوشتن ندارد بر این [illegible] رسم واقعه چند بیت ثبت شد ∴ بیت سپیده دم که شدم محرم سرای سرور ∴ شنیدم آیتی تو بوالالی [illegible]
گوش جان من خدای حضرت قدس ∴ که ای خلاصه تقدیر و ذبده مقصود ∴ جهان [illegible] در گذر که سیل [illegible] کل شود معمور
کرد بخیری کار بدین مقام [illegible] چشمان [illegible] گوش [illegible] جایی برسی [illegible] که تا منزل ادب دور است [illegible]
در از دیش است ∴ و بسی [illegible] بر [illegible] که انگشت سپر [illegible] پوشیده ∴ چو چنان فرو انداز [illegible]
سباع و بهایم [illegible] و این [illegible] طیور ∴ بیت [illegible] تو تیزی کنی از [illegible] قبل [illegible] بدان جمع کرد
کنی ز خاک مرده [illegible] صد [illegible] [illegible] [illegible] دو صبح شود [illegible]
کرده با کرامت [illegible] بیاده [illegible] اول [illegible] کردم کنون [illegible]
خدایگان صدور [illegible] مشرق و مغرب [illegible] دولت و دین [illegible] فخر [illegible]
کرد فتوی [illegible] کشف معضلات جهان [illegible] [illegible] چراغ [illegible] آفتاب [illegible]
نهال [illegible] آن [illegible] باقر است [illegible] [illegible] بجز [illegible] کرم [illegible]
بزرگتر [illegible] کسی [illegible] [illegible] [illegible]
از فضل [illegible] بردم ∴ همان جفای پدر [illegible] [illegible] که شنیدم [illegible] [illegible]

بود سکه نیم مرده

اقلیم چهارم

با دیگر نیم مرده ∴ نیک [illegible] تا نیابی [illegible] برای [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] مرد آن که چیزی [illegible]
مرادآن چه که [illegible] در نوشاده [illegible] حال صبح [illegible] [illegible] [illegible] بهمین [illegible]
کرده خوانم خود [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
دل جانا ز غم [illegible] بیرون شود دل ∴ از فراق تو [illegible] دل ∴ [illegible] [illegible] [illegible] دل ∴ [illegible]
رنجور شود ∴ صحت و راحت [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ∴ ولایت
و حرات را از آن [illegible] بسیار است [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] جلال الدین [illegible] [illegible]
بوده و دیگری امام الاجل افتخار الائمه مسعود ابن علی است که از اکابر اعیان آن مکان بوده و [illegible] [illegible] [illegible] خراسان
الحان [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ∴ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
در [illegible] رسید [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
و گر [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
شهر [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
کرد محمد بن مسعود سطر آن کتاب [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
اوست ∴ ای [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ترشیز داخل [illegible]
در آن طرف [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
شهری [illegible] [illegible] چنگیز خان [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
بشهر [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
کسی [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
و از [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

خراسان

ترشیز

سبق گویم و آن پیر آمده هر روز او را سبق گفتی تا سه سال بعد از آن معلوم شد که آن خضر بوده و از سخنان اوست که تقوی نیست که در قیامت بمجلس و امثال آن
حاضر نگردد و جوانمردی آنکه [illegible] مجلس [illegible] که غرض آنکه کسی است که صحبت او اختیار کرده و آزاد کسی است که طمع او را بند نساخته ابوبکر وراق
تربیت و مجلس وزیر را خوب میدانسته و شعر نیکو میگفته مراد است که فرخ کسی که سلطان را [illegible] خراج نیست و مجاز را [illegible] حساب [illegible] دوم آنکه صحبت
وقت باید که [illegible] ماضی را امید ندارد و مستقبل را حال را ضایع کند [illegible] هرگاه که مسلمانی [illegible] پهلوی تو نشسته باشد [illegible]
[illegible] بر روی [illegible] قدوة الشعرا ابوالحسن المعروف [illegible]
در شاعری [illegible] طبع خلاصه دوران بوده [illegible] و در فن [illegible] تنگ داشته
این اشعار که [illegible] کریم [illegible]

هزار حاتم [illegible] صد هزار امثال ❊ ابوالمظفر شیخ زمان که ادب پرور ❊ [illegible] سؤال ❊ بآنکسی که [illegible] وصف [illegible]
فراخ [illegible] کام اثرهای قتال ❊ بر آرد ابر شجاعت ز [illegible] ❊ بباغ [illegible] شکوفه شود کل آجال ❊ [illegible]
[illegible] جوارح اطفال ❊ بجای [illegible] که جان [illegible] ❊ [illegible] ❊ خدایگانا فرخنده مهرگان آمد
زباغ گشت [illegible] آفتاب اعتدال ❊ سرای پرده [illegible] ❊ [illegible] ❊ کجاست [illegible]
[illegible] ❊ بطبع چون [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] ❊ کجا شد آن [illegible] غالیه بوی ❊ دلیل [illegible] ❊ کجاست [illegible]
چرا همی [illegible] اقبال ❊ [illegible] ❊ [illegible] ❊ کجاست [illegible]
برنگ [illegible] ❊ چو از خمار [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] ❊ تو شادمانه [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] شهاب الدین صابر ادیب [illegible] اختلاف کرده‌اند [illegible]

[illegible]

اقلیم چهارم

خراسان

و سلطان سنجر پیوسته شمهٔ از احوال خوارزمشاه [illegible] در آن ایام که اتسز با سلطان سنجر مخالفت ورزید
سلطان ادیب را برسم رسالت پیش اتسز فرستاد و اتسز کلمات [illegible] ادیب [illegible] توقف فرموده [illegible]
[illegible]
[illegible] سلطان [illegible]
و چون [illegible] اتسز رسید فرمود تا ادیب را [illegible]
شهاب الدین [illegible]
دانش [illegible]
سخن [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
کدام [illegible]

[illegible]

بوقت نگه چون زرگری بزرگی [illegible] چو آب از آتش [illegible] از غم و [illegible] از شک ◦ از [illegible] معتقد فتحی
[illegible] تحقیق [illegible] ◦ [illegible] دستان [illegible] ◦ از بسکه [illegible] ایام [illegible]
دیده گریان [illegible] سپهر [illegible] ◦ ولد [illegible]
[illegible] ◦ [illegible] چون [illegible] ◦ [illegible]
در چنین [illegible] ◦ [illegible] بیرون [illegible] ◦ طاعت [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] ◦ سبزه [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] ◦ [illegible] ◦ این [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] ◦ [illegible] ◦ مراد [illegible]
سحر که [illegible] ◦ نسیم [illegible] ◦ غلام [illegible] ◦ [illegible]
این نغمت [illegible] ◦ ای [illegible] ◦ [illegible] عالم [illegible]
سرهای [illegible] ◦ حسن [illegible] لیلی [illegible] مجنون [illegible]
[illegible] ◦ ناصر خواجه [illegible] شاه [illegible]
که [illegible] پهلوان [illegible] خشم [illegible]
حضرت شاهنشاهی [illegible]
[illegible] ◦ از آن زمان [illegible]
صفای ظاهر و باطن [illegible] میر سید علی [illegible]
در خدمت حضرت [illegible] حضرت شاهنشاهی [illegible]
[illegible] ◦ [illegible]
رحلت واصل کرد [illegible] ◦ این [illegible] مراد [illegible]

کعبه عشق بیابان او

اقلیم چهارم

کعبه و عشق بیابان او ◦ سر زنش گلستان خار مغیلان او ◦ دی از طرفه در آمد آن طرفه پسر ◦ با تیغ و سپر چو آفتاب خاور ◦ گفتم [illegible] با تیغ
با تیغ شدیم و سینه کردیم سپر ◦ حصار کوهستانی [illegible] با طراوت است [illegible]
[illegible] مولانا حسینی
[illegible] حضرت شاهنشاهی مشرف گردید [illegible]
[illegible]
[illegible] فتحی
[illegible] ◦ [illegible]

خراسان

[illegible] ختلان [illegible]
[illegible]
[illegible] ◦ [illegible]
[illegible] ◦ [illegible]
[illegible] مولانا عادلی [illegible]
[illegible] رباعی [illegible]
[illegible] مولانا [illegible]
[illegible] بدخشان [illegible]
[illegible] ◦ [illegible]
[illegible]
[illegible]
لاهور [illegible]

بدخشان

انجا نه مربعی بوده که بهشت چهار حلقه داشته و هر حلقه را که بکشیدندی در باز شده و قبه پیدا می آمد و بر شاه آل حاجب کن خانه اول را اگر بر دیوار می
این خانه هفت حلقه بوده و باز هر حلقه را که از این هفت حلقه بکشیدندی در حمام پیدا شده و عالم این هفت حلقه غیر حمامی کس دیگر نبوده و اگر غیر
حمامی آن هفت حلقه را دیگری بکشیدی خود را در خانه اول میدید و عجایب دیگر اگر هر خانه های این حمام بکار برده بوده گویند هنوز آثار آن عمارت
باقیست و نسب شاهان خبوشان با سکندر فیلقوس میرسید و سالها در آن سلسله حکومت بوده هیچیک از سلاطین متعرض احوال ایشان نمی شده اند
و تغلبی باج و خراج ایشان فارغ گشته بودند تا آن زمان که از اولاد ایشان مسلم رسیده اند چون سلطان ابوسعید خان گورکان بر تخت سلطنت ملک بر
فرمود و نسبت و لطافت خبوشان را احساس نمود و در صدد استیصال بنیان شاهان خبوشان گردید سلطان محمد را که آخرین سلاطین مملکت بود و پسر
مع اولاد و اقربا بقتل رسانید و چون آنجماعت بر روی مبارک شاه و در جهان زود عازم آن ولایت گردید و در عوض تعلق رسید و چون گرای
مشوا مین از آفات ❊ کاو ... در عوض کرم ... بار و چه حکم کشاید که هم بنای بهاری ... مبارک ... شد ❊ ... از زوال و کمال خالی باشد
علی بیگ از کمل شعرای آنجا است خبوشان بوده و خاطرش بغیرت دریا و کان این ابیات مراو راست ❊ انجام کارهای جهان بهتر آن بود ❊ کانجام
جوی و زبرگ لیسیا روان بود ❊ حکم خدای بر همه احکام غالب است ❊ چون حکم کرد چاره نباشد بچاره بود ❊ در اکثر بجز مراد او دل کسی که تیم و در عوض او ...
بوده ❊ بر بزرگی کو باشد بالکرم کسی ❊ در پیش از این جهان مرکب آن بود ❊ ریخته بزمی و تا زبین شاه ماه بیش ❊ گو منده ... شاه کشا بود ❊
قصیده ایست در مدح پادشاهان خبوشان که این مطلع از آنجمله است ❊ ز دلبری شنوی سیر گرای دلبر ❊ کسی که دل بتو داد از دل جان ببرد ❊ مولانا
شمس الدین محمد از مستعدان زمان خود بوده و آثار بسیار از او باقی مانده گذاشته و چه بیست آنچه که مولد مولانا از موضعی است که آنرا انجمن گویند و این
رباعی اشعار بدان نموده ❊ رباعی ❊ از ما نتوان جستن الای ولطم از غم فروکان که گنج بتکده از دل مثنوی و داد و غم مجنون بوده ❊ در گوشه انجمن است
منم میرزا ابراهیم در مدح و موزونی و بر میرزا اسمعیل بوده و در شجاعت تمام و در سخاوت رستم تمام ❊ دلبر بخنداند و اوش پیوسته از برده خود شمشیر
کشتاع و بت ❊ و لادتش در هشتصد و هشتاد و یک از آنجا اتفاق افتاده و در تحریکشته ... و خان ... تیز ... روی در بر شده و کشته ... بعضی
گفته اند که این راغور در مکان پنجم قتل گشته ❊ ای لعل خبوشان زخ خبوشان زقی ❊ خوانده و خورشید خبوشان زقی ❊ در هر خونجامه سلیمان بودی ❊ ... که
از ورد سلیمان زقی ❊ و در شعر گفتن دلیر ... و جمیع فنون شعر تمام و اشعار شعرش مدون است این دو بیت از آنجمله است ❊ نجابه ... را از رشک
سرخ بر سرخ زرد ❊ هوشمند اسم غم دل بنگ بین چال بپرس ❊ ملالی است دلم را اگر کنم تقریر ❊ تو هم ملول شوی بموجب ملال مپرس ❊ محمد خان

از اوان صبی تا زمان نشو و نما نزد حضرت شاهانی بسر میبرده و بتدریج بخطاب خانی سرافراز گشته و شعر خوانده و خوش خوش میشد و داشته این رباعی
از رو رادات ویست ❊ رباعی ❊ از فال اقوال اغیر حیرانی نیست ❊ در صحبت خلق جز پشیمانی نیست ❊ وست از پیش ورخشنیستن کنجی غمخیری است کز آنچش پشیمانی
نیست ❊ ب ❊ زیاد زمیر اسماعیل سلطان ❊ زیاده ارزمن کلا سنده نبیند ❊ سوده ... دست ضعیف در تقش ❊ ملال ... و بر دگری زخمی ❊ بالش بر ... نجات
کرا نجا نازک بساد بیان است ❊ میرزا علی بیگ ❊ بمکارم اخلاق و محاسن اوصاف مخصوص بوده و در اکثری از معارک ساعی جمیله بتقدیم رسانیده و در جنگ بکار
آثار نیک از وی بظهور آمده و ابتدا که بهنداد رفت ... اخلاصش معیار ضمیر پادشاه کامکار نمام ... شد و بخطاب میرزا علی بیگ گرشانی شرف
استیاز پذیرفت و احوال او بر تبه ایالت رسید و از بندگان نیک اند درگاه و وجیا ... بیک ... گوید از آنجمله است ❊ شهزاده سلیم را گلف تیغ گرفت ❊ از روی
عدو روی جو لسبغ گرفت ❊ از جشنه کرلحت شیر بود از این کوه و دانگو ❊ چنانکه هم ... تیغ گرفت ❊ حافظ خطیب ❊ بوفور فضیلت و حسن افادت موصوف
گشته مستجمع بسیاری از صفات نیکو بوده و باشجاعت تمام شعر را نیک میگفته این دو رباعی از آنجمله است ❊ گر عشق بودن زراه باشد ❊ و جود عالم
باشد باشد ❊ چشم تو برین گونه سیاه افتاده است ❊ کز نامه من سیاه باشد باشد ❊ ... نسیان که مرا از خاطر شاد تو برده ❊ درهم زد این نخچیرم
تو لاله تو ببرد ❊ با این همه جان و سرو تن در رهش ❊ گو و ریسمی و و شمنی از یاد تو برد ❊ مولانا امیری ❊ لطف طبع و جودت ذهن باتصاف دانشمندیش
محاوره و شکوه سخن است و محفوظاتش بسیار است این ابیات از وی بجامع افتاده است ❊ ب ❊ گشند در تعلق زجهان مردم صبا ❊ گرچه بکو بر شود آزاده
گفتش ❊ دانسته شد که آبحیات است ❊ شاه را قدم گرا تشان بیگانه شو چشم ❊ نظر از این صفا یافتن گمان نبوده ❊ همه تن آئینه گشتیم کسی
مولانا حبشی ❊ از قریه ... بوده و شعر را نیک میگفته این قطعه از وی مشهور است ❊ قطعه ❊ بر سر زبر اگر شود عالم ❊ ای حبشی چه غم کز گذرست ❊ که بیچار
بچو شیشه ساعت ساعتی زیر و ساعتی زبر است ❊ مولانا نازی ❊ از شجاعت بخشی تمام داشته و ابتدا بعنوان طوما ... ملوکش بطغرای حضرت
حضرت شاهنشاهی سو شیخ گردیده سالها از بحر عطای آنحضرت مرزع امیدش پرداخته و بار بوده تا بناراد و قضا و خواهش مقدر حضرتش از آن حضرت
باز مانده بگجرات رفت و با میرزایان که لوای مخالفت برافراخته بودند همراه گشت و در هنگام شکست شدن ... حیات ایشان القید اوقات سالها از
محبس خلاص بود و پس از نجات در کابل بسر میبرد تا وقتی که کوس دولت میرزا شاهرخ صاحب صیت گردید بمرتبه منصب سابق را احیا داده
چندی باو بسر برد تا وقتی که مستوفی روز کار خط تزمین بر مجاسبه احوال میرزا شاهرخ کشید بالضروره با میرزا یوسف خان همراه شد و بکشمیر رفت
و در واقعه یاد کار امری از وی بظهور آمده که از اعمال مقید و محبوس است ❊ ب ❊ چو هوش ز انسانی زر دادن هوش شد ❊ که بر ناکرده انید و نباید گزیده ❊ از آنجاش

همین یک رباعی سماع افتاده که جد میرزا یوسف خان گفته رباعی فرزند رسولی تو و من امت تو رفت نبود هرگز رفت تو از کرمی آفتاب بخشیم
کر جابودم به دولت تو رباعی را چندان اطلاع بر احوالش نیست و این بیت از وی است چه دل بیجرمی دیدار تو هم برکرده ام حرمت
زدگان آیم نظاره کنم کابل از شهرهای قدیم جهان است شرقی غزنین و بعضی از ولایات سند و غربی او کوهستانی است که
مسکن قوم هزاره است و شمالش ولایت قندز و اندراب است و کوه هندوکش فاصله واقع شده و جنوبش فرمل و نغز افغان است و ولایت
کابل طولانی افتاده و در وسطش قلعه است و در کابل و دیگر جای هیچ وقت برف خالی نباشد و کابل چهارده تومان دارد گوید
او و اهل لغمانات که در شرقی کابل واقع شده و شهر سبز و فرنگ است و منظر تر این تومانات لغمانات است که برنج و گندم و نارنج و لیمو و غیره
در این تومان خوب میشود دیگر تومان علی شنگ است شمال او هندوکش پیوسته است قریب به حضرت نوح در این تومان واقع است حضرت
مکانی در واقعات خود آورده که در بعضی تواریخ به نظر آمده که حضرت امام را علی کاف نوشته اند و مردم آن چنین را بجای کاف قاف گویند
غالبا ازین جهت آن ولایت را افغان کفر باشند و تومان دیگر دره نور است و شراب سه دو شهرت دارد و هر چه تندی مایل است آن را
گوینده و هر چه ترش است سومان آمی و دیگر تومان کسی نور کلیک است در حد کافرستان واقع شده و ازین تومان نامده سوا و بجور رسن
که پیر دار بالای تخته انداخته از چهار طرف بردارند اگر آن حمل برمی صادر شده آن جماعت بسی زخواهش در حرکت آیند و اگر آن
زن حمل بر وی کرده محرم حرکت نتوانند کرد که بنواری و دیگری از چهارده تومان کابل تومان بنجر است و در این کوهستان آثار جلبوزه
دون که باصطلاح ایشان چلغوزه گویند بسیار میباشد و چراغ مردم آن طول از چوب جلغوزه است که مثل شمع همیشه نور دهد و در این کوهستان
رودی است که در میان هر دو دست و هر دو ران او پرده ای بر شکل بال شب پره که از دستش تا زانو قریب یک گز اندازه می پرد و آن را مداه
پران میگویند و دیگر تومان غوربند است چون در آن ولایت کوتل بند میگویند و از آن کوتل مردم بجانب غور میروند بدینجهت غوربند اشتهار یافته
دوره غوربند نقره و لاجورد است اسمعیل تیشه انداز آمده و در میان غوربند و بلبل ایان دو مزار است که در فصل بهار مقصد نیاز و آرامگاه
و مکان انگشت نهاده اند سیمن شکفته فراز چمن خود روی منم ... شکفته خضر بر چمن ... صنم حضرت فردوس مکانی در واقعات خود
آورده که وقتی در یکی از آن دو مزار سی و سه نوع لاله شمار افتاده که بعضی آن نسبت به بلکه کرده اند تا سه نیز آورده اند که در آن مکان
لاله ایست خوشبو از عالم گل سوری که آن را لاله گلبوی میخوانند و بعضا دیگر تومانات دارد که اگر به ذکر هر یک پردازد سخن باطالت انجامد

استالف

فصل ٣

استالف و استرغج دو موضع اند که در لطافت هم نظیر ندارند پائین میرزا میگوید این دو موضع را خراسان میخوانند و ازین دو موضع
گذشته قریب بیکفرسنگ در دامن کوه بجانب بابا ناریکی است از جاهای نیک آن شهر و مکان آدم خواجه اهل بر بالای چشمه است که بر آن چنار
بیار آمده و بر یمین و یسار چشمه درخت بلوط و در پیش چشمه خوان زار است ازره و سرخ که در بهار که شکفته میشود دامان صحرا از زرد
و سرخ می نماید و جای نگاره که کابل است آنرا بلند است و اکثر وقت در آنجا جانوری پرنده و صیادان می گیرند آن جانور کی لگار بر چنار است که کلکی است از آن
محصول می شود و از پیش آن که آنجا در الافق بیرون ابو حنیفه نعمان بن ثابت است و ثابت که بجز آن نبود از انبیا اصحاب بنیاد فقها
قضا کوفه افتاده با کمال ابو حنیفه از اکابر موالی آن دیار بر آمده و بعد از یکی کمال صحبت جمعی از اصحاب و تابعین رسیده به خدمت حضرت
امام جعفر صادق علیه السلام رسیده و فوائد اخذ کرده و تا به تاریخ شعبی گرویده و وفات الاولی سنه ۱۵۰ که دو ساله اند فضیل با عیاض ابراهیم ادهم و داود
و بشر حافی بوده و تفصیل است که در زمان ابو جعفر منصور چون شیخ از چهار کس ایراده نمود اول ابو حنیفه دوم سفیان سیوم مغیره چهارم شریح
هر چهار را طلب کرده در راه که بر گرفتند ابو حنیفه گفت من در هر کار شما را انتظار برم گفتند صواب باشد گفت من بحیله از خود دور کنم سفیان بگریزد
و مغیره خود را دیوانه سازد و شریح قاضی شود چون نزدیک بدر رسیدند سفیان بگریخت و آن سه کس پیش منصور رفتند اول ابو حنیفه الکلمه گفت که از قضا
کرد جواب داد که ای امیر من نه از عرب از سادات عرب بیکم من راضی شود ابو جعفر گفت این کار نیست تعلق بدانش دارد ابو حنیفه گفت
من این کار را نیم و در این که گفتم ... اگر راست میگویم ... شایسته این کار نیستم و اگر دروغ میگویم دروغگوی قضای مسلمانان را نشاید و خلیفه خدائی را روا ندارد که
کور را قاضی کند ... ابن گفت چنان بیان معرض رفت ... گفت چطور ... گفت چطور ... منصور گفت که او دیوانه است
او دیوانه است پس شریح را گفت که تو را قضا باید کرد گفت من مردم سودائی و دماغ من ضعیف شده است منصور گفت معالجه کن تا عقلت کامل شود
پس قضا را به شریح داده اند و نقل است که ابو جعفر در شب جمعه نماز کرده ... وزیر شکایت از زنی با زنی گفت این زن بر شب ... نماز میکند
که هر گه هر شب هزار رکعت نماز گذارم ... شکر ... گفت که مردان بکوشند که ابو حنیفه شب ... گفت منم ... تحسیم جهد از آن ... سال
نماز بامداد او بطهارت نماز خفتن کرده و نقل است که روزی کودکی را او پا برهنه در برابر ... گفت آن بیزار باش جرم ... که ... وار دلاوری علاج
که پیشتر ... ابو حنیفه ... بعده ... و مصلحت ... گفت ...
با خدای در کمی ... بزرگان ... گفت ... امام ...

کابل

گفت آنگاه که ... [illegible] ... تاریخ ... [illegible] ... حسین علیه السلام ... [illegible] ... جعفر اتفاق داشت
بنا بر آن ... [illegible] ... تاریخ ولادت ... [illegible] ... سال ... [illegible] ... علم ...
سال ... [illegible] ... **ضیاء الدین محمود** فاضلی بوده ... [illegible] ... علما ...
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ... **حاجی محمد** ... [illegible]
[illegible]
[illegible] ... **مولانا عالم** در سلک فضلا ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ... **غیوری** ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] عمر ...

اقلیم چهارم

در هیچ یک ... [illegible] ... **میرزا** ... قبول صحبت ... [illegible] ... جام ...
این بیت ... [illegible] ... **خواجه زاده** ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

خراسان

خاطر ... [illegible] ... **کشمیر** از شهرهای ... عالم است مولانا شرف الدین علی ... ظفرنامه آورده که کشمیر ولایتی است ... [illegible]
وسط اقلیم چهارم ... [illegible]
[illegible] ... لاهور ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

کشمیر

بحیره‌ای که چنار آثار قدرت الهی است ؛ بهر نظاره و باده نظر مصنع فرح‌بخش هوای معطر و تراب عنبر که بجای او موی بخورات و نسیم او دم مشک کافور جنگل
انگمی که دران سکن داده و مقر و دران خطه عفت اثر بنا بر چشمکی تقاطر و چشمکی ترشح آن کشمیر قریب سیاه‌پوش الله و در اصل شهر دو هزار کارخانه شال باف
که نهایت مهارت را در این شیوه بعمل آورده‌اند ؛ و از عجایبات آنچه قابل ایراد باشد زعفران است که هر سال چهار صد من هندوستان بحصول می‌پیوندد و در فرح‌بخشی
آب و هوا و لطف خاک کوه و صحرا اکثر مردم آنجا تنومند و خوش‌سیما می‌باشند و در خوراک و پوشاک ثابت و تکلفی بکار نبرند چه اکثری از ایشان سالی یکبار جامه
قناعت می‌کنند و مدام که پاره شود و بشویند خوراک ایشان برنج خالص است و آن نیز تا شب مانده شود نخورند و در کشمیر امور غریب بسیار است از آنجمله چشمه‌ای
سندی برابر نام و در آنجا صبح چو صبحی در سنگ بستر شده که اصلا منفذی در خزان آن مفهوم و معلوم نشده ؛ چون آفتاب بنور آید هر روز پیش از طلوع
صبح اثر ترشح ظاهر شود و تند بتدریج طغیان کرده از آن سیلان نماید و بعد از پنج شش ساعت بتحقیق رسیده وقتی که هیچ آب در آن حوض نمانده و بکرده
از محال عجیب آن دیار آنکه در آنجا چشمه‌ایست در نهایت وسعت که هر که اسطلبی مخفی باشد بار و برنج را در ظرفی کرده و در آن را محکم ساخته در آن چشمه اندازند که
مقصود حاصل است الظرف بعد از چند روز در آن جا که قابل خوردن و اگر مقصود حاصل نیست برنج متعفن بیرون آید و کاه باشد که بجای برنج گل و لای
آید و همچنین بعجایب است موسوم به پیاله و در آن حوالی قطعه زمینی است که هر جایی آن را حرکت دهند تمام آن زمین متحرک می‌شود و در قدرهای که خواهند کشیده و گرد
قریب شال در سال است که بهم بسته شخصی از اطفال از حرکت دهند تمام آن زمین متحرک گردد و باشد ؛ بادانی کشمیر را بعضی از حضرت سلیمان علی نبینا
و علیه السلام میدانند و برخی گویند عابدی کاشف نام بجهت عبادت خود از باری تعالی جای خلوتی طلبید و از حق تعالی فرشته فرستاد تا زمین کشمیر را که در زیر
آب بود خالی کرده بسبب نام وی به کاشمیر موسوم گشت تا بعد چندگاه هندوان بر آن مستولی گشته متصادر تصرف ایشان بود تا آنکه در عهد سلطان
ناصرالدین سلطان شمس‌الدین التمش که پادشاه دهلی بود شعار اسلام در آن دیار آشکار گشته شخصی حسن نامی در آن دیار دست یافت و دوقت آزاد
او در مدت صد و شصت سال پادشاهی کردند و یکی از ایشان سلطان زین‌العابدین است که پنجاه و دو سال پادشاهی کرد و مهرش کشمیر لطافت و معموری یافت
وی بود و اکثر بنیاد فطرت پرکفره اسلام بنیاد نهاد و آن کسان بجانب اطراف فرستاد و مردم هنرمند را طلب داشت و بعضی برآنند که همیشه اوقات را بمجلس
مصروف میداشت و طبعش اسمعی ؛ کلام ترشی (؟) بکشته و برخی برآنند که وی به چوکیان دادشته هر قدر بعد از فوت وی از مردم جان و بال جمعی
حکومت نمودند تا در سنهٔ ... حضرت ... شاهی در آمد و امیر زا حیدر در تاریخ خود آورده که شمس‌الدین نامی در زمین قلندران کشمیر در آمده
و در آن زمان ... در فرمان فرما بود و شمس‌الدین خود را در سلک ملازمان منتظم گردانید تا بتدریج کارش بجایی رسید که در آن زمان اقتدار و شوکت

در آمده و کارش بالا گرفت که پسران فرزند مقام ساز وی بادشاه ساز بعد از وی پسرش سلطان علاءالدین بجای پدر نشست و پس از وی سلطان قطب‌الدین برسریر سلطنت
متمکن گردید و در زمان او امیر سید علی همدانی در آنجا وارد شده چهل روز توقف کرده و بعد از قطب‌الدین سلطان سکندر بر مسند پدر تکیه زده و او دین اسلام
را بسیار رواج داده و اکثر بتخانه‌ها را ویران ساخت و از عقب وی سلطان زین‌العابدین بر سریر حکومت نشست و در آبادی کشمیر سعی موفور بتقدیم رسانید
چنانکه نوشته آمد و از اهل نظم این خطه جمعی بنظر آمده ؛ یوسف خان از طبقه چکان ؛ شهرود کمان است و از چکان در آن ولایت چند کس بر سر کار
رسیده و از ایشان یوسف خان نیز سالها حکومت کرده و بغضی (؟) کامل داشت ؛ بیت ؛ ستم از زبان عدل را سر دادند ؛ و فضا آراش و خلق خشنود از آن ؛ و در آنکه
بنده کان حضرت شاهنشاهی تسخیر کشمیر را پیشنهاد همت والا نهمت گردانیده یوسف خان چون عاقلان و کاردانان بجهت تقدیر خود را بخدمت وسی
را آراسته ساخته از روی صدق و خلاص بنیاز رخت آستان اقبال طراز آورده و به الطاف شاهانه اختصاص یافته سالها سال ... ای بود و مجموع
تماشائی ... و تاریخ روشن ... ترایران ... خان ... موسیقی مهارت تمام داشت و ساز را خوب سینوخت و شعر نیک گفتی
از آنجمله است ؛ لیلی چکار داد که بر لیلی بخود براند ؛ دفن کند جنون مجنون نامی اوست مولانا میرزا چیری بمکارم اخلاق و محاسن آداب بر آورده و در
تمام داشته و در حیا شوری کفیه از آنجمله است ؛ بیت ؛ سبوبود و دم خم دل تشنه را ؛ قدح چو آب تشنه التش باشد را ؛ مولانا محمد امین مستغنی
از آنجمله است به بوده دهن سلیم و طبع مستقیم قرار داد او را بیت ؛ و کثرت فهم و ذهن و غلام مرجع و مآب گردیده است این ابیات از ادوات
بیت ؛ بسوزش عرق رفت نعتی خوده ؛ تحقق که کرم آتشم داغ کجاست ؛ جهان زنگ شده بی من اگر چه خبر است ؛ سر و دل که کرم ما ز دو سر ای کجاست
سیاهی شب ما را نبود پرتو مهر ؛ رخی کرده نمی شد چراغ کجاست ؛ و در این چمن همه بیگانه بهم آمده اند ؛ زلیلیم سخن آشنا کوش آید ؛ زرعی کرده
گردم ره کفرم جان که ایمان خود ره شرم بسی میآید ؛ من خنده هم لطیع عاشق بسا زند ؛ یا کریه هم بر روی مردم چون بخانه ؛ یا الله که مگر بوش بیگانه هم
من دوره هم محرمی خلوت راز ؛ شیخ یعقوب در تصرف منشا راید به نسبت و شعر را خوب بیگانه مرا وقت ؛ بیت ؛ بر سر دار بر آورده همین رسل که دوره
چمن ابلفره و ... تراز دیده ؛ خانات الکر ... کوشه اثر ... هر کجا گوشه نشینی است دل را لطفی هست ؛ برای عاشق زاری که در کوی جانان
بلای کرنباشد بر زمین ... مولانا مطهری در شیوه سخن گستری دل شعر شاعری یگانه بی‌همتا نارخ شعوران زمان خود است و در بر طبقه کالکان
جوانیش در لباس رعونت بود و سپاهگری را از خیل جوانان بهوس می‌بود صحبت یاران ... گسد و بجانب ایران در حرکت آمد
بیت ؛ سیلی چنانکه از سر بار رفته گذشت ؛ غرقی چنین بحر ... گذشت ؛ پس از آنکه چون مجید به ای از منازل و زب این بحار

ختبیه حرامحچ

خراسان

کشمیر

برگردیدن از مراحل گردید حب وطنش مستولی گردیده بکشمیر معاودت نموده و بعد از [illegible] در سلک ملازمان حضرت شاهنشاهی منخرط گردیده و در صحبتی [illegible]

محبت و تصرف و لیالی دولت ظاهر [illegible] آثار ممتاز و سرافراز گشت الا الحال از آن نسبت

باز مانده در وطن مالوف منزوی است [illegible] کو غلوی که غربت عقبا برآوردم • [illegible]

دنیا برآوردم • چون لولی که [illegible] برآوردم • چون [illegible]

برآوردم • خون شد دل و خوشم که [illegible] چون من بیچاره شوری [illegible]

لطف نکرده [illegible]

[illegible]

شادی [illegible]

[illegible]

کم [illegible] **حمیدی** باخلاق حمیده موصوف بوده [illegible]

[illegible] **اوحدی** [illegible]

این [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

قد [illegible] چون لاله با پیاله [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **غرجستان** [illegible]

وزارزکی

فصیح پنجم

مانده و آن دیار [illegible] باشند از سکان آن مکان آنچه قابل ذکر و لایق ایراد باشد عبدالواسع است

بدیع الزمان عبدالواسع جبلی از کمل شعرا است زاده [illegible]

داشته چون [illegible]

[illegible] سلطان سنجر [illegible]

عبدالواسع قصیده [illegible]

[illegible] سلطان سنجر [illegible] عبدالواسع [illegible]

کرد [illegible] سلطان [illegible] عبدالواسع [illegible]

خراسان

کار [illegible] قصیده [illegible]

واقع [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

غرجستان

[illegible] دل [illegible] جمال [illegible] صحبت [illegible] محال [illegible] از آن قبل [illegible]
[illegible] ای دل [illegible] تو بود [illegible] سال [illegible] بکاری [illegible]
زلال [illegible] نقش [illegible] زمین [illegible]
[illegible] مجلس [illegible] محال [illegible]
این بار آمده [illegible] آتش [illegible]
[illegible]
[illegible] چشم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

غور در قدیم الایام عظیم معمور و آبادان بوده عمارات رفیع و قصور منیع و قلاع مستحکم بسیار داشته و هرگز از آنجا [illegible] پیدا شده و اول [illegible]
در زمان خلافت امیرالمؤمنین [illegible] بشرف اسلام مشرف شده اند و حاکم ایشان از نژاد ضحاک بوده و منشور حکومت بخط شریف آن امام [illegible] حاصل
کرده و تا زمان [illegible] حکومت [illegible] اسلام [illegible]
سکه [illegible] الله [illegible]
استاده [illegible] هر کس [illegible] آب [illegible] چشمه [illegible]
مسجد [illegible] بقاع متبرکه [illegible]
زمین [illegible]
از مضافات غور [illegible]
و [illegible]

و از قلاع مستحکم

اقلیم چهارم

و از قلاع مستحکم آنجا یکی که بر جبال [illegible] واقع است قلعه [illegible] بود [illegible] و در تاریخ مبارک [illegible]
سلیمان علی نبینا و علیه السلام [illegible] فتح آن [illegible] کامیاب [illegible] چون [illegible] چشم [illegible]
[illegible] ساحت [illegible] رفیع [illegible] سال [illegible]
[illegible] خراسان واقع شده [illegible]
و از نیکان آنجا [illegible] سادات العارفین حسین بن ابی الحسن الحسینی است که در علم توحید و معرفت نظیر و عدیل نداشته و از
[illegible] شیخ رکن الدین [illegible] شیخ صدر الدین [illegible] شیخ بهاء الدین [illegible] ملتانی [illegible]
[illegible] شیخ شهاب الدین سهروردی بوده [illegible] سید [illegible]
[illegible] سید [illegible] خدای تعالی [illegible]
[illegible]
[illegible] سادات مدفون است [illegible] کنز الرموز [illegible]
نزهة الارواح و زاد المسافرین و طرب المجالس و روح الارواح و صراط المستقیم [illegible]
[illegible] ابیات [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

خراسان

غور

خود را قوت آن نیست تا شناسی اگر گذری از طریق دعوی بدر خود معرفتی کنی بینی حقا که میان دو سینه و دل بینی نزد چشم حق و باطل را تا نفس وا [illegible]
نشان است اما این گفت مکون و میان است [illegible] سخت مشکل **ملک شمس الدین** اول ملکی است از ملوک کرت
که بر سریر ایالت تکیه زده و ملوک کرت را بعضی بنی اعمام سلاطین غور میدانستند و بعضی نسبت ایشان را بسلطان سنجر میرسانند اما صاحب تاریخ جهانگشای
آورده که اسم جد ایشان [illegible] در جبال غور سکونت نموده و در عهد سلطان سنجر خروج نموده و ملوک کرت خود را بدو منسوب میکنند و مدت حکومت
ایشان [illegible] سال بوده و هشت نفر از ایشان حکومت کرده اند و ملک شمس الدین مردی مردانه و ملکی فرزانه بوده و در مناسب سخاوت و شجاعت را
داشته آورده اند که چون [illegible] خان بر خراسان استیلا [illegible] ملک شمس الدین [illegible]
[illegible]
[illegible] ملک گفت [illegible] پادشاه جهان [illegible]
بر سریر [illegible] ملک [illegible] و آن ولایت را
بتحریر [illegible] خود در آورده کامران و کامیاب [illegible] رقم [illegible] و چنین است
رسم این کتاب [illegible] ملک شمس الدین [illegible] این رباعی مر او راست ایدل طمع ار هست
[illegible] ملوک کرت است
در فصاحت و سخنوری [illegible] این ابیات که [illegible] مر او راست [illegible]
هرگاه [illegible]
[illegible] **بادغیس** ولایتی است بغایت وسیع [illegible]
و مزارع [illegible] ایران و توران [illegible]
[illegible] در زمان ابوالغازی سلطان حسین میرزا [illegible]
[illegible]
[illegible]

تعیین [illegible]

بیرون آب لطافت ریاحین [illegible] این روضه [illegible] زمین مرغزار [illegible] که از مزارع لطیف
در مزارع لطیف آن ناحیه است و همچنین ییلاق [illegible] که در فصل بهار [illegible]
از لطافت آن [illegible] بادغیس قریب [illegible]
[illegible] صاحب [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
خراسان
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
زیاده [illegible]
و آل طاهر صاحب [illegible]
و غیر از [illegible] زبان فارسی [illegible]

باروی محکم آتش و با خال چون سپند ... و آتش فشانی ... بکار ... از جنبش ... سرور ... کند ... حضرت ... بکام ... [illegible]
بجوی ... بزرگی ... و ... چون ... سبزوار الحال ... مشهور ... در ... قلعه ... [illegible]
منظر ... کوه ... قلعه ... سنگی ... است ... که قلعه ... و میان قلعه ... بیرون قلعه ... جای ... [illegible]
آب ... برسد ... بیرون ... آن قلعه ... است ... مبارک ... آید ... اکثر ... آنجا ... [illegible]
حضرت ... گشته ... رسانیده ... و ... بکار ... [illegible]
بوده ... است ... مدفن ... است ... جاری ... است ... آب ... بعضی ... [illegible]
از ... بسیار ... بهشت ... چون ... چشمه ... بسیار ... و ... حالات ... [illegible]
در مرکز ... امام رشید الدین ... سال ... [illegible]
دو ... بنا ... و ... رشید ... آب ... مقام ... در ... است ... آن ... [illegible]
... صورت ... نقاش ... الحق ... [illegible]
در ... حضرت الامیر مجد الدین رشید الغزنوی ... [illegible]
... بر ... است ... [illegible]
محبت ... معلوم ... [illegible]
... منصور بن علی ... [illegible]
... [illegible]
... شیخ ... [illegible]
... مسجد ... حضرت ... علیه السلام ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]

سیستان

هرات

قسم چهارم

خراسان

پرسید که ... گفت ... از ... الحاکمین ... و ... [illegible]
هیچ ... است ... [illegible]
که ... عبدالله ... بود ... هرات ... [illegible]
... حضرت ... [illegible]
... هرات ... [illegible]
جامی ... هرات ... حضرت ... [illegible]
... از ... خراسان ... هرات ... است ... [illegible]
روایت کرده که حضرت سید المرسلین علیه الصلوة ... خراسان هرات است ... [illegible]
... [illegible]
... اسکندر ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
سلطان حسین ... [illegible]
و دیگر ... [illegible]

چپ داده استخوان آن کش جاودانه زاده دل کشنده ۰ صفاتش بینوی که عنبر آوده و عکس چاکری ۰ از کمال اعتدالش در گلستان بهشت آورده نرگس کوری
گوش ریحان از کری ۰ از مرغ خفیت رشت نشد گلزار در نوم پرشد وی کشد سال که در گلبندی ۰ میوه آن نخل فردوس [illegible] ای که را ز هیچ
چندان کز او فزون حوری ۰ وصف ستهرش در بیان من نگنجد ازان ۰ میکند با خجلت امادی برقت عبری ۰ بود از جمله مشایخ آن دیار حضرت شیخ الاسلام عبدالله
ابن ابی منصور است ملقب به شیخ الاسلام بوده چنانچه در نفحات [illegible] شیخ الاسلام مطلق بیان کرده [illegible] و او از فرزندان ابو منصور انصاری
که صاحب رحل رسول صلی الله علیه وآله وسلم بوده و در نفحات آورده که [illegible] شعر تازی است و صد هزار [illegible] یاد دارم و در حق وی [illegible]
مرا خطی داده که هر قسم [illegible] مرا حفظ شدی و سیصد هزار حدیث یاد دارم به سیصد هزار اسناد و آنچه من کشیدم در طلب حدیث هیچ کس نکشیده [illegible]
[illegible] که عبدالله پیر شیخ ابوالحسن خرقانی بوده و شیخ فرموده که عبدالله مردی بود بیابانی در طلب آب [illegible] ناگاه رسید به ابوالحسن خرقانی [illegible]
چندان آب بزد که نی عبدالله ماند و نه خرقانی و از خواجه عبدالله نقل است که چون بخدمت شیخ رسیدم از صباح تا پیشین مقتبس نور از مشکاة [illegible]
نمودم اگر شب این صحبت بر داشتی [illegible] و تصانیف وی یکی تفسیر قران است و دیگر کتاب [illegible] منازل السائرین
و این رباعیات نیز از وی [illegible] ۰ ای طالب گلستان بیحاصل ۰ سعی [illegible] در باطل ۰ هستم آشفته [illegible] واله و [illegible] دل
دل دیوانه و در زلفش ۰ کی [illegible] عاقل ۰ ای صبا ای صبا غلام توام ۰ اگر گذری کنی بدان منزل ۰ [illegible] انصاری [illegible]
حسرتا زدل ۰ و چون سخنان ایشان [illegible] مقصود [illegible]
بوده در نفحات آمده که روزی در مسجد جامع نشسته بودم [illegible] خادم آن [illegible] و برف [illegible]
سپید [illegible] مسجد بر جست و از آنجا به بازاری [illegible] و سلطان محمود [illegible] خبر کردند از عقب وی روانه
چون به در [illegible] سلطان را [illegible] بازگشت و [illegible] آتش فرو مرده و این رباعی بخواند ۰ ای آتش
دوشین که بر او [illegible] بوده ۰ [illegible] که آب چشم من نداری باری ۰ [illegible] بوده ۰ شیخ [illegible]
بسیار دیده و خدمت های بسیار کرده و شیخ ابوالعباس نهاوندی [illegible] بوده و دیگر خواجهای چشت [illegible] ولایت [illegible]
بوده و مانند احوال ایشان بزرگ [illegible] بوده و [illegible] تا ایشان در حیات بوده [illegible]
ایشان خواجه ابو احمد ابدال است که [illegible] سلطان فرستاده بوده [illegible] و روزی [illegible] در آنجا در آمد و [illegible]

نگفت پدرش را آگاه کرد و [illegible] بدر آمد و از غایت غضب سنگی بزرگ بر داشت [illegible] بر وی زند [illegible] و سنگ را گرفت و پدرش آن
حال را مشاهده کرد و بر دست وی توبه نمود و از خمر خوردن باز آمد ابوالولید احمد [illegible] عالم بوده بعلوم ظاهری و بخاری در صحیح خود از وی حدیث [illegible]
روایت کرده و گویند که [illegible] چهار هزار درم [illegible] ابوالولید [illegible] فرستاده بعد از چند وقت [illegible] چهار هزار درم
نقد ساخته [illegible] فرستاد ابوالولید [illegible] قبول نمود [illegible] نزد یک وی آمد و سلام کرد ابوالولید گفت [illegible]
نبودی جواب تو باز ندادمی [illegible] چهار هزار درم [illegible] ابو عبدالله محمد [illegible] و از وی مشهور است که [illegible]
باید خورد [illegible]
[illegible] امیر الحکیم شرف الزمان ابوالمحاسن ازرقی [illegible] از کمال فصاحت و قبول شعر بوده و [illegible]
[illegible] از مخصوصان شمس الدوله طغانشاه بوده و بفروغ اقبال [illegible]
شمس الدوله از ملوک آل سلجوق [illegible] چون عبدالله قریشی و [illegible] و احمد بدیهی و ازرقی
و [illegible] سلجوق و طغانشاه [illegible] طغرل بیک و جغر بیک [illegible]
در عهد سلطان سنجر بوده و بعد از فوت سلطان [illegible]
[illegible] در چهار [illegible] که روزی طغانشاه با احمد بدیهی نرد [illegible] و طغانشاه [illegible]
[illegible]
چون [illegible] پادشاه [illegible] این رباعی [illegible]
[illegible] حضرت شاه [illegible]
[illegible] طغانشاه [illegible]
[illegible] طغانشاه [illegible]
[illegible] سلطان [illegible]
[illegible]

خراسان

هرات

بستانند بارشاد چون منظار ... مشغول شد حرارت قریبی آن ماده فاسد را که مانع قیام است بود منقطع کرد و ابنداد آن زحمت بکلی بعد از آن
زایل شد و دیوان ایشان که قریب به ده هزار بیت است امروز متداولست و این قصیده از آنجمله است که در مدح سلطان شاه گفته قصیده زنور قبه زرین سپهر
تمثال از مین گشته فرو پوشید سنبل بر دل ❁ در ربیع الی شد لعل بدان غنچه چو آب موج زد بر سر ساحل جبال ❁ از خوید سبز گردد سبزی
کوه ❁ از لاله سرخ گردد همی بروی غزال ❁ از نور پیش خورشید جام شود و در کوی کشتی چو بشگفت جمال ❁ کمان ابری که کمتر شنید مرت
زخشم شاه کند بر زمانه استعجال ❁ علاء الدنیا ابو محمد که خواندش گردون ❁ خدایگان عجم شهریار خجسته خصال ❁ ای شهی که بهنگام کین رسول اجل
بروز استعجال شد و دولت قاطع اوداج تیغ هندی تو چنانکه نفس نکین بوقت نصره آل ❁ اگر زنار بود در طریق لشکر تو نهان کند زنهیب
مهره در زهره ... در آن ... چو پیران جوان ... پیش بر دن زهره خونشان جمال ❁ زبیکرین زرد تنگ ... در پوشند بجای
در ارحام مادران اطفال ❁ چو کرم کرد ازان شو غیل برکنی بجای خوی ... بر دن ... بل ❁ پس از ... چرخ سکان تیغ تو ...
جبل ... قبال ❁ بر وز جنگ کی ... زرین دولت ... بازاوفتد صورت ال ❁ ای ... عدل تو ...
چندان ... کند چنگال ❁ اگر نقاوس ... نظر ... بجای ... رسوا ... زنال ❁ جهت تو ... چاپک ... بر
آن من مصلحال ... شود ... در معانی ❁ که ... جدای ... مجال ❁ واما ... کو ... بسرازیر ... سمان ... بیا ... خدا
فی ... وشتری ... رودی بود و از ... فرقی ... تو ... شرحان ... وز ... نسرین ❁ ... سیما ... شکسای ... در سر
درزیر ... گمان ... روز ... سیب ... مرغان ... شعر ... خوان ... بجز ... بالای آسمان ... آسیب
اندر ... جمله ... بر این ... نشان ... دنبال ... بزرگ ... خوم ... جهان ❁ جمشید ... نشست ...
بر بسته ... پیش ... بیان ❁ با قوت ... کشته ... آفتاب ... آمای ... بیابان ❁ از صوت شعر خوان دل افلاک ...
در زخم ... سوگشید ... بر گشت ... لعل ... خیال ❁ ... بوستان ❁ از ... شعاع ... حشم
آدمی ... شدن ... نهان ... عکس ... بسیار ... آتش ... ابر ... خوشبوی ... زرین ... تیغ
نزار ... دو ... گاه ... بندگی ... کشند ❁ ... بجلس ... تو ... گنه ... کار
سرای تو بوده است بسبشتی ... خسروی ... ترازیست ❁ بر ... گنج ... قرآن ... من ... بنه ... زنده ... گر ... شایان

مردان کارشناس را بشتاب ایند ❁ همچون زنان ... بخضاب آید ❁ ... ابد احجف ... گاه ... چون ... بستر خواب آید ❁ و نور شکفته...
تو بر شد فرو دوس ... جای تو برشد ❁ ... از دو ... خاک تو بر شد ❁ ... تو برشد فخر الدین خالد انوری سلطان سنجر
بود در پانصد و چهل و سه ... بر ... آخای ... سلطان ... که خواهرزاده سلطان بود و فخر ... غزنین
با خبر ... امور ... که ... ولایت ... سلطان ... و ... فخر الدین ابن ... انوری ... و ... اثنا که
... قاق آورده ... خویش ... عراق ... ابن رباعی ... ربعی
در چشم ... بیل ... دل ... غم ... سینه ... بود ... کف ... غم ... روزی
برنگ مرجان باشد ❁ ... جان ... جلوه ... ابو منصور عبد الرشید ... خان
خراسان بود ... این رباعی از ... گفت ... گفت ... گفتم ... حشمت
کف ... گفتم ... کرد ... ع ... ابن الفتح ... فضل ... ابن ...
مرا ... دل ... جان ... پرسد ❁ ... کار ... چون ... بجای
میرسد ❁ ... رفت ❁ امروز ... برسد ابو عبد الله ابن ... عثمان ... آفاق
و ... وقت ... فضل و کمال ... آب ... قران ... سلطان ... زمان ... ابوالفتح
این ... نمود ❁ ب ... خلق ... سعدی ... جهان ... سعدی ... پیم
دیوان ... امروز متداول است ... ❁ ب ... چشم ... کار تیغ ❁ ... کرد
کند ... تیغ ❁ ... کار تیغ ❁ تیغ ... جنب ... سر ...
تیغ ❁ چشم ... آفاق ... تیغ ❁ ... ایام ... تیغ
جای ... جهان ... تیغ ... کشته ... تیغ
گفت ... تیغ ❁ ... تیغ
از ... زبان ... تیغ ... شد ... کار تیغ

قصیده چهارم

خراسان

هرات

در سلک نظم گهر مرصع خدایگان الطف حیات داده خاصیت ... گوئی ستاره ایست که ... هر نقطه ... هر گنده در بیان ... حرف
لفظ و حرف ... ز زبان ... هر بیت ... بیگانه گوهر ... هر لطیفه ... کلکی عنان ...
آن ... شده ... در ... گوهر ... کمان ... آنچه بیاشم ... بستی بود ... خیالات ... مستی بود ... حقه ... بیدیار
در ... مستی بود ... دل ... بلبل ... بود ... در نظم ... گوهر ... عزم ... آدم ... حرف
چون ... زبان ... بلبل ... جانبان ... رسید ... بیان ... گنجشکان ... گشت
زبان گشاد و این بیت مولانا سعید فرید زمان خود بود ... خواجه فخر الدین ... که در زمان ...
چنگیز ... خراسان ... سعید ... از طفل طبع ... نظم ... است ... سادات
نوره ... علما ... حضرت محمد ... صدر ... خراسان ... ما
شوال ... حضرت ... تیمور ... الصالحون ... الطاف ... امیر ... عطار
... جشن ... چنگ ... صنعت ... حیدر ... بیگانه ...
دلداری ... مولانا رکن الدین ... مشهور ... مجلس ... ملک ... سلطنت
... شاه شجاع ... رکن ... خراسان ... رکن الدین ... فرزند ...
... شاه شجاع ... شاه ... کرمان ...
... مولانا ... شاه شجاع ... کرمان ...
دیگر ... شاه شجاع ... خراسان ... رکن الدین ... شاه شجاع ... سال ...
... شاه ... بیان ... رکن ... پادشاه ... سال ...
گرسنه ... مولانا ... سلطنت ... اتابک ... ابوالفضل ... گرد ...
رکن الدین صاین ... تیمور ... اصفهان ... سلطان ... قدیم ... شدم ...
زر ... ایمن ... الدین ... بسیار ... رسیده ... است ...

... می پرور ... جنس ... بستر ... است ... دل من ... آنست ... درم ... حرفی ... نهان است ...
توجه کمال ... کمالی ... نقصان ... عجب ... آورد ... گوی ... آن ...
... مشرب ... حسن ... سورت شیرین ... فرهاد ... حسن ... لطف ...
بیش ... دار ... بریان ... عاشقان ... کسی ...
دارد ... ابوالفضل ... خان ...
بوده ... مولانا ... کار ...
... سعدی ... است ...
... مولانا حسن شاه شاعری ...
شرح ... سلطان ... میرزا ... روزی ...
سخن ... مولانا ... کوچک ... مولانا ...
در شاه ... مولانا ...
... مولانا ... چنانچه ...
... سلطان ... شاه ...
... بلطف طبع ...
... هجر ...
عزت ... بگشا ...
اکنون ... هزار سال ...
هر روز ... تیر ...
... سلطان ...

به صورت اگر وه مرغزاری می رود هر دمش کلاه نو و حله دگر کس از آن دیبا بر دارد و هر بار اصلح [illegible] آن رفیق کش الحق چنین شیوه که محصور جز تو نیز بلبل اندر چمن

کسی با قصیده کسی چنین بر نیامد نیز از خواجه افضل الدین تبریزی [illegible] و هوا الکریم و خالق زمین و آسمان را

[illegible] و لجام و رنگ [illegible] نکته [illegible] بخشید [illegible] و مسلمان [illegible]

مولانا بنائی [illegible] بهتر زبان بوده [illegible] لطیف طبع [illegible] نبات حسینی [illegible]

طینت بوده [illegible] طبع [illegible] خاطر او در [illegible] چنانچه قصیده [illegible]

گفته و صله نیافته لاجرم آن قصیده را بنام سلطان احمد میرزا کرده و بر آن این قطعه گفته قطعه [illegible] هر یکی را شعر هدی دادم

[illegible] و میرزا این سخن را آمده در صدد آزار بنائی در آمده و بنائی غربت سفری کرده و بعجا طرکرده

که بعد از آنکه [illegible] عنایات و حضرت [illegible] و چون به تبریز که دار الملک سلطان یعقوب بود

عصای سفر [illegible] از [illegible] حضرت والی آن مملکت را ملازم گرفت و بعد از چند سال که سامان احوال سلطان یعقوب [illegible]

عاطل آمده [illegible] حرکت آمده و بنابر آنکه [illegible] امیر علیشیر [illegible] ماوراء النهر [illegible] ملوک [illegible]

سیکند [illegible] بنائی [illegible] در مقصد [illegible] بر نشسته [illegible]

[illegible] عالم [illegible]

گسترده [illegible] ابو المظفر یعقوب خان [illegible] شهر [illegible]

مرد و مرغزار [illegible]

مردان [illegible]

خصم چنان [illegible]

کرشمه [illegible]

[illegible]

ای [illegible]

رزق خداست

رازق خداست مردم عالم بهانه اند رزق خدای بخور و ممنون کس مباش [illegible]

میرم سیاه [illegible] اعتقاد بوده [illegible] مشغولی داشته اما بنا بر اختلال احوال بعضی اشعار [illegible]

[illegible] پسرم [illegible] در این [illegible] کذشت [illegible]

شی کرد [illegible] لعل [illegible] این [illegible]

[illegible] رفتن [illegible] همه جای دولت [illegible]

آن [illegible] که جهان را گرفته است [illegible]

[illegible]

چون [illegible]

هر چند [illegible] سلیم [illegible]

عیش [illegible]

[illegible] میرم [illegible] حسن [illegible]

جای [illegible] ابدالی شاه از ابدالان زمان خود بوده [illegible]

رسیده [illegible]

آدمی را [illegible] سلطان حسین میرزا [illegible]

[illegible] سلطان حسین میرزا [illegible] پادشاهی [illegible]

[illegible] سلطان حسین میرزا [illegible]

و نیز آورده اند که مولانا عبد الرحمن جامی و شیخ الاسلام [illegible] مجلس [illegible]

پس رفت و این مصرع بخواند که مصرع [illegible] مولانا عبد الرحمن جامی [illegible]

و شیخ الاسلام اقتدا کرده [illegible]

قسم چهارم

خراسان

هرات

پسندیده و مرغوبست اینچند بیت از او منظور آمده بیت اسب تازی در کلوخ و خر ایر کلا همت حق عمری روز و شبان در کلوخ با کلو یار ایران با کلو را
جان خلا برده و تا کی سد هم کلوخ هم کلوخ بیت انگشت بنزدیم بسوی نمک پس که خوش تر انگشت مدارت نگزیدیم **شیخ ابوالوجد** فارغی از جناب ایشان
درویش وفانی مشرب بوده و سالکان زهد و تقوی و طالبان طریق ارشاد و دین نسبت بآنجناب در غایت ارادت و اعتقاد سلوک مینموده اند
و او احیاناً گل نظمی در بوستان خاطر بنسیم اندیشه میکشوده و آنچه نوشته میشود از آنجمله است بیت از بس که آن جفاجو آزار و بنیاد ما کرد
از بسیار جفاها مهر کرد دل بوصل تو ام بهر بسنده بوده و همه را القدر کرد آن گفت چند بود و این رباعی جمله بر او و خود شیخ میرزا روی طیب کوشری
ای گره مهر خویش خرم کم بیار هرجا که غمزه رسد میکند از تو قرار غم خیال آنکه بود وصل تو خرم که بردن بهر تو خود را انگم کنی آخر کار **سید محمد**
جامه باف از شعرای بوده خاطرش در اختراع معانی و اتراع الفاظ بدیع و خیال در هیچ وادی تشنه لب بار مرز نبوده بهر طرف میدود و در طرز بانی
در مقصود رهنمود رفته از فواید التفات حضرت شاهنشاهی محظوظ و بهره مند گردیده و روز کاری در آن باب بسر تا منقضی شده جای دور عمر اصلی
مستانس گردید **نظم** گفتا هر دو که میر رباعی معمر فرموده از مجت در صورت و خلقت از کیمی خاص بوده چنانچه این رباعی عزیزی در حق وی گفته
رباعی ای میر که احمقی ز سر فوق است هر دو روی تو مخلص صفت جوهر ست فقد شمه و چشم حلقه بینی قلاب الفقه عیار شکل مجموعی ست و این
که بافاصله نوشته میشود در ادراک است آن روز که آتش محبت افروخت عاشق زکوش عشق ز معشوق آموخت از جانب دوست سر زد این سوز و گداز
تا در نگرفت شمع پروانه نسوخت انشوخ که جا در دل غم شاد گرفت مانند زمانه خوی بیداد گرفت آتش بجهان زدن زآه من آموخت خون گفتن
از چشم ترم یاد گرفت چون خاک زمین اگر جفا کش باشی ور باد و هوای دهر ناخوش باشی زنهار ز دست ناکس انجاست تا لب بنهی اگر
در آتش باشی چون گردش چرخ را مداری نبود در هر رفتن و بودن اختیاری نبود خواهیم چنان روی که رفتن یاد مرغ خاطر کس غباری نبود
فلک آن سر و خرامان برود پس سوختن که دل از جان برود در گوش فلک نشسته در کوه غم کف و دوش ز بدایع رقت و دقایق
میر دوری در تحریر نسخ تعلیق ... ... آسمان افروخته بود و در زمانی که حضرت شاهنشاهی بخطاب کاتب الملکی ممتاز گشته این بیت
مراد است نگاه از نظران بار بسته بر رفت و خون دلم از دیده بگریه برفت و رفت از نظر و دل نرفت این غلط است که دل برود
از دیده بیرون رفت **صاحب لحی** در تحریر انواع خطوط در بکمال ... وی در سلک نشیبان امیر بوده گاهی صورت نظمی بر ورق
اندیشه می نگاشته این بیت از آنجمله است **نظم** عاشقی بیدرد بشت چراغ بی وصال خسرو از عشق جدا ماند و فرهاد جدا **افراکی حنک**

فی شعرا چهارم

زرقا و این رشته لطافت و ظرافت بوده همواره با همگنان از در اشتراک و منازعات روی میداده چون از او آن لایقی بیانی نسبت بر نمیخیزد
از آن در گذشته بدین دو بیت اکتفا رفت غم از هر جا که در مانده جستجوی من با هر که گرد ان شود آید بسوی من جان من جان
چاره گری رفتی بچاره این دل صد پاره گری رفتی و دل ولی بر خون بزند او تو رفتی چنان رفتم که از باد و تو رفتم **سوری** شیر مولانا حسن
شاه است که در اوایل بلاغت طبیعت و قدرت مدیر سحر بوده چنانچه غزلی چند از خیالاتش نوشته آمده و سوری تخلص ایشانست ممالک مراجع گشته
بدست افراز نزول و مطایبه زنگ کمست از خاطر زدوده چنانچه از غایت ملایمی انصاف بکار برده و چون خود کرده این دو بیت از آنجمله
بیت بزرگوار خدایا بسی پریشانم که وضع صورت خود را الهم نمیدانم الیقین شدم چو در آئینه روی خود دیدم که کس ... بنده و بنده کس نمیدانم
مرا نه صورت حیوان نه صورت انسان چه منظرم که نه انسان نه حیوانم و چنین است که بعد از وفات من یاران گشتند لوح مزار ادم
ندانم بود بشهر برون ز منیم چو سنگ اند که من بستی این شهر کسانم و دو نقش من چو در کشتی بود و ولی بی سال بود زیاده که کشتی بختیاری
سخن چکونه نگم چنین خلق گین دلم جگر زرسد کرد بیت جانم **مولانا قاضی** از آغاز جوانی تا انجام پیری خانه سیاحت بر دوش داشته
چون صبا بر گرد بسی از ازل کردیده و مانند سحاب بسیاری از منازل را طی نموده و به دیار هند رسیده خواست که در گوشه عافیت گرد سیاحت
گردش بپوشد لیکن آب عاقبت کار غفلتش پاک نمانده لاجرم احرام طواف بیت الله الحرام استوار نموده که بقیه عمر را بمثوبات اخروی
صرف نماید امیدوار ان دولت معوق گشته وقتش را اعضای عمرش شکست و دنیان مرادش از توشه خالی گردیده **بیت** صد شرف بر من
زلفش خسته دلان راه نزدیک لب آورده چشم پیچ گذارده این بیت از منظومات اوست **نظم** گراز آب نمکین دل من کام برآید جمیل
تا آتش تو وفا نام برآید صبحان اغذیه قدم تازه نهان کرده چمن حسن بدام برآید با همچه چنید که ز اصلی نیست بر آتش گرد
گردش ایام برآید کام دل خود ز خامی از نیاز طلب شاید که مراد دل خود کام برآید **مولانا فتح الله** مرد شیرین صحبت لطیف طبع خوش
انجمن نیز بوده و همگنان بلطف طبع او اعتراف کرده و از حسن صحبتش اعتراف مینموده و پیوسته بیان او و شغل منازعات بجا بوده با جهت
خفت که یکی که دیده این ابیات مر او راست **بیت** ای شعله چون تو بپرداخته ام با اثر خود ز آفرین ساخته ام او کوزه من زه
تو چکونه بشعر او را تو در پیدا بگداخته ام شعله آتش من چو کنز رامی چند ز سر تیغ میگذرد بسر بر میبارد و میر ذکر کرده کار دیگر
حرمت ز سرش بخنده گرمی میدارد **مولانا علی** از مستعدان زمان خود بوده و در بیست سال در کشمیر روزگار بسر گذرانید این بیت او راست

فریدان

حمیدان

بیت موی نشسته ز بیمار برخ گوی تو را از من مرنج که مجوابم از بردی ترا امیر امانی شاعری نیکو فر و خجسته سیرتی لطیف بوده و اکثر ایام
در کابل بسر می برد و این چند بیت از وی روایت است بیت سینه چاک شد جگر ریش دل افگار مرا که ز عشق تو تصدیعه در گرفتار مرا و این
گلشن دل خون گشته بنا شکی کرده که از دست تو نبود و لاله را تا صد داغ بر پیش بیاشی ز گزران و مان خواهی و لا نیکو تامل کن نکو این گل
معنائی است شوان بیت ز اثابش مسجد و صومعه و خانه خمار یکی است هیچ جا غیر ببین در جهانی یکی است مولانا ذوقی اگرچه شاعر
بد قیدی و بی تکلفی است اما تتبع اشعار سلف کرده و شعر بسیار در خاطر گرفته و درین ایام قماش طبابت کرده بجهت معاش بران مصروف است
آنچه صورت ایراد می پذیرد از آنجمله است نظم کر کلام بر کس آن کابو خواهی جویده بر عذر بیش کار و در التفاتهای آنی واکنیز بوی شاهی
تو ز معشوق نه رنگ از چهره بگذرد دیگر صبا همی آنی همه خبر داشت بمن از تو صبا یک بوده آن همه تو کبر سیرت کاجامی آنی و کی بمجلس تن
در ای تا چمن آشفته عقل جو بیگانگان کو بشر در دل شد بالگونه که شکفته کل آمد بیاد هر خار که بشکفت فلک قدم گل امید
شکفتن نیست همین که غنچه شد از شبنمی فرو ریزد مقصود بزرگ اگرچه بیت بر صفت بزرگی کاه و مادر ولد بیت جز کوشش و
نهایت بهزاد است آنچه صورت تحریر می پذیرد مصداق این معنی و برهان این دعوی است نظم کر با غم عشق بساز کار آید دل را برگ
از رد و سوار آید دل کر دل بنود که دل بساز عشق در عشق نباشد بچه کار آید دل ابدال غم پاره زاله زار خوش است خون جگر دیده
خون باره خوش است هیچ از غم بهره چه حاصل کردی و حاصل همه هیچ غم یار خوش است شادی بدال از شیر ادانی وجهی گو نی مهارت
تمام داشته و شعر هموار می گفته از آنجمله است بیت هیچ جائی نشستی که رقیب ننشست هر ز دل من که تو جا کردی و او بیرون ملزول
صاف و طبیعت خوش طبیعت بود و این بیت مراو راست بیت چشمی که بود لایق دیدار ندارم و دارم که لا از چشم خود از یار ندارم کسی در شوق
همین اسمی را کشته این نوع ابیات سگفته بیتی جو در جفا مهرو وفا سگونی لاتو جفا سگونی ای شوخ و جفا سگونی باخرز تو ایع
در رابع ولایات خصبه ای خوش است و هوا بسیار دارد و اقسام غله و انواع میوه در آنجا تکثیر حاصل می شود و مضافات بیکها و بادات
که هر سال دوازده هزار من انگور صرف دوشاب می شود و مولانا زین الدین ابوبکر از بزرگان آن مکان بوده و در نفحات آمده که از بادیه لو
لبی بوده و در چهار ده شیخ الاسلامی احمد النامقی الجامی بافنه و دیگر کار پرست که حضرت شیخ نام است بیت برخطی بجلد
او سوی شد مرکب می سنگ شان لوی نه و از مریدش آنچه بنظر آمد این چند نظم است که صورت ایراد می پذیرد سیف الدین

زرش هریزمان خود بود و بعد از تحصیل و تکمیل علوم بحضرت نجم الدین کبری رفته مرید شده و در اربعین اول شیخ او را خلوت دهی ده
کرای سیف الدین هستم عاشق بر انعم ساز کارست و معشوق ترا بانو چه کارست هر چیز در پرده آن کس ابین از چند وقت در اهلیه حسب و بحا
بخارا فرستاد و بعضی گفته اند که شیخ در زمان هلاکوخان بوده و در شهید جهال بیست هزاروار هم جهان بابی بود و بمود بر تغی بر این ترک پنگو
قا آن با اگر شاید که شیخ سیجامی نمود و در ایام و دولت پسر خود را با هزار لباس لقوه و در نزد بخارا فرستاد و ما در انجا درسیامه خوانیت کز تیغ
فرمود و سس کلمات القدسیه بیت مردا موی و اجو افزوا موی همردی گنی و نگاهداری ترکوی و کر تر اکیچیا که سنگها قدری از عالم بازیخود
گردانی روی همرچند که پرفش بیگانه شوم ما عاقبت آشنا به فخانه شوم فانا هر پری بمن در گذرد هر کرده ام از اخگرت و بیگانه شوم و انام
سر فوطه پرس از غم تو ادی او ذوار بنیاد و بیش از غم تو فرباد هر پس بیغرس از غم تو در سیکه تا هیوش هر پس از غم تو ما کی بود این چود
جفا کردن تو هوسم و در خلافی او ز زدن تو همچنین است بدست بوی ال زیرا گو کر بو تو رسد خون تو در زرگزن تو در مزی بخارا و ستیجان هر
بوده که گفته شما تلقین فرمانید بس روی جنت آمد و این رباعی بخوانده گر من که جه جهان کردم هر لطف تو اسیت اگر گردد سنگ ملکوتی تر و
عجز و سنت کرم باهاغه ز از زین بخواه که تا کنون هستم ابو القاسم علی ابن الحسین ابن ابی الطیب آسمان مجد و بزرگی و آفتاب فضل و بزرگواری بود
نظمش از ایام جوانی خوشتر و نثرش از طراوت بادبهار دلکشتر در اوایل بسبب کتابت حضرت سلطان رکن الدین طغرل بیک بود و چون
بصیرت بدیدکه بر بعادت از افت است هر کنیا بر آزاد اختیار کرده در آخر حیات او را باه هر ذای بخارا کذام و ما بود بهوندی قناعت
هو مند شده بود ما عارف و شده و مبروزکار دل کوچ بیت عشق آمد و کرد خانه خالی هر بود از شیخ الا بابالی بود آن وقت که حیات مستعار را
وداع بیکر نفس بار پسین در صحب علی و تردوی کرده این رباعی بگفت رباعی من می بردم بار ابرمین و درین جان اسیر کوه سوار ارکه زین
سکی زیر دست را زیرمین هر و زیار بریدن بشمیر برمین هر جون از زین دار فنا رخت بعالم بقا کشید عباسی شاعر این دو بیت در مرثیه
بگفت بیت سکین علی حسین که از آن شوم کار زار هم بی جرم چون حسین علی کشته زار هم تری بیاد کر بو دار بیم هزار اره کار کشته
عجب بنود بر سر غزار هر اگر چه شعر بسیار از وی یافت شده اما به ختصار درین اوراق اقتصار افتاد نظم خصم تو اکر باز نباز رزو نو جنگ
صد کونه بری او تر نگیز م رنگ و هر بستیم اکر کار بنام است و بنرنگ هر ایشان ای کتاب چون تیغ برنگ و از آن بجوابیم از فرقی است
نامش می کوبیای شادی لعب است نظم حرف چوخشاب و چوآهنگ ناب هرای که رخ بر سر شکی بر عجب است تاج الدین اسمعیل

باخرز

زیج جمیع افاضل و سراج قلوب اماثل بوده و جوهری ضمیرش هر جواهر که در سلک کلک کشیدی غیرت لؤلؤ لالا بودی در معنی برگ کنجد بایست
گل را دادا بودی انگشت اعتقاد در دیده انکار نکته گیران زدی این ابیات بخرده‌ای از آن کتاب و قطره‌ای از آن سحابست نظم تا خبر وصل آن نگار
نیابد گلبن امید من بهار نیابد تا گر نباید نگار سخن کنارم حسرت در دو در کار نیابد زلف سیه زرفگر گیرم شمع کی خواستم استوار نیابد
جوانی مرا ز هجر تو بایست چون کنون هر دو ام بکار نیابد از تو دل هجر تو بیمار نخواهم هجر تو ز بیمار نیابد لم تا نگوی قد کشیده دارم کافرم
خبر دارم دل ربودی و قصه جان کردی بر سر آمین تو بر دارم خبر غم عاشقی و شادی صد هزاران غم کرده ام بیچ که بیچ خوش
دست با هیچ و در کار دارم نیز بر انداز مرا کرم دست بر تو کرده در سر دارم من بیچاره بر بیار گفت آنچه زین چرخ چاره کرده ام لم
هجر دل بیاره غم تو زیر است کز بد اشک غم تو در نفسی پر ز محنت دو دل هیچ کند ز جان برار غم تو چو کار غمت چو بر بیش گیرد
ریخ نصیحت نیز ارشیون کرد که دشمن من زمین انداز کرد بس نشنید بر در هر کرید خواف همیشه منشا سلاطین با دین و فحول علماء
با آفرین دور سای کفایت آئین بوده در تاریخ هرات منقولست که شیخ علاء الدین سمنانی از ظهور عقیده نکوهیده مذهب خود بدانجا
رسیده و خواست که از حال کیفیت ذوات از مردم آنجا خبری معلوم کند چون بیرون رسید در آنجا آنجا کرم است از کنیزکی پرسید آن کنیزک
آنجا کم در جواب گفت که رعایای آنجا ز موضع دیگر رسیده و کودکی گفت که چهار آقچه دارم میخواهم چیزی بخرم که گرسنگی من حاصل شود و تفرید را
نیز دو شکم چهار آقچه من حاصل شود کودک گفت که بخر و حشوهای از آنجا بخرد بدو الیز و شش بعد از آن بکمال دو آتش قطعات آن مردم را جمال
فرموده از آن دیار هجرت کرده و در خواف دیهای معتبر بسیار دارد مثل برآباد و سنجان و خرجرد و زوزن و در زوزن مسجدیست از مستحدثات سلطان
المکان در پیش طاق آن سنگ گنجه و اندکه هنگام ربیع بوقت کوفتن خرمن صاعقه پیدا شده بر ایشان افتاده که هیچ جنب کاه کرده
سکه نفس از شدت سرما در برف مرده در دیگرش حرارت نیز بجوی علیه که عجیبه قرب کاری محقق شده و دیگر سنجان است که شهباز بی چون یا
سنجان از دوری ظهور نموده و افراد طوائف ساکنان آن زمین در هر جا کرامات داده اند بعلو همت و سمو رتبت و صفا دامن و از انتقاع قدر ممتاز بوده
از انجمله سلاطین آل مظفر اند که تواریخ مبین و جه آمده که امیر غیاث الدین حاجی از انجا به خواف در زمان چنگیز خان العراق رفته در میبد
ساکن گشته تا فوت کرد و گویند که شبرا از مسین ذیم بوده پسرش امیر منصور ملازم ترتبا مینمود تا در گذشت دانه و پسر ماند امیر محمد و امیر علی محمد
امیر مظفر و ارغون خان امیر مظفر از ترتیب نموده بسپاه داری او داد و بعد از فوت ارغون خان گیخاتو خان میشتر از میشتر و ترتیب او افزود

چون نوبت سلطنت بغازان خان رسیده بامارت هزاره و طبل و علم امتیاز یافت و الجایتو سلطان نیز در باره او ترتیب زیاده
نموده و چون سلطان ابوسعید خان بر تخت سلطنت نشست پسر وی امیر مبارز الدین محمد را منظور نظر گردانیده حکومت یزد را بدو مفوض
داد و جماعت نکودری را که بر آن دیار مستولی شده بودند بعد از حرب و کوشش مستأصل گردانید و سلطان از غایت عنایت او را امیرزاده مظفر
لقب داده و بجامه خاص و کمر مرصع و طبل و علم و صد هزار دینار مرسوم نواخت و در سال هفتصد و سی و هشت که سلطان ابوسعید رخت بجهان بقا
کشید امیرزاده مظفر فتح شیراز نموده و پادشاهی نام آورده و بعد از استخلاص ممالک بسیار بر اطراف خشونت خلق و درشتی کفار فرزندان او
او را لقب آورده چشمش از میل کشیدند و شاه شجاع را که ارشد اولاد بود بپادشاهی برداشتند و شاه شجاع خسرو صاحب شوکت و فرزند ارجمند بوده
حب به انشای بزرگ همت بلند بیاراسته و در نه سالگی حفظ کلام الله نموده بود و تحصیل اکثر متداولات نموده و در وقت
حافظ از حسن غایتی بوده و دو بیت عربی را بیک شنیدن یاد گرفته و شعر هم میگفته این رباعی از آنجمله است رباعی افعال بد از خلق پنهان
میکن و شوار زجهان بر دلم آسان میکن امروز خوشم بدار و فردا با من آنچه از کرم تو میزد آن میکن و این طبقه هفت تن سلطنت کرده اند
مدت آن پنجاه و نه سال بوده اول امیر مبارز الدین دوم شاه شجاع سیم برادرش شاه محمود چهارم شاه یحیی ابن شاه مظفر پنجم سلطان عماد الدین
احمد ابن امیر محمد ششم زین العابدین ابن شاه شجاع هفتم شاه منصور ابن شاه مظفر و دیگر از بزرگان و نیکان آن مکان شاه سنجان است و لقب
نامش رکن الدین محمود بوده و تربیت از خواجه مودود چشتی یافته خواجه مودود فرموده که او را شاه شجاع میگفته باشند مراتب معارف و علوم
مشهور است و اشعار فصاحت شعارش در نسخ معتبره مسطور است و این چند رباعی از آنجمله است رباعی تا عشق جمال تو دو در خانه ماست
پروانه ماست و اندر دل کار شاشدم با غم ادبار هر چه که غیر او است بیگانه ماست ای دل تو ز خلق هیچ یاری مطلب از شاخ برهنه سایه داری مطلب
عزت ز قناعت است و خواری ز طمع با عزت خود بساز و خواری مطلب اکنون که بدین تنم که پنهانی نیست هر ذره تن بر سر شش سکانی نیست
ایمانش هزار بار تلقین کردم این کافر را مسلمانی نیست مردان ره معرفت باقبال کشند چون چیلاو دری شکال کشند علمی
که بدرس و فهم معلوم شود آنی است که از جاه و اقبال کشند درراه جهان مرد که سالک نشد با خلق جهان در آن کرامات گشند
در صحبت اگر دو جهان مرد کز راه درویش بخوانند و ما بستند مردان رهش میل بهستی نکنند خود بینی و خویشتن پرستی نکنند
آنجا که مجردان حق می نوشند خمخانه تهی کنند و مستی نکنند خواهی که تراز ببیت ابرار رسد مپسند که کس راز تو آزار رسد

از مرگ می‌نالیش و غم رزق مخور کان هر دو بوقت خویش ناچار رسد ● اطلس پوشید چرخ و فلک [illegible] ● [illegible] بمهر
عمارت زنبار زده و بنا ● هر فرقه جوان [illegible] ● درویش شد [illegible] تو خواهی کس [illegible] با ایشان
باش که [illegible] ● و دیگر از مشایخ آن مکان شیخ زین الملة والدین است که [illegible] از مشیم فلک گذشته بود و خلعت حیات [illegible]
زمین [illegible] ● و ایضا امیر قوام الدین که ریاست خود را وقف سلطان کرده و هر کس کاغذی بدو داد [illegible] در مجلس و معارک سخن
بسیار گفتی و وقتی خاشاکی از زمین برداشته و شبان‌روز در باب آن سخن گفت و از وزرای خواجه غیاث الدین محمد است که مدت چهل سال [illegible]
باستحقاق و صاحب اختیار علی الاطلاق شاهرخ میرزا بوده که از سرحد خطا تا نواحی بلاد روم [illegible] و پس از آن وزارت میرزا علاء الدوله و میرزا
سلطان محمد کرده و در ایام سلطنت میرزا ابابکر فوت شده و ایضا خواجه مجد الدین محمد که [illegible] و در رفعت مکان علم
همت بر همگنان زیادتی می‌نموده و در زمان سلطان ابوسعید خان بلوازم [illegible] استقلال داشته و در زمان سلطان حسین میرزا بمنصب خطیر وزارت
رسیده و حکم شد که مهر بر روی [illegible] و منشورات زنند هرگاه که پادشاه بر تخت [illegible] خواجه در پایان تخت نشسته مهمات ملکی و مالی معروض [illegible]
بیت [illegible] ● [illegible] از شعرای مولانا محمد است که در سلک [illegible] طبعان [illegible]
کتاب [illegible] در معارضه گلستان از مصنفات اوست و [illegible] نظم کرده و [illegible] بیت [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] درکانی [illegible]
[illegible] مولانا مظفر [illegible] در زمان ملک غیاث الدین
کرت بوده و مولانا معین الدین [illegible] شاه شجاع [illegible]
مولانا [illegible] مولانا مظفر [illegible] و چون مولانا مظفر [illegible]
[illegible] شاه شجاع [illegible]
[illegible]

سیمین [illegible] و مولانا [illegible] خراسان [illegible] مولانا [illegible]
[illegible] شاه شجاع [illegible]
[illegible] مولانا مظفر [illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
گذشته [illegible] قوامی شاعری بوده که [illegible] رباعی [illegible]
[illegible] خواجه مجد الدین [illegible]
[illegible]
این رباعی از وی مشهور است رباعی مجنون بزبان حال [illegible] ● لیلی [illegible]
لیلی [illegible] ● [illegible] ● جان [illegible]
جان [illegible] قاسمی چند وقت [illegible]
بیت [illegible]
[illegible] قاسمی [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
عاشق [illegible] جام [illegible]
[illegible]
[illegible] شیخ الاسلام احمد جامی [illegible] شیخ [illegible] الدین [illegible]

[illegible] مولانا [illegible]
خراسان
جام

آورده که بدست پدرم ششصد هزار توبه کرده و از ایزد تعالی او را چهل و دو فرزند کرامت کرده بودی و نه پسر و سه دختر و اکثر ایشان بصفت
علم و عمل اتصاف داشتند و با اکرامی بوده چهارده کتاب تصنیف کرده بود مشتمل بر علوم شریعت و طریقت مثل رساله سمرقندی و انیس
التائبین و سراج السائرین و مفتاح النجاة و بحار الحقیقة و کتاب [illegible] انچه در میان درویشان و صوفیان موجود است و باقی در فترات چنگیزخان
فوت گشته و شیخ در سراج السائرین آورده که من در بیست و دو سالگی الحمد را [illegible] خداوند تعالی از خزانه فضل و کرم خود این عاجز را
چندان علم کرامت کرد که در عصر خویش هیچ عالم چیزی از من نتوانست گرفت و سیصد تا کاغذ تصنیف کرده ام که در پیش هیچ استاد [illegible]
نخوانده ام از اخی علی [illegible] نقل است که شیخ الاسلام در [illegible] بود [illegible] خواجه ابوالحسن ناتوان بوده او را خبر کردند [illegible]
شیخ برسید پرسش تمام کرده بود و در [illegible] کرده و نماز پیشین بگذارد و در بالین [illegible] بنشست و حال بروی متغیر گشت و در مناجات [illegible]
و گفت خداوندا از درگاه تو مرا این توقع بود [illegible] من برین حال [illegible] ظاهر نباشد [illegible] در مناجات بود و بعد از آن
دست دراز کرده [illegible] خواجه ابوالحسن بنشست و سخن گفتن در آمد گفت [illegible] احوال [illegible] و کار [illegible] باید کرد [illegible]
میکند و گفت ای پسر چه باید کرد [illegible] اول تو بکن [illegible] خواجه ابوالحسن چنان کرد [illegible] در حیات بود و پس از آن [illegible]
وازین قبیل سخنان بسیار مذکور است که بنابر اطالت در گذشته شروع در اشعار نموده [illegible] عشق [illegible] نیست [illegible]
سخن [illegible] نیست [illegible] چون [illegible] چون زنده [illegible]
خویش [illegible] تعلیم [illegible] در علم معاش [illegible] چشم [illegible] آورده [illegible]
خون آورده [illegible] دل خون شده ام [illegible] آورده [illegible] چون [illegible] تو [illegible]
کوی عشق [illegible] تو [illegible] گلستان [illegible]
[illegible] ای [illegible] رضوان [illegible] خبر [illegible] خبر [illegible] حضرت [illegible]
چون مرغ و مور و ماهی [illegible] خبر [illegible] حضرت [illegible] خبر [illegible]
گذشت از جهل [illegible] خبر [illegible] رباعی [illegible] طبیعتش [illegible]
طبیعت [illegible] مشغول بوده [illegible] غزل [illegible] برافراخته

و [illegible]

اقلیم چهارم

و او در آغاز کار در عنفوان جوانی در خدمت خواجه [illegible] الدین طاهر [illegible] بسر برده و احوال [illegible] و بتدریج از منظوران شمس الدین
محمد صاحب دیوان گردیده و در [illegible] آنحضرت آسایشها دیده و این ابیات از جمله منظومات اوست [illegible] نوشته ام [illegible]
[illegible] صد ره [illegible] اطراف [illegible] ستاره [illegible] صد دام [illegible]
[illegible] مشک [illegible] عارض [illegible] ماه [illegible] کس [illegible]
اکسیر سعادت است [illegible] وجود [illegible] کرده [illegible] اقبال [illegible]
[illegible] کس [illegible] سر [illegible] گردن [illegible] چون [illegible] صدف [illegible] گوهر [illegible]
[illegible] چندانی [illegible]
[illegible] ماند [illegible]

خراسان

[illegible] ای [illegible] الامام الاجل نظام الدین
الکاتب [illegible] فضل [illegible] فصاحت [illegible]
[illegible] تیغ [illegible]
[illegible] تیغ [illegible] آفتاب [illegible]
[illegible] آفتاب تیغ [illegible] مولانا نورالدین عبدالرحمن
جامی [illegible] آفتاب [illegible] فیض [illegible]
[illegible] صاحب [illegible] فیض سحاب [illegible]
[illegible] تحصیل کمال مشغول گشته [illegible] علوم [illegible] طبع [illegible] نظم [illegible]
[illegible] الدین الکاشغری [illegible]
[illegible] صاحب [illegible] آورده
[illegible] مولانا شمس الدین محمد [illegible] اصفهان [illegible] وطن [illegible]

۲۳

در هر جرعه جام منو گذشته و سن هشتاد و یک در سال انقضی نود و هشت از این جهان فانی بعالم باقی انتقال نمود و مولانا عبدالغفور لاری در تاریخ
وی را از حروف کاس که بمعنی جام است استخراج کرده و اگرچه کلیاتش که مرتب است مملو از غزل و قصیده و مثنوی است مضمون بدیع مجملی با بیان خبر مختصر بقلیلی
از بسیار اکتفا کرده آمد نظم معلم گشت عشق و کنج خاموشی دبستانش سبق نادانی و دانایی و دانا دم طفل سبق خوانش زهی پیر مسند دین
استاد و شاگردی نه مرکوبی آن جیش در گرد و هر سنگ بلعل خشت تنش زبان خبر بر زبانی نیست این نادره معلم او عیان در هر عالم
زبان دانش از خاک قهر در کوی ارادت سازم کاهی اگر کم خواری و کم خوابی و کم گوئی است ارکانش و در دل کاخ بستانی است
کوه بیگان در صفای دل کاو خندان و طبیب خلق زنگ دلش تنگی کس نیست در دنیا جنسی دیر ابجادی که داده تفنش پر از حقیقت
بود هر ورد او عجب در زیب پیر دوی که بنیاد فلک شعاع چرخ در دستش هر نعلی از هر یک نهاده و کوه غم بدل هر چه حاصل
قانعان کو لبش نشسته بر سر خوان نشسته خوان بر سفره خوان کرچه نوالع الوانش خود و آب
میوه بخشش چکیده خون دل و دندان از سنگ پر بیش بخلعتهای ... جامه جیب پوشش پوشیده زهی رسوائی آن شب که ساز در کف
تکلفش بزن کافور بر کتان گر زند و گرهای رفات بر گزاین کافور کتانش اهشت رایت از نفس سوز عالم و دل کن آمد و در
لقس تو دو خوبهای زرشت بر آتش چه داند رخنه اسلام بنیان مسلمان شد که افتد رخنه در اسلام اگر خواهی مسلمانش بهمچون مرکب
سنگ استخوانها ز کوه خزان صد بار پیش آید و دسته سلطانش و دل دادم آیاتی نسخه ریاحین آید که چون شیشه کاید جا بیابان سنگ
خداوندا بر این جامی ز فیض ابر بارانی که از هر چه آن زهد شست شوید پاک دامانش و لسه حجاب کمال کبریایی تو بوده عالم از عجز عطای تو
ما ابر چه حمد و ثنا گفتی تو بوده ما هم حمد و ثنای تو ثنای تو بوده یا رب دل پاک جان آگاهم ده آه شب گریه سحرگاهم ده در راه خود اول
ز خود بیخود کن آنگه ز خود بخود راهم ده یا رب شب عکس ماه بیادم کرده ام از افسرده و فرزانه ام کرده ام در طلب محرم یارانم کرده ام
سوی تست بازم گردان ای آنکه نقیبه و شاه درست ترا بر منزلم احجاب بپوشید ترا دل در پی این و آن بنگریست ترا بیکیل
بسی گیر دست ترا هم سایه و هم نشین و هم ره او است در دلق گدا و اطلس شه او است در انجمن فرق نهانخانه جمع بالله
همه اوست ثم بالله همه اوست صدر انجمن دوی توام باده بده کلک ابریم بوی توام باده بده چون زلف بنفشه را نه بر هم باده بده و از شوکتی
توام باده بده گر کست می عشق بیاز اندرو و افروزش اندوه خریدار دو و در پایه بیولاد زر تک کان می آید چه داری سر که از تن جادو

سوی کعبه رود و شیخ و من بسوی نجف هر سبب کعبه که انجا راست حق بلطف العادتی که میان من است و او است و کس بسوی کعبه رفیم او بسوی نجف
شنیده که سفری بچه کعبه بنجف مرد که جویت شمار دیت صدف شرفت هر بیج من بمانشر نیایی کسر است و هر بهر گر شوق نیز ز اعتقاد فرق عظیم ترک کعبه
بچوش و از نبود و حرس سعد ... زاد و شید بر زیر رفت و له انفسی که زمان کرد گلستان بر آمده است بر سرگل می گه
گذشته است خنده زمانی سوز و دل گل خندان بر آمده است و تشنه بنا و برزم طرب جان مانده که خواجه مستعد نشسته و قیامت نیست و الهی
پرس از شان کعبه وصلش من از دخوان گلستان راهست مرقد مبارکش مولانا هاتفی خواهرزاده مولانا نورالدین عبدالرحمن جامی است
در نظم مثنوی از بسیار شعرای عصر گوی تفوق می برده و قایم خمسه را تتبع نموده و دو در برابر سکندرنامه ظفرنامه تیموری را بنظم درآورده و قوتش در خمسه
صفت بوده و مخزن الاسرار چنین یافته نظم تاریخ فوت او طلب مردم عاقل گفت از شاعران شان و شما از شاعران طلب و ار دیگری جامی
چو شد یافته و اگرچه کتاب ... نامه اش عظیم شهور است اما بحمدالله از مثنوی جند او ده شد نظم کمان خم چه باره بر وی جانان شده و بر کوی شفا گر جانشده
کشوده شده گلگون چهره و دلهای عاشق بر خون چهره و چنان تیز و اندرون ره نشسته که افعی بر آید بسوی راح نخوتش و نارغون کس بزیر آن منفصل
چو بالا بنوان بهر جرم ولب فتاده و ز آن بیرون دست بدست هر سان زاشید و چون خار بنیت تیز بر زین بکون بلان گشته غرق بهر تاج فرو اسلحان چکنی غرق
نشسته بر زین تیر و دو ره جنگ هر دست هر شکل شده و هر شمشیر کهنه که ترا ز تو سپاه خیال کار او از نظر زلف سیمین بران و له ای بهر کمال را ... و
گنجینه گوهر نسیمه کرده و عنایت بسوی فزونی رود گشاده و هر بر کوی بهکین از عجب که ابتدای بر پرس ز بهر وقار آنک خشک کافرش تیز آن و از خرمابه
جمیل بوده بهر کمربند بسیار بوده که بسیاری که باد و هوا و شوند و انمی ... سپاه ... بازار بر جاده سرخ ز زرد و آمد و انجمان زنگ تنگ نکرده کم
زر دو کار الله بر کار دست و است گلگون بهر ورد دست و جابرنیه بر اهن آلکان بر پوشش و شد و از چون بوتیش بسته در او ... باتان کجا
سوان کریش در جاره و آنچه مهر از فتوحات شاهی است که بنام شاه اسمعیل صفوی گفته نظم بر او حشم شده سفیر سروری چو در بهشت آن سبز
چهره ای که بر کس چو بخشش سنو و دو کرد ز بایه بر اوج و بهر پادشاه شده و چو شاهان شطرنج رد بسته و مولانا وفق نامه
مائل بوالعجب است و گاهی بنا بر ساستی اندیشه ... و طبعت بیشتری بیکو درین ربای از جمله منظومات او است شعر آنکه مهر ز کتش از او باد علی است
او را دل که برالحالی در علی است گر سلطنت و گر گدایی خواهی در زندگی علی و اولاد علی است تربت حصاری در ولایت حصار تربت کی
دارد و صفا خانش در غایت نیکوئیست مثل یا آنکه دو جنبیده که هموار مردم خوش الحان در آن دکان بر خواسته و نسل شیخ قطب الدین حیدر قطب

خراسان

تربت

وقف بوده و حیدریان بوی منسوبند اما از سخنان اوست این رباعی در حق وی گفته رباعی زنار ز موی ... رشته ز جنگ زمین نه کفر و نه اسلام و نه دنیا و نه دینا
نه حق نه حقیقت نه طریقت نه مجاز اندر دو جهان کرا بود زهره این و در تاریخ مبارک شش صد و ... وفات یافته و منظر ... [illegible]
عجیبه بود و چنانچه در تابستان باتش در می آمده و در زمستان میان برف نشسته و گاه گاه وی را در بالای قبه ... شیخ ... دیده اند که صعود ...
بدان شکل بوده نظم فراز شیب ... که من ... مرغ هوا کوه ... یکتا است ... از شیخ نظام اولیا ... که شیخ حیدر ... [illegible]
میگفته که ای عزیزان از شغل بگریزید که چنگیز خان در ... است اندیشه ... که ... سعادت ... و این سخنان ... [illegible]
بسیار ... خواهند گرفت چون این سخن بگفت ... ابو عبد الله محمد جنیدی در سلک افاضل ... و نظام ... [illegible]
فضلای دهر ... از منظومات این چند بیت ثبت افتاد بیت ... [illegible]
... جام ... بکار ... جام ... شنگ ... خدای ... خرم ... آذری [illegible]
جنیدی ... ملک بلاغت ... سعادت بوده این ابیات ... بیت ای ... سلطنت ... [illegible]
... وجود ... جهان ... [illegible]
رباعی در جمیع ... ابو الغازی سلطان حسین میرزا ... و ... باشد ... و در ... ابو المظفر شاه
اسمعیل ... خراسان ... امیر المؤمنین حیدر علی ابن ابی طالب ... و فتوحات ... [illegible]
... کتاب ... نظم ... [illegible] ... درویش ...
... که ... تیغ خواهد ... [illegible]
... این رباعی از واردات اوست رباعی ... [illegible]
... [illegible]
... نظم ... [illegible]
... فقیری ... و ... [illegible]
... خلایق ... [illegible]

ابیات مرادفات

اقلیم چهارم

ابیات مراد اوست بیت چا ... که تو ... پروازی ... کف خاکی ... مرغ ... خدا ... از برای ... [illegible]
نه بهر ... روز و شب ... چنین باشد ... ستاره ... آفتاب ... شمعهای ... خدایا جان ... [illegible]
... که ... جان ... وصلی ... حکایتی است ... [illegible]
... بوده ... خاک ... است ... چون ... [illegible]
... که ... امیر حسین در ... بسیاری ... [illegible]
... این ابیات ... بیت ... [illegible]
... بیت ... [illegible]
... مولانا سلطان حسین ... [illegible]

خراسان

بیت ... مشهد
مقدس ... عالم ... این ولایت ... طوس ... [illegible]
بوده و چنانچه در ... زیارت آن مرقد ... [illegible]
... امیر علی ... مرقد ... مشهد مقدس ... [illegible]
... بیت ... [illegible]
... بیت ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... شیخ ابو سعید ... [illegible]

مشهد مقدس

بندی بر قبا زده و شیخ ابو سعید خاموش شد بعد از ساعتی گفت ای سلطان دای مردم بند قبا بگشا که بند بر سخن زمین و آسمان نهادی شیخ ابو

ابن عبد الله النسج از اصحاب شیخ ابو القاسم کرکانی است از وی پرسیدند که مرید از مطلوب بچه توانم گفت بدیده صفا در آینه طلب بر او کرد

و کلام او است که منع و عطا از خدای تعالی زینبی حجة الاسلام محمد بن محمد الغزالی شافعی مذهب بوده و اول حال پیش احمد الراذکانی کسب علوم نموده

پس از آن بصحبت امام الحرمین ابو المعالی جوینی را ملازم گرفته و فوق کرد در جمیع علوم کامل گردید چنانچه وقتی کتاب منخول را تصنیف نموده با امام الحرمین

عرض کرد امام فرمود که مرا زنده در گور کردی چرا صبر نکردی تا من بمیرم پس تصنیف ... چون آوازه فضیلتش سمت اشتهار یافته خواجه نظام الملک فرمود

تا امر طلبه شده تدریس مدرسه نظامیه بغداد بوی تفویض کرده و آخر ترک آن کرده و طریق زهد و تقوی گزیده آمده و اندک مدتی دو نوع علوم خوانده و دیگر شاید

دیگری از آنها شود چون از مجالس مجلس بجهلا نوبت رجوع باهل تصوف کرد و در خدمت ابو علی فارمدی آنچه یافت پس از آن عازم حج کرده

و در حین معاودت چند وقت در دمشق بوده و احیای علوم و جواهر القرآن را در آنجا تصنیف نمود پس از آن به بیت المقدس رفته از آنجا

و بعد از آن بوطن خویش آمده و در مدرسه طلبه و خانقاهی بواسطه صوفیه بنا کرده و روزگار خود در اکتساب اخروی صرف می نمود تا در

از صفر سال ... تاریخ وفاتش در چهار صد و پنجاه بوده و مانند کروی را تصنیف نموده و تصنیف تألیف بوده و گاهی

طبع شعر نیز ... از آن جمله است بیت گفتم ... توبه ... ٭ یک طبیب محرم ... ٭ گفتا که ... فرمود ... این

مهر برداری صد مهر بردهان نهند ٭ شیخ احمد غزالی از اصحاب شیخ ابو بکر نساج است تصنیفات معتبر در سلوک ... دیگری از آنها سوانح

که لمعات شیخ فخر الدین عراقی است بر سنن آن واقع و دیگری از فصول سوانح این است که معشوق بهر حال خود معشوق است و نحوش

در خورد او را لاجرم صفت استغنا باشد و عاشق بهر حال خود عاشق است و همیشه معشوق در پایه پس افتقار صفت او بوده ٭ نظم همواره تو دل

معذوری ٭ نظم هیچ نیاز نمود معذوری این پیشه نیاز است نکو در دور ... پیشه تو غمی بوده معذوری ... در شرح دیوان آمده که امام احمد

گفت که او خود اوریش پنداری ... که شیخ ... چون کردی ... از لیاس ... بگذرند

راحت تو است ... که ... گاه ... است و ... عارف

نیا ... در ... احوال ... پیشه ... است ٭ چون خبر جدی

رخ ... بنجم ... ٭ صد ملک ... عالم ...

خاک پاشیده در رفت

خاک پاشیده در رفت ٭ صد و چهل و دو دست برز ابشد و رفت ٭ با چون و چرای فلکم کاری نیست ٭ چندانکه بد اشتم چنانشد و رفت ٭ و دیوم

عقل آن دانست ٭ ابو بکر توان ... دانست ٭ ابو عبد الله ... در سلک ... انتظام ... احوال ایشان

در طبقات تفصیل سطور است خواجه نظام الملک از کافیان زمان و داهیان دوران بوده ٭ ... نسب او ...

سبب چون ... مجالات ... دولت ... ٭ ... ملک ... صدای ...

... دوران جوانی ... کرده ... حفظ قرآن ...

از آن جهت حصول ... بسیار ... رسانید و ... شیوه ...

... الب ارسلان ... کرد ...

چون ... الملک ... استقلال ... آنجناب ...

ملک ... دولت ... سلطنت ...

مملکت ... ضعف ... مستعد ...

بخشیده ... عالم ... ٭ ... عبد الله

گذشت ... خاتون ... سلطان

که نظام الملک ... ولایت ...

سلطان ... مملکت ...

ولایت ... دولت ...

خواجه ... سلطان ... نظام الملک

مربوط است ... خاتون ... سلطان ...

داد که ... خاتون تاج الملک ... اصفهان بجانب بغداد ...

وی ... حسن صباح ... گذشت ...

فصل ... چهارم

خراسان

مشهد طوس

در اثنای این رباعی نظم کرده آورده • رباعی • حامی جهان زجهد افلاک برفت • بنیاد نظام عالم از خاک برفت • آن نیر زمانه را چو تریاک بود • و رفت تمام
از جهان پاک برفت • نقل است که بعد از قتل این نظم خواجه [illegible] نمود و نزد سلطان فرستاد • قطعه • [illegible] باقبال تو ای شاه جهاندار [illegible] کرده بود
از چهره ایام ستردم • طغرای نکونامی و منشور سعادت • از پیش ملک [illegible] بتوقیع تو بردم • [illegible] عمر فزود [illegible]
بردم • [illegible] این خدمت دیرینه بفرزند [illegible] بحکم [illegible] و چهارم رمضان سنه خمس و ثمانین و اربعمائه که سلطان بغداد رسید
وزارت خواجه خبر یافت زمام امور وزارت را بخواجه تاج الملک داده خود بشکار رفت و در سیم شهر شوال سال مذکور بعضی گفته بغداد معاودت
نموده و بعد از شهادت خواجه [illegible] گذشت [illegible] این قطعه گفت • قطعه • [illegible] دستور [illegible]
در ماه دیگر [illegible] سلطان [illegible] ملک الشعرا فردوسی فردوس فصاحت را رضوان و دعوی [illegible]
برهان نموده و مصداق این معنی شاهنامه است که [illegible] فردوسی
از دهاقین [illegible] نام او منصور [illegible] کنیتش ابو القاسم بود و چون [illegible] فخر الدین احمد [illegible] که منصور [illegible]
[illegible] جواب [illegible] سلطان [illegible] عالم [illegible]
[illegible] ایام دولت سامانیه [illegible] شاهنامه [illegible]
اظهار [illegible] نظم [illegible] سخن گفتن [illegible]
سخن [illegible] دولت آل [illegible]
سلطان محمود [illegible] عنصری [illegible] سلطان
[illegible] فردوسی [illegible] استاد [illegible] نظم [illegible]
[illegible] سلطان رسید [illegible] فردوسی [illegible] سلطان [illegible]
[illegible] سلطان [illegible]
او مثال داد و فردوسی بمجلس درآمد و [illegible] دولت [illegible] مجلس حکم شد که هر یک از شعرا [illegible]
حسن [illegible] فردوسی [illegible] بیت [illegible]

[illegible]

گر زیر چشم مست تو رست • گر [illegible] عارض [illegible] • گر [illegible] • و سلطان را التفات زیاده گشت [illegible]
در پهلوی قصر سلطان جائی پیدا [illegible] فردوسی [illegible] بگفتن شاهنامه مشغول گشت و هر داستانی که نظم [illegible]
[illegible] سلطان [illegible] فردوسی شاهنامه را [illegible] گفت [illegible]
[illegible] سلطان [illegible] خاک [illegible]
[illegible] گفته که [illegible] هزار درم [illegible]
[illegible] سلطان [illegible] هزار درم [illegible]
[illegible] هزار درم [illegible] فرستاد [illegible]
[illegible] گفت [illegible] این کتاب [illegible]
[illegible] محمود [illegible] شاهنامه [illegible] هزار درم [illegible]
[illegible] سلطان [illegible] فردوسی [illegible]
[illegible] حکیم [illegible] • بیت • [illegible]
[illegible] فردوسی [illegible] محمود [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] •
[illegible]
[illegible] • بیت • [illegible]
[illegible]
[illegible] فردوسی [illegible]
[illegible] • بیت • [illegible] فردوسی [illegible]

خراسان

انصاف که نیک داده داد سخن و دگری گفته ❊ درخواب شب روشن من با شعر الفتم کلی کیمیه حسیبان با لفظ هم دری است شعر که بود بهتر شعر
که نکو تر و از طاق فنا زنی ور انجمن بزمی داد و از برآورد و دیگر و بر می گذشته فردوسی و شهنامه شهنامه و فردوسی اسدی استاد مسلم فصاحت
و شجاع معرکه بلاغت بوده سخن معانی که بخوبی از نشان جان را فزاید الفاظ نیک پیوسته که یک الف را سکته در فرنش سطر مدارای معانی بدیع
و بدایع نیک ❊ نود در صدیقه فکرش وزیده با دو غلطی ❊ در صحیفه نطقش نشسته که دیر باصفی او استاد فردوسی بی شبه دیگو یند که چهار هزار بیت
آخر شهنامه شعر اسدی است که باشارت فردوسی گفته و آن استیلای عرب بر عجم اما چندان مصحف می پیوسته در صحیح شاعری استادی و شاعری مسلم
مثل شعر گرشاسب نامه است که از نخست انجام چیست ❊ آنچه صورت برای ما بپذیرد فطره و از آن سحاب و سطری از آن کتاب است ❊ یکی ترکش
بود کز دلبری هر بر پر از دل کرد و از دیده پری و با کیمه گلگونه و رقی زنار دو خواهش زلف داد ❊ خراسته چنبر عنبرش مشکین کرد ناشی کرد بر پش
دو زلفش سیاه و سپید بر روش ❊ دو دو نرگس گلگون و گل دیبه پوش ❊ بکاخ اندر بلند مجلس بجای ❊ در ایوان نگار و بیداد ❊ بیرک دو چو شید بیار
نفز گران آمد و دید پای لغزه ❊ در گوش بر سر انگیخته چو از برگ گل شبنم انگیخته ❊ از آن بس با آب و گل و نوی خوش ❊ بپوشید و بنشسته دو بنشسته جوش
چو ابرو باریک چو بادی رنگ ❊ چو بامو بگرو با حاج چنگ ❊ بدو در بسته تخت و چهر بخندید جام و دنبال بدیر باشد ❊ از آن نیکوان پریان
پیاده رود و بنهاد اندر میان ❊ تو گفتی که بر چرخ خورشید بود ❊ بر پریان چهر جمشید بود ❊ چو آن پریان نکو دیدش ❊ دو دم گشت هر چند کردش نگاه
همی خویشتن را بچهر پیرا ❊ از دو چو بخشش دم استاده ❊ یکی آینه داشت گفتی بچشش که سپید روشن مداد چهر خویش ❊ بیاد اندرش تاج و تخت شهی
گزو نامه در کاران شمی و دلش گشت در پای در گشت از دیر و شادش دیدگان ژاله باران چو میغ ❊ بهم لاله رخ گفت گاهی اهرجمند اندر بیداد
از چه ماندی ز شهد و مکر نیزبانیت و دلارای نیست ❊ بیدار ساز انجمن رای نیست ❊ هم با اسیر گفت کای پری جوی ❊ به مردم بود هر کسی بند شد اوی باز گشتن
هم بسکام با سوگ در روده ❊ با زخنده نا هم بکام ❊ بدو میزه دو کس انجمنای سوس ❊ هان و خار وچها ❊ بر زنان دو کس ❊ یکی نیک بخت دی و جهان
که نزدیون در کف اندیشه ❊ و دو پادشاهی که از تاج و تخت ❊ بید و دشمن شد از شوربخت ❊ ببین پریان زان دل شد و شم که دیدم در دو چهره پنجم
ز خوی بچرخ مانند شگفت که هر از بد و بد و شر بر گرفت ❊ یکی زشت را گر کشور خدید ❊ و کش از گفت ناراست ❊ در چهره دوید ❊ فرزون از آن چشم زینت شدن
که بادیش دراز فرو ماند و چو در ❊ نرخ و بلند دار و دو شد چون زریه مژه آب گرد و گنار آب گیر ❊ هر کسی که بر آتش بر زبانه خون دوار زبرنگ جمشید
چو پرده خسته جای بر پای خاست ❊ بیایش کنان گفت کای شاه راست ❊ نگاهبان و آیینه زیبا و از راست ❊ ببین پریان فلک راست ❊ و دو جهان کرد ای

فصل چهارم

بین بیگی ❊ اگر خاک تن تا جان بسپری ❊ بیهوده نماند گفت این تا چرم بود است ❊ بر تیم چو اگر ما نام او را بود است ❊ چنین داد پاسخ بت دلکش که خورشید
بپوشید شوان بگل ❊ ز پیوند پارسی چو گردی کنار اگر بروش بود و در گمند ❊ نگاری که گر ای بحشتی پرست ❊ که با روی او با شتی اندر بهشت
ز خوبی خوی و خرد مندیم ❊ بهانه چو داری که بپسندیم ❊ دل هم ز بس خوارش گشته نزهم ❊ همان گفت کای کنج و فرهنگ شرم ❊ از آن راز
پیرون بنامه هی که از جان بسی یم و دارم همی ❊ هم از بخت دزم که بیا زنیت ❊ هم از تو گر آن دل دار زنیت ❊ که چو چنین داستان زور زرین
که با زن ور راز نمی گر زن ❊ و دارم گفت ای شه بهر زن گر بهر زن دو دل شد و بهر زن ❊ به هر کس بگوی و گر خواست نیست ❊ دو انگشت مردم
برابر کس آتش نزدیکی ❊ دو اندر همی گر آن شهره گوی ❊ جهان دار ام این راز بار دو ربذ ❊ که ما جهان بود بر کر دیب ❊ در صفت اژدها گرشاسب و شتر
چون کوه و تن چو دود دو دش دم ❊ همچو دوزخ دهن ❊ دو چشم کبودش فروزان ز تب ❊ چو دو آینه از تف آفتاب ❊ ز یالش چو دو بیسه گون اهرمن
ز غاری بر آمد برون از و تن ❊ بال دو دست بر جای جوی ❊ ببر جوی ❊ در رودی از زنزاری ❊ زبان ز نفس و دود آتش بهم ❊ توان کرد آتش و سینه دم
ز تف و ماتش دل خاک سوم ❊ ز زهر روش کوچی سوم بجستن چو باد و دربش چو ابر ❊ ستاده چو دنباله و و دل چو ببرد ابر ماندیش دل سینگی که تر
ز رای فرو ستم جوی ❊ ترا بجای سیم خردی که اندر نی ❊ تاب از دور برزوی سوده همی ❊ ببر از گریخت چشم ❊ مهر همی که گفت از شیر کوه
دادار زنده فصیح گوید ❊ دم پادشاهان امید داده دم ❊ یکی با سموم و یکی با نسیم ❊ سپر زمی و شت شمشیر تیز ❊ که از کش کند کار ره تیز ❊ نباید شد اخت
شد و لیرو زخنده است ❊ دندان نمودن شیر و چنان ❊ دار اندر و دل خویش ❊ اگر که دل بجوید ❊ بیاید بیش باز ❊ اگر چه نداری کنه زد و شاه چنین
چنین بیش که نکند ❊ هر انگه که کار ببینید فریبش ❊ در آن وقت هیچ از شد و نخواهد ❊ مگر دان دو آنجه گوید سخن ❊ هم اندر بخت سر سپید نهان زد ❊ مکن لیکن
شیرین فرینده مرد ❊ اگر کند آنچه شوان بشمیر کرد ❊ خواجه منصور در سلک قیصان ❊ زمان انتظام داشته ❊ در خدمت امیر خدا داد که مردی کریم و راد
بود ه سیری برده ❊ بعد از چندی وفت تعلقت مصادره ❊ مقید گشته در حبسی که در محبس لیج که مرض موت بوده عارض گرده ❊ این چند دعوت بود
یک رقعی پیش فرستاده است ❊ نبود غربت افتدی برخیز که کن لبه دست که در بکنید ❊ دو امیر خدا داد از ارقه شده بخیا دست در فرود حصار حبس
دیوان احوال بی ازشخصی پرسید ❊ عزیزی که این شعرا خوانده ❊ منصور رزم برت دو دست ❊ از خبر رفته و خفای بر دو دو این در بیت تراو بنا این
غزل او رادت کرد فرستند نظم ❊ اگر چشم خوشت بالای مردم ❊ در دیده تو بجای مردم ❊ چندم گشتی و زنده باز ❊ اما فقر و زنده دای مردم
سلطان علی در خط نسخ تعلیق از مشهوران جهان بوده و با وجود حسن خط و وجاهت صورت و محاسن سیرت ❊ انصاف داشته که ما هم

خراسان

سطری نسکیفته نظم خطی چه خط خوبان دلپسند و مرغوب بلفظی چه لفظ جانان جانبخش و جانفزا و از منظومات اوست این بیت که سماع افتاده و نوشته شد نظم
گل در بهار از آن رخ گلگون نمونه ایست ‖ چون لاله گلشن که از دل پرخون نمونه ایست ‖ مولانا سلطانعلی از شاگردان مولانا اظهر است
و مولانا اظهر از شاگرد جعفر و جعفر شاگرد میر علی که واضع خط نسخ تعلیق است و در سلطانعلی شاگرد اینان بسیار بسیار است مثل مولانا علاء الدین
و مولانا سلطان محمد خندان و مولانا سلطان محمد نور و قلندر کاتب و مولانا زین الدین محمود که استاد مولانا میر علی بوده و مولانا عبد الصمد اگرچه خطوطش
در غایت جودت تحریری بوده و شعر را نیک میگفته این رباعی از وی است رباعی سیمین ذقنت چه مغز بادام تر است ‖ بادام دو چشم تو از آن خوبتر است
دندان و لب تو در لطافت گویی ‖ بادام که بمغز شیرین شکر است ‖ و منقول است که وقتی دیوان مولانا عبد الرحمن جامی را کتابت می کرد چنانکه عادت
کتاب است در چند جا ترک واقع شده و چون بنظر مولوی در آمد آن را بخط خود اصلاح داده و در عذر این قطعه را انشا نموده قطعه خوش نوشته
چه عارض خوبان بخط آراسته ... لیک در دی بسهو قلم گاهی حرف زیاده گاهی کاست ‖ کردم اصلاح آن من از خط خویش و لی
چنان ساختم که دل میخواست ‖ هر چه او کرده بود بخط خود اصلاح کردم راست ‖ میرزا جعفر خواجه پیش نظم و نثر بوده و تقاضای سخن پیک
این بیت مراو راست بیت مرا گم اندیشه دل زنو بگریم ‖ چون صبح شود عمر تو در نگریم ‖ مولانا ... از منظوران الوجس میرزای ابن سلطان
میرزای بایقرا بوده طبعی در غایت راستی و درستی داشته این شعر که حالی آنست از آثار خاطر اوست و خوبترین مقال است بیت ز شرم حسن
صورت چو روای ماه پیدا نباشد ‖ چه شکر که چو در صوان ز تو خوبتر نباشد ‖ و دل و دو جهت گر آنگه جان بر آید ‖ سر ما و خاک کوئت که اگر بر آید
تو لیمی بخشی اگر چه بجمال ... نباشد ‖ ... الا که ... در آن کاش جان منی ‖ ... شستان بینی ... که
خاطر پریشان کرده و جمعیت خاطر پریشان بینی ... شرف خان تکلو در خوش نویسی مهارتی داشته ... بخط ... تعلیق
و نسخ تعلیق که مرکاه خضر قلمش در ظلمات دوات فرو رفتی قبسهای انجیات ... بآن ... در ... نظم کرده ...
ذو القرنین ... پیر ... بوده ... بگفتن ... علاء کمالات کرده ... گوهری از خزان خاطر بیرون می آورد از آنجمله است
امیر تعالم که دل شاد ندارم ... دولی چون دل خود دیده ندارم ‖ احمد بیگ صالحی از بیگزادگان انشهر و شکان ... سرا نیان
بوده نظم چو ... و بوش ... در ... صاحب قلم بوده ... فصاحت در خطاب و در زمانی که در کار شباب چون نسیم صبا
خوش نفس بود ... چون ... از وطن مألوف ... عراق گرفت ... اطراف شهر ... است ... آمد ...

در ... سال در سلک ... زمان پادشاه ... زمان شاه طهماسب صفوی منتظم گردیده ... اعمال ... عملی داشت ... اکثر منظومات او ... شهر
... رسید ... و چون عبارت شکسته ... که از معضلات ... طبع ... بنظر ... گشوده ... بگفت ... الیه ... بگفت ... بوده
... بکار ... آن را چون حرف ... بسیار ... ولی ... در ... بیکو ...
... کرده ... خاص ... کرده ... پس از چند وقت ... و از آنجا بولایت خود ... شهامت و کفایت ... تقدیم ... رسید
که موجب تحسین ... آفرین گردید ... احیانا ... بیرون می آورد ... از آنجمله است نظم تو ... بسوم ...
که ... جان ... محمد میرک صالحی برادر ... است ... مدرسه ... منکر ... فنون ... بی
بهره ... بوده ... خاطر ... بیرون ... نظم ... جان ... بی ... که ...
که ... گل ... که ... نسیم ... بهار که ... سبزه ... اشک ... سبز ... شود
در دل ... کرده ... جانب ... آتش برگ ... قطره ... بیرون ... شراره ...
که از ... باغ ... در ... قطره ... در ... خط ... چشم ... سبز ... هوای ... جان
با ... برگشت ... صورت ... سبز ... سبز ... اسبد ... باغ ... جان ...
که ... مثل ... رباعی کس ... عاشق ... از ... جمع ... اثری ... عالم ... خواب
... مجلس ... خواب ... طرح ... جان ... سخن ... مجلس ... شمع ... تا ...
... عاشقی ... ولی ... شمع ... اشک ... بحت ...
عمر ... سوخت ... زاده ... جان ... ولی ... ولی ... اشعار است
مولانا غزالی بفضایل و کمالات صوری و معنوی محلی بوده ... مجلس ... صحبت ... اکثر ... مشهور
... بنیان ... او ... از ... مولانا ... وارد شد ... در ...
صعود ... خان ... شهر ... زمان ... باجند ... و ... الماس ...
... کرده ... غزالی ... اشعار ... انشاء ... مشهور است ... غزالی ... ولی ... بیکلا ... مانی

[illegible] مولانا ابن علی [illegible]

[illegible] مولانا [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] میر [illegible]

[illegible]

[illegible] میر [illegible]

[illegible]

[illegible] مولانا عبد [illegible]

[illegible]

[illegible] درویش [illegible]

[illegible]

[illegible] قاسم [illegible]

[illegible]

[illegible]

شام امیدم سحری داشتی ⁂ در بر شدی کعبه اسلام اگر ⁂ چون تو خدا هجری داشتی ⁂ جز عشاق شدی کو کهن ⁂ گر غم شیرین بسری داشتی ⁂
لفظ و معنی کمال من گر بیند ⁂ به تو گرودی در کتاب گنج مهر هاشم مردی مردم چشم خرد و دیده مردم صاحب نظر بود و از اوراق اشعارش ابیات بدیع
و مجامع از دیوانش ابیات است بیت بسینه تخم غم عشق نهان باشد ⁂ زبان شکوه ما پنهان باشد ⁂ نه بلکه گوش تو در گرمی شکوه ما لذت
نه آنکه هیچ اثر در فغان ما باشد ⁂ آدمی باید که بی حالت نباشد هیچ جا ⁂ گر اخبار آن نباشد چشم گریان هم خوش است مولانا محمد رضا
طبعی سلیم و ذهنی مستقیم داشته همواره لوای شاعری افراشته آنچه صورت ابراد می‌پذیرد از جمله افکار اوست بیت ما را اندر غضب عینا
نه غضب است ⁂ سرمایه کم است همی رنج راحت [illegible] که در نزد [illegible] معلق نیست ⁂ کجی کم است در سرمایه عنایت است ⁂ عمر از پی تحصیل
دنیا طلب مکن ⁂ در فکر کار باش که فرصت غنیمت است ⁂ این پنج نوبتی که تو خوانی حباب اوست ⁂ چون کارهای دیگر آن نیز عادت است ⁂ ازل
زکات بنات کجلی مثنوی است ⁂ زیرا که بر نماز مقدم طهارت است ⁂ عشق تو دارم چو سودای محال است ⁂ سودای تو در عقل چراغ شبه خام است
آن بر من آمد که جهان سنگ در ادبا ⁂ چهار [illegible] و آنکه کدام ⁂ در عصیان هر به [illegible] روزم [illegible] سگبند ⁂ ما همین خواهم که [illegible]
دوست ⁂ نامم بوسید که سگبند ⁂ اقدسی لطف طبع و دقت سخن ممتاز از همگنان است و در طلب و جستجوی [illegible] این چند از نتایج
او منبه و [illegible] فکر او گونه است نظم الهی تو کس گران از زلف [illegible] ⁂ بیچش زلف نشان [illegible] زنارها است ⁂ که رسد [illegible]
دهو و با هم زین پرش [illegible] از زلف نشان در کار است ⁂ اقدسی [illegible] زان تشت [illegible] ⁂ [illegible] محتاج استغفار است ⁂
[illegible] دل کشته کیست ⁂ کاین صدای صدای [illegible] ولد سر آباد کرمی چو خوی نشان ⁂ هر قطره دریای آتش دان که
بر فلک [illegible] شود ⁂ فلک هم [illegible] روشن شود ⁂ گفت ساقی [illegible] تعکام ⁂ اگر افشره لالی می را بجام چو [illegible] بیرون باده از شیشه او
حکایت [illegible] چنین باده [illegible] از دست هر [illegible] چون غنچه کلیم [illegible] ⁂ بزمی [illegible] که صد جبرئیل [illegible] خون خود [illegible]
سبیل ⁂ ز ذوق [illegible] بر نگاه ⁂ از آغوش [illegible] بگذرد نگاه ⁂ نجابت [illegible] و شیرینی گفتار و همواری [illegible]
علاوت و تجارت [illegible] معیشت می‌کرد و باعلی وست ⁂ بتا اگر جهان [illegible] درد است ⁂ در عشق تو خلق جهان [illegible]
حاصل تو جهانی و جهان زنده [illegible] اگر [illegible] گنده [illegible] جان [illegible] میر قومی بلطف طبع و حسن صورت موصوف بوده [illegible]
سنایت [illegible] و همواری را [illegible] این ابیات مستفاد می‌گردد بیت شام غم کز گریه چشم [illegible] طوفان بر گرفت ⁂ [illegible]

فصل چهارم

چندان برون کانرشه دامان برگرفت ⁂ سیزه [illegible] گلی عشق خون [illegible] که باز جشم گریان برگرفت ⁂ [illegible] عشق
دوست دارد ⁂ هر که می گرم گریه در گلو دارد ⁂ هر نفسی که [illegible] شود ⁂ خیال [illegible] آتش تو خو دارد ⁂ از خون جگر چهره [illegible]
[illegible] چنانکه خواهی سبتم چنان [illegible] دو از شوخ [illegible] نسبتی مرتع خاطر [illegible]
و خال خو بر بدیان [illegible] اوقات به تبریزی [illegible] از اشعارش همین یک بیت است نظم بر [illegible] آتش [illegible]
فرزند [illegible] بنظر نرسید مد بحی از سادات رضوی است و [illegible] تخلص میکرد و این بیت از اوست ⁂ صد بار [illegible]
گفته‌ام [illegible] کرده‌ام از نادره گویان [illegible] قبل از تحریر [illegible] سال [illegible] روزی چند [illegible]
[illegible] غربت [illegible] کجا شاده ⁂ معلوم نشد [illegible] و داده [illegible]
این [illegible] بیت [illegible] صورت [illegible] که رضوان [illegible] ⁂ عشق [illegible]
شود [illegible] نظم [illegible] ⁂ [illegible] نیشابور

خراسان

از شهرهای معروف خراسان است نظم خدا شهرت [illegible] که روی زمین [illegible] بهشت است [illegible] ⁂ در بنا نهادن آن شهر
اختلاف کرده‌اند بعضی از ائمه طهمورث [illegible] اما اصح آنست که شاپور اردشیر [illegible] بر بنای آن گماشته [illegible] آورده که [illegible]
شهر [illegible] و کرمان است [illegible] شاپور [illegible] در خواست [illegible] نمود [illegible] شهری بنا کن
[illegible] شاپور [illegible] بنام [illegible] شاپور [illegible] گویند [illegible]
المخلوقات [illegible] عجائب البلدان [illegible]
و هوا [illegible] خراسان [illegible] بلطافت [illegible] از غایت نزهت و خوبی و دلکشی [illegible]
از خوشی ⁂ [illegible] شهر [illegible] و [illegible]
[illegible] شهر [illegible] ولایت [illegible]
[illegible] نظم [illegible]
[illegible] لشکر [illegible] هزار [illegible]

نیشابور

چنینی بود

آمده و مغفرت پناه و مجمع المؤمنین و المؤمنات است در این چمن گل بی‌خار کسی نشان نمیدهد چراغ مصطفوی با شرار بولهبی است از انفاس ایشان [illegible]
فروزنده است و دیگر روایت کرده‌اند لطائف و بزرگی و صحیح و دارند نشان نداده‌اند چنانچه مولانا معین اسفزاری در تاریخ هرات گفته که [illegible]
که وقتی از برای خلفای بنی عباس [illegible] که [illegible] بوده و مردم نیک [illegible] بوده [illegible] قاعده و از [illegible]
چندی از ایشان که ظلم شده [illegible] اما ابوحفص حداد که پادشاه مشایخ بوده و در آن عصر حال و مانند نداشت از سخنان اوست که
چراغ دل بود [illegible] چراغ نتواند دید و هم مراد است که دعوی فقر درست نباید دادن [illegible] صحبت [illegible]
از [illegible] گفته است ابوعثمان حیری [illegible] جنید بغداد و ابوعبدالله جلا در شام [illegible] در ری از سخنان اوست
که مرد تمام نشود تا اول چهار چیز را برابر کند منع و عطا و عز و ذل و نیز گفته که عاقل آنست که [illegible]
و حمدون قصار در تقوی چنان بوده که شبی بر بالین دوستی بوده در حالت نزع چراغ بنشاند و گفت که این ساعت از وارث است روا باشد
از سخنان اوست که [illegible] سخاوت [illegible] و هم مراد است که [illegible] ابوعلی
امام وقت خود بوده و آورده‌اند که امیر علی حاکم کرمان چیزی از وی درخواست گفت تو مال خود دوست داری یا دشمن خود امیر علی گفت هر کس مال
دوست دارد شیخ گفت پس چرا مال خود در بنا گذاری [illegible] ابوالقاسم نصرآبادی شیخ اهل حقایق بوده گویند که
چهل حج بر توکل کرده بود و دیگر روز [illegible] سگی را دید تشنه و گرسنه و ضعیف گشته شیخ چیزی نداشت که بوی دهد گفت کیست که چهل حج [illegible]
نان [illegible] و شیخ آن نان در پیش سگ افکند [illegible]
بر شیخ زد و گفت ای احمق [illegible] که کاری کردی شیخ گفت [illegible] هزار [illegible] پیش است
از سخنان اوست که هر که شکر نعمت کند [illegible] احمد حرب [illegible]
بوده و [illegible] یحیی معاذ را وصیت کرده که [illegible] و در تقوی چنان بوده که وقتی [illegible]
کرده بود و احمد گفت [illegible] ابوحمزه خراسانی از بزرگان اهل التصوف بوده و روزی
اصحاب از وی وصیتی درخواستند گفت [illegible]
دوستی خدای تعالی حاصل کند گفت [illegible] خدای تعالی را دشمن داشته و نیز مراد است که تصوف حسن خلق است ابوحمزه [illegible]

حکایت

و حالی [illegible] الاولیا آمده که روزی [illegible] گفت ملعون [illegible] مردم
[illegible] زیرا که اولیای خدا از آن [illegible]
بر حال ایشان اطلاع [illegible]
[illegible] شیخ [illegible] صوفی [illegible]
[illegible] شیخ بوده [illegible] تصوف [illegible]
[illegible] حسین بن محمد [illegible] شیخ ابوعبدالرحمن شیخ ابوعلی دقاق [illegible] احوال ایشان [illegible]
تفصیل مذکور است شیخ فریدالدین عطار که در شریعت و طریقت یگانه بوده و در لطف طبع و حسن خلق [illegible] در نظم [illegible]
[illegible] نیشابوری [illegible] عطار [illegible] درویشی [illegible]
چیزی [illegible] عطار از غایت مشغولی التفات [illegible] گفت [illegible]
گفت تو همچو من [illegible] عطار [illegible]
برخواست [illegible] رکن الدین اکاف [illegible]
[illegible] شیخ مجدالدین بغدادی [illegible]
صاحب مجالس [illegible] شیخ قطب الدین حیدر [illegible]
چون در عنوان شباب [illegible] حکایات [illegible]
در مجلس [illegible] عارف طریق طریقت و واقف وادی حقیقت بوده [illegible]
مجاهدت و معاملت فرق میان شیخ عطار و مولوی رومی [illegible]
طریقت [illegible] حقیقت رسیده [illegible]
[illegible] نظم است از مثنوی و غیره [illegible] هزار بیت [illegible]
و رباعی و القصه اسرار توحید و اذواق مواجید که در اشعار وی [illegible] کلام

خراسان

نیشابور

در اوائل حال بدین سلوک گفته اند و کتب و مثنوی وی بیرون از حد است که صورت شمار نمی پذیرد * الهی نامه اسرارنامه مصیبت نامه وصلت نامه
بلبل نامه بیسرنامه جواهرنامه پندنامه خسرونامه * ولدنامه وحیدنامه * اشترنامه جواهرالذات * مظهرالعجائب * منطق الطیر و کلیات وی
و تذکرة الاولیا و اخوان الصفا و غیر ذلک مشهور است وفات شیخ در قتل عام بود که در هنگام استیلای چنگیزخان و لشکر
وی واقع شده و آنکه مغولی بیرون آمد که شیخ را بقتل رساند شخصی پیدا شد گفت که این پیر را مکش که خونبهای وی هزار درم بدهم شیخ گفت که مفروش
که بهتر ازین خواهند خرید چون آن شخص از وی بگذشت دیگری گفت این مرد را مکش که خونبهای وی یک توبره کاه بدهم شیخ گفت که بفروش که بیش ازین
نمی ارزم و مغول بقهر شیخ را شربت شهادت چشانید و تاریخ قتلش را بعضی ششصد و هفت و برخی ششصد و نوزده گفته اند و سن شریف
صد و چهارده سال بود وقت شیخ عطار آن فرید روزگار مرشد شاهان ... شهید ... ازان ... سال ... شده
ولادت او در روزگار سلطان سنجر در گذشته بود و در نفحات از مولوی رومی نقل کرده که نور منصور بعد از صد و پنجاه سال بر روح فریدالدین عطار
تجلی کرده و مربی او گشت حضرة امیرالمؤمنین علی و جمیع المؤمنین چون پاره از احوال این نوشته شد احوال صاحبان شعر از اشعارش تقلیل
تحریر کرده این نسخه را بدان زینت دهیم * قد قوی نازی بر سرو چمن خندد * خط تو بر بزی بر سنگ ختن خندد * تا یاد لبت نمود گلهای
بهاری را * هر گل که یک گل دیگر چمن خندد * گر کشته شود عاشق از دست تو خونریزت * در در تو همچون گل در زیر کفن خندد * جانا دلم برده
جانم بستم و گفتم با ناله دوست بجانم بسوختی * گفتم که از غمان توام برآورم جان آه * در درون دلم بسوختی * بودی که زخود نمود کرده وصل
وصل تو وکرده * چو پی که تا نگرد و از خود * همچو چه نمود که صید کرده و لیکن را این را بر دوست * گر راه عشق بی بدن نخورده * کسی که از راه
شب این راه که در گرد او این را برده * کسی از جسم خون فشانده است * کسی از روی خویش خون شده است * گرمش در دو جهان بر سر بده است
صد و جهان بجان مرده است * ندارد در من دور مان در دنیا * جان در سرمان در دنیا * زخمی کاه زندیان چو خورشید کنون در خاک شد
پنهان در دنیا * از آن لبهای چون عناب و از آن خطهای چون ریحان در دنیا * به یک تیغ اجل برج دهان را بنده شده و نیز پنهان در دنیا
ای دلم مست چشمه نوشت و در خط از خطا شکر نوشت * یاد کن آنکسی که در دجبر که نکند لحظه فراموشت * چون زلف سیه قرار است بر رخ تو از کرد
از مشک پی سر دل اندر کنار گرد * در سایه ... بر زلف مشکبارش * صد دل نیست میان در نثار گرد * ای کرده بر سر زلف ... رو و سر ... ش
از رخسار تو دامن بر کن چند روز * هواداری غم کرده غمخوار تو * ای بگرد برجهانی دل خوش ای دو دل من و نه یار تو * عطار جهان از غم تو نشد کلی

بکنم و دل دل نیست زانی برسر زلفت * دل در سر زلف تو قدم زده * جانش نثار افتاده ماند * یا رب غم تو چگونه تقریر کنم * از دست تو غم بر سر آید
از سر بر سر حلقه تو * بر سر گرفت * دو بندگی تو چند قصه گفتم می آیم و با دل بسیم می آیم * گر کشته دیدار او رسیده می آیم * یا رب پاک آرد کنم پاک وه دو کوه و
با نواع کنه می آیم * سوختگی شام و در منی * در مذهب من چه کافی و رهایی * کو قرن که صد گم که سپیدار نشد * در زیر زبر ای روای او را همی
معرفت با قبال کشته * نه چون انسان در دی را بی کشته * سر چون نکو دید وز سپید بر کرده * آنک که آن چاه و نیز بدل کشته * حال دل بک
می نتوان گفت * و صفی بهزار گونه می نتوان گفت * گفتم ابدا بکو گفت خوش کین حال بهر گونه نمی توان گفت * جان سوخته بر کنده
بود و چون شمع سوزنده و چاره بود * بکارت بر او ان خدای باشد * کاه که کی بکنده و چیاره بود * دی بر سر خاک ابر و ماه و پیش می باید
جگر بر رخ خویش * آه واز آمد که چند کو بی بر ماهر خویش گری که آدمی را در پیش * تو بری از شکر جان خویشتن می ایوه * وانش دل آتش
میسوزم وای کافش شد آدم نبودی که ماتم * تا دانم از هم شدن میسوزم من الهی نامه یکی دیوانه پر شور بر خواست * هر سو شد زعشق که بس آرزو
کلاهی پیرهن در من ندارم * اگر تو صبر داری من ندارم * خطابی آمد ان بی خویشتن را * اگر گریبان دهم پاکش بر این از آن مجنون غصه ولیکن
من دانم ترا این بنده پیره که تا اول بمیره و ماحضر تو نوی مسیح که پیش بر کند * بیابد مرد اول خلص عهد * که گر پاس بیاری تو و کردن رنجی
گفت مردی کاین کوی ما را * چه خواهی گفت کردوت او بود * چنین گفت او که کردوت دل آید * بگویم آنچه نبایدت هر بیاید * کر رسید و روزی از زمانه
گرای دانند چشمان و تند * ز غفلت او کیست تو ندارد خوش ایمنه * که در مخارج هم در وی این است * خدا گفت ای در حق نشسته کسی که در گرشته
در قسمت * کسی از قسمت خود نفر است * که روزانه ازت بدین خبر است من مصیبت نامه خسروی روزی غلامی بخرید * کافتابش پیش خر سید
در نکو روی کسی همتا نداشت * شد بنیاد سرو که بالا نداشت * ان رخ وی هم قمر رومی ازکتب * و ز لب دو هم شکر در وی از کتب * آفتابی بود
تا بپای او کس نبوده * آفتابی در قبای اطلس کفتی که در ریحی بی تحت * بدنی شکری چنین * کار از زلفش کمند ددی پرستی * بلطفراوارید
همین شدی * از گیسو دام اور شمو دنت * کافری و جادوی نفزوه است * چون نمودی از صدف در معدن عقلی اندران اندر کشتی در زین
چون گشادی درج لعل از خنده باز * مرده صد ساله کشتی زنده باز * آفتاب از شرم او رخ زنده بود * صبح از شوق او دم زده بود * بوده مجنون که جان
گرسنه سوی صحرا رفت پا بر برهنه * نانش بیابان چون نانش نبوده * در دلش افزون گشت در نشن بوده * گفت یارب آشکار او زمان
گرسنه زبسته از من و جان * ها الفی گفتش که می آیم ترا * گرسنه نزار تو بجانم ترا * همچنان در رفت بر ننگه شده * ه دلش آمد بر کلی کرسنه

گرگ اورا به قربان گرفت ✦ جامه را پاره کرد و زین گرفت ✦ گفت ای بره لطف کن زاری مکش ✦ جان خود بر است همچنین خواهم مکش ✦ گرسنه ترم و بدخو
لب بمویی زنان من بیمیرزا کرسم ✦ اعجاز بین خبر جان نخواهم ز تنی ✦ ناتوانم زان نخواهم ز تنی ✦ گرگ تو بر برم ✦ کاشتی ✦ کار بفرمای کند گرگ
آشتی ✦ آن نخجیر چون گفت آن برگرد آن گرگ ✦ از صحرای نجس شده ✦ من اسرارنامه ✦ ازین کالش که کاهش از بسیار است ✦ و چو بیکار آن
نصیب انتظار است ✦ زمین در جنب این سقف مینا ✦ چو خشخاشی بود بر روی دریا ✦ نگر تا تو ازین خشخاش چندی ✦ سزد گر بر بروت خود بخندی
گرفتار شد آن سکندر کسی کاندر کوه جهان بیرم نگشتی ✦ بپرسش رفت فراتی وزیر او ✦ نشست از پای ما بر سر او ✦ بدو گفتا که بهتر گشتی ای یار
محو زین غم جو اسب دید جهانگیرت ✦ که بهتر گشته گیرم ای خردمند ✦ شکسته گیر بهتر چیزی چند ✦ گر برف است ✦ فغری می برد بارش کسی
کسی کنش کسیل آید که کاری ✦ بدان آستکی بر غرضه داری ✦ همه دارم گفت دل برچ دارم ✦ اگر گرمی و دمی هیچ دارم ✦ تا بی دل اگر گریه
سپر از شود و آگهی جو بیان را دیار شو ✦ غیر حق اندر دو عالم خود مبین ✦ شک سوزان و گذر کن از یقین ✦ غیر حق اندر دو عالم غیب کس
توحید این است و بس ✦ چون شدت فانی شود اسرار عشق ✦ چون خلیل الله شوی در نار عشق ✦ چون شدت فانی شود و اگر شوی ✦ همچو عیسی پاک
روح الله شوی ✦ چون شدت فانی شود و افی بیکجا ✦ همچو موسی در زمین بر وجه ✦ من منطق الطیر ✦ عاشقی از فرط عشق آشفته بود ✦ بر سر خاکی براوی
خفته بود ✦ در معشوقش یا الکش فراز آمد ✦ دید او را خفته خود رفته باز ✦ رفعه بنوشت حسب حال او ✦ بست در آستین عاشق او ✦ عاشقش از خواب چون
سر برداشت ✦ رفعه را بر خواند بر خون آیا ✦ بر این نوشته بود کی مرد خموش ✦ خیز اگر بازرگانی سیم کوش ✦ ور تو مرد زاهدی شب زنده دار
گن تا به روز الحکند ✦ ور تو هستی مرد عاشق شرم دار ✦ خواب با دیده عاشق چکار ✦ چون تو زان بیم و آن ای بی فروغ ✦ می زنی از عشق لاف
در دروغ ای بخسپد عاشقی جز در کفن ✦ عاشقش خوانم ولی بر خویشتن ✦ چون تو در عشق از جهل آگهی ✦ خواب خوشت باد کز اهل آگهی ✦ من مصیبت
نامه ✦ هست بیرای در حجره ✦ از بدو بودش ما بر روی مانا ✦ و چه بود و اصل من زان آن در است ✦ جان عطار از ان بالا تر است ✦ عمر تو خوش
در این راه دام فانو هم در محبت ✦ در فراق ✦ هر عمل کن ✦ بی خبر است ✦ چون سر ایامکر ها هم بی خبر است ✦ در شریعت مصطفی پیر من است ✦ و در طریقت
مرتضی پیر من است ✦ در گذر زین خاکدان خوار خوار ✦ بر گذر زین صورت نا پایدار ✦ در زر دینار و در دار گنج ✦ گنده تر از خویش مردار گیر
هست دنیا آشیان حرص آزار ✦ نامه رازگون ✦ از فروبار زبان هست بنیاد ✦ جایگاهی بو العجب ✦ اندر او بسیار مانده در تعب ✦ امید و درد دل
عطار باش ✦ و زهزاران درد بی خور در باش ✦ من اشترنامه ✦ شب علاج را ندیدند در خواب ✦ در بیم مرگ کف در دست جلاب

بگفته

تسبیح ...

بدو گفته چون سر بریده ✦ بگو تا صحبت این جام کرید ✦ چنین گفت آن که سلطان کرامت ✦ به دست بر سر بریده ✦ منم جام ✦ کسی این جام معنی بگیرد
نوشش بکند او که مرد خود را فراموش ✦ چو در مجلس گرم شد و بیرم ✦ چو آن جام بر غم گرم گرم ✦ و له ✦ یکی شیخ جامه بی لباس پارسا ✦ سئل او شیخی بوده
در صفا ✦ داده او را معرفت یزدان پاک ✦ بر حق را کرده او روز بر خاک ✦ رفت روزی نزد هارون مدام ✦ تا بگوید سر اسرار خدا
چون بدید او خلیفه عذر خواست ✦ گفت هستی در جهان تو شیخ راست ✦ زاهدی گفت ندیدم در جهان ✦ هست زاهد تو به نزد من عیان
شیخ گفت او را که زاهد نیستم ✦ من بر خویش جای بنشستم ✦ زاهد دنیا تویی ای شاه دین ✦ زانکه داری ملک بنیاد کین ✦ خود باین دنیا قناعت
کرده ✦ آخرت را تو به دنیا داده ✦ من بهر نوعی قناعت کرده ام ✦ وصل را خواهم با بنیادی ✦ امام الائمه محمد بن یحیی صاحب دولتی بوده و از جمله
فضل ارباب بوده ✦ و لطایف حکم و صحایف ذکر علمای گذشته را اسامی و معانی بلطف آیات لطف یزدانی ✦ خوش عطفات لیکن از وی
زیبی از خاطر او شکر سخن منصور ✦ اگر آن روش تو بودی محکم شدی ✦ ... فضل و فضل او اثبات کردن آب
دریا پیمودن و چشمه آفتاب بگل اندودن است ✦ بخاری و مسلم و ابو داود و ترمذی و نسائی و ابن ماجه از وی حدیث روایت کرده و سلطان
سنجر در حرم و اولی و از اصحاب داشته و از فرموده او تجاوز ننموده در حینی که حشم غز از اطاعت سلطان امتناع ورزیده مخالفت نموده
محمد بن یحیی شوی در فتن ایشان نوشته سلطان را محرب ایشان امر فرموده غزان بعد از منسوبی شدن بر سلطان ... خاک
ساختند چنانچه خاقانی اظهاری بیان کرده است ✦ در رثا محمد یحیی ✦ آنکس که فاضل از محمد یحیی فدای خاک ✦ او روز ... رسانکه
دندان فدای سنگ ✦ و دین کرده کاو قفل دهان را فدای خاک ✦ و در جای دیگر آورده ✦ آن مصر مملکت که تو دیدی خراب شد ✦ وان نیل
مکرمت که تو دیدی سراب شد ✦ آن روز ... که خون محمد یحیی بیاد داد ✦ محنت قرین ... ✦ رفت شد ✦ ... که بود نسیم اندر نیشابور علی خراسان
طبیعت ... چنانچه این رباعی ... است ✦ ظالم که کباب از دل درویش خورد ✦ چون در نگری ز پهلوی خویش خورد ✦ دنیا عسلی است
هر که او بیش خورد ✦ خون افزاید بیش ✦ امام العالم محمد بن احمد جهان ... و کان فضل و منافع بوده والد ...
احمد ابن محمود در زمان خود عدیل و نظیر نداشته و در معنی آیه و فوق کل ذی علم علیم ... در صدد ... تالیف کرده ... حلق
سلطان سنجر ... بهرامشاه ... لطافت ... امام محمد ... رسالت نزد سلطان
فرستاده محمد بن احمد ... سلطان ... جانب ... التفات نظر لطافت ... بهرامشاه

خراسان

نیشابور

ازین درگاه یافته بنگوید ۞ که آن بیهی نهال چو کاشته ۞ در بنگی بنا خود نخواسته من بنده بجام کرتو پیدا شته ۞ هدایت میفکم چو بر آب
گویند سلطان را وقت خوش گشت بسبب رسالت وی از ایران آزاد و در گذشت تقصیر نصاب یعنی ودای آن که از جوهر رو سببت و صحیفه اولیا
که معاصر شیخ فهم است ساخته و پرداخته است محمد بن عبدالله المشهور بابن المقفع امام و محدث بوده و بهر جا سفر کرده و بسیاری از فضلا
ملازمت نموده چنانچه صد مردی که دیده و اسند نگاهی کرده هزار الفز رسیده و تصانیف او زیاده از پانصد زیاده بوده و یکی از آنجمله صحاب
مسلم بن حجاج القشیری در حدیث و قرائت قرآن بر اقران و اکفا غالب بوده و صاحب تاریخ بیهقی آورده که مسلم صحیح خود را از سیصد هزار
حدیث مسموعه تصنیف نموده و در میان علمای اهل سنت در باب تفضیل صحیح بخاری بر مسلم اختلافست و مشهور است که کتاب بخاری افقه
و ازان مسلم احسن ابو نصر اسمعیل حماد الجوهری صاحب صحاح اللغه است و خطوط او در غایت خوبی بوده و تحریری نموده شیخ ابوالحسن ابن راهویه حنظلی
صد هزار حدیث بخاطر داشته و گفته است که هیچ نشنیده ام که یاد نکرده ام ابو اسحق ثعلبی تفسیری نوشته که در باب تفسیر رایج است و قصص الانبیا
نیز از تالیفات اوست ازو ابوالقاسم قشیری مرویست که حضرت عزت را بخواب دیدم و با او سخن میکردم که از انجناب آواز شنیدم که مردی صالح
چون بکار آید امام احمد قشیری بوده ابوالمعالی مسعود بن محمد صاحب کتاب الهادی و محمد بن حبیب الاعرابی و محمد بن ابراهیم فقیه و ابوالحسن علی بن احمد صاحب
تفسیر بسیط و وسیط و شرح اسماء الله بوده و عبدالملک صاحب تتمه الیتیمه از فضلای آن دیارند استاد الاولین رضی الدین از فحول رجال بوده و از ابتدای
اکرم و حدوث عالم تا این دم برفلک علم خورشیدی ازو تابنده تر در میان نیامده و چون طبع لطیفش را که منبع
اشعار فصاحت بوده بواسطه اختلاط و فائق نموده استخراج نکات و حل مشکلات مشتاقی روی داده بهرانه غزلی نخجیر خاطر و قریحه طبع
قصیده گفتی یا قطعه پرداختی نظم من بنده الزم که این جنس سخن را نام چیست ۞ زبونست می توانم گفتنش بسیار مری ۞ در طبقات محمودشاهی آمده که
که روز درس مجلس رضی الدین از غایت کثرت صف است آشدی و مجمع مرسباسی و قبلج طمغاج خان که پادشاه فاضل بوده و عدل گستر بوده
در سمرقند بسر می برده و همواره غریق بحر انعام و اکرامش گردانیده و از صلاح و صواب بیاد و تجاوز نموده و اکثر اشعار رضی الدین در مدح
آنحضرت و با آفرین است که نوشته می شود نظم سپهر نصرت و تخت چرخ رفعت و رای خدایگان ظفر بخش و فتح فرمای ۞ ابوالمظفر
طمغاج خان که می رسد ۞ بجز هدایت او هیچ پیشوا و ستای ۞ که گفت بیاد کف و دست کرده گلستان را ۞ بجا مانده وزان تیزیم بر آرد
هزار بار فزون بخاک صحن کف حلقه ابر ۞ اگر هم ابر کف خسروانست نفزای ۞ بوقت بخشش خسرو خزانه محبوس ۞ که ابر دست تو ریخته بحر و کان بخشای

نو سلیم چهارم

ستوده دامن که جهان را بقیر آن ماند ۞ قدیم گیتی بداد ارکست یاد داری ۞ خدایگانا آن کز سود اقبالت ۞ کلاه گوشه برین چرخ لاجوردی سای
کجا شد آنکه همی گفت و ز زمانه منم ۞ جمال گیتی بال و برای ملک آرای ۞ بمدح حضرت من تیغ شوکت آرای ۞ و درین حصار بری خندق زهر بنمای
سرایش همه جنگ آوران بجوشن و گبیر ۞ تن تصنیف همه صفدران آهن خای ۞ بهیم قدر زنقطیان خود پشیمان شو ۞ بزم خطر زبیداد خود فرود آسای
زبیم شرم همی آتش زبوست ۞ ز تیغ خوف همی بوی ازکرده ذای ۞ چو صبح ملک اصبح دارالاید ۞ شعاع چشمه خورشید آسمان پیمای
برکجا که روی صبح بخت فتح ظفر ۞ چو آفتاب بنور منبت صبح برای ۞ وله ایضا ۞ چه بر تیغ کشیدم ز عشق تا این گاه ۞ باب دیده و خون جگر گرفته دار
هزار بار ز بکارش چه پیچ حاصل ۞ هزار گونه بلا دیده بیشتر باد ۞ بر تیغ که گیرد خاک باد آنچون ۞ که درد عشق تو آن داد بخت بد جان
هزار فتنه بر انگیخت نرگست خفته ۞ نمود روی با یاد گر خود یکی نشوی بیدار ۞ ز رشک بر رخ تو آسمان شمال ۞ که غمزه تو او اصلا بود امرپسکار
ببین جفت احمد نظام دولت ودین ۞ که بحر را نبود در خور نثارش نثار ۞ فغان من بعطاکرده فرخ جهان شکفت ۞ که با و پار و بار آید بصد رو هنگام بار

خراسان

زهی ابوت چو جوهرش جای گوهر دل ۞ کسان باسبوی چراغ او گوهر ز وجود ۞ درگهای بنخالو فرو بامر دولت ۞ که درد جای همی باعطا کنند
همه فغانش بازار او از دیگرم ۞ چو نقد شعر من از جنس گرفت قرار ۞ تو را اگر چه صورت نیستی عالی کوت ۞ ز روی صدق و صفا چو چند کبار
سئال تیغ که از خوان من کنی یاد ۞ همه علوم و صفای عقیدت آثار ۞ ازین ضرورت زفتن خلق در آنحضرت ۞ که صحبت بر دل بخود بسینه افکار
و لیک خاطر کنز اندی همی ترسم ۞ که مرخ بنگ مرو تو در پس غبار ۞ بر پیش صدر بزرگواری چه پشیم ۞ چه بخت بار بنا شد چه بود از این گفتار
اگر سعادت خدمت بکجکب بام ۞ سخن گزنده بجوز خویش بربطار ۞ اگر امان نمود عمر پس از این شده ام ۞ غریق بحر قنا هم من بجز از هزار
بجز طراز عرس کلام تو نباد ۞ ز بجز خاطر این بنده و گوهر شوار ۞ وله ایضا ۞ سعادت ابام آنکس کرده ام ۞ همه خدمت صدر فخر الوری شده
بزرگ جهان سیف دین بهیر ۞ که خاک درش زاج کیمیا شده ۞ ایا کوه حلمی که پیش ثبات ۞ متاع هدای ز تراحون صدا شده
همه خلق خوش نگهت سنت لیکن ۞ چو پیرابخ گذشت هم مش همه باشد ۞ چو قاف نسکر نظم نوبت اول ۞ مرا فهام را سده المنتهی شده
سجود کیمیا را اکار صدر را ۞ که گنجینه گوهرت کهربا شده ۞ ز بس تیغ دردشمنان شکست ۞ فدای جهان فلک تبرا شده
مرا حال دیگر از آن شد صدور ۞ که ثعم زصدر فیض جدا شده ۞ تمام آستین طرب را گرفته ۞ در یغا که از چنگ مجرم را شده
تو سبیار جانب من چو بود ۞ تو این بین که هرگز نگی زان رها شده ۞ وله ایضا ۞ حسنات نامه نور الدین ۞ اگر سایه تو چو خورشید سیه بودم

نشابور

خدای داند کامروز خوار باد و خصل • بدان کشنده زلف و شبهای محرم • ز من نهاده پر از گنج لیک کوه تنم • فرشته وار به مهر تو لیک ستوه دم

نصیب من همه رنج و جهان پر از راحت • بنازک لعل لبان کرده عزم • اگرچه غوطه درین بزم خاطر بی کردم • زمانه کرد مکد کوب هچو آنکه ز رم

خدای داند کاندر فراق خدمت تو • ز انکه کرد نه حوادث شکوه نجوم • اگر او برگ گل از زر به بلبل است • نه چاه کرد صلاح دل همه بر هیچ است

حاصل ما بر آن بود که چشم تو زر بود • و آنچه ماند است درین دل قفس جهان گشت • بتی که لعل نزد لعل لب اشکر است • دو روز شد که نمی بایدم کسی خبرش

بباغ حویم ربرا بباغ می جم • ز دفتر زر صف سار خوان ترش • خوان اندوه و بلا و محنت رنج • سطولیست به لفظ عشق مختصر شرش

ماه در شکایت آن کرده کاین خبر زدست • شکر از لب او روان کرده کاین کمانست • سنگ در سینه نهان کرده کاین چه دلست • سرو را کرده خرامنده کاین قامت اوست

هر سر مایه زر خرید و نقش گرید • گل اگر رنگ فروش است صبا عطار است • از تو آم چشم و خانه چمن بیدادم • گرد نادر ز رشک خوبان عالم

با تو یک نفس من زردست زمانه خبرست • گر من زنده داد گرین بیا است • رباعی ای شد که از هجران بهانه بگیرم • و از مهر تو ترک تماشی گیرم

اکنون همه رانده شم ازان بگیرم • یارب که چه بود آن جهانی کردم • هر بیم شم دوره تو پیدا کند • اندیشه تو در دل من کار کند • زان بیشتر که جان کند

دل من • روزی که چنین شب گرفتار کند • ملک الشعرا امیر معزی از بزرگان طبقه شعرا است و در خدمت سلطان ملکشاه و سلطان

سنجر نهایت محترم و محتشم بوده و در چهار مقاله آورده که معزی پسر برهانی است که در زمان آلب ارسلان ملک الشعرا بوده و معزی ابتدای وقت

پدرش ایاما گذشت که بعد از فوت پدر ادرار و کلفت و بار چیزی به عادت نمی شد تا روزی الحجاح با امیر علی گفت سلطان ملکشاه

شوکه از سلطان دستوری خواهد که به نیشابور رود امیر علی متوجه احوال وی شده فرمود که نماز شام باید که بدرگاه آئی و چون شب عید

شاید مهر تو کفایت شود و چون آفتاب فرو شد سلطان برآمد و ماه رمضان گذشته به تماشای ماه نو برآمدند و دیدن آن مبارک بود عظیم شادمان شد

علاء الدوله پیش معزی آمد گفت ای پسر برهانی تو انی درین ماه نو چیزی گوئی که زبان و شعر معزی این رباعی را گفت

رباعی ای ماه چو ابروان یاری گوئی • در گوش سپهر گوشواری گوئی • نعلی زده از زر عیاری گوئی • یا نی چو کمان شهریاری گوئی

چون عرض کرد امیر علی تحسین بسیار کرده و گرفته سلطان خواند سلطان را خوش آمد گفت خداوند این رباعی

و علاء الدوله اسبی مبارک از طویله خاصه بوی داد و حقیقت از سلطان عرض نمود بعد از آن گفت ای پسر برهانی باید که بگفته تشریف

شعری بگوئی معزی در بدیهه این رباعی را گفته گذرانید رباعی چون آتش خاطر مرا شاه بدید • از خاک مرا بر زبر ماه کشید • چون آب یکی

اقلیم چهارم

خراسان

نشابور

خزانه از من بستند • چون بار دیگر کسب خاطر بخشید • چون بعرض سلطان رسانید هزار دینار صله بوی داد و حکم شد که علوفه و ادرار که پدر داشت به

نام او باشد و واصل سالیانه و ادرار پیش براصفهان نویسند و نیز فرمود که او را لقب من باشد و چون لقب سلطان معزالدین بود او را امیر معزی

خوانندش و پس از آن اقبالش روی در ترقی نهاده ملک الشعرا گردید و همچنین در عهد سلطان سنجر مرتبه اش بجائی رسید که کس از شعرا

در دولت آن پادشاه به آن نرسیده اول روزی که در عهد سلاجقه معزی در دولت آل معزی در خدمت سلطان بود از جمله روزی

سلطان سنجر در شکار گاه تیری انداخت معزی متوجه ملازمت بود و قضا را تیر باز بجای افتاده بر وی خطا خورده و از جگران شاعر گذشت پس معزی که

اندر زمان جان بداد • و گویند از آن زخم نمرد و در تاریخ گزیده مسطور است که روزی سلطان سنجر گویی باختن مشغول بود ناگاه از خطا خورده او را

چنان انداخت معزی را که وفات یافت این رباعی را گفته • شاها ادبی کن فلک بد خو را • کاورد بر چشم رسانید زخم بکو را • الکو بی خطا کردی گوئی کمانش زدن

و او خطا کرد من بخش او را • سلطان آن را بپسندید و بخشید معزی یا زین رباعی را در سلک نظم آورده • نظم بر هدف کیم

گفتا که محنت شد این غصه خوشم • ناکاه زدن بر کجان بر ادم • نه دوسن آسمان که خورشید کشم • در دیوان معزی قریب نوده هزار بیت

وامر و نیشابور اول است آنچه نوشته می شود بطر بی از آن کتاب و خطی از آن سحاب • نظم زهی خجسته و فرخنده باد فرودین • که در جهان

خوشی آمد ز خلد برین • شده از نسیم تو هشیار مست آنکه ماه • شده ز سرو تو پیدا خجسته نسرین • ملا به پیش نرگس و سوسن که

لاله و نسرین • ز رکوب رنگ دری نگارخانه چند • زعو پاره گردی نگارخانه چین • شده از نسیم ترق تو باغ سنبر کوزن ز شقایق

الیس • بدین صفت که تو ئی خاک ناتنسیم بهشت • اگر چه مست تو باد فرودین • مسافری تو که جهان مسافر و او همیشه

جهان راهی و هی کشیر شرن • اگر چه از ن صنم گندی • گهی ز صورت من ناله کنش بصورت حزین • از آن ز لف

چنانچه کم شوی در میان حلقه چین • اگر ز راسی فردوس بازگشت او • در دمن برسان سوی جبرئیل امین • درود کن

امام شیخ عبدالله رسول الله تیس • و گر شوی به زیارت سوی مدینه علم • خیال جان مطهر مدینه جو تمبر • بگو دو بوسه بر آن خاک که هست

جمال سید سادات و عترت یاسین • وصی خاتم پیغمبران و شیر خدای • گسسته بجرق و در خندق محقین • نه دل کفر با بوده و

نه گوش باده بدان • مدینه علم است در مناقب • در عزیمه عقل • سر فضایل و افضل

سپهر • الصبح • گیامی کیا کافر • چو شوشا • اگر

زمانه فرخ و کبر گرد دی المسکین ۞ اگر فلک ز کفایت ترازوی سازد ۞ زبان کلک تو باشد زبانه و شاهین ۞ سخن که بود پراکنده چون بنات النعش
زبهر مدح تو مجموع گشت چون پروین ۞ در دنیا مبارک شد بازی به بیع و طرفه نگار ۞ از آشنایان شیخ محمد مجتهد است گرفته نام علم خدای عجب
گرفته خاتم جمهور رسول در منقار ۞ هوای نفس بشر در هوای حق بشکارد ۞ زدریای هند تا بغداد ۞ چو پیرانه شباب نیستی بود العهد ۞ چو والد
شمار نیستی بود و شمار ۞ نشیمنش همه کوه ... ۞ بر بینش همه روز از استغفار ۞ مریکی ... ۞ امام ... تر شده بود
شد از حضورش ... ۞ شاد ظهور ... ۞ حضور ... ۞ ظهور ... شهر ... فرخنده
مجزات زا الصاف ... ۞ مبشرات با اقبال قبله احرار ۞ مظفر حسن ... که بر داد ۞ جوانمرد حسن ... است
کفایت ... ۞ چنانکه افسر شاهان ... ۞ جهان کند دل ... ۞ کرانه ... بار دین ...
که ... باغ ... ۞ کل است ... ۞ دل تو ... ۞ زنال ...
خدا ... مدح تو چنان گویم ۞ که روح ... از استماع آن گفتار ۞ قصیده ... ۞ و در آن قصیده ...
سخن چو ... ۞ زبان ... ۞ ... ۞ ز خار ...
... ۞ چنانکه ... ۞ ... ۞ ...
... ۞ ... ۞ ... ۞ ...
... ۞ ... ۞ ... ۞ ...
... ۞ ... ۞ ... ۞ ...
چو تیغ ... ۞ ... ۞ غلام ... ۞ ...
... ۞ ... ۞ خوش است ... ۞ ...
... ۞ ... ۞ ای ... ۞ اقبال و سعادت ...
... ۞ ... ۞ ... ۞ ...
... ۞ ... ۞ ... ۞ ...

سید الاجل صدرالدین در فضل و نجابت بی بدل بود و مکرر از افاضل خراسان مقدم بود و در اقسام هنر بلند نام و ... تاریخ خوارزم شاهی
او نوشته عبارتی که ... قوج ... ۞ و این قطعه از آنجمله است که نوشته میشود قطعه
... ۞ ... ۞ ... هر چه ...
امام شمس الدین محمد ... ۞ ...
... عشق ... ۞ آن کس که عاشق است ... ۞ ...
... ۞ ... عاشق ... حجة الحق امام عمر خیام از افاضل ... امام بود ...
... خواجه نظام الملک ... امام ... حسن صباح ...
... ۞ ...
... ۞ ...
... ۞ ...
... ۞ ...
... ۞ ...
... ۞ ...
... ۞ ...
... ۞ ...
... ۞ ...
... ۞ ...
... ۞ ...
... ۞ ...

نسخه ...
خراسان
نیشابور

شاید گر برش این فلک تیز روی * گر بر فلکم دست بدی چون یزدان * برداشتمی من این فلک را ز میان * وز نو فلکی دگر چنان ساختمی * کآزاده بکام دل
رسیدی آسان * می ده که حریفان قدحی نوش کنند * آوازه [illegible] نغمه [illegible] گوش کنند * تا حشر شد [illegible] زبان بیاید * شاید که ز جرم ما فراموش کنند
آن دم که وقت برابر ار جهان * شادی و غم جهان برابر شد [illegible] * چون نیک و بد جهان بسر خواهد شد * خواهی همه درد باش خواهی درمان * شاه منصور
غایت نیکو سخن و خوش ادا بود و در علم [illegible] استیفا به صفا گشته [illegible] رساله [illegible] شاه منصور [illegible] در علم استیفا بوی منسوب است و این رباعی که در حق وزیر سلطان
جلال الدین و نور الدین منشی گفته شده از وی شهرت یافته * رباعی * افضل تو و این [illegible] پرستی * [illegible] هستی * با هم حال تو [illegible]
کانجاست مدام بوده مستی [illegible] خوارزمی [illegible] این سخن [illegible] شعر [illegible] ماه و خورشید [illegible] صفا [illegible]
فصاحت را بالماس [illegible] * چون سهام [illegible] * می چون آن [illegible] زلف که
بادش همی برد [illegible] عاشق [illegible] صاحب [illegible] کاتبی از اهل
[illegible] اکابر قضاة [illegible] رعایت [illegible]
انفصال گشته [illegible] اول حال [illegible] شاهرخ میرزا [illegible] قصیده ردیف نرگس را [illegible] تتبع
نموده [illegible] در وقت [illegible] معانی [illegible] گذشته [illegible] از ملازمت [illegible] سفر
اختیار نموده [illegible] قصیده [illegible] ردیف گل [illegible] مدح [illegible] بسیار [illegible]
از سعادت [illegible] * بیت * [illegible]
چه [illegible] * [illegible] * [illegible]
خوش [illegible] * [illegible] * [illegible]
زوال [illegible] دولت [illegible] زوال [illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible] * [illegible]

[illegible]

قصبه جاجرم

فلک کرسی [illegible] قلعه [illegible] * درون [illegible] * شاه [illegible] است [illegible]
چنین [illegible] * [illegible] * [illegible]
خواص [illegible] * [illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible] * [illegible]

خراسان

[illegible] * [illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible] * ابن جلال [illegible]
[illegible] * نظم * [illegible]
[illegible] * [illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible] * جلال الدین طبیب [illegible]
طبیبی حاذق [illegible] * نظم * [illegible]
[illegible] * [illegible] * مولانا لطف الله [illegible]

نشابور

شاید که برش این فلک تیزروی * گر بر قلم دست جنبد چو بیدی زبان * بر آتش من این فلک زبان * از فوق فلک گر جهان [illegible] بکام
رسیدی از آسمان * می‌ده که حریفان قدحی نوش کنند * آوازه عیش تو فرق گوش کنند * خرسند [illegible] زبان جباید شاید که هرم [illegible]
آن را که وقوف بر اسرار جهان * شادی و غم جهان بر او شد یکسان * چون نیک و بد جهان بسر خواهد شد * خواهی همه درد باش خواهی درمان شاه محمود
خابیت [illegible] خوش‌سیما بوده در علوم [illegible] استفاده بخشیده [illegible] رساله شاه محمود بیدی در علم [illegible] منسوبست و این رباعی که در حق [illegible]
جلال‌الدین دوانی [illegible] شده از وی شهرت یافته [illegible] افضل [illegible] بهم حال [illegible]
که نجات عالم [illegible] خبازی این سخن [illegible] ساخته گر که ماه و خورشید [illegible]
فصاحت [illegible] چون [illegible] از اشعار [illegible]
[illegible] صاحب [illegible] کاتبی از اهل
نشابور است [illegible] قضا [illegible] انواع قسم هر فرع [illegible] چنانچه در آن [illegible]
افضال گشته [illegible] قصیده در ردیف نرگس [illegible]
[illegible] جمعه [illegible] گذشته [illegible]
[illegible] قصیده در ردیف گل [illegible]
از معاودت [illegible] مرگ [illegible] عقل [illegible]
چه [illegible] هیچ [illegible]
خوش [illegible] گر [illegible]
زوال [illegible] دولت [illegible] آن [illegible]
سپهر [illegible]
گشته [illegible] نور از [illegible]
ورای [illegible] [illegible]

فلک که سلسله‌جنبان فتنه و شور است * درون [illegible] بشکر [illegible]
چنین [illegible] * [illegible] زوال [illegible] بسر [illegible]
خواص [illegible] * [illegible] باش [illegible]
چو [illegible] * [illegible] باش [illegible]
[illegible] * [illegible]
از خاک [illegible] * [illegible]
حسب [illegible] * [illegible]
که [illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible]
چندین [illegible] * [illegible]
کاتبی [illegible] * [illegible] گلستان [illegible]
دل [illegible] * [illegible]
[illegible] این جلال بافضیلت [illegible] لطف طبع [illegible]
[illegible] نظم [illegible]
[illegible] جهان [illegible]
[illegible] * [illegible]
[illegible] * [illegible] جلال‌الدین طبیب [illegible]
طبیبی حاذق [illegible] نظم [illegible]
[illegible] لطف‌الله قدوه [illegible]

اقلیم چهارم

خراسان

نشابور

ولایت نظم و نثر بوده و صنایع شعر را هیچکس چون او رعایت نکرده و در تصوف نجیب تمام داشته و در آخر عمر [illegible]

تالیف کشته این قصیده در منقبت از وی مشهور است قصیده ؛ یا زهره عشق جان دل ابرو به رو غالب ؛ امیرالمؤمنین حیدر علی بن ابی طالب ؛ امیر [illegible]

[illegible]

[illegible] ؛ و کر [illegible]

معنی [illegible]

[illegible]

[illegible]

لعل [illegible] سیفی شاعر بوده [illegible]

از [illegible]

[illegible] قبری [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

جانی [illegible] مولانا حسین [illegible]

[illegible]

طبع [illegible]

سلطان [illegible]

[illegible]

حرف [illegible]

محمد مؤمن [illegible]

قسم چهارم

محمد مؤمن [illegible] خورشید [illegible]

[illegible] میرزا خان [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] خواجه حسین [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

انواع سخن [illegible] نظم [illegible]

عشق [illegible]

عشق [illegible]

[illegible] زلف [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

خراسان

نشابور

ناخوردن و خوردن می بهره دگرست ✽ چشم تو مستی خمار تو خوش است ✽ به لبهات گفتن چه بکار است شده زین کار جهان [illegible] که بیکار شوند
ز ترکی که [illegible] ✽ از قدرت که بکجا خبر دور شوند ✽ تا چون سرو تو غنچه [illegible] ✽ شوق است که بجان لب دریا [illegible]
بجام خاک کشتی کشتی و دل ✽ ادهم سکندر بار آتش تن ز خواب ✽ فدا فراخت چون شعله آفتاب ✽ ما نکو [illegible] برین سلاح ✽ که کشتی بر او حباب
ف ز مباح ✽ حمایل بکی تیغ آتش [illegible] ✽ ز آشوب خورشید ایران کرده ✽ برآتش ز خود ز فرق کوه ✽ بیرون فکند
آسمان کون [illegible] ✽ بتوان زاده ماند ✽ سنان تو چو آمد [illegible] ✽ عاشق ورانه وطن که بر سینه ها [illegible] ✽ [illegible]
از بر دلش ✽ چنان سر ز بر کی که از شرح آن ✽ زبری نگه زبان در دهان ✽ [illegible] که بس قالب تهی ✽ در آمد بسر [illegible]
بستن انه نظر باشد ✽ توان از کمند نظر درست بست ✽ بر انگیخت چندان بکل خون مرده ✽ که از صفحه خاک خون [illegible] کرده
با کو نشد ادمی خوار وزار ✽ که خاک [illegible] کنار ✽ ز نوک سنانها بالا جهند ✽ ز نعل سواران [illegible] کنند
فرو شد چنان [illegible] گاو زمین ✽ که بر گشت [illegible] زمین ✽ گران سر کی را کنون [illegible] ✽ بنوعی بدل شده هم پشت و ناف
قوی پنجه [illegible] مرگ ✽ سکین دلی تیز از روی مرگ ✽ بری پنجه ناسازی آسمان ✽ گزیدی چو آزر دل دوستان
لبان مدام [illegible] باده فا ✽ چو آغاز هر کار نا آشنا ✽ کز آیینه رو در حجابش کنند ✽ عجب گر قبول خیالش کنند

محمد مومن علم موسیقی را نیک میدانسته خصوص در فن راک هندی که نغز بوده و شعرش در غایت عذوبت بوده این چند
بیت در وصف اسب [illegible] ازوی مشهور است **بیت** ✽ [illegible] که اگر صورت او در آب کرده ✽ [illegible] ترار آب
آن سبک روح سبک خیز که وقت حرکت ✽ [illegible] شود چشم حباب ✽ [illegible] ✽ آب [illegible] ز سراب
رفتن اوست [illegible] تر ازعمر عزیز ✽ حسن اطوار [illegible] تر از عهد شباب ✽ [illegible] صباح جهان [illegible] ✽ آتش [illegible] نظر او بتاب
صورتش گر [illegible] در آیینه کند ✽ [illegible] آیینه [illegible] شود چون سیماب ✽ صورت آن اشهب نیکو خصال ✽ هیچ [illegible] شود دور خیال

میر شریف وقوعی بحسن خط و لطف طبع موصوف بوده در فن تاریخ دانی لوای مهارت می افراشته و شعرش غایت عذوبت داشته
ابتدا که بهند وارد شده ملازمت شهاب الدین احمد خان را ملازم گرفته [illegible] مکارم اخلاق بوده و پس از فوت وی [illegible]
عبدالرحیم خان خانان همراه گشته چنانچه این رباعی [illegible] **رباعی** ای [illegible] ساغر خورشید ✽ [illegible]

[illegible]

شب گنبد در بر خورشید ✽ گر فضل خاک استانت نشدی ✽ چون ظلمت شب نشدی گمرد خورشید ✽ و پس از خدمت موفور باعانت جهان
مدار در سلک [illegible] حضرت شاهنشاهی انتظام یافته [illegible] ✽ [illegible]
شکست ✽ خار [illegible] بدل [illegible] شکست ✽ ذوق شهید غمت گشت چه معلوم ✽ جام [illegible] شکست ✽ [illegible]
[illegible] ✽ خاصیت درد غم در دل [illegible] شکست ✽ [illegible] ✽ که جان سپارد و اظهار [illegible] ✽ ای دل
سینه [illegible] غم تو ✽ جان در تن من [illegible] غم تو جان دادم و کار بر تو آسان کردم ✽ [illegible] امتحان غم تو ✽ [illegible]
ره جانب خویش [illegible] ✽ بگذار حدیث وصل [illegible] ✽ تا جان ندهی [illegible] ✽ [illegible] وصال [illegible]
دل از [illegible] ✽ چشم تر غمت اگر چه طوفان انگیخت ✽ آلوده [illegible] ✽ **مولانا نظیری** [illegible] از اقران [illegible] است چون
[illegible] جانب [illegible] آمده در هندوستان نموده در ضمن ملازمان سپه سالار عبدالرحیم خان خانان منظور گردیده پس از چندی
طواف بیت الله الحرام [illegible] نظر ساخته [illegible] آن [illegible] در سلک [illegible] و این بیت [illegible] **نظم** ✽ [illegible]
شب [illegible] که [illegible] دارم نه هوای پاسبانی ✽ و پس از دریافت آن دولت و ادراک آن سعادت عرصه جمال خود را از غبار [illegible]
داده و اوقات [illegible] را [illegible] طاعات و عبادات [illegible] از ملازمت [illegible] مثوبات اخروی [illegible]
اشعارش [illegible] متداول است آنچه نوشته میشود [illegible] از آن باغ و لاله از آن راغ است **غزل** ✽ [illegible]
دلتنگ ✽ [illegible] ✽ [illegible] ✽ تمام عمر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] حدیث [illegible] ✽ [illegible]
[illegible] عبدالرحیم خان [illegible] ✽ [illegible]
[illegible]
[illegible] قیامت است [illegible]

قسم چهارم

خراسان

نشابور

هزار رنگ گشته می نهد سپهر در رنگ بحکایت پای [illegible] دو پسر هم زاده عارف باستان [illegible] سجده او هزار رنگ اگر بر خاطرم از این بستان چمن نیاید
سحاب نغز گو گر برسم بیارد رنگ ❊ من حکایت آنم بنا بادام [illegible] ❊ هزار سال جفر خون کرد که گهر رنگ ❊ بغیر گرد حروف سر جلی نزنم ز بیجای
ناخن اگر تیغ زده بودم از جنگ ❊ وله نوح را دیده من در غرق طوفان کرده ❊ خضر را چشم تر ز چشمه حیوان کرده ❊ سرخ رو دیدم زده خاطر برگوئی انجا و ازه
آید در بر خون شهیدان کرده ❊ غم به والیت چند که چه درد ال کنفی ❊ بر قوانی کرد محنت زده زندان کرده ❊ دل بیک گشت [illegible] که از برگ گل ها جنس
بلبل شوریده گلستان کرده ❊ [illegible] مجنون بیداد که گردیده گل و شمع [illegible] ❊ [illegible]
کرده ❊ [illegible] ❊ [illegible] شیخ محال است که وطن کرده ❊ [illegible] نی پرسد [illegible] ودی [illegible] کرده ❊ [illegible]
کی خاتم جمشید شود [illegible] سلیمان کرده ❊ [illegible] ❊ [illegible] کرده ❊ چنین [illegible]
حیف باشد [illegible] جان کرده ❊ [illegible] ❊ [illegible]
شود جایزه [illegible] کرده ❊ وله [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] آسمان سامان [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]
اگر [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]
چون [illegible] ❊ وله [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]

تفضل [illegible]

فصل چهارم

نفس نزدیک است ❊ از آه دل این مرغ قفس نزدیک است ❊ [illegible] ❊ [illegible]
بنیاد خوش بگذاشته اگر تحفه لایق پرسش خواهی بره که گذاشتنی است هرچه گذاشته **میر صفی** در امر معروف و نهی از منکر غلوی تمام داشته
و رساله [illegible] از نوشته این بیت مراو راست **بیت** غم است بار بشادی [illegible] ❊ [illegible] **نورکام** [illegible]
طبع و جلا دست گفتار انصاف داشته شعرش غایب بوده [illegible] این چند بیت مراو راست **نظم** جدا ز وصل تو [illegible] ❊ جدائی
تو جانی بود خدا کند [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] **دانهی** [illegible] نیکو بیان و شیرین زبان بوده [illegible]
از [illegible] **بیت** عید قربان است [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible] **کاهی**
[illegible] انصاف داشته [illegible] ❊ [illegible] **نظم** [illegible]
[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]
[illegible] **سبزوار** از [illegible] صفات [illegible]
[illegible] ❊ [illegible]
[illegible] مولانا عبدالرحمن جامی [illegible]
[illegible] ❊ [illegible]
[illegible] سلطان [illegible] سلطان محمد [illegible]

خراسان

سبزوار

مخالطت و مصاحبت ساخت و ایشان انکار کردند [illegible] اگر راست می‌گویند [illegible] قول خود ابوبکر نامی در ولایت خود
پیدا سازند [illegible] ابوبکر [illegible] پیش سلطان آوردند سلطان
در خشم رفت و گفت [illegible] سلطان [illegible] ابوبکر [illegible] این قول
[illegible] **نظم** [illegible]
[illegible]
[illegible] ابوبکر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] سلطان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **امیر یمین الدین** طغرائی
[illegible] خراسان [illegible] خواجه علاء الدین محمد [illegible] سلطان
[illegible] وزارت [illegible] این رباعی [illegible] **رباعی** [illegible]
[illegible] **امیر محمود امیر یمین الدین** [illegible]

ابن یمین [illegible]
[illegible] **نظم** [illegible]
[illegible]
[illegible] **ایضا** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **نظم** [illegible]
[illegible] **نظم** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **ایضا** [illegible] **ایضا** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **امیر محمود** [illegible]
[illegible] **نظم** [illegible]

فتنه [illegible]

خراسان

سبزوار

دیده بشود • و ز دیده [illegible] شمع [illegible] باشد • [illegible] دیده باشد • میر سلطان [illegible] اقبال شمس الدین علی بوده [illegible]
امیر علی [illegible] شمس الدین علی [illegible] خشم [illegible] بخشیده [illegible]
خواجه [illegible] سلطان [illegible] امام زین العابدین علیه السلام [illegible] شمس الدین [illegible]
[illegible]
[illegible] عبد الله خان والی توران [illegible]
[illegible] شمس الدین علی [illegible] بیت [illegible]
بستان [illegible] غزل است [illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible] میر محمد سلکی [illegible]
[illegible]
[illegible] نظم [illegible]
[illegible] نظم [illegible]
[illegible] ایضا [illegible]
[illegible] میر حسین [illegible]
[illegible] حاکم هرات [illegible]
[illegible] نظم [illegible]
[illegible] نظم [illegible]
[illegible] ایضا [illegible]
[illegible]

[illegible] میر عرب بخاری [illegible] چنانچه [illegible]
[illegible] نظم [illegible]
[illegible] نوایی [illegible] نظم [illegible]
[illegible]
[illegible] نظم [illegible]
[illegible] نظم [illegible] بخاری [illegible]
[illegible] نظم [illegible] شهری [illegible]
[illegible] نظم [illegible]
[illegible] نظم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] محمد تقی [illegible]
[illegible] نظم [illegible]
[illegible] بیت [illegible] بیت [illegible]
[illegible] ایضا [illegible] کامی [illegible]
[illegible]
[illegible] نظم
[illegible]
[illegible] ایضا [illegible]

قبیله بیهم

خراسان

سبزوار

بی گنجد در بجان ... [illegible] ... چشم ... [illegible] ... رضا ... [illegible]
... [illegible] ... کمال ... [illegible] ... خجند ... [illegible]
... [illegible] **نظم** ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible] **رضا** ... [illegible] ... [illegible] **رضا**
... [illegible] ... **جامی ...** ... [illegible] ... کمال خجند
نظم ... [illegible] ... **ناطقی** ... [illegible]
... [illegible] **نظم** ... [illegible]
حیدری ... [illegible] **نظم** ... [illegible] ... [illegible]
... [illegible] **نظم** ... [illegible]
... [illegible] **اسفراین** ... [illegible] ... خراسان ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible] شیخ ... [illegible] ... شیخ ... [illegible]
... [illegible] شیخ نور الدین عبد الرحمن ... [illegible] ... شیخ ... [illegible]
الزمان ... شیخ نور الدین عبد الرحمن ... [illegible]
الصدر الاجل علاء الدین ... ... [illegible]
... [illegible] **نظم** ... [illegible]
... [illegible] **شیخ آذری** ... [illegible]

... [illegible] ... شیخ ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible] ... شیخ ... [illegible]
... [illegible] ... شیخ ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible] **نظم** ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible] **نظم** ... [illegible] ... **خطاب ...** ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible] **خطاب ...** ... [illegible]
... [illegible]
نظم ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]

خراسان

سر زد

[illegible] ... همچو گلشن ... [illegible]

[illegible] ... صورت ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

نظم [illegible]

[illegible]

نظم [illegible]

[illegible]

نظم [illegible]

و له ایضا [illegible] قاضی [illegible]

[illegible]

نظم [illegible] ایضا [illegible]

[illegible] و له ایضا [illegible]

[illegible] منه [illegible]

[illegible] و له ایضا [illegible]

خراسان

[illegible] شیخ [illegible]

نظم [illegible]

و له ایضا [illegible]

[illegible]

[illegible]

نظم [illegible]

و پس از آنکه سریر خلافت به وجود ... [illegible] ... سلطان ... [illegible]

وی ... [illegible] ... سلطان ... [illegible]

... [illegible] ... **نظم** ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ... **نظم** ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ... **نظم** ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ... **مولانا معین الدین** ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ... **نظم**

... [illegible] ...

... [illegible] ... **نظم** ... [illegible] ... **نظم**

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

نظم ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

که ... [illegible] ... **شیخ حاجی محمد** ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... **نظم** ... [illegible]

... [illegible] ... **مولانا نوری** ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ... **نظم** ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... **نظم** ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

[illegible]

[illegible]

جدا و بیت چنان در کار خود دیوانه گردید ... [illegible] ... نظم ... [illegible]

عشق ... [illegible] ... زلیخا چنان ... [illegible]

[illegible] ... مولانا ... [illegible]

[illegible] ... بیت ... [illegible]

[illegible] ... نظم ... [illegible]

[illegible] ... نظم ... [illegible]

[illegible]

چه زلف ... [illegible] ... بجان غرق ... [illegible]

[illegible] ... زلیخا ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... نظم ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

روزگار من بیت پنداری * [illegible] توتی [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

نظم دل با احوال روزگار [illegible]

[illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] میرحاج [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] مولانا حیرتی [illegible]

[illegible]

ربیعی

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الفیا [illegible]

[illegible] الفیا [illegible]

[illegible]

[illegible] سوالی [illegible]

[illegible] نظم [illegible] مولانا نشاطی

[illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] ذوقی [illegible] نظم

فصل چهارم

حرف س

ذوقی

همچنین [illegible] انوری [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] ودر هجا [illegible] قهستان [illegible]

[illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] نزاری [illegible]

[illegible] نظم [illegible] ودر هجا [illegible]

[illegible] ودر هجا [illegible]

زندگی [illegible] ودر هجا [illegible]

[illegible] ودر هجا [illegible] منه [illegible]

[illegible] ودر هجا [illegible] الاشکلی از ندمای سلطان سنجر بوده [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

سلطان روزگار [illegible]

[illegible]

[illegible] ودر هجا [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] ودر هجا [illegible]

خراسان

[illegible]

تا جهان بینی ٭ قدم در کوی وحدت نه که خورد از دامن بینی ٭ چو تسلیم جان کنی تا ز رشوارئی آید ٭ به جهان آبادانی که بازو گشادن بینی ٭ مشغول به خیال و گفتن زیبا
که نادیده گلشنی تازه این چنین آن بینی ٭ هم شغل گفتن روزی بجنگ آید فردا ٭ تا که از بیابان بس خار بر بیابان بینی ٭ جهانداران با همه بر بیابان بیکس که کنون بر جهان
گذار کن بی‌سیم خوان بینی ٭ مولانا فصیح الدین محمد نظامی که در علوم ادبی و حکمت الهی و حکمای متبحر بود و کتب شیخ چغمینی نوشته و مولانا جلال الدین محمد و مولانا جمشید
که در ملک صدر آبو الغازی سلطان حسین میرزا انتظام داشته‌اند و مولانا عبد العلی برجندی که جامع معقول و منقول بوده و در علم نجوم از شاگردان اوست تصنیفات او مشهور
هشت رساله تقویم و شرح تحریر نموده و مولانا فضل الله که از علمای بزرگ عصر بود و از ابیات اوست ٭ صفی ٭ در خواجه صفت هست اگر چه که درین روزگار سلطان
قیام مشهور است ٭ به صفا دادن و لیم و ذکر شیخ مستقیم صفت پیشه بهر دو بزرگ منظم امیر علی شیر پر میرزاده تا گاهی خدمت میرزا الغ
میرزا بکار گشته بعد سلطان ابراهیم میرزا تاریخ وفات او در این قطعه ٭ نظم ٭ چون صفی گشت هر دو مرد ٭ در ابر احل گشت تمام چون انجم ٭ پس سال تاریخ
که چه الله تاریخ ٭ گفتم برات شده است و روم ٭ و دیوان غزل هم اوست و هم نوشته میشود از جمله این بیت ٭ بیت ٭ ساز باده و خیال دل بر آمد ٭ یاد مهر
بتان صبح بسامانیم ٭ جهر مانده خان ببهار بر گشته ٭ بر ره بیشه پس گلشن آزاد ٭ همه الله بر سینه آتش قبول ٭ تو گر درست بهر قطره بیاد آمد
و صفی که از توحید او این بیت ٭ مدد صفت نبود همچو سلیمان را ٭ در هیجا ٭ بود خط خوبان چه پرستانند ٭ گفت دانند از کستی سپیدی به خود ٭ سرو دمی چشم
گلی شنود ٭ که بروم حسرت و سر مدا کسی ٭ در هیجا ٭ در چمن بنفشه از رخسار خال گرفت ٭ رخت چه آمد که بیند به تماشاگر رفت ٭ در هیجا ٭ بر بام سرای
شاه به باده کوس ٭ دانه سحر صبوح دادن رس ٭ میکرد زلف نخفته در دل ٭ میکرد فتوح و فنون دل خوش ٭ مولانا ولی ٭ لطف طبع بهجت است
انصاف گرفته جمال غربت از چهره او مدح خوش زبان بود و صبح کمال از مطلع و شمائل خندان و وجوه او ... هر روز در تحصیل و از آثار
در مقام اعتقاد و انقیاد درویش بوده روز کاری مشغول و در حال بای عالم فقط بر فراز بوده ... چند ابیات از او ثبت کردیم و چنین دیده
شفرات صورت بر او ازین ٭ بیت ٭ بخت همه یار جهانبانه ٭ گفت چه تو مرا جانانه ٭ در دل نو کرم ترسیم ٭ که بیدار و دلم و دیوانه ٭ بیت مستیکد
عشق مرا باد چه همه پیمانه ٭ سینه همچو نم رومی آزرش ٭ به او جان فرح مرجانه ٭ بلبل بسید چمن دل گل ٭ گیسو بر همه سامانه ٭ عمر دو گردون جو
روی بخت فکر و بنای وفانه ٭ مهر ماه و نوروز آتش هزار ٭ مانده در دشت هرگز دانه ٭ بعد از این چهره ترا ما گفتم ٭ باشد اظهار غم جانانه ٭ پس مرغ
روزی جان ٭ شاه مردان علی عزانه ٭ ای بر او ای ق فاتیم نجات ٭ بخت تنها که دفتر شاه ٭ شد و رسم کتب بانا ٭ عقل کل سنجیدن دانه ٭ کسو که بخت
فخر فشان ٭ فطرت شاید کند عمانه ٭ در شه لطف تو مطاع جمن ٭ جنس و فتاشا کند کاشانه ٭ شرح احوال تو شب خالی ٭ هر و ستند تو هم میدانه

در بیان

حسنت ثابت

دو دیار کرم هر دو کسی ٭ محبت حاصل کند وقفانه ٭ وقت است کاین کرم و تو قطره چند بر آن دست بانگ به جمال آب بی ٭ ساز حسرت مر ترتیبانه ٭
در هیجا ٭ کادم فقاده کار در دست برگی ٭ برگ بسته چو برگ جهره گشان صبیر ٭ بر سر پیچ بوی فرو ٭ و بر روح فوق ٭ در فصل جوانی زنده و دیدی با چو حیرت ٭
کاین چو صبر رنگ چو فرهنگ با بار ٭ در دل فرو چو چنبر عقد دل بجا پیر ٭ کاین همسر بی او که تحسین ٭ باشد به سر و هم صورت حق سپر ٭ گر لطف لقا شهر و روش
عرصه گاه او ٭ همه بی پرده شد ٭ حرف این فتنه گر در هیجا ٭ بنام خوش کرد حرف کمان تو دم تو ٭ هم سر او که سبقت بر حرف کاف کرد ٭ در زبان تو تری
خوش که سحر ماند ٭ برای بیشتر از لفظ جانکه حضرت در هیجا ٭ جان خدا به سر اسلام رسید ٭ جهان در اهتمام که به ازان رسیده ٭ بخت ناله گر
خوبی تر ادعا به دست ٭ که گنده در کرم ز بر آن رسد ٭ مثنوی ٭ گفتم جفا گر بجز شکایت تو ٭ کز ما هیدانستم عنایت تو ٭ بر بس ای در دل آن
محبت است ٭ بر آنکه اسرار او هیجا شکایت تو ٭ رقیب باعث صلح چه پیشوی بگذار ٭ که برگ چشم دل مهتر از حمایت تو ٭ در محشر که لطف تو خیزد
شفاعت ٭ بسیار کرده مکه کاین صاحب در هیجا ٭ ترا درای غم بیابان حیرانم ٭ یکبار تو همی کنی چاره کار کرم ٭ در هیجا ٭ سینم سکینی از روش و هی کرد
دانسته که حسرتم آزار بکنید ٭ هر چند سکم که چاه از دو هیچ ٭ خود را خیال ما تمام نمی‌شود ٭ ای مایی که ز جنب عالم بود ٭ خدا می کرد و عالم بود ٭
زانشاه به یاد او بود و سر او هم بوده ٭ محرم حیا که سایه ما هم بود ٭ در هیجا ٭ سر کشان که جمال حشم که تو اندیش ٭ دل بدین آذر شکستن لشکر خویش ٭ مرا غربت
سرای شکر گرشل ٭ هر چند گشت بیش و جفا و بیش ٭ در هیجا ٭ شیرین زبان برق نمک که دو ٭ که تا بسیتی هم سو مراد آتش ٭ از بیر خرش جنگ تیغ
نطق ٭ بسبقت گیرنده برهم جز ای سخن ٭ مثنوی ٭ باز خود رشته شیخ زرخت ٭ دل داش و دیده باز از گف گذشت ٭ ایند و سی دل که صد دو سفتی بار
از میل تو دو سبب بیاد است ٭ خسروی ٭ در سلک شاهزاده عالم و عالمیان شاهزاده سلیم منظور گردیده اکثر خطوط را در غایت خوبی شکسته میخواند
و در نیر انداز و سپاهیات تمام دارد و از سقط هست تاکی ایرا ٭ نوشته شد ٭ نظم ٭ کسی که دل بدست تو بخت ساکنه ٭ یار فرق این بیرون تا کند ٭ ای بستان
تو به جان سپرسیم هر کوی ٭ که عاشقی به جان پیش دوزکار کند ٭ سر زلف دیده ای شود از رودن ٭ ضمیر پاک تو گرفتار عیار کند ٭ به باد صبح تو چون سحر کرد بستان
در آن ٭ خط و طها صبر و رویت سنگ کار کند ٭ در هیجا ٭ یار دم بجلوه و شیستی پیره ٭ از دهر ز ساج جب پرستی پیره ٭ چندان تو مهر کرد سخن بیش
در جام فتنه باده بستی پیره ٭ بقائی ٭ لطف طبع موصوف بوده در اشعارش معانی خاص بسیار است از آنچه نوشته میشود از واردات او است ٭ نظم ٭
به دو حسن تو پر ستاد کرده است ٭ تا صد هزار نکو هم دلم کی بر جاست ٭ من از زخم ترکان به تیغ شادم ٭ که از قضای دلم هر چه بیست میکند است ٭ جی
که نامه کردم فلک بر او رفت ٭ بی نفسان من این سر را کجا جا بی‌ست ٭ گلستان رخش بختر کند ٭ که جاسم چه خوش است جانان کو ایت بسطام

خراسان

بسطام

شهری محقر است و از خواص شهرهایست که کس در آنجا عاشق نشود و در چشم زخم [illegible] که اگر [illegible]

[illegible] بسطام [illegible] چون بسطام [illegible] حکم فضای جهان دارد و نور فیض [illegible]

روضهٔ رضوان چنار سبز [illegible] و در آنجا خضر [illegible] و دیگری [illegible] که از پاکی [illegible]

کرده [illegible] سلطان العارفین شیخ ابویزید و شیخ ابوالحسن خرقانی است و پیش [illegible] شیخ ابویزید طیفور بن

عیسی بن سروشان [illegible] از مشایخ [illegible] در میان [illegible] شیخ ابوسعید ابوالخیر [illegible]

عالم [illegible] بسطام [illegible]

[illegible] حضرت امام جعفر صادق علیه السلام [illegible] چون [illegible] رسول صلی الله علیه و آله و سلم

رسید گفت السلام علیک یا سید المرسلین [illegible] سلطان العارفین [illegible]

از بسطام بیرون [illegible] شیخ گفت [illegible]

[illegible] سبحانی ما اعظم شأنی [illegible] شیخ گفت [illegible]

[illegible] اصحاب [illegible] شیخ [illegible]

اصحاب [illegible] از خانه بیرون [illegible]

[illegible] شیخ گفت [illegible]

[illegible] بایزید [illegible]

بایزید [illegible]

[illegible] حضرت خالق [illegible]

[illegible] گفت [illegible]

[illegible] **نظم** [illegible]

[illegible] **ایضا** [illegible]

بسطام

خراسان

کس گرو باشش شیخ ابوالحسن خرقانی [illegible] شیخ [illegible] چون نماز خفتن بگذاردی به بسطام [illegible]

سلطان العارفین [illegible] بایزید [illegible] ابوالحسن [illegible] اصحاب [illegible]

[illegible] سال [illegible] بایزید [illegible] ابوالحسن [illegible] شیخ گفت ای بایزید [illegible]

[illegible] شیخ گفت [illegible] خرقان [illegible]

[illegible] شیخ [illegible]

[illegible] ابوالحسن [illegible] شیخ [illegible] شیخ گفت چون [illegible] خرقان [illegible]

[illegible] خرقان [illegible] قرآن [illegible] شیخ [illegible]

[illegible] شیخ گفت [illegible] شیخ [illegible]

[illegible] ابوسعید [illegible]

[illegible] شیخ [illegible] نماز خفتن [illegible]

[illegible] شیخ گفت [illegible]

[illegible] ابوالحسن [illegible]

[illegible] ابوعلی سینا [illegible] شیخ [illegible] خرقان [illegible] شیخ [illegible]

[illegible] ابوعلی [illegible] شیخ [illegible] ابوعلی [illegible]

[illegible] شیخ [illegible] ابوعلی [illegible]

[illegible] ابوعلی [illegible]

[illegible] شیخ [illegible] ابوعلی [illegible]

[illegible] **نظم** [illegible]

و له ایضا [illegible] **ضیاء الدین [illegible]**

با بزرگی ظاهر و دیگر فضایل [illegible] ابیات [illegible] **نظم** [illegible]

[illegible] خراب شود [illegible] بهر دل [illegible] عشق [illegible] [illegible]

[illegible] جواب نبود **اصفهان** در جوار [illegible]

[illegible]

[illegible] حضرت [illegible] صلی الله علیه و آله و سلم [illegible]

[illegible]

[illegible] التفات [illegible]

[illegible]

[illegible] شیخ ابو [illegible]

[illegible] شیخ [illegible]

و این در حسب احوال [illegible] **منوچهری** از شعرای [illegible] سلطان محمود غازی بوده [illegible]

[illegible] **بیت** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **بیت** [illegible]

[illegible]

[illegible] **اصفهان** [illegible] **نظم** اصفهان [illegible]

اگر چه بعضی [illegible] اقلیم چهارم [illegible]

طولش از جزایر خالدات **قوم** عرضش از خط استوا **لب له** [illegible] اصفهان [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] حسن [illegible]

[illegible]

نظم اصفهان [illegible] اصفهان [illegible]

[illegible]

اصفهان

از ثوابت [illegible] نظم [illegible] زلال یخ اندر چنان [illegible]
در اصفهان [illegible]
[illegible]
[illegible] نظم [illegible]
ابن قتیبه [illegible] اصفهان [illegible]
اصفهان [illegible] اصفهان [illegible]
[illegible] اصفهان [illegible]
[illegible] اصفهان [illegible]
[illegible] اصفهان [illegible]
[illegible] سلمان فارسی [illegible] حضرت ختمی پناه صلی الله علیه وآله [illegible] سلمان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] صلی الله علیه وآله [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ابراهیم بن عیسی [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] اصفهان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

اصفهان

ووده ما و پای بر سریر امارت نهاد و جهان از خوارج تهی گردانید [illegible] قطب‌الدین [illegible] رسانید [illegible]

از سلطنت [illegible] ابوجعفر محمد بن علی الملقب بجمال‌الدین [illegible] زمان بوده و چون جامع فنون [illegible]

و حاوی علوم [illegible] سلطان محمود بن محمد بن ملکشاه [illegible]

زنگی بن آق‌سنقر [illegible] جمال‌الدین [illegible] سیف‌الدین غازی

بر سریر حکومت [illegible] وزارت [illegible] بخشش [illegible] نظم [illegible]

[illegible] جلال‌الدین [illegible]

[illegible]

[illegible] جمال‌الدین [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] قطب‌الدین [illegible] جمال‌الدین [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

ابوالحسن الملقب بکمال‌الدین [illegible]

[illegible] ابوعبدالله محمد [illegible] الملقب بعماد الکاتب [illegible]

[illegible]

[illegible] نورالدین [illegible] سلطان [illegible]

[illegible] سلطان صلاح‌الدین [illegible] عمادالدین [illegible]

[illegible]

صلاح‌الدین [illegible]

[illegible]

[illegible] عمادالدین [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] شمس‌الدین [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

کتاب است ابتدا در خدمت خلفای بنی عباس بمنصب جلیل ممتاز بوده و بعد از آن در ولایت مغرب نزد امیر تمیم المعز لدین الله بمنصب عالی مفتخر گشت
و هم در آنجا در سنه اربع و خمسین و اربعمایه درگذشت محمد بن عمر الکشی علوم غریبه را نیک ورزیده و صاحب حشمت و منزلت بوده است از مصنفات اوست

حکیم ناصر خسرو از دانشمندان زمان بوده و در باره وی مردمان سخنان بسیار گفته اند بعضی عارف و موحدش می شمارند و برخی بد اعتقاد و بی دین دانند
تناسخ داشته چون در وقف نگارش رساله از نظر آمده احوال خود را بالتمام ذکر کرده و مراتب بیان آن کما کان نوشته شده بطریق اختصار می گوید که من ناصر
ناصر بن خسرو بن حارث بن علی بن حسن بن علی بن محمد بن علی بن موسی الرضا بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسین بن علی بن ابی طالب علیهم السلام که در اوان
طفولیت در سن نه سالگی مشغول بودم بتحصیل انواع کمالات تا در سن هفت سالگی بحفظ قرآن و دو سالگی بعلوم لغت و صرف و نحو و عروض و حساب و سیاق مشغول شدم
و چهار سال دیگر مشغول شدم بعد از آن بعلوم نجوم و رمل و هندسه و اقلیدس و مجسطی و ... هفت سال دیگر مشغول شدم و بعد از آن بعلوم فقه و احادیث نبوی و تفاسیر که ... تا سن بیست سالگی رسیدم
صرف نمودم و بعد از آن ... و احادیث نبوی ... قرآن را ... تفسیر و ... خواندم
بابت از ... سال بعد از آن بعلوم ... و حکمت یونانی و ... علوم ... و فلاسفه ... و تحقیقات ...
نحویات و ... منطق ... علوم است ... سال ... که ... در ... بر من ... سیر کردم ...
که نخوانده ام ... از هیچ ... عاجز نبودم ... بعد از آن چند وقت بوزارت ... سلطان ... شاه ... و تدبیر ملک ...
نمی ... بودم ... زن و فرزند ... و هیچ ... بودم ... در ... آنجا ...
رسید ... و نزد ... تنها ... سلطان ... ملک ... برادرم ... در آن حال ... خواجه سعید ... بود ...
با او در میان نهادم ... دانستم که ... برادرم ... حضرت ... بر ... در ... شدم ... جوانی ...
موافق ... در ... وزارت ... بر ... گشته ... حال ... بودم ... و ... بر ... در ...
در ... خود ... حال ... و ... بودم ... و حاکم ... می کنم ...
گفت ... خسرو ... گفتم ... که ... بر ... تا ... با ...
حاضر ... از تصنیفات ... حکمت ... و ... چون ... نظر کردم ... از مصنفات من ...
... شنیده بودم ... در آن ... اسلام ... چون نظر کردم ... و ...

نیز بسبب

مرا ... کردی چون ... حاکم ... رسید ... که این شخص ... گفت ... ناصر خسرو ... حاکم ... شنید ... بر ...
... شرایط خدمت ... بود ... که ... مطلوب ... جواب ... مستقر ... من ...
... مستنصر ... و ... بودن ... وزارت مشغول شدن ... چون ... بود حکم ... وزارت ...
... این ... جمیع ... برادرم ... و ... رقعه ... من ...
... بود ... حاکم ... گفت ای ناصر ... اکنون ... من ...
پس ... من ... در زندان ... زندان ... حاکم ... من ... بود ...
کرده ... گفت ... که ... موافق مذهب ... بود ... من ...
موافق رای ایشان ... علامت ... مذهب ... خود ...
شد ... و ... رسید ... حاکم ... وزارت ...
ضرورت ارتکاب آن کرده بودم ... برادرم ... علوم ...
بری ... حاکم ... برادرم ...
... و برادرم ... حاکم ... من ...
کرده ... حاکم ... من ...
... حاکم ... برادرم ...
... برادرم ... حاکم ...
بعد از آن ... برادرم ...
و برادرم ... برادرم ...
... برادرم ... گفتم
این ... ناصر خسرو ... و ...

کاشت ادیب ترک [illegible] صاحب [illegible] گفتم ای برادر [illegible] خسرو [illegible] خوانند خبر [illegible]

گفتم که قسم [illegible] خوش [illegible] سال [illegible] وزارت [illegible] حاجی [illegible] مبارک [illegible] ادیب [illegible] بودند [illegible]

منصب [illegible] ایمان [illegible] گفت [illegible] حال [illegible] بیکان [illegible] خوش [illegible]

تقریر [illegible] کردم [illegible] اختیار [illegible] فیض [illegible] وقات [illegible]

مشغول شدم [illegible] سال [illegible] عبادت [illegible] گردم [illegible] الحال [illegible]

چهار سال [illegible] گذشته [illegible] عبادت تقصیرات واقع [illegible] صباح [illegible]

سبع الاول [illegible] العالمین [illegible] ایمان [illegible]

بیدار [illegible] علما [illegible] مشغول [illegible] علمای [illegible]

کن عبادت [illegible] بیکی [illegible] آوردم [illegible]

نمان چون [illegible] تحت [illegible] جهان [illegible]

[illegible] درمان [illegible] حکم [illegible]

که خاصیت [illegible] عرب [illegible] [illegible]

مراد و رست **نظم** [illegible] کنی [illegible] چون [illegible] کنی [illegible]

[illegible] کنی [illegible] کنی [illegible]

خود [illegible] کنی [illegible] خاک [illegible]

روی [illegible] کنی [illegible] کنی [illegible]

[illegible] خوار [illegible]

[illegible] کن [illegible] کن [illegible]

[illegible] کن [illegible] کن [illegible] کن

با کشته [illegible] که [illegible] خواهی [illegible] آگاه [illegible] هست [illegible] بسی [illegible]

بر روز [illegible] فرزانه [illegible] نیکو [illegible]

[illegible] گفت [illegible] خواهد [illegible] کتاب [illegible] [illegible]

[illegible] عالم [illegible] جهان [illegible] [illegible]

[illegible] خاک [illegible] [illegible]

[illegible] جانب [illegible] جهان [illegible]

خبر [illegible] خوب [illegible] بیکی [illegible]

[illegible] رسول [illegible] حقیقت [illegible]

هم شریف [illegible] غلام [illegible] جان [illegible]

دل [illegible] جان [illegible] [illegible]

پادشاهی [illegible] [illegible]

غلام است [illegible] **ابو المعالی نحاس** [illegible] صاحب [illegible]

[illegible] جون [illegible] سلطان [illegible] ابو المعالی [illegible]

[illegible] سلطان [illegible] برادران [illegible]

[illegible] فرار [illegible] حاکم [illegible] مهام [illegible] [illegible]

[illegible] وقت [illegible] مجلس [illegible]

[illegible] حاصل [illegible] [illegible]

کام [illegible] **والد اعلیٰ** [illegible]

زر [illegible] مسموم [illegible]

سراسر کننده و دریغ و [illegible] لشکر [illegible] جنگ [illegible] چون شیر [illegible]

چو [illegible] چشم [illegible] دیده [illegible] بود [illegible]

[illegible] **ورباعیه** [illegible] عالم [illegible]

صدرالدین خجندی [illegible] صفاهان بوده [illegible] صدور [illegible] خاندان خجندیان [illegible] اصفهان [illegible]

جهان بوده [illegible] صدرالدین قاضی القضاة صفاهان بوده [illegible]

[illegible] صدرالدین [illegible]

[illegible] صدرالدین [illegible]

[illegible] **نظم** [illegible]

[illegible] **وله ایضا** [illegible]

[illegible] **جمال خجندی** [illegible]

[illegible] **بیت** [illegible]

[illegible] **شرف الدین محمد شفروه** [illegible] اصفهان [illegible]

[illegible]

[illegible] سلطان [illegible] **نظم** [illegible]

[illegible]

[illegible] **ایضا** [illegible]

[illegible] اصفهان [illegible]

[illegible] **ایضا** [illegible]

[illegible] اصفهان [illegible]

[illegible] **ایضا** [illegible]

رسنی [illegible] • عشق [illegible] • [illegible] سخن [illegible] • [illegible] ایضا عشق [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] [illegible]

نظم [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] [illegible]

نظم [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] بیت [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] • [illegible] نظم [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

قسم [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

این سخن [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

سلمان [illegible]

سلمان [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] ایضا [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] ایضا [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible]

سوخته خورشید چرخ [illegible] **کمال الدین** خلف الصدق جلال الدین عبدالرزاق است [illegible] جلال الدین عبدالرزاق [illegible]

بود یکی معین الدین عبدالکریم و دیگری کمال الدین اسمعیل [illegible] کمال الدین [illegible]

[illegible] **رباعی** [illegible]

[illegible]

لشکر [illegible] کمال الدین اسمعیل [illegible]

[illegible] کمال الدین اسمعیل [illegible]

[illegible]

[illegible] کمال الدین [illegible] **رباعی** دل خون شد و شرط

جان گدازی این است ⁂ در حضرت او کمینه بازی این است ⁂ با این همه هیچ نمی‌یارم گفت ⁂ شاید که مگر بنده نوازی این است ⁂ [illegible]

[illegible] کمال الدین اسمعیل [illegible]

[illegible]

[illegible] کمال الدین [illegible] **نظم** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

خداوندا [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

اصفهان

او را ز فکرهای رقیق • دماغ بر زده در لب غنچه و روان بخار • مگر سنبله [illegible] نظم او که بر محک امتحان [illegible] بود تمام عیار • بر رخ [illegible] کیفیتی بر افروزد • از رخ
[illegible] خلعت بنده داد و بیمار • چو شد تمام بر تن او تمام خوی • که خود نداند [illegible] بیمار • بس [illegible] خواند [illegible] از این [illegible]
برون گشت [illegible] خانه [illegible] • جنس [illegible] خورد و در خون [illegible] • چو پشت کرده [illegible] • در آرزوی [illegible] ز [illegible] عیار •
کمیش خاطر جمع [illegible] • [illegible] • اگر [illegible] اتفاق الحال • خلاف [illegible] • بدان [illegible]
بر آید [illegible] • [illegible] • خلاف [illegible] • در [illegible] • [illegible]
[illegible] که بزرگ [illegible] • و از این [illegible] نظم افتد [illegible] • [illegible]
بروده و از وصاحب [illegible] • پس [illegible] صلاح [illegible] • [illegible] • خدای [illegible] • [illegible] زبان
خوردن چنین [illegible] • **و له ایضاً** [illegible] • [illegible] • [illegible]
گیتی • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] **و له** [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • **و له** [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • شادی [illegible]
چون تو [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
رفیع‌الدین معروف به نانی از اقران [illegible] • [illegible] دیوان [illegible] • [illegible]
حالش [illegible] • [illegible] **بیت** خدای [illegible]
ترا [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
تو خاطر [illegible] داد • [illegible] • [illegible] • [illegible]
هر جهان داد **و له** [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible]

در جهان پرورد • دلم چو غمزه زلف تو شوخی [illegible] • چگونه [illegible] • چو صبح [illegible] • [illegible]
پرورد • [illegible] عشق تو مارا • چنانچه [illegible] • چگونه [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • **ایضاً** [illegible] • [illegible]
[illegible] تواند بود • [illegible] • [illegible] تواند بود **و له** [illegible] • عالم
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] **[illegible]**
[illegible] • شاعر [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] **بیت** [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • **و له ایضاً** [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] **و له** [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] **[illegible]** [illegible] • [illegible]
احوال [illegible] **بیت** [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • **ایضاً** [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • اندرآن

[illegible]

اصفهان

[illegible] بر فلک سیم استاره [illegible] هر کجا تیغ [illegible]
معروف [illegible] سنگ [illegible] وصفا [illegible]
[illegible] جهان [illegible] گلستان [illegible] چمن [illegible]
[illegible] اوحدی [illegible]
ضمیر [illegible]
شیخ [illegible] نظم [illegible]
[illegible]
[illegible] شیخ اوحدی [illegible]
خان [illegible] سلطان محمد [illegible]
بخشش [illegible] نظم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
سنگ [illegible]
چنان [illegible]
کن [illegible]

هر آن [illegible] جهان [illegible]
باش [illegible]
[illegible] صفا [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] کمال الدین [illegible]
[illegible] نظم [illegible]
[illegible]

بیای عبرت ... [illegible] شمس الدین محمد [illegible] ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

دیگر نفس خوش وجود [illegible] فضایل [illegible] محمود [illegible] **نظم** کسی کو دل [illegible] • چو گل [illegible] بخندد • [illegible]
[illegible] • [illegible] هیچ است • [illegible] بانجام • و صحبتش [illegible]
[illegible]
رسیده بعد از آن [illegible] الحکم [illegible] **بیت**
در باغ گل شکفته [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] میرزا اسمعیل که همیشه در صفاهان [illegible] و دیگری میرزا [illegible] ابراهیم [illegible]
هم‌نشینی اهل [illegible] اصحاب طبع [illegible]
بیت [illegible] مردم [illegible] • [illegible]
[illegible] **رباعی** [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
• گویند [illegible] • [illegible] • میرزا سلمان [illegible]
[illegible] **بیت** با صفوت [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] وزارت [illegible]
[illegible] سلطان محمد [illegible]
[illegible] میرزا سلمان [illegible]
[illegible]
[illegible] **بیت** [illegible] • [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible] • ساقی [illegible]

[illegible]

می‌بخشد • [illegible] طبیب • [illegible] • [illegible]
[illegible]
[illegible] **نظم** [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible]
[illegible] صفاهان [illegible]
[illegible] **[illegible] محمود [illegible]** [illegible]
[illegible] **نظم** [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
[illegible] **نظم** [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] **رباعی** [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] **خواجه افضل الدین ترکه** [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **بیت** [illegible] •
[illegible] • [illegible] **رباعی** [illegible] •
[illegible] • [illegible] • • [illegible] • [illegible]

امید وصال [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... ز [illegible]

شراب و عود [illegible] ... از سادات صاحب سعادات [illegible]

[illegible] رباعی [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] شمس‌الدین محمد [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible] قاضی نوری [illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

نشنیده‌ام از لب شیرین حکایتی • دور از تو ... [illegible] ... شکفت • هر که ... [illegible] ... خوشتر ... [illegible]

[illegible]

حسنش ... [illegible] ... دل ... [illegible]

[illegible]

... صامتی ... [illegible]

... محمد الحزنی ... [illegible]

[illegible]

مراحل ... [illegible] ... نظم ... [illegible]

[illegible]

... نظم ... [illegible]

... منیری ... [illegible]

[illegible]

صلوات الله علیهم اجمعین که بعده وتیره شعر نسبت بترتیب نثر و نظم و نفس و حفظ اسبق مجنون یکسند ... اخبار و روایت ... شاعرین را تتبع نموده از
نامی شعرا چنانچه دیوان شیخ سعدی را صحیفه طال و دیوان امیر خسرو را مشرق الانوار و دیوان حسن دهلوی ... شیخ کمال را ... کمال خواجه حافظ را
اقبال و مولانا عبدالرحمن جامی را معراج الکمال ... خیال و ... و صالح ... اصحاب ... و شبیه
مجسته فال ... خیال ... وصال چون این دو ... گشته ...
او نیز چند نوشته اند بیت تا بوده چشم عاشق ... بوده ٭ ... انتظار بوده ٭ ... برنگ ...
نگاه باد ٭ لب ... قدم ... ٭ حیران شده ... ٭ زان ...
باز نباشد ٭ عجب ... نیاز ... شب وصال ... ٭ ... ٭ ...
انگه تو داری ٭ ... خیال ... ٭ ... ٭ ...
دو ... ٭ بر من ... ٭ ... ٭ ...
کنار ... ٭ ... ٭ ... وصال ... ٭ ...
در دل ... ٭ ... ٭ ... ٭ ...
کای ... حسن ... ٭ ... ٭ ... ٭ ...
جا دهد این ... ٭ ... ٭ ... ٭ ...
دنبال ... ٭ شادم ... ٭ ... ٭ ...
او است ٭ ... ٭ ... ٭ ...
نشسته ... ٭ ای ... ٭ ... ٭ ...
چند ... ٭ ... ٭ ... ٭ ...
مشغول ... ٭ ... ٭ ... ٭ ...
تا بسر ... ٭ ... ٭ ... ٭ ...

...

سخن بود مجری ... مولانا **سرودی** چون لطف سخن ... و ... بعضی ... اوقات ... با وجود ... مشغول ... گشت
بهیشه لطف ... با عث ... ساقی ... سلیم ... مستقیم ... که ...
این ... اوست **نظم** ... ٭ ... ٭ عشق ...
که عاشق ... ٭ ... ٭ ... ٭ ... ٭ ...
همراهی ٭ ... ٭ ... **امیر ...]** ...
... خواب ... ٭ ...
و او ... عشق و عاشقی ... ٭ ... صفهان ...
کلام ملک العلام مصروف ...
خداوند کریم ... **بیت** ... ٭ ... ٭ ... ٭ ...
چند ... ٭ میان عاشق و معشوق ... ٭ ... ٭ ...
دیده ... ٭ ... ٭ ... ٭ ...
... ٭ ... ٭ ... ٭ ...
... ٭ ... ٭ ... ٭ ...
بیخانمان ٭ ... ٭ ... ٭ ...
این بیچارگی ٭ ... ٭ ... **شکیبی** ...
مستقیم ... اعیان ... از اقسام کمالات ...
...
از محال ... عبدالرحیم خان خانان ...
که در مدح خان ... **بیت** ... ٭ ... ٭ ...

نسیم جهرم

...

چو کلکت ... [illegible] ... بهار [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible]

این مرغ که گرفتار ... [illegible] ... قفس است [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] مطلب [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] رباعی [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... بیت ... [illegible]

[illegible] ... ابیات در ... نظم چنان عشق تو

[illegible]

[illegible] ... نظم ... [illegible]

[illegible] ... نظم ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... نظم ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... نظم ... [illegible]

[illegible] ... نظم ... [illegible]

[illegible] ... نظم ... [illegible]

[illegible] ... نظم ... [illegible]

[illegible] ... کلامی بسلامی ... [illegible]

نظم [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] بیت [illegible] بیت

[illegible] رباعی [illegible]

[illegible] بیت [illegible] قطعه [illegible]

[illegible] خواجه [illegible]

[illegible] نظم [illegible] میرزا [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible] زواره [illegible]

[illegible] رباعی [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible] کاشی [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] رباعی [illegible]

[illegible] کاشان [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

نظم [illegible]

[illegible] شیخ عزالدین محمود صاحب [illegible]

شارح قصیده تائیه فارضیه [illegible]

[illegible] رباعی [illegible]

[illegible]

[illegible] شیخ کمال الدین عبدالرزاق [illegible]

اصطلاحات صوفیه [illegible] شیخ کمال الدین عبدالرزاق [illegible]

[illegible] کاشان [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] سلطان محمد [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

کاشان

افضل زمان و اکمل دوران بود و چنانچه [illegible] خواجه [illegible] نظم [illegible] فضل و فضل فضل [illegible]

او را [illegible] فضل فضل [illegible] چون سلطان [illegible]

[illegible]

نظم [illegible]

[illegible]

معاد و بعضی بلطف نیز ... اشعارش همه مقبول ... چنانچه از این ابیات ... معلوم و مفهوم میگردد بیت ... [illegible]
اطلس سرخ این ... جان ... [illegible] ... چشم ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ... سید جلال الدین ... [illegible]
[illegible] بیت ... [illegible]
[illegible]
[illegible] ... مولانا کمال الدین ... [illegible]
[illegible] بیت ... [illegible]
[illegible] ... مولانا کمال الدین ... [illegible]
علی ابن ابیطالب علیه السلام ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] بیت ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

نفس ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ... مولانا ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ... مولانا غیاث الدین جمشید ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
مولانا محتشم از شعرای معروف این ... [illegible]
[illegible]
بیت ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

کاشان

بدوستی تو با کاینات کین دارم ◦ بی پیش صورت تو ضبط آه خود کردن [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] ولە [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] ولە خیا [illegible]
[illegible] ◦ [illegible] ولە خیا [illegible]
[illegible] میرمحمد تقی [illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible] نظم [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] ولە خیا [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] مولانا ضیاء الدین [illegible]
[illegible]
[illegible] رباعی [illegible]
[illegible] ◦ [illegible]
[illegible] ◦ [illegible]
[illegible] رکن الدین مسعود [illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible] ولە خیا [illegible]
ولە [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] ولە خیا [illegible]
[illegible] ولە خیا [illegible]

قصاب آورد ولە خیا [illegible] ◦ [illegible] ولە خیا [illegible]
[illegible] ولە خیا [illegible]
[illegible] ◦ [illegible] ولە [illegible]
[illegible] ولە [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] ولە [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] میرحیدر رفیعی [illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible] ولە خیا [illegible]
[illegible] ولە خیا [illegible]
[illegible] ولە [illegible]
[illegible] نظم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

شاهجهان	طالب	شاه قلندر	ناز	محجوب	سک	ساوجی	سپس	ساوه	عقرب	کاشان	رزوجه	یزد	ناقص
عباس	شاه کف	خواب	رجب	ابوالقاسم	ملک	ابن	ثابت	شیر	عاق	جامی	سقری	سلطان	میرمحمد هاشم

[illegible]

کاشان

نهم جمادی

مستغنی و بیگرد و [illegible] بیت [illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] میرزا [illegible] الدین [illegible] نظم [illegible]

چنین [illegible] ملک [illegible]

مصطفی [illegible] نظم [illegible]

[illegible] رباعی [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] مولانا فهمی [illegible]

[illegible] نظم [illegible] وله [illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible]

[illegible] مولانا [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible] شجاع [illegible]

[illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible] نظم [illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] وله [illegible] وله [illegible]

[illegible] وله [illegible] وله [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] شریف [illegible]

[illegible] نظم [illegible] وله [illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible] وله [illegible] منه [illegible]

[illegible] مقصود [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

نظم [illegible] صافی

[illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

محمد یوسف [illegible] رباعی [illegible]

[illegible]

واز مردش کی است شیخ علی نقی است که با خلاق حمیده و اطوار پسندیده اتصاف داشته از مستعدان آن مملکت و با وفور فضل شعر را در غایت جودت و علو
رتبه بنحوی گفته که ازین ابیات که حاکی از عبودیت است توان استنباط کرد بیت ای بدولت رسیده دولت حال * وی ز تو فیض یافته اقبال * ای بمهرت رواج
خلق ابد بیت * شاه درت قضیهٔ اجلال * اسب ... ضعف * در ... شیر ... غزال * بهمت ای شاه درت * ... ... خیال
صد ره ... آتش ... کمال * در محیط ضمیر تو ... * ... ذهن و هم خیال * ... ... *
ز ره ... ... * ... ... * ... ... * ... ... انفعال * ... ... قلم * ... ...
تشال ودله چه عجب ... ... * ... ... * ... ... * از ... ... تماشا کنی * بیزم
وصل ... * ... ... * ... ... * ... ... * ... ...
قرار ندارم ... * ... ... * ... ... ندارم * ... ...
کرد ... * ... ... ندارم * ... ... * یاد از روزی که عاشق ... * درویش ...
... * ... ... * اللهی ... ...
از ... ... نظم ... * ... ... * ... نوالشاه ... ...
که تمام باغ ... ...
بسیار ... ... شاه کرم از طبقهٔ سادات ...
اگر ... ...
... ابیات ... نظم ... * ... ... * ...
... زلالی ... ...
مرقوم ... ... بیت ... * ... ...
... ... * ... ... * ...
... * ... نظم ... * ...

درویش محمود دیوانه چه بر داغ دل ماست ... بر جان ... * هر کو داغ دل ... ... * سرحلقه ... ... * ... ...
... چاک ... * ... ... * ... ... * ... ...
... ... * ... ... * ... ... * ... ...
نامی ... ... بیت ...
... ... * ... ... * ... ... حاجی ...
... * ... ... رباعی ... ...
... ... مسعودی ... ...
... ... بیت ... ... * ... بابا ...
... ...
... بیت ... ... * ... ...
کاشان ... رباعی ... ... * ... ...
... شاه مراد ... ... بیت ...
... * ... ... * ... ... ناجی ...
... ... سلطان محمد ... ...
... ...
... کاشان ... ...
... ...
... کاشان ... ...
... ...

فرخجسته روز وقت این ابیات در ... و اله خود انشا نمود **بیت** ۞ بیا که بخت بزرگی فزون است ۞ جهان کجی ... ۞ ... است

همه ... شود ۞ ... ۞ بیا ... است ۞ ... ۞ ... غلط ۞ ...

ولہ ... ۞ ... **فغفور** ...

... **رباعی** چون ... ۞ ... ۞ ...

قرابان ... ۞ ...

ایضا جمال الدین ...

... **بیت** ...

[illegible]

در نشکش بنفشه گو چون شود ۞ این نه محال است که شد بار درست ۞ ... ۞ حال که خود رفت دگر ... ۞ غم نخوری ...

تا نشوی برزگر کشت جهان ۞ غم نخوری در طلب ملک و مال ... **نوشتن** ...

[illegible]

اند و [illegible] که حضرت عیسی علیه السلام بیان فرمود [illegible] هم [illegible] مردم [illegible]

بخوبی آراسته اند [illegible] احوال [illegible] شیخ نظامی از علوم ظاهری و باطنی و [illegible] تمام [illegible]

تمام [illegible] بیت [illegible] هر چه هست از فقیهای نجوم ⁂ با یکایک [illegible]

[illegible] چون [illegible] شیخ [illegible]

[illegible]

این [illegible] نظم چون [illegible]

[illegible]

از این [illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] سلطان [illegible]

[illegible]

[illegible] سلطان [illegible]

واقع [illegible] عراق [illegible]

[illegible] بیت

[illegible]

[illegible] شیخ [illegible]

[illegible] بیت [illegible] عاشقی [illegible]

[illegible] عشق [illegible] عاشقان [illegible]

هر آنکس را چنین معشوق باشد ⁂ هر روز عاشقش خلوت [illegible] ⁂ یا عاشق [illegible] و له [illegible]

تا تو [illegible] ⁂ [illegible] ⁂ چون [illegible]

[illegible] و له گل [illegible] ⁂ [illegible]

[illegible] ⁂ [illegible] عشق [illegible] ⁂ [illegible] عاشق [illegible] ⁂ عشق [illegible]

[illegible] ⁂ چون [illegible]

روزی حدیث [illegible] ⁂ چون نظامی [illegible] و له [illegible]

[illegible] ⁂ [illegible] میخانه [illegible] مسجد [illegible]

[illegible] میان مسجد و میخانه [illegible] و له [illegible]

[illegible] و له [illegible] چون [illegible]

[illegible] و له [illegible]

[illegible] و له [illegible]

[illegible]

[illegible] و له همچون نظامی [illegible]

[illegible] و له [illegible]

[illegible]

دل [illegible] جان [illegible] و له چون [illegible]

[illegible]

[illegible] و له [illegible]

[illegible] و له [illegible]

گر حبر کنم عمر تمامش ز تو صبحی * بیاد تو هر تیر غمت را [illegible] * جان [illegible] * خونریز [illegible] * داری [illegible]

دوران [illegible] * ما در دل تنگ [illegible] **ولد** ابروی تو [illegible] * زلفین تو [illegible] * بر [illegible] آفتاب [illegible]

[illegible] **خواجه فخر الدین محمد** از مشهوران عراق در فضل و کمال مشهور آفاق بوده این سخن از وی می آید که [illegible]

[illegible] چنان [illegible] که [illegible] محمود [illegible] لطف طبع [illegible] این ابیات [illegible]

نظم دل [illegible] جان [illegible] * جان [illegible] * [illegible] * چون [illegible]

[illegible] **خواجه مسعود** از صنادید شهر [illegible] بوده و در زمان ابو الغازی سلطان حسین میرزا [illegible] احوال [illegible]

[illegible] و بعد از آن [illegible] دیوان غزل [illegible] و این چند بیت از آنجمله است **نظم**

[illegible] غم [illegible] * [illegible] **شهیدی** شاعر مشهور [illegible] بوده و در خدمت سلطان یعقوب [illegible]

[illegible] سلطان یعقوب [illegible]

بجانب [illegible] دیوان [illegible]

[illegible] **بیت** [illegible] * [illegible] * من [illegible]

تو [illegible] * [illegible] * [illegible] * [illegible]

از [illegible] * [illegible] **ولد** [illegible] * [illegible] * [illegible]

[illegible] * [illegible] **ولد** [illegible] * [illegible] * [illegible]

[illegible] * [illegible] **ولد** [illegible] * [illegible] * [illegible]

[illegible] **ولد** [illegible] * [illegible] * [illegible]

[illegible] * [illegible] * [illegible] * [illegible]

[illegible] **کلجنی** [illegible] ابو الغازی سلطان

حسین [illegible] هرات [illegible] الحمد [illegible]

[illegible]

[illegible] * [illegible] **بیت** [illegible] ملا [illegible]

[illegible] **بیت** [illegible] * [illegible] * [illegible]

[illegible] **وحیدی** از مشهوران شهر [illegible] بوده [illegible]

[illegible] **بیت** [illegible]

[illegible] * [illegible] **قاضی زاده [illegible]** از [illegible] قاضی [illegible]

[illegible] **بیت** [illegible] * [illegible]

[illegible] **دردی** [illegible] * [illegible] *

[illegible]

[illegible] **بیت** [illegible] * [illegible]

[illegible] * [illegible]

[illegible]

[illegible] **نظم** [illegible]

[illegible] * [illegible] *

[illegible] **بیت** ای فلک [illegible] ایوان نجف * [illegible]

[illegible] ایوان نجف * [illegible] * [illegible] ایوان نجف * [illegible]

[illegible] نجف * [illegible] * [illegible] نجف * [illegible]

[illegible] نجف * [illegible] * [illegible] نجف * [illegible]

[illegible] نجف * [illegible] * [illegible] نجف * [illegible]

[illegible] نجف * [illegible] * [illegible] نجف *

من کجا عشق کجا چرخ کجا ٭ ما جرأتیست مرا که توبه دیوان نجف ٭ راست گویم من و این مرتبه پرواز جهات ٭ باد و دم جائیکه کند سیر تو جنگ
ناتوان مهر و مه از عهده شاهان شود ٭ میبرد ز شکوه کشان بخشش سیم نجف ٭ ابر شود بی کرم ابر است بیان قضا ٭ کوی افلاک ره مهر چو کوکان نجف ٭ وارد پیش تو تهی باد
فلک چون نگنم ٭ من که این بنده مظلوم تو خاقان نجف ٭ از تهی چهره حرا سیم و زر است ٭ کمترین خوشه خرمن ز بستان نجف ٭ مشتی از اهل جهان جهت سعادت داده
روی به بنده از قتیله چه سان نجف ٭ رشتن بر نسب این که ببخشانند ٭ کمتر لقای گوهر نجف ٭ **میر حضوری** الله میر ... ملا ... گرگیان ...
از اکابر و معروف ... صاحب عبارت است ... حضوری از عشاق ... بوده ... سال ... مجاور ... مرتبه ... به
مثنوبات اخوی ملکات **نظم** از آنکه ... باشد ... ٭ بعد از چند سال ... خود ... شده و معاملات
خود را صرف ... آورده **بیت** می ... ٭ ... چاه ٭ وزارت ... شاه اسمعیل ...
... خود بعراق عجم ... آمد ... **بیت** الحمد ... ٭ ... شاه اسمعیل ...
الف ... ٭ ... **بیت** ... ٭ ...
... تاریخ ... ٭ این ابیات از غزل ... **بیت** ... ٭ ...
داشت **وله** ... ٭ ... ٭ ...
... ٭ ... **وله** ... ٭ ...
حسرت ... ٭ ... ٭ ... **وله** ... ٭ ...
... **وله** ... ٭ ... ٭ ... ٭ ...
وله ... ٭ ... ٭ ... ٭ ...
دیوانه ... ٭ ... **وله** ... ٭ ...
جا ... ٭ ... **وله** ... ٭ ...
از ... ٭ ... **میر شکی** برادر ...
...

ومن ...

دی میر ... آنچه بکار می آمد ... و ... **بیت** ... اشکی ...
عقل ... خون ... ٭ ... ٭ ... ٭ این ابیات که نوشته میشود ... **نظم**
اشک ... ٭ ... ٭ ...
وله ... ٭ ... **مولانا ملک** ...
باب ... **بیت** ...
خوبان ... ٭ ... ٭ ...
شاهدان ... **بیت** ...
... **وله** ... ٭ ... **وله** ...
عشق ٭ ... **وله** ... ٭ ... ٭ ...
میان ... **وله ایضا** ... ٭ ... ٭ ...
صف ... **منه** ... ٭ ... ٭ ...
... ٭ ... **وله** ... ٭ ...
... **وله** ... ٭ ... ٭ ... **منه** ...
... ٭ ... ٭ ... **وله** ... ٭ ...
... ٭ ... **وله** ... ٭ ...
... ٭ ... **وله** ... ٭ ...
... **منه** ... ٭ ... ٭ ...
... **مولانا شیرازی** ...
... **بیت** ... ٭ ...

نسخه ...

قم

کر قسم سلیم بگردد از ابروانت **بیت** ابروانت که بنوک خشم نیم مژه نیم • ور ازو تو منع ز مژه کرده ام نیم [illegible] • از غمت چنان که مرغ خورشید نیم مرغ نیم [illegible] **وله** ای [illegible]
من و مهر تو تاب وداد • خواهد بیت کفه تا به آفتاب بداد **وله** می کاز دست ای سنگین [illegible] • در ره [illegible] کشتند یک یار رفت **منه** کی [illegible]
و فا داری ننه بابا رای خود • که خود را هراز خواهند ما ز ابرای خود **اقا محمد** وله میرکی جوانی بود بزیور شجاعت آراسته و بشیوه خلق و لطف طبع آراسته
کاهی شعری میگفته از انجمله است **بیت** نه دوی ز خدمت تو بر باد قدم • از پیش نظر که جان داد قدم • رفتی اگر چه بیم ره از دو تو کمین • چون از دوری تر آری
خود با قدام **غضنفر کرجاری** در سلک سلطان سخن گستران نظام داده از معارضه غضنفر بر فتکی میکند و پیوسته شعار خود را دلیری قادر داده با اکثری شعر منازعت
داشته چنانچه رباعی ای در برخ حاتم کاشی گفته **بیت** حاتم که شدت سپهر بر آراید • در پیش تو صورت معقرب ماند • اندر رو چهار است و کجا دو پیش • دو علم
سخن چهره کران را داد • و این رباعی در جنب مولانا وحشی یزدی گفته **رباعی** وحشی که گرفته شهر کار ساده • دایم بسر کار است شور و شراره • اندر میان من و آنکی
شعر ... امتحان نماد در بر سر آر • و مولانا وحشی این قطعه در معارضه وی گفته **نظم** غضنفر کرجاری بطبع و همچو جنگ • رسیده و خوانده کنکه جرم تو پیش ار بر آن
و از آن بیش طبع جنگ دار [illegible] • غریب چار نور دار [illegible] • غضنفر عجب گلبانگی کی اوهم بپرده جوان در قریب [illegible] بیت اگر این بیت
از آن شعر است **بیت** لطافت ز بس که ابروی با طراوت ز خانه ماند جوی • دوم ابروی تو لب شیرین نما اموال از حریم سخن که در این ابیات که در قروه
کلک تصریح می شد از دیوان غزل ات **بیت** ره همه در بیشکی کرد از پیر • هر سر [illegible] جا نپره • عمر داد مکینه از آنجا که دیر و کمر
نوشته را تو صدای غم جاناته جبر و **وله** ابیش ابیات [illegible] • آن روز که از غیرت کی این [illegible] کشند **وله** من بروم تا [illegible] آرام روم که کرده • نا [illegible]
شکسته از نقره **وله** نیاز آرم ز خود بر کوی را • کو غیرت را دو جای دوست **میر اوحی** ز نخل سلیم و مجلس مستقیم ارزد و همواره همت بر نظام تقم [illegible] تاریخ
از اوده است **نظم** چو عصیم جان کشت عشق تو اوست • بهجر تو صبر [illegible] شنیده دون نیات • بسوخت بدام عشق تو چنان که جرعت • در دوزخ تخت
کز دو سر کنسری **بهاری** شاعر بود است و شعر بهور بهسکو [illegible] از انجمله است **بیت** مرا دل [illegible] چشمی کاری گاه کشایند • دل خون کشته می چکد [illegible]
کسی لاف که کرسی رسد که ز حرف او • کما و ندعشق [illegible] کشاید **حسن وحی** از فضلای این شهر [illegible] جمیع [illegible] بیت و نظم اش منع ... [illegible]
چنانچه ز دیوانش مستفاد میگردد **بیت** تو آن مصدری که در قرآن بنشانت • الم [illegible] مالک مصدرک بر آمد • ای یک داده در کار [illegible]
با دونک بر آمد • چو تو پشت و پناه جفا [illegible] • از ان ز تو نقش [illegible] بر آمد • فرو ز [illegible] • از وی [illegible] چنان آتش نمی [illegible]
که در او بر قدم فرنک بر آمد • چو بیچه در آن کشته شقاف • چو دام در کرم شمع بر آمد • چو ... با مرغ کشتی بخت • ز نرکمک [illegible] بر آمد • بخت [illegible]

بارمجان کشتم • برای و هم این کالک بر آمد • برای جایزه حضرت میر [illegible] فرنگ در کرمانه • حسن [illegible] ز [illegible] • عجایب [illegible]
ود کرم [illegible] • [illegible] کلوی [illegible] • تمام [illegible] **سیاده** از شهرهای [illegible]
و معمورت ترکسان است و بیش ز صد و غاره مزارعات و ترفات نیز [illegible] و از میوه انگور و انجیر و [illegible] چو [illegible]
سجا در باب [illegible] ما منصبه که و قوم [illegible] و از جاهای بزرگ شهرهای رفیق [illegible] امام موسی کاظم [illegible]
منسوب مسجدی است که بسنگ [illegible] منسوبست و در [illegible] حالت آن ظاهر [illegible]
صلی الله علیه و آله و سلم [illegible] و [illegible] مسجد [illegible] چهار سنگ است [illegible]
ادمی بیرون آمده [illegible] ترکی گفته [illegible]
از جمیع [illegible] شیخ عثمان [illegible] خوارق عادات [illegible]
حالی [illegible] عبد الغفار [illegible] و دعوت حق را اجابت کرده [illegible] امام [illegible] ابو [illegible]
جامی [illegible] خواجه نصیر الدین ابو جعفر محمد بن حسن [illegible] و [illegible] بود [illegible]
علمای زمان و فضلای دوران بوده **نظم** بروز [illegible] مناقب [illegible]
او در اکثر فنون بوده [illegible] و وقوف [illegible] خواجه در علم شاگرد فرید الدین داماد است و او شاگرد صدر الدین سرخسی
و صدر الدین شاگرد [illegible] شاگرد [illegible] ابو علی سینا بوده [illegible] امام فخر الدین رازی [illegible] خواجه نصیر [illegible]
در وقت طلوع آفتاب روز دوشنبه یازدهم جمادی الاولی [illegible] فرزند [illegible]
و پس [illegible] در ولایت قهستان [illegible] خواجه [illegible] جناب خواجه [illegible]
در ولایت قهستان ساکن بود و حاکم آن خطه ناصر الدین محتشم [illegible] خواجه [illegible]
و در [illegible] قصیده [illegible] ناصر [illegible]
محتشم [illegible] ناصر الدین [illegible] مکاتبات [illegible] خواجه [illegible]
ان نوشته [illegible] ناصر الدین [illegible] خواجه [illegible] قلعه [illegible]

بولایت قهستان رفت و خواجه را [illegible] ساخت چون خواجه بدرگاه [illegible] شتافت به نور عنایت [illegible] و صنوف مرحمت و عاطفت [illegible]

حکم شد که ملازم اردو باشد و [illegible] خان در [illegible] ملک [illegible] رصد [illegible] و [illegible] مصنف ملک و دولت [illegible]

در حضرت [illegible] مقام [illegible] و [illegible] خلیفه بغداد [illegible] خواجه نصیر [illegible]

و حکما و فلاسفه و متکلمین [illegible] جمع [illegible] تمام [illegible] رسیده بود [illegible] خواجه [illegible]

عالیمقام امام موسی بن جعفر [illegible] بغداد [illegible] بیت [illegible]

[illegible] شرح اشارات [illegible]

[illegible]

[illegible] امام [illegible] موسی الکاظم [illegible]

[illegible]

[illegible] خواجه نصیر [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible] خواجه سلمان [illegible]

[illegible]

[illegible] سلطان [illegible]

[illegible]

[illegible] سلطان [illegible]

[illegible] سلطان [illegible] نظم [illegible] مولانا [illegible] جامی

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] منتجب الدین [illegible] بیت [illegible]

[illegible]

قاضی [illegible] عیسی [illegible] صدر [illegible] سلطان یعقوب بوده [illegible]

چنین مشهور است که [illegible] سلطان [illegible] سلطان یعقوب [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

لا بوجود او قوی نیست . و گوه الوند بر گیر نرسنگی چنان بجانب غرب داغ شده ... و گویند در دو هزار جهت و سه طرف ان
حیران می پذیرد و هیچ وقت برف ... از آن خالی نباشد ... و ... چشمه های ... بیشمار دارد ... خوشگوار
... [illegible] ... بیت ما شاره که خوشتر از آرزمیت . و ... بغداد و روم
و از این قبیل غرایب بسیار ... عادت ... خواجه یوسف همدانی ... اول حال در بغداد ...
شیخ ابواسحاق شیرازی ... علم فقه ... شیخ ابواسحاق ... از اصحاب خواجه ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... ابوالفضل ...
... [illegible] ... در نفحات ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... قوام الدین ابوالقاسم ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... رباعی ما برگ شهادت ... [illegible] ...
... [illegible] ...
نظم هر روز ... [illegible] ...
... [illegible] ... خواجه ابوالحسن ...
... [illegible] ...

ایشان هم در برابر ... بوده والله بیت ما را خواهی دل ز جهان ... چون شیفتگان ز جهان ... ولی
... [illegible] ... معشوق ... [illegible] ...
بیت ... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... شیخ فخرالدین ابراهیم المشهور بالعراقی در صغر سن حفظ قرآن کرده
نوعی خوب می‌خواند که همه جهان شیفته آواز او بودند بعد از آن به تحصیل علوم اشتغال نموده در سن هفده سالگی ...
... [illegible] ... قلندران به همدان رسیدند ... [illegible] ...
... به هندوستان افتاد و در ملتان به شیخ بهاءالدین زکریا ... [illegible] ... نظم نخستین
باده کاندر جام کردند ز چشم مست ساقی وام کردند ... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... نظم چو خود کردند راز خویشتن فاش عراقی را چرا
بدنام کردند ... شیخ ... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... بیت ... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...

فخرالدین عراقی

[illegible]

خواند و ... [illegible] ... شیخ ... [illegible]

عالم ... [illegible] ... بنظم ... [illegible]

[illegible]

... [illegible] ...

محمود بن عبدالله المزدقانی ... [illegible] ... شیخ تقی الدین علی دوستی ... [illegible] ... شرف الدین ... [illegible]

[illegible] ... میر سید علی همدانی ... [illegible]

... [illegible] ... شرح فصوص الحکم ... قصیده خمریه ابن فارض ... [illegible]

[illegible]

... [illegible] ... میر سید علی ... [illegible]

[illegible]

میشود و مسعود ... خروج کرده ... عبادت ... ابوالفضل ... [illegible]

مکان نظام ... **السلطان ابراهیم بن مسعود بن محمود** ... [illegible] ... چون ... [illegible]

... [illegible] ... سلطان ... [illegible]

... [illegible] ... غیر ... [illegible]

بیان کرده ... بیت ... [illegible] ◦ ... [illegible] ◦ ... محمود ... [illegible]

اما ... [illegible] ... فضلا و فصحا ... [illegible]

و مسعود سیف الدین محمود بن سلطان ابراهیم ... [illegible] ... صاحب

غرض سلطان ابراهیم ... سیف الدین محمود ... سلطان ... [illegible]

از آن ... [illegible] ... مسعود ... سلطان ... [illegible]

این رباعی ... [illegible] ... سلطان ... بیت ... [illegible]

... [illegible] ◦ ... [illegible] ◦ ... [illegible]

... [illegible] ... سلطان مسعود ... [illegible]

سال ... [illegible] ... ثقة الملک ... [illegible]

... [illegible] ... سلطان غیاث الدین ... [illegible]

... [illegible] ... [illegible]

نظم و مسعود با ابوالفرج رونی معاصر بوده ... کمال اتصال و اتحاد ... چنانچه از ابیات ... مفهوم میگردد

نظم ای خواجه بوالفرج نکنی یاد من ◦ تا شاد گردد این دل ناشاد من ◦ ... ◦ چون ... مسعودی ...

... [illegible] ... ابوالفرج ... **بیت** بوالفرج شرم نامدت که بجهد ◦

در چنین حبس و بند افکندی ◦ تا من اکنون ز غم همی گریم ◦ تو بشادی ز دور میخندی ◦ نوزده سال بوده ام بندی ◦ ... ◦ ...

خداوندی ... ◦ ... ◦ ... ◦ ...

کنی ... ◦ ... ◦ ... جان ...

... ◦ و اکثر ... **بیت** ... ◦ ...

خلق ... ◦ ... ◦ ...

... ◦ ... و او را قصیده ایست در مدح سیف الدوله محمود بن ابراهیم ... مسعود ... موصوف ...

... **بیت** ای ... ◦ ...

... ◦ ... ◦ ...

... سعادت ◦ ... ◦ ...

... ◦ ... ◦ ...

... چند بیت از دیوان فارسی او نوشته میشود **بیت** شکوفه طرب ... ◦ ...

... ◦ ... ◦ ...

... ◦ ... مسعود ... ◦ ...

کل ◦ ... ◦ ... ◦ ...

... ◦ ... ◦ ...

... ◦ ... ◦ ...

... ◦ ... ◦ ...

... ◦ ... ◦ ...

... ◦ ... ◦ ...

... ◦ ... ◦ ...

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

سیر سخن

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

بجان

سیمین بر دلبری که بوی خوش نیست ٭ شیرین سخن و نرم و زرد چهره چو غزالند ٭ پرند بفتوی خرد گر چه جوانند ٭ سرو قد و سیمین بر همچون مه تابانند ٭ با همه […]
چون سرو روانند ٭ چون راحت روح […] ٭ چون چمن […] ٭ در خشم و رضا […] ٭ در نطق […]
در معرکه […] ٭ در مجلس […] ٭ زان […] ٭ سپهر […]
غارند ٭ بچشم […] ٭ شاه […] ٭ شیرین […] ٭ هر کار […]
گر چنین […] ٭ با […] ٭ […] ٭ […]
در فشای عالم […] ٭ […] ٭ […] ٭ […]
هر چه خواهی […] ٭ […] ٭ […] ٭ […]
[…] ٭ ملک […] ٭ ابوالدین او نا […] بحسب طبع و لطافت لسان معروف و مشهور زمان خود بوده […]
قریب […] ٭ […]
و در مدح […] ٭ […]
در […] ٭ […]
[…] ٭ […]
[…] ٭ […]
بیت […] ٭ […]
[…] ٭ […]
[…] ٭ […]
[…] ٭ […]
[…] ٭ […]
[…] ٭ […]

چه سخن […] ٭ […] ٭ […] ٭ […]
قهرت […] ٭ […] ٭ […] ٭ […]
کم […] ٭ بیت […] ٭ […] ٭ […]
[…] ٭ […] ٭ […] ٭ […]
[…] ٭ […] ٭ […] ٭ […]
[…] ٭ […] ٭ […] ٭ […]
[…] ٭ […] ٭ […] ٭ […]
[…] ٭ […] ٭ […] ٭ […]
[…] ٭ […] ٭ […] ٭ […]
[…] ٭ […] ٭ […] ٭ […]
[…] ٭ […] ٭ […] ٭ […]
[…] ٭ […] ٭ […] ٭ […]
[…] ٭ […] ٭ […] ٭ […]
[…] ٭ […] ٭ […] ٭ […]
[…] ٭ […] ٭ […] ٭ […]
[…] ٭ سید […] بن ابراهیم صاحب […] طبع مستقیم بوده […]
[…] ٭ بیت […] ٭ […]
[…] ٭ […] ٭ […]
[…] ٭ […] ٭ […]

[illegible]

[illegible]

میرزا [illegible] محوی بر چهره حسن خلق [illegible] و نقش [illegible] صفات [illegible] علم [illegible] و به نظم موصوف [illegible] و مجلسش [illegible] محبت
[illegible] معنی [illegible] سلیقه [illegible] غرابت [illegible] است [illegible]
[illegible] صورت [illegible] **بیت** [illegible] جامی [illegible] بی [illegible]
[illegible] **رباعی** [illegible] نشسته [illegible] بنشسته [illegible] عالم [illegible] بنشستم
رباعی [illegible] محوی [illegible] دستی [illegible] خاکی [illegible] **رباعی**
جان [illegible] با [illegible] جهان [illegible] [illegible]
[illegible] **رباعی** [illegible] بی [illegible] باران [illegible] خون [illegible] محوی
[illegible] جان [illegible] چشم [illegible] محوی [illegible]
[illegible] **مثنوی** محوی [illegible] گشته [illegible] مجنون [illegible]
[illegible] **رباعی** محوی [illegible] حیف [illegible] **رباعی**
[illegible] محوی [illegible] **مثنوی** [illegible] بنشستم [illegible]
[illegible] **رباعی** محوی [illegible] [illegible]
[illegible] **مثنوی** [illegible] مجلس [illegible]
[illegible] **مثنوی** [illegible] عاشق [illegible] جام [illegible] **رباعی**
[illegible] **رباعی** [illegible] چشم [illegible] **رباعی**
[illegible] **رباعی** [illegible] عالم [illegible]
محوی [illegible] **رباعی** عاشق [illegible]
[illegible] **مخبری** [illegible]
[illegible] **نظم** [illegible]

[illegible] مجنون [illegible]
[illegible] **رباعی** [illegible] سلطان [illegible]
[illegible] **نظم** [illegible]
[illegible] **رباعی** [illegible]
[illegible] **رباعی** [illegible]
[illegible] عاشق [illegible] **رباعی** [illegible]
[illegible] **رباعی** [illegible]
[illegible] **نظم** [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]
[illegible] **رباعی** [illegible]
[illegible] **رباعی** [illegible]
[illegible] **بیت** مجنون [illegible]
[illegible] **قطعه** [illegible]
[illegible] **نظم**
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

طرزه واین نظم [illegible] سخن ... [illegible] ... مجاز ... [illegible]

کشش عطف ... [illegible] ... حرف کلمات ... [illegible] ... مطلع ... [illegible]

هرجا ... [illegible] ... وله ... [illegible]

باشد وله ... [illegible] ... بیت ... [illegible]

گرفته بلبل گل ... [illegible] ... گل ... [illegible]

نقد وقت ... [illegible] ... وله ... [illegible]

... [illegible] ... ملکی قمی کاشی ... [illegible]

... [illegible] ... نظم ... [illegible]

... [illegible] ... قیصری ... [illegible]

... [illegible] ... بیت ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible] ... شیرازی ... [illegible]

... [illegible] ... بیت ... [illegible]

... [illegible] ... بیت ... وله ... [illegible]

... [illegible] ... رضی ... [illegible] ... بیت ... [illegible]

... [illegible] ... حیدری ... [illegible]

... [illegible] ... بیت ... [illegible] ... شریف ... [illegible]

... [illegible] ... بیت ... [illegible] ... نیاهی ... [illegible]

میگوید

میگوید این بیت ... [illegible] ... بیت ... [illegible] ... رضی ... [illegible]

ممالک ... [illegible] ... خراسان و عراق ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

وصف اشتهار افزود و صفات اکثری از فضلای فضیلت شعار و ظرفای بلاغت شعار در وصف آن بر سبیل حقیقت بسته‌اند چنانچه خاقانی راست نظم شعر
عراق و روی خراسان تربت ری ۞ بهشتی پر بهشت و روی چینی ۞ ز حسن سحر کنند آفرین عجم ۞ چون حق تعالی از ری رحمت آفرین ۞ بر خاقانی
کرد و ری بهشت آن زمان آفرید ۞ خاقانی فرزین کس ۞ خاقانی زو فرزین ابو بکری میگوید نظم سعدی بروحی و کلامی سخن شاهد او ۞ ری بودی که صبری در علم نجوم
چون فضلی چند در صفت ری گفته شد بر بزرگان نوشته‌اند که هر جا تنگی که بهشت است در فصل بهار ابتدای ارتفاع آب هوا او تابان جلبات عنبر بوم
عادت جنبان دهد خطه بخشایند و تمام باریک بسیار بکار میرود ولنا بسیار از کهن رسیل میشود و این سبب از ندرت بسیار روزی زیاده فرود آمد عبدالرزاق
هر چه خواهند بخورند و هر جا که اراده نمایند میروند چه مشهور است که همی گفتندی با یکدیگر برای میرزا شرفی راست بلغ فرو کمال الملتمس نمود و از شیر ساعی سخت
نمایند ما بر فر عبدالرزاق پایم و عرض نگرد و وقتی چنین خاقانی به انجا رسید و از اطلاع و آوای دهش آن رفته است داده هر اینه بخر سبب پاسخ نمود نظم خاک
سیاه بر تراب و هوای ری ۞ وز خون چهره اتمام ری ۞ در خون تشنه‌ام که چون رسیدست اند ۞ این خو گرفتگان خلیفه و فرمانروای ری ۞ ای کاش
بود ملک صد دوش نام ننگ ۞ در شکار صد گشته شاخ ری ۞ هفت بستم طالع نقاش ازلی ۞ ام از خسته حسن بر شما تقاضای ری ۞ از سراسات عمر ولایت شد
مرا و عنایت کرم ما ندارد بر خطای ری ۞ ار خصم علم ری ملکه نقصان دلیم ۞ جو جست شانه سبب کی کج آوای ری ۞ میر نشسته و من بر گشته و پناه من ۞ سادات ری باقی
ری بقای ری ۞ هم لطف رب هم قبول لطف و الکرام بقیم ۞ از مرادی از فضل ری و هضبای ری ۞ چون خیمت خدمت بسر رزیمن تشیین ۞ ام بدین چنین نظم
مستدعای ری ۞ ری و رفقای جان من به شادی و نجابت ۞ جان من هم جست جسم از شمای ری ۞ دیدم سلوکی ملک اقدر کجاست ۞ یک شب بر آن کشند رخت شای
ری الکلمة خزانه گفت جسری بیک کتیب ۞ بوجی ضعیف بحیث شعبای ری ۞ ندر رتبه القلوب نزدی هرگز کلی دوره کم حضرت ما در رنگ ادراک خمسه شهرام در خدا
افتاد هر یکی بر شهر نشیمن خوش میگویند صفات که عارف خاک حقیقی ۞ چه چهل ... الرضا شیراز زن زیر رازی که گشته خاک ری ما چه چهل ساله ... وه واقع داده دیده است
دست انداز را داده فرستاد که را گرم شد که اهل ری جیفه مخالف یکدیگر باشند تا بحتی در او از شهر و جویبارهای شیخ حسن را از سبب تا آمد تا ... سنه ری
جنگ مر و خاندان او به ابتدا تمام بکار به هر نوع و اهل شهر ری در حادثه جنگیز خان چنانکه گذشت نوعی خراب گردید که اثری از آن باقی اکلیل از صرف جانب سید امروز
دار الملک ری یکی طهران و دیگری ورامین است که ذکر آن کرده خواهد شد انتقال طهران در آن طهران قرنی شاه طهماسب صفوی نزد ریت
باره و اکمل فراق محلی کرده است شهر است و اکمال بحث و ابتدا اول و حال بغاز و کنگره بر آسیاب هستی از هر شهر و دیار است و در شمال رود فرش
کوهستان‌ها است متوهم بشیران کرده فقط است فضله خاتم جنان قطعه چهار از ظفر رومی و جهان از رنگ بهشت دلنشینا ۞ بسیار زیبا فرش و زمین او را ملال بر سبک

و هیچ شستندی در خرابی ابواب خرد و میرهنند و در آن بیابان کوهستان جمع اموال طبیعت بر وزن بصلی و در آن قصد جست میوه رنگ میشود و منصور ملکیان کرتی ملحقات
خوشبو و انواع میوه‌ها بسیار خوش و همچنین کوهستانها است و در دو فرسنگی شهر در کوه بوستان آن فراوان است باغ آن بکثرت و میوه‌های او را بی عیب
بوستان جهان توان بود و در افق کیش ابر رود و شفتالو نوعی خوب میشود که کسی اندرونی آن میشود که چون زبان بیشه اردوی ما داشته باشد و از این فضل
حضور صحابت بسیار دارد که جملهٔ اهالی ازان را در کشته شده است و مردم بفایت مشهور است شیخ ابو زکریا یحیی بن معاذ رازی از کمال علم الغیب بوده و در رشد
بکاره اهل روزگار بیست چنانچه در روستای اهل ری و همدان و خراسان حدیث ازوی روایت کرده‌اند و در مناقب الابرار آمده که در خطیب در تاریخ بغداد آورده
که چون یحیی به بغداد آمد مشایخ صوفیه التماس نمودند که برای ایشان سخن گوید او اجابت نمود کرسی نهادند و ایشان بنشستند و منتظر بودند در جبل الله سخن میشنیدند
جنید در آن مجلس حاضر بود رفت و بحجره یحیی گفت خواهر شما را باید رفت گفت و جایگاه مردان سخن گفتند و از منبر سخن گفتن و بازار سخن فرو رفت اندک زمان گرم
روی دام بسیار بر هم رسید و قصد خراسان کرده و به بلخ رفت و مدتی در آنجا سخن گفت و پس از آن به هرات آمده و هر شب سر مجلس او امام مسعود از کرام
بوده او را التماس نمودند که چهار روز مجلس نهند یحیی مجلس اول را آغاز نهاد روز اول در جنازه و روز دوم جنازه روز سیم جنازه و روز چهارم
جنس جنازه بود جست و دریافت که از آنجا سفر کرده بجانب ری حرکت آمد چون از نیشابور گذشت روزی آن سرور را بوی گرفته بود و در وقت رسیدند
او بمسجد نیشابور آمد و در همه احوال نیز زهد بود و تا سال دویست و پنجاه و هشت و اصح آنست آنجا وفات یافت ام کشته حسین بن یوسف رازی کتب کرده
او مجدد بیست علما و حکما از مشایخ رسیده که سکی و حسین و با یحیی بن معاذ بود صاحب کشف المحجوب آورده که بهترین سخن در رهگذر دلسوخته‌ام که در مسیح
رفیق و انواع اصل رفیق و از صحیح نمیباید و بعبارت عقید است از سخنان یحیی است که عجیب دارم از آنکه بر جز کرد از طعام جهت علت و پرهیز نکند از گناه جهت
هم عقوبت نیز دوری است که بد سه حرف است زن زنگ زر و طمع نگرش که حوادث زنگ دنیا گشته و مهتر آنکه از کسی گفت بر کار یکسی حق خداوند تو گفتند نیستان
محبت چیست گفت آنکه به بخشیدن زیادت نشود و بجفا نقصان نگیرد و شاعر باز گوید قطب وقت یوسف بن الحسین الرازی از اکابر اولیای وقت و مشایخ زمان بود و میگفت
در دنیا بر خود بشناسیدن و قبول ایشان بگذشتن و بر آن کردن از ذکر کردن ذو النون کسب کرده بود در تذکره آورده که مدتی بزرگواری که کتیبه بها بودم
بخزید و عزم بجانب کرده و در نیشابور بکسی نقل فرمود که کسی را بود بسیار و پیش ابو عثمان حیری آمد و حال او مذکور ابو عثمان بعد از اتمام سخن گفت
و بازگشت برفت ابو عثمان روزی نظر بر آن کنیزک افتاد و عاشق شد چنانکه از طاقت گذشت نزدیک که چه سازد بر خوابت و پیش شیخ ابو حفص فرا گفت
ابو حفص او را گفت تو را بری میباید رفت پیش یوسف بن الحسین ابو عثمان در حال عزم عراق کرده به ری رسید و مقام یوسف بن الحسین پرسید گفتند آن زندیق

اقلیم چهارم

[illegible] ابوحفص گفت [illegible]

مردم خبر را گفتند قبول نکرده گفت [illegible]

بیت صلاح کار کجا و من خراب کجا ببین تفاوت ره از کجاست تا بکجا [illegible]

و سلام [illegible] شیخ [illegible] ابوعثمان [illegible]

[illegible]

[illegible] شیخ نجم الدین [illegible]

[illegible] شیخ صدرالدین قونوی [illegible]

[illegible] شیخ صدرالدین [illegible] جلال الدین [illegible]

[illegible]

[illegible] شیخ [illegible] رباعی [illegible]

[illegible] شیخ ابوبکر [illegible]

[illegible] شیخ ابوالقاسم [illegible]

[illegible] عبدالرحمن [illegible] عبدالرحمن بن محمد [illegible]

[illegible]

[illegible]

طهران

معروض گردید و صاحب حبیب السیر صاحب قبال روانه گشت بجانب طبرستان و در آن وقت فتح چند قلعه میسر گردید و در رجب سنه ... بجانب ... فرمود

که بعد از اشتغال علما بود از وی بجانب آن ممالک ... در جانب ... و خواص ... فخر الدین رازی ... در آن ابیات این بود **شعر** در هر ...

الشمس ... و انشاد کرد ... در سال ... صاحب ... گذشته ... فخر الدین

رفته صاحب معروض داشت که ... در ایام وزارت ... دولت ... ابو ... از اکابر ...

معمور ... خلاف آن ظاهر گردید ... عالمیان ... بیان ... بوده ... صورت

دولت ... و خلاف ... گردید ... فخر الدین ... گفت ... نوشت ... چون ... فخر الدین

تمامی ... علیم ... شش نفس ... بیرون فرستاد ... چند روز ... در مرو ... شد

و بعد از آن ... اصفهان ... وفات ... **بیت** ... چنان ...

خراب ... تحریر ... صاحب ... اصول ... فقه ... طرح ...

... مجالس ... در جمیع علوم ... تصنیف ... چنین ...

... مصنفات ... صاحب ... بوده ... کتب ...

ابن العمید ... ابی العمید ... نظیر ... قطعی ... شهر ...

... قاضی ... صاحب ... اصلاح ... مقبول ... حنفی ...

... قاضی ... صاحب ... بسم الله الرحمن الرحیم ... قاضی ...

... الملة ... صاحب ...

جانب ... صاحب ...

تاریخ ... صاحب ... گفت ...

... صاحب ... گفت ...

... فخر الدین رازی ... صاحب ... دیوان ... فخر الدین ... شنیدم ...

قسم چهارم

گفت اگر از ملک ... داری باز نمائی ... مصلحت آن کار ... کریم ... والا ... رسیده ... گفت معاذ الله از خداوند بنده

... حال مملکت ... بدولت خداوند ... نوشته بود ... خاقان ... سپهسالار ... گفت ... فرمود که گفت

... خاقان ... سخنی ... امروز ... صاحب ... فخر الدین ... علما ... ایام

فخر الدین رازی ابو عبد الله محمد بن عمر بن الحسین القرشی التیمی البکری الطبرستانی ... معروف گشته ... مشغول گشت

... مجالس ... تمام ... اورده ... مشتغل ... ابن ... بنا ... خلاف

... بوقوع پیوست ... تبریز ... شیخ ... اطلاع ...

... مجلس ... جواب ... محققان ...

... اظهار ... در ... تحریر ...

... تفسیر ... کتاب ... در سال ششصد و شش وفات یافت

... اصحاب کلام ... علم ... کتاب ... تألیف ...

... اصناف علوم و انواع فنون تصانیف ... مطالب عالیه و نهایة العقول و کتاب الاربعین و محصل و کتاب البیان و البرهان ...

و مباحث ... و شرح ... الحکمة ... شرح ...

و شرح ... کلیات قانون ... کتب ... کمال ...

اشعار ... کتاب ... **بیت** جان ... قطعی ... عمر ...

... وزارت ... **وله** ... گفت ...

... ذات ...

... **وله** ...

... **وله** ...

... فخر الدین ...

جان افکنده‌اند ٭ اهم و اشرف خوانش تبرک بر ساند ٭ و آنکس که [illegible] ٭ در حیات [illegible] ٭ محمد بن زکریای رازی [illegible] بوده و [illegible]
کرده خاص جهات و در کتب الجامع کتاب الالقاب [illegible] ابو منصور [illegible] بن اسحق تصنیف نموده [illegible] بن اسمعیل سامانی بوده [illegible]
که اسمعیل [illegible] محمد بن [illegible] بیمارستان [illegible] عراق [illegible] منصور [illegible] سال [illegible] مملکت [illegible] بنام منصور بن
بن نوح بن نصر بن اسمعیل [illegible] موسیقی [illegible] علم [illegible]
باز آمده [illegible] طب [illegible] حکیم ابوالحسن [illegible] علی [illegible]
[illegible] خلافت [illegible] عجب [illegible]
[illegible] امیر منصور بن نوح بن نصر [illegible]
[illegible] معالجه [illegible] حکیم [illegible]
[illegible] اسب [illegible] جامه [illegible]
[illegible] بخارا [illegible] امیر [illegible]
پیش امیر [illegible] نهر [illegible] بودند [illegible]
[illegible] حکیم [illegible] امیر [illegible]
[illegible] امیر [illegible]
[illegible] امیر [illegible] کارد برکشید
[illegible] امیر [illegible] حکیم [illegible]
[illegible] پادشاه [illegible]
چون [illegible] امیر [illegible] حکیم [illegible]
[illegible] حکیم [illegible] امیر [illegible]
[illegible] امیر [illegible] غلام [illegible]

[illegible]

باز آورده و چون [illegible] الفاظ [illegible] ابو بشر محمد بن [illegible]
[illegible] رازی [illegible] علم [illegible] تاریخ [illegible] تصانیف [illegible]
[illegible] ری [illegible] اصفهان [illegible]
[illegible] سعید [illegible] عثمان [illegible] جان [illegible]
[illegible] محمد بن [illegible] ابو زید محمد [illegible] عراق [illegible]
[illegible] ب [illegible] نظم [illegible]
[illegible] سلطان [illegible] قصیده [illegible]
[illegible] ب [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] قطعه [illegible]
[illegible] ب جام [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ابو طالب [illegible]
[illegible] ب [illegible]

می زد آنکه بهره چیزی [illegible] هر کرا می جوئی [illegible]

[illegible] و له [illegible]

[illegible] و له [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] عمادی [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] و له [illegible]

[illegible] و له [illegible]

[illegible] و له [illegible]

[illegible] و له [illegible]

[illegible] و له [illegible]

طهران

اگر گوهر آدم سرشته ز نشأه · بسی برتر زمین گوهر آدم · اگر صحبت [illegible] · فلک بازی [illegible]

ز جفا · جهان برای من [illegible] · و له · در عشق تو تیغ سر گذشت · چاره [illegible] · [illegible] · هر جا که سر [illegible] · و له

چنانکه [illegible] · [illegible] · [illegible] · و له · چون [illegible]

چون چشم [illegible] · [illegible] · و له · [illegible] · [illegible]

[illegible] · و له · [illegible] · [illegible] · و له

[illegible] · [illegible] · [illegible] · [illegible] · و له

[illegible]

[illegible] · و له · [illegible]

[illegible] **الامام الاجل [illegible]** [illegible]

[illegible]

ب [illegible]

[illegible] **ملک الفضلاء [illegible]** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **قطعه** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **ب** [illegible]

قسمت [illegible]

و این رباعی [illegible] **ب** [illegible]

[illegible] **نجم الشعراء [illegible]** [illegible]

[illegible]

[illegible] **ب** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **قطعه** [illegible]

[illegible]

[illegible]

قصیده [illegible]

[illegible] **شرف الشعراء اثیر الدین [illegible]** [illegible]

[illegible]

[illegible] **ب** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] **نظم** [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

طهران

[illegible] دو به صبح دولت ستاره سحورت ‌ وله ‌ [illegible] همچون پرده چهان [illegible] حجاب [illegible]
[illegible] وله ‌ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] وله ‌ [illegible]
[illegible] وله ‌ [illegible]
[illegible] مسعود ‌ از ملازمان سلطان [illegible] بوده [illegible] آنحضرت [illegible]
[illegible] بیت ‌ [illegible]
[illegible] وله ‌ [illegible]
[illegible] قطعه ‌ [illegible]
[illegible] عشق [illegible] وله ‌ [illegible]
[illegible] خواجه علی [illegible]
[illegible]
[illegible] بیت ‌ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] وله ‌ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] مولانا قطب الدین [illegible]
[illegible] غیاث الدین محمد [illegible]
[illegible]
[illegible]

قسمت چهارم

طهران

والده [illegible] سید جعفر پسر بزرگ سید محمد نوربخش بود و بلطف طبع و صفای ضمیر اتصاف داشت [illegible] سلطان حسین میرزا بهرات [illegible]
معظم و صدور کرام [illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible] شاه قاسم [illegible] سلطان حسین میرزا [illegible]
تمام بجای آورد و پس [illegible] شاه اسمعیل [illegible]
ممتاز [illegible] شاه شمس الدین [illegible] شاه شمس الدین [illegible]
[illegible] سلطان حسین میرزا [illegible]
شاه اسمعیل [illegible] شاه قوام الدین [illegible]
[illegible]
[illegible] مولانا [illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible] قوام الدین [illegible]
الدین [illegible] شاه قوام
[illegible]
[illegible] شاه قوام الدین [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] شاه قوام الدین [illegible]
[illegible] مولانا [illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible] شاه قوام الدین [illegible] نظم گرچه

یکیه

[illegible] نظم [illegible]
[illegible]
[illegible] شاه صفی الدین محمد [illegible] قوام الدین محمد [illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible]
[illegible] وله [illegible]
[illegible] وله [illegible]
[illegible] وله [illegible]
[illegible] وله [illegible]
وله [illegible] وله [illegible]
[illegible] شاه قاسم [illegible] قوام الدین [illegible]
[illegible] بیت
[illegible]
[illegible]
[illegible] نظم [illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible] غیاث الدین محمد [illegible]

فهرست جلد ۳

طهران

ورزی رزقی اگر بر وجه برابر نشیند باشد گو بر وجهی دیگر باشد **نظم** از جفر محض چه گونه [illegible] خوش باش که [illegible] بوده الحمد [illegible]

نیست ❊ چون چنین است دگر زینجهان خواهد شد ❊ امیر سید محمد ولد شاه قاسم جوان بوده با انواع هنر موصوف و بحسن خط و لطف طبع معروف [illegible]

که کارش [illegible] است مانند ایام [illegible] کم عمر و چون [illegible] **بیت** شد ناکه بوده ایام ❊ [illegible] سوزد ❊ [illegible]

آینه فام ❊ [illegible] سوزد ❊ [illegible] سوزد ❊ اتفاقا [illegible] پیش جلوه می شد عزیزی تاریخ وفات

وی چنین یافته **بیت** سرو [illegible] ❊ اگر چه در اشعار [illegible] اما چون همیشه در صدد آن بوده که این

مطلب چون [illegible] در طلب علم [illegible] شهرت [illegible] **بیت** ای [illegible] بر سر سروری

بر تو شاهی [illegible] ❊ [illegible] **و له** زمانه [illegible]

چو تب [illegible] ❊ [illegible] چون شمع فانوسی ❊ [illegible] **و له** [illegible]

[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]

فراق [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible] ❊ او را جا چه [illegible]

[illegible] ❊ امیر شاه حسام الدین [illegible]

[illegible] **بیت**

[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible] **و له** برای [illegible]

شدن [illegible] ❊ [illegible] **امیر شاه رضا** [illegible]

[illegible]

[illegible] **بیت** [illegible] ❊ [illegible] **و له** اگر ده

[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible] **عسکری** [illegible]

[illegible]

[illegible] **بیت** [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]

ترخیص

[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible] **قاضی محمد** [illegible]

[illegible]

[illegible]

که حاصل آن [illegible] قاضی محمد [illegible]

[illegible]

[illegible] **بیت** [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]

حکومت [illegible]

[illegible] قاضی محمود [illegible] **قطعه** [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] قاضی [illegible]

نظم [illegible] ❊ [illegible] ❊ تاریخ [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]

بیت در صحبت [illegible] ❊ [illegible] **قاضی عطاء الله** [illegible] قاضی محمد [illegible]

[illegible] **بیت** [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] ❊ [illegible]

که میر تقی الدین محمد [illegible] **تاریخ** [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] **بیت** [illegible] ❊ [illegible] **قاضی عبد الله** [illegible]

[illegible]

[illegible]

بسیار [illegible] **بیت** [illegible] ❊ [illegible] **نظم** [illegible]

عمران

قاضی اسد [illegible]

[illegible] تاریخ [illegible] میر رکن الدین [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible] محمد قاسم [illegible]

[illegible] قطعه [illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible] وله [illegible]

قاضی عبدی [illegible] رباعی [illegible]

[illegible] امیر غیاث الدین [illegible]

[illegible] امیر علی شاه [illegible]

[illegible] نظم [illegible] امیرزاده [illegible]

[illegible] امیر ظهیر الدین ابراهیم [illegible]

[illegible] رباعی [illegible]

[illegible] امیر مجد الدین اسمعیل [illegible]

[illegible] شیخ شهاب الدین علی [illegible]

جهان مدفون است و آنجناب از نبایر امام همام موسی کاظم علیه السلام است [illegible] بیشتر [illegible] می پرداخت این بیت
از نیک [illegible] است و طرفه آنکه در وقتی [illegible] احوالش [illegible] گذشته [illegible] نموده [illegible] شیخ شهاب الدین علی [illegible] در صفت فضل
و کمال [illegible] همگنان [illegible] جهان [illegible] چنانچه [illegible] زیاده [illegible] مجتهد علاوه
فضایل و کمالات [illegible] میرزا [illegible] این رباعی از اوست بیت [illegible] رباعی
در از [illegible] خیر [illegible] شیخ ابوالقاسم [illegible] شهاب الدین علی [illegible]
در کمال فضل [illegible] تقوی و صلاحیت ذات [illegible] صفاتش [illegible]
در موضع [illegible] آبا و اجداد [illegible] قرآن [illegible] بیت
[illegible] جانان [illegible] عشق [illegible]
[illegible] آقا غیاث [illegible]
[illegible] قاضی مسعود [illegible]
[illegible] قاضی مسعود [illegible]
[illegible] صاحب عزت [illegible]
[illegible] قاضی [illegible]
[illegible] نظم [illegible] فلک [illegible]
[illegible] قاضی بیگ [illegible]
[illegible] قاضی [illegible] صفوی [illegible]
[illegible] کمالات [illegible]
[illegible] امیر عبدالقادر [illegible] تقوی و
[illegible] شاه طهماسب [illegible]

[illegible]

[illegible] حب [illegible]
[illegible] ذهنش [illegible]
[illegible] تاریخ [illegible]
[illegible] تاریخ [illegible]
امیر جعفر الدین بیگ [illegible]
[illegible] امیر تاج الدین حسن [illegible]
[illegible] مولانا [illegible]
[illegible] حب [illegible]
[illegible] امیر جعفر [illegible]
[illegible] مولانا میرزا جان [illegible] نظم [illegible]
امیر قاضی [illegible]
[illegible]
[illegible] حب [illegible]
[illegible] حب [illegible]
[illegible]
[illegible] وله [illegible]
[illegible]
[illegible] امیر زین
العابدین [illegible] قاضی مسعود [illegible]

فصل چهارم

طهران

[illegible]

[illegible]

مرتبهٔ وزارت صفاهان که به جهت [illegible] گردیده و [illegible] رعایت [illegible] از حصول [illegible] می‌نمود [illegible]
جاه و جلال روزگار [illegible] عالم [illegible] **بیت** هرکه [illegible] خواهد بود [illegible] خواهد بود [illegible]
[illegible] **و شعر خواجه محمد شریف** [illegible] چون [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible] چون [illegible]
[illegible] **وله** [illegible] چون [illegible]
وله [illegible] **وله** [illegible]
پای [illegible] فراق [illegible] عشاق [illegible]
[illegible] **وله** [illegible] حسن [illegible]
[illegible] **وله** [illegible] فراق [illegible]
[illegible] چشم [illegible] **وله** [illegible]
[illegible] **وله** [illegible] **وله** [illegible]
[illegible]
[illegible] **خواجه غیاث الدین محمد** [illegible] **غیاث الدین محمد** [illegible] نظم [illegible]
[illegible]
[illegible] سخن [illegible]
سلف [illegible] **نظم** [illegible] سخن [illegible]
[illegible]
[illegible]
سخن [illegible] **نظم** [illegible] **خواجه محمد طاهر** [illegible] نظم [illegible]

و به [illegible] **بیت** [illegible]
و [illegible] **بیت**
[illegible] **بیت** [illegible] **بیت** [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible] **وله** [illegible]
عاشق [illegible] **خواجه میرزا احمد** برادر خواجه محمد شریف [illegible]
در [illegible]
و [illegible]
و [illegible] **بیت** میرزا احمد [illegible] خسرو [illegible] میرزا [illegible]
و [illegible] سلطان محمد [illegible]
[illegible]
[illegible] **رباعی** [illegible]
خواجه خواجگی [illegible] خواجه محمد شریف [illegible]
شیرین سخن [illegible] **بیت** [illegible]
[illegible] **وله** [illegible]
حسن [illegible] **رباعی** [illegible]
[illegible] **رباعی** [illegible]
[illegible] **خواجه ادهم** [illegible]
[illegible]
[illegible]

طهران

اندیشه اوست بیت صید گشته دام نکهت زلف توام ، از نفس افکنده ام در ره باد صبا ، تا به فسون میکند چشم تو [illegible]

[illegible]

[illegible]

گر حادثه سر فتنه برآرد [illegible]

[illegible]

طهران

سرنوشته

[illegible] ٭ این ستم بر حسن عالمگیر [illegible] ولہ [illegible] ٭ [illegible]

[illegible] خواجه محمد حسن [illegible]

[illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ولہ [illegible]

[illegible]

[illegible] ولہ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] خواجه جعفر [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] ولہ [illegible]

[illegible] مولانا افضل [illegible] بیت [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

قسم چهارم

[illegible] ٭ [illegible]

[illegible] خواجه [illegible] مشرف [illegible]

[illegible] نظم [illegible]

[illegible] لیلی و مجنون [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible] مولانا فهمی [illegible]

[illegible] سالمی [illegible]

[illegible] ولہ [illegible]

[illegible]

[illegible] مقطعه

[illegible]

[illegible]

[illegible] ولہ [illegible] مولانا [illegible]

[illegible] مولانا [illegible]

[illegible] نظم [illegible] مولانا خاوری

[illegible] مولانا [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] مولانا عبد المجید [illegible]

طهران

و تنی که نواب قاضی خان صدر [illegible] تاریخ چنین یافته نظم صدری که بود عالمیان را مخدوم

[illegible] تاریخ [illegible] و این دو بیت نیز از اوست وله

[illegible] مولانا [illegible]

نیز از [illegible] است و در سلک شعرای زمان [illegible]

[illegible]

گذارند [illegible] وله [illegible]

[illegible]

[illegible] امیر غیاث الدین محمد بن امیر یوسف

[illegible]

[illegible]

خوارزم [illegible] مولانا سیف الملوک [illegible]

[illegible]

بیت سیف قاطع [illegible] مولانا سیف الملوک [illegible]

[illegible] در جواب گفته نظم [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] شفیع الدین [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

جز اینکه [illegible] مستان [illegible]

[illegible] شیخ [illegible]

بنام شیخ العارفین [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

از [illegible] نظام الدین [illegible] شیخ [illegible]

سیف

که دو [illegible] شیخ چون [illegible] مولانا [illegible]

[illegible]

[illegible] بیت

[illegible]

[illegible] ابوالبرکات [illegible]

[illegible] خواجه [illegible]

مسعود [illegible] بوزارت امیر تیمور گورکان قیام نمود خواجه غیاث الدین [illegible]

خواجه شمس الدین علی [illegible] مولانا قطب الدین [illegible] میرزا ابوالقاسم [illegible] سلطان ابوسعید میرزا [illegible]

نمود خواجه نظام الدین [illegible] سلطان حسین میرزا [illegible] نجم الدین [illegible]

بوده [illegible] بیت [illegible] میر یمنی [illegible]

[illegible] بیت [illegible] فدوی [illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] بیت [illegible] استرآباد [illegible]

[illegible]

بیت همیشه [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] امام جعفر صادق علیه السلام [illegible]

اسلام آورده و مانند بنای دار الملک [illegible] بوده و احوال [illegible] تاریخ [illegible]

سلیمان بن عبدالملک [illegible]

[illegible] امیر عنصر المعالی [illegible]

[illegible]

[illegible] قابوس [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

قسم چهارم

[illegible] فخرالدین [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] رباعی [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

استرآباد

گر بجان من بر آتشی نهی سنگدل [illegible] خورشید [illegible]

[illegible]

[illegible] فخرالدین [illegible] فارس [illegible]

[illegible]

رباعی [illegible] دردیدها [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

سید الحکما [illegible] سید اسمعیل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

فصیحی از عمده وزرای عصر ابوالمعالی کیکاوس بن ... بن سکندر بوده و منتسب ... واین حیث ازان کتابت بیت چنانچه ... حبیب پیمای ... ازین نظم ... هر ... بدان ... بیت ... همچو ... بگذرد ... امیر سید شریف ...
علی عبدالرحمن بن ... رشید ... تحصیل نمود ... محققان عالم ... سید شریف ...
دار الشفا ... شیراز ... درس ... فضل ... صاحب ...
شیراز ... سمرقند ... مولانا ... سلطان ... عبادت ...
امیر تیمور گورکان ... شیراز ... علوم ...
کرده ... تاریخ ... استراباد ... درسال ...
و شاگردان ... حواشی ... شرح مفتاح ... شرح کشاف ... شرح ... حواشی ...
مبارک ... حواشی ... شرح ... حاشیه ... شرح ... مولانا قطب الدین رازی ...
رازی ... شرح ... حواشی ... صرف ...
نموده ... سمرقند ... حاشیه شرح مختصر اصول ابن حاجب ... میر جلال الدین ...
صدارت ... میرسید ...
... غیاث الدین ...
... شیخ ...
... شرح تجرید ... مولانا عمادالدین فارسی ...
... مولانا نظام ...
... بیت ...
...
...

[illegible]

امیر ... بیت ... مسموع ... بمجموعه العلوم ... شرح ...
... ای ...
...
...
...
...
... سمرقند ...
... بیت ... سر ...
چون ...
...
...
... مولانا ...
بیت خراسان ...
... مولانا ...
... بیت ...
... بیت ...
...
...
...
...

عیشی است ... مولانا مسیحایی ... سادات ... نجف اشرف ... در مسجد ... مبارک ... نظم

[illegible]

[illegible]

اوزان عشاق گر قفا دیدت ... مولانا معین لذت ... [illegible]

مطایبه با عذار ... [illegible]

شاعرش ... [illegible]

اسباب ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... محمدامین ذوقی ... [illegible]

[illegible] ... سید عبدالحق ... [illegible]

[illegible] ... میرزا ... [illegible]

[illegible] ... مولانا مطلقی ... [illegible]

[illegible] ... امیر شمس الدین علی ... [illegible]

[illegible]

میگویند و کل را بنیسم تمام علی است قدیم **محمد مقیم** والد سید محمد را نیال است که از مردم صاحب کمال [illegible] بوده است و محمد مقیم [illegible] جهت [illegible]
از [illegible] ملازمت [illegible] بوده و این دو بیت [illegible] ازوست **بیت** خواهی که از [illegible] جهان [illegible] گیتی **وله** [illegible]
کردی از [illegible] بگذرند **قسمتی** [illegible] خواجه حسین [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] **بیت** از [illegible] **بیت** [illegible]
[illegible] **طبرستان** ولایتی است [illegible] **بیت** [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]
[illegible] طبرستان [illegible] طبرستان [illegible]
[illegible] طبرستان [illegible] گیلان [illegible]
[illegible]
[illegible] طبرستان [illegible]
[illegible] طبرستان [illegible] امام [illegible] حسن بن علی
علیهم السلام [illegible] خلافت [illegible] ابو العباس [illegible] امام علی [illegible]
آن مکان صلح نموده [illegible] اسلام [illegible]
[illegible] حسن بن علی [illegible] امام حسن بن علی علیهم السلام [illegible]
ملوک طبرستان [illegible] طبرستان [illegible] ملوک [illegible]
حکومت طبرستان [illegible] ملوک [illegible]
[illegible]
کردند بعد از [illegible] قباد بن فیروز [illegible] ملک عجم [illegible]
حکومت کرد [illegible] انوشیروان [illegible] طبرستان [illegible]

فرمود و از او [illegible] ملک [illegible] دولت ایشان [illegible] سال [illegible] مشهور است [illegible]
و از اولاد او [illegible] تاریخ [illegible] اسکندر [illegible]
سادات [illegible] طبرستان [illegible]
ولایت [illegible] دولت [illegible] طبرستان [illegible]
متصرف شود [illegible] طبرستان [illegible]
گشت [illegible] طبرستان [illegible]
[illegible] **مازندران** ولایتی [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible] مازندران [illegible]
[illegible] مازندران [illegible]
همه ساله [illegible] مازندران [illegible]
بسیار دارد [illegible] **بیت** [illegible]
[illegible]
[illegible] **بیت** [illegible]
در طبرستان [illegible] **ساری** [illegible] **بیت** [illegible]
زمین [illegible] ساری [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible] **فرح آباد** [illegible]
[illegible] **آمل** [illegible]
[illegible]
[illegible]

شیخ ابوالعباس [illegible]

[illegible] میر ابوالفتح [illegible]

رباعی [illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible] مولانا فانی [illegible]

[illegible] مولانا محمد [illegible]

[illegible] گیلانی [illegible]

گیلان

و حاشیش ... ولایت ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

و خصوصیات گیلان بسیار است ... شیخ محی الدین عبد القادر ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

رشید ... استقلال ... [illegible]

گویند در عهد ... خواجه نجم الدین محمود ... [illegible]

سیاحت ... سلطان محمد ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

گیلان

و چاشنی بخش مذاق جان شیرین گشته [illegible] مجلس سلطان [illegible]

کشید این ابیات از منظومات اوست بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] آدمی باید که [illegible]

[illegible] کارکیا خان احمد [illegible]

[illegible] سلطنت [illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible] شیخ زاده [illegible]

شیخ

شیخ محمود [illegible] شرح گلشن راز شیخ [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] قاضی [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible] قاضی یحیی [illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible] بیت این [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ملا یحیی [illegible]

در سلطنت شاه اسمعیل [illegible] گیلان [illegible]

[illegible] از جانب خان احمد [illegible] بیت [illegible]

گیلان

کس ... [illegible] ... بیت ... [illegible]

گرفت ... [illegible]

... [illegible]

نظام الدین ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

فخرالدین ... [illegible]

... [illegible]

گیلان

... [illegible]

این بیت از جمله منظومات اوست بیت [illegible] چشم [illegible] گلستان [illegible] عاشقان [illegible] اگر شادی [illegible]
بود [illegible] فسرده بجودت طبع و حدت ذهن [illegible] بیت [illegible]
[illegible] عاکفی [illegible] رضایی [illegible]
[illegible] قابلی [illegible]
اعتقاد [illegible]
[illegible] بیت [illegible]
خالی [illegible] بیت [illegible]
[illegible] غیاث [illegible]
و مجالست [illegible] بیت [illegible]
[illegible] میر محمود [illegible]
[illegible] بیت [illegible]
بالای [illegible] قزوین [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
خلاف [illegible]

[illegible]

بنا نهاد [illegible] سلطان [illegible] سلجوقی [illegible]
[illegible] قزوین [illegible]
[illegible]
[illegible] قزوین [illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible]
قزوین [illegible] بیت [illegible]
[illegible]
[illegible] شیخ [illegible] شیخ نورالدین [illegible] جمال الدین [illegible]
[illegible] شیخ [illegible]
و همچنین [illegible] شیخ رضی الدین [illegible]
حسین بن علی بن موسی الرضا علیه السلام [illegible]
این [illegible] شیخ ابوبکر [illegible]
[illegible] شیخ نورالدین [illegible]
[illegible] شیخ [illegible]
[illegible] شیخ [illegible]
[illegible] شیخ [illegible]
[illegible] شیخ [illegible]

[illegible]

به جمع ... شیخ ابوعلی ابوبابان دانشور [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... شیخ سعد الدین ... خواجه ... [illegible]

[illegible] ... شیخ شرف الدین ... [illegible]

[illegible] ... امام ... [illegible]

[illegible] ... شیخ نجم الدین ... [illegible]

[illegible] ... امام ... [illegible]

[illegible] ... سلطان محمود ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... امام ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] ... مولانا [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... خواجه ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... عراق عجم ... [illegible]

[illegible] ... عماد الدین ... [illegible]

[illegible] ... ملک ... [illegible]

[illegible] ... جلال الدین ... [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] ... جمال الدین ... [illegible]

[illegible] رباعی [illegible]

[illegible] ... نظام الدین ... [illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... فخر الدین ... خواجه رشید ... خواجه غیاث الدین محمد ... [illegible]

بیت [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... خواجه غیاث الدین محمد ... [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] ... سراج الدین ... [illegible]

بیت [illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

من از باغ [illegible] • در بوستان فضل نهال [illegible] • [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] جمال الدین [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

جهان جهان شرف [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] قوام الدین جعفر [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

نور حدیقه

[illegible]

قسم دوم

و مینو شهر فهیمان بغزل جنت دری گشته بیت ابر آزادان چو بلبل و کاروان عشق دیده بر ساکنان کسم بی کران عشق دیده محبت در جگر [illegible]
عشق و بری بنگاه گزیده [illegible] از هر پروان [illegible] عشق بر سینه جان [illegible] وقت [illegible] تو ان عشق و ابیات
سزاوارست بیت نرم نرم زیب [illegible] جشم [illegible] دارم [illegible] قاضی احمد
غفاری از فرزندان نجم الدین عبدالغفار صاحب [illegible] بود [illegible] صاحب [illegible]
تیز [illegible] جمیع [illegible] و اهل [illegible]
گرده [illegible] آن [illegible] سعادت [illegible]
گوناگون [illegible] بیت [illegible]
[illegible] شاه قاسم [illegible]
آفتاب [illegible] شیخ نورالدین [illegible]
و پس [illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible] شاه قاسم [illegible]
و [illegible] بیت عاشق [illegible] معشوق [illegible]
[illegible] مولانا قاسم [illegible]
[illegible] نظم [illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible] جلال [illegible]
این ابیات [illegible] بیت [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

کرده خاتون [illegible] مولانا اسمعیل بخشی بود [illegible]
[illegible] بیت [illegible] مدینا [illegible]
[illegible] میر محمد کر [illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible]
[illegible] اسد بیک [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible] مدینا [illegible]
[illegible] مصنف [illegible]
[illegible] و له [illegible]
[illegible] مصنف [illegible]
و له [illegible]
[illegible]
[illegible] مولانا مراد [illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

که یکی از امرای قزلباش شنیده بود مولانا را بتقریبی بخانه برده مولانا [illegible] در همان روز [illegible] مردم [illegible]

که جهت مولانا قیام نموده گفته بیت [illegible]

[illegible] بیت هر کس [illegible] عمر [illegible]

سید نوابه بسیار [illegible] بیت [illegible]

عطف طبع حسن محاوره مخصوص بوده [illegible] حکایات شیرین [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] طوفان عشق [illegible]

قضا و قدر شکست [illegible] باخرزی [illegible] بجودت طبع سلیم [illegible]

وشورش [illegible] خواص و عوام [illegible] بیت [illegible] له [illegible]

[illegible] فسونی [illegible]

خیال [illegible] بیت [illegible]

[illegible] جنید [illegible] بیت

تا چند [illegible] له [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] له [illegible] حافظ [illegible]

بزبان قزوینی [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

قزوینی بوده [illegible] بیت حافظ [illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] بیت [illegible] له [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

بیت [illegible] نظام کاشی [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] مولانا کلام [illegible] بیت [illegible]

[illegible] ابهری [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] کمال الدین [illegible]

[illegible]

[illegible] اثیرالدین [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

ابهر

ذکی در فن ... بخلق نکو چهره خوب ... رفیع الدین در سلک علما [illegible]

نقش تالیف ... [illegible] ... بیت [illegible]

روزگار هم ... [illegible] ... چون ... [illegible]

[illegible] ... مولانا ... [illegible]

در کرمان بسر برده ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... رباعی [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... له [illegible]

[illegible]

[illegible] ... له [illegible]

[illegible] ... جمال الدین [illegible]

این رباعیست رباعی [illegible] ... نرگس [illegible]

[illegible]

[illegible] ... بیت [illegible]

[illegible]

[illegible] ... له ... جان فدای [illegible]

[illegible]

می شود ... [illegible] ... له ... مطلع [illegible]

[illegible] ... له [illegible]

[illegible] ... بیت [illegible]

[illegible] ... ولها [illegible]

[illegible] ... دی [illegible]

[illegible]

از شعرای کرمان ... خان ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... بیت ... غزل [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... له [illegible]

[illegible] ... بیت [illegible]

[illegible] ... رباعی [illegible]

هرکس زنجان ... [illegible]

[illegible]

زنجان

چند نفر از اعاظم **قاضی فرج** [illegible] شیخ ابو الحسن [illegible] و در سال [illegible] و پنجاه و هفت [illegible] اند و [illegible]

شیخ [illegible] خانقاه [illegible] خادم خانقاه [illegible]

بمیان [illegible] و دیگر [illegible] چون [illegible] خادم [illegible] شیخ [illegible]

[illegible] شیخ [illegible] خادم چون [illegible]

چون [illegible] شیخ [illegible] چون [illegible]

[illegible] **خواجه صدر الدین احمد** از قاضی زادگان [illegible] و در اوایل حال [illegible]

[illegible] شیخ [illegible] صاحب [illegible] شیخ [illegible]

[illegible] **بیت** [illegible]

[illegible] چون [illegible]

[illegible] خواجه صدر الدین احمد [illegible] صاحب دیوان [illegible]

[illegible] **بیت** [illegible]

[illegible]

[illegible] صدر جهان [illegible]

در مجلس [illegible] **فخر الدین احمد** برادر صدر جهان [illegible]

[illegible]

قاضی جمال الدین [illegible] **بیت** [illegible]

[illegible] **قاضی کمال الدین** [illegible]

[illegible] **بیت** [illegible]

[illegible]

[illegible]

سجاس و سهرورد در اول [illegible] شهری معمور بوده [illegible] اکنون [illegible]

[illegible] سجاس [illegible]

[illegible] سهرورد [illegible]

[illegible]

[illegible] شیخ شهاب الدین ابو النجیب عبد القاهر سهروردی [illegible]

و با علم تمام بوده [illegible] امام احمد غزالی [illegible] شیخ ابو النجیب [illegible] بغداد [illegible]

شیخ [illegible] شیخ شهاب الدین

ابو حفص عمر بن محمد البکری السهروردی از بزرگان اولیا بوده [illegible] شیخ عبد القادر [illegible] العراق [illegible]

[illegible] عوارف [illegible] شیخ [illegible] بغداد [illegible]

[illegible] شیخ شهاب الدین [illegible] ختم قرآن [illegible]

[illegible] **بیت** [illegible]

سلطان [illegible] جلال الدین [illegible]

بیت [illegible]

[illegible] **و من افاضل القدسیه** [illegible]

[illegible]

[illegible] **و منها** [illegible]

[illegible] **و منها** [illegible]

[illegible] **شیخ شهاب الدین** المقتول السهروردی [illegible]

[illegible] اصول فقه [illegible]

[illegible] شیخ احمد [illegible]

[illegible] شیخ [illegible]

[illegible] شیخ [illegible]

[illegible]

[illegible] شمس الدین [illegible]

[illegible] حسن بیگ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] مولانا علی [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] تیمور [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] سلطانیه [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] شیخ [illegible]

[illegible]

جبل نموده و شیخ صفی‌الدین [illegible] شیخ صفی‌الدین [illegible]

[illegible] شیخ علاءالدوله [illegible] شیخ صفی [illegible] شیخ علاءالدوله [illegible]

[illegible] شیخ جمال‌الدین [illegible]

[illegible] شاه طاهر [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

سلطان

نهان ٭ چنانچه در دل انار چو اخگر نهان ٭ بر شاخ گشته سرنگون [illegible] ٭ گر جام قرمزی [illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]
نافه [illegible] ٭ سبزه [illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]
[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible] ٭ فلک [illegible]
[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]
[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]
[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]
[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]
[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]
[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]
[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]
فلک ٭ [illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]
غنچه گلگون ٭ ساختن خانه [illegible] ٭ [illegible] **اوجان** ولایتی است مشتمل بر [illegible]
ملک [illegible] ایران [illegible] آذربایجان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] **تبریز** معظم بلاد [illegible]
آذربایجان [illegible] اسلام [illegible] زبیده خاتون زن هارون الرشید [illegible] شهر را بنا کرده [illegible]

[illegible]

سبب زلزله خراب گشت [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ساخته شده [illegible] **[illegible]** شهر [illegible]
[illegible]
و خواجه تاج الدین علیشاه وزیر [illegible]
[illegible]
[illegible]
لطف [illegible] **[illegible]** شهر تبریز [illegible]
شهر [illegible]
[illegible]
[illegible] آل عثمان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
سکه و خطبه [illegible] **[illegible]** [illegible]
دوست ٭ [illegible] تبریزی [illegible]
انشا نموده **رباعی** تبریز [illegible]
تبریز [illegible]

تبریز

نوشته خواهد شد **مولانا شمس الدین** بن علی بن ملکداد از بزرگان زمان خود بوده و در مقالات وی نقل است که من [illegible] بودم و [illegible] بوده است

مرا از وی طعام نبود و بعد از چهل روز اندک طعام خوردی وی مرید شیخ ابوبکر سله باف تبریزی بوده و بعضی گفته اند که مرید شیخ رکن الدین سجاسی بوده و شیخ اوحد الدین کرمانی

نیز مرید وی است و بعضی گفته اند مرید بابا کمال خجندی بوده و [illegible] در صحبت هر یک [illegible] و در آخر حال پیوسته [illegible]

[illegible] که [illegible] شیخ اوحد الدین [illegible] مولانا شمس الدین [illegible]

که اگر گردن دنبل نداری چرا بر آسمانش نمی بینی [illegible] مولانا شمس الدین [illegible] با کمال [illegible] شیخ فخر الدین عراقی [illegible] شیخ جلال الدین [illegible]

و [illegible] شیخ شمس الدین [illegible] فرزند شمس الدین

از آن [illegible] فخر الدین [illegible]

[illegible] مولانا شمس الدین

تاریخ سنه اثنتین و اربعین و ستمائه به قونیه رسید و در خان شکر ریزان فرود آمد و مولانا جلال الدین [illegible] از مدرسه [illegible] مشغول بود روزی

از [illegible] سوار [illegible] شکر ریزان [illegible] حضرت مولانا شمس الدین [illegible] مولانا [illegible] گفت یا امام المسلمین بایزید بزرگتر است یا حضرت

مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم [illegible]

بایزید [illegible] حضرت مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم بزرگترین عالمیانست [illegible] مصطفی صلی الله علیه و آله [illegible]

[illegible]

[illegible] مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم [illegible]

در [illegible] مولانا شمس الدین [illegible]

بعد از آن [illegible] حضرت مولانا شمس الدین [illegible]

و مجلس [illegible] حضرت مولانا جلال الدین [illegible]

حضرت مولانا شمس الدین [illegible]

شمس الدین [illegible] حضرت مولانا [illegible] حضرت مولانا شمس الدین [illegible]

و حال [illegible] حضرت مولانا شمس الدین [illegible] حضرت مولوی [illegible]

در [illegible]

[illegible] علاء الدین محمد بود فرزند مولانا [illegible]

[illegible] علاء الدین محمد [illegible] حضرت مولانا [illegible]

در [illegible] شیخ شمس الدین [illegible]

[illegible] شیخ محمود شبستری [illegible]

[illegible] گلشن [illegible] شیخ محمود [illegible]

[illegible] گلشن راز [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ساختند [illegible]

[illegible] شیخ محمود [illegible] گلشن [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

تا خیال وهم چیست ◦ وز نشان ما [illegible] ◦ [illegible]

[illegible] ◦ سبحان [illegible] ◦ [illegible] خلاف [illegible]

شیخ کج عارف [illegible] شیخ الاسلام [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

در عشق [illegible] شیخ ضیاء الدین [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] شیخ بابا فرج قبول [illegible] شیخ محمد

[illegible]

[illegible] شیخ [illegible]

[illegible] شیخ [illegible]

موسی بن شیخ صفی الدین بوده و نام اصلی او [illegible] صدر الدین [illegible]

[illegible] عبدالرحمن جامی [illegible] شیخ صدر الدین [illegible]

میرزا شاهرخ [illegible] میرزا بایسنقر [illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] میر محمد بن میر [illegible]

[illegible] عراق [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

میان چشم لعل آن کنم [illegible] بهشت نوشته از نقره خام [illegible] وصف اسب [illegible] نظم [illegible]
و زنان [illegible] بوی [illegible] عشاق [illegible] جهان [illegible]
نظم [illegible] چو [illegible] نقش [illegible]
شکستی [illegible] فلک [illegible] چنانم [illegible] کلام [illegible]
کام [illegible] حضرت [illegible] اگر [illegible] خورشید [illegible]
[illegible] صورت [illegible] فلک [illegible] قضا [illegible]
[illegible] چشم [illegible] اگر [illegible] رباعی [illegible]
[illegible] بیت [illegible] فلک [illegible]
[illegible] عالی [illegible] جان [illegible] گشته [illegible]
ذات [illegible] فلک [illegible] خواجه [illegible] کمالات [illegible]
بیت [illegible] میکند [illegible] میکند [illegible]
[illegible] اگر [illegible] ملک محمود
پسر ملک [illegible] بود [illegible] بیت [illegible]
[illegible] شمس الدین [illegible]
فضایل [illegible] علوم [illegible]
میر علی [illegible] شیخ الاسلام [illegible]
[illegible] سلطان [illegible]
از [illegible] مولانا [illegible]
ابرار [illegible] شرف [illegible]

صفوی [illegible] قصیده [illegible] بیت [illegible]
بازار [illegible] خلق [illegible] روی [illegible]
[illegible] چشم [illegible] بیت [illegible]
[illegible] چون [illegible] نظم [illegible]
[illegible] سلسله [illegible] عالم [illegible]
[illegible] زبان [illegible]
[illegible] خانه [illegible]
در این [illegible] بیت [illegible]
در این [illegible] فلک [illegible]
من [illegible] چو [illegible]
[illegible] فلک [illegible] چشم [illegible]
[illegible] آفتاب [illegible]
گر آن [illegible] الحق [illegible]
[illegible] خسرو [illegible]
[illegible] عین [illegible]
[illegible] قصیده [illegible]
[illegible] حضرت [illegible]
[illegible] آن [illegible]
[illegible] بیت [illegible]

سلیم حیدر

تبریز

حاصل کلام ازین مجالس ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... مولانا محمد علی ... [illegible]

[illegible] ... مولانا محمد حسین

[illegible]

[illegible] ... مولانا نثاری ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... امیر [illegible] باقی ... [illegible]

[illegible] ... مولانا [illegible] ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... قاسمی ... [illegible]

[illegible] ... ساری ... [illegible]

[illegible] ... قوسی ... [illegible]

[illegible] ... فصیحی ... [illegible]

[illegible] ... صبوری ... [illegible]

[illegible]

[illegible] مولانا [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] لطفی [illegible]

[illegible]

[illegible] نقلی [illegible]

[illegible] جعفری [illegible]

[illegible] ظریفی [illegible]

[illegible] اردبیل [illegible]

[illegible]

الاردبیلی

ترقی نموده صاحب مقامات عجیبه و جامع کمالات غریبه گشت و هنوز شیخ زاهد در قید حیات بود [illegible] شیخ صفی [illegible] معروف [illegible]

کرامات [illegible] بشکرانه [illegible] جواب [illegible] ارشاد [illegible] صحبت [illegible] شیخ [illegible] محمود [illegible]

[illegible] شیخ زاهد [illegible] نموده [illegible] شیخ [illegible] الی الآن [illegible]

قطع منازل خوف و خطر کرده [illegible] شیخ [illegible] فیض [illegible] الطاف [illegible] جلال [illegible] تاریخ [illegible]

علم و عمل [illegible] شیخ صدرالدین [illegible] شیخ زاهد بوده [illegible]

شیخ صدرالدین موسی [illegible] اشتغال [illegible] ارشاد [illegible] مشغول [illegible] سلطان [illegible]

[illegible] خواجه علی [illegible] حضرت [illegible] شیخ [illegible]

[illegible] شیخ [illegible] خواجه علی [illegible] سلطان [illegible] فرزند [illegible]

[illegible] مقام [illegible] خواجه [illegible] شیخ خواجه علی [illegible] شیخ [illegible]

زنده [illegible] شیخ ابراهیم [illegible] سلطان [illegible] صوفیه [illegible]

[illegible] شیخ ابراهیم [illegible] سلطان جنید [illegible]

[illegible] سلطان جنید [illegible] میرزا جهانشاه [illegible] سلطان [illegible]

[illegible] حسن بیگ [illegible] تعظیم [illegible]

[illegible] صوفیه [illegible] شیروان [illegible] شروان [illegible]

و چون [illegible] سلطان [illegible] شیروان [illegible] سلطان [illegible]

سلطان جنید [illegible] حسن بیگ [illegible] سلطان جنید [illegible]

[illegible] حسن بیگ [illegible] میرزا [illegible]

[illegible] سلطان جنید [illegible] شاه [illegible]

[illegible] حسن بیگ [illegible] سلطان حیدر [illegible]

عیان

حیات [illegible] شیروان [illegible] شیروانشاه [illegible] سلطان [illegible]

[illegible] شیروانشاه [illegible]

[illegible] چپ [illegible]

[illegible] شیخ [illegible] شیخ عبدالله [illegible] شیخ [illegible]

[illegible] شیخ [illegible] شیخ [illegible]

[illegible] شیخ [illegible] شیخ [illegible]

[illegible] شیخ [illegible]

[illegible] مولانا حسین [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] مولانا احمد [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible] خان میرزا [illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible] نزاری [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible] مولانا یعقوب [illegible]

الاردبیلی

از انجمن [illegible] بیت [illegible] هجوم [illegible]

[illegible] ق [illegible] نظم [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] فردوسی [illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] مولانا شیخ احمد [illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] رباعی [illegible]

[illegible] مولانا افضل [illegible]

[illegible] مولانا [illegible] سعید [illegible]

[illegible]

[illegible] رباعی [illegible] مولانا حسین [illegible]

[illegible] اردوباد [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] میرزا کافی [illegible]

[illegible]

[illegible] حاتم بیگ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

بیت [illegible] میرزا صادق [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] رباعی [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] قاضی محمد [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] فکری [illegible]

ب‌ اگر نه زرشک گلگون شده ... [illegible] ... عجب ... لطافت ... [illegible]

خوب ... [illegible] ... شیخ ... الدین ... [illegible]

... [illegible] ... لطف الله ... [illegible]

... [illegible] ... ب‌ ... [illegible]

... [illegible] ... نشست ... [illegible]

... [illegible] ... نشست ... [illegible]

... [illegible] ... نشست ... [illegible]

... [illegible] ... نشست ... [illegible]

... [illegible] ... نشست ... [illegible]

... [illegible] ... نشست ... [illegible]

... [illegible] ... نشست ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible] ... اقلیم الخامس ... [illegible]

و اقلیم ... [illegible] ... عراق ... [illegible]

... [illegible] ... شهرت و قبولی

اقلیم الخامس

دولت و ... شهر ... [illegible]

... [illegible] ... ب‌ ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible] ... ب‌ ... [illegible]

... [illegible] ... شروان ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible] ... ارش ... [illegible]

... [illegible] ... شماخی ... [illegible]

... [illegible] ... قبله ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible] ... سلطان ... [illegible]

... [illegible] ... ب‌ ... [illegible]

شروان

حسان عجم نهاد نامم • و در جای دیگر هم تصریح می‌کند • بدل من آمدم اندر جهان سنائی را • بدین دلیل پدر نام من بدیل نهاد • [illegible]
و دشمن بسیار [illegible] قصیده [illegible] بحضرت [illegible]
[illegible] بیت [illegible] بسیار سخن [illegible]
حلاوت [illegible] • [illegible] شنیده [illegible] • بیت • [illegible]
[illegible] • [illegible] عنصری و رودکی • [illegible] • [illegible]
[illegible] خاقانی [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] خاقانی [illegible]
[illegible] خاقانی [illegible] حضرت خضر علیه السلام [illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible] خاقانی [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] بیت [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] شروان [illegible] بیت [illegible] • [illegible] • [illegible] شروان [illegible]
[illegible] • [illegible] • ابو الفضل [illegible] بیت
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
و خاقانی [illegible] شروان [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible] ابوسعید [illegible] ملوک شروان [illegible]
[illegible] شروان [illegible]
[illegible] شروان [illegible]
[illegible]
[illegible] سلطان [illegible]
[illegible] شیخ ابراهیم [illegible]
[illegible] سلطان خلیل بن شیخ ابراهیم [illegible]
[illegible] سلطان [illegible]
[illegible] شروان [illegible]
[illegible] سلطان خلیل [illegible]
[illegible] سلطان ابوسعید [illegible]
[illegible] سلطان [illegible] بیت [illegible] • [illegible]
[illegible]
[illegible] شیخ ابراهیم [illegible] شیخ شاه [illegible]
[illegible] سلطان خلیل بن شیخ شاه [illegible]
[illegible] شاه [illegible] سلطان فرخ یسار بن شیخ شاه [illegible]
[illegible]

احوال سلاطین [illegible] شروع [illegible] شروان [illegible]

[illegible] آفریدون [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

نـ

نوع پنجم

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ولها [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] وله ایضا [illegible]

[illegible] وله ایضا [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] وله [illegible]

[illegible] وله ایضا [illegible]

شروان

[illegible]

و له ... و له ایضا ... منه ... و له ایضا ... منه ... و له ...

[illegible]

[illegible]

و له ایضا

[illegible]

و له ایضا

[illegible]

و له ایضا

[illegible]

و له ایضا

[illegible]

سیدة الاشعار

[illegible]

[illegible] ... بیت ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

بابا طاهر [illegible]

بیت [illegible] ... حسن ... [illegible]

ب

[illegible] بیت [illegible] مولانا مسعود [illegible]

[illegible] بیت [illegible] عبدی [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] امیر جلال الدین [illegible]

[illegible]

[illegible] ارّان ولایت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible] تفلیس

[illegible]

[illegible] گنجه [illegible] بیت [illegible]

[illegible] جمال الدین عبدالرزاق [illegible]

[illegible]

[illegible] ابوالعلا [illegible]

منوچهر [illegible] شروان [illegible] خاقانی [illegible] فلکی [illegible]

[illegible] ابوالعلا [illegible]

[illegible] ابوالعلا [illegible] فلکی [illegible] نمود

ارّان

[illegible]

خاقانی [illegible] قوای فضل الدین ارسلان [illegible] بجان عزیزت [illegible] شادم [illegible]

[illegible]

[illegible] بکام بکام بکام بکام [illegible] و له ایضا [illegible]

[illegible] و له ایضا [illegible]

[illegible]

[illegible] چه بستان [illegible]

[illegible]

ابن خطیب

معاصر سلطان محمود غزنوی بوده [illegible]

[illegible]

مستی [illegible]

[illegible]

[illegible]

فرمود تا درختان را بصورت سنگ تراشیده [illegible]

[illegible]

چون تابی اشارت فرموده [illegible] جلال الدین

[illegible]

[illegible] استاد

[illegible]

نه عجم [illegible]

[illegible]

ایران

[illegible] ٭ [illegible] ٭

خوارزم اسم ولایتی است و عرفاً شهر [illegible] را گویند [illegible]

[illegible] خوارزم است [illegible]

[illegible]

[illegible] ٭ [illegible]

[illegible] خوارزم [illegible]

[illegible] ابن بطوطه [illegible]

[illegible] **کنج** [illegible]

[illegible] شیخ نجم الدین کبری [illegible]

[illegible]

[illegible] شیخ نجم الدین کبری [illegible]

رباعی [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] شیخ نجم الدین کبری [illegible]

[illegible]

که حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم [illegible]

[illegible] شیخ نجم الدین [illegible]

[illegible]

[illegible] و رضی الدین علی لالا [illegible]

[illegible]

[illegible] و له [illegible]

[illegible] منه [illegible]

[illegible] شیخ مجد الدین بغدادی [illegible]

[illegible] مجد الدین شرف بن المؤید [illegible] سلطان محمد خوارزمشاه [illegible]

[illegible] خوارزم [illegible]

[illegible]

دشتی پر از لشکر کرده و شمشیر و کفن بر سر آن نهاده و گفت که قصد من که سینه بینک شمشیر و کار دست چابک بیت کز بیم فادوری بیکبار دین ؛ در میان خجالت از
آنکه سر رفت ؛ شیخ در جواب فرمود که درین شب چون تنگ است در قبر بود در سر بی خلق و لیکن سر خود شما نرم سلطان فرو بسته شده و بازگشت خونریز چنگیزخان
خروج کرد و رفت آنچه رفت شهادت شیخ مجدالدین در سنه ست عشر و ستمایه بود و چند بیتی از انجناب نقل می کنند که چنین ارتوق خود گفته رباعی در هجر تو خود خون جگر
خوردن ؛ یا خو ترشدن بکلی آوردن ؛ کار تو فی طرب حسب خواهم کردن ؛ با کیسه هم روز نیاوردن ودله ایضا بگو چرا برای حبس ؛ تا خود بخود نیکو
در نرسیدست ؛ آنکس که بیافت وی نیافت عظیم ؛ و آنکس که نیافت روزی یافت برست ودله ایضا در بیرون قصه را پایان نخواهد ؛ گر ... چون ... خان نخواهد ؛ و آنکه
نظاره دیده در پر آنم ؛ تا مژده کرا افتد که جان بخواهد مست کز من صلاح خویش کو شان مجلس سالار که ... بر جمن ؛ اکنون که ... نخواهم ؛ و با کیش
غلام ... بر جمن ودله ایضا در دل ... خستگی دارم ؛ در کار ... خستگی دارم ؛ با این همه غم ... چون وفا ؛ مشکل ... شکستگی دارم ؛
یک بر جفا نماند کان ... ؛ کان ... بر دل ... ؛ این عزو ... تو بر عزوق ؛ با زخم ... بر ... کار وله کو ... بر تو ... سر
کو اشک ... که ... ؛ ... جان ... که ... در پیش منه چرخ و مه و مهر و تماشای تو اند ؛ سرو ... عاشق تو
ارواح ... شب در ... ؛ ... بوی ... ودله ایضا تا ... خاک ... ؛ از ... تو سر ... ؛ ... نشود ... که کسی
کز سر کار تو ... شیخ علاءالدین بسیار بزرگ بوده از ... با ... نقل است که ... در زیر ... و پانزده سال ... زمین
نهاده و ... بعد از چند روز ... نصیرالدین محمود در فنون عقلی و نقلی خصوص در ... فهم ... بغایت ... بوده
و ایضا ... در ... و ... بنام ... قاضی ... سلطان ... جلال ... علم و حکمت منطق
بنام او تصنیف نموده و در جامع التواریخ مسطور است که نصیرالدین ... سلطان ... چون ... تبریز ...
منتقل و ... مهم وزارت ... ارغون ... احوال ... و مغرب الدین
جوهر خادم ... نصیرالدین بزبان ... جوهر ... چون ... بسیار تاریخ ... و ...
جهت ... علی ... سلطان ... جوهر ... نصیرالدین ... سلطان ... بسیار ...
بود و سلطان از جوهر ... نصیرالدین ... جوهر ... مطابق واقع بود ... جوهر ... مقام صلح ...
و جوهر بعد از انقضای ... شمس الدین علی ... نصیرالدین ... سلطان ... بدان ... پدر ... مجوس ... قباکرده

در حینی که در حبس بود شمس الدین ... مزور باجی ... مسعود ... الیم ... من بنده ... که کر
یارب تو بخشای بر بینم ... صاحب محمود یلواج در زمان سلطنت سلطان محمد خوارزمشاه ... چنگیزخان ... پیوست ... از جهت تجارت
رسالت نزد سلطان محمد ... چنانچه ... چنگیزخان ... محمود ... چنگیزخان ... محمود ... حضرت
ساخته ... تفویض فرمود و پس از وفات چنگیزخان ... قاآن ... صاحب ... وچون ... قاآن ... خطا ... حکومت
صاحب محمود ... و بعد از آن قاآن ... ولایات ... مسعود ... صاحب
حکومت ... بعد از ... مسعود بیک بن محمود یلواج در زمان ... قاآن ... ترکستان
اسم حکومت داشت چون ... بر آن مملکت ... مسعود بیک ... فرمود و بعد از ... الغو ... خان ...
ایالت ... مسعود ... مسعود بیک ... براق خان ... سلطان ...
ارسال داشت ... مخالفت کرده ... لشکر ...
نزد ... شمس الدین محمد صاحب دیوان ... براق خان ... استقبال ...
داشت ... و ظرایف ... مسعود بیک ... صاحب ...
که صاحب دیوان ... محمد ... مسعود بیک
بمجلس اباقا خان ... بشارت ...
و سنین ... مسعود بیک ...
دو ... چهار روز ...
... براق خان ...
... مسعود بیک ...
از ... براق ... مسعود بیک
بعد چون ... براق خان ... اباقا خان ... براق ... رفت و

و مسعود بیگ [illegible] قیدو خان [illegible]

[illegible] خواجه شمس الدین [illegible]

[illegible] مسعود بیگ [illegible]

[illegible] مسعود بیگ [illegible]

[illegible] قیدو خان [illegible] بخارا [illegible]

[illegible] مسعود بیگ [illegible]

نزد سلاطین ماوراء النهر عزیز بوده تا در گذشت [illegible] محمود بن عمر جار الله زمخشری از فضلای کرام [illegible] زمخشری [illegible]

خوارزم نقل است که در ایام شباب [illegible]

[illegible]

[illegible] جار الله لقب یافت [illegible]

احوال [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

دامغانی [illegible]

[illegible]

رسیدم [illegible] بخارا [illegible] ابو الفتح [illegible]

[illegible]

[illegible] ابوبکر محمد بن عباس خوارزمی [illegible]

ابو جعفر محمد بن جریر الطبری [illegible] صاحب عباد [illegible] بعراق رفت چون [illegible]

رسید [illegible] صاحب [illegible]

[illegible]

[illegible] علاء الدین [illegible]

[illegible]

[illegible]

سیر [illegible] خواجه ابو الوفا [illegible]

خوارزم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] مولانا حسین

[illegible] خواجه ابو الوفای خوارزمی [illegible]

[illegible] پهلوان محمود [illegible]

در سلک ادبای عظام منتظم [illegible] صاحب مجالس العشاق [illegible] سخنان [illegible]
به اختصار [illegible] بیت چه نیکو گفت [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] سمرقند [illegible]
[illegible]
[illegible] جهان پهلوان [illegible]
[illegible]

سیه

رسیده در صفت آن فرموده [illegible]
سمرقند گفت [illegible]
[illegible]
[illegible] قتیبة بن مسلم الباهلی [illegible] حجاج [illegible] سمرقند [illegible]
[illegible] سمرقند [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] سمرقند [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] سمرقند [illegible]
[illegible]
[illegible] سمرقند [illegible]
[illegible] ابوالقاسم [illegible]
[illegible] ابوالقاسم [illegible]
صلی الله علیه و سلم [illegible] ابوبکر وراق [illegible]

سمرقند

و دیگر آنکه حرف میم یکی از [illegible] سیبویه گفت از آنجهت نوشتم [illegible] حرف [illegible] [illegible] رودکی

[illegible] در معاصر [illegible] حافظ ابوعبدالله [illegible] عبدالرحمن بن ابی الفضل [illegible]

حدیث [illegible] حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم [illegible] صحیح [illegible] صحاح [illegible]

بوجود آمده و در سنه [illegible] سمرقند [illegible] شیخ ابونصر [illegible] شیخ محمود

منسوبند و تربیه محله ایست از محلات سمرقند فریدالدین ابوعبدالله محمد رودکی از نوادر فلکی بوده و در زمرهٔ [illegible] از عجایب [illegible]

و همه بوده اکمه [illegible] البصیرت داشته [illegible] هشت سالگی قرآن را تمام حفظ نموده و بعد از آن بشعر [illegible] نموده

[illegible]

[illegible]

در مقام [illegible] نصر بن احمد سامانی [illegible]

[illegible]

[illegible] رودکی [illegible] بیت [illegible] عنصری [illegible]

از قصاید خود بگوید بیت چهل هزار درم رودکی ز مهتر خویش [illegible] عطا گرفت بنظم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ابوالمظفر نصر بن [illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

مذکور [illegible]

[illegible]

بخارا

چند سال در اطراف خراسان و ماوراءالنهر [illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] بخارا [illegible] رودکی [illegible]

[illegible]

بیت بوی جوی مولیان آید همی [illegible]

ای بخارا شاد باش و دیر زی [illegible] میر سرو است و بخارا بوستان [illegible]

[illegible]

بیت [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] عنصری گوید بیت غزل رودکی وار نیکو بود [illegible] غزلهای من رودکی وار نیست [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible] بیت [illegible]

[illegible]

[illegible] کتابت

سمرقند

بیت مرا بسود و فرو ریخت هر چه دندان بود ◦ نبود دندان لابل چراغ تابان بود ◦ سپید سیم رده بود و در و مرجان بود ◦ ستاره سحری بود و قطره باران بود ◦ یکی
نماند کنون زان همه بسود و بریخت ◦ چه نحس بود همانا که نحس کیوان بود ◦ نه نحس کیوان بود و نه روزگار دراز ◦ چه بود منت بگویم قضای یزدان بود ◦ جهان همیشه چو چشمی است گرد و گردان است
همیشه تا بود آیین گرد گردان بود ◦ همان که درمان باشد بجای درد شود ◦ و باز درد همان کز نخست درمان بود ◦ کهن کند بزمانی همان کجا نو بود ◦ و نو کند بزمانی همان
که خلقان بود ◦ بسا شکسته بیابان که باغ خرم گشت ◦ و باغ خرم گشت آن کجا بیابان بود ◦ همی چه دانی ای ماهروی مشکین موی ◦ که حال خادم خویش
چه سان بود ◦ بزلف چوگان نازش همی کنی تو بدو ◦ ندیدی او را آنگه که زلف چوگان بود ◦ شد آن زمانه که رویش بسان دیبا بود ◦ شد آن زمانه که مویش
بسان قطران بود ◦ شد آن زمانه که او شاد بود و خرم بود ◦ نشاط او بفزون بود و بیم نقصان بود ◦ همی خرید و همی سخت بیشمار درم ◦ بشهر هر گه یک ترک نار
پستان بود ◦ بسا کنیزک نیکو که میل داشت بدو ◦ بشب زیارت او نزد او بپنهان بود ◦ ببین چو دیدن و دیدار خوب روی لطیف ◦ اگر گران بدی زی
من همیشه ارزان بود ◦ همیشه چشمم زی زلفکان تارک بود ◦ همیشه گوشم زی مردم سخندان بود ◦ عیال نه زن و فرزند نه مؤنت نه ◦ از این همه تنم آسوده
بود و آسان بود ◦ تو رودکی را ای ماهرو کنون بینی ◦ بدان زمانه ندیدی که این چنینان بود ◦ بدان زمانه ندیدی که در جهان رفتی ◦ سرود گویان گویی
هزار دستان بود ◦ شد آن زمانه که شعرش همه جهان بنوشت ◦ شد آن زمانه که او شاعر خراسان بود ◦ شد آن زمانه که او انس رادمردان بود ◦ شد آن زمانه که او پیشکار
میران بود ◦ کرا بزرگی و نعمت ز این و آن بودی ◦ مرا بزرگی و نعمت ز آل سامان بود ◦ بداد میر خراسان چهل هزار درم ◦ وزو فزون بیک پنج
میر ماکان بود ◦ کنون زمانه دگر گشت و من دگر گشتم ◦ عصا بیار که وقت عصا و انبان بود ◦ و در صفت شراب گوید رودکی چنگ برگرفت و نواخت
باده انداز کو سرود انداخت ◦ آن عقیقی می که هر که بدید ◦ از عقیق گداخته نشناخت ◦ هر دو یک گوهرند لیک بطبع ◦ این بیفسرد و آن دگر بگداخت ◦ نابوده
دست رنگین کرد ◦ ناچشیده به تارک اندر تاخت ◦ وله برخیز و بخارا خرام ای بت کشمیری ◦ می خور که کرده‌اند جوانان پیری ◦ زان نافه هر که بوده
زان کاشف بهار ◦ کز لعل بر می خندد چون برق بگیر ◦ کز روی سنبل ... ◦ ... [illegible] ◦ ... [illegible]
فرو کوفته ◦ با حضرت هم ... و با دولت هم ... ◦ در مرثیه ابو الحسن مرادی شاعر گفته بیت مرد مرادی نه همانا که مرد ◦ مرگ چنان خواجه نه کاری است خرد
جان گرامی به پدر باز داد ◦ کالبد تیره به مادر سپرد ◦ وله زمانه پندی آزاده وار داد مرا ◦ زمانه را چو نکو بنگری همه پند است ◦ بروز نیک کسان گفت
غم مخور زنهار ◦ بسا کسا که بروز تو آرزومند است ◦ وله شاد زی با سیاه چشمان شاد ◦ که جهان نیست جز فسانه و باد ◦ ز آمده شادمانه باید بود ◦ وز گذشته
نکرد باید یاد ◦ نیک بخت آن کسی که داد و بخورد ◦ شوربخت آنکه او نخورد و نداد ◦ ... [illegible] ◦ ... [illegible]

تیزی

تیزی شمشیر داده وروش را ◦ کالبد عاشقان دل تو تمکین ◦ وله در عشق چه رودکی شدم سیر از جان ◦ از گریه خونین چو ابر شدم بر هجران ◦ القصه کشیدم
عذاب هجران ◦ ور آتش چشم و گر از ره رخشان ◦ وله ای از گل سرخ رنگ بربوده و بو ◦ رنگ از پی رخ ربوده بو از پی مو ◦ گلرنگ شود چو روی شویی همه
جوی ◦ مشکین گردد چو موی شانه بهر کوی ◦ وله در منزل غم فکنده مفرش ماییم ◦ وز آب دو دیده دل پر آتش ماییم ◦ عالم چو بکام دشمن ماییم ◦ زین
روزگار ناخوش ماییم ◦ وله فردا چو به پیشم رسد ... ◦ ... [illegible] ◦ ... [illegible]
شد ◦ [illegible] الوطواط ... [illegible]
... [illegible]
تصنیف نموده ... ◦ ملک ... ◦ ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
خسرو ... ◦ ... ملک الکلام ابو ... [illegible]
در میان ... [illegible]
سکونت نموده ... [illegible]
... رباعی ... [illegible]
... [illegible] وله ... [illegible]
... وله هر لحظه ... [illegible]
با دوستی ... ابو سعید احمد بن المنصور ... [illegible]
... سلطان یمین الدوله ... [illegible]
... [illegible]
... در ستایش ... رشید ... ابو محمد الرشیدی ... [illegible]

سمرقند

عبارت بر همه سخن سنجان سبقت داشته مولانا رشیدی کی ترتیب نموده است که در علم شعر او العبارت فصیح ترتیب داده و او را با مسعود سعد سلمان مکاتبات
و مشاعرات بوده و رشیدی که از روی التماس شعر خود را بعنوان مکتوب این قطعه جای داده بیت خواجه مسعود سعد که چند گاه عیب از جواب کرده
از تنقیح کمال شعر وزیر · غیر مستحق بجای او آورده · دانم که من کرا خواهی داد شید · کامت برنج و کلاه مطلع برد · پارسی خود که کردی نیافت · مسیح
طلوع که گو سر کرده · خواجه مسعود دیوان خود را در ساخت در رشیدی این ابیات گفته بعد فرستاده بیت رسید شعر تو ای تاج شاعران بمن
که ز بشکفد لاله بسیار گرد چمن · ز لاله کاخ چو باغ بهشت کام نوبهار داد · ز نقشبند که هوش شاه بود و ز خوان سخن · چو دردی که بر جگر آلاده روی · اگر محتش
شوارش آن بیدار من · چه صورتی که کند حکم فیلسوف بدانکه · ز مقدار روح در زر جان داد تن · ز مشک و موی که گفته نسیم دو خوشبوی · بر مهر و مه
خوانده فروغ او روشن · سپاه علم ترا است همه تن را علم · درخت فن تراست هنر افکن · توان ز نرگس و زیرکی که انشا است · چند فن
معانی در است تر سخن · چو ساحری که گمان آنکه ملک نو کند · ز مشک تبت و سیم تحفه رغان · بشب ختن خطش ز منقش بقا فرود · میان پیرهن
اندر گذشته روز وطن · دهان او از سر شعر فریب العجمی · چرا همیشه برقش بیرون رز من · و در جانب مقاله آمده که رشیدی در خدمت سلطان خضرخان
ابراهیم خاقان عظیم محترم بوده و عمعق چون در آن حضرت ملک الشعرا بوده و شعرای آن خاقان مثل لؤلؤ و کلامی و نجیبی و پسر نجیبی
جوهری و سعدی و علی شطرنجی و علی سپهری و نجیبی فرغانی و نجاری و ساغرجی تمام خدمت وی میکردند امیر عمعق را استادی رشیدی طمع آن میداشت
و از وی آن طلب بود تا نیر سبب چه رشیدی چون فاضل عالم خوش طبع سخن دان و مجلس خادم خوش مشرب بود حضرت خان او را در قرآن وی اورد و در حضرت
خاقان در رای ستودند اگر کار رشیدی بالا گرفت و لقب سید الشعرا یافت و پادشاه را در حق وی اعتقادی پیدا شد و انعامهای گران بخشید روزی
در صحبت رشیدی از امیر عمعق پرسید که شعر رشیدی را چون می بینی گفت شعری خوب و نیک و منقح است اما قدری نمکش میباید پس زمانی امیر رشیدی
رسید و خدمت کرد و خواست که بنشیند پادشاه او را پیش خواند و گفت از امیر الشعرا پرسیدم که شعر رشیدی چون است گفت نیک است اما بی نمکست بباید این
معنی چنین دو گوید رشیدی خدمت کرد و بجای خود نشست و بدیهه این قطعه گفت بیت شعرهای مرا به بی نمکی · عیب کردی روا بود شاید · شعر من همچو
شکر و شهد است · و اندرین دو نمک نکو ناید · شلغم و باقلاست گفته تو · نمک ای قلتبان ترا باید · چون بعرض رسید پادشاه را بسیار خوش افتاد و در ماوراء
النهر عادت و رسم بوده که در مجلس پادشاهان زر و سیم در طبق نهادندی و او را اطلاق و صحبت خواندندی و در مجلس خاقان همچنین چند طبق انداختندی
نهادندی و بر برگی صلت و جای بنهادندی اما حکم بخشید چون عظیم بخشش افتاد هر چهار طبق زر را بر رشیدی بخشید بعد از آن حرمت تمام پیدا کرد

در مدح خاقان قدرخان ابوالمعالی جبرئیل بن احمد گوید بیت شاه معظم خسرو ترک عجم فخر امم · پادشاه چین قدرخان خداوند جهان · بوالمعالی جبرئیل
ابن احمد جبرئیل · بالا که مدح گوید هزار زبان بر آسمان · و اندیشه تا جرم که چون صد مجلس که هست او بر آسمان جرم کیوان صد جهان · از عدل و داد
صاحبقران در صلاه · بر کرسی گشت او بر گنبد دوار · رشیدی ستم را آن صاحبقران بر وی بود · تیر دولت صعب چون نیک برتر خوب سان
پاک اصل و اردت و سکون و شکوه · با تواضع بار بیابد نامور سلطان · گر ز بی این بود صاحبقران میابد کجا · مرحبا ز خجسته جهان صاحبقران
گر بیوه پای و دولت مشرق بکام · گر قدرت در ایشن شیوخ شان · و له ایضا ای زحل بر پاکت صحن عالم پر جلال · ای تو در معالی آسمان و جلال
تیغ تو روز فتنه ادا و کرو کنج قیم · دست تو کار ستمکار باشد و کنج وصال · نیست این پاک کار کفاره توبت شده · بیت زر بخشیدن احوال طلب اعمال · ای در هنر تو بیش
توانگران با بنده نور · ولد انعامی فرخ تو خسروان کی نشد فعال · عیش و کام تو رنج و بلاها مر فراق · عمر جاوید کو بپوش شما بی جمال · از پرس تو شهان
گرم ما را ز آن دست و پای · وصف و بیاد و تو بیاد و ذره مهر ان پر جمال · رویه تقویم فضل تو او را دهر · چهره معنی حسن خط تو کو پر جمال · بی جمال جود تو تیر زاو
ای بر سخا باشد جمال بر پرتو بالا کو پر شمس زوال · دست ز زر و دستی چون تو ای سوار · نیست ان جهان ای جهان چون ای برهان الفضال · تیغ تو در روی کار جمال
سازد چون بو سی · خیل تو در حقیقی را در باد چون خیال · مرح تو در خصهای بپوش که در او شد · سخن که نیز چون ای مرد وی نوازی خیال · شعر تو را
خوانم هم جای سحر شد · سحر از هر چه شنود سحر این اصل افضال · خطاب تو گشته است سحر حرام · شد ضمیم خطه خوانده هم چون سحر حلال · ما نه دو جهان
ده اختر را یکجا اقران · نابود و حصل دو کوکب یکی انفصال · کوکب حجاب تو باد همیشه شرف · اختر اعدای تو باد همیشه وبال · و له ایضا ما را ز اول قدم
خسته تر بلا است · ای اخگر را همه غم و ملامت · نا ستیزم دار کار مرا ای · شکر کار او ای نو ز استفاف · و چون من گمی کسی است
گفته تا بر کسی ای پیر اشک سالان و مانعت · هر چه از تو درمان تو تسلیم کرده ام · عشق حقیقی این بی کمالست · و له ایضا جان مید خنده همچو
منه گولی که اهل خرد بیاری سخن · دست کرده چون بدو خفته شود · بانگ کرد بیش از تو جهان کاسیر منه · گسی صلح پیش چشمه تو باد
خبر فرو قد صد تو باد · تو حمد کی ای جو دون حمید بی صلح · چون شب بجد بی حمیده تو باد · و له بیچاره کسی سخن بشمال بجز گس · چون بیند ز گس
نگران بجز گس · مانند نقش شیر نقش بر بر پس · چون بدانند تو رنگ کار آید بیش منه · این چرخ کارها پس بر نشد بر نشد دی · در تکش بر زیر بی چه بر
یا کوی ام چنگ در خواهم جست · بادی که مرا او سر قند زده · و له ایضا خوش جان ز ز است و بیش فردا · خرده سناب بیکشی · بخت همچو خورد کشی
کس است · بر شب بگذاری اندازه دو سخن است · دل بنیش نوان یافتن بزرگی · دل بنیش تر بزرگی کند بی · سخن چون ز بی خواند بیش رسی · چو چه بیش اید بیش

پسی بدو زمان گشته از نام او سرفراز ◦ باشد و [illegible] نام او همچو بقا باد ◦ کار او [illegible] ◦ چو انجم بعیش [illegible] ◦ زو چو بنده [illegible] جستجوی
گیتی [illegible] گفتگوی ◦ و گیتی چو پیشتر [illegible] سخن ◦ [illegible] سخن ◦ [illegible] ◦ [illegible] نوبت ◦ بخواهی [illegible]
[illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible]
بر سر کوی [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible]
در سر [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible] ◦ زمان [illegible]
[illegible] ◦ جهان [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] ◦ [illegible] **نظام الدین** احمد بن علی العروضی از شعرای [illegible]
بوده و [illegible] و [illegible] چهار مقاله [illegible] مجمع
النوادر و چهار مقاله [illegible] از تصنیفات اوست [illegible] بن ارسلان [illegible] عوفی [illegible]
از منتسبان ملوک [illegible] و جاه ملک [illegible] نظامی [illegible]
ملک الجبال علاء الدین ابو علی الحسن بن الحسین [illegible] بنده [illegible]
[illegible] با [illegible] و [illegible] مجلس [illegible]
[illegible] نظامی [illegible] چون [illegible]
[illegible] نظامی [illegible] نظامی [illegible]
[illegible] نظامی [illegible] که [illegible] نظامی
[illegible]
[illegible] نظامی [illegible]
در جهان سه نظامیم ای شاه ◦ که جهانی ز ما به افغانند ◦ من به ورسای پیش تخت شهم ◦ وان دو در مرو پیش سلطانند
به حقیقت که در سخن امروز ◦ هر یکی مفخر خراسانند ◦ گرچه همچون روان سخن گویند ◦ ور چه همچون خرد سخن دانند ◦ من شرابم که شان چو دریابم ◦ هر دو از کار

خود فرو مانند ◦ چون من این ابیات بگفتم امیر عمید روی [illegible] کرد و گفت ای پادشاه آن نظامیان [illegible]
ندانم که [illegible] ابیات تواند گفت [illegible] ای نظامی [illegible] و پادشاه [illegible]
[illegible] گفت [illegible]
و [illegible] ◦ [illegible] بیت
نام [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible]
این نام [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] ◦ [illegible] ◦ **و له ایضا** خواجه [illegible]
[illegible] ◦ در جهان [illegible] ◦ **و له** [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible] **عمید الدین** جوهری
[illegible] ماوراء النهر بوده **بیت** [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible]
بیت [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] **و له** [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] ◦ [illegible] **منه** [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible]
[illegible] **و له** [illegible] ◦ [illegible] ◦ [illegible]
مؤید الدین [illegible]

[illegible]

۲۸۲

پهلوان [illegible] پهلوان جلال الدین گفته **بیت** از چو چرخ [illegible] جهان رسید • [illegible]
رسید • از مغز من [illegible] عشق تو • [illegible] رسید • [illegible] رسید • [illegible]
خویش [illegible] • [illegible] رسید • [illegible] • چون [illegible] پهلوان [illegible] رسید • [illegible]
جلال الدین [illegible] • دشمن [illegible] رسید • از دیده خلق جهان [illegible]
کاینات [illegible] رسید • [illegible] • [illegible] رسید • [illegible]
[illegible] رسید • [illegible] • [illegible] رسید • **اجل افضل [illegible] الدین** احمد [illegible] شهاب آسمان
معانی [illegible] جهان [illegible] • [illegible] **بیت** [illegible]
[illegible] • خورشید [illegible] • [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible] **و له ایضا** [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
دل [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
در عالم [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • جان
[illegible] • [illegible] • [illegible] **و له ایضا** [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] شرق و غرب •

[illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] **[illegible]** [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] **بیت** [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] **و له ایضا** [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] **و له ایضا** [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] •

[illegible]

وله [illegible] بیچ در [illegible] گفته [illegible] پای • [illegible] ای [illegible]

[illegible] ملک الکلام [illegible] [illegible] لطافت [illegible] [illegible]

[illegible] • صاحب قصیده [illegible] سماع [illegible] ایضاً [illegible]

بودی • این قصیده که در توحید حضرت جل وعلا [illegible] دیوان اوست [illegible] ای [illegible] خالق [illegible] • [illegible]

اموات تو [illegible] • [illegible] انواع تو [illegible] • ذات تو پاک [illegible] • [illegible] • [illegible]

جان [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • ای تن خاک

شده [illegible] • [illegible] خاک [illegible] • [illegible] جهان [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • مردم [illegible] • و له ایضاً [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • خورشید [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • و له [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] جهان [illegible] • [illegible] ده [illegible] • درمان [illegible] • چه اندر [illegible] کوش [illegible]

[illegible] • و له ایضاً [illegible] • فرید الدین جهان [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • منه [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • و له ایضاً [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • منه [illegible] • [illegible] • [illegible]

و له [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • و له [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • و له [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] • و له [illegible] • [illegible] • [illegible]

[illegible] و له [illegible] • [illegible] • [illegible]

شطرنجی [illegible] • [illegible] • [illegible]

سمرقند

شهرستان برخاست وی از شعرای آل خاقان بوده و در آن حضرت رونقی تمام داشته محمد عوفی در تذکره خود آورده که در ماه رمضان روزی که خورشید به برج
منزل گزیند [illegible] با آنکه [illegible] خلق شادی [illegible] کنند چادر [illegible] قدوم بهار خوانند در حضور خاقان علی را امتحان کرد قصیده گفت که ردیف
الملک باشد حسب الامر دستور قصیده گفت که نخچیر بیت آن مجید است بیت بشارت آرد از نوروز ما را [illegible] الملک ۞ که [illegible]
شادمان الملک ۞ در پرستش [illegible] الملک ۞ نشسته چون [illegible] الملک ۞ [illegible] الملک [illegible]
بدعای خواجه گشت [illegible] الملک ۞ وزیر شاه صدر الدین [illegible] الملک ۞ [illegible] الملک
باشد که ما را [illegible] الملک ۞ [illegible] الملک ۞ [illegible] الملک ۞ [illegible]
پرگنده ۞ [illegible] الملک وله علم [illegible] ۞ [illegible]
علوم ۞ [illegible] گردون ۞ [illegible] وله [illegible]
[illegible] ۞ [illegible] ۞ [illegible]
[illegible] ۞ [illegible] ۞ [illegible]
علامت ۞ انصاف [illegible] ۞ [illegible] ۞ [illegible]
[illegible] ۞ [illegible] وله [illegible] ۞ [illegible]
[illegible] افصح الکلام ظهیر الدین [illegible] از سلطان [illegible]
[illegible] سلطان [illegible] ۞ [illegible]
[illegible] ۞ [illegible] ۞ [illegible]
[illegible] ۞ [illegible] ۞ [illegible]
[illegible] ۞ [illegible] ۞ [illegible]
[illegible] ۞ [illegible] ۞ [illegible]
[illegible] ۞ [illegible] ۞ [illegible]

دمی [illegible] عیسی مریم ۞ [illegible] موسی عمران ۞ [illegible] چمن ۞ [illegible]
[illegible] مسعود ۞ [illegible] ۞ [illegible] ۞ [illegible]
[illegible] ۞ [illegible] ۞ [illegible] ۞ [illegible]
[illegible] ۞ [illegible] ۞ [illegible] ۞ [illegible]
[illegible] ۞ [illegible] ۞ [illegible] ۞ [illegible]
قطعه [illegible] بیت [illegible] ۞ [illegible]
باشد ۞ و این ابیات [illegible] قصیده [illegible] سلطان [illegible] بیت [illegible] ۞ [illegible]
[illegible] ۞ [illegible] ۞ [illegible]
[illegible] ۞ [illegible] ۞ [illegible]
صحرای [illegible] وله [illegible] ۞ [illegible]
[illegible] مولانا جمالی [illegible]
[illegible] بیت [illegible] ۞ [illegible]
[illegible] ۞ [illegible] ۞ خواجه کریم الدین [illegible]
[illegible] شیخ نظام [illegible] سلطان محمد تغلق [illegible] شیخ الاسلام [illegible]
[illegible] مولانا صدر الدین [illegible]
[illegible] مولانا [illegible] مولانا [illegible]
عبد الرزاق [illegible] رباعی [illegible]
[illegible] بیت [illegible] ۞ [illegible]
[illegible] ۞ [illegible] وله [illegible] ۞ [illegible]

بعضی گزارها مطلع خانه بجا نهر باغی اگرچه معانی غیر نیکو ترکیب بوده اما بنابر عجب [illegible] که ردیف [illegible] همیشه منظور خوانده و با وجود
این مطلع مرادست بیت ستاره دیدست در گوش آن هلال ابرو ز روی حسن بخورشید بزد پهلو ، میرعلی شیر را تصرف بجا بوده چنین ساخته
بیت ز روی حسن در گوش آن هلال ابرو ستاره دیدست که با مهر بزد پهلو ، ظاهرا صاحبش در این تصرف راضی شده جوهری عروض و قافیه را
خوب میدانسته و [illegible] نظم کرده و این بیت از آنجمله است بیت فلک [illegible] در گوش [illegible] میرو قریشی از مر
صحافی و مکتب کامل شده و این نوع ابیات میگفته بیت [illegible] محبت [illegible] بیدی که خواجه محمد
از خوش طبعان این شهر دکان بوده و در آخر عمر [illegible] شده و این بیت گفته بیت از شوق نرگس تو که [illegible] چندان گریست [illegible]
دست از ادوه مولانا ابوالخیر در انواع فضائل [illegible] کامل و صاحب [illegible] در آخر سلطنت ابوالغازی
سلطان حسین میرزا بهرات رسید تا زمان استیلای محمد خان شیبانی در آنجا [illegible] محمد خان بعد از [illegible]
[illegible] خراسان [illegible] تمام مولانا [illegible] سلطان [illegible]
که هر گاه مولانا [illegible] سلطان [illegible] بیت [illegible] حسن
بنان بیستون خواهد ماند ، این عالم چو فانی [illegible] خواهد ماند [illegible] جان [illegible]
او ، [illegible] این ابیات تاریخ فوت اوست بیت سپهر فضل مولانا ابوالخیر که بود
اسرار حقایق ، سفر کرد از جهان فانی ، ز حسرت داغ بر جان خلایق ، چو عاشق [illegible] تخلص ، ازان تاریخ او شد فوت عاشق ،
مولانا قاسم کاهی سید است نامش نجم الدین محمد و کنیتش ابوالقاسم بوده [illegible] خدمت مولانا عبدالرحمن جامی را دریافت و پس از آن
صحبت [illegible] بیت [illegible] صحبت [illegible]
چندان قبول عامه [illegible] فائق [illegible]
بسیاری از [illegible]
نزد وی [illegible] بیت
غلام همت آنم که زیر چرخ کبود ، ز هر چه رنگ تعلق پذیرد آزادست ، و مولانا طریق خواجه [illegible] هوش در دم نظر بر قدم خلوت در انجمن

[illegible]

سفر کرده وطن و زنده مانده تا [illegible] شاهنشاهی [illegible] اکبر [illegible] هند افتاد و تعلقات و امتحانات بسیار یافت و [illegible] قصیده [illegible] بود و یک
تنکه صله گرفت و بعد از آن معلوم شد که هر گاه مولانا بحضور آید هزار روپیه [illegible] و از آن جهت ترک ملازمت کرده و [illegible] مجلس [illegible]
شده و ابتدا در بنارس [illegible] بهادر خان برادر خان زمان [illegible] و پس از آن بآگره آمده باقی حیاتش در آن مکان بپایان رسانید
مدفنش [illegible] سال [illegible]
بیت سال [illegible] سنگ لعلی ز آفتاب ، لعل گردد در بدخشان یا عقیق اندر یمن ، تاریخ فوت [illegible] شیخ فیضی چنین یافته بیت تاریخ
وفات [illegible] ، مولانا قاسم [illegible] بخاری [illegible] مولانا بوده [illegible] کاهی [illegible]
خوش طبع [illegible] مولانا [illegible] بیت ز جهان رفت قاسم کاهی [illegible] مولانا در فن موسیقی [illegible] فائق [illegible]
بوده [illegible] بیت [illegible]
مشکین [illegible] بیت چون [illegible]
شعر [illegible] بیت
الف [illegible] ب [illegible] ت [illegible]
[illegible] ث [illegible] جیم [illegible]
[illegible] ح [illegible] خ [illegible] دال [illegible]
[illegible] ذال [illegible] ر [illegible]
[illegible] ز [illegible] سین [illegible] شین [illegible]
[illegible] صاد [illegible] ضاد [illegible]
[illegible] طا [illegible] ظا [illegible] ع [illegible]
[illegible] غ [illegible] ف [illegible]
[illegible] قاف [illegible] کاف [illegible] لام [illegible]

[illegible]

لازم او شستمانی است و بال میم ٭ خنک شش زنجیر عشق شاه ملک الملک است در هر حال نون ٭ نبی و علی وصیت علی ثبت عزیز نبی با همه حال واو
وقت ظهور نور علی است ٭ و ای آنکه کسی گرد و شعف جمال ٭ هو الواحد علی است در اخلاص ٭ هم قرآن چون و چار انفال لام الف لا اله الا هو نافی که گر
انگشتی الال ی یعنی یال یاسین است ٭ یا علی است و دامن آل ٭ بنده است که تسلیم کوهی ٭ بسر خود کرده دست پامال ٭ با ساقی کوثری چو جام
از کف کاسه‌های مالامال ٭ تا بود عشق حسن و علم ٭ تا بود نسب حسن اتفاق و خال ٭ با دو چون غنچه خارجی و اتقون ٭ با دو چون الله دی آتش آل ٭ وله سجع
در خواب خویش بر هم جمال ساقی کوثر ٭ علی بن ابی طالب امیر المؤمنین حیدر ٭ بسم تو بود که قمر گرد و فی ما مردان بوده ٭ سرو قمر گشته و شاه مردان بوده سرو قمر ٭ علی ع
اعلا ولی والی والا ٭ کرده حیدر را از تاج بخش بسر و از سر ٭ نازده اختصاص با محمد چون علی کس ٭ محمد شهر علم آمد علی شهیر را شده ٭ چو بود اخذ ولایت
از نبوت زان بحسب حمد ٭ گفتش بپسر نوش ایزد کرسی است آن ٭ علی بن علی کز نسب شیر حضرت یزدان ٭ شب معراج چون خاتم گرفت از دست پیغمبر ٭ گرفت
اتش و جوان مردان ید الله بود ٭ و گر کسی که از غیر کسی کند از غیر ٭ بسر پیش جهد منزل او که از سر غیر چو روی ٭ دو پاره که ماه دو ماهش جهد صفدر حرم
کعبه ٭ شد ولادت شریف او ٭ بر بوش حق بیکرد چون پر و شیر ابتر ٭ بود کش نماز از خود خیر چه چون گل ٭ بر تیغ غنچه چکان نماز ش چاک و در ٭ بحکم
ادا کردن نماز گشته بهر نماز او ٭ بجا ز پیش انتقاد بر خسرو خاور ٭ بعلم غیب در کوفه زن را شوهر جدا کرده ٭ بعض او در فرزند بود ز آن ز شوهر ٭ شیر لطف
قهر او بهر روز نه دو شب مصدر ٭ بهمانا بوده بجای مسیحا کار او کسی ٭ جو زخش علی بر کسی که همی زند از علی دل ٭ ندارد فضه سلمان و رشت ابشاد در ٭ وله خواه
خواه زنده باد و دو و خویش ٭ بر کس بر انصاف بش ٭ انگشتت خورده چون بر بنیش پیوسته شیشه بادو وی درون صاف بش ٭ ٭ چو دلی حال کس حال اسپاد از ما
زاین گنه در جا و اقبی ٭ ار کزینش ان افتد بسی ٭ به که از طاق دل کار افتی ٭ وله گاهی ز آن حجه مقصود بر کاف ٭ و دگر نیست کشتن همت پیچ آن ٭ کرو تا
هستی که به حاصل و کون ٭ در دست ملیح حجت چون کند ورد ٭ منه زخم عزو زمرد بات جستن بدر از آن ٭ از آن ز سر شکار ... عمر او ٭ ... زخش حرکت در آن
لب ٭ خدا انصف نظر کرده محبوب آن ٭ وله نرکس بت عیان بر هر دو زبان ٭ سفید شد بیت حسنی جشم آن بهر ٭ ورای ان روز ما با نجم تو کار افتاد ٭ و ذرات وی
عالم نماند کار مرا ٭ وله خواهم ای پری تیغ از ثبات ای من بسته کند ٭ چون بشکند نقال بیک کار او کند ٭ اگر دور از روی تو جانم بسینه ٭ ای یک نیزای لیکن از
آزرده کند ٭ وله کسی ار شب بخیال دهن تو خواب کند ٭ کل صباح و تماشای تو آن ٭ در دو جهان از عاشق تو نیست کسی ٭ فردا که ز عمر خود حساب کند ٭ کل خود
نمیه خویشتن را ٭ بر بوی تو بر کرده چمن شد ٭ وله ایضا ای تنگ زبانت بمعنا آتش کیست ٭ در نور نظر چشم است پروانگان است ٭ کاری تنگی کرده
پشیمان کرد ای بحرف ز آن تو مدعا و باید نبود ٭ وله در کار آن حب لطف حقی همراه است ٭ پیوسته جهد عشق خویش از خدا آگاه است ٭ در صورت خویش معنی حق چه بیند

معنی آدم بصورت اند است ٭ وله سبزی که از او طبع شور کرده ٭ هر کس که علف از آخور خر کرده ٭ اکسیر سعادت جو جو خورد ادو ٭ مس سعادت بجی زرکرده ٭
مولانا صادق حلوائی ٭ خوش ضمیر چرب زبان و شیرین گفتار است و بنا بر آنکه در ظرافت شمس الائمه حلوائی است بحلوائی شهرت یافته شمس الائمه از فحول افاضل بوده مولانا
صادق لطیف صورتی است و مثنوی محلی بوده ٭ حلاوت بیانش بازار حلاوه را بسیار رونق داده بر بای کسادی سپرده و شیرین سخنانش شکر گفته لکن نزد
بچشم کاسنی دیده بعد از فراغ استفاده بنا بر غربت بیت الله الحرام هندوستان رفته و مدتها آن در لاهور در بر بن وحیث برد ختم سبیل از سعادت نیز
روزی چند در هندوستان آورده غربت سمرقند نموده ٭ محمد حکیم میرزا در کابل در باغ ترتیب نموده ٭ او بوده در طلب ایشان بکذرانده و سند تاریخ
نسبتش بحیاء آنجا میکرد ٭ اهم مهمات علمی و فضلی را بلکه گفایت داده و مولانا بنای چند در این یک گذرانیده ٭ بوطن اصلی شتافت الحال در هجرت
روزگاری که او داغ حاضر فیض جنت را دارد ٭ و گاهی بهم نسیم خیال از غنچه بوستان خاطر کلی شکفته از آن غنچه است ٭ ییت دل گشته غنچه هم گشاید و ترجمه بهار
لعل تو وادم گمان بود ٭ باله بر او در جست از خط شنگرف پرت ٭ گر آیتی زدم این آیه است زنگ جراحت ٭ وله چپ جای درد کسی مرا بباشد ٭ نامرد بود
الکه دادو در نباشد ٭ پنهان غم عشق تو صد رنگ تو داشت ٭ گر اشک جگر گون در غم رخ زرد نباشد ٭ بدیعی ٭ مشهور مولانا زاده و لعت شرب طاع
بر علم تاریخ و وقوف در علم عقیدا از شهر سمرقند آن خطه و مکان بوده و گاهی این نوع ابیات میگفته ٭ ییت بپوند تو بودن از تو گر از من دورست ٭ بر منی که کوی
تو ام سگ بودن شهرت ٭ نادری سمرقندی ٭ پدرش از هرات بوده و در سلک نویسندگان سلطان حسین میرزا انتظام داشته امام وی بعد از تحت الشعاع
جا بیت هند آمده و بلطف ابیات و ممتاز گردیده و در صنعتی که میرزا بابر فتح بروج کرده تاریخ چنین یافته ٭ ییت اولاد شمرکه در شجاعت فرزند ٭ شد فتح
بهر کجا که رو آورده ٭ کرد چو فتح برج اندر سیزده ٭ تاریخ شد آنکه فتح بروج کرده ٭ در رفت ان چه مرکشای چنین شجاعت بوده ٭ ییت این
قدیم شاه این پرده ٭ شتقا در شد از زندگی بپرد ٭ ناوخش لک چو پروانه ٭ کوه یعنی ای چنین شیرین پرده ٭ فکاری ٭ از زمان عبید الله خان
تا ایام دولت عبد الله خان مشار الیه میزیست ادا و در بیش بیره کمر صفات ترجیح داشته و این نوع ابیات میکفته ٭ ییت سبز زمین آزرده و ما افتاده ٭ پیر
سبحی او در قدم یاران افتاده ٭ نظری ٭ منظور نظر خان خانان بیرام خان بوده و در ضمن معروفان بلطف طبع اشتهار داشته و شعری ندارد میکفته از آنجمله است ٭ ییت
خفا کرده ٭ عارض بستم رنگ ٭ هر از شان فتنه بود قرن ٭ میر هاشم ٭ محترم مرد در هند است و با داوت افتخار ان حافظ خط نجابتی است از تمام کتاب
بارت را که مستجمع جامی و خسرو حکایات عجیبه است در کذا در دو شعر هم او میگوید این سخت مرا در است ٭ ییت ز کام مجانان زرد کر عطای خدا یکان ٭
فرسوده ز رشته ز کف با شیران ٭ وله نه سر فلک فرش نخواهیم ٭ نه بهشت بزم بی‌انگشتن بخواهیم ٭ نه گفتن ورد گر گشتن نخواهیم ٭ من مطالع دولت از اتیخ هم

فرخ حسین

سرمند

صباحی ندائی باشاره قلی بابا کوکلتاش عبدالله خان مثنوی موسوم بعبدالله خان نامه در سلک نظم کشیده اما بنابر عدم قبول شهرت نیافته
از اشعارش آنچه منظور افتاده این بیت است بیت هرگز نتوانم ز بدو روی نظر کرد ٭ اظهار خجالت چو محجوب گنهکار کرد ٭ کش در جنوب سمرقند واقع شده
تا سمرقند نه فرسنگ است و بنابر آنکه اطرافش در غایت خضرت و سرسبزی می‌باشد هر آینه بر اثر قبة الخضرا اشتهار یافته بهر رنگش چنانچه گل
خوب می‌شود و صفات با فیض بسیار دارد از آنجمله یکی آنکه ترغا است که مسقط الراس امیر تیمور گورکان است و امیر تیمور سعی موفور نمود بر آنکه
آن شهر دار الملک سازد بنابر جوار سمرقند آن مطلب بحصول نه پیوست و اصل امیر تیمور از شهر کش بوده از این قبیل چند صاحب کمال دارد
که بنابر اطاعت ایشان در تذکره شروع بر ذکر ایشان می‌نماید ابو اسحق کجوری بوده و چنان معروف بوده که حکایتی در انگلی [?] از روی تنعم [?] و بزرگی نامه
احوال قصه و بود چنانچه از غایت اضطرار زبان باظهار گشود و ابو اسحق بعد از تحقیق مضاعف آنچه وام او بوده فرستاد تا قیمه صرف معیشت خود نماید
و پس از آن همیشه خویشتن را ملامت کرده که کس چرا از دست خود چنان غافل شده که او را بسؤال حاجت افتد خواجه ابوالکرم از مستعدان آن شهر جمیع
جمیع ادوار را ماهر بوده و فتی غزلی از هرات بجهت سمرقند فرستاده جمعی که خواننده بودند اعتراض کرده اند بر آن چند این بیت بیت خشک شد کشت امید
شد فقط و فقا ٭ نه اشک دل نه در چشم نه باران نماند ٭ چون صورت اعتراض بر خاطر فاضلی جلوه گر شده نموده این قطعه منظور او کرده بیت هر جوابگر
تیز را اهل صواب ٭ بکمال خطاش نقطه گستند ٭ گرفته نقطه بر بر دبیر ٭ عقرا بیسر نقطه کنند ٭ هر چه خوانند نیک فکر کنند ٭ یا بخوانند غلط نگسته
و خواجه را دو پسر بوده یکی خواجه بهاء الدین که بسیار با قدرت بوده و بنیت آنها همیشه یا انده کیف خاطر می آورده بیت چون من ز غمت کسی ازین دل
ندارد ٭ دارم غم و درد و ی که کسی دو ندارد ٭ و دیگری خواجه ایوب که بوفور استعداد و بعث مشرب بلطف قریحت و حسن حیثیت مشهور بوده نظیر بوده جوانیش
مانند طبیعت بهم چار سیده و لطف طبعش مانند رواح صباح صبح بهار روزبه هر آینه در تکرار آن خسته گشته و شروع در اشعارش نماید بیت
سحر که صحن چمن پر کار شقایق بود ٭ جهان بکام دل عندلیب عاشق بود ٭ ز زلف و خال تو هم محرم دقایق عشق ٭ ز من جهان که محرم حقایق بود ٭
چو ریخت خون من از درد دل خلاص شدم ٭ مرض علاج پذیر طبیب حاذق بود ٭ بکشتنم از تغافل ودین عجز و کرده عشق ٭ بسفر لقا زد از این چنین نه لایق بود
بیت اگر چه در نفسم چو اندیشه رحم در بابش ٭ شری مرض انقلاب به بندر کار بایدش ٭ وله حدیث اهل جفا نزد احتی خاص است ٭ از آنکه خاطر ابن کلام غلط است
وله تا چشم پر آشوب تو گلگون شده دارد ٭ چون غنچه دل اهل نظر خون شده دارد ٭ نسف در زمان سلف معموری موفور داشته و در آخر
بواسطه حوادث زمان نوعی ویران شده که از آن غیر نامی باقی نمانده و شیر ریخ [?] ممیتی از هر جانب روی داده و نزدیک بود که حیث آباد آن از تسبیع

اشان از آن خطه خوانند و دولت با در ناباب سلطان بخشیم شاه عالم را از کرفت و چون عماری آن مملکت بعبد الله خان منوط گشته بنا بهمت بغیرات جاده گشته
و از آن زمان تا حال معمور و آباد است و منسلک بزمره بخت و قرشی مشکوب و چون زبان بر فور قرشی بمعنی آمده است نظام این اسم عبد الله خان خشنودی خان
چنان ملکان موسوم گردیده اگر چه هم آنجا ... در تقاطش نیک بحصول می‌پیوندد در ضمن سیلاب اطرافش بغایت سر سبز است بیت از دهقان شاعر خزان بر دین
ز نور گلشن در صبا عطر فشان ٭ و دریاد ... شهر طاهر بیت که از آن باخود نقرا بیکه چون در قرشی از وقت بسیار خشک بر ملک قرشی نام برآورده
و قرشی بر جانب جنوب سمرقند واقع شده و در زمره ایشان آنچه منظور افتاده این خطه معرفت اقصی الاسلام شرف الملة و الدین حسام الدین محمد بن محمد قرشی بوده فضائل بیان
مردم گرفتن بوده و ذات او مجموعه علوم عالم و آن دربانیان که هر کلام هر نهاد و آن زینه بنگاه اهل بیش و در شکر اب بیان او زمزمه و دمان کنید وی با معطو
چنان بدان شکر اب دکن شکرات اشتیاق خلاصی یافته بنور الدین محمد عوفی نظم کرده که شرف الدین حسام را از نوقت که سفر قبله رفته اود و برگیاه
چنان اتفاق افتاد که خاقانی در آن بود حسام الدین بزیارت او رفت که و نزدیک او نشسته خاقانی بر نیزه بخت بر گرفت چون بجای دیده گوید
انسی که رفته خاقانی برسید که لقب مولانا حسین عمر تو خاقانی گفت شرف الدین حسام الحسام پنهان حق شرح و بال اشرف را یکند گفت صاحب شرح
مولانا ازین سخن بگفت چه او در انواع علوم و دینی استاد بود و او را شعر بر سبیل تفنن گفته را می‌فرمود گفت و داد او یا هو آیت و بعد شنیدن این سخن
چنان شیوه ربت و جنب دشت را درفت است تا آن منظومه استعانت کنم خاقانی گفت مولانا این بیت که نامی دیوان من را بوری و ادای قصیده نخوانده
اگر عمر من این بیت موقوف هر چند خواستم که تا یک بیت بدین نوع بیاورم تا طرز شعر او بسیار بیتی گفت فلان از دولت آمده و تخت
یکتای طلس و یک مهره نهاده حسام الدین حضور او بزرگی گفت بیت گنجا بدل خاقانا کرده فتح کشند ٭ از فلک دو یکتای چنین بود کجد چو ٭ تجهیز
زنبیل از اسنا تا دو ملک ٭ چو جامع نزغه سوی به کعبه ٭ چون رخ زندان خدای نکنند میندان که چرا ٭ نیک مروی و سیدان منتهی بود ٭ کار خدا خانه اید آیه
رو از تا ماند که زنگی سیاه در رکوع برود ٭ و از دولت شرف الدین حسام بغیر یک قصیده بر این ابیات بیرون هیچ آن مال است و چند قطعه شعر دیگر معنی
نشاندن مراد است بیت هر کز نگار طره بحیان شکنند ٭ تا یار جوش بیت غم زده شکند ٭ تا زلف او جا در و رخ ٭ بیرون دو زلف ز بیشته شکنند
گنجا به بیت در عمر نقش که بو داد ٭ قدر هزار نامه تا تار شکنند ٭ ای تو بهار حسن جمال تو تو شه باغ ٭ تا چند در دو رونق گلزار شکنند ٭ در جلوه گاه روی تو
زلف بیچاره ٭ تا پشت صبر ز گلزار شکنند ٭ یاقوت لب ترا لعل بستان نگهش ٭ خبر خاک پای تو حیات وجان نشکند ٭ بلعل چنان نیاید حیاتی که گوید
گر چرخ پست شش عهد شکند ٭ تیمار داران شادمان که نیا دادو ٭ پیشی زبان آمد و تیمار شکنند ٭ کر رشک خواند از خاک زود افلاک مریخ ٭ نه رنج که عطر من عهد شکند

یادم از خط فرمانت است روزی نامدار چرخ دایره کار از شکند باد ز حیرت تا عالم را بیدار بشکفد قندیل آسمان پر انوار شکند تا شکرش بهم شان
بر روی عدل تو زلف سخن لطیف و نجبار شکند و له چرا چنان نثر کی بسرت عبید آید زهر در سرت دشمنان رزم کرده چنانکه باید او دون الکبر
بیرند ز سر بر بین تو دو دستان خرم کرده و له محبّ دل الکز الف خوبان را دام اعدای عاشقان کرده است پیش خورشید چهره ایشان را ز نقم زلف
سایبان کرده است یاد عاشقانش را نفحه حسن زان زنده گر باغ و بوستان گل کرده است یکی ز یاد برو زلف چهره تو چهره چون برگ و خزان کرده است
برگان دانش را کار جهان حصرت سپهان جهان کرده است فتح تحفه جهان ابراهیم بن الحسن که ممدوح شرف الدین حسام بوده از خاندان بزرگ ستان است چون
در ملک مستقل گردید با جنود خود بسر قندهار رفته انوارش را تحت تصرف در آورده و سلسله انقیاد سپرده و علما و فضلا را رعایت نموده اورده اند که
قوت او از کتب قرآن بودی پیوسته مصحف نوشتی و او مجهول داری تا او فقر خوردی و خوراک خود از آن ساختی و در اول حال گاهی رباعی گفتی
انشا کردی از آن جمله است رباعی ابروی فراز حسن با نازچه و ز من نگه از خشم کم ما رنجه و دریاب که از سنگینه ز خون جگره همچون قوز همره و است رنجه
و او نقل که بتخت سمرقند نشست از اطراف و اکناف فضلا بر حضرت امام شمس الدین والحکمی این رباعی گفت رباعی شاهی که از او شکر کرام حرمت
خسرو فرو رستم دل و جم تعظیم است ای در پیشم وی که سلیمان ایمه در سیرش فضلا دین که برابریم است سید اجل المفتی العصر شمس الدین علی الحسینی وی
بوده از خاندان سیادت و مبدی به بستان سعادت شیخ الاسلام بخارا بیش بدان سلسله الحق پیوسته و در عصر خود مرجع آن کشور گردیده
و احیای سنت و نظم مبادرت جسته و این رباعی از آن جمله است رباعی ای نام تو ورد نامداران جهان خوردان درت بزرگواران جهان
فرمانده شهر کرده است فرمانده تیغ شهریاران جهان تاج الشعرا محمد بن علی الغزنوی فاضل لطیف طبع شیرین سخن بوده جهان در عهد برش همت ازو نشسته اند
و اقران در نظم نثرش مسلم شمرده اند بیت جمعش چو صبا معطر از مهجا طلعت چون کلک چون مشک ببر معطر است اورده اند که در فن عجب و تحمل
علم خیال رفته خوب است سعادت نماید که ناگاه کاروانش بر در دکان جوان مخمور گذر افتاد و عاشق شد بیت کسی که از عاشقی سالم بجست است که این
سینه که نظام نجست الغصه پیوند آرام از سر رشته زیر پرسیدن رفته با آن فضل و کمال نتوان یک است و روز گذر رفته در سلک گداران انتظام یافت و بحکم لطف
طبع عشق پر شور که از سر عاشقی است محروس ایشان الشعر شکوه او مضطر حاوی بیسیه الحال نگار خاطر عیش گرد و خورد در شکسته و از ننگ ننگ و رشته و چون مجبور
مشهور است در حالت این قضیه و وزد جید سراورات بیت زهر چه کرد تو دانم هزار چندانم مرا نقد آنکه بگس کی ندانم در لطف برم در دمندان بدیم
خدای داند من از نگار و پنهانم ترسم من بیت چو سلطان مصحف فروی من از قیاس مطیع غلام سلطانم یک جعفر مراد سمار شطان بود

یک کمپر باخون در آسمان شیطانم همه انام از او بر رسم رفعت عزیزم که هم سر پیرم ارانم هوا ما از او که شفقی بجز تو بوش وزیم حیو که تم
هوا همی بحال صحبت سنت است و از آنکه خواجه بدر افیق و صحیبانم که صبح ایالان و اذوم عشقه وبه جان و عیب که خبر از اب دهانم در خواستم کی ایمان ما
بر این تجارت از اشتادن و خنده انم اگر تنم خود با رنگ رنجور و برای آن نام کرده از تحقیر غیرانم نیم چه تنگی ز بر سپیدان کم ببوید بخیر هر اسنانم
چه باید بسته دستان دلم از نگاه که روز از و زنگی گم را نشیندانم که جسد بی آنکه شنید کلان بخیز من از کنارش بدهم به بو سانم تا باکارهم باد غم رفق نرمه
از ان که کرده و بی سیاه و بر تو انم شاه را کرم خود را که تو کوکانه شاد که هر چه بر زبانش از خدانم زبان بریدم انکه از آن زرنم که نگه کرده هم را زیارانم
یحیی بن سلمان از بیسلمانان که چون بحور ارم رنگ سلامانم بر سبب خون در امشام سیرید داد سبب محبت از فراج و پیانم بنفشه خون شعلات از برزیه
بری کمن شبهانه ابد ایمانم بیجی تو شده اون بلا اند آید که چنان همراز کامن قلب در تن انم و رباعیه نای کار ریش فلک انگشت رنگ بر انگشته خانه
خاطر و نیم ز سنگ بر انگیزنگ از دین گرد عا هفت منبر فلک انگشت رنگ ز تکیه جانب جانم بکار بر است شعر چه انداز کنند دل جلال بگ
کر کوچک عیب عجب و زار گر گمر و جمال شوید جبر کیمیا که زاده زر و گل تو ماه عالم حرمات که حاجت بنده و اندوه حیات سنان خنگ در حیا خوش خوش خراج قیمت نام بود
بر دل یار و پیرس کرد تنگ شکر ببران چنگ بت و حوران چنگ زلف و رحمت بلبل برو در جان کس را پنجه نیت و رنگ حلال کردن زر شکن را
نا خوش گرفته دامن گردانی چنگ و رباعیه چندین کنا که کرده ام نداز کجا برم و زیر عذر کرده ندانم کرا برم و از اعمال من هم بدین گواه شده
اگر ز خویشتن به قیامت کوا برم کبیره خدای عفو کنند کردار من این شرمساریم تحفات بدشانی جا برم و رباعیه تعداد بیت علم و فرق ارجمیس
خاکبش چو سپهر اسب بدو دواش گنجی ترش فرخ رخش نرگس تمنی که معشوق و شده ایم بدیه جو کرده این درد رگ جیبی
و عای هر سیاست خلق گیرد نه طب ساعده داشتم هر جیبی که زیان شد شبه شه شکم الطبع چنان که سجده گاه و اوم بلیس کتاب حور و جان
سنجار بیه از او کس نمانده است بیس که خبر بدرج ان و امر سنجار ا نه با شد سپه دان جیبی بجدت بدکار داده ادم تا خفتن و شبده
بودن مدام و فریضه است بر خلق چون بر نماز که و مسجد و صخره و قیام جمید اعرا و خلق جان پرورند بدینان که جسم ز شراب و طعام
سنه فصیح از فکرت مرج او زبان کرد را رانده الحکم کجام و له سخن گردن بکسر و ز طلوع هه بر زمین از زرد و طلا فرش تا معماری اساط
درا بجرم نفوذ او هم و ارش و له بس ز نجابش وهم و ستم و بالگد زیارا و بیجان بجز هم رسته البیان مرا سخن درست بنحقیق با همه خطوط
ریش لاسبب و محال خوانجان و له تا در سخن دکش مرح تو بنشسته تا اقتضای حال سخن بنشد قم به کوشش که نیوشه مدح تو بنشانه آن

کوش اصم در کرانی کوش اصم ۞ و له ایضا چو کبریت این چرخ ازرق بود ۞ که خورد چون سبد روی او کشت ۞ تبا مبین و تبا مبین بکیر ۞ سعی کشت که
اندازه و سرست ۞ چنان دیو بنداز کلاه این کیرا ۞ که شوارم قصیده محضر بدست ۞ و له سوزیم موم در آن خانه بکیر ۞ بپرش سر و شکیل کر ۞ برد می کن
پنجه سیم بسن ۞ سایه بر کلاب بکیر ۞ مسته ز نسیم خام و اران سپرکن ۞ بنا شده جهان از کم خبر کن ۞ بکردی بد سختی و تری ۞ نباشد مثل او کن
دکر کن ۞ فدای کون چون سیم بسیم ۞ که زر دمن به بستان کان ز دکون ۞ ایشان هر ما بخون بپا می کس ۞ که خون کرده است بر کس بر کون ۞ بخود بجز
اندر جهان کس ۞ نکاه بر جهان یک پنجه کون ۞ ز آن یک دار کون دهر نور ۞ هر کس بدان که بادخرکن ۞ بخواهم هر کس بی بلند ۞ اکر چه میر و سر کون
و له ایضا احوال قاضی و زن و مرد غلام بزد ۞ که حقیقت بنور بی او کنند ۞ روزی قاضی زنکی شوکون عجب ۞ شنه زن کون برکشیده بکند
مرد کر سوی قاضی و کفت که ای تو ۞ بر جمله خلق حکم و زوج روا کنند ۞ من به پیش ایشم و دوست مرا ۞ هر روز برچشم بپا نکند ۞ شاه بر کف دو دو بدر کرد
پاک ۞ کلکوه ابرقه بام ده حاکند ۞ قاضی چو ایدا کرد خاد چو ملک اوست ۞ از هر دو رکخواهم حاجت روا کند ۞ کفتا کرده زبیت طبق ان هی خورد ۞ کفتا دوست
پشت طبق بر رو کند ۞ کفت زنا داده و سر و پشت بسر دو ۞ کفتا بزرکست که بر در حاکند ۞ کفتا بیار خواب در روی زنه نکال ۞ یکی ای شکوه دو رسم که دوا کنند ۞ کفت
که بیست این مجرکی دراز و نا ۞ چون زن زن بیست خوابی هم را کند ۞ زن کفت ای مسلمان مدکون هی برد ۞ این هر دو یک دو دم رفا کند ۞ قاضی بچره
رفت و بر زن کفت خشمناک ۞ دیوانه تو ازین کس را کند ۞ کون جای کر عضوی آورند ۞ زنرا جهان بدست کون رو بود کاه ۞ قاضی بعد مختلف
دین از مصنعه ۞ الحق چنان سزا کر پیش قضا کند ۞ و له الالب چه کبیرد هیرست ۞ که کوشت ابر بدی چکیدن بود ۞ به چیستی که است دار مرزی بیودی ۞
کان بر ده دورکون است رفت جهان بود ۞ چو کونه دو چو کو نه چو کونه ۞ چنان که کونه فولاد ز اخترانی بود ۞ سپید منزح کرده زرد و فرد ۞ که بد بش از جان
روان بود ۞ چو کون نیت معلوم کرکن ۞ نه چون کونت کسی بر کشت خود بود ۞ چو شیر کوکبت فتنه بنکر در ۞ چو شیر کو محرم پیشان بود
تعجب بکیم زنست و یقین ۞ که چون از کون تو بار کان بود ۞ مرا نکت بیا کفته مضمون ۞ که کوینده مرکون و فقان بود ۞ اکر چه این سخن بشر محرمت
یکی از خواطر من چون توان بود ۞ اکر زنده بجانم است خیم ۞ توانم هم کوشت که بدان بود ۞ و اکر هم سپر در بر کوشت ۞ چنان از نام کونه ز آن کمان بود
نکی کرم نباید بیری آن کون ۞ همی خواهم کون روز بسیار بود ۞ کنون بفت کجا یا بم زمین ۞ که سعی زمین زشتی دانی ۞ ببین اقبال و جنکی نیز داشت
بخواهم کفت کرخت نشنیار بود ۞ چو بنیاد کون کرم است ذوقم ۞ زرست که بر من چنان بود ۞ اکر بنیکر که می دیر می ۞ توانم من که بدست بچنان بود
و له کسی که در چون کمان دارد ۞ سزای که بر دست و او دارد ۞ نه یک ... داند رخ ۞ کسی کون چنین بچه دارد ۞ و له سوزیم شاعو بد بکیر

شاعر چه کرد سخن خام کیرد ۞ هر کس بشی کیرد مهمان من ۞ شام خود کر بر پیش انکیزد ۞ و له کیر بر بود جسم چون حق شیرا ۞ در سر کیر دو چون شیرا ۞ اکنون کرنی
فیلسفه دارد ۞ و دیوان قصیده دارد اکبر حکیم جیلی در عصر خود بر ارباب سخن تقدم داشت در خطه فصاحت نقد قران داشته در بزم صدر الملک در قصیده
پیاله امتحان کرده این چاپ کفت چون چو اکنون لب بر پیاله ۞ که نه عشق بر شکر پیاله ۞ اکر شده بوقت نوشش کرده ۞ صدف کرده کیرد ریب
چو آن کان نماید کف دست ۞ زر روی آن تب از پیاله بخارا از شهرهای معتبر توران است و در مغرب رود سمرقند واقعست و بسیار خوب
و نزه و نسک است بکثرت خلایق بسیاری شهره و خوبی بخرند بر تمام ماورا النهر رجحان دارد و از فقیه نقل است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم
فرموده که زود باشد که در ماورا النهر شهری مفتوح شود که مردمش مستغرق رحمت الهی شوند و بخارا از آن شهر کوینده که در روز قیامت بکثرت شهدا
بخارای قدیمی ... شهر ... هزار ... مدفون شده
قمر دیکر شهر کنند و از آن شهر چندان اولیا و فضلا و فصحا برخاسته اند که هر یک در مراتب عالی برخاسته اند چون ذکر جمعی از اعاظم آن ضرور
باشد بنا بر التزام بر بعضی چند که از غرایب دهر بسیار اند کتب حضار و شیخ المحدثین ابو عبد الله محمد بن اسمعیل بن ابراهیم ... امام حدیث
بوده و او در سن یازده سالکی حفظ ... تمام ... محمد و شام را ... خود برست رجحان بر اقران بلکه بر جمیع فضلای زمان
یافته از وی منقولست که صد هزار حدیث بیاد کرفته و صحیح ... از تصنیف کتاب صحیح بیرون ... غسل کردم و دو رکعت نماز کزاردم
و بخاری بخواب دید که حضرت ... و بر ... در ... که در ... شریف خود رفتیم ... بود و در کتابش از شعبان ... سن سنه
معروف کشته ابو غالب ... بر حوالی ... خواب دیدم ... که حق تعالی ...
اکر چه او ... که کفتم پیغمبر کفت ... من پرسیدم که ... حدیث روایت کرده ... الامام ... حسن
کفت ... علی ابن ابیطالب علیه السلام ... ابو بکر محمد بن عبد الله ... از محدثین ...
خود بوده ... حسن ... ولادت ... در ... ابو الفضل احمد بن محمد بن
حسن که از ائمه حدیث است و از آن محلت است جمال الدین محمد بن احمد ... از حقایق علوم ... حقایق ... در دمشق ... مدرس
تربیه بوده و هم در آنجا ... مدفون ... و ... از فحول شعرا بوده و ... لطافت ...
الحجان را بنام ... دولتشاه در تذکره سلطان حسین ... خراسان و توران ... آل ...
که احوال سلاطین عجم را در سلک نظم ... در ... این ... بود

قوت العقل نمی اید چون نوبت به میر نوح بن منصور رسید تمامی همت بران مصروف گردید که بسند این اراده از نصاب عطای او [illegible] نصیب هم رقیقی

کرده و شعرای عصر زمان او همه مشمول انعام و اکرام گردانید [illegible] خدمت برقرار [illegible] رقیقی [illegible] هزار [illegible]

کشتاب در سلک نظم انتظام داده بر رسم [illegible] می گشت چنانچه فردوسی [illegible] بدین گواه [illegible] بیت چو از دیباچه گشت وز دیبا سخن

گفتن خوب و طبع روان ❊ بشعر آرم این نامه گفت من ❊ از او شادمان شد دل انجمن ❊ ز گشتاسب و ارجاسب بیتی هزار ❊ بگفت و سرآمد برو روزگار ❊

یکایک از او بخت برگشته شد ❊ بدست یکی بنده برکشته شد ❊ [illegible] رقیقی [illegible] بیت [illegible] بیت

[illegible] جهان [illegible] ❊ [illegible] جهان [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible] رقیقی [illegible]

[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible] جهان [illegible]

چو زاغ [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible] بیت امیر ابو الحسن علی الاغاجی

ممدوح شعرا و محمود فضلا بوده [illegible] رقیقی [illegible]

امارت داشته [illegible] استقلال [illegible]

از جانب سلاطین سامانیه [illegible] بخارا [illegible] بیت

ای آنکه نداری خبر از [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible] ولد [illegible]

[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible] ولد [illegible]

[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible] ولد [illegible]

[illegible] الشیخ الاجل [illegible] شهاب [illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]

مرادی بصورت

مرادی بصورت [illegible] ❊ اگر [illegible] ❊ بیاید [illegible] ❊ اگر [illegible]

[illegible]

[illegible] بیت [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] ❊ [illegible] الملک المظفر [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] ارسلان خان [illegible] سمرقند [illegible] الاسلام [illegible] رباعی خاقان [illegible]

دولت [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] رباعی [illegible] ❊ [illegible] ❊ خورشید [illegible]

سایه [illegible] ❊ [illegible] خورشید [illegible] ولد [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] ولد [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] ارسلان خان [illegible] بیت [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] ❊ [illegible] رباعی [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] ولد [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible]

[illegible] ولد [illegible] ❊ [illegible] ❊ [illegible] ولد [illegible]

بخارا

گوش کش بنده آوازه [illegible] برخیز که وقت [illegible] آمد [illegible] امروز چو باد [illegible] خاک در شاه [illegible] بشتاب که موج آب جو دوباره آمد [illegible]

در آن درج و صفای آن [illegible] فضایل [illegible] فاضل [illegible]

[illegible]

[illegible] برهان الاسلام [illegible] نظام الدین [illegible]

[illegible]

[illegible] برهان الاسلام [illegible] ملک الشعرا [illegible] سعد الدین مسعود [illegible] صدر الشریعه [illegible]

[illegible] الامیر شهاب الدین عمعق البخاری [illegible]

سلطان بوده در ولایت سخن [illegible] قصه یوسف و زلیخا [illegible]

[illegible] شعرای آل سلجوق [illegible]

[illegible] در روزگار سلطان خضر بن ابراهیم پادشاه عادل [illegible]

[illegible]

نه به وجهان ، جز نوبهار سوسن ... [illegible] ، بحکم ... [illegible] ، کنار گل من ... [illegible]

[illegible] ، ... [illegible] ، تو با غنچه غلامان گرد روی من

[illegible] ، کنون ... [illegible]

[illegible] ، زمره و حسرت ... [illegible] ، چو ... [illegible]

[illegible] ، نرگس ... [illegible] ، سر ... [illegible]

[illegible] ، ... [illegible] ، بجام ... [illegible]

[illegible] ، فلک ... [illegible] ، ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ، مبارک ... [illegible]

اسلام ... [illegible] ، مبارک ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

باغ ... [illegible] ، این چون ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ، ای نوبهار عاشق ... [illegible]

روی چون بهار ... [illegible]

بهران تو قرار ... [illegible] ، ... [illegible]

[illegible] ، اکنون ... [illegible]

[illegible] ، ... [illegible]

شاه جهان ... [illegible] ، شاه جهان ... [illegible] ، سلطان ... [illegible]

[illegible] ، شاهی که ... [illegible] ، چون ... [illegible]

[illegible] ، ... [illegible]

[illegible] ، ... [illegible]

[illegible] ، چون ... [illegible]

[illegible] ، ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ، ... [illegible]

[illegible] ، ... [illegible]

[illegible] ، ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

و له اندر زمانه جود تو شکی بنگرد • هست این سخن چو چشمه خورشید آشکار • و له بو الملکا [illegible] • [illegible] • شمشاد طوق فاخته گردد [illegible]
خلخال [illegible] عنبر [illegible] • باشد چو آب [illegible] • باد شمال [illegible] مشک خطا برد • منه • با یاد آرم [illegible] • [illegible] بگذاری
نرگس [illegible] • [illegible] • چون [illegible] • جان [illegible] • [illegible] هزار جان [illegible]
[illegible] نثار روی تو کنم • و له • تا دیده [illegible] افتاد • چشم [illegible] خون افتاد • هر [illegible] دل [illegible] • با خون دلم [illegible] بیرون افتاد
و له • [illegible] • ز عشق [illegible] • [illegible] • [illegible] • منه • شعر • [illegible]
در وصف نگار [illegible] دارد • [illegible] • [illegible] • [illegible] • چون [illegible]
دلداری [illegible] • [illegible] • الامیر علاء الدین الملک الکاتب البخاری • [illegible]
بود اما [illegible] • [illegible] • [illegible] چنانچه از این ابیات [illegible] • بیت • [illegible]
دلا که جهان [illegible] • [illegible] • افلاک [illegible] • ایام [illegible] • [illegible]
تمامی [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
دین • [illegible] • [illegible] • ای [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • چون [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • او [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • دل [illegible] • و له • [illegible] سلطان
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • امیر عمید جمال الدین جمال الکتاب [illegible]
[illegible] سلطان [illegible]

فرموده که

فرموده [illegible] سلطان [illegible] • [illegible] مجلس [illegible] • [illegible] سلطان [illegible]
بیت • [illegible] • [illegible] • [illegible] • و له • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • معنوی • [illegible] • بیت • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • بیت • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
و له • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • و له • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] سراج الدین [illegible] • بیت • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • بهاء بخاری • [illegible]
[illegible] • [illegible] • بیت • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • جوهری • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] سلطان [illegible] • سلطان [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • بیت • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible] • [illegible]

تواضع و لطف و مهربان ‧ هضم طعام [illegible] ‧ قوت دل [illegible] ‧ [illegible]

رنگ [illegible] و بوی [illegible] ‧ [illegible] ‧ [illegible]

[illegible] ‧ [illegible] بوستان ‧ [illegible]

[illegible] سعد الدین [illegible]

[illegible] علما و ارباب سعادت [illegible]

[illegible] ‧ رباعی [illegible]

[illegible] ‧ [illegible]

بیت [illegible] ‧ [illegible]

[illegible] ‧ [illegible] مجد الدین [illegible]

بوده [illegible] ‧ بیت [illegible]

[illegible] ‧ [illegible] ‧ [illegible]

[illegible] ‧ [illegible] ‧ [illegible]

[illegible] گری [illegible] ‧ بیت [illegible]

[illegible] ‧ [illegible] خواجه عبد الخالق غجدوانی [illegible] خضر علیه السلام

صحبت [illegible] عبد الخالق [illegible]

و چون عالم عارف ربانی خواجه یوسف همدانی [illegible]

[illegible] عبد الخالق [illegible] خواجه بهاء الدین نقشبند [illegible]

[illegible] بخارا [illegible]

[illegible] ‧ بیت [illegible]

خواجه عبد الخالق غجدوانی

حال فوق قال بودی [illegible] ‧ [illegible] بخارا [illegible] مقامات عالی و کرامات ظاهر بسیار بوده و چنانچه آورده اند که روزی

[illegible]

[illegible] سید [illegible] خدمت عزیزان [illegible]

[illegible] طعام [illegible]

[illegible] سید [illegible]

[illegible]

[illegible] ‧ بیت [illegible] ‧ [illegible]

[illegible] ‧ [illegible] ‧ [illegible]

[illegible] ‧ خواجه محمد بابا سماسی خلیفه عزیزان است و خواجه بهاء الدین را نظر قبول [illegible]

[illegible]

چون [illegible] ولادت خواجه بهاء الدین [illegible]

[illegible] سید امیر کلال [illegible] بهاء الدین [illegible]

[illegible] سید امیر کلال خلیفه خواجه محمد بابا است [illegible]

[illegible] امیر کلال [illegible]

روزی [illegible]

[illegible] امیر کلال [illegible]

[illegible] خواجه محمد [illegible]

[illegible] خواجه [illegible] محمد بابا [illegible] خواجه بهاء الدین [illegible]

[illegible] خواجه بهاء الدین [illegible] ‧ بیت [illegible]

خواجه محمد بابا سماسی

سید امیر کلال

خواجه بهاء الدین نقشبند

بخارا

مجلس از پنج باب ✽ و در نفحات آمده اگر چه تعلیم آداب طریقت بحسب صورت از شیخ امیر کلال کرده بحسب حقیقت تربیت از روحانیت خواجه
عبد الخالق یافته از خدمت مولانا جلال الدین خالدی پرسیدند که نسبت سلوک و طریقه خواجه بهاء الدین از [illegible] مشایخ [illegible]
که سخن از مقصد من گوید چون بیست سال زیاده است تا این نوع ظهور آثار ولایت که از خواجه بهاء الدین جناب الهی شده در هیچ یک از مشایخ نشده
از خدمت خواجه طلب کرامات کرده اند فرموده اند که کدام کرامات زیاده از این است که با وجود چندین بار گناه بر روی زمین می توانیم رفت و دیگر فرموده اند
که حضرت عزیزان [illegible] ما می گوییم چون [illegible] ایشان غایب نیست و از آن جناب
این [illegible] رباعی هر کس ما را بهوا می گیرد ✽ آتش به دل دیده ما در گیرد ✽ ما دامن دوستان دعای داریم ✽ باشد که کمی دعای ما در گیرد
وفات ایشان در [illegible] خواجه علاء الدین عطار از کبار اصحاب خواجه بهاء الدین بوده و در ایام حیات خود حوالة تربیت بسیاری
از طالبان به ایشان می کرده و بهمین صحبت و حسن تربیت بسیاری از طالبان [illegible] بمرتبه کمال رسیده اند خواجه حسن عطار فرزند خواجه
علاء الدین عطار بوده [illegible] خواجه محمد پارسا نیز از اصحاب کبار خواجه
بهاء الدین بوده [illegible]
[illegible] خواجه محمد پارسا [illegible] فصل الخطاب [illegible]
نکات مفیده و لطایف [illegible] خواجه ابو نصر پارسا [illegible]
[illegible] بخاری [illegible] امام زین العابدین علیه السلام [illegible]
[illegible] مشغول گشته [illegible]
شیخ بهاء الدین عمر [illegible] مدفون [illegible] میر خواند [illegible]
و امیر خواند جد [illegible] خواند میر صاحب حبیب السیر است [illegible] نظام الدین [illegible]
[illegible] میر خواند محمد [illegible]
در فن تاریخ [illegible] روضة الصفا [illegible]
دعوی [illegible]

خواجه علاء الدین محمد بن محمد عطار بخاری
خواجه حسن عطار بخاری
خواجه محمد پارسا
خواجه برهان الدین ابو نصر پارسا
سید برهان الدین خاوند شاه
مولف روضة الصفا

خواند میر [illegible] خواجه [illegible]
[illegible] سلطان [illegible]
[illegible] حیات [illegible]
صاحب سخن [illegible] ناصر بخاری اگر چه در شعر [illegible] خراسان [illegible]
خواجه [illegible]
منصب [illegible] ناصر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
تیغ [illegible] خواجه عصمت [illegible]
و [illegible] حضرت امیر المؤمنین علیه السلام [illegible] خواجه عصمت [illegible]
سلطان [illegible]
[illegible] سلطان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

بخارا

زپیش یار رسیدم بمقامی که ندیدن بود و نه هوش * دیدم از دور گروهی همه جوانمرد است * ذوق باده و شوق همه در جوش و خروش * سپید و سیاه فرو
مطرب بهمه رقص و سماع * همی جام و صراحی همه نوشانوش * چون بپرسیدم از ایشان بزبان گفتم * خواستم سخنی پرسم از او گفت خموش
این نه کعبه است که بی پا طلبی طرف * یا نه مسجد که در آنجا بخرابات بجوش * این خرابات مغان است و در او مستانند * از دم صبح ازل تا ابدیت مدهوش
گر ز ارادت در این شیوه مبرا نکنی * درین صبابی محو همچو صراحی بخروش * کسی از ما ز هجران بر نگیرد * کسی افکند زغم خاک بکشد مر * بروزه همچو نکهت
ذوق و دمادم * بکنون حضور از روزگار ملکشدم وله کی آتش برو است برمی خیزد * از زنده دل بکار آورد بمکری بوزد * کز عشق جیبت این گوش چون ماتم
حیف است که در و زمین رنجبری می بوزد وله اگر یک طلبی ... * تو قمع در بکاه و دو فان سبب آن حنکی کز خوان خویش * بخوری بکجا [illegible]
کاشکی * بیک ... صلح کن چون همای * کس ... مولانا بندق از ترتیب ... میرزا ... ابراهیم سلطان ... میرزا بوده
و فی میرزا با صعد ... مصاحبت کرده و پروانگی ... نوشته ... اینچند بیت از آن جنیب گفته بیت شاه و رخش کمر ادراک
توزد * آن ... دهان ... است * پیش ... سلطان ... سپاه ... * با ... عبارت ترکی * پیش ... التونن
دولت ... است * یا ... غلط ... * یا ... غلط کار است وله هر ... دولت ... از ... دوم ... دارد
میرسد * فرصت صحبت ... از ... مقصود ... عاقبت ... مولانا حسینی جمله ... علوم مهارت ... نقل
زمت ... فرا گرفت پس از سعادت ... میرزا بایسنغر بن سلطان محمود ... جمله ... چون میرزا بایسنغر از جام ... خام
خسروانه ... مستغرق ... مولانا ... ترکیب ... مکاشفات ... تا ... عالم ... ابیات ...
مشهور است بیت ... زجان ... عاقبت ... تا ... جان ... عاشق
بیچاره ... جان ... واصلی از ... طلبه ... ابیات ... بیت ... تو * ...
رقص کنان در هوای تو خواجه هاشم خلف ... خواجه ... اجداد ... شیخ الاسلام ... سجاده ...
بوده و خواجه هاشم ... روزی در مجلس ... خان بوده ... مجلس ... خان ...
گرفته ... صورت ... بیت ... صورت ... مانع ... * ... و لیکن ...
عذا بنده * و این ابیات نیز از اوست بیت نیاز ... چشم ... * ... وله چنان فرموده ...

گر از رامن ... * تن خاکی ... خاک ... وله ... جاه ... نظر ... بتوی ... جازی ابتدا ...
شاه محمد ... از ... موسیقی ... * ... گفت بیت ...
مناقب ... * ... * ... * ...
نج ... گفت ... استقبال ... میر ... علی ...
او بس بود ... * ... شکر ... کابل ... صحبت ...
مسعود ... در صحبت ... بیرام خان خانان ... میرزا شاه حسین ...
حقه ... مولانا عبدالرحمن جامی ... این بیت ... بیت چرخ ... جام ... * ...
نکوان ... * ... میرزا
شاه حسین ... میرزا ... انعام ... اگر چه ... بیت ...
حضرت ... میرزا ... شاه ... سعادت ...
بسته ... احوال ... علم ...
فرمان ... استقبال ... علم ... قرآن
اسمی استخراج ... اسم ... حساب ...
و ... حساب ... بحصول ... میرزا است
بیت چو ... * ... * ... رزقی
ابتدا ... میرزا کامران ... میرزا ابراهیم ... سلطان ... میرزا ...
اینچند بیت از قصیده ... مولانا محمد ... بیت ... * ... رباعی ... آن
پیش شیخ نجم الدین ... * ... * ...
خود ... * ... از ... کشمیری شاعر ... بوده

و از مردم بخاراست همت بر کسب معیشت مصروف داشته این رباعی از او مشهور است رباعی چون زنده بکار خویشتن باید باش ٭ چون مرده بسوی گور خویش
منزل خویش ٭ پیوسته چو آواره بهر جا باش ٭ [illegible] ملا درویش مقصود ترک از مردم [illegible] شهر و کشور بوده و بجهت دوستی
[illegible] بیت ایام غم [illegible] است ٭ بنور
[illegible] مولانا هجری [illegible]
[illegible] بیت [illegible] ٭
[illegible] رحیمی شاعر [illegible] بیت [illegible]
[illegible] فرغانه [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] شیخ [illegible]
[illegible] حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم [illegible]
[illegible] شیخ [illegible]
[illegible] فرغانه [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] شیخ [illegible]
شیخ سعدالدین از کمل ارباب عرفان بوده [illegible]

و بیشتر

دو پسته [illegible] تصنیف [illegible] شرح مصباح طوالع و منهاج [illegible] بیضاوی [illegible] و از فرغانه [illegible]
بزرگ [illegible]
حصانت و محکمی [illegible]
[illegible]
[illegible] شمس الدین محمد [illegible]
[illegible] ابوالغازی سلطان حسین میرزا [illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible]
[illegible] نظام الدین [illegible]
[illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]
[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]
[illegible]
این رباعی [illegible] رباعی [illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible] ٭
[illegible] صفائی [illegible] بیت [illegible] ٭ [illegible]
[illegible] هجری [illegible] بیت [illegible]
[illegible] ٭ قاضی [illegible]

فرغانه

مطالع را نیک سپید شده و مرقد منور حضرت سلطان المشایخ شرف اقصی القضات معسکر ظفر اثر است **اوش** این شرق و غرب بدیهان واقع شده و بلطافت
آب و هوای ظرافت در بهار [illegible] طراوت و سرسبزی او داده **بیت** هر قطره [illegible] روی بنا فراخ ٭ هر گلبرگ زنده‌ای بنگ گل بریده ٭ و [illegible]
در فضیلت مشهور [illegible] و بنا بر عادات ذاتی و ملازمت مشروع در مردم آن شهر بنا بر خواجه قطب الدین بختیار خرقه خواجه معین الدین سنجری بوده و در سلک
اکابر اولیا انتظام داشت از وی میگویند که یکی از عزیزان مسافر بودم و بم آنجا رسیدیم [illegible] کشتی [illegible] ناگاه [illegible] در دهان جهان بیرون [illegible]
پیدا شد و چون بر پشت رسید بنهاده و بگذشت و بر آن [illegible] رسیده خود از آب [illegible] و گذشت ما [illegible] گفتیم که این تجلی خواهد بود [illegible]
بودیم چون دست بجا بر آوردیم فرمان حق تعالی [illegible] شده و زمین خشک پیدا شد ما بگذشتیم [illegible] مردی [illegible] در آنجا [illegible]
کنه [illegible] از جای برجست و ما را [illegible] کرده و [illegible] شناختیم [illegible] که کسی بزرگ خواهد بود و دیدیم [illegible] وقت رحلت
و افتاده است [illegible] از خدای تعالی [illegible] نگاه داشت [illegible] عزیزان [illegible] در آنجا بودیم [illegible]
کرد نگاه خواهد داشت و درین بودیم [illegible] کیفیت [illegible] گفتیم [illegible] از شیخ [illegible]
شیخ قطب الدین مردی [illegible] کرد و شیخ گفت اگر [illegible] نظر من [illegible] حق تعالی [illegible] استوار داری [illegible]
نقره کرد [illegible] خانه داری [illegible] روی بزمین نهاده عذر خواست آورده اند که چند وقت از فضل خدا [illegible]
مشغول وی [illegible] بر خانه شیخ را کافی بود [illegible] چون [illegible] آشکار کرد و دیگر آن بوقوع نه پیوست هم در سیر الاولیا مرقوم است که روزی
عبدی شیخ قطب الدین [illegible] بازگشت چون بدین مکان که الحال مرقد اوست رسید بایستاد و [illegible] شد و گفت [illegible] از این مکان بوی دلها میشنوم
در آن مکان صاحب زمین را طلب کرده [illegible] آن زمین را [illegible] موضع مدفن من خواهد بود [illegible]
شیخ علی سگزی رحمه الله علیه در مجلس سماع بود و قوال این بیت میگفت **بیت** کشتگان خنجر تسلیم را ٭ هر زمان از غیب جانی دیگر است ٭ شیخ از آن
مضمون در گرفت و از آن مقام بخانه خود آمده [illegible] و تحیر [illegible] این بیت [illegible] قوالان [illegible] تا چهار شبانه روز شب
پنجم در سنه [illegible] رحلت فرمود و خواجه [illegible] طریق نظم [illegible] بساحل بیان می‌کند چنانچه این چند بیت در آنجمله است **بیت**
ای که [illegible] عالی پروانه ٭ وز لب شیرین تو [illegible] در هر خانه ٭ [illegible] ٭ [illegible]
قطب [illegible] ٭ [illegible] از معارف آن خطه بوده [illegible] معروف [illegible]

سخن

وبخت موصوف اکثر ایام را در هندوستان گذرانیده و در سلک مخصوصان بجانب سلطان قطب الدین ایبک انتظام داشته این رباعی از نتایج [illegible] سلطان
از گفتهای اوست ٭ ای بخشش [illegible] تو در جهان آورده ٭ کار از کف جود تو بجان آورده ٭ [illegible] کف تو خون گرفته در کان ٭ پس [illegible]
در میان آورده ٭ سلطان قطب الدین از غلامان سلطان معز الدین سام بوده و سلطان در کرت ثانی که بهند آمده رای پتهورا را بقتل آورده و دهلی و کهرام
و اجمیر را فتح نموده در حین معاودت سلطان قطب الدین را بجای خود نصب نموده و از قطب الدین کارهای عظیم و فتحهای بزرگ بظهور آمده چنانچه در تاریخ
[illegible] دهلی را مستخلص ساخت و پس از آن بفتحهای ممالک [illegible] از جانب شرق رفته [illegible] فتوحات عظمی [illegible] چون [illegible] سلطان
معز الدین رسید [illegible] جهت [illegible] سلاطین [illegible] **مرغنان** [illegible]
اندر جهان [illegible]
[illegible] **شیخ ظهیر الدین ابو العلاء** [illegible]
ولادتش [illegible] پانصد [illegible]
[illegible] **ملک [illegible]** [illegible]
در [illegible] **بیت** از زلف [illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]
[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]
[illegible] ٭ [illegible]
[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]
[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]
[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]
[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]
[illegible] ٭ [illegible] ٭ [illegible]

مرغنان

تا چشم بر هم زد رود بند   بر خنجر تو قطره پیش از جگر ... دل ... گو دشمن تو باش ... [illegible]

فارون فرو برد ... این ... [illegible] ... گاهی چون ... بسر برد ... گاهی چالاک ... [illegible]

کامروز ... [illegible] ... الفقه فضلا ... [illegible]

کس ... [illegible] ... از ... بر ... چشم ... [illegible]

... [illegible] ... هم ... [illegible]

حاصل ... [illegible] ... ای آفتاب ... [illegible]

چون ... [illegible] ... تا در جهان ... در حادثات ... [illegible]

کوهستانات و ما بین غروب و جنوب سمرقند واقع شده و نام ... نزدیک است ... آبهای روان و کثرت باغ و بوستان

جهان ... مکان داده و در کوهستانش بجانب جنوب ... چشمه ... است ... عرض ... اتفاق ... منقش میکرده و

... از اسفرنگ ... گویند ... ملک الکلام سیف الدین ... است ... بیان ... [illegible]

مهر و ماه ... خوانده ... قافیه سنجان ... بلبل ... [illegible]

عرش ... شباب ... در خدمت ... سلطان خوارزمشاه ... آن حضرت ... [illegible]

آورده ... که چون بدان حضرت رسید ... سیف الدین ... قصیده گفت

... از آن ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

کیست ... [illegible] ... مجلس ... [illegible]

از منبع ... [illegible] ... مرحم ... [illegible]

... [illegible]

این قصیده ... سلطان ... اقبال ... [illegible] ... سیف الدین ... [illegible]

... [illegible] ... سیف الدین ... [illegible]

در غایت ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible] ... قوام الدین ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

جهان ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

[illegible] ورديف [illegible] زاين خواب [illegible]
[illegible] وله [illegible]
[illegible]
[illegible] غزليه [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
شيخ كمال [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] سلطان [illegible]

[illegible] شيخ [illegible]
كمال [illegible] بيت [illegible]
[illegible] ديوان كمال [illegible]
[illegible] بيت [illegible] شيخ كمال [illegible]
[illegible] كمال [illegible]
[illegible] وله [illegible]
[illegible] وله [illegible]
[illegible] وله [illegible]
[illegible]
[illegible] وله [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] غزالی [illegible]
رباعی [illegible] خمسی
[illegible]
[illegible]
[illegible] جلال الدين [illegible]
[illegible]
[illegible] سلطان [illegible]

خمسی

خاص گردیده میان او و خاقانی آتش منافرت بسیار واقع شده چنانچه در حق یکدیگر هجیات گفته‌اند و قدحیات ایراد نموده‌اند این رباعی از آن جمله است رباعی

افضل گر از امر دل رنگ دیدیم ٭ جانم خر دم تیمم کردیم ٭ چون پسر سیدی با بوکرم کردیم ٭ سلطان سخن ابو بر خشم سگ کیم ٭ و در اواخر حیات میل به انقطاع و انزوا

نموده و از اختلاط خلایق دامن درچیده در فحول ... گزیده کتب عبادات و مطالعه کلمات معنوی مشغول و رشته محبت اکثر با ریاضت و قناعت

جهان انتقال نموده دیوان اشعارش چون نگارخانه چین پر از نقش و نگار است و در مطالعات این قصیده که در نعت و منقبت واقع شده

مطلع دیوان است قصیده الحمد لله که تا در گاه و جان ٭ بر من جهان سخن تنگ از بهر جهان ٭ در گردن زبان نکته‌ای رسته جو عقد ٭ و ادراک

چو کوه بر فشان دهان ٭ جان جمع مدارک او عادت ٭ بیلی گل نگار بیگانه بر آسمان ٭ از کی آب کور باطوری زیوری کافور ٭ ناکی زاری برابرای قلان

بر اهل ملک سایه بعکس همای گل ٭ نابا سکان شریک سنایی ٭ شبدیز بر صف جست همی گلفن ٭ شبنم زنده بهار هوس همی بران ٭ که پرکاران شد

در چهای ... زنار برکشید الا الصدا بیان ٭ دار بست ... بر جادوی دین ٭ ناهر دو کون خنک شود بر دو شاخ آن ٭ هر دو جهان بنیش

چشم قرود شسته ٭ از من چو شمع بکشی کن بسوی آن ٭ خوانی که از این خطاب برانگاب وار ٭ بگریه چو گهر عتاب بر زبانه امتحان ٭ اندر قبول دوست

خبر از خاک سستی ٭ چون بوده بر رسول شرفی خاک آستان ٭ ای قاصر بخدمت رسول ... ٭ مقصود چرخ انجم و مقصود ... ٭ جانش نگار را دان

ابد داد و مجد قدر ٭ در پیش میوه کاه دل او بوده در دیده ٭ گنجی چنان نیامد در کنج بر زیر خاک ٭ لعلی چنان گداخته از کان و از کان ٭ از هر سر بدن ادیبان

ز هر بت داد و عبرت او ده بهر جوان ٭ حکایتی گرد جهان را الم شود ٭ بر خوان حکمتش نمی‌بینند مجان ٭ خشکی زد این ... ٭ جان مت

پای نو در پای او فشان ٭ ختم است بر ثنای علی مقطع سخن ٭ گز بعد از همون برسند شپه اتقان ٭ ای لطف ارسلان شهان هر دو دار ملک ٭ تا کی

سرای عقول تاکی و عطان ٭ خلقان ارد و جمع بر او از سرای شرع ٭ و زرنگ سرخ گفتی مفلقش دارفان ٭ بر مرغ سحر کرانت عنبر سلام او ٭ اوراست

شروانیان بیان ٭ نادرخوی و نجات بیچون کند خاک ٭ خاقان تار کرده خاقان شعر خوان ٭ یاری ز راه سال سخن سنه الکلف ٭ قطعه

در بنا خراز ربان ٭ ٭ چون شب آفتاب رخ شاه و دیدجان ٭ بگذشته قبار گرد شفت آسمان ٭ طغرلان چرخ تحت بنایز کیش ٭ ماه دو او چو بر

مقطع و آن سیان ٭ من کا ... خان بدیدم جستم از جا چو برق ٭ زیر شیه بر زده کوه بر قشه سیم روان ٭ شبدیز او ... گردن کوری کلو از چشم برمی

جهانیه صورت دیو فرشتگان ٭ آتش گی گ ... ز ... سپاری عثمان ... ٭ معراج بام چرخ شود رست چون ... ٭ در پیش من ... گر سر ... لب شمس

کوه ... بشش بر زمانه و ز تر ... ٭ پاد شش جو طبع طغرلان ... ٭ کوه شش جو فرق بهرام کافور دکان ٭ در آفتاب او سمکان فرش کف

سپهر

بر که و تیغ او ملک الموت دیده جان ٭ بیچاره آن دونده که او کش در نیافت ٭ عون خدای عالم و فرد خدایگان ٭ قطب زمین مظفر دین خسرو جهان

بر آسمان تیغ چو خورشید کامران ٭ بر سکای مسند بر سخای زمین ٭ ادریس درجخانه ز رحس ... ٭ در عهد حسن زینت اطفال ملک را

داده زنبه ایه عدل تو نحریان ٭ گردون بر او سب دیده عمل جود ٭ گیتی بر اشک او دای آتش جان ٭ انجام که ز رد گل و مار چهره بر

نیلوفر حسام شود از خوان فشان ٭ دندان هنر سنده از آن کز همین ٭ ناگشت هنر زنده نقیبان گه از آن ٭ از شرق و صاف برآمد چو آفتاب

بوستان سیم برق ز کند بیان ٭ چرخی تک زده ده هی فزار سه ٭ برق کشیده و بگف باد بر بزرگان و له ایضا در کش ابا بخیر زد و نوبت

در دیده افلاک شد ز جهان بیت ٭ اسابیش سیر غذا در رفت عقیش ٭ یاه است اولاک نشانه و باغت ٭ کمتر بود از گفتش امید فراغت

کز بت ز انامل بالمکه ز رنت ٭ روی دل از این شاه بد جگر دان ٭ کانجا که جهانش مع القطع و رفت و له ایضا چو رفت شاه کوکب یاره کار عمل

بر از قش بر آید کارگاه عمل ٭ بیا کر شکر گندا بهزار رنگ جهل ٭ در رخت جلوه کنند بهزار گونه خلل ٭ تو ناز دست غزال استان در بتو شیم

کز جا بلک ابد قد او در بیانی غزل ٭ مع افراسیاب شش تیغ و با تیغ او ٭ چوباده که در ای جاشنی در عسل ٭ برنده و تر ... کان او چو تیغ قضا

کشیده در دم الفیق از فراق ٭ و له چون بر پیخ ... خسرو انجم ٭ برجرخ سپر غروب کام ٭ خاطر خاسان بجذب نظر ٭ چون

عرق گرفته زراه بسام ٭ در گشت ... مهر آسمان صحبت ٭ حلق سیر خزانکند دام ٭ طفل ... ٭ موی ما طلق برآید از اندام

بیکر چون تو کم تماشا کند ٭ شبندان و فزاد هام ٭ نام جو حضرتم اثنای ... ٭ هر لمان جنت کم رسیده بیام ٭ صاحبا فاضلا ز کنج

قدح مع در ابس کلام و له ایضا مطرب ساع که شب صبوح و شراب ده ٭ ایام را بهال فلک جواب ده ٭ دردانه که بشان دریست نام رنگ

این راه شش الکنی از ایاب ده ٭ نادی باب ... ز دیگر شه ٭ امروز کوش و هوش بیکاک بیاید ٭ کز خواب سر برآورد و ما سر فرود برم

رعلی بخت برکن در داب خواب ده ٭ ترشی در جسم شاه ... خوش لبان ٭ در دی در شروط عاشق صافی ... ده و له جامه دار ... تو مرا

لکس از من بترتیم چو نخرد ٭ در سر قدم دران میان ناگاه ٭ چون انار کفیده باز رود ٭ مرده بیاید که در میانه آن ٭ ... سر قد ... خود

بال این قطعه را باید بست ٭ پیش از آن کز زمان من بپرد و له احمقا از رو در چشم من است ٭ که کرفته ز پیش چون پر کشند ٭ گر بدیده

تاکی اصلح کشند ٭ کرسی ... در خون کشند ٭ ان محلهای ... ز دیف ٭ یک یک ... زنت پرواز کشند و له ... کرد آب

حیوان ... ٭ چو عجب ... در چشم ز دردم ٭ که ... بودم از سختی شکستم ٭ در آتش بودم از سردی فسردم و له اگر فرحت نمودم تا ...

خمسی

شب خوش باد کان خرمن بسوزم ولە ایضاً ما مدام که بام و دام ماست · شکار عیش را ایام دام است · اگر عقبی است بجان عقبی است · و در عزت

بر طلعت دام است · تو گر تندی زنخوت باده تست · تو گرامی بالف باده دام است · تو چون آزاد کرده باده باشی · اسیر آنجا خدمت را غلام است

منه چیست شرط عاشقان با بینوا انداختن · سلطنت یک خاک نعلین گدا انداختن · ما را حاصل کن که ممکن نیست بی اکسیر درد · از مس خیشی کیمیا

ساختن ولە کمال دهر که تو شکایت کنی · دانم که تاب بحجاب کنی · گر بپرده در شوی اندر حق تو · زانکه تو کرده حکایت کنی منه شب

هجر و وصال اکثر جنبند · می دانی که چشتی باده فیه · بیش سالست بیزار کارست بروز وی صبح است بیزار ارشاد وبیت محنه ولە ایضاً بار شکی مهر

و وفات بیداد · خوبان و خوشی و القربی و جمال · داری بهمه خوبی و فا خرابی بیداد منه گر طلعه بمهر در بنازی · گر از دست جهان ساز نی · در شگفتی

کاسه صد کسر آید · نادرسته کوزه گر آساری شیراز از شهر قدیم است و بنا کرده تیز آشنا در هشته اما امروز بنا شکسته معروفست

اگرچه در شهر حسن بجهت عمارات و اسواق و دیگر صفات چندان تحقیقی بکار نرفته اما فضای نشین عجیب و هوای لالای آب و جایها نهایت نضارت

و لطافت دارد خصوصاً آب رکن آباد که خاصه آن ولایت است چنانکه شیخ سعدی گوید که رکن آباد را بجهت شهرت در انواعیت جاییست

که هر که آب ازآنجا بخورد هر خطه که رسد از رکن آباد یاد شود و آن را بجهت خون کرده ... که بسیار عشق نمودی بر آن سنگ شود و اگر کوه آب بخرند

حقیقی آنکه ساخته در آن نگشته عجب چنانکه ... عمارات بران سازند و ایضاً چشمه ایست که همیشه میرود و غلامان بدان آب باشند

اندک سحاب بر روی هوا بیاید بر فراز آن چشمه آب میباید ... چشمه ایست که از احمد ... گویند و در آن چشمه آب که از او نقطه بشد

و در این کوه ... حاصل شود و ... که در آن سنگش چون انگشت آتش ... و نیکو ... پوشیده

چون صاحب ... در ... ... شروع در ذکر بعضی از ... ... محمد بن علی ابن اسمعیل

القفال فقیه محدث و شاعر بوده امام عصر بوده و از ... اول کسی که تصنیف ... ... و فقه شافعی را ... ... و شیخ

ابواسحق شیرازی در طبقات فقها تعریف او بسیار کرده و فوتش ... ... ابوبکر محمد بن احمد بن حسین بن

عمر المعروف بالمستظهر الملقب بفخر الاسلام از فضلای شافعی است ابتدا پیش ... ... و ابو منصور فقه خواند و پس از آن ببغداد رفته

بخدمت شیخ ابواسحق ... خوانده اعاده نموده و کتاب ... ... شیخ ابواسحق شافعی مدرسه

تصانیف نیک از او بحصول پیوست از آن جمله کتاب حلیة العلماء در مذهب شافعی و آن کتاب بمستظهری ... از آن جمله بنام مستظهر ...

تصنیف نموده و بعد از آن در بغداد مدرس مدرسه نظامیه گردید و ولادتش در چهارصد و ... و فوتش در پانصد و هفت بوده فخرالدین بناکتی

فضلا انتظام داشته و ذکر مولانا ... سلطان ابوسعید خان ... ... احوال ... ... کرده و کار ...

... ... بیت با رابن عتاب جانان باما چه رفت کو · چمان و عهد ایشان باما چه رفت کو · ابن ...

نبات · این سرکشی و شوخی با او که ... · ... ... جانان ... ... · ... ... جمال محبوب ... ... ولە

... بوده ... فضیلت و لطافت ... ... اگرچه ... ...

کرده و چون ... ... بیت ای ...

... ... ولە ایضاً ...

... ...

... ... ابن ...

شروع ... ... خواجه ...

عبیدالله از تمامی مشایخ ترکستان ... ... مولانا یعقوب چرخی و

نظام الدین خاموش ارشاد یافته پس از آن ... ... ترکستان ... ... سلطان ...

و خواجه ... ...

تخصیص میرزا سلطان ابوسعید که در ... ...

... ... سمرقند ... ... کمال شیخ ... ...

بود ... مشغول ... ...

... ... کمال شیخ ... ...

تا فرش ... ... بیت مرغان چمن ... · خواهند ... عبدالغفار مشهور مولانا زاده ...

همت بر نشر قواعد عامی میگماشته و گاهی شعر میگفته از نتایج اوست **بیت** [illegible] و آنکه محروم ز جهان گذرد [illegible]

قاضی غضنفر در سلک علما انتظام داشته و شعر را نیز بد نمیگفته از آن جمله است **بیت** [illegible] در هجر [illegible]

در آبه و نیم [illegible] **حسرتی** از مردمان معتقد آن سلطان [illegible] قاسم کاهی بوده و این نوع اشعار میگفت

چالهای [illegible] **بیت** [illegible] شادمانه [illegible] این قطعه نیز از اوست **بیت** [illegible]

اتفاقا [illegible] چون [illegible] کابل [illegible] نام [illegible]

بر ضمیر آفتاب اشراق ناظران این اوراق [illegible] چون تمامی احوال اقلیم پنجم در رشته بیان [illegible] انتظام یافت اکنون پرتو اهتمام بر احوال اقلیم

ششم [illegible] **بیت** [illegible] اکنون [illegible] سخن [illegible]

جهان [illegible] **اقلیم سادس** [illegible] ابتدای این اقلیم از مشرق بوده و از شمال

دیار یاجوج و ماجوج [illegible] خاقان [illegible] قسطنطنیه [illegible]

گذشته [illegible] این اقلیم [illegible] پنج هزار فرسنگ [illegible]

دو کوه [illegible] **ترکستان** اسم جامعی است جمیع بلاد [illegible] از اقلیم سابع [illegible]

دارند [illegible] شجاعت [illegible] جلادت [illegible] از این [illegible]

صلی الله علیه و آله و سلم [illegible]

تنگ [illegible] صلوات الله [illegible]

قرار گرفت [illegible] مشرق [illegible] علیه السلام [illegible]

از پدر بزرگوار التماس نمود [illegible] نوح علیه السلام اسم اعظم [illegible]

و یافث بجانب شمال و مشرق [illegible]

عیان [illegible] شرف [illegible]

مولانا شرف الدین علی یزدی [illegible]

جامع اقلیم از یافث یازده پسر بوده بزرگی ترک نام داشته [illegible]

تشت [illegible] اختراع اوست [illegible] اول ملک ترک [illegible]

داردی پنج پسر [illegible] صقلاب [illegible]

نامه [illegible] صقلاب [illegible]

و صقلاب [illegible] اقلیم [illegible]

داره [illegible]

صناعات [illegible] چین [illegible] اختراع [illegible]

چه [illegible]

بوجود [illegible]

نمره [illegible]

نه [illegible]

طایفه [illegible] ترکستان [illegible]

و بادان [illegible]

و شروع [illegible]

و در یکی [illegible] ترکستان [illegible] مشرق [illegible]

که از آن [illegible] آفتاب [illegible]

و حوش [illegible] خدای تعالی [illegible]

که حرارت [illegible]

بار [illegible]

ترک میخوانند که برف و باران چهارپا و مردم را اتلاف کرده است که سنگ شده تماشای این است فاراب اسم ولایتی است و دیوان آن علم
دارد و صاحب مسالک آورده که طول و عرض آن بیش از یک منزل نیست و جای آن معمور بسیار دارد و بعضی گفته‌اند که فاراب شهریست بالای
شاش نزدیک بیلاد و صاغون و مردمش از فحول علما از آن ولایت برخاسته یکی ابونصر بن محمد ترکان که از کاملان علمای اسلام است و حکمای
کامل چنانچه قبل از ظهور شریعت مطهره لقمان و ارسطو و بعد از اسلام ابونصر و ابوعلی و باتفاق جمهور معلم اول ارسطو را قرار داده‌اند و معلم ثانی
ابونصر را و از شیخ الرئیس ابوعلی سینا نقل کرده‌اند که من نومید بودم از معرفت علم ما بعد الطبیعه تا کتاب را بفهم از شیخ ابونصر معرفت آنچه
نومید گشته بودم فایض شدم و بدان اتفاق شکر بجای آوردم و به ازای آن مرغی تصدق نمودند که در اول حال زبان ترکی را خوب میدانسته و زبان
عربی را اصلا فهم نکرده و بعد از آنکه از وطن سفر کرده به بغداد رسید زبان عربی را آموخت و در آن فن بکمال رسیده و در پیش ابوبشر بن یونس
کتاب ارسطاطالیس را خوانده و بخط خود بر آن کتاب نوشته که این کتاب را دویست بار خوانده‌ام و همچنین کتاب سماع طبیعی که از تصنیفات
ارسطالیس است چهل بار خوانده‌ام و هنوز محتاج قرائت آنم که کتاب محتاج الیه است و پرسیدند تو عالمتری یا ارسطاطالیس گفت اگر او را دریافتمی هر آینه
بزرگترین شاگردان او بودمی و در کتاب اخلاق الحکما مسطور است که آوازه فواید الحکما صاحب اعظم اسمعیل بن عباد را بهوس ملاقات ابونصر دل
بصحبتش استیلا یافت و هدایای وافر و صلات متکاثر نزد او فرستاد ابونصر از راه تعفف آنرا قبول نکرد و بعد چندگاه چنان اتفاق افتاد
که شیخ ابونصر بلباس سپاهیان و لشکریان بشهر ری رسیده در مجلس صاحب عباد متنکروار حاضر شد چون در هیات و لباس صنفا
نداشت حکما و ندما که در خدمت صاحب بودند نشستن او را حقیر شمرده و زبان استهزا برگشودند و حکیم را بدایای ایشان تحمل نمود تا ساقیان
شیرین حرکت قدحی چند را بجماعت پیمودند حکیم ابونصر آلت غنا را از آستین بیرون آورده لحنی آغاز کرد چنانکه اهل الفرح بخواب رفتند و بعد از آن
بر کاسه لحنی که در آن مجلس بود کرد آنا ابانصر الفارابی قد حضر عندکم فاستهزأتم بی و بسبب آن نا کرده از مجلس بیرون آمد و عزم شام نمود و چون
صاحب عباد و حریفان بزم که از خواب بیدار شدند و آن نوشته را دیدند بسیار متحیر شدند و صاحب بیش از همگنان متاثر
شد تا مدتی که جامه خود چاک زده و سرها در عقب ابونصر فرستاد هرچند بیشتر جستند کمتر یافتند بعد از این واقعه صاحب بقیة العمر را
بتاسف گذرانید و در بعضی از تواریخ مسطور است که ابونصر چون بدیار شام رسید در مجلس سیف الدوله پادشاه آنجا در زی ترکان در لباس
لشکریان حاضر شد و در آن روز جمعی کثیر از علما و فضلا در آن مجلس شریف حضور داشته بمباحثه و مناظره اشتغال مینمودند حکیمی

بر پای ایستاده

بر پای ایستاده و در آن سخنان می‌نگریست سیف الدوله او را گفت بنشین پرسید که کجا بنشینم پادشاه فرمود که هرجا که قابل او باشد بعد از آن حکیم تخطی
بر مسند سلطنت نهاده و در پهلوی او نشست و عرق نخوت پادشاه از این جرات در حرکت آمده با غلام ممالیک خود بزبان خاص گفت که این
شیخ ترک ادب کرده چون بیرون رود او را سیاست کنید ابونصر گفت ایها الامیر اصبر فان الامور بعواقبها سیف الدوله متعجب شد و گفت تو این زبان را میدانی گفت
بلی چون مردم متفرق شدند او را نگاه داشت و مجلس کرد ابونصر بر هر یک از اصحاب فضل مجلس اعتراض فرمود چنانچه آن جماعت بر سهو و خطای
خود اعتراف نمودند بعد از آن ارباب ساز و آواز طلب فرمود تا سرود گفتند و ابونصر بر آن جماعت اعتراضات کرد سیف الدوله از وی پرسید که مگر
شما را علم این فن مهارتی هست گفت نوازنده بودم و فورا از میان خود خریطه بگشود و از آنجا قطعه آلات غنا بیرون آورده اشعار ترکیب ضرب ساخت
چنانچه حضار اهل مجلس بخنده درآمدند بعد از آن قطعه ادوات مذکوره را از هم گشوده و بهیات دیگر با هم اتصال داده و نوعی ساخت چنانچه حضار مجلس
بیکبار گریان شدند و نوعی دیگر ساز آغاز کرد که همگنان را خواب در ربود سیف الدوله از ابونصر التماس کرد که چند وقت در آن مجلس تعلیم
اقامت نمود بعد از انقضای مدت موعود اراده سفر نمود در راه جمعی از قطاع الطریق با او خورده جنگ در پیوست گویند وی تیرانداز بغایت خوب بوده
تا تیر در ترکش داشت کسی را مجال پیرامون وی نبود چون ترکشش خالی شد او را بقتل رسانیدند و دیگر اسمعیل بن حماد الجوهری صاحب صحاح اللغه
و اسحق بن ابراهیم که از جمله علمای عرب بود از آن ولایت‌اند کاشغر ولایتی است در غایت نضارت و نزاهت تماشایش که کوههای
منسوب است و در آن الجبال رودخانه‌ها بجانب جنوب روانست و آن حدی بتبتش دارد و از حدی از طرفان که گذشته ... یغماق در کناره
آن طرف و بغیر قایماق کسی ندیده و در شاش از طرفان ساطع است و حدی در پیش هم کوهی است طولانی که کوههای منسوب آن از این
کوه منشعب میشود و از این کوه رودخانه‌ها از مغرب بمشرق روانست و تمامی ولایت کاشغر و ختن در دامن این کوه افتاده و حد شرقی و جنوبیش
صحرائیست که تمام جنگل و بیابان و دشتهای ریگ روانست و در زمان قدیم در آن بیابان شهرها بوده و از آن جمله دو شهر را نام تپت لیکن
توب و دیگری را الملک گویند و باقی در زیر ریگ پنهان گشته و در این صحرا شتر وحشی بسیار است که صید میکنند و دار الملک کاشغر در دامن کوه کاشغر واقع
و از آن کوه نهرها که فرود می‌آید تمام صرف زراعت میشود و از آن نهرها یکی تمن نام دارد که در زمان سابق در میان شهر کاشغر میگذشته و میرزا
ابابکر که یکی از سلاطین آن ولایت بوده آن شهر را خراب ساخته و بر یکجانب آن شهر دیگر بنا نهاده و آن آب بحال الحال از کنار شهر جریان
می‌پذیرد و در کاشغر مزاریست موسوم بحسین فضل خواجه که اهل آنجا در ایمان آن مزار اعتقاد بسیار است و در محاذی آن مزار قبریست و سوراخی

در آن گذشته‌اند که اهل تفرید صاحب آن قبر را بنظر اعتبار می‌نگرند گویند در جلد دوم ... میرزا حیدر در تاریخ خود آورده
که علمای کاشغر را بر سند مشکلی که پیش آید حقیقت را نوشته در آن سوراخ گذاشته روز دیگر کاغذ را بیرون می‌آورند جواب در حاشیه و یا بر پشت
آن نوشته یافته‌اند و دیگر **یارکند** است که از قدیم شهر بوده که بعد از آن خراب افتاده شده تا میرزا ابابکر آبادان ساخته نزدیک بوده که پیش
در آن مسکن سازند و چند ... که میرزا ابابکر آب و هوایش موافق طبع افتاده آن را دارالملک ساخت و عمارات عالی بنا نهاده و جوی‌های
آب جاری کرد و باغ چنین ... که در زمان میرزا ابابکر در اصل شهر و حوالی آن ... ده هزار باغ احداث شده و در فضای صحرا شهر ساخته
که از قلاع و دیوارش بسی ذرعست و در تمام کاشغر عجب ابنیه و ... آثار ... است که جای دیگر ... پیش ... بهای آن
و از عجایب آن یکی این است اول بهار که وقت ... نباتات ... و ... آب بیاید تا فصل خزان ... غایت ...
سیاه می‌گردد و سنگ یشب در این آب ... پیدا می‌شود ... سوار کسی ... که سنگ ... کاشغر ... هوای
نیک دارد و بیماری در آنجا کم است و ... اگرچه ... و میوه‌اش فراوان است ... غایت ... و ... بحصول می‌پیوندد
و مردمش منقسم به چهار قسمند اول تومان که مراد از رعایا باشد دوم قوچین که مراد از سپاهی باشد سیم ایماق چهارم ارباب ... و متعلقان
بقاع خیر و ... حرف که ... شهر ... و ... گذشته ... بغیر ... یکی
ختن از جمله بلاد مشهوره است اما الحال آن رونق ... ندارد ... در ختن ... که یکی ... و دیگری
... و سنگ یشب از این دو رودخانه بحصول می‌پیوندد ... ختن ... پشم ابریشم گندم ... می‌شود
چون ... و این ... از اطراف و اکناف ختن جمع ...
... در ختن ... از آنجا ... و از ... در ختن ... و ...
... که مردم ... حاجی ... قافله ... و ... آنجا ... و ...
... سنگ ... از ختن و کاشغر ... پیدا ... و ...
... از آن ... و این کان ... که ... بر ... آن ...
بر دارد ... و دیگری ... که ... و ... است چون شاخ ...

... ششم

زیر خود ... و تمام ممالک است میرزا حیدر در تاریخ رشیدی آورده که وقتی ... من ... پیش ... بودم ... آنجا
گشتیم که چهار کس ... سیاه ... بیرون آورده و بعد از آن ... چند ... که تن ... از کاشغر ... شده ... آنجا
مانده بود و سلاطین کاشغر از نسل ... بوده‌اند و از آنجمله ستوق بغراخان ... بشرف اسلام مشرف شد و چون ... بسید
تمام ولایت کاشغر را مسلمان ساخت و چند نفر از اولاد او در کاشغر و ماوراءالنهر سلطنت کردند و ستوق ... یوسف قدرخان ... دانید به
در باب او ... که اول ... ستوق ... بعد از آن ... قراختان ... رانده ... پیش
از استیلای چنگیزخان کوشلک ... چنگیزخان ... از اولاد کورخان قراختای ... داده ... کرده
خواست که ... مردم ختن ... ساخته ... چنگیزخان ... نوبان ... و کوشلک
از کاشغر ... کرده ... و لشکر چنگیزخان ... در ... بدخشان ... ایشان ... بعد از آن
نوبان منادی کرد که ... بر جای ... فرار ... وطن ... تمام ... در مطالعه
کنندگان مخفی نماند که چون احوال سلاطین کاشغر در هیچ تاریخی مذکور نشده ... مذکور ... تاریخ رشیدی آمده
که از زمان چنگیزخان تا ایام دولت تغلق تیمورخان حکومت کاشغر ... یکی از خاندان ... بوده چون تغلق تیمورخان
... مغول ... کاشغر ... او ... برادر بوده ... یکی امیر ... و دیگری
شمس‌الدین و دیگری قمرالدین که ... و ... کاشغر ... جای
و دیگری امیر شیخ دولت چون ... امیر بولاجی ... و میرزا ... امیر خدایداد ...
بود ... و امیر قمرالدین ... عرض رسانید که چون امیر خدایداد ... خان ... که پیش از این
التماس ... قمرالدین ... ملک ... و چون تغلق تیمورخان فوت نمود امیر قمرالدین ... حکومت ... شده
تغلق تیمورخان ... امیر خدایداد یکی از فرزندان خان ... خواجه نام داشت
با والده‌اش ... بدخشان پنهان ساخت و چون امیر قمرالدین ... امیر خدایداد ... بتخت خانی نشانیده و پس از آنکه
مرتبه‌اش عالی گردید ... امیر خدایداد ... که چون چنگیزخان ... امیر خدایداد ...

ختن

عنایت فرموده بود و چون نوبت سلطنت به یونس خان رسید تربیت احوال امیر بولاجی را بالکلیه [illegible] داده منصبی دیگر بر آن افزود یکی آنکه از امرای
تومان امیری که هزار نوکر داشته باشد در قول بمنصب محتاج باشد دوم آنکه او را [illegible] شخصی نکند [illegible] بعرض [illegible] حاضر سازند چون
حضرت خواجه خان بر مسند حکومت نشست منصب دیگر بر آن منضم کرده رایت اقبال امیر خدایداد را مرتفع ساخت و آن منصب یکی آن بوده
که در روز طوی و قربانی امیر خدایداد را با سایر خوانین باتفاق صفوف راست نکنند دوم آنکه هرجا که در مجلس بزم و ساقی که همیشه خان کاسه
شراب نگاه میداشته شخصی جهت امیر خدایداد نیز نگاه میداشته باشد سیوم آنکه [illegible] سخن [illegible] بر سر او [illegible] این وراثه منصب بعد از وی
با ولاد او متعلق بوده و امیر خدایداد [illegible] کرده و تمام [illegible] داشته و خدمت چهار نفر از مغولان نموده
اول شیر خواجه خان دوم محمد خان سیوم شیر محمد خان چهارم ویس خان [illegible] هزار [illegible]
و قبله نموده و اکثر اوقات اسب [illegible] خویشان [illegible] سلطان [illegible] و هرچه اقطاع او [illegible] تمام را
براه خدا ایثار میکرده و در آن زمان مردم مغول همواره اطراف ترکستان و فرغانه [illegible] و مسلمانان را اسیر [illegible] امیر خدایداد
هر ساله مسلمانان را از آن جماعت خریداری نموده [illegible] عمر اراده [illegible]
پس از طواف [illegible] بعد از طواف روضه مقدسه [illegible] احوال [illegible] اشراف مدینه
باتفاق [illegible] رسیده اند که حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم [illegible] خبر داده که [illegible] رسیده
گشته باید او را در زیر قبر عثمان [illegible] دفن نمایند [illegible]
نموده و پس از وی امیر شاه محمد بجای والد خود نشسته [illegible] امیر تیمور گورکان از
تصرف وی بیرون رفت و پس از وی [illegible] امیر سید علی [illegible] حکومت [illegible]
بجهت چون میرزا شاهرخ ولایت [illegible] ماوراءالنهر و ترکستان و فرغانه [illegible] الغ بیک عنایت فرمود یکی از [illegible]
بحکومت کاشغر [illegible] امیر سید علی [illegible] هفت هزار سوار و پیاده [illegible] استقبال نموده
اول منهزم گشته بشهر در آمده و امیر سید علی اطراف کاشغر [illegible] تاراج کرده [illegible] سال دیگر [illegible] اقدام نموده [illegible] ولایت
رسانید چون خبر شکست [illegible] میرزا الغ بیک رسید [illegible] امیر سید علی [illegible] کاشغر را

گشت

گشت پیر محمد [illegible] جنگ [illegible] مقتول گشت کاشغر را متصرف امیر سید علی [illegible] امیر سید علی
علامات سیادت [illegible] می کرد و [illegible] چهار سال [illegible] بالاستقلال حکومت نمود [illegible]
شجاع و مشهور [illegible] قالمیاق محاربه [illegible] اویس خان [illegible] امیر سید علی
خود را با ویس خان رسانیده در میان [illegible] قالمیاق [illegible]
چون گرفتار [illegible] همان شخص [illegible] تیغ [illegible] قالمیاق [illegible] جنگ کرده
امیر رسید و پس از آن قالمیاق را [illegible]
میرزا نام داشت [illegible] حسن خلق و شجاعت [illegible] کاشغر [illegible] محمد حیدر میرزا [illegible]
[illegible] محمد خان [illegible] حکومت [illegible]
سال [illegible] میرزا ابابکر [illegible] میرزا چون [illegible]
حکومت نمود [illegible] اعیان [illegible] محمد حیدر میرزا فرستاده [illegible] محمد خان [illegible]
سانیز میرزا را محاصره نمود [illegible] محاصره [illegible]
[illegible] مغولستان [illegible] میرزا ابابکر [illegible] کاشغر را تمام محمد حیدر میرزا [illegible]
و محمد میرزا [illegible] سال حکومت [illegible] میرزا ابابکر [illegible] محمد خان [illegible]
[illegible] میرزا ابابکر [illegible] محمد خان [illegible] عم خود حیدر میرزا کاشغر [illegible]
ذات خود کریم [illegible] شجاع [illegible] ولایت [illegible]
شخصی نزد عم خود حیدر میرزا فرستاده [illegible] حیدر میرزا [illegible]
بر سر وی [illegible] میرزایان [illegible] ولایت [illegible]
[illegible] شده و از زمان امیر خدایداد ولایت [illegible] میرزا [illegible]
که مجلس [illegible] تیغ [illegible] میرزا ابابکر [illegible] عم خود محمد حیدر میرزا [illegible]

پیش نهاد همت ساخت و میرزایان نیز او را استقبال نموده آن معامله انجامید و محمد حیدر میرزا ایشان را التفات آورده خطش را منصرف کرده پس از این
قصه امرای محمد حیدر میرزا او را همراه کرده بعرض رسانیدند که عنقریب امر حکومت مستقل شده لوای مخالفت مرتفع خواهد گردانید پیش از آنکه زاغ این فتنه
در دماغ او آشیانه ساخته چاره این کار باید نمود و دولت استقلال او را از دامن بمهمل کوتاه باید ساخت و چون این سخن بمیرزا ابابکر رسید چون از پیشتر
مشغول بخلوص عقیدت و اخفا در قلم آورده نزد والده خود که بعد از فوت دولت محمد خان در نکاح محمد حیدر میرزا درآمده بود فرستاده والده او نیز [illegible] عرض
نمود که میرزا ابابکر بواسطه عداوت امرا توهم کرده بخدمت مامور باشد [illegible] خواهد نمود یقین که جای دیگر [illegible] مرا اول خواهد [illegible]
و چندین از این بلیه نیرنگ و فسون خواند که محمد حیدر میرزا از سادگی خود قبول نموده [illegible] جمله تقصیرات او را بعفو در گذشت و [illegible]
انجامید که اکثر امرای معتبر خود را برضای میرزا ابابکر باغوای والده اش [illegible] رخصت داد و چون مردم محمد حیدر میرزا متفرق گردیدند میرزا ابابکر
بزرین ملک ستانه نشسته اطراف کاشغر و یاکی حصار را تاخت نمود و چون کرر این جرات از وی بحصول پیوست میرزا حیدر بسیزده هزار کس جهت دفع وی
در حرکت آمد و میرزا ابابکر با سه هزار کس خود مقابل شده جنگی عظیم روی داد و آخر الامر محمد حیدر میرزا منهزم گشته بکاشغر مراجعت نمود و حقیقت حال
خود بیونس خان انها کرد و خان مهم میرزا ابابکر را بسهل انگاشته با پانزده هزار کس بمحمد حیدر میرزا ملحق گردید و میرزا ابابکر با همان سه هزار کس استقبال
کرده بعد از اندک کر و فر شکست بر یونس خان و محمد حیدر میرزا افتاده تا کاشغر عنان باز کشیدند و محمد حیدر میرزا کاشغر را محکم ساخته یونس خان
بمغولستان رفت و سال دیگر با شصت هزار سوار جهت دفع میرزا ابابکر بکاشغر آمده باتفاق محمد حیدر میرزا که ده هزار پیاده و سوار در ظل رایتش جمع
شده بودند رفته یارکند را محاصره نمود و میرزا ابابکر روزی با پنجهزار سوار بیرون آمده جنگ در پیوست و حسب الاتفاق بر آن لشکر گران مستولی گردیده
ایشان را منهزم ساخت که مغولان یونس خان [illegible] راه فرار پیش گرفتند و محمد حیدر میرزا قطع تعلق سلطنت کرده همراه یونس خان بجانب
اقسو روان گردیده در خدمت خان می بود تا فوت گردید و جمیع ملک [illegible] میرزا ابابکر مقرر گشت و [illegible] بمصدر
فتوحات گردیده و کارهای شگرف از او بحصول پیوست چه ابتدا لشکر بجانب تبت فرستاده تا سرحد کشمیر [illegible] و پس از آن بجانب بدخشان
تعیین نموده رایت استقلال بر افراشت و [illegible] ختلان را تابع و منقاد ساخت و در زمانی که محمد خان شیبانی کار بر اهل ماوراءالنهر و
خراسان تنگ ساخته بود همیشه مردم آن ولایت [illegible] بحمایت او می گریختند و همچنین تمام مغولستان را چنان ساخت که هیچ مغولی
در مغولستان [illegible] نبود و بسیاری از ایشان را کوچانیده بکاشغر آورده و قرقز که شیران گنام [illegible]

درهرسی

در هر سی [illegible] قطع اوطان و مکان خود نموده بمحاربش نزد منصور گریخته بودند و چون قرب بیست سال من حیث الاستقلال سلطنت راند سلطان
ابوسعید خان خلف صدق [illegible] در حرکت آمد [illegible] صف حرب [illegible] قضا و قدر
پرداخته [illegible] سلطان ابوسعید خان ولد احمد خان بن یونس خان مغول است در حینی که یونس خان [illegible]
بجای خود در مغولستان گذاشت و احمد خان [illegible] سلاطین سابق [illegible]
طبقه [illegible] قوم قالمچی [illegible] مغولستان [illegible] قزاق و قالماق [illegible]
امده بسیاری از ایشان را بقتل رسانید چنانچه قالماق وی را الاچی خان میخواندند و معنی الاچی قتال [illegible]
خود محمود خان [illegible] از مغولستان در حرکت آمد منصور خان که [illegible] اولاد بود [illegible]
در سن [illegible] وفات یافت چون منصور خان [illegible] سلطنت مستقل گردید برادران [illegible]
ابوسعید خان و سلطان خلیل سلطان در میان [illegible] منصور خان [illegible]
در موضع چارون چالاک مصاف اتفاق افتاد و جنگی صعب دست داد و پس از جد و جهد بسیار منصور خان غالب آمده هر دو برادر بجانب
فرغانه روان گشتند و چند سلطان که از بنی اعمام شاهی بیک خان بوده در اندجان حکومت می نمودند ایشان را تعاقب نموده سلطان
خلیل را بدست آورده بقتل رسانید و سلطان ابوسعید خان گریخته بکابل نزد بابر پادشاه که عمزاده اش بود رفت و در سال [illegible]
و چون محمد خان شیبانی [illegible] ولایت [illegible] تحت تصرف بابر پادشاه درآمده [illegible] فرغانه [illegible] ساخت
احوال میرزا ابابکر با جنود موفور بعزم رزم در حرکت آمد و سلطان ابوسعید خان [illegible]
شدید بحصول پیوست و در آخر شکست بر میرزا ابابکر افتاده [illegible] متفرق گردید چون سلاطین [illegible]
گردند [illegible] خان [illegible] منهزم گردید و سلطان ابوسعید خان [illegible] مغولستان [illegible]
امد چون طاقت [illegible]
سید محمد میرزا [illegible] میرزا ابابکر [illegible]
انهزام یافته [illegible] سلطان ابوسعید خان [illegible] حصار را محاصره نمود [illegible] قلعه را تسلیم نمودند

خبر فتح یافتگی حصار بابل کاشغر رسید جمعی که در آنجا بودند شهر را خالی کرده نزد میرزا ابابکر بیارکند رفتند و سلطان ابوسعید خان بعد از فتح متوجه یارکند گردید
و از توجه سلطان چندان یاس و هراس بر میرزا ابابکر مستولی گردید که پیش از آمدن وی یارکند را گذاشته بجانب ختن برآمد و سلطان ابوسعید بعد از گرفتن یارکند
جمعی را بتعاقب وی تعیین فرموده بالجمله او را تا جبال تبت تعاقب نمودند و کاشغر با ولایات متعلقه مسخر شد و این فتح سلطان ابوسعید را میسر شد بیارکند
کرد دار الملک کاشغر در رجب سنه نهصد و ... دست داده و در آخر زمستان ... خواجه سلطان برادر مادری خان از طرفان آمده در قلع و قمع
دولت منصور خان سعی موفور بتقدیم رسانید اما خان مصلحت آن سخنان التفات نکرده رابطه برادری را از اطاعت و خدمتکاری ... چون
از اطاعت و انقیاد مجبول نه بود برادر لازم است که او را دست نماید و بعد از آن با برادر کلان ملاقات نموده خطبه بنام او کرد و سال دیگر
شنید که محمود خان بطرف ترکستان و سمرقند رفته برادر و بسیاری از مسلمانان را در قید اسیری کشیده عرق مسلمانیش در حرکت آمده و او را
بدست آورده بخراب بسیار ... رسانیده و پس از آن بدخشان را بتصرف ... و بعد از آن قانع گشته ... در حرکت آمد
و بعد از تسخیر چند قلعه میرزا حیدر صاحب تاریخ رشیدی را با چهار هزار سوار بجانب کشمیر فرستاده و اکثر آن را ... و در اواخر عمر خویش در کوشه
و بعد از فوت وی ... در سنه ... سلطان ابوسعید خان با انواع فضایل آراسته بود
و باخلاق حمیده پیراسته و از غایت ... در فن تیراندازی ... و خط نسخ و تعلیق خوب می‌نوشته و در املا و انشاء فارسی
و ترکی مهارت تمام بکار می‌برده و در ساختن ... و چهار تار و ... و استخوان ... و جلد دوزی و دیگر صنعات ... و پس
از فوت وی عبدالرشید خان در سال نهصد و ... بر سریر سلطنت متمکن گردید و او پادشاه ... بوده و در شجاعت ...
و از همت ... محصور گشته و در تیراندازی ... و ... چون او ... بوده
و از آثار جلادت او یکی ... بوده و ... و عبدالرشید خان در جنگ
صف ... و ... اکثر خطوط ... و در نظم و نثر اظهار مهارت می‌نموده اما از این وقت از اشعارش
شعری که بنظر آمده این بیت است که ایراد می‌پذیرد **بیت** زهره بغنودن ... * در ... *
رشیدی از کل ... * ... * و او را در ... سی سال حکومت نموده و بعد از وی
پسر ... عبداللطیف خان ... و ... حکومت نموده و ...

در اوایل غرفه ... دوازده ... مظفر و منصور گردید و آخر الامر بقتل رسید پسر دوم عبدالکریم خان است که الحال فرمان فرمای آن دیار است
آنکه ... و ... در علم ... و ادوار و موسیقی التزام نموده که ... خود را از ... پسر سیم
عبدالرحیم سلطان بود ... بقتل رسید و پسر چهارم عبدالعزیز سلطان است که در سن ... سالگی ...
پسر پنجم ... سلطان ... و ... حکومت ... پسر ششم محمد سلطان است که ... سلطان ... مشهور ...
... سالگی حکومت کاشغر نموده و پس از آن ... پسر هفتم محمد ... پسر هشتم ... سلطان ... عبدالکریم سلطان ...
حضرت ... بعد از چند وقت ... و الحال ... پسر نهم ابوسعید سلطان و ... عبدالله سلطان ...
... و ... پسر ... ابوالحسن سلطان ... عبدالرحیم سلطان ... کاشغر
سلاطین کاشغر ... و الحال ... از احوال ... جمال القرشی الدین ... محمد المعروف ... جلال الدین
زبده علمای دوران و قدوه حکمای زمان بوده مولانا قطب الدین علامه ... شرح کلیات قانون ... مولانا نجم الدین ... از
فحول علمای خوارزم بوده ... و ...
قایم بوده ...
... بن محمد بن سلیمان ... ترکستان ...
... وزارت ... سلطان سنجر ...
... ابن سلیمان ... **بیت** ... محمد بن سلیمان ... * چون ...
... سلیمان ... * ... * ... *
سال ... * ... ترکستان ...
با ... **بیت** سر ... جهان ... * ... * ... *
مولانا سعدالدین ... و پس از آن صحبت مولانا نظام الدین ...
باشاره ایشان ... شیخ زین الدین ... رسیده ... سمرقند ...

ختن

بجای آورده و ابویزید پورانا و شیخ زین الدین خوافی و شیخ بهاء الدین عمر عظیم الاوصاف خود هر یک تصنیفی نموده در حق شاه تیمم فرموده که ایشان
گرداب معانی عالمند که بر حقایق ایشان جمع شده بوده و در حق مولانا ابویزید گفته که ویرا الخدای تعالی کاری غریب خدای باوست
و در حق شیخ بهاء الدین عمر فرموده که آینه در معارف از ذات شاه دولت غیر ذات هیچ چیز مشهود نیست و شیخ زین الدین را بکمال شرع ستایش کرده
مولانا علاء الدین [illegible] را شعر را بوده صادر و صافش بسیار است بیت که اشتر نام [illegible] پیش یافت : همچنان از خشم [illegible] عجبی : میر حیدر
محمد حیدر میرزا [illegible] اولاد بخت سلاطین کاشغر گردیده و در زمره [illegible] ظهور آمده با وفور لطف طبع و درستی انشا و حسن نظم نقابت شیخ
و مردانه بوده [illegible] چنانکه کمر [illegible] سلطان ابوسعید خان [illegible] کاشغر [illegible] آمده [illegible] از وراثت ترکت
دیگر از [illegible] بولایت در آمده قریب [illegible] سال من حیث الاستقلال حکومت نموده آخر در کشمیر بقتل رسیده و تاریخ رشیدی که بنام رشید خان حاکم
کاشغر نوشته میان اهل [illegible] مشهور است و این رباعی نیز از وی بر زبانها مذکور رباعی عاشق شده را اسیر غم باید بود : محنت کش [illegible] ستم باید بود : زیرکی
با هر پا باید خواست : با درنگ کوی یار کم خواهد بود : امیر محمد خان حاجی [illegible] چند سال [illegible]
ابوالغازی سلطان حسین میرزا حکومت نموده سمرقند [illegible] این بیت از جمله منظومات اوست
بیت [illegible] جام باده : [illegible] طراز [illegible] سابق شهری [illegible] باقی [illegible] خوانده
الحال [illegible] خراب است و اطراف [illegible] بنام [illegible] شهر [illegible] اکثر مسلمان بوده اند
و علمای واجب الاعزاز از آنجا [illegible] چگل [illegible] حسن و جمال بوده [illegible]
[illegible] ختلغ [illegible]
[illegible]
تاتار در شرقی این اقلیم [illegible]
مخالف [illegible] ترک [illegible]
قایم مقام [illegible]
نهایت [illegible]

وبعضو

[illegible]

[illegible] خود را از دست داده [illegible] دو پسر [illegible] تاتار [illegible] مغول [illegible] ولایت [illegible] ایشان قسمت کرده
[illegible] سلوک [illegible] چون تاتارخان فوت شد پسرش [illegible] خان [illegible] بعد از او [illegible] خان [illegible] حکومت [illegible]
[illegible] پسرش [illegible] خان و [illegible] خان [illegible] خان [illegible] تاتار [illegible] مغول [illegible]
بود و چون حکومت تاتار [illegible] خان [illegible] خان رسید میان او و [illegible] مغول مخالفت [illegible] ظاهر شد [illegible] سلطنت [illegible] خان [illegible]
[illegible] سلاطین تاتار بوده [illegible] عداوت [illegible] روس [illegible] قوم ایشان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
دو روز شراب [illegible]

روس

و در کنار دریا نگاه میدارند و در آن میان کشتی گنبدی از چوب راست میسازند و آن قبه را بانواع اقمشه میپوشند و روز دیگر آن مرده را بیرون آورده در آن
قبه میگذارند و اقسام ماکول را پیش او مینهند و خلق بسیار از مرد و زن جمع شده سازها مینوازند و هر یک از خویشان مرده قبه در اطراف قبه ای
راست میسازند و کنیزک خود را آراسته ساخته اول بقبهٔ خویشان مرده رفته صاحب هر قبه با آن کنیزک صحبت میدارند و بعد از فارغ شدن
باو میگویند که بصاحب خود بگوی که این حق دوستی و یاری بجای آورده و همچنین تمام قبها رفته با وی صحبت میدارند و چون از آن فارغ
میشوند مسکین را در خفه کرده در میان کشتی میگذارند و خروسی را سر بریده بیرون کشتی می‌اندازند و بعد از آن جمعی با آن کنیزک صحبت داشته او را هیچ
خورد فرش با آن کنیزک میبازند تا آن کنیزک بر دست ایشان خفته در پای کشتی میبرد و بعد از آن ملکی آمده بدست او میدهند تا سر او را که در کشتی میکند
و قدحی شراب خورده و سخنان میگوید تا دو سه مرتبه تا بان میرسد و همچنان پای کنیزک را جماعت نهاده بر بالای کشتی میبرد و خنجری بخواهد و در آن قبه که
شوهرش در آنجا نشسته میبرد و شش کس از خویشان شوهرش بعد از قبه قبه در حضور مرده بر شش نفر با آن زن مجامعت میکنند و چون از آن فارغ
شوند بر روی فارغ میشوند پیرزنی که بعقیدهٔ آن جماعت ملک الموت است آن زن را در پهلوی شوهرش میخوابانند و از این شش نفر دو کس دو پای آن کنیزک را بگیرند
و دو کس دیگر دو دست او را پیرزال چادری بر او انداخته و در گردن او حلقه میبندد و دو نفر دیگر میبه بکار است چنانکه تا جان سپرد که جان از بدن او
بیرون رود و بعد از کشتن کنیزک دو کس از خویشان آتش گرفته کشتی را میزنند تا وقتی که آن مرده و کشتی همه خاکستر شود و اگر در آن وقت بادی وزد و زودتر
آتش در گیرد و خاکستر را بر باد دهند از آن مرده خوشحالی میکنند و میگویند که آن مرده بهشتی است و اگر آن مرده را مقبول درگاه نمیدانند و از جمله آتش پرستان میشمارند و هرگاه در میان ایشان
خصومت و نزاع قائم شود ملک ایشان را اصلاح نکند و حکم فرماید که با شمشیر با یکدیگر جنگ کنند هر کدام غالب آید وی بر حق بجانب است
ترک
قومی بزرگند و اصل ایشان نیز ترک است و اهل قبایل بسیار و بسبب شجاعت و بلاد ایشان بسیار است و ایشان را در وقتی ملکی بوده که از اولاد چنگیز خان
که حال او را پادشاه میدانند و نهایت اعتقاد و اخلاص بدان سلسله دارند و حضرت امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب علیه السلام را الحال پرستند
و علامت پادشاه ایشان این است که ریش دراز و بینی کشیده و چشمان کلان داشته باشد و از علامات هر پادشاه در مکه یک خروج میکند و در آن ولایت
زراعت و نباتات کم باشد و غنیمت کیماک قومی اند از ترک و ایشان را کیماکی نیز گویند و ولایت ایشان از آنجا هر راه دیگر و لباس ایشان
از پوست حیوانات و علف ...ه را خوب میدانند و طلا از آن دیار بسیار است و الماس نیز هست و خانهای آن مردم بر سیاه یک ذراع و سی فرسخ و نهایت
بیت در میان ایشان هر کس که از سی سال در گذشت دیگر او را پیر و مرشد خود میدانند و او را میپرستند و از آن گوشت حیوانات را نخورند

در آن ولایت صحرائی است که طرف آن بسیار است و نقشی سفید و هم سنگی است که چون در آب اندازند البته باران آید و در یکی از زمینهای آن دیار
چشمه است که مقدار یک شبانه روز اگر لشکر از آن چشمه آب خورند و فاکنند هیچ کم نشود کیمال هم از بلاد ترکست و در وقتی که آن ولایت جنس وجه میبندند
چون پادشاه ایشان از جهل یکبار دو ماه غول کشته میشوند و اعتقاد ایشان این است که در دو شب و ده دبار آن در بین آسمان از ایشان
معبودی مجید است اما معبود آسمان از دیگران بزرگتر است انحباب از شهرهای مشرق و از نغور مغرب کنستان است و در آن شهر انفار قدان
هیچکس بسیار با شیند قسطنطنیه شهری است معروف و مشهور است بنحوی کشنگی انه شهر در زمین روم است و سابقا دار الملک قیاصر
بوده و الحال دار الملک سلاطین عثمانیه است باستنبول اشتهار دارد و بنای آن شهر را اقتضا دو امانه حصار در نهایت محکمی پس بساری دارد
چهار دیوار بردی بکدیگر کشیده اند و هیچ از آن زمین خاک نیافته که به جهت چونکه از رشت و ارتفاع بدان بر آرش چپ ریگ نمی بیت و چند آن
عمارات عالی ساخته و پرداخته شده که از قیاس و حساب بیرون است از آنجمله مسجدی نزدیک بدار الاماره که بنای آن از حضرت سلیمان علیه السلام
مینهند و در اطراف آن نیز عمارات ساخته اند که الحال موسوم باصوفیه است و اگر کسی خواهد که مفصل احوال آن شهر را معلوم نماید برانچه از آن ابجاع بیجا
غریزی که در این ایام آن شهر را مقام اقامه بوده اضافت بسیار کرده در استنبول چهار مسجد است که در روزهای جمعه نماز بجماعت میگذارند و بعضی نقصه حمام
راحت انجام وارد و همچنین از دار الاماره تا اشیای بازار دکاکین است که از آن جمله هزار دکان قهوه فروشی است و در هر دکان چندین خوبان
گل اندام شیرین زبان با زلف دام و خال و دانه نشسته که متقاطعین دلربا با رغبت و دلهای گرسنه چپ بجانب که از کشش آن بلا شراب و فروغ
انه مست و خراب و در قصه میخانه ست که در هر میخانه مغنیان چنین و چهار و اهل شهرش بی‌کشش محلات که یکی الفاظ خوانند در
هزار خانه است و باعث آبادان آن شهر را العظمی قسطنطین ابن شیرویس میدانند و برخی را اعتقاد این است که بنای آن از نوح علیه السلام
بست و بنای آن گماشته و عمارت شهر در کنار بحر نطیس واقع شده و آن بحر را ادوس خوانند و دریا بزرگیست و در زمین روس انقلاب ... میشود
و طول این دریا بقول صاحب نهایة الادراک چهار صد و سی فرسخ است و در این بحر جزایر بسیار است که حیوانات غریب الاشکال در آن پیدا شوند
و در جزایر این بحر کار بر ... فروشند و از این بحر دو شعبه خلیجی نزدیک بجزیره بانطال رود و از آن قریب بچهار صد جزیرهٔ بزرگ معمول پیوند
و دوم شعبه را خلیج فرنگ خوانند بلاد صقالبه و کیمال منسوب شود و اراضی آن بغایت حاصل سواحل این دریاست صاحب تحفة الغرائب آورده که در حوالی
قسطنطنیه قریه‌ایست و در آن قریه خانه از سنگ نشانده که در او تمثال رجال و نسوان و فیول و بغال و جمیع قشاده هر کس که عضو درد آید بر آن

قسطنطنیه

شود بدان خانه در آمده عضو موصوف را بر صورتی که شایا و باشد بحالت صحت تبدیل یابد و چون احوال سلاطین عثمانیه بتفصیل در تاریخ نیکی
بنظر نیامده واجب کرد که درین موقف قامت احوال ایشان را بنستین حکایات لایق و بعضی اشارات رایق محلی گردانیده برشته بیان کشد
چنانکه بسیار آورده اند که سلیمان شاه نامی که بسه پشت بعثمان میرسید در وقت خروج چنگیز از نواحی ماهان بجانب ولایت روم در آمد
و در آنجا بجهاد و محاربه کفار اشتغال داشت پس از چندگاه اراده نمود که بجانب ماهان عطف عنان نماید در پیش قلعه جعبر خواست که خیل خود را از فرات
بگذراند که در آب غرق گشته در ظاهر قلعه مدفون گردید و از او سه پسر ماند سنقور و گوندغدی با اتباع بوطن اصلی شتافتند و ارطغرل در ولایت روم مانده
همواره بجنگ کفار قیام و اقدام می نمود تا او را سه پسر رشید رسید گوندوز و ساروبتی و عثمان و ارطغرل با اولاد بیرون از روم ماند که بیورتی اشتها یافت
سلطان علاء الدین کیقباد سلجوقی فرستاده التماس قشلاق و ییلاق نمود و سلطان قراجه حصار و ملک طوماناج را قشلاق ایشان و [illegible]
ییلاق داد و در خلال احوال سلطان بدفع کفار تاتار که قصد کشتن بغارت شان کمر بسته بودند با ارطغرل نمود و اولاد خود در آنجا مدد نیک تقدیم
رسانیده تا در سال ششصد و هشتاد و هشت در سن نود سالگی بدرود این جهان نموده و بعد از وی ولد ارشدش عثمان بجای پدر قائم مقام
گردید آورده اند که در وقتی که عثمان در خانه درویشی نزول کرده بود و مصحف شریف بر طاقچه نهاده بود و پس از آن او فی الفور جسته در روی پا بجانب
او کرده تمام شب را بنیاده نماز گذرانید تا در میان خواب و بیداری شنید که گوئی میگفت که چون این ادب بجای آوردی از برخلف
این ولایت بتو ارزانی داشتیم و او بعد از این بشارت همواره بجهاد مشغول بود تا در اختلال احوال سلطان علاء الدین فوت گشت هرج و مرج
در ان ولایت راه یافت و عثمان که بوفور شجاعت و فراست و افزونی پرلیاقت ممتاز و مستثنی از همگنان بود بر زمین مملکت استیلا یافت و در سال ششصد و
هشتاد و هشت بر قره حصار دست یافت و در دوران ایشان [illegible] از آن سال که بدو [illegible] عثمانیه تاریخ ... خطبه بنام او خواندند
اطلاق سلطنت میکردند و کار او روز بروز بالا گرفته و بر فتوحات موفور دست یافت [illegible] ولایت بسیاری فتح [illegible] سال حکومت کرد
در سال هفتصد و بیست و [illegible] فوت گشت در قریب برسا مدفون گردید و ادوار امور ملک و رتق مصالح جمهور و نظم و ترتیب قواعد سلطنت نو آئین نهاده چنانچه حالا
این رسوم میان اولادش [illegible] سر و صورت [illegible] روز بروز [illegible] و اسباب حشمت و استقلال ایشان
در زمانه افزایش بود بیت چنان داد کرد او که نوشیروان در کم گوئی [illegible] و پسرش اورخان بن عثمان بر مسند سلطنت نشسته
وندکار که از متعلقات [illegible] روم است در سنه [illegible] و سی و [illegible] بسعی سلیمان پاشا ولد ارشد [illegible] فتح [illegible]

و [illegible] و سبعمایه [illegible] اورخان [illegible] و در سنه ستین و سبعمایه در گذشت قیصر رساله صاحب فصوص الحکم سراج الدین ارموی در زمان دولت او بوده
سلطان مراد بعد از اورخان پادشاه گردید [illegible] و [illegible] و [illegible] خواجه [illegible] در سنه [illegible] و سبعمایه
گرفت [illegible] و [illegible] کلاه [illegible] نهاده و [illegible] و در آن زمان [illegible]
داد [illegible] بسیار [illegible] روم [illegible] در سنه [illegible] و سبعمایه [illegible] فرنگ [illegible] غالب آمده پس [illegible]
نظاره [illegible] میکرد [illegible] کفار که مجروح بود [illegible] بر او [illegible] که [illegible]
کشته [illegible] خواند [illegible] چون [illegible] بود [illegible] رسانید [illegible] رسید و او پادشاهی بود [illegible] معروف [illegible] علم [illegible]
قاضی زاده رومی [illegible] و جلال الدین [illegible] و [illegible]
و [illegible] و حاجی [illegible] صاحب [illegible] بوده [illegible] معاصر [illegible] وی بوده اند و [illegible] سلطان مراد [illegible]
امرای دولت و اعیان مملکت [illegible] ساخته بایزید [illegible] پادشاه [illegible] ایلدرم بایزید [illegible]
آل عثمان [illegible] شراب [illegible] چون [illegible] مجلس شراب [illegible]
که [illegible] زمان [illegible] ایشان [illegible] و در سال [illegible] و [illegible] سلاطین فرنگ جمع شده [illegible] جنگ [illegible]
فتح [illegible] هزار سوار [illegible] همراه داشت [illegible] روم [illegible] و [illegible]
آورده [illegible] همراه او بود [illegible] و [illegible] چون [illegible]
از طرف [illegible] ایشان [illegible] جمعیت [illegible] ساخت [illegible] ایلدرم [illegible] و در آن جنگ [illegible]
گرفتار [illegible] شیخ رمضان [illegible] ایلدرم بایزید [illegible] فتح [illegible]
از کمال [illegible] سلطان [illegible] امیر تیمور [illegible] در سنه [illegible]
[illegible] و امیر تیمور [illegible] در خلال احوال [illegible]
[illegible] در سنه [illegible] وفات یافت [illegible] ایلدرم بایزید [illegible] مولانا [illegible] کتاب [illegible] محیی الدین [illegible]
و مجد الدین محمود بن یعقوب صاحب قاموس در زمان دولت وی بوده اند و [illegible] ارطغرل که در جنگ [illegible] مصطفی

بود و سلیمان سلطان محمد را پیش داده بسم [illegible] از امرای مشهور علی پاشا و اتابک بیک روباشی و حسن آقا و بخیره و سلیمان زاده مرا علی بر [illegible] بنده سلطان
محمد با سپه رفته و موسی که در خدمت بود منهزم گردید و بعد از محسن [illegible] خواجه [illegible] الله خود را بر باب برده سلطنت نشست و سلیمان بسیار بوده
مقصد کرده موسی عزم کرد گریخت و در آن دکس بسیار بر روی جمع گردیده و حرکت [illegible] که سلیمان در حمام بود غافل بر آمد و سلیمان به [illegible]
در آمده راه فرار پیش گرفت قضا را گذارش بر روی افتاده مردم آن موضع بر القتل بار آورده سرش را نزد موسی آوردند و موسی چلبی بی حرب فائق اقلام قدم
مقام پدر کرده ابتدا امر مردم آن موضع را که بقتل برادرش جرات نموده بودند بقتل رسانید و بتدریج خواست که امرای سابق را از میان بردارد غلامان را
ترتیب نماید که آن جماعت پیش از تقدم بسلطان محمد پیوسته اند و دفع برادرش محرص گردانید و در سال شصد و چهارده ما فوق [illegible]
داده موسی بدست آورده محبوس ساخته مقتول گردید سلطان محمد چون برادر خود موسی را زده کار از میان برداشت [illegible] استعداد یافت و در بهار
حال شخصی ظهور نموده دعوی کرد که مصطفی پسر ایلدرم بایزیدم در میان او و از پی مصطفی نام نهاده و شخص ابن [illegible] بالا گرفته مدة مشغول [illegible]
خمس و عشرین و ثمانمائه او را بدست آورده بابت [illegible] لعاب [illegible] بانتقام کشیده و در شهور ثمان و عشرین پیش سلطنت صوری گرفته
خود سلطان مراد را بجای خود نشانده خود [illegible] نموده و عبادت [illegible] سلطنت که [illegible] اصفهان فقیه دران نموده چون سلطان مراد
در اربع و خمسین باجل طبیعی در گذشت سلطان محمد بن سلطان مراد در محرم سال مذکور بحزم [illegible] بر تخت سلطنت جلوس نموده در [illegible]
در گذشت بیت جهان را بخشی تا جهاندار شد • بخت حکومت سزاوار شد • از جمله آنچه پیش از [illegible] سلطان [illegible]
بوده و ابتدا امر [illegible] و قضا [illegible] بعنوان [illegible] در سال شصد و پنجاه و هفت [illegible] و یکی از [illegible] بافته و پس از آن میان [illegible]
پاشا که [illegible] حادث شده [illegible] و قتال [illegible] محمد حسن پاشا [illegible] ساخته خاص [illegible]
رسید اما در تاریخ سنه ثمان و سبعین و ثمانمائه در حدود [illegible] تاتار و فرنگ [illegible] حسن پاشا [illegible] پسر [illegible]
[illegible] تاریخ آن [illegible] بافته و با این اقبال [illegible] علم و فضل [illegible] فضلا [illegible] مولانا [illegible]
[illegible] حسن [illegible] بسم [illegible] نزد سلطان [illegible] فرستاد و سلطان محمد
تعظیم پیش [illegible] خواست که [illegible] مولانا گفت چون [illegible] اقدام [illegible] بعد از [illegible]
خواهم رسید و سلطان [illegible] رضای [illegible] حکم فرموده [illegible] که مولانا فرود آید [illegible] آن منزل [illegible] سوخ مولانا تکلیف نموده

بسم ضیافت و خدمتکاری قیام و اهتمام نماید و مولانا بعد از ادای سالات تحفه سلطان رسید مدرسه [illegible] گردید و حکم شد که بر روی
صد و هم [illegible] مولانا سامان نماید تا از انفاس [illegible] زیاده [illegible] و مولانا از غایت [illegible] و اختیار [illegible]
قا جا علم [illegible] و مولانا علی رساله [illegible] بسم سلطان نوشته [illegible] در رکت [illegible] مولانا [illegible]
علی بن موسی [illegible] که از مشایخ عظام آن ملک بوده [illegible] علمای زمان بوده [illegible] تقریب [illegible]
اتمام [illegible] تفسیر رفته و مولانا عبدالرحمن جامی [illegible] قصیده در مدح سلطان محمد گفته که مطلع یکی از آن قصاید این است بیت کم کنی [illegible] جاه و جلال
چون [illegible] کتاب فضل و کمال • سلطان [illegible] می روز کار [illegible] بسم [illegible] الاول سنه ست و ثمانین و ثمانمائه
در حوالی [illegible] فوت کرده [illegible] بایزید در سلطنت [illegible] ولایت [illegible] خصوص ولایت [illegible]
از مملکات ولایت [illegible] سلطان بایزید چهار پسر بود سلطان احمد و سلطان قرقد و سلطان سلیم و سلطان احمد [illegible]
برادران دولت [illegible] و [illegible] فضلا [illegible] بسیار [illegible] سلطان سلیم شجاع [illegible]
و در ظاهر [illegible] داشت چون [illegible] ضعف [illegible] بزرگ [illegible] چون [illegible]
کس فرستاد که [illegible] و در باب [illegible] سخنان [illegible] و پس [illegible] بولایت [illegible]
در خلال احوال [illegible] سلطان [illegible] و کس بطلب سلطان احمد فرستاده که [illegible] سلطنت [illegible]
خبر دیگر [illegible] خورده [illegible] مخالف [illegible] و قزلباش [illegible] استنبول [illegible] سلطان سلیم [illegible]
بود [illegible] قلع [illegible] شده خواست که سلطان احمد را تخت سلطنت نشاند [illegible] سلطان [illegible] نموده
که او را [illegible] سلطان [illegible] و اشتباه [illegible] استنبول رسید [illegible] وزیر [illegible]
مصطفی [illegible] سلطنت [illegible] سلطان [illegible] جلوس [illegible] و قاسم پاشا [illegible]
[illegible] بتاریخ سنه ثمان و عشر و تسعمائه و فات یافت
مولانا عبدالرحمن جامی سلسلة الذهب [illegible] بسم [illegible] بیت کاش [illegible] کجون [illegible]
[illegible] عالم [illegible] شده • [illegible] شده • [illegible] السلطان • بایزید [illegible] • و از [illegible]

موافق سال جلوس است مولانا محیی‌الدین محمد بن قاضی‌زاده مشهور به مولانا میرم چلبی هم از ... بوده و پادشاه سلطان شرحی بر زیج میرزا الغ بیک نوشته و ابتدا
شاه محمد چلبی قزوینی که از نادره نظیران زمان بوده در خدمت آن پادشاه بسر برده و او از تلامذه مولانا امین‌الدین محمود و جلال‌الدین ... علوم ...
در آنجا اقامت داشت ... اوصاف فضل و کمال به سلطان رسیده از شرف ... عجب نموده ... کارش بجای رسید که محسود ...
کرده و او را چند تصنیف است مثل حواشی شرح ... و شرح ایساغوجی و تفسیر قرآن و پسر سلطان سلیم بن سلطان بایزید ... برادر ...
برادر ... بر ... کرده ... که ... آورده ... رسیده و از آنجا ... برادرش ...
او ... از جبال ... و ... رسید هم ... از امرا و ... سلطان ...
... فرموده و سلطان ... لشکر بر سر سلطان سلیم کشید پس از قتال ... بقتل رسید چون ...
ولایات ... شاه اسمعیل ... در ... که لازم ...
... جانب ... گردانید و در اول رجب سنه عشرین و تسعمائه در ... از ... قتال صعب روی نمود
و کس بسیاری از سپاه ایران ... تفنگ ... سلطان به تبریز آمده ... و ...
روم ... و در سنه احدی و عشرین و تسعمائه قلعه ... از طرف ... شاه اسمعیل ... در این سال لشکر ...
... و در سنه ... حضرت ... نموده ... سلطان سلیم ...
اظهار اطاعت و انقیاد نموده خطبه بنام او خواندند و پس از آن سلطان سلیم ...
تا ... و قراخان برادر ... شاه اسمعیل ... لشکر ...
آورد و پس از چنین فتوحات در شب ... شوال سنه ... حضرت ...
از این مصرع مفهوم میگردد مصرع سلطان سلیم ... و در تاریخ ... که مولانا ... سلطان بود ...
بجای رسید که ... بیت ...
که نام ... سلیم ... و چون احوال سلطان سلیم از مولد تا ممات ... حال سلطان سلیمان بن سلطان سلیم ...
... در ... سال ... شوال ...

تاریخ جلوس ... بیت ... ملک ... و جلوس ... سلیمان ... و از ... عثمان ...
... و چهل ... سال پادشاهی کرد در عهد او ممالک روم بکمال آبادانی رسید و ولایات بسیاری ...
شاه طهماسب ... سلطان سلیمان ... خطبه ... صاحب بوده ...
چهار ... لشکر ... کشید ... و ...
... چون ... بیت ...
... سلیمان ... ...
... صلح ... سلطان بایزید برادر سلطان سلیمان ... ایران ...
... سلطان سلیمان ...
... سلطان ... شاه ...
بایزید ... سلطان ...
... سلطان سلیمان ...
سلطان سلیم بن سلطان سلیمان پادشاه ... سلطان ...
... سلطان محمد بن مراد ... روم ...
... رومیه ... شهری است ...
... سنگ ... سنگ ...
این دو دروازه ...
... ستون ...
...
... سنگ ...

دیدم جمعی مسافران نشسته بودند چون پاره‌ای از آن کتب مسوده شده با زر نبشته دیدم آمد فرود آمدم و آن فضا را دیدم و قریب شش نسخه دفتری مشغول بنوشتن کتب بودند در میان
آن فضا ساخته بودند که دری بسوی مشرق و دری بجانب مغرب داشت و از درهای هفت رنگ و زر نقشهای مرغوب فرنگ آنچه بوده‌اند و دیگر تکلفات
بکار برده **سقسین** شهری بزرگست و در بعضی نسخه‌ها سقسون نیز خوانده‌اند و بر کنار محیط واقعست مردمش مذهب نصاری دارند و در آنجا نوعی از زهر
سازند که چون در چشم کشند سیاهی چشم زایل شود و مذهب ایشان از نصاری اطلاق درست نیست **ورثینه** از بلاد فرنگست و بعضی گویند شهری بزرگست
و در آنجا صنفی از مردم می‌باشند که صنفی روی ایشان در غایت سپیدی و صنف دیگر در غایت سیاهیست **زره‌گران و دبر جستان** ولایتی است در حد
باب الابواب و اهل آن دیار قامتهای طویل دارند و رویهای پهن و چشمهای کبود دارند و غیر از زره ساختن صنعتی دیگر نیست اما در غایت خوب درست
می‌سازند و در این باب مبالغه دارند مهمان‌نوازند چنانچه اگر وقتی شخصی مهمان شده باشد پس از ده سال در انقلابات واقع شود خواه بجای دیگر نقل کرده باشند
میان میزبانان بر سر مهمان قتال و جدال بانجامد و قبل از این بسبب آن زاهدی دعوی نموده و هرگاه میوه و گوشت و اطعمه کلاغان خانه گشته بخورند
سکنه ... اما الحال شنیده میشود که بشرف اسلام مشرف گشته مذهب شافعی دارند و برای علاء الدین ... کسی که ... نمانده چون مجملی
از اخبار غرایب آن اقلیم ششم نوشته آمد الحال قدم قلم در ساحت اقلیم هفتم نهاده و خیمه سخن بر آن گشاده میشود **ب** بر سر دری عقل باریک بین پسند
سخن کشیدم زرین **ب** تواریخ و آثار خواندم بسی **ب** حکایات شنیدم از هر کسی **ب** سخنها که چون گنج آگنده بود **ب** بهر نسخه در پراکنده بود **ب** ز هر نسخه برداشتم
مایه **ب** بر او بستم از نثر پیرایه **ب** پراکنده را زیر یک جا نهادم **ب** بیاراستم چون ختم خانه **الاقلیم السابع** این اقلیم از قرب و دوران عالم ساکن است نشان
میان صفرت و پیاحق باشند و ابتدای این اقلیم از جانب شرق بر بلاد یاجوج و ماجوج گذشته بر بلاد کیماس و الان و شمال بلاد صیح گذر دو
بر جنوب بلاد ترخان رود و طول این اقلیم از مشرق تا مغرب شش هزار و هشتصد و هفتاد میل و پنجاه و چهار دقیقه است و عرضش صد و هشتاد و پنج میل
و مساحت این اقلیم صد و هشتاد و هشت هزار و هشتصد و بیست و دو فرسخست و در این اقلیم عمارت کمتر است و در تمام این اقلیم بیست و شش شهر است
و مقبول پنجاه و شش جزو و کوه عظیم و چهار رود خانه دارد و از شهرهای مسلمانان یکی **بلغار** است نزدیک برودت اول و از غایت برودت در آن
موضع اشجار نروید و در آنجا که مادر آن بلغار بر کمال بن یافث است چنانچه در مقدمه اقلیم سادس اظهار شد جایی ... بشده شهر بلغار بالغ
بعضی در نهایت شمال واقعست و بعضی بمجمع الانساب در میان مغرب و شمال است نزدیک بقطب شمالی و در اوایل فصل صیف شفق در آنجا غایب
نشود و گوتاهی روز در بلغار بچهار ساعت میرسد و شب به بیست ساعت و باز بعکس میگردد و اوقات بلغار در فصلی که صفت مقدار ... نماید

سجاب بسیار

نسخه تقویم

اقلیم سابع

سجاب بسیار مثل لام الف و جسم نقش کرده و گوشت او اکثری از امراض را نافع باشد و خصوصاً پوست مانند کرده میشانند و مرضی را چون برف کرده نشسته
کرده نخته شود و از ابو حامد اندلسی مرویست که در ولایت بلغار شخصی دیدم از نسل عادیان که از غایت طول الزاقت او در عقب پادشاه بلغار
تقرب تمام داشته و در هر لشکر که او بوده فتح میسر شدی و خصم هزیمت یافتی و اهل آن دیار در آن مذهب اعتقادی دارند و باعث چنین گفته‌اند
که وقتی یکی از صحابه کرام را بطلب گنجی داشته باشد بلد یار دادند که دیده و قضا را چیزی اعادت و بودند که تمام اهل آن دیار لحیان معجز معترف بوده‌اند و آن گنج
صالح بعرض رسانید که اگر ملک همه تابع مسلمان شود من متعهد دفع آنها بعد بر کرده و پادشاه ایشان مسلمان شده و منبع مردمش نیز مسلمان شدند
و آن خواجه احمد است که در قزوین مسوده و حکیم سنایی قریب آن مردان نام و گفته و قبرش الحال در بلغار قرار دارد و قبرش ... است و آن آیات
حضارت و نضارت موسوم بر شیشه گل **ب** هر که دارد وقف اسرار بود **ب** هر که شد بنیاد او بر هر سالار بود **ب** بشنو که چکار که از وطن آورد حکایت
هنر از آن بشد که کهسار بود **صقلاب** در غربی اقلیم سادس افتاده و اگرچه داخل اقلیم سابع است اما با دیار ششم باز زیرا که بعضی از ایشان
در آن طرف اقلیم سابع بیرون از هفت اقلیم توطن دارند چنانچه در اقلیم سادس بیان نوشته آمد و صقالبه چند قومند از غایت شجاعت و صولت
هر قومی را پادشاهی علیحده است و بمبالغه دارند هر قرزند که او اختلاف ایشان نبود و گاهی که یکی از ایشان مرد شود و آنجا که بعضی
مذهب نصاری دارند و بعضی دیگر آفتاب پرستند و پسران ایشان چون بحد بلوغ رسند بزرگان ببرند و مبروداد را از وعده نمایند تا یکجا
خود سبب جمعیت و بزرگ‌شان چون بعد بلوغ رسند سرهای بزرگ بیرون شوند و بازار برزن کرده و پیرکاره سبب مسجد ارزان و روی کار نیز فرم
بروی کشانند و آن دختر دیگر از منزل بیرون نرود تا وقتی که شوهر پسند و در مذهب ایشان شرافت و رسم زن جاری است و در نزد یکی از ایشان بعضی گویند
انگرو صنع از صنف یاجوج و ماجوج ... خانکه یک گوشش بجای فرش میندازند و یک گوشش دیگر جون ای پوشند و بعضی ایشان گویند بر هم شست و شش ساعت
چنگلها دارند مانند سگ فریاد میکنند **یاجوج و ماجوج** باعتقاد بسیاری از ایشان از اهل تاریخ از نسل یافث بن نوح اند چون هر یک از اولاد
یافث قطری از اقطار زمین رفته زراعت نمودند یاجوج و ماجوج باقصای اراضی مشرق جای گرفته ذوالقرنین سکندر سد خود بر ایشان ساخته شد و در اول میان ایشان
خلق کثیری در وجود آمده و آنچه عبدالله بن عمر گوید که نبی آدم ده جزو اند از آن نه جزو یاجوج و ماجوج اند و یک جزو سایر اهل عالم و در بعضی کتب آمده است
که یاجوج و ماجوج دو طایفه اند و بچهار قسم منقسم میشوند و هر قسم از ایشان هزار هزار نفر از نسل خود می‌بینند و تمام یاجوج مختصر ... معروف شده
اول جماعتی اند که هر یکی از ایشان از اصله ... گز طول قامت بود و عرض بدن ایشان مناسب و موافق آن باشد صنف دوم جماعتی اند که هم طول و هم عرض

یاجوج

چون ایشان صد و بیست گز است و صنفی دیگر که طول و عرض قامت ایشان یکی است و چهار صنف دیگر اند این صنف را گویند گوش بزرگ دارند و یک گوش را فرش و دیگری را لحاف سازند یأجوج

و مأجوج مقاومت نتوانند کرد و از اجناس گوش و سباع و حشرات هر چه پیش ایشان آید خورند بجنایت بمیرد کسی از ایشان هر گاه کشتن او را بخورند و باقی باشند

و در رنگ حیوانات معاش کنند صاحب روضة الصفا آورده که اهل تاریخ گفته اند که سد یأجوج و مأجوج را ذوالقرنین اکبر بسته است و بعضی گفته اند که بنای

ذوالقرنین صغیر است که اسکندر بن دارا است که بنا کرده و بعضی گفته اند که بنا کرد ذوالقرنین به حکم خدا ساخت و از آهن و مس خشت زدند و مس را گداخته بر آن خشت ها ریختند

آورده اند که طول آن سد یکصد فرسخ است و عرض پنجاه فرسخ است و بنای آن تا بآب رسانیده اند و ارتفاع برابر کوه رسانیده و بر آن طلسم ها کرده و درب دارد

و هر لحظه در عرض هفت ذرع است و ارتفاعش هفتاد ذرع و بر آن در و دریچه ها نقش کرده اند و قفلی بر آن نهاده اند که طول آن هفت ذرع

نیز از بلندی سد هفت ذرع است و چهار دندانه دارد از خود دو دسته ساخته اند و ملکی که در آن حوالی باشد هر جمعه قرار داده است که جمعی از مردم قورچی آنجا

روند و گرزهای گران بر سر او خود برده و بر قفل آن گرزها را گران بزنند و قفل در جواب آن آواز دهد تا دلالت بر آن کند که این مردم پاسبان او دارند و این سد بسیار مشهور

نام دارد که یأجوج و مأجوج هر روز قدری از آن می‌لیسند تا بجائی رسند که اندکی باقی ماند و چون مانده شود از آن که

گرد صبح اندک سوراخ خواهیم کرد چون صباح آید بقدرت الله تعالی پر شده و مثل اول ببینند و تا روز قیامت معامله چنین باشد و چون وقت

خروج ایشان بود سد را سوراخ کرده بیرون آیند و روی زمین را فرا گیرند و هر حیوان که باشد و بر تمام خلایق زمان غالب شوند و آنچه دیدند بخورند و چنین

نمایند و بعد از آن جنگ با خدای در پیوندند و تیر بالطرف آسمان اندازند و بقدرت الله تعالی تیرها بر ایشان برگردد و بدین سبب خوشحال گردند و گویند چون

بر اهل زمین غالب آمدیم اکنون اهل آسمان را نیز مغلوب ساختیم و بعد از آن حق سبحانه و تعالی کرمی بر ایشان گماشته که در بینی و گوش ایشان رخنه کند و آن کرم

در گوشهای ایشان روند و آن جماعت را هلاک سازند و بر روی زمین افتند و چون جهان مملکت شده و مردم شادی کنند بمکان خویش باز آیند و بعد از آن

حق تعالی باران بر ایشان باراند که روی زمین را از جیفه ایشان پاک سازد و بعد باز آمده و در ممالک و مسالک بطاعت مشغول گردند و حقیقت یأجوج

مأجوج کشاده شده و هر آینه سلام ترجمان را بتحقیق آن سد فرستاد تا تحقیق نماید و سلام از سامره به ارمن رفت و از آنجا به بلاد ایران و از آن موضع به باب

الابواب و از آنجا بولایت خزر که ترخان نام داشت و او سلام را بدرقه داده و آنجماعت از ولایت خزر بیست و شش روز راه رفتند تا به زمینی رسیدند

که بوی ناخوش بمشام ایشان رسید و ده روز دیگر آن زمین را در نوشتند تا بجائی رسیدند که کوه سد ظاهر شد و بعضی گفتند که جمعی که در آن ولایت بودند از آنجا

در آن موضع اثری نیافتند و مردم حقیقت تا آنجا نرسیدند و بعد منزل اول کرمی نمودند تا بمحلی رسیدند که نزدیک بدان کوه بود که سد یأجوج

ابراهیم

و مأجوج در شعب آن واقع است اگر چه حال رسیدن آن کوه بود و اما صحرا و اماکن بسیار است و در جانب صحرا ریگستان چمنی بود نجابت حصین که حصار آن

سد در آنجا ساکن بودند و دین اسلام داشتند و زبان عربی و فارسی دانستند و از خود خلفای ثلاث خبر نداشتند و پرسیدند که خلیفه را کجا نگذاشتند

کسی از خلفا پرسیدند چون در آن موضع شربت از آن چه بودند چند روز در آنجا توقف کرده بعد از آن بیرون شدند و در موضعی که حرف شناس کردند که جمعی نگاهبان

آن سد هستند که لباس ایشان پوست بر آدمی بود که بافته کرده و رنگهای مختلف داشت و در و دروازه بر آن سد بود و در آن وقت بر دروازه آن

بسیار خوب پوشیده بودند و کیفیت احوال ایشان بود که روزی که بقفل رسیدند و هموار می‌کردند و قفل را که شکل آن است بر آن بودند که حرکت بکند و در طرفین

قفل دو دانه از آهن بود که هر یک بشکل باز و دست بزرگ می‌افتاد و دستها بر دسته کوفت را بر دانه ها بخورد و او گفت آنها که از آن طرف بیایند یأجوج و مأجوج

بعد از چند روز به آن سد معاودت کرده و یکی از آنها پاره چوب به آن فرو کرد و بیاورد و بروی آن دیده شده قدری که در دست بود چوب بر دست او بر آنکه آن می‌آید

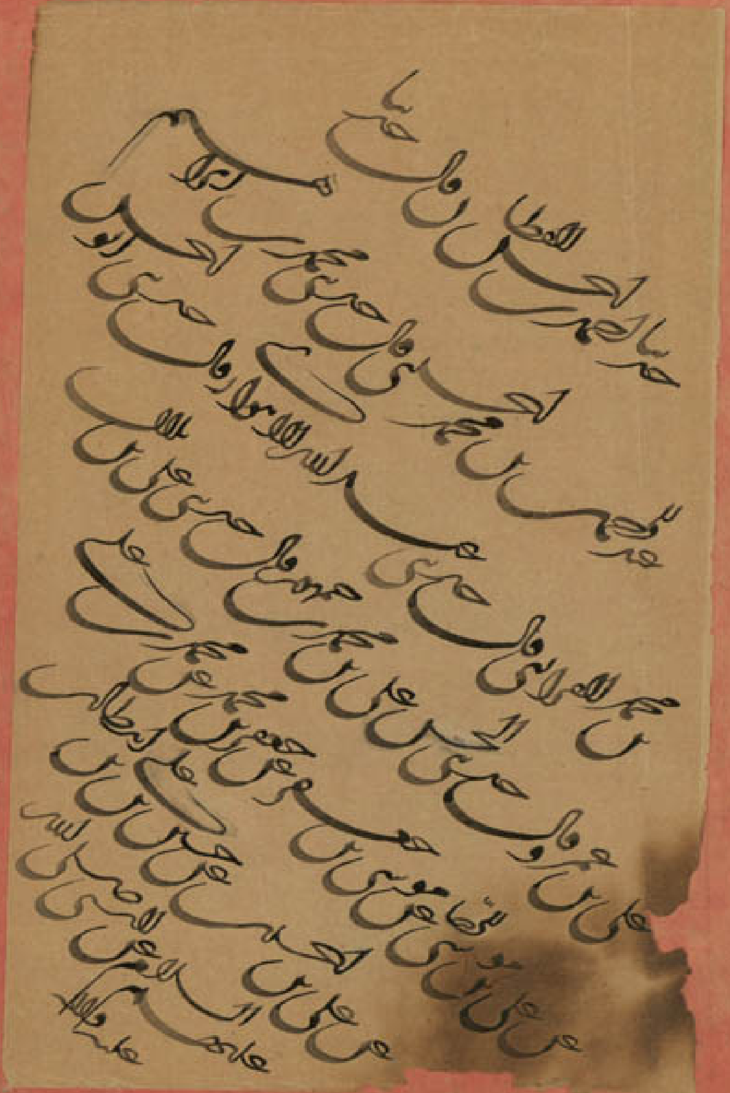
هر چه خواسته‌ام او را نگاه دارد شود بسته چون شد بر او از آن یکی چنان به مکان اصلی برود انعمه علی الاولی

تمت الکتاب بعون الملک الوهاب فی غره شهر شوال المکرم سنه ۱۲۰۰ هجری النبویه

حالیجاه رفیع جایگاه عظمت و شوکت دستگاه از حقوق خدمت که شده است نظیر کرد او جزو

و مهربت ساخته آنچه فرمایش در این محل شد فقیر الحقیر از هر کس حسن ارشادات جامع عراق

اوامر و ذکر کشتن آن ساکن العبد المذنب الحقیر الفقیر الجانی العاصی ابراهیم بن امیر ... الاصفهانی

پیاده از بغداد بعهد ... سید
جعفر نیکو نویسه